

**ព្រះ
ចៅស្រីប៊ុនរាជ្យ**

និង

សេចក្តីប្រកាសខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

ទីបួនកាយ តតិយភាគ

មហាវគ្គ

១៦

មហាបទានសូត្រ មហានទានសូត្រ

និង មហាបរិនិព្វានសូត្រ

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥១៤

សុត្តន្តបិដក

ទីបួនកាយ តតិយភាគ

មហាវគ្គ

១៦

មហាបទានសូត្រ មហានទានសូត្រ

និង មហាបរិនិព្វានសូត្រ

ព.ស ២៥១៤

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយស្ស

តតិយោ ភាគោ

មហាវគ្គោ

ធមោ ភស្ស ភគវតោ អរហតោ សន្នាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មហាបទានសុត្តំ បរិមំ

[១] ឯវ.ម្ម សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវតោ
សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្សាវនមេ
ករេវតុដិកាយំ ។ អថទោ សម្ពុទ្ធាណំ កិក្ខុធំ
បញ្ចកត្តំ ចិណ្ឌិទាតប្បដិក្ខុញ្ញំ ករេវមណ្ឌលមារុជ្ជ
សង្ខិសិទ្ធាធំ សង្ខិបតិកាធំ បុត្រធំវាសប្បដិសំយុត្តា
ធម្មិ កថា ទុធាធំ ឥតិបិ^(១) បុត្រធំវាសោ ឥតិ-

បំ^(២) បុត្រធំវាសោតិ ។ អស្សាសិ ។ ភគវត

១២៩. ចិសត្ថោ ១ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ

តតិយភាគ

មហាវគ្គ

សូមមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាគរហន្តសន្នាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

មហាបទានសុត្តំ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះ ។ សម័យ ១ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់នឹងនៅក្នុងករវិក្កុដិកា^(១) ក្នុងវត្តជេតពន បេសំអនាថចិ-
ណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀចក្រដិសាវត្ថិ ។ គ្រាពោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើន
រួច គ្រឿងមកចិណ្ឌិទាត (បានធ្វើកត្តិចូលស្រេចហើយ) ក្នុងវេលា
ក្រោយកត្ត ក៏អន្តិយច្រដំខ្លា ក្នុងសាលាសម្រាប់អន្តិយ ដែលគេធ្វើ ឯក
ករេវមណ្ឌល ហើយក៏កើតជាធម្មិកថា ធិការខ្លះយាយកំរិតមិ ច្រកប
ដោយបុត្រខ្លះវាសថា បុត្រខ្លះវាស ដូច្នោះខ្លះ បុត្រខ្លះវាស ដូច្នោះខ្លះ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់បានព្យាបាលនោះ បេសំកិក្ខុទាំងនោះ ដោយព្រះ

១ អង្គិកថា ព្យាបាលថា “ធម្មិ” ព្រះថា ដើមទ្រាំង ។ មណ្ឌលដែលកេរ្តិ៍ឈ្មោះដោយដើម
ទ្រាំងនោះ ឈ្មោះថា ករេវមណ្ឌល ។ ករេវមណ្ឌលនេះឯងគឺជាទីនៅទៀបទ្រាំងនោះ បានជា
ហៅថា ករេវក្រដិកា ។ នេះគឺក្រដិកា ១ ឱ្យក្រដិកាវិហារជេតពនមានក្រដិកា ១ ចូន គឺ ករេវក្រដិ ១
កោសម្ពុទ្ធិ ១ គន្ធកុដិ ១ សឡាយារ ១ ក្រដិច្ចយ ១ ធ្វើអស់តម្រូវ ១ លែនកហោចណៈ ។
ចណ្ឌិកក្រដិទាំងនោះ សឡាយារ ព្រះបាទចស្សេនទិទ្រង់សោង ។ ក្រដិកនេះ សុទ្ធតែគឺជា
ចិណ្ឌិកក្រដិក សាងទាំងអស់ ។

សុត្តនិកាយ ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

និព្វាយ លោកនាគុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តនាមុ-
 សិកាយ ភេសំ ភិក្ខុនំ ឥមំ កាថាសល្លាបំ ។
 អថទោ ភក្កវា ឧដ្ឋាយាសនា យេន កាវេរិមណ្ឌល-
 មារោ ភេទុមសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា បញ្ញត្តាសនេ
 ចិសីទិ ។ ទិសន្ត ទោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តសិ
 កាយ ទុក្ខ ភិក្ខុវេ ឯកវេហិ កាថាយ សន្តិសំប្បា
 កា ម បន វេ អន្តរកាថា វិប្បកតាភិ ។ ឯវ
 ត្រៃ ភេ ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯកវេហិ ឥន - កន្ត អន្តា-
 កំ បញ្ញាកត្តំ បិណ្ឌចាតប្បជិក្កន្តានំ កាវេរិមណ្ឌល-
 មារោ សន្តិសំប្បា ឥន បតិកា ឥតិមិ បុត្រេនិវាសប្ប-
 ជិសំយុត្តា ធម្មិ កាថា ឧទនាទិ ឥតិមិ បុត្រេនិវា-
 សោ ឥតិមិ បុត្រេនិវាសោភិ អយំ ទោ នោ កន្ត
 អន្តរកាថា វិប្បកតា អថ ភក្កវា អទុប្បត្តោភិ ។
 ឥន្ទេយ្យាថ នោ កុម្មេ ភិក្ខុវេ បុត្រេនិវាសប្បជិសំយុត្តំ
 ធម្មិ កថំ លោកុន្តិ ។ ឯកស្ស ភក្កវា កាលោ

សុត្តនិកាយ ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ទិព្វលោកនាគុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចង់នូវលោកវេទមនុស្សស្រាវជ្រាវ ។ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់អំពីភាសនៈ ទ្រង់ចូលសំដៅទៅកេរិកវេ-
 មណ្ឌល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និរលំភាសនៈដែលគេគ្រាលថ្វាយ
 លុះព្រះមានព្រះភាគ នឹងសិប្បហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បញ្ញមិញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អន្តិយប្រជុំគ្នា
 និយាយពីរឿងអ្វី អន្តរកថា^(*)ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ បញ្ជប់
 ទៅវិញ ។ កាលច្រើនព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ត្រាបចង់ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រូវរាប់មកពីចិណ្ឌុបាត (បានធ្វើកត្តកិច្ច
 ស្រេចហើយ) ក្នុងវេលាគ្រាយភក្ក អន្តិយប្រជុំគ្នាក្នុងកេរិកវេមណ្ឌល
 នេះ ក៏កើតជាធម្មិកថា ប្រកបដោយចុក្ខេនិវាស ថា ចុក្ខេនិវាសដូច្នោះខ្លះ
 ចុក្ខេនិវាសដូច្នោះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះនឹងជាអន្តរកថាដែលខ្ញុំព្រះ
 អង្គទាំងឡាយបញ្ជប់ អ្វីក៏ព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចង់ស្តាប់ធម្មិកថា
 ប្រកបដោយចុក្ខេនិវាសដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយត្រាបចង់ចូលថា បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាភាសន្ត ដល់ការធ្វើធម្មិកថាខ្លះហើយ

* ពាក្យនិយាយពីទុណ និងភោសហើយដាច់ទៅ ។

មហានិទ្ទេសសូត្រ បឋមភាសាវិ សម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធសូត្រ

ឯកស្ស សុគត កាលោយំ ភគវា ចុរោធិវសច្ចដិ-
 សំយុត្តំ ធម្មំ កថំ ករេយ្យ ភគវតោ វចនំ^(១) សុត្វា
 ភិក្ខុ ជាវេស្សន្តិភិ ។ តេធិហិ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាទុកំ
 មនសិករោថ កាសំស្សន្តិភិ ។ ឯវំ កន្តិភិ ទោ តេ
 ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សេសុំ ។ ភគវា ឯតទរោច ឥតោ
 សោ ភិក្ខុវេ ឯតទុតោ កាប្បេ^(២) យំ វិបស្សិ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ទុទទាធិ ។ ឥតោ
 សោ ភិក្ខុវេ ឯតត្ថិសោ កាប្បេ^(៣) យំ សិទ្ធំ ភ-
 គវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ទុទទាធិ ។
 តស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ ឯតត្ថិសោ កាប្បេ វេស្សក្ខ
 ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ទុទទាធិ ។
 ឥមស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ កន្តិកាប្បេ កក្កុសត្វោ ភ-
 គវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ទុទទាធិ ។

១ ឧ. ម. វចន្តំ ១ វិស្សតិ ។ ២ ម. ឯតទុតិកាប្បេ ។ ៣ ម. ឯតត្ថិសោ កាប្បេ ។

មហានិទ្ទេសសូត្រ ភាសាវិទី ១ ប្រវត្តិវិទ្យាសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធសូត្រ

ចរិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាពេលក្នុងការធ្វើធម្មិកថាខ្លះហើយ គួរព្រះ
 ភានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មិកថា ដែលប្រកបដោយចុរោធិវស ភិក្ខុវាធិទ្ធរយ
 ស្តាប់ព្រះកុដ្ឋដិកា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចើងចុក ។ ព្រះ
 គន្ថិទ្រង់គ្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុវាធិទ្ធរយ បើដូច្នោះ ចូរក្នុងវាធិទ្ធរយចំ
 ស្តាប់ ចូរច្រើនធ្វើទុកក្នុងចិត្តឱ្យប្រពៃចុះ គឺជាគតិវិសម្ពុទ្ធ ។ ភិក្ខុវាធិ-
 ទោះ ខ្លួនព្រះកុដ្ឋដិកាវិទ្យាព្រះមានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស
 យ៉ាងច្រើនហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វាធិទ្ធរយ កថាភិក្ខុកុដ្ឋនេះ (ថយាក្រាយទៅ) ៧១ កប្ប ព្រះវិបស្សិ
 មានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វាធិទ្ធរយ កថាភិក្ខុកុដ្ឋនេះទៅ ៣១ កប្ប ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ
 អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាធិទ្ធរយ កុដ្ឋ
 កប្ប ៣១ ទោះដែរ ព្រះវេស្សក្ខមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាធិទ្ធរយ កុដ្ឋកុដ្ឋនេះឯង ព្រះ
 កក្កុសត្ថិមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយសូ បរាវន្ត

ឥមស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ កទ្ធកម្មេ កោណាគមនោ
 កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧទចានិ ។
 ឥមស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ កទ្ធកម្មេ កស្សទោ ក-
 កវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧទចានិ ។
 ឥមស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ កទ្ធកម្មេ អរហំ ឯតរហំ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧប្បន្នោ ។

[២] វិបស្សិ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ទត្ថិយោ ជាតិយា អហោសិ ទត្ថិយកុលេ ឧទ-
 ចានិ ។ សិទ្ធិ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ទត្ថិយោ ជាតិយា អហោសិ ទត្ថិយកុលេ ឧទចា-
 និ ។ វេស្សក្ខ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ទត្ថិយោ ជាតិយា អហោសិ ទត្ថិយកុលេ ឧទចានិ ។
 កក្កសទ្ធា ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ព្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ ព្រាហ្មណកុលេ
 ឧទចានិ ។ កោណាគមនោ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ព្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បរាវន្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកទ្ធកម្មនេះដែរ ព្រះភោគាគមនៈមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ច្រើនកើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
 កទ្ធកម្មនេះដែរ ព្រះកស្សរូបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ច្រើនកើត
 ឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ គឺជាគត អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកទ្ធកម្មនេះដែរ ។

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តស-
 ម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាទត្ថិយជាតិ ច្រើនកើតក្នុងទត្ថិយក្រគូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទត្ថិយជាតិច្រើន
 កើតក្នុងទត្ថិយក្រគូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សក្ខមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទត្ថិយជាតិច្រើនកើតក្នុងទត្ថិយក្រគូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះកក្កសទ្ធាមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ-
 ជាតិ ច្រើនកើតក្នុងព្រាហ្មណក្រគូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោ-
 ណាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណជាតិ ច្រើនកើត

មហាបទសុត្តេ បរមកាលាវិ សន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រី

ប្រាហ្មណកុលេ ទុទទាធិ ។ កស្សបោ កិក្ខុវេ កត្តា
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ប្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ
ប្រាហ្មណកុលេ ទុទទាធិ ។ អហំ កិក្ខុវេ ឯតរហំ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ
ទត្តិយកុលេ ទុច្ឆន្ទោ ។

(៣) វិបស្សី កិក្ខុវេ កត្តា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
កោណ្ឌាញោ កោត្តន អហោសិ ។ សិទ្ធិ កិក្ខុវេ កត្ត-
ា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កោណ្ឌាញោ កោត្តន អ-
ហោសិ ។ វេស្សក្ខ កិក្ខុវេ កត្តា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
កោណ្ឌាញោ កោត្តន អហោសិ ។ កត្តុសន្ធា
កិក្ខុវេ កត្តា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កស្សបោ កោត្ត-
ន អហោសិ ។ កោណាគមោ កិក្ខុវេ កត្តា អរហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធា កស្សបោ កោត្តន អហោសិ ។
កស្សបោ កិក្ខុវេ កត្តា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កស្ស-
បោ កោត្តន អហោសិ ។ អហំ កិក្ខុវេ ឯតរហំ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កោតមោ កោត្តន អហោសិ^(១) ។

១១. អហោសិ ធិ វិស្សនំ ។

មហាបទសុត្តេ ភាលាវិ: ទី ១ ប្រវត្តិវិទ្យាសម្មាសម្ពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គ

ក្នុងប្រាហ្មណក្រគូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាប្រាហ្មណជាតិ ទ្រង់កើតក្នុងប្រាហ្មណក្រគូល ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ គឺជាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទត្តិយ-
ជាតិ កើតក្នុងទត្តិយក្រគូល ។

(៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តស-
ម្មាសម្ពុទ្ធ ជាភោណ្ឌញ្ញាគាត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាភោណ្ឌញ្ញាគាត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះវេស្សក្ខមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាភោណ្ឌញ្ញាគាត្រ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកត្តុសន្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជា
កស្សបគាត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោណាគមមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកស្សបគាត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកស្សបគាត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ គឺជាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាគោតមគាត្រ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាវន្តោ

[៤] វិបស្សីស្ស កិក្ខុវេ ភកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វិសតិវស្សសហស្សានិ^(១) អាយុច្បមា-
 ណំ អហោសិ ។ សិទិស្ស កិក្ខុវេ ភកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សត្តតិវស្សសហស្សានិ អាយុច្បមា-
 ណំ អហោសិ ។ វេស្សកុស្ស កិក្ខុវេ ភកវតោ អរហ-
 តោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សដ្ឋិវស្សសហស្សានិ អាយុច្ប-
 មាណំ អហោសិ ។ កក្កុសទ្ធស្ស កិក្ខុវេ ភកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចត្តានិវសវស្សសហស្សា-
 និ^(២) អាយុច្បមាណំ អហោសិ ។ កោណាគមនស្ស
 កិក្ខុវេ ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តិសវស្ស-
 សហស្សានិ អាយុច្បមាណំ អហោសិ ។ កស្ស-
 បស្ស កិក្ខុវេ ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 វិសតិវស្សសហស្សានិ^(៣) អាយុច្បមាណំ អហោសិ ។
 មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតវហិ អប្បកំ អាយុច្បមាណំ ចរិត្តំ
 លហុកំ យោ ចិវំ ជិវតិ លោ វស្សសតំ អយ្ហំ ក
 កិយ្យោ ។

១ ១. អសិទិ វិស្សសហស្សានិ ។ ២ ១. ចត្តវិសំ វិស្សសហស្សានិ ។ ៣. ១.
 វិសិទិ វិស្សសហស្សានិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាវន្តោ

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តស-
 ម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 សិទិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៧ ហ្មឺនឆ្នាំ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សកុមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មានព្រះជន្មាយុ ៦ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកក្កុសន្តៈ
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៤ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោណាគមនៈ មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
 ព្រះជន្មាយុ ៣ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សប មាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ២ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឥឡូវនេះ ជន្មាយុរបស់គោតមមានប្រមាណភិច ជាប់ហ័ស
 ចុត្តល (ក្នុងសម័យនេះ) ដែលរស់នៅយ៉ាងយូរបានត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ និង
 ភិចជាង ១០០ ឆ្នាំ ឬច្រើនជាង ១០០ ឆ្នាំ ក៏មាន (ដោយភិច) ។

មហាបទសុត្តេ បឋមកាលាវិ សន្តសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេនី

(៥) វិបស្សី ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ចាដលំយា ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។ សិទ្ធិ ភិក្ខុវេ ក-
 កវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បុណ្ណិកស្ស ម្ចាស់ អភិ-
 សម្ពុទ្ធា ។ វេស្សក្ខ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា សាលស្ស ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។ កក្ក-
 សទ្ធា ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា សិរិសស្ស
 ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។ កោណតមោ ភិក្ខុវេ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទុទ្កាស្ស ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។
 កស្សទោ ភិក្ខុវេ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ជិគ្រា-
 ធស្ស ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។ អហំ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អស្សត្ថស្ស ម្ចាស់ អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៦) វិបស្សីស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស ទណ្ឌតិស្ស ធាម សាវកយុតំ អហោសិ
 អត្តំ កទ្ធយុតំ ។ សិទ្ធិស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ

មហាបទសុត្តេ ឧ.ណវារៈទំ ។ ប្រវេនីនព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គ

(៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ គ្រាស់ក្រោមបាដលំព្រឹក្ស (ដើមជ្រៃខៀវ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាស់ក្រោមបុណ្ណ-
 ិកព្រឹក្ស^(១) (ដើមស្វាយ-ស) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សក្ខ
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាស់ក្រោមសាលព្រឹក្ស ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកក្កសន្ទៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 គ្រាស់ក្រោមសិរិសព្រឹក្ស (ដើមច្រេស) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះកោណតមៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាស់ក្រោម
 ទុទ្កាព្រឹក្ស (ដើមល្វា) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាស់ក្រោមជិគ្រាព្រឹក្ស (ដើមជ្រៃ) ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គឺថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 គ្រាស់ក្រោមអស្សត្ថព្រឹក្ស (ដើមកោងបាយ) ។

(៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ មានភ្នំខ្ពស់ាវកដ៏ច្រើន ជាភ្នំដ៏ចម្រើន ឈ្មោះ ទណ្ឌៈ ១
 តិស្សៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-

^១ បុណ្ណិកសព្ទនេះ លិង្គទំនៀត ព្រៃថា ឈ្មោះ កំបាង ។ ព្រៃក្នុងទំនេះបានជាព្រៃ
 ថា ស្វាយ-ស ព្រោះអង្គកថា ថា លេកឡក្ស ទំនិលោកថា លេកឡក្ស ទ្វិជ្រៃជ្រកំបាង ។

សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិក្ខុសម្ពុទ្ធ ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។ វេស្សកុស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស រោទុត្តំ ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។ កក្កសុទ្ធស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វិច្ឆាសញ្ជី^(១) ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។ កោធាកម្ម ទស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ភិយ្យោសុត្តំ ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។ កស្សទស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តិស្សការាធ្វាជំ ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។ មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតវហិ សាវិច្ឆុត្តោក្កស្វាជំ ជាម សាវកយុត្តំ អហោសិ អត្ថំ កទ្ធយុត្តំ ។

១. វិទ្យុសំដី ។

សម្ពុទ្ធ មានគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ អភិក្ខុ ១ សម្ពុទ្ធ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សកុមានព្រះភាគ អរហត្ត្ថសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ រោទៈ ១ ឧត្តរៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកក្កសុមានព្រះភាគ អរហត្ត្ថសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ វិច្ឆរៈ ១ សញ្ជីវៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោធាកម្មមានព្រះភាគ អរហត្ត្ថសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ ភិយ្យោសៈ ១ ឧត្តរៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សមានព្រះភាគ អរហត្ត្ថសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ តិស្សៈ ១ ការាធ្វាជៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គឺជាគណនាគ្លីនសាវកជីវ្រសេវ ជាគ្លីនចម្រើន ឈ្មោះ សាវិច្ឆុត្ត ១ មោក្កស្វា ១ ។

មហាបទសូត្រ បរមវរោហិត សម្ពុសម្ពុសម្ពុប្បវត្តិ

[៧] វិចស្សិស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អវហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ ភិក្ខុសតសហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ អសីតិភិក្ខុសហស្សានំ ។ វិចស្សិស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អវហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឌមេ តយោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសំ សទ្ធិសំយេវ ទីណាសវានំ ។ សិទិស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អវហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ ភិក្ខុសតសហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ អសីតិភិក្ខុសហស្សានំ^(១) ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសិ សត្តតិភិក្ខុសហស្សានំ ។ សិទិស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អវហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឌមេ តយោ សាវកានំ សទ្ធិចានោ អហោសំ សទ្ធិសំយេវ ទីណាសវានំ ។

១ ឧ. អសីតិ ភិក្ខុសហស្សានំ ។

មហាបទសូត្រ ភាណាវៈទី ១ ប្រវត្តិព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិ ព្រះឧត្ត

[៧] ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធានុយ ព្រះវិចស្សិមានព្រះភាគ អហោសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធុ មានសាវកសម្ពុទ្ធានុ (ប្រជុំសាវក) ៣ ដង គឺសាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុចំនួន ៦ លាន ៨ សែនរូបម្ពុន សាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុ ១ សែនរូបម្ពុន សាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពុន ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធានុ ពុទ្ធានុ សាវកសម្ពុទ្ធានុ របស់ព្រះវិចស្សិមានព្រះភាគ អហោសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធុ ពុទ្ធានុ ៣ ដង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាទីណាស្រ្តពពុទ្ធានុសី ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធានុ ពុទ្ធានុ ព្រះវិចស្សិមានព្រះភាគ អហោសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធុ មានសាវកសម្ពុទ្ធានុ ៣ ដង គឺសាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុ ១ សែនរូបម្ពុន សាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពុន សាវកសម្ពុទ្ធានុ មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពុន ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធានុ ពុទ្ធានុ សាវកសម្ពុទ្ធានុ របស់ព្រះវិចស្សិមានព្រះភាគ អហោសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធុ ពុទ្ធានុ ៣ ដង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាទីណាស្រ្តពពុទ្ធានុសី ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

វេស្សកុស្ណ្ណ កិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 តយោ សាវកានំ សន្និចារោ អហោសំ ឯកោ សាវ-
 កានំ សន្និចារោ អហោសិ អសិគិកិក្ខុសហស្សនំ
 ឯកោ សាវកានំ សន្និចារោ អហោសិ សត្តតិកិក្ខុ-
 សហស្សនំ ឯកោ សាវកានំ សន្និចារោ អហោសិ
 សម្ព័កិក្ខុសហស្សនំ ។ វេស្សកុស្ណ្ណ កិក្ខវេ ភគវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វិមេ តយោ សាវកានំ
 សន្និចារោ អហោសំ សទ្ធសំយេវ ចំណាសវំ ។
 កក្កុសទ្ធស្ស កិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
 ទ្ធស្ស ឯកោ សាវកានំ សន្និចារោ អហោសិ
 ចត្តាឡីសកិក្ខុសហស្សនំ ។ កក្កុសទ្ធស្ស កិក្ខវេ
 ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អយំ ឯកោ
 សាវកានំ សន្និចារោ អហោសិ សទ្ធសំយេវ ចំណា-
 សវំ ។ កោលាតមនស្ស កិក្ខវេ ភគវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯកោ សាវកានំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សកុស្ណ្ណមានព្រះភោគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
 សាវកសន្និចារ ៣ ជន គឺសាវកសន្និចារ មានភិក្ខុ ៤ ប្តីខ្ញុំបង្កើន
 សាវកសន្និចារ មានភិក្ខុ ៧ ប្តីខ្ញុំបង្កើន សាវកសន្និចារ មានភិក្ខុ
 ៦ ប្តីខ្ញុំបង្កើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និចារ របស់ព្រះវេស្សកុ
 មានព្រះភោគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ជននេះ សុទ្ធតែជាទិណស្រព
 ទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកក្កុសទ្ធឈ្នះមានព្រះភោគ អរហន្តុ-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និចារតែម្តង មានភិក្ខុ ៤ ប្តីខ្ញុំបង្កើន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និចារ របស់ព្រះកក្កុសទ្ធឈ្នះមានព្រះភោគ អរ-
 ហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធតែម្តងនេះ សុទ្ធតែជាទិណស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះកោលាតមន្នះមានព្រះភោគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន

ឧបាសម្ពុទ្ធិ ចតុស្សាយានំ សន្តសម្មាសម្ពុទ្ធវរុទ្ធិ

សន្តិទានោ អយោសិ ភិក្ខុសហស្សានិ ។ កោ-
បាតមនស្ស ភិក្ខុវេ កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
អយំ ឯកោ សាវកានំ សន្តិទានោ អយោសិ សទ្ធ-
សំយេវ ទីណាសវានំ ។ កស្សបស្ស ភិក្ខុវេ កត-
វតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯកោ សាវកានំ
សន្តិទានោ អយោសិ វិសតិភិក្ខុសហស្សានិ ។ កស្ស-
បស្ស ភិក្ខុវេ កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
អយំ ឯកោ សាវកានំ សន្តិទានោ អយោសិ សទ្ធ-
សំយេវ ទីណាសវានំ ។ មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯកាហិ ឯកោ
សាវកានំ សន្តិទានោ អយោសិ អន្សតេជ្ឈសានិ(១)
ភិក្ខុសតានិ ។ មយ្ហំ ភិក្ខុវេ អយំ ឯកោ សាវ-
កានំ សន្តិទានោ អយោសិ សទ្ធសំយេវ ទីណា-
សវានំ ។

[៨] វិបស្សន្ស ភិក្ខុវេ កតវតោ អរហតោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធស្ស អសោកោ បាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អយោ-
សិ អត្តបដ្ឋាកោ ។ សិទិស្ស ភិក្ខុវេ កតវតោ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទេមន្តិរោ បាម ភិក្ខុ

១ ឧ. អន្សតេលសានិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ កាលារិទ្ធ ១ ប្រវត្តិទៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៨ ព្រះអង្គ

សាវកសន្និបាតវិកម្ពន្ធ មានភិក្ខុ ៣ ហ្មឺនរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សាវកសន្និបាត របស់ព្រះភោគាគមនៈមានព្រះភោគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
វិកម្ពន្ធនេះ សុទ្ធតែជាទីណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះកស្សបមានព្រះភោគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាតវិកម្ពន្ធ
មានភិក្ខុ ២ ហ្មឺនរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់
ព្រះកស្សបមានព្រះភោគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ វិកម្ពន្ធនេះ សុទ្ធតែជា
ទីណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ គឺជាគកមាន
សាវកសន្និបាតវិកម្ពន្ធ មានភិក្ខុ ១ គាន់២ យេ ហាសិបរូប ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់គឺជាគក វិកម្ពន្ធនេះ គឺសុទ្ធតែជា
ទីណាស្រពទាំងអស់ ។

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភោគ អហេន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធិមានភិក្ខុឈ្មោះអសោកៈជាឧបដ្ឋាកអត្តបដ្ឋាកបម្រើដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ព្រះសិទិមានព្រះភោគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះទេមន្តិរៈ

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយ បញ្ចវគ្គ

ឧបជ្ជាតោ អហោសិ អក្កបជ្ជាតោ ។ វេស្សកុស្ស
 ភិក្ខុវេ ភកវតោ អហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឧបសង្កា(១)
 ឆាម ភិក្ខុ ឧបជ្ជាតោ អហោសិ អក្កបជ្ជាតោ ។
 កក្កសទ្ធស្ស ភិក្ខុវេ ភកវតោ អហោតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស វុទ្ធិវេ(២) ឆាម ភិក្ខុ ឧបជ្ជាតោ អហោ-
 សិ អក្កបជ្ជាតោ ។ កោឆាគមនស្ស ភិក្ខុវេ ភកវតោ
 អហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សោតិវេ ឆាម ភិក្ខុ
 ឧបជ្ជាតោ អហោសិ អក្កបជ្ជាតោ ។ កស្សបស្ស
 ភិក្ខុវេ ភកវតោ អហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សទ្ធា-
 មិត្តោ ឆាម ភិក្ខុ ឧបជ្ជាតោ អហោសិ អក្កបជ្ជា-
 តោ ។ មយ្ហិ ភិក្ខុវេ ឯតវហិ អាណាថោ ឆាម ភិក្ខុ
 ឧបជ្ជាតោ អហោសិ(៣) អក្កបជ្ជាតោ ។

១ ខ. ឧបសង្កា ។ ២ ខ. វុទ្ធិវេ ។ ៣ ខ. អហោសិ ។ ឧ ទិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយ បញ្ចវគ្គ

ជាឧបជ្ជាកម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិស្ស ព្រះវេស្សក្ស
 មានព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះឧបសង្កៈ ជាឧបជ្ជាក
 ម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិស្ស ព្រះកក្កសទ្ធាៈមានព្រះភាគ
 អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះវុទ្ធិវេៈ ជាឧបជ្ជាកម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិស្ស ព្រះកោឆាគមនៈមានព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មានភិក្ខុឈ្មោះសោតិវេៈ ជាឧបជ្ជាកម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពុទ្ធិស្ស ព្រះកស្សបស្សមានព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះ
 សទ្ធាមិត្តៈ ជាឧបជ្ជាកម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិស្ស ព្រះមយ្ហិ
 មានព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាឧបជ្ជាកម្មកថាប្រើដីប្រសើរ ។

១ អន្តិកថា ថា ភ្នំបេតិកភិកាយ ខំមហោសិក្ខុធាប្រើព្រះមានព្រះភាគជាប់ជាដំបូង
 ដូនណាព្រះភាគសមាលត្ថេ ដូនណាព្រះភាគនិកត្ថេ ដូនណាព្រះបាណិណត្ថេ ដូនណាព្រះសុ-
 នត្ថេ ដូនណាបុន្តសមណុទុស ដូនណាព្រះសាគិតត្ថេ ដូនណាព្រះមេឃិយត្ថេ ចម្រើ ។
 លុះដល់កាលខានក្រោយមក ទើបចានព្រះអាណន្តត្ថេ ចូលមកបម្រើដាច់ហេតុដល់ព្រះអង្គចូល
 ព្រះចាននិព្វាន ។

មហាបទសុត្តន្ត បរមារាជវិសុទ្ធសម្ពុទ្ធសូត្តិ

[៤] វិបស្សនិស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ពទ្ធមា ឆាម រាជា ចិតា អរហសិ ពទ្ធមតិ ឆាម ធើរី មាតា អរហសិ ជិទេត្តិ ពទ្ធមស្ស រញ្ញា ពទ្ធមតិ ឆាម ធើរី រាជធានី អរហសិ ។ សិទិស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អរុណោ ឆាម រាជា ចិតា អរហសិ បការតិ ឆាម ធើរី មាតា អរហសិ ជិទេត្តិ អរុណស្ស រញ្ញា អរុណវតិ ឆាម ធើរី រាជធានី អរហសិ ។ វេស្សកុស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សុប្បតិកោ ឆាម រាជា ចិតា អរហសិ យសវតិ ឆាម ធើរី មាតា អរហសិ ជិទេត្តិ សុប្បតិកស្ស រញ្ញា អរោមិ ឆាម ធើរី រាជធានី អរហសិ ។ កក្កសុទ្ធស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អក្កិធាតោ ឆាម ព្រាហ្មណោ ចិតា អរហសិ វិសាខា ឆាម ព្រាហ្មណី មាតា អរហសិ ជិទេត្តិ ។ គេទ ចោ បទ ភិក្ខុវេ សមយេទ ទេមោ ឆាម រាជា អរហសិ ទេមស្ស រញ្ញា ទេមវតិ ឆាម ធើរី រាជធានី អរហសិ ។

មហាបទសុត្តន្ត កាលាហិរិទី ១ ប្រវត្តិទៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៧ ក្រដេន្ត

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះចិតារបស់ព្រះវិបស្សនាព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមពទ្ធមៈ ព្រះមាតាព្រះនាម ពទ្ធមតិរិទិវិ ជាព្រះជេទត្តិ (មាតាបង្កើត) ព្រះនគររណ្ណាពទ្ធមតិ ជា រាជធានីនៃព្រះបាទពទ្ធមៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះចិតារបស់ព្រះសិទិ មាតាព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមអរុណៈ ព្រះ មាតាព្រះនាមបការិវិទិវិ ជាព្រះជេទត្តិ នគររណ្ណាអរុណវតិ ជា រាជធានី នៃព្រះបាទអរុណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះចិតារបស់ព្រះវេស្សកុមាត ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមសុប្បតិកៈ ព្រះមាតា ព្រះនាមយសវតិវិទិវិ ជាព្រះជេទត្តិ នគររណ្ណាអេនាមៈ ជា រាជធានីនៃព្រះ បាទសុប្បតិកៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះចិតារបស់ព្រះកក្កសុទ្ធុៈមាតាព្រះ ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមអក្កិទត្តិ ព្រះមាតាជាព្រាហ្មណី នាមវិសាខា ជាព្រះជេទត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះឯង មាន ព្រះរាជាព្រះនាមទេមៈ នគររណ្ណាទេមវតិ ជា រាជធានីនៃព្រះបាទទេមៈ ។

កោណគមនស្ស កិក្ខុវេ កកវតោ អាហារោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស យក្ខណតោ ធាម ព្រាហ្មណោ បិតា
 អាហោសិ ទុត្តរ ធាម ព្រាហ្មណី មាតា អាហោសិ
 ជនេត្តិ ។ តេន ទោ បទ កិក្ខុវេ សមយេន សោភោ
 ធាម រាជា អាហោសិ សោភស្ស រត្តោ សោភតិ ធាម
 ទតវំ រាជធានី អាហោសិ ។ កស្សចស្ស កិក្ខុវេ
 កកវតោ អាហារោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ព្រហ្មណតោ ធាម
 ព្រាហ្មណោ បិតា អាហោសិ ទតវតិ ធាម ព្រាហ្មណី
 មាតា អាហោសិ ជនេត្តិ ។ តេន ទោ បទ កិក្ខុវេ
 សមយេន កីកិ(១) ធាម រាជា អាហោសិ កីកិស្ស
 រត្តោ ពារាណសិ ធាម ទតវំ រាជធានី អាហោសិ ។
 មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតវហិ សុត្តោននោ ធាម រាជា បិតា
 អាហោសិ មាយា ធាម(២) នេវី មាតា អាហោសិ(៣)
 ជនេត្តិ កាបិលវត្តំ(៤) ធាម ទតវំ រាជធានី អាហោសិ
 តិ(៥) ។ ឥនមិរោទ កកវំ ឥនំ វត្តាន សុកតោ
 ទុដ្ឋាយាសនា វិហារំ ចារិសិ ។

១ ឧ. ម. ពិកិ ។ ២ ឧ. មាមតិ ៥ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម. អាហោសិ ៥ ទិស្សតិ ។ ៤ ឧ. ម. កាបិលវត្ត ។ ៥ ឧ. ម. អាហោសិ ៥ ទិស្សតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះភោគាគមនៈមានព្រះភោគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមយក្ខណតោ ព្រះមាតាជាព្រាហ្មណីនាម
 ទុត្តរ ជាព្រះជនេត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះឯង មាន
 ព្រះរាជាព្រះនាមសោភៈ ខំគររណ្ណៈសោភតិ ជារាជធានីនៃព្រះបុទ
 សោភៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកស្សចមាម
 ព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមព្រហ្មណតោ ព្រះមាតាជា
 ព្រាហ្មណីនាមទតវតិ ជាព្រះជនេត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យ
 នោះឯង មានព្រះរាជាព្រះនាមកិកិ ឧគររណ្ណៈពារាណសិ រាជធានី
 នៃព្រះបុទកិកិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ព្រះបិតារបស់
 គងវត្ត ជាព្រះរាជាព្រះនាមសុត្តោនៈ ព្រះមាតាព្រះនាម
 មាយាទេវី ជាព្រះជនេត្តិ ព្រះឧគររណ្ណៈកាបិលវត្ត ជារាជធានី ។ ព្រះមាម
 ព្រះភោគបានក្រាស់ពាក្យនេះហើយ លុះព្រះសុត្ត បានក្រាស់ពាក្យនេះ
 ចប់ហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកអំពីគាសនៈ រួចចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ ។

មហាបទសុត្តន្ត បឋមភាណវិវ ភគវតោ បុព្វេនិវាសនុស្សនិកថា

[១០] អដោ តេសំ កំក្កុចំ អចិវប្បក្កាន្តស្ស

ភគវតោ អយមន្តរាគថា ធុនចាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសា

អន្តតំ អាវុសា តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុការ-

តា យត្រ ហិ យម តថាគតោ អតីតេ តុទ្ធេ បរិទិព្វតេ

ចិន្ទបដោ ចិន្ទវដុមេ បរិយាទិន្ទវដ្ឋេ សព្វទុក្ខវិតិវត្ត

ជាតិកោមិ អនុស្សវិស្សតិ យាមកោមិ អនុស្សវិស្សតិ

តោត្តកោមិ អនុស្សវិស្សតិ អាយុប្បមាណកោមិ អ-

នុស្សវិស្សតិ សាវកយុគកោមិ អនុស្សវិស្សតិ សាវក-

មហាបទសុត្តន្ត ភាណវិវ ទី ១ ពោលនិព្វត្តនិវាសនុស្សនិកថាសំព្រះមោទ្រពោក

[១០] កាលព្រះមោទ្រពោក រស្មីចេញទៅ មិនយូរឡើយ

ក្នុងសំដាប់នោះ អន្តរកថានេះ ក៏កើតឡើង ដល់កិច្ចព្រមព្រៀងនោះថា

ម្ចាស់លោកមានអាយុពេញវ័យ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់លោកមានអាយុ

ពេញវ័យ ហេតុនេះ មិនធ្លាប់ដែលមានឡើយ ព្រះគថាគតព្រះអង្គ

មានច្បាប់ច្រើន មានអនុភាពច្រើនណាស់ហ្ន៎ អម្បាលដូចព្រះអភិក្កត្ត

ព្រមព្រៀង ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល ខ្លឹមសារជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមាន

ដំណើរយឹតយូរ^(១) ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល ខ្លឹមសារជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់^(២)

ទ្រង់គ្របសង្កត់ ខ្លឹមសារជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់^(៣) ទ្រង់កម្ទេចបង់ខ្លឹម

ខ្លឹមព្រមព្រៀង^(៤) ទ្រង់បិទទ្វារទៅហើយ ក៏ព្រះគថាគត លើកឃើញ

ព្រះជាតិផង លើកឃើញព្រះនាមផង លើកឃើញព្រះនាគ្រឿងផង លើក

ឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មយុវផង លើកឃើញខ្លឹមសារកំផង លើក

• អន្តរកថា ថា ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើដំណើរសត្វដែលគ្រាប់គ្រាប់ទៅក្នុងវិទ្ធិសង្ខារឲ្យយឹតយូរ ហៅថា ចបត្បូង ដំណើរសត្វដែលសត្វ ៣ គឺ តណ្ហា មាន ទីផ្ទៃ ១ ២ កម្មជា ពុសលនិងអពុសល ហៅថា ពុសលាពុសលកម្ម ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់កើតរស់រវល់ នៅក្នុងលោក ។ ៣ ពាក្យថា គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់ជាពាក្យផ្ទាល់មាត់ និងពាក្យថា ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់នោះដែរ បានសេចក្តីថាគ្របសង្កត់ឬ ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរស់រវល់កើតរស់រវល់ ។ ៤ បាននិយាយកម្មបង់ ខ្លឹមខ្លឹមសារដែលជាបង្កើត ។

សុត្តនិដក វិយាភយស្ស មហាវគ្គ

សង្ខតាតតោមិ អនុស្សវិស្សតិ ឃីវជញ្ញា តេ កកវន្តោ
 អហោសុំ ឥតិមិ ឃីវនាមា តេ កកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ
 ឃីវតោត្តា តេ កកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ឃីវសីលា
 តេ កកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ឃីវជញ្ញា តេ កកវន្តោ
 អហោសុំ ឥតិមិ ឃីវចញ្ញា តេ កកវន្តោ អហោសុំ
 ឥតិមិ ឃីវិហារិ តេ កកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ
 ឃីវិវិទុត្តា តេ កកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ(១) ។ កី ទុ
 ទោ អាវុសោ ភថាគតស្សេវ ទុ ទោ ឃីសា ធម្មនាគុ
 សុច្ឆដិវិទ្ធា យស្ស ធម្មនាគុយា សុច្ឆដិវិទុត្តា ភថាគ-
 តោ អភិកេ ទុទេ ចរិធិត្ថកេ ចិទ្ធចចាញេ ចិទ្ធវដុមេ
 ចរិយានិច្ឆវន្តេ សព្វទុក្ខវិគីវត្តោ ជាតិកោមិ អនុស្សវតិ
 នាមតោបិ អនុស្សវតិ កោត្តកោមិ អនុស្សវតិ អាយុច្ស-
 មាលាកោមិ អនុស្សវតិ សាវកយុតកោមិ អនុស្សវតិ

១ ១. ម. ដីនាមា ដីវតោត្តា ដីវសីលា ដីវជញ្ញា ដីវចញ្ញា ឃីវិហារិ ឃីវិវិទុត្តា តេ កក-
 វន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ វិស្សតិ ។

សុត្តនិដក វិយាភយស្ស មហាវគ្គ

ឃើញសាវកសង្ខតាតតោមិថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិ
 យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះនាគត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មាន
 ធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានវិទ្យុយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ឆ្ងល់ភាវុសោទាំងឡាយ ធម្មនាគុ
 ណា ដែលព្រះភាគគត្រស្រស់ដឹងហើយ ធម្មនាគុខ្លះ គឺព្រះគតាគត
 ត្រស្រស់ដឹងមិទ្ធម្ម បានជាព្រះគតិកត្តទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្លួន
 កំលែសជាគ្រឿងក្បាំងសត្វទ្វិរាមដំណើរយើងយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្លួនក្នុង
 ជាគ្រឿងក្បាំងសត្វទ្វិរាមដំណើរ ទ្រង់គ្របសង្កត់ខ្លួនក្នុងគ្រឿងក្បាំងសត្វ
 ទ្វិរាមដំណើរ ទ្រង់កម្លងចង់ខ្លួនទុក្ខទាំងក្នុង ទ្រង់ចរិទិក្ខានៅហើយ ក៏
 ព្រះគតាគត លើកឃើញព្រះជាតិផង លើកឃើញព្រះនាមផង លើក
 ឃើញព្រះនាគត្រផង លើកឃើញព្រះសីលផង លើកឃើញ

មហាពកស្សន្ត លម្អកាលិណិ គនវគោ ពុទ្ធជីវាសានុស្សនិកថា
 សាវកយុគតោមិ អនុស្សរតិ សាវកសង្ខតោតោមិ
 អនុស្សរតិ ឯវិជ្ជា ភេ កកវន្តា អហោសុំ ឥតិចិ ឯវិចា-
 មា ។ ឯវិ កោត្តា ។ ឯវិសីលា ។ ឯវិជន្តា ។ ឯវិចញ្ញា ។ ឯវិចញ្ញា ។
 ឯវិវិហារី ។ ឯវិវិធម្មា ភេ កកវន្តា អហោសុំ ឥតិ-
 ចិចិ ឧបាហុ ខេវតា គជាតតស្ស ឯតមកុំ អាណេសុំ
 យេន គជាតតា អតិភេ ពុទ្ធ ចរិទិទ្ធកេ ចិទ្ធចបេក្ស
 ចិទ្ធរុដេ ចរិយាចិទ្ធរដ្ឋ សព្វទុក្ខវិកិវត្តេ ជាតិកោមិ អ-
 នុស្សរតិ តាមតោមិ អនុស្សរតិ កោត្តតោមិ អនុស្សរតិ
 អាយុច្យុទាណតោមិ អនុស្សរតិ សាវកយុគតោមិ អ-
 នុស្សរតិ សាវកសង្ខតោតោមិ អនុស្សរតិ ឯវិជ្ជា ភេ
 កកវន្តា អហោសុំ ឥតិចិ ឯវិចាមា ។ ឯវិកោត្តា ។
 ឯវិសីលា ។ ឯវិជន្តា ។ ឯវិចញ្ញា ។ ឯវិវិហារី ។
 ឯវិវិធម្មា ភេ កកវន្តា អហោសុំ ឥតិចិចិ ។ អយក្ស
 ហិ តេសំ កិក្ខុំ អន្តរកាជា វិច្ឆកតា ហោតិ ។

មហាពកស្សន្ត កាលិណិ ។ កាលតិពុទ្ធជីវាសានុស្សនិកថា
 ក្នុងសាវកជន លើកឃើញសាវកសង្ខតោតោមិ ព្រះមានព្រះភាគ
 តាំងនោះ មានព្រះជានិយោជន៍ខ្លះ មានព្រះនាមយោជន៍ខ្លះ ។ មាន
 ព្រះគាត្រយោជន៍ខ្លះ ។ មានសីលយោជន៍ខ្លះ ។ មានធម៌យោជន៍ខ្លះ ។
 មានប្រាជ្ញាយោជន៍ខ្លះ ។ មានវិហារធម៌យោជន៍ខ្លះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 តាំងនោះ មានវិមុត្តិយោជន៍ខ្លះ ចូលទៅកាន់ខ្សោយ ក្រាបបង្គំទូល
 ខ្ញុំសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះគោតមទេវីន៍ បានជាព្រះអភិក្ខុតាំងខ្សោយ
 ដែលទ្រង់ផ្តល់ផ្តល់ ខ្ញុំកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យមានដំណើរយើកយូរ
 ទ្រង់ផ្តល់ផ្តល់ ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសន្តិកម្ម
 ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្លងចង់ខ្ញុំទុក្ខតាំងក្នុង ទ្រង់ចរិទិក្ខាន
 ទៅហើយ កំព្រាភព័កត លើកឃើញព្រះជានិយោជន៍ លើកឃើញព្រះនាម
 ជន លើកឃើញព្រះគាត្រជន លើកឃើញព្រះប្រមាណនៃព្រះជន្មយុជន
 លើកឃើញក្នុងសាវកជន លើកឃើញសាវកសង្ខតោតោមិ ព្រះមាន
 ព្រះភាគតាំងនោះ មានព្រះជានិយោជន៍ខ្លះ មានព្រះនាមយោជន៍ខ្លះ ។
 មានព្រះគាត្រយោជន៍ខ្លះ ។ មានសីលយោជន៍ខ្លះ ។ មានធម៌យោជន៍ខ្លះ ។
 មានប្រាជ្ញាយោជន៍ខ្លះ ។ មានវិហារធម៌យោជន៍ខ្លះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 តាំងនោះ មានវិមុត្តិយោជន៍ខ្លះ ។ នេះឯង ជាគន្លងកថា ដែលភិក្ខុ
 តាំងនោះ (និយាយ) ហើយ បក្សព័ទ្ធ ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ មហាវគ្គ

[១១] អថ ទោ ភកកា សាយ ល្អាសម័យ ចដិស ល្អា-
 នា វុដ្ឋិកោ យេន កកោម ល្អាលោ ណោ គេ ទុចសត្តម័
 ទុចសត្តម័ ធា ចញ្ញត្តេ អាសនេ ធិសីធិ ។ ធិសត្ថ ទោ
 ភកកា កិក្ខុ អាមន្តេសំ កាយ ទុក្ខ កិក្ខុវេ ឯតវហិ
 កាយ យ សត្ថសិទ្ធា កា ច ចន វេ អន្តរកាយ
 វិច្ឆកតាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ កិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតន-
 វេនុំ ឥន ភន្ត អម្ពាភំ អចរិយ្យក្កន្តស្ស ភកវតោ
 អយមន្តរកាយ ទុនចានិ អន្តរិយំ អាវុសោ អក្ខតំ
 អាវុសោ គយាតតស្ស មហិដ្ឋិកតា មហាទុកាវតា
 យក្រ ហិ ធាម គយាតតោ អតីតេ តុន្តេ ចរិធិពុតេ
 ធិន្តចចក្ខេ ធិន្តវដ្ឋុមេ ចរិយាធិន្តវដ្ឋេ សត្វទុក្ខវិចារក្ខ
 យាតីតោចិ អទុស្សវិស្សតំ ធាមតោចិ អទុស្សវិស្សតំ

[១១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញកំរើទីសម្ងំ
 ក្នុងសាយល្អាសម័យ ស្តេចចូលទៅឯកុដិកវេមណាល លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏នឹងលើកាសនៈដល់គ្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងសិច្ចហើយ ទើបគ្រាសនៈនឹងកិក្ខុទាំងឡាយ ជា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ប្រជុំគ្នាឱយាយភ្លឺ អម្បញ្ញមិញនេះ អន្តរកាយដូចម្តេច
 ដែលអ្នកទាំងឡាយចេញចាំទៅ ។ កាលបើ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស
 ស្សយ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុទាំងនោះ ក៏ក្រាបផ្គង់ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
 ថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅ ចំន
 យូរចំនួន អន្តរកាយនេះ ក៏រឹតរឿង ដល់ទ្រព្យអង្គទាំងឡាយក្នុងទី
 នេះថា ម្ចាស់អាវុសោ អស្តារ្យណាស់ ម្ចាស់អាវុសោ ហេតុមិន
 ដែលមានកិរិយាជាមាន ព្រះគង់អគ្រឹះទានច្បងច្រើន មានភាគភាគ
 ច្រើនណាស់ហ្ន៎ អម្បាលដូចព្រះអតីតក្នុងទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល
 ខ្លឹមលេស ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល
 ខ្លឹមក្នុងគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យរលីល ទ្រង់ច្របសន្តិធំ ខ្លឹមក្នុងគ្រឿង
 ញ៉ាំងសត្វឱ្យរលីល ទ្រង់កន្លងខ្លឹមទុក្ខទាំងក្នុង ទ្រង់ចរិធិព្រះនាមទៅហើយ
 ក៏ព្រះគង់អគ្រឹះ លើកឃើញព្រះជាតិដង លើកឃើញព្រះនាមដង

មហាបទសុត្តន្ត ឧបេកាណិវ ភគវគ្គ បុត្រេនិសាស្ត្រនិពថា

កោត្តកោចិ អនុស្សវិស្សតិ អាយុប្បនាណកោចិ អ-
នុស្សវិស្សតិ សាវកាយុកកោចិ អនុស្សវិស្សតិ សាវ-
កាសន្និទាតកោចិ អនុស្សវិស្សតិ ឃុំជំនា តេ កក-
វន្តោ អហេសុំ ភតិចិ ។ បេ ។ ឃុំវិធីត្តា តេ កក-
វន្តោ អហេសុំ ភតិចិ ។ ភី ទុ ទោ អាវុសោ
កដាកតស្សេវ ទុ ទោ ឃសា ធម្មតាតុ សុច្ឆដិវត្តា
យស្សា ធម្មតាតុយា សុប្បដិវត្តត្តា កដាកតោ អតិកេ
ទុទេ ចរិទិព្វកេ ទិទ្ធមចកេ ទិទ្ធអុមេ បរិយាទិទ្ធអុមេ
សត្វទុក្ខវិភិវត្តោ ជាតិកោចិ អនុស្សវតិ ធាមកោចិ
អនុស្សវតិ កោត្តកោចិ អនុស្សវតិ អាយុប្បនាណ-
កោចិ អនុស្សវតិ សាវកាយុកកោចិ អនុស្សវតិ សា-
វកាសន្និទាតកោចិ អនុស្សវតិ ឃុំជំនា តេ កក-
វន្តោ អហេសុំ ភតិចិ ឃុំធាមា ។ ឃុំកោត្តា ។
ឃុំសីលា ។ ឃុំធម្មា ។ ឃុំចត្តា ។ ឃុំវិ-
ហារី ។ ឃុំវិធីត្តា តេ កកវន្តោ អហេសុំ ភតិចិ
ទុទាហុ ទេវតា កដាកតស្ស ឃុំកមត្តំ អាណេចសុំ

មហាបទសុត្តន្ត ពាលារិទិ ។ យាលនិវបុត្រេនិសាស្ត្រនិពសុំព្រះមាតុប្រាស
លើកឃើញព្រះភាគ្រង លើកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មយុវង លើក
ឃើញតួនៃសាវកផង លើកឃើញសាវកសន្និទាតផងថា ព្រះមានព្រះ
ភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះទូរ ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំង
នោះ មានមុត្តិយ៉ាងនេះទូរ ។ ម្នាលអាវុសាទាំងឡាយ ធម្មតាតុណា
ដែលព្រះមានព្រះភាគគ្រាន់ដឹងហើយដោយល្អ ធម្មតាតុនោះ ព្រះកថា-
ភក គ្រាន់ដឹងដោយល្អមែនឬ បានជាព្រះគតិកត្តទាំងឡាយ ដែល
ទ្រង់ផ្តល់ផ្តល់ ខ្ញុំកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វទូរមានដំណើរយូរ ទ្រង់
ផ្តល់ផ្តល់ ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វទូររលស់ ទ្រង់គ្របសន្តិក៏ខ្ញុំកម្មជា
គ្រឿងញ៉ាំងសត្វទូររលស់ ទ្រង់កន្លងបង់ខ្ញុំទុក្ខទាំងពួង ទ្រង់បរិទិព្វាន
ទៅហើយ ក៏ព្រះគថាភក លើកឃើញព្រះជាតិផង លើកឃើញព្រះ
នាមផង លើកឃើញព្រះភាគ្រង លើកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មយុ-
វង លើកឃើញតួនៃសាវកផង លើកឃើញ សាវកសន្និទាតផង
ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិ យ៉ាងនេះទូរ មានព្រះ
នាមយ៉ាងនេះទូរ ។ មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាង
នេះ ។ មានចម្រើយ៉ាងនេះ ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារ-
ចម្រើយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានមុត្តិយ៉ាងនេះទូរ ដូច
ទៅកតាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះព្រះគថាភកទេដឹង

សុត្តនិប្បទេ ទិយនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

យេន តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិធិត្ថកេ ចិន្ទប-
 បញ្ចេ ចិន្ទវដ្តមេ បរិយាធិន្ទវដ្តេ សត្វទុក្ខវិនិវត្តេ
 ជាតិកោមិ អនុស្សាវតិ ឆាមកោមិ ។ បេ ។ សា-
 វកសន្និចារកោមិ អនុស្សាវតិ វរិជ្ជន្ទា តេ កក-
 វន្តោ អហោសុំ ភតិមិ វរិជ្ជនា ។ បេ ។ វរិ-
 មុត្តា តេ កកវន្តោ អហោសុំ ភតិមិ តិ អយំ ទោ ឆោ
 កន្តេ អន្តរកថា វិប្បកតា^(១) អថ កកវ អនុប្បក្កា-
 តិ ។ តថាគតស្សោសា ភិក្ខុវេ ធម្មនាគុ សុប្បដិវិទ្ធា
 យស្ស ធម្មនាគុយា សុប្បដិវិទ្ធា តថាគតោ អតីតេ
 ពុទ្ធេ បរិធិត្ថកេ ចិន្ទបបញ្ចេ ចិន្ទវដ្តមេ បរិយាធិន្ទវដ្តេ
 សត្វទុក្ខវិនិវត្តេ ជាតិកោមិ អនុស្សាវតិ ឆាមកោមិ អ-
 នុស្សាវតិ កាត្តកោមិ អនុស្សាវតិ អាយុប្បមាណកោមិ
 អនុស្សាវតិ សាវកយុគកោមិ អនុស្សាវតិ សាវកសន្និ-

១ ឧ. ហេតិវិ ទិស្សតិ -

សុត្តនិប្បទេ ទិយនិកាយ មហាវិញ្ញា

បានជាព្រះអភិក្ខុទ្ធានិទ្ធាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល ខ្ញុំកិលេសជាគ្រឿង
 ក្តៅសត្វឲ្យមានដំណើរយើងយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងក្តៅសត្វ
 ឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសន្តិក៍ ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងក្តៅសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់
 កន្ទបន់ខ្ញុំវុក្ខតាំងក្នុង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏ព្រះគោតគ លើក
 ឃើញព្រះជាតិផង ទ្រង់លើកឃើញព្រះនាមផង ។ បេ ។ លើកឃើញ
 សាវកសន្និបាគផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាង
 នេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 មានខ្ញុំក្តីយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អន្តរកថានេះឯង ដែលខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងឡាយបញ្ចប់ទៅ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកផល ។
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មនាគុណ ដែលព្រះគោតគ
 ត្រាស់ដឹងហើយដោយល្អ ធម្មនាគុន្តិះ ព្រះគោតគត្រាស់ដឹងឯងដោយ
 ល្អហើយ បានជាព្រះអភិក្ខុទ្ធានិទ្ធាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្ញុំកិលេស
 ជាគ្រឿងក្តៅសត្វឲ្យមានដំណើរយើងយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្ញុំកម្មជាគ្រឿង
 ក្តៅសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសន្តិក៍ ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងក្តៅសត្វឲ្យវិល
 វល់ ទ្រង់កន្ទបន់ខ្ញុំវុក្ខតាំងក្នុង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏គោតគ
 លើកឃើញព្រះជាតិផង លើកឃើញព្រះនាមផង លើកឃើញព្រះ
 ភាគផង លើកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មយុវផង លើកឃើញក្តីខ

ឧបាសកសុត្តេ បឋមគោលវារី រាជវគោ បុព្វេនិវាសនុស្សតិវាថា

ធាតុតោមិ អនុស្សរតិ ឃវំជន្ទា ភេ ភកវន្តោ អហោសុំ
 ឥតិមិ ឃវំចាមា ។ បេ ។ ឃវំវិធមុត្តា ភេ ភកវន្តោ អហោសុំ
 ឥតិមិ ធម៌តោមិ គណតតស្ស ឃតមុត្តំ អាហោសុំ
 យេន គថាគតោ អភិៈត ពុទ្ធ បវិជំព្វភេ ជិដ្ឋបបញ្ច
 ជិដ្ឋវដុមេ បវិយាជិដ្ឋវដ្ឋ សព្វនុក្ករិវិវត្តោ ជាតិតោមិ
 អនុស្សរតិ ធាតុតោមិ ។ បេ ។ សាវកសន្និធាតុតោមិ
 អនុស្សរតិ ឃវំជន្ទា ភេ ភកវន្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ឃវំ-
 ចាមា ។ បេ ។ ឃវំវិធមុត្តា ភេ ភកវន្តោ អហោសុំ
 ឥតិមិ ។ ឥន្ទេយ្យាច ធា តុម្ព ភិក្កុវេ ភិយ្យោសោ
 មក្កាយ បុព្វេនិវាសប្បដិសំយុត្តំ ធម្មិ កមំ សោគុដ្ឋំ ។
 ឃតស្ស ភកវំ កាលោ ឃតស្ស សុគត កាលោ
 យំ ភកវំ ភិយ្យោសោ មក្កាយ បុព្វេនិវាសប្បដិ-
 សំយុត្តំ ធម្មិ កមំ ករេយ្យ ភកវតោ សុត្តា ភិក្កុ

ឧបាសកសុត្តេ រាណវារី ។ ពោលគំពិច្ឆេនិវាសនុស្សតិវាសំព្រះមាត្រះភាគ
 សាវកផនំ លើកយើង ខ្ញុំសាវកសន្និធាតុផនំថា ព្រះមាត្រះភាគ
 តាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។
 ព្រះមាត្រះភាគតាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ តាំងពួកវាទៅភា ក៏បាន
 ប្រាប់សេចក្តីខ្លះដល់គេភកវិវេ បានជាព្រះអភិក្កុពុំតាំងឡាយ ដែល
 ទ្រង់ដាក់ផ្តល់ខ្ញុំកិលេសជាគ្រឿងកាប់សត្វឲ្យមានដំណើរយើងយូរ ទ្រង់
 ដាក់ផ្តល់ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងកាប់សត្វឲ្យរលីវលីវ ទ្រង់គ្របសន្តិកំ ខ្ញុំកម្មជា
 គ្រឿងកាប់សត្វឲ្យរលីវលីវ ទ្រង់កម្មចង់ខ្ញុំពុំតាំងពូជ ទ្រង់បរិមិត្តាម
 ទៅហើយ ក៏គេថាគត លើកយើងព្រះជាតិផនំ លើកយើងព្រះនាមផនំ
 ។ បេ ។ លើកយើងសាវកសន្និធាតុផនំថា ព្រះមាត្រះភាគតាំងនោះ
 មានព្រះជាតិ យ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ព្រះ
 មាត្រះភាគតាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ខ្នាលភិក្កុតាំងឡាយ
 អ្នកតាំងឡាយ ចង់ស្តាប់ធម្មិកថាដ៏ប្រកបដោយបុព្វនិវាស ឲ្យច្រើនជាង
 ប្រមាណដៃច្នៃ ។ ភិក្កុតាំងនោះក្រាបចង់ខ្ញុំលួលថា ចង់គ្រូព្រះមាត្រះ
 ព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរ ដើម្បីធ្វើខ្ញុំធម្មិកថាខ្លះហើយ ចង់គ្រូព្រះ
 សុគត កាលនេះជាកាលគួរ ដើម្បីធ្វើខ្ញុំធម្មិកថាខ្លះហើយ សូមព្រះមាត្រះ
 ព្រះភាគ ធ្វើខ្ញុំធម្មិកថា ដែលប្រកបដោយបុព្វនិវាស ឲ្យច្រើនជាងប្រ-
 មាណចុះ ភិក្កុតាំងឡាយ បានស្តាប់ធម្មិកថាដល់ព្រះមាត្រះភាគហើយ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

នារស្សន្តិកិ ។ តេធនិ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាទុក្កំ
 មនសិករោថ ភាសិស្សនិកិ ។ វិវំ កន្តេតិ ខោ
 តេ ភិក្ខុ កតវតោ បទូស្សនសុំ ។ កតវំ ឯតនរោថ
 ឥតោ សោ ភិក្ខុវេ ឯតនរុតោ កាយោ(១) យំ
 វិបស្សិំ កតវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧទ-
 ទានិ ។ វិបស្សិំ ភិក្ខុវេ កតវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ទត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ ទត្តិយកុលេ ឧទទា-
 និ ។ វិបស្សិំ ភិក្ខុវេ កតវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 កេណស្នាត្រោ តោត្តេន អហោសិ ។ វិបស្សិស្ស ភិក្ខុ-
 វេ កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្ស-
 សហស្សនិ អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ វិបស្សិំ
 ភិក្ខុវេ កតវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ចាជលិយា
 ម្ភុលេ អភិសម្ពុទ្ធា ។ វិបស្សិស្ស ភិក្ខុវេ កតវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទណ្ឌតិស្សំ នាម សារក-
 យុតំ អហោសិ អត្ថំ កន្ទយុតំ ។ វិបស្សិស្ស ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

កំនិនំចំខុក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះចូរអ្នក
 ទាំងឡាយចាំស្តាប់ចុះ ចូរច្រករឿងកុក្កនិចិក្កុដោយប្រពៃចុះ គឺថាភិក្ខុនឹង
 សម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធជីវិតនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រ
 កុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធជីវិតដូច្នោះថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ រាប់អំពីកខុកប្បនេះ (ឈ្មោះក្រោយទៅ) ៧១ កប្ប ព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទត្តិយជាតិ
 ទ្រង់កើតក្នុងទត្តិយគ្រលួល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាគោណ្ឌញ្ញតាគ្រ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មយុ ៨ ហ្នឹងផ្ទះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់
 ក្រោមដើមបាជលិច្រឹក្ស (ដើមជ្រូង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូរសោកដ៏ច្រើន ជាគូ
 ដ៏ចម្រើន រយៈពេលៈ ១ ភិស្សៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិ

១ ឆ. ៦៣១៧៧៧ ។

មហាបទពស្សន្ត បឋមភាណវិ កោដិសន្តន្ត ធម្មតារថ

កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ សាវកានំ
សន្និចារោ អរហសំ ឃតោ សាវកានំ សន្និចារោ
អហោសិ អដ្ឋសដ្ឋិកិក្កុសតសហស្សំ ឃតោ សាវកានំ
សន្និចារោ អហោសិ កិក្កុសតសហស្សំ ឃតោ សាវ-
កានំ សន្និចារោ អហោសិ អសីតិកិក្កុសហស្សានំ ។
វិបស្សីស្ស កិក្កុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
នមេ តយោ សាវកានំ សន្និចារោ អរហសំ សព្វេសំ-
យេវ ចីណាសភំ ។ វិបស្សីស្ស កិក្កុវេ កកវតោ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោតោ នាម កិក្កុ
ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អក្កុបដ្ឋាកោ ។ វិបស្សីស្ស
កិក្កុវេ កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ពទ្ធិមា
នាម វាជា ចិត្តា អហោសិ ពទ្ធិមតិ នាម នេវី មាតា
អហោសិ ជនេត្តំ ពទ្ធិមស្ស វញ្ញា ពទ្ធិមតិ នាម នករ
វជនាទី អហោសិ ។

[១២] អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សី កោដិសត្តោ តុសិ-
តា កាយា ចរិត្តា សតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស មាតុ កុដ្ឋិ
ទិក្កុមិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

មហាបទពស្សន្ត ភាណវិៈទី ១ កោដិសន្តន្ត របស់ព្រះកោដិសន្ត

មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និចារោ ៣ ជន គឺ
សាវកសន្និចារោ មានភិក្ខុ ៦ លាន ៨ សៃន្តប្រមួន សាវកសន្និចារោ មាន
ភិក្ខុ ១ សៃន្តប្រមួន សាវកសន្និចារោ មានភិក្ខុ ៨ ហ្នឹងប្រមួន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និចារោ របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ជននេះ សុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រពទាំងអស់ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
ភិក្ខុឈ្មោះអសោតៈជាឧបដ្ឋាក អក្កុបដ្ឋាក ។ ម្ចាស់ភិក្កុទាំងឡាយ
ព្រះវិបស្សីរបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជា
ទ្រង់ព្រះនាមពទ្ធិមៈ ព្រះមាតាព្រះនាមពទ្ធិមតិ ជាព្រះជនេត្តិ នគរឈ្មោះ
ពទ្ធិមតិ ជាវជនាទី នៃព្រះបាទពទ្ធិមៈ ។

[១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីកោដិសន្ត ច្យុតចាក
ហេតុសិក ទ្រង់មានសភិសម្បជញ្ញៈ ចុះកាន់ផ្ទះនៃព្រះមាតា ។
នេះជាធម្មតា (របស់ព្រះកោដិសន្ត) ក្នុងវេលាដែលចុះកាន់ផ្ទះនៃព្រះ
មាតាទី ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បហវគ្គោ

[១៣] ធម្មតា វិសា ភិក្ខុវេ យថា ភោជិសត្តោ
 តុសិកា កាយា ចរិត្វា មាតុ កុដ្ឋិ ធិត្តមតិ ។
 អថ សដេវតេក លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ
 សស្សមណព្រាហ្មណិយា បដាយ សដេវមនុស្សាយ
 អប្បមាណោ ឧទ្យារោ ធិកាសោ លោកេ(១) ចាតុក-
 វតិ អតិក្កខ្មៅ(២) ទេវាធំ ទេវាទុកាវំ ។ យេមិ តា
 លោកេទ្គវតា អយា អសំវុតា អទូកាវតិមិសា យត្ថ-
 មិមេ ចទ្គិមសុវិយា វិវមហិទ្ធិតា វិវមហាទុកាវំ អា-
 កាយ ធាទុកោទ្គិ តត្ថមិ អប្បមាណោ ឧទ្យារោ ធិកាសោ
 ចាតុកវតិ អតិក្កខ្មៅ ទេវាធំ ទេវាទុកាវំ ។ យេមិ តត្ថ
 សត្តា ឧបបន្នា តេមិ តេចោកាសេន អញ្ញមញ្ញំ
 សញ្ញានន្តិ អញ្ញេមិ តេវ ភោ សន្តិ សត្តា ឥទ្ធិបបន្នា-
 តិ ។ អយត្វ ទសសហស្សិ លោកេចាតុ សន្តិម្បតិ
 សម្បកម្បតិ សម្បវេទេតិ(៣) អប្បមាណោ ច ឧទ្យារោ
 ធិកាសោ លោកេ ចាតុកវតិ អតិក្កខ្មៅ ទេវាធំ
 ទេវាទុកាវំ ។ អយទេតុ ធម្មតា ។

១ ឧ. ប. លោកេតិ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ធិត្តម ។ ៣ ឧ. ប. សញ្ញេទតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បហវគ្គោ

[១៣] ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធសាសនា ទំនៀមទម្លាប់ គឺក្នុងកាលដែលភោជិសត្វ
 ច្យុតចាកវាទុកស្ថិត ចុះកាន់ផ្ទះព្រះមាតា ។ គ្រោះនោះ ពន្លឺភ្លឺស្ងួត
 ច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន ក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក
 មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំង
 មនុស្សជាសម្បតិ៍ទេព និងមនុស្សជ័សេស ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក
 ដ៏កន្លងបង់ឡើងទុកភាព ខែទៅកាតាំងឡាយ ។ ឧកាលណា ដែល
 ចំពោះទេ ទៅក្នុងចំបុកនៃលោកឥតមានអ្វីប៉ាន់ប៉ង មានតែអភ្នំ-និទិត
 ព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនោះ សឹងមានប្លន់ច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាព
 ច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏ជ្រុយពន្លឺទៅមិនដល់ក្នុងចំណា ពន្លឺភ្លឺស្ងួតច្បាស់រក
 ប្រមាណមិនបាន កន្លងឡើងទុកភាពខែទៅកាតាំងឡាយ ក៏កើតប្រា-
 កដឡើងក្នុងទីតាំងនោះ ។ ពួកសត្វលោក ដែលកើតឡើងក្នុងទីតាំងនោះ
 សត្វអម្បាលនោះ ក៏ស្គាល់គ្នានិងគ្នាច្បាស់ដោយសារពន្លឺនោះថា កើត
 មានពួកសត្វឯទៀតក៏ក្នុងទីនោះដែរ ។ លោកចាតុទាំងមួយព្រឹកនោះ
 ក៏ក្រើករំភើកញ្ជាច់ញ័រ ទាំងពន្លឺភ្លឺភ្លឺស្ងួតច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន
 ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក កន្លងទុកភាពខែទៅកាតាំងឡាយ ។ នេះ
 ជាធម្មតា (របស់ភោជិសត្វ) ក្នុងវេលាដែលចុះកាន់ផ្ទះព្រះមាតាភ្លឺ ។

មហាបទវេទសូត្រ បឋមកាលាវ ពោធិសត្តស្ស ធម្មតាថា

[១៤] ធម្មតា វិសា ភិក្ខុវេ យទា ពោធិសត្តោ

មាតុ កុដ្ឋិ ឱក្កន្តោ ហោតំ ចត្តារា(១) នេវបុត្តា

នាតុដ្ឋិសំ រត្តោយ ឧបកច្ឆន្តិ មា ជំ(២) ពោធិសត្តំ

វា ពោធិសត្តមាតវិ វា មទុស្សោ វា មមទុស្សោ វា

កោជំ វិហោមេសីតិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[១៥] ធម្មតា វិសា ភិក្ខុវេ យទា ពោធិសត្តោ

មាតុ កុដ្ឋិ ឱក្កន្តោ ហោតំ ចកតិយា សីលវតី

ពោធិសត្តមាតា ហោតិ វិវា ចាណាតិចាតា វិវា

មទិញ្ញាណា វិវា កាមេសុ មិញ្ញាចាវ វិវា មុសាវា-

នា វិវា សុវាមេយមជ្ឈម្យមាទដ្ឋាថា ។ អយមេតុ

ធម្មតា ។

១ ឧ. ម. ឧត្តន្តរ មន្ទិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. តិ ។

មហាបទវេទសូត្រ កាលាវៈ ១ ពោលអំពីឧត្តារបស់ព្រះពោធិសត្វ

[១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំខៀមនេះ ភិក្ខុភិក្ខុវេយ្យាវដល់ព្រះ

ពោធិសត្វចុះកោនីផ្ទះព្រះមាតា មានទៅបុត្រ ២ អង្គ តែធិចូលទៅក្នុង

ទិសទាំង ២ ដោយគិតថា កុំឱ្យមនុស្សនឹងអមនុស្សណាមួយ បៀត-

បៀនព្រះពោធិសត្វ ខឹងព្រះមាតាដែលព្រះពោធិសត្វនោះបានឡើយ ។ នេះ

ជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ ចុះកោនីផ្ទះព្រះមាតាផ្ទះ ។

[១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំខៀមនេះ ភិក្ខុភិក្ខុវេយ្យាវដល់ព្រះ

ពោធិសត្វចុះកោនីផ្ទះព្រះមាតា ព្រះមាតាដែលព្រះពោធិសត្វ ជាអ្នកមាន

សីល(១)ដោយប្រគ្រតិ ជាអ្នករៀនកបាលភិបាក រៀនចាកអទិញ្ញាចា

រៀនចាកកាមេសុមិញ្ញាចា រៀនចាកមុសាវា រៀនចាកសុវាមេយមជ្ឈម្យ-

មាទដ្ឋា ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វចុះកោនីផ្ទះ

នៃព្រះមាតាផ្ទះ ។

១ អង្គកថាថា កាលដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មិនទាន់ដឹងទៀត មនុស្សទាំងឡាយក្នុងក្រុមរបស់ ក្នុងសម្រាកនៃព្រះពោធិសត្វនឹងចាំឆ្ងាត់ ហើយគ្រប់យ៉ាងព្រោះពោធិសត្វមានសីល សូម្បីព្រះមាតាដែល ព្រះពោធិសត្វរបស់យើងទាំងឡាយ ក៏គ្រប់សមាគមសីល ក្នុងសម្រាកនៃកាលទើលក៏សឹងដៃ តែដល់ពោធិសត្វក៏នៅក្នុងផ្ទះព្រះមាតា ។ ខំនឹងដឹងថាមនុស្សនៃគ្នាដទៃឡើយ ប្រតិបត្តិលើ អាសនៈដើម្បី គ្រាន់តែពិចារណាសីលដែលសមាគមហើយដុំឆ្កែព្រះ ហេតុនេះព្រះពោធិសត្វ ជា ព្រះមាតានៃពោធិសត្វគ្រប់កាន់សីលដោយព្រះអង្គឯង ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ សុវារ្យសុត្តន្ត

[១៦] ធម្មតា ឯសា ភិក្ខុវេ យនា ពោធិសត្តោ
មាតុ ក្បុច្ឆិ ឱក្កន្តោ ហោតិ ទ ពោធិសត្តមាតុ បុរិសេ-
សុ មានសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមតុណ្ណបសំហិតំ អនតិក្កម-
ចំយា វ ពោធិសត្តមាតា ពោតិ កេនចំ បុរិសេន
រត្តចំត្តេន ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[១៧] ធម្មតា ឯសា ភិក្ខុវេ យនា ពោធិសត្តោ
មាតុ ក្បុច្ឆិ ឱក្កន្តោ ហោតិ លាភិចំ ពោធិសត្តមាតា
ហោតិ បញ្ចុច្ឆិ កាមតុណ្ណាចំ ។ សា បញ្ចហិ កា-
មតុណ្ណហិ សមប្បិតា សមច្ច័ក្កតា ចរិចារេតិ ។ អ-
យមេតុ ធម្មតា ។

[១៨] ធម្មតា ឯសា ភិក្ខុវេ យនា ពោធិសត្តោ មាតុ
ក្បុច្ឆិ ឱក្កន្តោ ហោតិ ទ ពោធិសត្តមាតុ កោធិនេវ
អាតាណោ ឧប្បជ្ជតិ សុចំធំ ពោធិសត្តមាតា ហោតិ
អភិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ ពោធិសត្តមាតា តិរោ-
ក្បុច្ឆិកតំ បស្សតំ សព្វន្តប្បជ្ជន្តំ អហិច្ឆិយំ^(១) ។ វេសយ្យ-
ថាថិ ភិក្ខុវេ មណិវេធឡ្ហិយោ សុកោ ជាតិមា អដ្ឋិសោ

១ ១. អភិច្ឆិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ សុវារ្យសុត្តន្ត

[១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំខៀមនេះ ភិក្ខុនិកាលដែលព្រះ
ពោធិសត្តចុះកាន់ផ្លូវនៃព្រះមាតា ព្រះមាតា នៃព្រះពោធិសត្តមិនមែនចំគួ
ប្រកបដោយការគុណក្នុងបុរសទាំងឡាយ ព្រះមាតា នៃព្រះពោធិសត្ត
មិនដែលមានបុរសណាមួយ មិនចំគួប្រកបប្រព្រឹត្តកម្មនិពុទ្ធជឿយ ។
នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្ត ចុះកាន់ផ្លូវនៃព្រះមាតាផ្ទះ ។

[២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំខៀមនេះ ភិក្ខុនិកាលដែលព្រះ
ពោធិសត្តចុះកាន់ផ្លូវនៃព្រះមាតា ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្ត តែងបានស្ងួត
ការគុណទាំង៩ ជាប្រក្រតី ។ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្តនោះ តែង
ស្តប់ស្តល់ប្រកបព្រម មានស្មុគស្មាញប្រើដោយការគុណទាំង៩ ។ នេះ
ជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្តចុះកាន់ផ្លូវនៃព្រះមាតាផ្ទះ ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំខៀមនេះ ភិក្ខុនិកាលដែលព្រះពោធិ-
សត្តចុះកាន់ផ្លូវនៃព្រះមាតា អាតាធនាមួយ ក៏មិនទើកឡើយដែលព្រះ
មាតានៃព្រះពោធិសត្តឡើយ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្ត មានតែសេចក្តី
សុខជាប្រក្រតី មានការមិនបានលំបាក មួយទៀត មាតានៃព្រះពោធិ-
សត្ត តែងមើលឃើញព្រះពោធិសត្ត ហាក់ដូចជាបិតានៅក្រៅផ្ទះ សត្វវា-
យវៈទាំងនឹងទាំងតូច មានវង្រិយក៏មិនមែនជាគថយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តែងណាចំខ្សែដ្ឋ មានកំណើតដំបូង មានជ្រុន ៨ ដែលជាទីច្នៃ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ចប់ការសិក្សា ចាត់សន្តិសុខ ឧបាសម្ពុទ្ធ

សុបរិកម្មករោ អន្ទោ វិច្ឆិសន្ទោ សព្វការសម្បទ្ទោ
 តក្រស្ស្យ(១) សុត្តំ អានុតំ ធិលំ វា បិកំ វា លោហិត-
 កំ(២) វា ឱណតំ វា ចណ្ណសុត្តំ វា តទេនំ ចក្កមា
 ចុវិសោ ហត្ថេសុ(៣) កាវិច្ឆា ចចូរេត្តេយ្យ អយំ ទោ
 មណីវេណ្ណវិយោ សុរោ ជាតិមា អដ្ឋសោ សុបរិកម្មក-
 រោ អន្ទោ វិច្ឆិសន្ទោ សព្វការសម្បទ្ទោ តក្រស្ស្យ(៤)
 សុត្តំ អានុតំ ធិលំ វា បិកំ វា លោហិតកំ វា ឱណតំ
 វា ចណ្ណសុត្តំ វា(៥) ឯវមេវ ទោ កំត្តវេ យោ តោនិ-
 សន្ទោ មាតុ កុដ្ឋិ ឱក្កន្ទោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ
 កោធិនេវ អាពាណ ឱច្បដ្ឋតិ សុធិធិ ពោធិសត្តមាតា
 ហោតិ អកំលទ្ធកាយា ពោធិសត្តកុ ពោធិសត្តមាតា
 តិរេកុដ្ឋិតតំ ចស្សតិ សព្វដ្ឋច្បទ្ធី អហិធិដ្ឋ្រិយំ ។
 អយមេត្ត ធម្មតា ។

• ម. គ្រូ យំ ។ ២ ឧ. លោហិតំ ។ ៣ ឧ. ហត្ថេ ។ ៤ ឧ. ច. កុដ្ឋិ ។
 ៥ ឧ. ម. វិធិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធត្រ ពាលវារៈ ទី ១ ហោសតំធម្មតាចរៈព្រះពោធិសត្វ

ល្អហើយ ដ៏ថ្លាស្អាតប្រាសចាកមន្ទិល សមរម្យដោយភាពគ្រប់យ៉ាង
 ចេសពាលៈទៀវក្តី ពាលៈល្បើនក្តី ពាលៈក្រហមក្តី ពាលៈសក្តី ពាលៈល្បើន
 ទុំក្តី ដែលគេដោតហើយក្នុងកែវនោះ ចុះសដែលមានភ្នែក ដាក់កែវនោះ
 លើវែង ពិចារណាឃើញច្បាស់ថា កែវមណីពិច្ឆ័យនេះឯង ដ៏ល្អមាន
 កំណើតចរិសុទ្ធមានច្រើន ៨ ដែលដាក់បានឆ្ងាយហើយ ដ៏ថ្លាស្អាតប្រាស
 ចាកមន្ទិល សមរម្យដោយភាពគ្រប់យ៉ាង ចេសពាលៈទៀវក្តី ពាលៈ
 ល្បើនក្តី ពាលៈក្រហមក្តី ពាលៈសក្តី ពាលៈល្បើនទុំក្តី ដែលគេដាក់ក្នុង
 កែវនោះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់កុំភ័យខ្លាច ក្នុងកាលដែល
 ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទះព្រះមាតា ភាពចលានីមួយ មិនដែលរើកឡើង
 ដល់ព្រះមាតាព្រះពោធិសត្វឡើយ ព្រះមាតាខ្មែរព្រះពោធិសត្វ ជាអ្នក
 មានសេចក្តីសុខជាច្រើន មានកាយមិនទាន់បាត មួយទៀត ព្រះ
 មាតាខ្មែរព្រះពោធិសត្វ តែងមើលឃើញខ្ញុំព្រះពោធិសត្វ ហាក់ដូចជា
 បើកនៅក្រៅផ្ទះ ទាំងកាយវិញ្ញាណទាំងអស់ មានអង្រួយមិនថាភយ
 មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ
 ចុះកាន់ផ្ទះព្រះមាតាខ្ញុំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយុ ចហវគ្គ

[១៧] ធម្មតា ឃសា ភិក្ខុវេ សត្តាហជាតេ ពោ-
ជិសត្ត ពោជិសត្តមាតា កាលំ កាលេតិ កុសិកំ
កាយំ ទុចចដ្ឋតិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[២០] ធម្មតា ឃសា ភិក្ខុវេ យថា អញ្ញា ឥត្តិ-
កា នវ វា នស វា មាសេ កត្តំ កុច្ឆិយា ចរិហវិក្ខា
វិជាយន្តិ ធន ហេវិ^(១) ពោជិសត្តមាតា វិជាយតិ ។
នសេវ មាសាជំ ពោជិសត្តំ ពោជិសត្តមាតា កុច្ឆិយា
ចរិហវិក្ខា វិជាយតិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[២១] ធម្មតា ឃសា ភិក្ខុវេ យថា អញ្ញា ឥត្តិកា
ចិសិញ្ញា វា ចិចញ្ញា វា វិជាយន្តិ ធន ហេវិ ពោជិសត្តំ
ពោជិសត្តមាតា វិជាយតិ មិកា ធន^(២) ពោជិសត្តំ
ពោជិសត្តមាតា វិជាយតិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

១ ឧ. ២. ៦២៤ ពោជិសត្តំ វិស្សនិ ។ ២ ឧ. ២. ៧ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយុ ចហវគ្គ

[១៧] ម្នាលភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ ចំនៀមនេះ គឺភ្នាក់កាលព្រះពោធិសត្វ
ច្រសូតមកបាន ដល់ ថ្ងៃ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ តែងធ្វើមរណកាល
ទៅកើតនៅឋានកុសិក ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ
ច្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតាខ្ញុំ ។

[២០] ម្នាលភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ ចំនៀមនេះ គឺស្រ្តីពុំដឹងឡាយដល់
តែងទ្រទ្រង់គតិអស់ ៧ ខែ ១០ ខែ ១០ ខែ ទើបបានច្រសូត យ៉ាងណា
ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ មិនច្រសូត យ៉ាងនោះឡើយ ។ ព្រះមាតានៃ
ពោធិសត្វតែងទ្រទ្រង់គតិពោធិសត្វ អស់ ១០ ខែគត់ ទើបបានច្រសូត ។ នេះ
ជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ ច្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតាខ្ញុំ ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ ចំនៀមនេះ គឺស្រ្តីពុំដឹងឡាយដល់
តែងអង្គុយសម្រាលក៏មាន ដេកសម្រាលក៏មាន យ៉ាងណា ព្រះមាតា
នៃព្រះពោធិសត្វ ច្រសូតព្រះពោធិសត្វមិនមែនយ៉ាងដូច្នោះទេ ព្រះមាតា
នៃព្រះពោធិសត្វ រមែងបែក (លេវ) ច្រសូតព្រះពោធិសត្វ ។ នេះជា
ធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ ច្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតាខ្ញុំ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បរិបកាណាវំ កោដិសត្តោ ធម្មតា

[២២] ធម្មតា វសា កំក្កុវេ យនា កោដិសត្តោ
មាតុ កុច្ឆិស្មា ធិក្កុមតំ ទេវា បវេមំ ចដិក្កុញ្ញាតិ
ចច្ឆា មនុស្សា ។ អយមេត្ត ធម្មតា ។

[២៣] ធម្មតា វសា កំក្កុវេ យនា កោដិសត្តោ
មាតុ កុច្ឆិស្មា ធិក្កុមតំ អប្បត្តោ ៥^(១) កោដិសត្តោ
ចវេរី ហោតំ ចត្តារោ ធិ ទេវត្តា ចដិក្កុហេត្វា មាតុ
បុរោ វេចេត្តិ អត្តមតា ទេវី ហោហិ មហេសត្តោ គេ
បុត្តោ ឧប្បន្នោតំ ។ អយមេត្ត ធម្មតា ។

[២៤] ធម្មតា វសា កំក្កុវេ យនា កោដិសត្តោ
មាតុ កុច្ឆិស្មា ធិក្កុមតំ វិសទោ ។ ធិក្កុមតំ អម-
ក្កិកោ ឧទ្ធច អមក្កិកោ សេដ្ឋោ អមក្កិកោ វុហិ-
រោ អមក្កិកោ កោចចំ អសុចិតា សុត្តោ វិសុត្តោ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ កាលវារៈទី ១ កោដិសត្តោ បរិបកាណាវំ កោដិសត្តោ

[២២] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមទេ ភិក្ខុកាលវេលាព្រះ
កោដិសត្ត ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតា ទៅកា^(១) ទាំងឡាយ កែងទទួល
(ព្រះកោដិសត្ត)មុន ទើបមនុស្សទាំងឡាយទទួលក្រោយ ។ នេះជា
ធម្មតា ក្នុងវេលាវេលាព្រះកោដិសត្ត ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតាម៉ុះ ។

[២៣] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមទេ ភិក្ខុកាលវេលាព្រះ
កោដិសត្ត ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតា ព្រះកោដិសត្តមិនទាន់ចុះដល់ដៃដើ
ទានទៅច្រកទាំង ៤ ទទួលព្រះអង្គ អម្បល់ក្នុងទាំងមុខព្រះមាតាថា
បពិត្រព្រះមាតាទេវី សូមព្រះមាតាទានចិត្តិកោយចុះ ច្រករបស់ព្រះមាតា
ជាអ្នកមានសិក្ខា ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលា
វេលាព្រះកោដិសត្ត ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតាម៉ុះ ។

[២៤] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមទេ ភិក្ខុកាលវេលាព្រះ
កោដិសត្ត ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតា ដំលូស្នះ (ស្រស់ចស់) ចេញមក
មិនប្រឡាក់ដោយទឹក (ភ្លោះ) មិនប្រឡាក់ដោយស្នេស្ន មិនប្រឡាក់ដោយ
ឈាម មិនប្រឡាក់ដោយអសាច៍ណា ដំបូយឡើយ ជាអ្នកស្អាតបរិសុទ្ធ ។

១ ឧ. ឧ. ១ ។

១ អង្គថា ថា ត្រូវទៅកាលវេលាព្រះកោដិសត្តនោះ ដំបូងត្រូវជាទិណស្រណ
ក្នុងដំបូងសុភាវស ។

សុទ្ធត្ថវិទិត វិយាភិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

សេយ្យនាថិ ភិក្ខុវេ មណិវតធំ កាសិកេ វត្តំ ឯកុំភ្នំ
 លេវ មណិវតធំ កាសិកំ វត្តំ មក្កេតិ ធម៌ កាសិកំ
 វត្តំ មណិវតធំ មក្កេតិ តំ កាសិយ ហេតុ ទុក្ខំ សុទ្ធត្តា
 ឯវេវ ទោ ភិក្ខុវេ យនា ពោធិសត្តោ មាតុ កុដ្ឋិស្នា
 ឯកុមតិ វិសនោ វ ឯកុមតិ អមក្កិកោ ទុទ្ធន អ-
 មក្កិកោ សេទ្ធន អមក្កិកោ វុហំវេន អមក្កិកោ កេ-
 ធម៌ អសុចិតា សុទ្ធា វិសុទ្ធា ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

(២៩) ធម្មតា ឯសា ភិក្ខុវេ យនា ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុដ្ឋិស្នា ឯកុមតិ ទ្វេ ទុនកាស្ស បាវ អន្ត-
 លិក្ខា មាតុភវន្តំ ឯកា សីតស្ស ឯកា ទុល្លាស្ស
 យេន ពោធិសត្តស្ស ទុនកកំចំ ករោន្តំ មាតុ ធម ។
 អយមេតុ ធម្មតា ។

សុទ្ធត្ថវិទិត វិយាភិកាយ មហាវិញ្ញា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កែវមណីដែលចុក្កលដាក់ចុះលើកាសិកពស្ត្រ កែវ
 មណី (នោះ) មិនប្រឡាក់ខ្លៅកាសិកពស្ត្រឡើយ កាសិកពស្ត្រក៏មិន
 ប្រឡាក់ខ្លៅកែវមណីដែរ ហេតុអ្វី បានជាដូច្នោះ ព្រោះសំពត់និងកែវ
 មណីទាំងពីរជាបេសស្ត្រ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងកាលដែលព្រះពោធិសត្វ ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតា ដ៏ល្អល្អរចនាមក
 មិនប្រឡាក់ដោយទឹក (នោះ) មិនប្រឡាក់ដោយស្មៅ មិនប្រឡាក់
 ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយអសោច៍ណាមួយឡើយ ជាអ្នកស្អាត
 ចាំស្មោះ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះ
 ពោធិសត្វ ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតានោះ ។

(២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺក្នុងកាលដែល
 ព្រះពោធិសត្វ ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតា មានជានិច្ច ២ ពូជចុះមកកំពី
 កាសិ ជានិច្ច១គ្រឿង ជានិច្ច១ក្តៅ ធ្វើឱ្យការលាងដុំព្រះពោធិ-
 សត្វផង ព្រះមាតាផង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វ
 ប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតានោះ ។

មហាបទសុត្តេ បទភាណវៈ ពោធិសត្តស្ស ធម្មភាវា

[២៦] ធម្មតា ឯសា កិក្កុវេ សម្បត្តិជាតោ ពោធិ-
សត្តោ សមេហំ ពារេហំ បតិដ្ឋហិត្វា ឧត្តវេនកិមុខោ^(១)
សត្តបទវិភិហារោ កច្ឆតំ សេតម្ហំ ចត្តោ អនុជារិយមា-
នេ^(២) សព្វា ច ធិសា អនុវិលោកេតំ^(៣) អាសភិក្កា
វាចំ ភាសតិ អត្តោមហាស្មំ លោកស្ស ដេដ្ឋាមហាស្មំ
លោកស្ស សេដ្ឋាមហាស្មំ លោកស្ស អយមន្តិមា
មេ^(៤) ជាតិ ធម្មតា ចុទត្តវេតិ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[២៧] ធម្មតា ឯសា កិក្កុវេ យទា ពោធិសត្តោ
មាតុ កុច្ឆិស្មា ធិក្កុមតិ អថ សនេវកេ លោ-
កេ សមារកេ សត្រញ្ញកេ សស្សមណាត្រញ្ញ-
ណិយា បថាយ សនេវមនុស្សាយ អប្បមាលោ
ឧទ្ធករោ ឱកាសោ ពាតុកវតិ អតិក្កុម្មេវ នេវាចំ
នេវាទុកាវំ ។ យាមិ តា លោកន្តរិកា អយា
អសំវុតា អនុកាវតិវិសា យត្ថចមេ ចន្តិមស្សរិយា

១ ឧ. ឧត្តវេនិក្កោ ។ ២ ឧ. អនុវិលោកេ ។ ៣ ឧ. វិលោកេតិ ។ ៤ ឧ. ម-
មេតិ ឧ ទិស្សតិ ។

មហាបទសុត្តេ ភាណវៈ ទី ១ ពោលភិកិធម្មការយស្សពោធិសត្ត

[២៦] ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលព្រះពោធិសត្ត
ប្រសូតមកក្លាយ ទ្រង់ប្រគំស្នាម (ឈរលើដៃដំដី) ដោយព្រះបាទ
ឆាន់សិបំ ឆ្ពោះព្រះគ្រូទៅគាត់វិសឧត្តវេ ទ្រង់យាងឈរទៅបាទ តំ
ដំហាន កាលដែលមហាជន កំពុងប៉ាន់ស្មេក្រក្រដាយ កំរើលមើល
ម្នាក់ទៀតទាំងពួងផង ទ្រង់ពោលខ្លឹមសារកំរើល គឺវិចារដ៏ឧត្តមផងថា អញ
ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់របស់លោក អញជាបុគ្គលធំធំផុតរបស់លោក អញជា
បុគ្គលប្រសើរធំធំផុតរបស់លោក នេះគឺកំរើលធំធំផុតរបស់អញ ឥឡូវនេះ
ភព្វិកពីនេះទៅទៀតមិនមានឡើយ ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះ
ពោធិសត្តប្រសូតពាក្យផ្លូវព្រះមាតាខ្ញុំ ។

[២៧] ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺក្នុងកាលដែលពោធិសត្ត
ប្រសូតពាក្យផ្លូវព្រះមាតា ត្រាវោះ ពន្ធិក្វិស្តាធិច្បាសំ គេប្រមាណមិន
បាទ កើតប្រាកដឡើងក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក
ព្រញ្ញលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណាត្រញ្ញណ៍ ទាំង
មនុស្ស ជាសម្បត្តិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស កន្លង់ខ្លាចទុកាពិខេទិកា
ទាំងឡាយ ។ ឧកាសណាដែលចំហខ្លះ នៅក្នុងទីធំធំផុតលោក ឥត
មានភ្នំប៉ាន់កំរើល មានភិក្ខុនិងភិក្ខុ ព្រះចេតនាព្រះភាវិត្យមានប្រដូចយ៉ាងនេះ

ឯវិមលកាយសូត្រ ឯវិមលកាយសូត្រ ឯវិមលកាយសូត្រ ឯវិមលកាយសូត្រ
តត្ថបិ អប្បមាលោក ឧទ្យានោ ឧទ្យានោ ឧទ្យានោ ឧទ្យានោ
អតិក្កម្មោ ទេវាចំ ទេវាទុកាវំ ។ យេថ តត្ថ សត្តា
ឧបបន្ទា តេថ តេយោកាយសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញានុញ្ញំ
អញ្ញមិ កិវ កោ សន្តិ សត្តា វទុបបន្ទាតិ ។
អយេតុ នសសហស្សី លោកោតុ សន្តម្បតិ សម្ប-
កម្មតិ សម្បវេទតិ អប្បមាលោក ច ឧទ្យានោ ឧទ្យា-
នោ លោកោ ឧទ្យានោ អតិក្កម្មោ ទេវាចំ ទេវាទុ-
កាវំ ។ អយមេតុ ធម្មតា ។

[២៨] ជាតេ ទោ ចន ភិក្ខុវេ វិបស្សន្តិ កុមារេ
ពទ្ធមតោ រញ្ញោ បដិវេទេសុ បុត្តោ តេ ទេវ(១) ជាតោ
តំ ទេវេ បស្សត្ថតិ ។ អនុសា ទោ ភិក្ខុវេ ពទ្ធមា-
រាជា វិបស្សី កុមារំ ទិស្វា ទេមំត្ត ប្រាហ្មណោ
អាមត្តាបេត្វា ឯតទេវេច បស្សន្ត កោត្តោ ទេមំត្តា
ប្រាហ្មណោ កុមារន្តិ ។ អនុសំសុ(២) ទោ ភិក្ខុវេ
ទំ(៣) ទេមំត្តា ប្រាហ្មណោ វិបស្សី កុមារំ ទិស្វា

១ ម. ទេវ ២ ម. អនុសាសុ ៣ ម. ទំនំ ៤ ម. ទំនំ ។

មានភាគភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឺទៅមិនដល់ក្នុងវិណា ពន្លឺភ្លឺ
ស្រាង ច្បាស់ កេប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងចំពាំងនោះ កន្លង
ខ្យល់ទៅក្នុងភាពនៃទៅតាំងខ្យល់ ។ ពួកសត្វណាដែលកើតក្នុងវិជ្ជា
នោះ សត្វអម្បាលនោះ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ខ្យល់ខ្លាំងតាម ដោយសារពន្លឺនោះ
ថា តើថ្នាំ មានពួកសត្វដទៃកើតក្នុងចំពាំងនោះដែរ ។ លោកភារុ ខ្យល់នេះក៏
កម្រើកវិភិកញ្ជាប់ញ្ជាវ ទាំងពន្លឺភ្លឺស្រាងច្បាស់ក៏កេប្រមាណមិនបាន ក៏កើត
ប្រាកដឡើងក្នុងលោក កន្លងទៅក្នុងភាពនៃទៅតាំងខ្យល់ ។ នេះ
ជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទះព្រះមាតានោះ ។

[២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារ ប្រសូត
មកចេញយើ រាជបុរសទាំងខ្យល់ ក៏គ្រាចង់ទូលព្រះបាទពទ្ធមៈថា
ចង់គ្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គប្រសូតហើយ សូមព្រះ
អង្គទ្រង់ទេពព្រះរាជបុត្រនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ ព្រះបាទពទ្ធមៈទ្រង់
ទតឃើញព្រះវិបស្សីកុមារ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ក៏គ្រាសម្លឹងចំរុះហៅ
ពួកប្រាហ្មណ៍ជាហោរាមកហើយ មានព្រះរាជទង្គិះដូច្នោះថា ពួកប្រាហ្មណ៍
ជាហោរាដ៏ចម្រើន ចូរមើលកុមារ (នេះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ ពួក
ប្រាហ្មណ៍ជាហោរាក៏មើលខ្ញុំព្រះវិបស្សីកុមារនោះ លុះបាទឃើញហើយ

មហាថានសុត្តេ បឋមកាលវេទំ ខុត្តិសមហោចុវិសលកុណា

ពន្ធបត្តិ^(១) រាជានំ ឯតទរោចំ អត្តមនោ ទេវ ហោតិ
មហេសាន្តោ តេ^(២) បុត្តោ ឧប្បន្នោ លាភា តេ មហា-
រាជ សុលទ្ធក្កេ មហារាជ យស្ស តេ កុលេ ឯវុទ្ធា
បុត្តោ ឧប្បន្នោ អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ខុត្តិសម-
ហោចុវិសលកុណេហិ សមន្តាកតោ យេហិ សមន្តា-
កតស្ស មហោចុវិសស្ស ទ្វេ វ^(៣) កតិយោ កវត្តំ អនត្តា
សទេ អតាវំ អដ្ឋាវសតិ រាជោ ហោតិ ចក្កវត្តំ ចម្មតោ
ឧម្មរាជោ ចានុរាជោ វិជិតាវំ ជនបទដ្ឋាវិយប្បត្តា សត្ត-
រាជសមន្តាកតោ កស្សិមាជំ សត្តរាជានិ កវត្តំ សេយ្យ-
មីនំ ចក្ករាជំ ហត្ថិរាជំ អស្សរាជំ មណិរាជំ ឥត្តិ-
រាជំ កហបតិរាជំ បរិចាយករាជោ មេវ សត្តមំ បរោស-
ហស្សំ ទោ បទស្ស បុត្តោ កវត្តំ សុរា វិវុទ្ធវិចារោ ចរសេ-
ឧច្ឆមន្តោ សោ ឥមំ បថវី សាគរាចរិយត្តំ អនណ្ឌោ

១ ខ. ពន្ធបត្តិ ។ ២ ខ. តេ ទេវ ។ ៣ ខ. វិសេន្ត ខត្តិ ។

មហាថានសុត្តេ កាលវេទិ ១ ហោសតិមហោចុវិសលកុណា ២៦

ក្រាបបង្គំខ្ញុំព្រះបាទព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី១ បរិក្រាមសម្មតិវេទ ភូមិ
ព្រះអង្គមានព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី១ ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គមានសក្តិធំបាទ
កើតឡើងហើយ បរិក្រមហោរាជ ព្រះអង្គមានលាភហើយ បរិក្រ
មហោរាជ ព្រះអង្គបានដោយស្តាយហើយ ព្រះរាជបុត្រដែលមានសភាព
ដូច្នោះ កើតឡើងក្នុងក្រកូលព្រះអង្គហើយ បរិក្រព្រះសេដ្ឋកិវេទ ជ្វិក
ព្រះរាជកុមារានុប្រកបដោយមហោចុវិសលកុណា ៣២ ឯមហោចុវិសល
ប្រកបដោយមហោចុវិសលកុណា ៣២ វែមនីមានគតិកែ ២ យ៉ាង មិន
មានគតិវិវាទៀតទេ គឺចៅទៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជំរុញចក្រ-
ព្រះរាជបុត្រ ប្រកបដោយធម៌ ជំរុញគ្រឹះយ័ន្ធរស្រ្តីមមានទីបំផុតរាល់
នឹងសម្បទ្រព្យទាំង ២ មានជនបទដ៏ទាំងមូល ប្រកបដោយរាជ្យ ព្រះបាទ
រាជ្យ ទាំង ៧ ប្រការរបស់ព្រះអង្គ ដូច្នោះគឺ ចក្កវត្តំ (ចក្រវត្ត) ហត្ថិ-
វត្តំ (ដំរីវត្ត) ឥស្សវត្តំ (សេះវត្ត) មណិវត្តំ (កែវមណី) ឥត្តិ-
វត្តំ (ស្រ្តីវត្ត) គហបតិវត្តំ (គហបតិវត្ត) បរិចាយកវត្តំ (នាយ
បរិចាយកវត្ត) ជំរុញគ្រប់ ៧ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្រច្រើនជាងគាត់ ជា
អ្នកគ្រូវិញ មានសភាពជាអ្នកព្យាយាម (អ្នកត្រាហាន) គាចញាំញីខ្ញុំ
សេនាបតិស្តេចជ័យបាទ ព្រះអង្គគ្របសង្កត់ខ្ញុំវិជនវិទ្យា មានសាគរ
ជាទីបំផុត ទ្រង់គ្រប់គ្រងដោយធម៌ មិនបាច់ប្រើភារៈ មិនបាច់ប្រើ

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

អសត្តេន ធម្មេន អភិវជយ អជ្ឈាវសតិ សទេ ខោ
 ចន អការស្មា អនការិយំ ចត្វជតិ អរហំ ហោតិ
 សម្មាសម្ពុត្តោ លោកេ វិវជន្តោ ។ កតមេហិ ឆាយំ
 នេវ កុមារោ ទ្ធិត្តិសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមញ្ញា-
 កតោ យេហិ សមញ្ញាកតស្ស មហាបុរិសស្ស ធ្វេ ។
 កតិយោ កវន្តិ អនត្តា សទេ អតាវ អជ្ឈាវសតិ រាជា
 ហោតិ ចក្កវត្តំ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធាតុវន្តោ វិជិតាវ
 ជនបទដ្ឋាវិយប្បវត្តោ សត្តរតនសមញ្ញាកតោ តស្សិមាធិ
 សត្តរតនាធិ កវន្តិ សេយ្យថីនំ ចក្ករតនំ ។ បេ ។
 អភិវជយ អជ្ឈាវសតិ សទេ ខោ ចន អការស្មា
 អនការិយំ ចត្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុត្តោ
 លោកេ វិវជន្តោ ។

[២៧] អយំ ហិ នេវ កុមារោ សុប្បតិដ្ឋិតតោនោ
 យំឆាយំ នេវ កុមារោ សុប្បតិដ្ឋិតតោនោ ឥនឡិស្ស
 មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ កវតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ មហាវគ្គ

សុត្តានុច្ឆន្ទិយ ប្រសិនេច្ឆិច្ឆន្តិចេញចាកភហង្គានេវច្ឆន្តិច្ឆន្តិស
 នីតិបាធិត្រាស់ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុត្តនិលោក មានកម្មវលកិកិលស
 រមីកហើយ ។ ចតិគ្រព្រះសម្មាសម្ពុតិទេវ ព្រះរាជកុមារនេះ ប្រកថាយ
 មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ដូចម្តេចខ្លះមហាបុរិសដែលប្រកថាយមហា-
 បុរិសលក្ខណៈ៣២ រមីនិមានភកិកេ ២ យ៉ាង មិនមែនមានភកិកេដទៃ
 ទៀតឡើយ គឺថេវេវគ្រប់គ្រងភហង្គាន នីតិបាធិសុចចក្រពត្តិ
 ប្រកថាយធម៌ ជាគ្រិយ៍ច្រើនធម៌ ជាគ្រិយ៍ឈ្នះសង្គ្រាមមានទ័ពផុក
 ទល់នឹងសមុទ្រទាំង ២ ព្រះអង្គមានជនបទដ៏មាំមួន ប្រកថាយភេនៈព
 ប្រការ ឯភេនៈព ប្រការរបស់ព្រះអង្គដូច្នោះ គឺចក្កវត្តំ ។ បេ ។
 ច្រើនឈ្នះគ្របសង្កត់ ប្រសិនេច្ឆិច្ឆន្តិចេញចាកភហង្គានេវ
 ច្រើនច្រើន នីតិបាធិព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុត្តនិលោក មានកម្មវល
 កិកិលសរមីកហើយ ។

[២៧] ចតិគ្រព្រះសម្មាសម្ពុតិទេវ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះបាទ
 ប្រតិស្ថានសិប្ប ចតិគ្រព្រះសម្មាសម្ពុតិទេវ ព្រះរាជកុមារដែលមានព្រះបាទ
 ប្រតិស្ថានសិប្បនេះឯង ជាមហាបុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរិសនោះ ។

មហាបទស្សប្រែ ពណ៌វារៈទី ១ ពាលអំពីមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២

ឥមស្ស ទេវ កុមារស្ស ហេដ្ឋាចានគលេស្ស
ចក្កាធិ ជាតាធិ សហស្សាធិ សនេមីកាធិ សនាគិ-
កាធិ សព្វាការបរិប្បាធិ យំបិ ទេវ ឥមស្ស កុមា-
រស្ស ហេដ្ឋាចានគលេស្ស ចក្កាធិ ជាតាធិ សហស្សា-
ធិ សនេមីកាធិ សនាគិកាធិ សព្វាការបរិប្បាធិ
ឥនធម្មិស្ស មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ អាយតបណ្ឌិ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ធិយន្ត្ថលី ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ មុនុតលុទហត្ថុចានោ^(១) ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ជាលហត្ថុចានោ ។

១ មុនុតលុទហត្ថុចានោ ១ ឃ ១ ១. មុនុតលុទហត្ថុចានោ ។

មហាបទស្សប្រែ ពណ៌វារៈទី ១ ពាលអំពីមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ចក្រពាំងឡាយកើតមាន ត្រង់វែងព្រះបាទនៃព្រះ
រាជកុមារនេះ ប្រដាប់ដោយកាំមួយពាន់ ព្រមពាំងខ្លួនកង់និងដុំមានចន្លោះ
ស្មើគ្នាគ្រប់អង្វើ បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារដែលមានរូបចក្រ
កើតត្រង់វែងព្រះបាទនាងក្រោម ប្រដាប់ដោយកាំមួយពាន់ ព្រម
ពាំងខ្លួនកង់និងដុំ មានចន្លោះស្មើគ្នាគ្រប់អង្វើនេះ នេះឯងជាមហាបុរិស-
លក្ខណៈ របស់មហាបុរិសនោះ ។

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះមានព្រះបណ្ឌិ គឺកែង
ព្រះបាទវែង^(១) ។

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះអង្គលីគឺ
ព្រះបាទវែង^(១) ។

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានវែងព្រះហស្ត
និងវែងព្រះបាទទន់ល្ងន់ (ដូចជាដុំសំប្លីដែលគេច្របត់សម្លុយ
រយង់) ។

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានវែងព្រះហស្ត
និងវែងព្រះបាទច្រពាក់ដោយក្រឡដូចជាសំណាញ់ ។

១ បើចែកសំប្លីទេសត្រង់តោះឯ ភាគ ពីរភាគជាចុងព្រះបាទ មួយភាគ ជាព្រះ
បាទ មួយភាគជាព្រះបណ្ឌិ ។ ២ ចំណែកព្រះហស្ត ព្រះបាទ ២ វែងស្មើគ្នា ព្រះបាទ
ព្រះបាទ ៥ វែងស្មើគ្នា ព្រះបាទសសំប្លីព្រះស្រួលវ្រៃល្អ ដូចជាដំបែរតាសិលា ដែលគេ
លាយច្រូងហើយលញ់ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុហវគ្គ

អយំ ហិ នេវ កុមារោ ឧស្សង្គុចារោ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ វណិជធឿ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ មិត្តការា វ អនោធមាត្តា

ឧកោហិ ចាលិកាលេហិ ជន្មកាលិ ចរិមសតិ(១)

ចរិមន្តតិ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ កោសោហិតវត្តកុម្មោ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ សុវណ្ណវណ្ណា កាតុធា

សន្តិកតោ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ សុខុមច្ឆី សុខុមក្កា

ចរិយា វដោជល្យំ កាយេ ន ឧបលិម្យតិ ។

១ ឧ. ចរិមសតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុហវគ្គ

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ ពានព្រះបាទដូចជា
អណ្ណកឡើងទានលើ (ហាក់ដូចជាមិនជាប់គ្នានឹងខ្លួនព្រះ
បាទ) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ ពានព្រះជន្ម គឺ
ស្មតិ (រៀនមូលក្រសួល) ស្រដៀងនឹងស្មតិសត្វក្រោយ (កុំ
នោះសោតស្រដៀងនឹងដង្ហើមស្រូវ) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ កាលបើទ្រង់ព្រះ
សណ្ឋិត គឺទ្រង់ឈរ មិនទេព្រះអង្គចុះ តាចស្លូតព្រះ
ជាលក្ខ គឺជន្លង់ ដោយផ្ទៃព្រះហស្តចាំ ២ បាទ ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ ពានព្រះអង្គវាយៈ
ដែលគប្បីលាក់ ឲ្យកំបាំងដោយសំពត់ បិតាទៅក្នុងស្រោម
(ច្រវិលស្រួចជាអង្គជាតិខ្លះដ៏ល្អស្រស់ស្រាយជាដើម) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ ពានព្រះធីវណ្ណ
គឺសម្បុរ (លឿងភ្លឺស្អុន) ដូចជាសម្បុរខែតាស ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេ ពានព្រះធីគឺសម្បុរ
ល្អិតផ្សំផង លើស្រីលេវេលត្នលី ។ ធ្លាក់មកត្រូវមិនជាប់ព្រះ
កាយ ។

មហាថទានសុត្តេ ចប់មកណារិ ខ្ពង់សមហាបុរិសលក្ខណៈ

អយំ ហំ ទេវ កុមារោ ឯកេកុលោមោ ឯកេ-

កាធិ លោមាធិ លោមក្ខមេសុ ជាតាធិ ។

អយំ ហំ ទេវ កុមារោ ឧទ្ធកុលោមោ ឧទ្ធកាធិ

លោមាធិ ជាតាធិ ធីលាធិ អញ្ញាវណ្ណាធិ កុណ្ណា-

លាវត្តាធិ ឧត្តុណាវត្តជាតាធិ(១) ។

អយំ ហំ ទេវ កុមារោ ព្រហ្មជុកតោ ។

អយំ ហំ ទេវ កុមារោ សត្តុស្សនោ ។

អយំ ហំ ទេវ កុមារោ សីហមុត្តន្តកាយោ ។

១ ១. កុណ្ណាលវត្តាធិ ឧត្តុណាវត្តជាតាធិ ។

មហាថទានសុត្តេ ភាណារិ ១ កាលអំពីមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះលោមាធិ
រោម ក្នុងរណ្តៅមួយ ១ តែមួយសរសៃ ១ រាងរណ្តៅ ២

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ព្រះរាជកុមារនេះ មានចុងព្រះលោមា
ធិឡើងលើ ជាទុក្ខណាវត្តដែលវង់ពីចំពោះទៅខាងស្តាំ មាន
ពណ៌ទៀវស្រស់ ដូចជាពណ៌ខែផ្កាអញ្ចីន ។

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះកាយត្រង់
ដូចជាកាយព្រហ្ម ។

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះម៉ែស្រី
សាច់ ៧ អន្ទិពេញលេញ (គ្រង់ខ្នងព្រះហស្តទាំង ២ ខ្នង
ព្រះបាទទាំង ២ ព្រះអង្សក្នុងគំចង្អុយស្មាទាំង ២ ឆ្អឹងគ្រង់
ព្រះខ្នងច្បុរទេសគីព្រះភ សរិរេច្បទេសទាំង ៧ អន្ទិនេះ
មានសាច់ពេញលេញល្អ អត់មានឃើញសរសៃឡើយ) ។

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ព្រះរាជកុមារនេះ មានចំណែកកន្លះ
ព្រះកាយ(១)ខាងដើម ស្រដៀងគ្នានឹងចំណែកកន្លះកាយខែ
រាជសីហា ។

១ អន្ទិកថាជា សត្វសីហៈមានកាយរាក់កណ្តាលទៅលើពេញលេញ កាយខាងក្រោមមិន
ពេញទេ ចំណែកព្រះមហេស្វរស ក៏មានព្រះកាយរាក់កណ្តាលខាងលើពេញលេញ ដូចកាយ
សីហៈដែរ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយស្ស មហាវគ្គ

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ មីត្តន្តរំសោ(១) ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ និក្រោធមវមិស្ថានោ

យាវតក្សស្ស កាយោ ការតក្សស្ស ព្យាមោ យាវ-

តក្សស្ស ព្យាមោ ការតក្សស្ស កាយោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ សមវដ្ឋកុដ្ឋោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ រសត្តសត្តិ ។

១ ឧ. ម. បិក្ខន្តរំសោ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយ មហាវគ្គ

មតិក្រព្រះសម្មតិទេវា ព្រះរាជកុមារានះ មានចង្អុលវៃព្រះ
មីដ្ឋិច្រទេសពេញចរិច្ចណិ គឺមានខ្លួនពេញស្មើ ឥតមាន
ចង្អុលដកខ្លួនត្រង់កណ្តាលឡើយ ។

មតិក្រព្រះសម្មតិទេវា ព្រះរាជកុមារានះ មានទ្រង់ទ្រាយ
ព្រះកាយប្រហែលខឹងចរិមណ្ឌលវៃដើមជ្រៃ(១) គឺមានកាយ
ខឹងព្យាមច្រវែនគ្នា (ដូចជាជ្រៃមានប្រវែងដើមខឹងមែកមិន
លើសមិនខ្លះហួសគ្នាចុំគ្នា) ។

មតិក្រព្រះសម្មតិទេវា ព្រះរាជកុមារានះ មានព្រះទន្ធប្យ-
ទេស គឺព្រះសុរេន មូលសម ។

មតិក្រព្រះសម្មតិទេវា ព្រះរាជកុមារានះ មានព្រះ
ប្រសាទ គឺសរសៃ ល្អិតគ្នាដើមសរសៃនៃ សម្រាប់ទទួល
រសភាហារ(២) ។

១ ដើមជ្រៃមានមែកចែកដេញពីដើមមានប្រវែងស្មើគ្នាទោះបី ៥០ ហត្ថឬ១០០ ហត្ថក៏មាន
ប្រមាណត្រូវគ្នាមិនខុស ទាំងចណ្តោយទាំងទទឹង ចំណែកខាងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះ
ភាគកំមានប្រមាណត្រូវគ្នា ទាំងដំបារព្រះកាយទាំងព្យាមដែរ ។ ២ គន្លឹកថា ថា មានសរសៃ
យ៉ាងឆ្មារល្អិត ៧ ពាន់ ប្រជុំស្រោចត្រង់ព្រះសុរេន (សម្រាប់ទទួលនាំរសភាហារឱ្យដ្រូតគ្រាប
រៀនឱ្យយក្នុងព្រះកាយទាំងមូលបាន ឥតមានទើសទាត់) សូម្បីអាហារយ៉ាងគិច្ចប៉ុន្មានចំលូ ១
ដែលត្រង់ទាក់ត្រង់ចុងព្រះដង្ហំ ក៏អាចដ្រូតគ្រាបសព្វសព្វកាយបាន ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បឋមកាលាវរិ ឡើយសមហោចុរិសលត្ថណាវថា

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ សិហាហនុ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ធន្តាឡិសនន្តោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ សឧនន្តោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ អវិទ្យនន្តោ(១) ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ សុសុត្តនាហោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ចហុតជំភ្លៃ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ព្រហ្មស្សរោ ការវិកា-

កាលី ។

១ ១. ភិរិទេវោ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ កាលាវរិ ១ កាលាវរិសមហោចុរិសលត្ថណាវ ៣២

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះហឫ

គីចង្កា សណ្ឋានស្រដៀងនឹងចង្កាជសីហ៍ (ពេញបរិច្ចណ៍

ប្រវែងៗដូចព្រះចន្ទក្រុងវិថូ ១២ កើត) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះទន្ត

គីចេញ ៤០ គត់ (ខាងលើ ២០ ខាងក្រោម ២០) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះទន្តរាសី

(មិនច្រដូស ឬច្រកើសន្តសំខាចាឡើយ) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានរបៀបនៃព្រះ

ទន្តជិតស្និទ្ធិល្អ ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះរាហ

គីព្រះចន្ទិម (ចំន ៤) សណ្ឋាន (ភ្នំរុនរឿងជាងភ្នំ

ដាយប្រឹក) ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះជីក្កដីខ្ពង់

ល្អមែល្អ ។

ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារានេះ មានព្រះសូរសៀង

គីសូរសព្ទសំឡេងក្រាងក្រាស់ ដូចជាសំឡេងនៃមហាព្រហ្ម

កាលាវេបេត្តាញព្រះវាចាព្រឹក្សាដូចជាសំឡេងនៃសត្វកវីក ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុយាវត្ត

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ អភិជីវនទេត្តោ ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ តោបទុមោ ។

ឥមស្ស ទេវ កុមារស្ស ឧណ្ណា កម្មកន្តរោ ជាតា

ឱទាតា មុទុ គូលសន្និកា ។ យំចិ ទេវ(១) ឥមស្ស

កុមារស្ស ឧណ្ណា កម្មកន្តរោ ជាតា ឱទាតា មុទុ

គូលសន្និកា ។

អយំ ហិ ទេវ កុមារោ ឧណ្ណិសសីសោ យំចាយំ

ទេវ កុមារោ ឧណ្ណិសសីសោ ឥទឡិស្ស មហាចុរិ-

សស្ស មហាចុរិសលក្កណំ កវតិ ។

១ ឧ. ទេវតិចទំ ឧត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុយាវត្ត

បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះទេវត្រឡាវ
ស្រស(១) (ក្នុងទីវែលត្នូរខ្យវ) ។

បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានដួងព្រះ
ទេវត្រស្រដៀងនឹងដួងភ្នែកខៃតោ (មានដួងព្រះទេវត្រវាំង២
ថ្វាយន៍ស្រដៀងនឹងដួងភ្នែកកូនតោសម្បក្រហម ដែលរឹប
នឹងសម្រាលមួយរំពេច) ។

បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះឧណ្ណា-
លោម គឺរោមជុះត្រង់ចង្វារព្រះកម្ម (ចិរោម) មានសម្បុរ
សក្យស ខង់លូនដូចជាសិទ្ធិ ។

បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះសិរីហោតំ
ដូចជាប្រដាប់ដោយក្បួនស្រពស្រាប់ (ស្រឡើងដូចជាព្រះ
មហាក្សត្រិយ៍ដែលទ្រង់ទូក្បួនព្រះកក្ក) ។

បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ ដែលមានព្រះសិរី
ហោតំដូចប្រដាប់ដោយក្បួនស្រពស្រាប់ ដោយហេតុណា
ហេតុនេះឯងជាមហាចុរិសលក្កណៈ ថេសមហាបុរសនោះ ។

១ គន្លងថា ចា ត្រង់កន្លែងដែលត្នូរខ្យវក៏ទៀតស្រស់ដូចជាផ្កាត្រព្រឹត ឬ ផ្កាកល្លៀងត្រង់
កន្លែងដែលត្នូរលើង ក៏លើងស្រស់ដូចជាផ្កាកល្លៀក... ក្រហមស្រស់ដូចជាផ្កាព្យួរ... សថា
ក្រចះដូចជាផ្កាយព្រឹត ... ខ្មៅស្រស់ដូចជាផ្កាផ្កា ។

មហាបទសុត្តេ បឋមកាលាវិ វិសុទ្ធិប្បវត្តិកថា

[៣០] ឥមេហិ ទោ អយំ ទេវ កុមារោ ទ្ធិត្តិ-
 សមហាបុរិសលក្ខណោហិ សមន្តាគតោ យេហិ ស-
 មន្តាគកស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេ វ (១) កតិយោ កវត្តិ
 អនញ្ញា សទេ អការំ អជ្ឈាវសតិ វាជា ហោតិ ចក្កាវត្តិ
 ធម្មិកោ ធម្មវាជា ចាកុរុនោ វិជិតាវិ ជនបទដ្ឋាវិ-
 យប្បត្តោ សត្តវកទសមន្តាគតោ កស្សំមាណិ សត្តវកទា-
 ណិ កវត្តិ សេយ្យដំណំ ចក្កាវត្តំ ហត្ថិវត្តំ អស្សាវត្តំ
 មណិវត្តំ ឥត្តិវត្តំ កហាបតិវត្តំ បរិបាយកវត្តំ មេវ
 សត្តមំ ចរោសហស្សំ ទោ បទស្ស បុត្តា កវត្តិ ស្វា
 វិវត្តិវា បរាសេនប្បមន្តា ហោ ឥមំ បមិវី សាករមិ-
 យន្តំ អនណ្ណោ អសក្កោ ធម្មោ សមេន អភិវិជយ
 អជ្ឈាវសតិ សទេ ទោ បទ អការស្មា អនការិយំ
 បទ្ធវជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ វិ-
 ជន្ននោ ហោតិ(២) ។

[៣១] អថទោ ភិក្ខុវេ ពទុមា វាជា ទេមិក្ក
 ប្រាញុណោ អហាតេហិ វត្តេហិ អន្តាទេវា(៣) សព្វ-
 កាមេហិ សន្តប្បសិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ ពទុមា

មហាបទសុត្តេ វាលាវិ ១ ពោសតំប្រវត្តិ របស់ព្រះសិវ្យកុមារ

[៣០] បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធពោ ព្រះរាជកុមារនៈ ប្រកថាដោយ
 មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការនេះឯង មហាបុរិសដែលប្រកថាដោយ
 មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ វេមនីមានគតិក ២ យ៉ាង មិនមានគតិ
 ដទៃទៀតឡើយ គឺចេះនៅគ្រប់គ្រងគេចាង្រ ទើបបានជាស្តេចប្រកប
 ប្រកថាដោយធម៌ ជាក្សត្រិយ៍ច្រើនធម៌ ជាក្សត្រិយ៍ឈ្នះសង្គ្រាម មានទី
 បំផុតទល់នឹងសមុទ្រទាំង ២ ព្រះអង្គមានជនបទដ៏មាំមួន ប្រកថាដោយ
 កេនៈ ព៌ ប្រការ ឯកេនៈ ព៌ ប្រការ របស់ព្រះអង្គដូច្នោះ គឺ ចក្រវិក្រ
 ដំរីវិក្រ សេះវិក្រ កែវមណី ស្រ្តីវិក្រ គហចតិវិក្រ ខាយបរិមាយក
 វិក្រ ជានុម្រប់ ព៌ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្រាច្រើនជាងគាងដ៏ក្លៀវក្លា មាន
 សភាព ជាអ្នកមានព្យាយាម ភាពញ៉ាំញីឱ្យសេនាបេសស្តេចដទៃបាន
 ព្រះអង្គគ្របសង្កត់ ឱ្យវិវេទដ៏ខ្លះ ដែលមានសាករជាទីបំផុត ទ្រង់គ្រប់
 គ្រងដោយធម៌ដ៏ស្មើ មិនបាច់ច្រើនជាង មិនបាច់ច្រើនស្រាវជ្រាវឡើយ
 ប្រសិនបើទ្រង់ចេញចាកគេហដ្ឋាន ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ទើបបានក្រាស់
 ជាព្រះអារហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដំបូលនីតិលសារបើកហើយ ។

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាខាងឯង ព្រះបាទពុទ្ធម្បិ
 ពួកប្រាញុណំទាំងឡាយដែលដាវហោត ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ថ្មី ។ ហើយ
 ឱ្យវែកស្តុបស្តុលដោយវត្ថុជាទីប្រាថ្នាទាំងពួង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

១ ឧ. វិសុទ្ធិ ១២ ឧ. ម. ហោតិ ពិ បាយ ឧត្តិ ។ ៣ ឧ. ម. ឧប្បាទយព្វ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយ សមាស្ត

ភជា វិបស្សីស្ស កុមារស្ស ជាតិយោ ឧបដ្ឋាបេសិ ។
 អញ្ញា ទិវិ(១) ពាយេន្តិ អញ្ញា ឧហារេបន្តិ អញ្ញា ជា-
 រេន្តិ អញ្ញា អង្កេន បរិហារន្តិ ។ ជាតស្ស ទោ បទ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស កុមារស្ស សេតទ្ធក្តំ ជារយំតុ ទិ-
 វា វេវ រត្តិ ច មា ទំ សីតំ វា ឧត្តរំ វា តិណំ
 វា រដោ វា ឧស្សរេវ វាតិ(២) ។ ជាតោ ទោ បទ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារេ ពហុតោ ជនស្ស មិយោ
 អហោសិ មតាតោ ។ សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ ឧប្បលំ
 វា បទុមំ វា បុណ្ណារិកំ វា ពហុតោ ជនស្ស មិយំ
 មតាចំ ឯវាមវ ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារេ ព-
 ហុតោ ជនស្ស មិយោ អហោសិ មតាតោ ។
 ស្វាស្សនំ អង្កេនវ អង្កេ បរិហារិយតិ ។ ជាតោ ទោ
 បទ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារេ មត្តស្សរេ ច អហោ-
 សិ វត្តស្សរេ ច មទុវស្សរេ ច បេមទិយស្សរេ ច ។
 សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ ហិមវន្តេ បទ្ធកេ កាវិកា ធាម
 សកុណជាតិ មត្តស្សរេ ច វត្តស្សរេ ច មទុវស្សរេ ច

១ ១. សុវ ។ ២ ១. វា កាទិ ។ ៣. វា កាទិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយ សមាស្ត

លំដាប់នោះ ព្រះបាទពន្ធមៈ ទ្រង់គ្រាស់បង្គាប់ឱ្យមេដោះទាំងឡាយចម្រើ
 ព្រះវិបស្សីកុមារ ។ ពួកស្រ្តីខ្លះថ្វាយព្រះក្ស័រេស ស្រ្តីខ្លះថ្វាយព្រះស្នាម
 (ផ្លូវទឹក) ស្រ្តីខ្លះថ្វាក់ថ្មម ស្រ្តីខ្លះចើបមថ្មមត ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារ ប្រសូតមកហើយ រាជបុរសទាំងឡាយកែង
 បាំងឡូស្មត្រង់ត្របាំងវែងយប់ ដើម្បីកុំឱ្យគ្រជាក់ឬក្តៅ ស្មៅឬគូស
 ឬទឹកស្រះរៀបរាល់ត្រូវបាន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កាល
 ដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសូតមកហើយ វេមនជាទីស្រឡាញ់ជាទីគាប់ចិត្ត
 របស់ជនច្រើនគ្នា ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្កាឧប្បលក្តី ផ្កាឈូកក្រហម
 ក្តី ផ្កាឈូកសក្តី កែងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនច្រើនគ្នា
 មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ វេមនជាទី
 ស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនច្រើនគ្នា ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។
 មានផលកាលថា ព្រះវិបស្សីកុមារនោះ គេកែងដណ្តើមចំ ផ្កាស្រព្វ
 គ្នា ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារ ប្រសូតមក
 ហើយ មានសំឡេងស្រទន់ មានសំឡេងក្លោះក្លាយ មានសំឡេង
 វែងវែង មានសំឡេងគួរឱ្យអ្នកជឿស្រឡាញ់ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សកុណជាតិឈ្មោះករិក ដែលនៅលើក្តីហេមពាន្ត មានសំឡេង
 ស្រទន់ មានសំឡេងក្លោះក្លាយ មានសំឡេងវែងវែង មានសំឡេង

ឧបាសម្ពុទ្ធ បឋមភាសិតំ វិបស្ស័យវិញ្ញាណំ

បេមជ័យស្សរោ ច ឯវេរេវ ទោ កិក្ការេ វិបស្ស័ កុ-
 មារោ មក្កុស្សរោ ច អហោសំ វគ្គុស្សរោ ច មនុ-
 រស្សរោ ច បេមជ័យស្សរោ ច ។ ជាតស្ស ទោ
 បទ កិក្ការេ វិបស្ស័ស្ស កុមារស្ស កម្មវិបាកដំ ទិព្វ-
 ចក្កំ ខាតុរហោសិ យេន ទ្គវ៌^(១) សមន្តា យោជនំ
 បស្សតិ ទិវា ចេវ វត្តិ ច ។ ជាតោ ទោ បទ កិក្ការេ
 វិបស្ស័ កុមារោ អនិច្ចិស្សន្តោ^(២) បេក្កតិ សេយ្យជា-
 ចំ កិក្ការេ^(៣) ទេវតា^(៤) ភាវត្តិសា អនិច្ចិស្សន្តោ^(៥)
 បេក្កតិ ឯវេរេវ ទោ កិក្ការេ វិបស្ស័ កុមារោ អនិច្ចិ-
 ស្សន្តោ បេក្កតិ^(៦) ។ ជាតស្ស^(៧) ទោ បទ កិក្ការេ
 វិបស្ស័ស្ស កុមារស្ស វិបស្ស័ក្ខេវ^(៨) សមញ្ញា ទទ-
 ចាទិ ។ អថទោ កិក្ការេ ពទ្ធិមា វាជា អដ្ឋក-
 រណោ^(៩) ជិសិទ្ធា វិបស្ស័ កុមារំ អត្ថេ ជិសិទាបេត្វា

១ ខ. ម. សុទ្ធ ។ ២ ខ. អនិច្ចិសន្តោ ។ ម. អនិច្ចិសន្តោ ។ ៣ ខ. ម. ភិក្ខុវតិ ៩
 ទិស្សតិ ។ ៤ ខ. ម. ទេវា ។ ៥ ខ. ម. អនិច្ចិសន្តោ ។ ៦ ខ. ម. ឯវេរេវ ទោ ភិក្ខុវតិ
 វិបស្ស័ កុមារោ អនិច្ចិស្សន្តោ បេក្កតិ ៩ ទិស្សន្តិ ។ ៧ ខ. ភិក្ខុស្សតិ បាណំ ៩
 ទិស្សតិ ។ ៨ ខ. ម. វិបស្ស វិបស្ស័ ក្ខេវតិ អាចណ្ឌិតំ ទិស្សតិ ។ ៩ ខ. ម. អដ្ឋករណា ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ភាសិតិៈទី ១ ពោលអំពីប្រវត្តិរបស់ព្រះវិបស្ស័កុមារ

គួរឱ្យគួរដឹងស្រឡាញ់ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្ស័កុមារ
 ក៏មានសំឡេងស្រឡាចំ មានសំឡេងរក្សារក្សាយ មានសំឡេងវង្សស្រែម
 មានសំឡេងគួរឱ្យគួរដឹងស្រឡាញ់ ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលដែលព្រះវិបស្ស័កុមារ ប្រសូតមកហើយ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ កើតអំពី
 កម្មវិបាក កើតមានប្រាកដ ភាពមើលឃើញខ្លាំងឆ្ងាយចំនួនមួយយោជនំ
 ដោយដុំវិញបុន ទាំងវេលាថ្ងៃទាំងវេលាយប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះវិបស្ស័កុមារ ដែលប្រសូតមកហើយ តែងសម្តែងមើលមិនចម្រើច
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ ដែលឋិតនៅក្នុងឋានវិញ្ញាណ
 តែងសម្តែងមើលមិនចម្រើច យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 វិបស្ស័កុមារ ក៏តែងសម្តែងមើលមិនចម្រើចយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្ស័កុមារ ប្រសូតមកហើយ ព្រះនាមថា
 វិបស្ស័ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះ
 បាទពន្យមៈគង្គក្នុងចំប្រះភ្លឺ ប្រងំញ៉ាតិព្រះវិបស្ស័កុមារឱ្យគង្គលើព្រះទុរ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវគ្គោ

អដ្ឋេ^(១) អនុសាសតិ ។ តត្រ ភុជំ កិក្ខុវេ វិបស្សី
 កុមារោ មិកុ អត្តំ ធិសិទ្ធា វិទេយ្យ វិទេយ្យ អតុ
 បទាយតិ ញ្ញាលោ ។ វិទេយ្យ វិទេយ្យ កុមារោ
 អដ្ឋេ បទាយតិ ញ្ញាលោ ធាតិ ។ អថេ កិក្ខុវេ
 វិបស្សីស្ស កុមារស្ស កិយ្យោសោ មត្តាយ វិបស្សីក្ខេ
 សមញ្ញា ទុទទាធិ ។ អថេ កិក្ខុវេ តទុមា វា
 វិបស្សីស្ស កុមារស្ស តយោ ចាសារេ កាកា បេសិ
 ឯកំ វស្សីកំ ឯកំ ហេមន្តិកំ ឯកំ កិម្ពិកំ បញ្ច-
 កាមតុណាធិ ទុបដ្ឋា បេសិ ។ តត្រ ភុជំ កិក្ខុវេ វិបស្សី
 កុមារោ វស្សីកេ ចាសារេ ចត្តារោ ហសេ ធិច្ប-
 វិសេហិ កុវិយេហិ វរិចារថាមាទោ^(២) ន ហេដ្ឋា-
 ចាសាធិ^(៣) ធិ ពេហាតិ ។

បរិមាណវិ ។

១ ឧ. ម. អត្ថេ ។ ២ ឧ. បរិវាយមាទោ ។ ម. បរិចារិយមាទោ ។ ៣ ឧ.

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវគ្គោ

ពិភាក្សក្ខំ ភំជំឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ភំជំឡាយ មានដំណាលថា ក្នុង
 កាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ គង់នៅនាព្រះឧប្បនិច្ឆិតា ពិចារណា ពៅ
 កំជីនិច្ចាសំ ម្លូវសេចក្តី ភំជំឡាយ ដោយញ្ញាណ ។ ព្រះវិបស្សីកុមារ
 ពិចារណា ពៅ ហើយ កំជីនិច្ចាសំ ម្លូវក្តី ដោយញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ភំជំឡាយ ត្រាតានិក ព្រះនាមថា វិបស្សី កំកើតឡើងដល់ព្រះ
 វិបស្សីកុមារ ដោយសុខសាយខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុ ភំជំឡាយ លំដាប់
 នោះ ព្រះបាទ ភិក្ខុម្មេទ្យ ជានិសង្គតិ ព្រាសាទ ៣ ខ្នង សម្រាប់ព្រះវិបស្សី
 កុមារ (គង់) គឺ ព្រាសាទ ១ សម្រាប់គង់ក្នុងវិស្វាមវដ្ឋុវេ ព្រាសាទ ១
 សម្រាប់គង់ក្នុងហេមន្តិកុវេ ព្រាសាទ ១ សម្រាប់គង់ក្នុងកិម្ពិកុវេ មាន
 កាមតុណា ៥ ផ្នត់ផ្នង់បម្រុងទុក ។ ម្នាលភិក្ខុ ភំជំឡាយ មានសេចក្តី
 ដំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារមានសុខុវត្តភូត (ស្រ្តី)
 អតមានបុរស ចម្រើដោយគម្រើភំជំឡាយ នៅលើព្រាសាទក្នុងវិស្វាម-
 វដ្ឋុវេ ៤ ខែ មិនដែលចុះមកទាន់គ្រាមព្រាសាទឡើយ ។

ចប់ កាលវិវរ វិ ១ ។

មហាបទពសុត្តេ ទុតិយភាណវិវាទំ វិបស្សន្តិយ្យ ឧយ្យានក្ខតិមនំ

(៣២) អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ ពហុន្នំ
វស្សានំ ពហុន្នំ វស្សសតានំ ពហុន្នំ វស្សសហស្សានំ
អច្ចុយេន សារថី អាមន្តេសិ យោជេហិ សម្ម សារថី
កន្ទានិ កន្ទានិ យាពានិ ឧយ្យានក្ខមី កន្ទាម សុក្ខមី^(១)
នស្សនាយាតិ ។ ឯវំ នេវតិ ទោ ភិក្ខុវេ សារថី
វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សុត្តា កន្ទានិ កន្ទានិ
យាពានិ យោជេត្តា វិបស្សិកុមារស្ស^(២) បដិវេនេតិ
យុត្តានិ ទោ តេ នេវ កន្ទានិ កន្ទានិ យាពា-
និ យស្សនានិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អដទោ
ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ កង្រំ^(៣) យានំ អភិវហិត្តា
កន្ទេហិ កន្ទេហិ យោជេហិ ឧយ្យានក្ខមី ឯយ្យានិ ។
អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ ឧយ្យានក្ខមី
ឯយ្យន្តោ ចុវិសំ ជិណ្ហំ តោពានេសិវង្គំ កង្កំ^(៤) នណ្ឌា-
ចរយេនំ បវេនេហនំ កង្កន្តំ អាគុវំ តតយោព្វនំ ទិស្វា
សារថី អាមន្តេសិ អយំ បទ សម្ម សារថី បុរិសោ

១ ១. ភូមិ ។ ២ ១. ឧ. យោជេត្តា វិបស្សិស្ស កុមារស្ស ។ ៣ ១. ឧ. កង្កំ ។
១ ១. ឧ. កង្កំ ។

មហាបទពសុត្តេ ភាណវិវាទំ ២ ព្រះវិបស្សិតុមារស្តេចទៅកាន់ទីឧទ្យាន

(៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិតុមារ លុះកន្លងកាល
ច្រើនរយ ច្រើនពាន់ឆ្នាំទៅ គឺគ្រាសំហៅនាយសារថីមកថា ហៃនាយ
សារថីជាទីសំឡាញ់ស្នើចិត្តអើយ ចូរឯងរៀបទីមន្តវិយាទទាំងឡាយ ដែល
ល្អ ។ យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យានមើលទីក្នុងដីល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ឯនាយសារថី ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះបទ្ទលនៃព្រះវិបស្សិតុមារថា ចរិត្រ
ព្រះសម្មគិទេព ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ទីមន្តវិយាទទាំងឡាយ
ដែលល្អ ។ ចូរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះវិបស្សិតុមារថា ចរិត្រព្រះសម្ម-
គិទេព យានទាំងឡាយល្អ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គទីមន្តចូរហើយ ឥឡូវនេះ សូម
ព្រះអង្គករុណា ខ្ញុំកាលដ៏គួរចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
ព្រះវិបស្សិតុមារ ឡើងគង់យានដ៏ល្អចេញទៅកាន់ឧទ្យាន ដោយយាន
ទាំងឡាយដែលល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សិតុមារ កាល
ដែលស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន បានទតទៅឃើញបុរសចាស់ មានផ្លែដំបី
ដូចជាចង្កី មានខ្នងកាន់ មានឈើច្រក់ជាគ្រឿងទប់ទល់ កំពុងញាប់ញ័រ
ក្រហល់ក្រហាយ មានវ័យកន្លងហើយ លុះឃើញហើយក៏គ្រាសំហៅ
នាយសារថីមកថា ហៃនាយសារថីជាទីសំឡាញ់ស្នើចិត្តអើយ ចុះបុរសនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយ មហាវគ្គ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយ មហាវគ្គ

ក៏កតោ កេសាបិស្ស ទ យថា អញ្ញាសំ កាយោ-
 បិស្ស ទ យថា អញ្ញាសង្កិ ។ ឯសោ ទោ ទេវ
 ដិណ្ណោ ធាមាតិ ។ ក៏ បទេសោ សម្ម សារថិ ដិណ្ណោ
 ធាមាតិ ។ ឯសោ ទោ ទេវ ដិណ្ណោ ធាម ទទានិ
 ភេទ ជំរំ ជីវិតំ ភវិស្សតិកិ ។ ក៏ បទ សម្ម សារថិ
 អហំមិ ជរាទម្មា ជំរំ អនតិកាតិ ។ ភូត្វ ទេវ
 មយេត្តម្ហា សព្វ ជរាទម្មា ជំរំ អនតិកាតិ ។ ភេទ-
 ហិ សម្ម សារថិ អលប្កាទដ្ឋ ឧយ្យាទក្ខមិយា ឥតោ
 ទ(១) អន្តេមុំ បច្ចុច្ចិយ្យាហិតិ ។ ឯវំ ទេវភតិ ទោ
 កិក្កុវេ សារថិ វិបស្សិស្ស តុមារស្ស បដិស្សត្វា កតោ
 ច អន្តេមុំ បច្ចុច្ចិយ្យាសិ ។ តក្រ សុនំ កិក្កុវេ

១១. ១. ១ ។

ធ្វើដូចម្តេច បានជាសក់ភាវមិនដូចជាសក់អ្នកដទៃទៀត ទាំងកាយភាវ
 ក៏មិនដូចកាយអ្នកដទៃទៀតដែរ ។ នាយសារថិក្រាបចង្អុលទូលថា ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិទេព ទោះឯងហៅថា បុរសចាស់ ។ ហែនាយសារថិជា
 សំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ ចុះដូចម្តេចចុះសុខ្ខុះ បានជាឈ្មោះថាបុរសចាស់ ។
 ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព ឯបុរសនេះ បានជាឈ្មោះថា បុរសចាស់ គឺនេះ
 ទៅខ្ញុះ ភាគទាំងមិនរស់ទៅយូរច្រើនខ្លះទេ ។ ហែនាយសារថិជាសំឡាញ់
 ស្មើចិត្តអើយ ទុកជាភាគាត្រូវត្រូវមានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកខ្វក់
 សេចក្តីចាស់ទៅបានទេ ឬដូចម្តេច ។ ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្ស
 ទាំងអស់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តី
 ចាស់ជាធម្មតា មិនកខ្វក់សេចក្តីចាស់ទៅបានទេ ។ ហែនាយសារថិ
 ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ ដើម្បីចេះ ការទៅទ្រទ្រង់ក្នុងវិជ្ជាទេវល្មមមុំល្អិត
 ហើយ ឯងចូរក្រឡប់អំពីទីនេះ ទៅកាន់ទាន់ក្នុងបុរិវិញ្ញចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នាយសារថិ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះចម្លងព្រះវិចិត្រភារថា ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាថ្វីវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីទីនោះ ក្រឡប់
 ទៅទាន់ក្នុងបុរិវិញ្ញទៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា

ចេញទានសុត្ត ទុតិយភាណវិ ឃប់មេវេវុតទស្សនោ

វិបស្សី កុមារោ អន្តេបុរំ គតោ ទុត្តំ ទុដ្ឋោ បដ្ឋា-
យតិ ជំរក្កំ កំរ កោ ជាតិ ឆាម យក្រ ហំ ឆាម
ជាតស្ស ជរា បញ្ញាយិស្សតីតំ ។

[៣៣] អថទោ កំក្កុវេ តទុមា រាជា សារថី
អាមញ្ញាបេត្វា ឯតនភោច កក្កុ សឌ្ឍ សារថី កុមារោ
ឧយ្យានភូមិយា អកិរមិក្កុ កក្កុ សឌ្ឍ សារថី កុមា-
រោ ឧយ្យានភូមិយា អត្តមទោ អហោសីតិ ។ ទ ទោ
ទេវ កុមារោ ឧយ្យានភូមិយា អកិរមិក្កុ ទ ទោ ទេវ
កុមារោ ឧយ្យានភូមិយា អត្តមទោ អហោសីតិ ។ កី
បទ សឌ្ឍ សារថី អនុស កុមារោ ឧយ្យានភូមិ
ទិយ្យន្តោតិ ។ អនុសា ទោ ទេវ កុមារោ ឧយ្យានភូមិ
ទិយ្យន្តោ បុរិសំ ទិស្គំ កោមាទសិវុត្តំ កក្កុ ទណ្ឌាបរា-
យំ បវេទមាទំ កច្ឆន្តំ អាតុរំ គតាយោព្វំ ទិស្វា មំ
ឯតនភោច អយំ បទ សឌ្ឍ សារថី បុរិសោ កីគតោ

ចេញទានសុត្ត ភាណវិៈទី ១ ពោលកំរិការទតឃើញទេវទុតទី ១

ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះទៅដល់ខាងក្នុងបុរំហើយ ក៏មាន
សេចក្តីព្រួយ ភ្លេចព្រះទ័យ សព្វដល់សព្វដំរីដោយព្រះតម្រិះថា ថ្វីយ កើប្តី
សេចក្តីចាស់ តែងមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។

[៣៣] ម្ចាស់កុមារទាំងឡាយ គ្រោះនោះ ព្រះបាទពុទ្ធម្មៈក្រាស់បង្គាប់
ឲ្យរាជបុរសហៅនាយសារថីមកហើយ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសួរថា ខែ
នាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ កុមារមានសេចក្តីក្រេកអរក្នុងឧទ្យាន
ដែរឬ ខែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ កុមារមានចិត្តរីករាយក្នុង
ឧទ្យានដែរឬ ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូលថា ចិត្តក្រព្រះសម្មតិទេព
ព្រះរាជកុមារ មិនមានសេចក្តីក្រេកអរក្នុងឧទ្យានទេ ចិត្តក្រព្រះសម្មតិទេព
ព្រះរាជកុមារមិនមានព្រះទ័យរីករាយក្នុងឧទ្យានទេ ។ ខែនាយសារថី
សំឡាញ់ស្មើចិត្ត កាលដែលកុមារចេញទៅកាន់ឧទ្យានបានឃើញភ្នំខ្ពះ
ដែរឬ ។ ចិត្តក្រព្រះសម្មតិទេព កាលដែលព្រះរាជកុមារស្តេចទៅ
កាន់ឧទ្យាន បានទតឃើញបុរសចាស់ មានផ្លែដំរីដូចចង្កៀង មានខ្នង
កោង មានឈើច្រក់ជាគ្រឿងទប់ទល់ កំពុងញឹរខ្លក់ក្រហល់ក្រហាយ
មានវ័យកន្លងហើយ លុះទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះមិន
ខ្សែព្រះអង្គថា វៃហែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនុំដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

កេសាបិស្ស ទ យថា អត្ណាសំ កាយោបិស្ស ទ
 យថា អត្ណាសន្តិ ឯសោ ទោ ទេវ ជិណ្ណោ ឆាមាតិ
 កី បទេសោ សឌ្ឍ សារថិ ជិណ្ណោ ឆាមាតិ ឯសោ
 ទោ ទេវ ជិណ្ណោ ឆាម ទនាធំ កេទ ចំរំ ជីវិតតំ
 កវិស្សតិកំ កី បទ សឌ្ឍ សារថិ អហំបិ ជរាទម្មោ
 ជំ អនតិកោតិ ត្វត្វ ទេវ មយត្តាស្តា សទ្វេ ជរា-
 ទម្មា ជំ អនតិកាតិ កេទហំ សឌ្ឍ សារថិ អលទ្ធា-
 ទដ្ឋ ឧយ្យាទក្ខមំយា ភកោ ច អទ្តេច្ឆំ បទ្ធនិយ្យា-
 ហំតិ ឯវំ ទេវាតិ ទោ អហំ ទេវ វិបស្សិស្ស កុ-
 មារស្ស បដិស្សត្វា កកោ ច អទ្តេច្ឆំ បទ្ធនិយ្យាសិ

បានជាសក់ភាគមិនដូចជាសក់អ្នកទាំងឡាយដទៃទៀត ទាំងកាយរបស់ភាគ
 ក៏មិនដូចជាកាយអ្នកទាំងឡាយដទៃទៀតដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិទេព ខ្ញុំនឹងឈ្មោះថា បុរសចាស់ ព្រះរាជកុមារស្សទៀត
 ថា វៃនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះផ្សេងម្តេចបុរសខ្ញុំ បានជាឈ្មោះ
 ថា ចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិទេព បុរសខ្ញុំ
 បានជាឈ្មោះថា បុរសចាស់ គព៌ទេវទៅ ភាគនឹងមិនរស់នៅបានយូរ
 ប៉ុន្មានទេ ព្រះរាជកុមារស្សទៀតថា វៃនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើ
 ចិត្ត ខ្ញុំគឺជាអត្តាអញក៏មានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងខ្លួនសេចក្តី
 ចាស់ទៅបានទេច្នោះម្តេច ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ-
 និទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ហោះព្រះអង្គក្តី ហោះយើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី
 សុទ្ធតែមានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងខ្លួនសេចក្តីចាស់ទៅបានឡើយ
 ព្រះរាជកុមារ ក៏ទានព្រះចន្ទូលថា វៃនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត
 បើផ្សេងៗ ការទៅឧទ្យានក្នុងវិថីខ្លះល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ឯធូក្រឡប់អំពី
 ទីនោះ ទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទទួល
 ស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សិត្តមានថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិទេព ព្រះករុណា
 ថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ទេញ អំពីទីនោះ ក្រឡប់មក ខាងក្នុងបុរីវិញ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ទុតិយភាណវិ ទុតិយវេទ្ធិស្សនកថា

សោ ទោ ទេវ កុមារោ អន្តបុរិ កតោ ទុក្ខំ ទុម្មុលោ
ចជ្ឈាយតិ ទិវត្តុ កិវ កោ ជាតិ បាម យត្រ ហិ បាម
ជាតស្ស ជរា ចញ្ញាយិស្សតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ
តទុមស្ស រញ្ញា ឯតទយោសិ មា ហេវ ទោ វិបស្សី
កុមារោ ឧ វជ្ជំ កាវេសិ មា ហេវ វិបស្សី កុមារោ
អការស្មា អនតារិយំ បត្វជិ មា ហេវ ទេមិក្កាធំ
ព្រាហ្មណាធំ សម្មំ អស្ស វចនធំ ។ អថទោ កិក្កុវេ
តទុមា រាជា វិបស្សីស្ស កុមារស្ស កិយ្យោសោ
មត្តាយ បញ្ចកាមតុណាធំ ឧបដ្ឋាថេសិ យថា វិ-
បស្សី កុមារោ វជ្ជំ កាវេយ្យ យថា វិបស្សី កុ-
មារោ ឧ អការស្មា អនតារិយំ បត្វជេយ្យ យថា
ទេមិក្កាធំ ព្រាហ្មណាធំ មិច្ឆា អស្ស វចនំ ។ កត្រ
សុធំ កិក្កុវេ វិបស្សី កុមារោ បញ្ចហិ កាមតុណា-
ហិ សមធឿតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេតិ ។

[៣៤] អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សី កុមារោ តហុធំ
វស្សាធំ ។ បេ ។ អន្តសា ទោ កិក្កុវេ វិបស្សី
កុមារោ ឧយ្យាទក្ខមិ ឯយ្យោ បុរិសំ អាតាធំកំ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ភាណវិរិ ២ ពោលអំពីការទទួលបានវិជ្ជា ២

បរិក្រព្រះសម្មតិទេព ឯព្រះកុមារនោះ លុះទៅដល់ខាងក្នុងច្រវែងហើយ
ក៏មានសេចក្តីខ្ពុក គួបព្រះវិយ សញ្ញាស់សញ្ញាងថា មួយ អើប្បិ សេចក្តី
ចាស់ តែងមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទពុទ្ធម្មៈទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នោះថា កុំឲ្យ
វិបស្សីកុមារទានសោយរាជ្យឡើយ កុំឲ្យវិបស្សីកុមារចេញចាកសេវាដ្ឋាន
ទៅចូលឡើយ កុំឲ្យពាក្យខែត្តក្រាញណ៍ ជាហោរាទៀងឡើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទពុទ្ធម្មៈទ្រង់ផ្គត់ផ្គង់បម្រុងកាមតុណា ៥
ឲ្យច្រើនឡើងទៀត ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារទានសោយរាជ-
សម្បត្តិ ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារទានចេញចាកសេវាដ្ឋាន ទៅ
ទ្រង់ព្រះផ្នួស ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យតែពាក្យខែត្តក្រាញណ៍ជាហោរាទុស
ទៅវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ
ត្រួតស្តាប់ស្តាប់ មានគ្រប់ព្រម ដោយកាមតុណាទាំង ៥ ។

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់កមរ ព្រះវិបស្សីកុមារ
(លុះកន្លងកាល) ច្រើនឆ្នាំទៅ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែល
ព្រះវិបស្សីកុមារ ស្តេចទៅកាន់ទ្រព្យខ្ពង បុទ្ធករឃើញបុរសមានភាព

ទុក្ខំកំ ពាណ្ណុក្កិលានំ សកេត មុត្តករិសេ ចលំបដ្ឋិ
 សយនានំ^(១) អក្ខេហិ វុដ្ឋាចិយនានំ អក្ខេហិ សំវេ-
 សិយនានំ ធិស្វា សារថិ អាមន្តេសិ អយំ បទ សម្ម
 សារថិ បុរិសោ កីកតោ អកុំធិមិស្ស ឧ យថា អក្ខេសំ
 សិកេមិស្ស ឧ យថា អក្ខេសន្តិ ។ ឯសោ ទោ ទេវ
 ព្យាធិកោ^(២) ធានាតិ ។ កី បទេសោ សម្ម សារថិ
 ព្យាធិកោ ធានាតិ ។ ឯសោ ទោ ទេវ ព្យាធិកោ
 ធាម អប្បវធាម កម្មា អាតាធា វុដ្ឋហេយ្យាតិ ។
 កី បទ សម្ម សារថិ អហំមិ ព្យាធិធម្មោ ព្យាធិ
 អនតីតោ ។ ភូញ ទេវ មយក្ខម្ហា សទ្ធ ព្យាធិ-
 ធម្មា ព្យាធិ អនតីតាតិ ។ ភេធហិ សម្ម សារថិ

១ ខ. សេមនំ ។ ២ ខ. វិទ្យាធិកោ ។ ឆ. ព្យាធិកោ ។

ផលំមូរិសេចក្កិទុក្ខ ឈិដ្ឋនំ ដេកត្រាភ្នំក្នុងវិកម្យកនិងលាមករបស់ខ្លួន មាន
 ជនទាំងឡាយដទៃលើកិច្ចក្រោកឡើង មានជនទាំងឡាយដទៃ ផ្អែកឱ្យ
 ដេក លុះខតឃើញហើយ គ្រាស់សូនាយសារថិថា វៃហនាយសារថិ
 សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនេះធ្វើដូចម្តេច បានជាភ្នែករបស់គាត់មិន
 ដូចភ្នែកពួកដទៃទេ ទាំងក្បាលរបស់គាត់ ក៏មិនដូចក្បាល ខែក្បាលដទៃ
 ទេ ។ នាយសារថិគ្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព បុរស
 ខ្ញុំឈ្មោះថា បុរសឈី ។ វៃហនាយសារថិ សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសខ្ញុំ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាឈ្មោះថា បុរសឈី ។ ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព
 បុរសខ្ញុំធ្វើដូចម្តេច នឹងឱ្យរួចចាកជំងឺនោះបាន (ព្រោះហេតុនោះ) បាន
 ជាឈ្មោះថា បុរសឈី ។ វៃហនាយសារថិ សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែក
 ភាគាអញ មានជំងឺជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីឈឺចាប់ទេ បូដូច-
 ម្តេច ។ ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ពោះព្រះអង្គក្តី
 ពោះយើងទុំទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកមានជំងឺជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តី
 ឈឺចាប់ទេ បានឡើយ ។ វៃហនាយសារថិ សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចេដ្ឋុញ្ញៈ

មហាបទសុត្តេ ទុតិយភាណវិ ទុតិយវេទុនទស្សនាថា

អសន្តានន្ត ឧយ្យានក្ខម័យា ឥតោ ច អន្តេបុរំ
បច្ចុដិយ្យាហិតំ ។ វិវំ ធនវតិ ទោ ភិក្ខុវេ សារថិ
វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សត្វា ឥតោ ច អន្តេបុរំ
បច្ចុដិយ្យាសំ ។ តក្រ សុដំ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ កុមារោ
អន្តេបុរំ ឥតោ ទុត្តិ ទុត្តនោ បជ្ឈាយតំ ជិវក្ក តិវ
កោ ជាតិ ធាម យក្រ ហិ ធាម ជាតស្ស ជិវ
បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាដិ បញ្ញាយិស្សតិគំ ។

(៣៧) អថទោ ភិក្ខុវេ ពទុតា វិហា សារថិ
អាមន្តាបេត្វា ឯតនវេច កត្វិ សឌ្ធ សារថិ កុមារោ
ឧយ្យានក្ខម័យា អភិវម៌ត្ត កត្វិ សឌ្ធ សារថិ កុមារោ
ឧយ្យានក្ខម័យា អត្តមនោ អហោសិគំ ។ ឧទោនេវ
កុមារោ ឧយ្យានក្ខម័យា អភិវម៌ត្ត ឧទោ នេវ កុ-
មារោ ឧយ្យានក្ខម័យា អត្តមនោ អហោសិគំ ។
តី បទ សឌ្ធ សារថិ អនុស កុមារោ ឧយ្យា-
នក្ខម័ ជិយ្យន្តោតិ ។ អនុសា ទោ នេវ កុមារោ

មហាបទសុត្តេ ភាណវិវេទី ២ កោលភិក្ខុការទតយ័ញ្ញទេវទូតទី ២

ការពេទ្យានក្ខម័យា ល្មមបុណ្ណិវិហោយ ឯនិច្ចប្រញាចំបញ្ញាភិក្ខុ
នេក្រឡចំទៅកាន់វានិក្ខម័យិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថិ
ទទួលស្តាប់ព្រះបទនូវព្រះវិបស្សិកុមារដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព ព្រះករុណាថ្កុំវិសេស ហើយក៏ចេញទំព័រទ្រព្យនោះក្រឡចំមក
កាន់វានិក្ខម័យិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីភ័យពាលថា
ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សិកុមារ លុះទៅដល់វានិក្ខម័យិហើយ ក៏មាន
សេចក្តីខ្ពុក ភូបព្រះទ័យ សញ្ញាសង្ខារថា ថ្វីយ អើយ្យំ ជនវិភិក្ខុមាន
ប្រាកដ ព្យាដិវិភិក្ខុមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។

(៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទឧទ្ទិស្ស័យ
មានព្រះបទនូវទ្យុញ្ញនាយសារថិមកហើយ ក្រាស់ស្តេចចុះថា នៃនាយ
សារថិ សំឡាញ់ស្មើចិត្ត កុមារមានសេចក្តីក្រេកករ ក្នុងទ្រព្យនៃវេ
នៃនាយសារថិ សំឡាញ់ស្មើចិត្ត កុមារមានចិត្តរីករាយ ក្នុងទ្រព្យនៃវេ
ចូ ។ នាយសារថិក្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រាជ-
កុមារ មិនបានក្រេកករក្នុងទ្រព្យនោះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រាជ-
កុមារមិនមានព្រះទ័យរីករាយ ក្នុងទ្រព្យនោះ ។ នៃនាយសារថិ
សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះកាលដែលកុមារ ទៅកាន់ទ្រព្យនោះ បានឃើញ
អ្វីៗ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាលដែលព្រះរាជកុមារ ស្តេចទៅកាន់

សុត្តន្តបិដក ទំយេនិកាយ សុវារិទ្ធ

ឧយ្យានភូមិ និយ្ហន្តា បុរិសំ អាណាជិតំ ទុក្ខំតំ
 កាឡត្តិណាមំ សរោ ឥត្តករិសេ ចលិបន្នំ សយមាមំ
 អញ្ញេហិ វុដ្ឋាចិយមាមំ អញ្ញេហិ សំវេសិយមាមំ និស្សា
 មំ ឯតទរោច អយំ បទ សធម្ម សារថិ បុរិសោ កិ-
 កតោ អត្តិចិមិស្ស ន យថា អញ្ញេសំ សិរោចិស្ស
 ន យថា អញ្ញេសន្នំ ឯសោ ទោ នេវ ត្យាជិតោ
 ធាមាតិ កី ចរោសោ សធម្ម សារថិ ត្យាជិតោ ធា-
 មាតិ ឯសោ ទោ នេវ ត្យាជិតោ ធាម អប្បវធាម
 តត្តា អាណាជ វុដ្ឋុហយ្យាតិ កី បទ សធម្ម សារថិ
 អហំថិ ត្យាជិតត្ថា ត្យាជិ អនតិកោតិ ត្វត្ស នេវ
 មយត្តត្តា សទ្ធ ត្យាជិតត្ថា ត្យាជិ អនតិកោតិ

សុត្តន្តបិដក ទំយេនិកាយ សុវារិទ្ធ

ឧទ្យាន បានឃើញបុរស មានភាព ឈឺធ្ងន់ ដល់ខ្លួនសេចក្តី
 ទុក្ខ ដេកនៅក្នុងទឹកម្ស្រាតនិងលាមករបស់ខ្លួន ដែលជនទាំងឡាយដទៃ
 កំពុងលើកច្រក្រាត ដទៃទាំងឡាយដទៃ កំពុងផ្អែកច្រក លុះទត
 ឃើញហើយ ទំព្រង់គ្រាស់សួរខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា វៃនាយសារថីជា
 សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនេះធ្វើដូចម្តេច បានជាភ្នែករបស់គាត់មិនដូច
 ភ្នែកពួកដទៃទាំងឡាយរបស់គាត់ ក៏មិនដូចក្បាលពួកដទៃដទៃដែរ
 ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធភិទេព ឯបុរសខ្ញុំឈ្មោះថា
 បុរសឈឺ ទើបព្រះរាជកុមារសួរទៀតថា វៃនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើ
 ចិត្ត ចុះបុរសខ្ញុំ ហេតុម្តេចបានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាបបង្គំ
 ទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធភិទេព បុរសខ្ញុំធ្វើដូចម្តេចនឹងឲ្យរួចចាកជំងឺនោះ
 បាន (ព្រះហេតុនោះ) បានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ទើបព្រះរាជកុមារ
 សួរទៀតថា វៃនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកភាគអញ្ញាមាត
 ជំងឺជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីឈឺចាប់ទេ បានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាបបង្គំ
 ទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធភិទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ពោះព្រះអង្គក្តី
 ហោយើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែមានជំងឺជាធម្មតាមិនកន្លងសេចក្តីឈឺចាប់

បរាជនសុត្តន្ត ទុតិយភាសានាមំ ពុទ្ធសមីនិទ្កតថា

តេធិហិ សធម្ម សារថិ អលទ្ធានដ្ឋ ឧយ្យានភូមិយា ក-
 តោ ច អន្តេបុរំ បច្ចុដិយ្យាហិតំ ឯវំ ទេវភិ ទោ
 អហំ ទេវ វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សត្វា កតោ
 ច អន្តេបុរំ បច្ចុដិយ្យាសិ ឯសោ ទោ ទេវ កុមា-
 រោ អន្តេបុរំ កតោ ទុក្ខំ ទុក្ខដោ បដ្ឋាយតិ ដំរក្ក
 តំវ ភោ ជាតិ បាម យក្រ ហិ បាម ជាតស្ស
 ជក បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាដិ បញ្ញាយិស្សតិភិ ។
 អថទា កិក្កវេ តទ្ធសស្ស រត្តោ ឯតទហោសិ មា
 ហេវ ទោ វិបស្សិ កុមារោ ន រដ្ឋំ កាវេសិ មា
 ហេវ វិបស្សិ កុមារោ អការស្មា អនការិយំ បព្វជិ
 មា ហេវ ទេមិក្កានំ ក្រាហ្មណានំ សន្ធិំ អស្ស វច-
 នន្តំ ។ អថទា កិក្កវេ តទ្ធសា រាជា វិបស្សិស្ស
 កុមារស្ស កិយ្យោសោ មត្តាយ បព្វកាមកុណានំ
 ឧចង្វាបេសិ យថា វិបស្សិ កុមារោ រដ្ឋំ កាវេយ្យ យថា
 វិបស្សិ កុមារោ ន អការស្មា អនការិយំ បព្វជេយ្យ
 យថា ទេមិក្កានំ ក្រាហ្មណានំ មិច្ឆា អស្ស វចនំ ។

បរាជនសុត្តន្ត ភាសានាមំ ២ ហោសិក្ខិត្តិព្រះត្រៃវិចារនទុមៈ

ទៅបាទឡើយ ឯព្រះរាជកុមារ ក៏មានបន្ទូលថា ខែនាយសារថិសំ-
 ព្យាញ្ញស្មិត្តិ បើដូច្នោះ ការព្រះក្នុងឧទ្យានក្នុងវិចារនៈល្មមប្តូរឈ្មោះហើយ
 ឯឯចូរចំញអំពីទីនេះគ្រឿងទៅកាន់ទាន់ក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ប្រែនោះក្នុង ទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូល ខែព្រះវិបស្សិកុមារ ដោយពាក្យថា
 បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីឧទ្យាន
 នោះ គ្រឿងមកទាន់ក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះព្រះរាជកុមារខ្ញុំ
 ទៅដល់ទាន់ក្នុងបុរីហើយ ក៏មានសេចក្តីទុក្ខ ភូត្រះទ័យ សញ្ញាប្រ-
 សក្ខីនិថា ថ្វីយ អើហ្នំ ជកវិភងមានប្រាកដ ព្យាដិវិភងមានប្រាកដ
 ដល់សក្ខីលោកវិដលកើតហើយ ។ ខ្លាលកិក្ខុវាំងឡាយ លំដាប់
 នោះឯង ព្រះបាទពុទ្ធមៈមានព្រះតម្រិះដូច្នោះថា កុំឱ្យវិបស្សិកុមារទាន
 សោយរាជ្យឡើយ កុំឱ្យវិបស្សិកុមារ បាទាចេញចាកសហដ្ឋានទៅចូល
 ឡើយ កុំឱ្យពាក្យខែពួកក្រាហ្មណ៍ជាហោរាទៀងឡើយ ។ ខ្លាលកិក្ខុវាំង-
 ឡាយ ត្រាពោះឯង ព្រះបាទពុទ្ធមៈផ្គត់ផ្គង់ប្រុងកាមកុណាទាំង ៥ ច្រើន
 ទៀងទៀត ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវិភងព្រះវិបស្សិកុមារនៅសោយរាជសម្បត្តិបាទ
 ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវិភងព្រះវិបស្សិកុមារទានចេញចាកសហដ្ឋានទៅ ៧ ទ្រង់ព្រះ
 ប្តូស ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវិភងពាក្យខែពួកក្រាហ្មណ៍ជាហោរាទុសទៅវិញ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

តត្រ សុដំ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ ចញ្ចកាមកុ-
ណោហំ សមប្បុតោ សមន្តិកុតោ ចវិចារតិ ។ បេ ។

[៣៦] អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ
ឧយ្យាទក្ខមី ធិយ្យត្តោ មហាជនកាយំ សន្តិបតិកំ
ធានាត្តាទញ្ច ទុស្សនំ វិលាតំ កយិវរោធំ ធិស្វា
សារថី អាមន្តេសំ កី ទុ ទោ សោ សម្ម សា-
រថិ មហាជនកាយោ សន្តិបតិកោ ធានាត្តាទញ្ច
ទុស្សនំ វិលាតំ កយិវរោធំ ។ ឯសោ ទោ នេវ
កាលកតោ ធានាតិ ។ តេធិហំ សម្ម សារថី យេន
សោ កាលកតោ តេន រថំ ចេសេហិតិ ។ ឯវំ
នេវតិ ទោ ភិក្ខុវេ សារថិ វិបស្សីស្ស កុមារស្ស
ចដិស្សត្វា យេន សោ កាលកតោ តេន រថំ បេ-
សេហំ ។ អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីកំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សី-
កុមារទ្រង់តែងស្តាប់ស្តល់ ច្រកច្រម ដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ ចេ ។

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារចេញ
ទៅកាន់ទុខ្យាន បានទតឃើញពួកមហាជន កំពុងប្រជុំគ្នាធ្វើគ្រឿង
សែន ដោយសំពត់មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ទាំងឡាយ សុរឃើញហើយ
ក៏គ្រាស់សួរនាយសារថីថា ហែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះពួក
មហាជននោះ ប្រជុំគ្នាធ្វើគ្រឿងសែនដោយសំពត់មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ
ទាំងឡាយដើម្បីអ្វី ។ នាយសារថីគ្រាចមន្តិទូលថា ចតិក្រព្រះសម្មគិទេវ
បុរសខ្ញុំឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ហែនាយសារថី សំឡាញ់
ស្មើចិត្ត ចម្លែង្មោះ ឯងចូររាថទៅក្រុងទីដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ
(ប៉ិតទៅ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួលស្តាប់ព្រះមន្ត
ព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា ចតិក្រព្រះសម្មគិទេវ ព្រះគុណាថ្ងៃ
សែន ហើយក៏រាថទៅក្រុងទី ដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ
(ប៉ិតទៅ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារបានទតឃើញ

មហាបទសុត្ត ទុតិយភាណវិ អធិយវេទ្យនិទ្ទេសនាថា

បេតំ កាលកតំ ទិស្វា សារថិ អាមន្តសិ កឹបបាយំ
 សម្ម សារថិ កាលកតោ បាមាតិ ។ ឯសោ ទោ
 ទេវំ កាលកតោ បាម ទទាទិ តំ ទក្ខន្តិ មាតា
 វំ មិត្តា វំ អញ្ញោ វំ ញាតិសាលោហិតា សោមិ
 ទ ទក្ខិស្សតិ មាតវំ វំ មិតវំ វំ អញ្ញោ វំ ញា-
 តិសាលោហិតេតិ ។ កឹ បទ សម្ម សារថិ អហំមិ
 មរណទម្មា មរណំ អទតីតោ មំមិ ទ ទក្ខន្តិ
 ទេវំ វំ ទេវី វំ អញ្ញោ វំ ញាតិសាលោហិតា
 អហំមិ ទ ទក្ខិស្សមិ ទេវំ វំ ទេវី វំ អញ្ញោ វំ
 ញាតិសាលោហិតេតិ ។ ត្រញ ទេវំ មយញ្ញុន្តា សទ្ធ
 មរណទម្មា មរណំ អទតីតា តំមិ ទ ទក្ខន្តិ ទេវំ
 វំ ទេវី វំ អញ្ញោ វំ ញាតិសាលោហិតា តំមិ

មហាបទសុត្ត ភាណវិៈទី ២ គោលអំពីការទតឈឺញទេវទុតទី ៣

បុរសដែលធ្វើមរណកាលទៅកាន់ចរណកហើយ លុះទតឃើញហើយ
 ក៏ក្រាស់សួរនាយសារថីថា ហៃនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរស
 ខ្ញុំដូចម្តេច បាននាំទៅថា ធ្វើមរណកាល ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូល
 ថា ចរិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិទេព បុរសខ្ញុំឯង បាននាំឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល
 (ព្រោះថា) ក្នុងកាលដំបូងនេះ មាតាភ្នំ មិតភ្នំ ញាតិសាលោហិត
 ទាំងឡាយដទៃភ្នំ លែងឃើញបុរសនោះហើយ ទាំងបុរសនោះសោត
 ក៏លែងឃើញមាតាមិតភ្នំញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃដែរ ។ ហៃ
 នាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកតាត្មាត្រាមានសេចក្តីស្តាប់ថា
 ធម្មតា មិនកខ្វិនសេចក្តីស្តាប់ទៅទុក ពោះព្រះបរមបពិត្រ (ជាព្រះវរបិតា)
 ភ្នំ ព្រះនាងទេវី (ជាព្រះវរបាតា) ភ្នំ ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
 ដទៃភ្នំ លែងបានឃើញនូវតាត្រាត្រា ទាំងតាត្រាត្រាក៏លែងបានឃើញ
 នូវព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនិងព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃ
 ដែរដូចម្តេច ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូលថា ចរិត្រព្រះសម្មា-
 សម្ពុទ្ធនិទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ពោះព្រះអង្គភ្នំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយភ្នំ
 សុទ្ធតែមានសេចក្តីស្តាប់ថាធម្មតា មិនកខ្វិនសេចក្តីស្តាប់ទៅទុកឡើយ
 ទាំងព្រះបរមបពិត្រភ្នំ ព្រះនាងទេវីភ្នំ ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
 ដទៃភ្នំ ក៏លែងបានឃើញព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសោត ក៏លែងបាន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គ

ន ធន្តិស្សសិ ទេវំ វា ទេវី វា អញ្ញោ វា ញា-
 តិសាលោហិតេតំ ។ តេនហិ សម្ម សារថិ អ-
 សន្តានជ្ជ ឧយ្យានក្ខមិយា ភតោ ច អន្តបុរំ បទ្ធា-
 និយ្យាហិតំ ។ វិវំ ទេវតំ ទោ ភិក្ខុវេ សារថិ
 វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សត្វា ភតោ ច អន្តបុរំ
 បទ្ធានិយ្យាសិ ។ ក្រត សុធំ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ កុមា-
 រោ អន្តបុរំ ភតោ ធុក្កំ ធុម្មនោ បដ្ឋាយតំ ជិត្ត-
 កិវ ភោ ជាតិ ឆាម យក្រ ហិ ឆាម ជាតស្ស
 ជក ចញ្ញាយំស្សតិ ព្យាជំ បញ្ញាយំស្សតិ មរណំ
 បញ្ញាយំស្សតិ ។

[៣៧] អថទោ ភិក្ខុវេ ពទ្ធិមា វាជា សារថិ អា-
 មន្តាបេត្វា វិគណេន កុច្ឆិ សម្ម សារថិ កុមារោ
 ឧយ្យានក្ខមិយា អភិវមិត្ត កុច្ឆិ សម្ម សារថិ កុមារោ
 ឧយ្យានក្ខមិយា អត្តមនោ អហោសិតិ ។ ន ទោ ទេវ
 កុមារោ ឧយ្យានក្ខមិយា អភិវមិត្ត ច ទោ ទេវ
 កុមារោ ឧយ្យានក្ខមិយា អត្តមនោ អហោសិតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

ឃើញព្រះចៅមហាក្រ ព្រះនាងទេវី និងព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
 ដទៃដែរ ។ វិហាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើគ្នា បើដូច្នោះ ការទៅ
 ឧទ្យានក្នុងវិថ្វះនេះ ល្មមចំណីវិហាយ ឯងចូរចេញអំពីវិថ្វះនេះ ក្រឡប់
 ទៅកាន់នាងក្នុងច្បារវិញចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួល
 ស្តាប់ព្រះមន្ត្រីនៃព្រះវិបស្សកុមារ ដោយពាក្យថា ចតិក្រព្រះសម្មតិទេព
 ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីវិថ្វះនេះ ក្រឡប់មកកាន់ក្នុងវិថ្វះ
 វិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីករុណាលថា ក្នុងកាលនោះព្រះ
 វិបស្សកុមារ លុះស្តេចទៅដល់នាងក្នុងច្បារហើយ ក៏មានសេចក្តីទុក្ខ ភូម
 ព្រះទ័យ សព្វបំបាក់ដល់ថា ថ្វីយ តើប៉ុន្តែ ជកវិគណេនព្រាគដ ព្យាជិតវិគណ
 មានព្រាគដ មរណវិគណេនព្រាគដ ដល់សក្កុលោកវិសេសហើយ ។

[៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះនឹង ព្រះបាទពន្ធម្មទ្រង់
 គ្រាសម្តែងបំព្រាគដចុះសាលាវិហាយសារថីមក ហើយទ្រង់មានព្រះមន្ត្រី
 សួរដូច្នោះថា នៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើគ្នា កុមារមានសេចក្តីក្រក-
 ករចំពោះឧទ្យានវិថ្វះ នៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើគ្នា កុមារមាន
 ចិត្តរីករាយក្នុងឧទ្យានវិថ្វះ ។ នាយសារថីក្រាបចង្អុលលថា ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារ មិនបាច់ក្រកករចំពោះឧទ្យានទេ ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារមិនមានព្រះទ័យរីករាយ ក្នុងឧទ្យានទេ ។

មហាបទសុត្តេ ទុតិយកណ្ណវិ តតិយទេវទូធសុត្តេថា

កី បទ សម្ម សារថិ អន្តស កុមារោ ឧយ្យានភូមិ
 ឈិយ្យ ឆ្ពាតិ ។ អន្តសា ទោ ទេវ កុមារោ ឧយ្យានភូមិ
 ឈិយ្យឆ្ពាតិ មហាជនកាយំ សង្ខិបតិកំ ធានាត្តានក្ខ
 ទុស្សាណំ វិលាតំ កយិវរោធិ ធិស្វា មំ ឯតទរោច កី
 ទុ ទោ សោ សម្ម សារថិ មហាជនកាយោ សង្ខិបតិ-
 កោ ធានាត្តានក្ខ ទុស្សាណំ វិលាតំ កយិវរតិ ឯសោ
 ទោ ទេវ កាលកតោ ធានាតិ តទហិ សម្ម សារថិ
 យេន សោ កាលកតោ តេន វចំ បេសេហិតិ ឯវំ
 ទេវតំ ទោ អហំ ទេវ វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សត្តា
 យេន សោ កាលកតោ តេន វចំ បេសេសី អន្តសា
 ទោ ទេវ កុមារោ បុរិសំ^(១) បេតិ កាលកតំ ធិស្វា មំ
 ឯតទរោច កី បទាយំ សម្ម សារថិ កាលកតោ

មហាបទសុត្តេ កាលវារៈទី ២ ពោលអំពីការទតឃើញទេវទូធិ ៣

នៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះកាលដែលកុមារចេញទៅកាន់
 ទូធិទុតិយឃើញភ្នំខ្លះ ។ នាយសារថី គ្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះ
 សម្មតិទេព កាលដែលព្រះរាជកុមារស្តេចទៅកាន់ទូធិ បានទតពួក
 មហាជនកុំពុំប្រជុំគ្នាធ្វើត្រៀងសែនដោយសំពត់វាំងឡាយ មានពណ៌
 ក្រហមផ្សេង ។ លុះទតឃើញហើយ ទ្រង់មានព្រះចម្ងល់ដូច្នោះនឹងទុំ
 ព្រះអង្គថា នៃនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ពួកមហាជនមានប្រជុំគ្នា
 ធ្វើត្រៀងសែនដោយសំពត់វាំងឡាយមានពណ៌ក្រហមផ្សេង ។ ដើម្បី
 ទុំព្រះអង្គគ្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសខ្ញុំឯងឈ្មោះ
 ថាធ្វើមរណកាលហើយ ទើបព្រះរាជកុមារ ចង្អុលប្រាប់អង្គថា ហៃ
 នាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ បុរសនោះធ្វើមរណកាលក្នុង
 ទីណា ចូរចរទៅក្នុងទីនោះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទុំព្រះអង្គក៏ទទួល
 ស្តាប់ព្រះចម្ងល់នៃព្រះវិបស្សីកុមារដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព
 ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចរទៅដល់ទីដែលបុរសធ្វើមរណកាល
 នោះ (បិតាទៅ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារក៏បានទតឃើញ
 បុរសដែលធ្វើមរណកាល ទៅកាន់លោកទានីមុន លុះទតឃើញហើយ
 ទ្រង់មានព្រះចម្ងល់ដូច្នោះនឹងទុំព្រះអង្គថា ហៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់
 ស្មើចិត្ត ចុះបុរសខ្ញុំ ហេតុដូចម្តេច បានជាឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល

១. ១. ប បុរិសន្តិ បាលី ១ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សុខវិជ្ជា

នាមាតិ ឯសោ ទោ ទេវី កាលកុសលា នាម ទណិ តំ
 ទក្ខន្តំ មាតា វំ មិត្តា វំ អញ្ញា វំ ញាតិសាលា-
 ហិតា សោមំ ទ ទក្ខុស្សតំ មាតុវំ វំ មិតុវំ វំ អញ្ញា
 វំ ញាតិសាលាហិតេតិ កី បទ សម្ម សារមំ អហំមិ
 មរណាទម្មោ មរណំ អនតីតា មំមិ ទ ទក្ខន្តំ ទេវី វំ
 វំ ទេវី វំ អញ្ញា វំ ញាតិសាលាហិតា អហំមិ ទ
 ទក្ខុស្សតំ ទេវី វំ ទេវី វំ អញ្ញា វំ ញាតិសាលា-
 ហិតេតិ គូញ ទេវី មយត្តុញ សទ្ធវេ មរណាទម្មោ មរ-
 ណំ អនតីតា តំមិ ទ ទក្ខន្តំ ទេវី វំ ទេវី វំ អញ្ញា
 វំ ញាតិសាលាហិតា តំមិ ទ ទក្ខុស្សតំ ទេវី វំ
 ទេវី វំ អញ្ញា វំ ញាតិសាលាហិតេតិ តេទហិ សម្ម

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សុខវិជ្ជា

ទំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឯពុរសនុំ បាទថា
 ឈ្មោះថាត្រីមរណកាល (ព្រោះថា) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មាតាក្តី មិត្តាក្តី
 ញាតិសាលាហិតាទាំងឡាយដទៃក្តី លែងបានឃើញពុរសនុំហើយ ទាំង
 ពុរសនារសាត ក៏លែងបានឃើញមាតាមិត្តាញាតិសាលាហិតាទាំង-
 ឡាយដទៃដែរ ចើយព្រះរាជកុមារគ្រាសំសួរទៀតថា ហោនាយសារថីថា
 សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកអាក្ខាអញ្ញ មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិន
 កម្មនិសេចក្តីស្លាប់ទៅបាទ ទោះព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញាតិ
 សាលាហិតាទាំងឡាយដទៃក្តី លែងបានឃើញអាក្ខាអញ្ញហើយ ទាំង
 អាក្ខាអញ្ញសាត ក៏លែងបានឃើញព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនិងញាតិ
 សាលាហិតាទាំងឡាយដទៃដែរ ទំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងទំព្រះអង្គក្តី
 សុទ្ធតែមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនកម្មនិសេចក្តីស្លាប់ទៅបាទ ទាំង
 ព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញាតិសាលាហិតាទាំងឡាយដទៃក្តី
 នឹងលែងបានឃើញព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសាត ក៏នឹងលែងបានឃើញ
 ព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវី ព្រះញាតិសាលាហិតាទាំងឡាយដទៃដែរ

មហាបទពស្ថេ ទុរិយភាណវំ ពទ្ធមវីរត្ថកថា

សារថិ អលទ្ធានជ្ជ ឧយ្យានភូមិយា ឥតោ ច អន្តបុរំ
 បទ្ធនិយ្យាហិតិ ឯវំ ទេវតំ ទោ អហំ ទេវ វិបស្សិស្ស
 កុមារស្ស បដិស្សត្តា តតោ ច អន្តបុរំ បទ្ធនិយ្យាសិ
 សោ ទោ ទេវ កុមារោ អន្តបុរំ តតោ ទុត្តំ ទុឌ្ឍោ
 បដ្ឋាយតិ ជិត្តុ តិវ ភោ ជាតិ ជាម យត្រ ហិ ជាម
 ជាតស្ស ជក បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាដិ បញ្ញាយិស្សតិ
 មរណំ បញ្ញាយិស្សតិ ។ អថទោ កិក្ខវេ ពទ្ធមស្ស
 រញ្ញា ឯតទហោសិ មា ហេវ ទោ វិបស្សិ កុមារោ
 ទ រដ្ឋំ ការេសិ មា ហេវ ទោ វិបស្សិ កុមារោ អតា-
 រស្មា អនការិយំ បទ្ធនិ មា ហេវ ទោ ទេវត្តា-
 ធំ ព្រាហ្មណាធំ សទ្ធិ អស្ស វទេទ្ធិ ។ អថទោ
 កិក្ខវេ ពទ្ធមា រាជា វិបស្សិស្ស កុមារស្ស កិយ្យោ-
 សោ ឥត្តាយ បញ្ចកាមកុណាធំ ឧបដ្ឋាបេសិ យថា
 វិបស្សិ កុមារោ រដ្ឋំ ការេយ្យ យថាមិ វិបស្សិ
 កុមារោ ទ អតារស្មា អនការិយំ បទ្ធរេយ្យ យថាមិ

មហាបទពស្ថេ ភាណវិះទី ២ ពោលគំតិព្រះត្រៃធបស់ព្រះបាទពទ្ធមៈ

ទើបព្រះរាជកុមារមានព្រះបន្ទូលថា វៃហនាយសារថិ ជាសិទ្ធិញ្ញាស្ម័គ្រ
 បើដូច្នោះ ការទៅទ្បានក្នុងវិជ្ជាខ្លះ ល្មមចំណឹងហើយ ចូរចេញគំតិ
 ទីនេះ ក្រឡប់ទៅទានក្នុងបុរិញ្ញចុះ បរិគ្រព្រះសេដ្ឋិទេព ទ្បព្រះគន្ថ
 ទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សិកុមារ ដោយពាក្យថា បរិគ្រព្រះគន្ថ
 ព្រះកុណារិសេស ហើយក៏ចេញគំតិទីនោះ ក្រឡប់មកទានក្នុងបុរិញ្ញ
 បរិគ្រព្រះសេដ្ឋិទេព ឯព្រះរាជកុមារនោះ លុះស្តេចទៅដល់ទានក្នុង
 បុរិញ្ញហើយ ក៏ទានសេចក្តីទុក្ខ ភូតព្រះវិយ សន្ធាប់សង្ខិន្ត ថ្វីយ អើហ្នំ
 ជកវិនិទានប្រាកដ ព្យាដិវិនិទានប្រាកដ មរណវិនិទានប្រាកដ
 ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 ព្រះបាទពទ្ធមៈទ្រង់ទានព្រះតម្រិះដូច្នោះថា កុំឱ្យវិបស្សិកុមារទានសោយ-
 រាជ្យឡើយ កុំឱ្យវិបស្សិកុមារ ទានចេញចាករេហដ្ឋានទៅចូលឡើយ
 កុំឱ្យពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាពិតឡើយ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ
 ព្រះធានឯង ព្រះបាទពទ្ធមៈទ្រង់ផ្តល់ផ្តន្ទាមគុណទាំង ៥ ច្រើនឡើង
 ទៀត ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវិបស្សិកុមារសោយរាជសម្បត្តិបាន ធ្វើយ៉ាង
 ណាឱ្យវិបស្សិកុមារទានចេញចាករេហដ្ឋានទៅចូល ធ្វើយ៉ាងណា

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហានិទាន

ទេមិន្តានំ ព្រាហ្មណានំ មិន្តា អស្ស វេសំ ។ តត្រ
សុំនំ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ មក្ខហិ កាមតុណោហិ
សមច្ឆរិតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេតិ ។

(៣៨) អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ មហន្តំ
វស្សានំ មហន្តំ វស្សសកានំ មហន្តំ វស្សសហស្សានំ
អន្តរេយេន សារមី អមន្តេសិ យោជេហិ សម្ម សារមិ
កន្តានិ កន្តានិ យោនានិ ឧយ្យានក្ខមី កន្តាម សុក្ខមី
នស្សនាណាតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ទោ ភិក្ខុវេ សារមិ វិ-
បស្សីស្ស កុមារស្ស បដិស្សត្វា កន្តានិ កន្តានិ យោនានិ
យោជេត្វា(១) វិបស្សីស្ស កុមារស្ស បដិវេទេសិ យុត្តានំ
ទោ ទេវ កន្តានិ កន្តានិ យោនានិ យស្សនានិ កាលំ
មញ្ញសីតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ កត្រិ
យានំ អភិវុហិត្វា កន្តេហំ កន្តេហំ យោទេហំ ឧយ្យាន-
ក្ខមី ឯយ្យាសិ ។ អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុ-
មារោ ឧយ្យានក្ខមី ឯយ្យន្តោ បុរិសំ កណ្តំ បត្រជតំ

១. យោជេត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហានិទាន

ឱវេនាក្សរេសំព្ពក្រាហ្មណំ ជាហោរាទៅជាពាក្យខុស ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ មានសេចក្តីកំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារទ្រង់
វន្តកស្តង់ស្តង់ ប្រកបព្រមដោយកាមតុណាទាំង ៨ ។

(៣៨) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់តមក ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះ
កន្លងផ្ទះច្រើនរយ ច្រើនរាន់ទៅ ទ្រង់ហៅនាយសារមីមកថា ហែនាយ
សារមីដាស់ឡូញ្ហ្រស្មើគ្នា ចូរឯងទឹមយានទាំងឡាយដែលល្អ ។ យើង
នឹងទៅកាន់ឧទ្យានដើម្បីមើលទូរិច្ឆិល ។ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយ
សារមីវិទូលស្តាប់ព្រះបង្គំនៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា បរិក្រ
ព្រះអង្គ ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ទឹមយានទាំងឡាយដែលល្អ ។
ព្រះក្រាមបង្គំទូលដល់ព្រះវិបស្សីកុមារថា បរិក្រព្រះសម្មគំទេវ យាន
ទាំងឡាយដែលល្អ ។ ឡូព្រះអង្គបានទឹមស្រេចហើយ ឥឡូវនេះ សូម
ទ្រង់ជ្រាបខ្ញុំកាលដ៏គួរ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
កុមារទ្រង់ឡើងកាន់យានដ៏ល្អ ហើយស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ដោយ
យានទាំងឡាយដ៏ល្អ ។ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីកុមារ
ស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ក៏បានទកឃើញបុរសមានសីសៈរលីង ជាអ្នកចូស

មហាចារាស្សត្ត ទុតិយភាណវិ ច្បងិតទស្សនាថា

កាសាយវសំ ធិស្វា សារថិ អាមន្តសិ អយំ មន
 សធម្ម សារថិ បុរិសោ កីតតោ សីសំចំស្ស ធរ យថា
 អញ្ញេសំ វត្តាធិចំស្ស ធរ យថា អញ្ញេសន្តិ ។ ឯសោ
 ទោ ទេវ បព្វជិតោ ធាមាតិ ។ កី បាលសោ សធម្ម
 សារថិ បព្វជិតោ ធាមាតិ ។ ឯសោ ទោ ទេវ បព្វជិ-
 តោ ធាម សាធុ ធម្មចរិយា សាធុ សមចរិយា សាធុ
 កុសលចរិយា^(១) សាធុ បុញ្ញកិរិយា សាធុ អវិហីសា
 សាធុ ភូតាទុក្ខម្យាតិ ។ សាធុ ទោ សោ សធម្ម សារ-
 ថិ បព្វជិតោ ធាម សាធុ^(២) ធម្មចរិយា សាធុ សម-
 ចរិយា សាធុ កុសលចរិយា សាធុ បុញ្ញកិរិយា សាធុ
 អវិហីសា សាធុ ភូតាទុក្ខម្យាតិ^(៣) តេនហិ សធម្ម សារថិ
 យេន សោ បព្វជិតោ តេន វថំ បេសេហិតិ ។

១ ១. ម. កុសលវិរិយា ។ ២ ១. ម. ធម្មត្ត ហិ សធម្ម សារថិ ច្បងយំ
 ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ភូតាទុក្ខម្យាតិ ។

មហាចារាស្សត្ត ភាណវៈទី ២ កាលនិកាយទេយ្យន្តកម្មស

ស្រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវត្រស្ត លុះឃើញហើយ ទ្រង់សួរនាយសារថី
 ថា ហៃនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចុះសន្តិម្តងម្តង បានជា
 ក្បាលរបស់គាត់ ខឹងដូចជាក្បាលក្នុងដងដៃ ចាំសំពត់របស់គាត់ ក៏មិន
 ដូចជាសំពត់ក្នុងដងដៃដូច្នោះ ។ នាយសារថីត្រាចបង្ខំខ្លួនថា បពិត្រ
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ចុះចុះសន្តិម្តងម្តង អ្នកចូស ។ ហៃនាយសារថីជា
 សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចុះសន្តិម្តងម្តង បានជាឈ្មោះថាអ្នកចូស ។
 នាយសារថីត្រាចបង្ខំខ្លួនថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ចុះចុះសន្តិម្តងម្តង
 ថា អ្នកចូស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយច្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ស្មើ
 ដោយច្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសលដោយច្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យ
 ដោយច្រពៃ ព្រោះមិនបានចៀកចៀនដោយច្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះដល់
 សត្វដោយច្រពៃ ។ ហៃនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចុះសន្តិម្តងម្តង
 ថា អ្នកចូស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយច្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ស្មើ
 ដោយច្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសលដោយច្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យ
 ដោយច្រពៃ ព្រោះមិនបានចៀកចៀនដោយច្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះ
 ដល់សត្វដោយច្រពៃ ជាការស្រួលពិត ហៃនាយសារថីជាសំឡាញ់
 ស្មើចិត្ត មើលឃើញ ចុះអ្នកបរាជ័យត្រង់ទីដែលអ្នកចូសនោះបើនៅចុះ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គោ

ឯវំ ទេវតិ ទោ ភិក្ខុវេ សារថំ វិបស្សីស្ស កុមារស្ស
 បដិស្សត្វា យេន សោ បព្វជិតោ ភេន វថំ មេសេសំ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កុមារោ តំ បព្វជិតំ ឯ-
 កទរោច ភំ បទ សម្ម កីកោតោ សីសំបំ ភេ
 ទ យថា អញ្ញោសំ វត្តាធិបំ ភេ ទ យថា អញ្ញោ-
 សន្តិ ។ អហំ ទោ ទេវ បព្វជិតោ បាមាតិ ។ កី
 បទ ភំ សម្ម បព្វជិតោ បាមាតិ ។ អហំ ទោ
 ទេវ បព្វជិតោ បាម សាទុ ធម្មចរិយា សាទុ
 សមចរិយា សាទុ កុសលចរិយា សាទុ បុត្តាភិរិយា
 សាទុ អវិហីសា សាទុ ក្ខតាទុកម្យាតិ ។ សាទុ
 ទោ ភំ សម្ម បព្វជិតោ បាម សាទុ^(១) ធម្មចរិយា
 សាទុ សមចរិយា សាទុ កុសលចរិយា សាទុ បុត្តា-
 ភិរិយា សាទុ អវិហីសា សាទុ ក្ខតាទុកម្យាតិ ។

១ ឧ. ឧត្តម្ហ ហំ សម្ម សារថំ វិស្សត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោយសារថីទទួលស្តាប់ព្រះចម្កលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ
 ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះគន្ធិ ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏បរាថទៅ
 ត្រង់អ្នកចូសនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ
 ទ្រង់ទាមព្រះចម្កលស្តេចដ៏អស្ចារ្យនោះថា នៃអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត
 ចុះអ្នកធ្វើដូចម្តេច បានជាក្បាលរបស់អ្នកមិនដូចជាក្បាលពួកដទៃទេ ទាំង
 សំពត់របស់អ្នក ក៏មិនដូចជាសំពត់ពួកដទៃដូច្នោះ ។ អ្នកចូសថ្វាយ
 ព្រះពារថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អាត្មាភាពហ្នឹងហើយ ដែលហៅ
 ថា អ្នកចូស ។ នៃអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជា
 អ្នកឈ្មោះថា អ្នកចូស ។ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អាត្មាភាពហ្នឹងឯងបាន
 ជាឈ្មោះថា អ្នកចូស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយច្រៀត ព្រោះប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ដ៏ស្មើ ដោយច្រៀត ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសល ដោយច្រៀត ព្រោះធ្វើ
 អំពើបុណ្យ ដោយច្រៀត ព្រោះមិនបានចៀតចៀនដោយច្រៀត ព្រោះ
 គន្ធាត្រាផលសត្វដោយច្រៀត ។ ព្រះវិបស្សីកុមារទាមព្រះរាជន្តោរថា
 នៃអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត អ្នកឈ្មោះថា អ្នកចូស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយ
 ច្រៀត ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្មើ ដោយច្រៀត ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសល
 ដោយច្រៀត ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យដោយច្រៀត ព្រោះមិនបានចៀតចៀន
 ដោយច្រៀត ព្រោះគន្ធាត្រាផលសត្វដោយច្រៀត ជាការឃ្នាលសំ ។

បរាជ័យសុទ្ធ ទុក្ខិយករណីវ វិបស្សន្តិ បទដ្ឋា

អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សន្តិ កុមារោ សារថិ អាមន្តេសិ
តេនហិ សម្ម សារថិ វចំ អាធាយ ឥតោ វ អន្តេបុរំ
បទ្ធានិយ្យរាហិ អហំ បទ ឥទេវ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
កាសាយានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា អការស្មា អនការិយំ
បទ្ធានិស្សមីតិ ។ ឯវំ ទេវាតំ ទោ ភិក្ខុវេ(១) សារថិ
វិបស្សន្តិ កុមារស្ស បដិស្សត្វា វចំ អាធាយ តតោ ច
អន្តេបុរំ បទ្ធានិយ្យសំ ។ វិបស្សន្តិ បទ កុមារោ តតេវ
កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា
អការស្មា អនការិយំ បទ្ធានិ ។ អស្សន្តសំ ទោ ភិក្ខុវេ
តទ្ធមតិយា វាជចានិយា មហាជនកាយោ ចតុរសិ-
តិចារណសហស្សានិ វិបស្សន្តិ កំរ កុមារោ កេសមស្សំ
ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា អការស្មា
អនការិយំ បទ្ធានិកោតិ ។ សុត្តានិ ទេសំ វិគទហោសិ

១ ១. ភិក្ខុវេ ១ វិស្សន្តិ ។

បរាជ័យសុទ្ធ ករណីវ ២ ព្រះប្រាជ្ញាសុទ្ធិស្រីស្រីកុមារ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះវិបស្សន្តិការទ្រង់មានព្រះរាជ-
ទុក្ខនឹងនាយសារថីថា ហែនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ
ចូរឯងនាំយកដៃចេញអំពីខ្លោះក្រឡប់ទៅវាងក្នុងច្រវិញចុះ ចំណែកអញ
នឹងរកសេក់ ពុកខាត់ ពុកចង្កា ស្រៀតដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ
លរេគេហង្គានចូលក្នុងខ្លោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួល
ស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សន្តិការ រោយពាក្យថា ចក្រព្រះអង្គ ព្រះ
ករុណាវិសេស ហើយក៏នាំយកដៃចេញអំពីខ្លោះ ក្រឡប់ទៅវាងក្នុងច្រវិ
ញ ។ ព្រះវិបស្សន្តិការទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានិព្រះមេស្ស ទ្រង់កាសាវ-
ពស្រ្តទាំងឡាយ លរេគេហង្គានទ្រង់ព្រះផ្នែកក្នុងខ្លោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯករក្ខមហាជនក្នុងពុទ្ធសាសនា ប្រមាណ ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់
នាក់ បានព្រះដំណឹងថា ព្រះវិបស្សន្តិការទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានិព្រះមេស្ស
ទ្រង់កាសាវពស្រ្តទាំងឡាយ លរេគេហង្គានទ្រង់ព្រះផ្នែកហើយ ។ លុះ
រក្ខមហាជនទាំងនោះបានព្រះដំណឹងហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រូវដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គ

ន ហិ ទ្ធន សោ ឱរកោ ធម្មវិនយោ ន សា ឱរកា
 បព្វជ្ជា យត្ថ វិបស្សី កុមារោ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
 កាសាយាចិ វត្តាចិ អន្តរទេត្វា អការស្នា អនការិយំ
 បព្វជិកោ វិបស្សី ហិ(១) តាម កុមារោ កេសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយាចិ វត្តាចិ អន្តរទេត្វា អការស្នា
 អនការិយំ បព្វជិស្សតិ កិមត្ថំ បទ ទ(២) មយទ្ធិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ មហាជនកាយោ(៣) ចក្កុវសីតិបាលា-
 សហស្សនិ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាចិ
 វត្តាចិ អន្តរទេត្វា វិបស្សី កោធិសត្តំ អការស្នា អន-
 ការិយំ បព្វជិតំ អនុបព្វជិសុ ។ តាយ សុទំ ភិក្ខុវេ
 បរិសាយ បរិវុតោ វិបស្សី កោធិសត្តោ កាមនិកមជ-
 នបទរាជបាធិសុ បារិកំ ចរតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សីស្ស កោធិសត្តស្ស រហោកតស្ស បដិសន្ធិទស្ស

១ ទ. បិ ។ ២ ឃ. ម សុត្តោ ម ទិស្សតិ ។ ៣ ទ. សោ ភិព្វថ មហាជនកាយោ ។
 ឃ. មហាជនកាយោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

ព្រះវិបស្សីកុមារ ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសា និងព្រះមស្ស ទ្រង់កាសាវពស្ត្រ្តព្រះ
 ទ្វាយ លះគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ចំពោះធម្មវិនយ និងបព្វជ្ជាណា
 ធម្មវិនយនិងបព្វជ្ជានោះ មិនដាក់ទៅឡើយ ឥម្បាលព្រះវិបស្សីកុមារ
 ម្តេចទ្រង់ដាក់ព្រះកេសា និងព្រះមស្ស ទ្រង់កាសាវពស្ត្រ្តព្រះ
 លះគេហដ្ឋានទ្រង់ព្រះផ្នួសទៅហើយ ចុះយើងរាល់គ្នាម្តេចក៏មិនចូល ។
 ម្នាលភិក្ខុព្រះទ្វាយ លំដាប់នោះ ពល្លកមហាជនព្រះ ៨ ហ្នឹង ៤ កាន់ទាក់
 កំការសេត ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈព្រះទ្វាយ
 ហើយចូលតាមព្រះវិបស្សីកោធិសត្វ ដែលចេញចាកព្រះរាជនិវេសន៍ទ្រង់
 ព្រះផ្នួសក្នុងកាលនោះនឹង ។ ម្នាលភិក្ខុព្រះទ្វាយ មានសេចក្តីកំណាល
 ថា ព្រះវិបស្សីកោធិសត្វ មានពួកចរិសទ្យព្រះទ្វាយនោះ ហែហមស្តេចទៅ
 កាន់បារិកក្នុងស្រុកនិងមជ្ឈមណ្ឌលនានាព្រះទ្វាយ ។ ម្នាលភិក្ខុព្រះទ្វាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីកោធិសត្វ ទៅនឹងក្នុងទីស្ងាត់ទ្រង់ពួនសម្បុរទៅ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស មហានិទ្ទេ

ន ហិ ទ្ធន សោ ឱវតោ ធម្មវិទយោ ន សា ឱវតោ
 បព្វជ្ជា យត្ថ វិបស្សី កុមារោ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អប្បានេត្វា អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជិកោ វិបស្សី ហិ^(១) ធាម កុមារោ កេសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អប្បានេត្វា អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជិស្សតិ កិមន្តំ បទ ១^(២) មយន្តំ ។
 អថទោ កិក្កវេ មហានិទ្ទេ កាយា^(៣) ចក្កសិកិច្ចាណ-
 សហស្សានិ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អប្បានេត្វា វិបស្សី ពោជិសត្តំ អការស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជិកំ អនុបព្វជិសុ ។ កាយ សុទំ កិក្កវេ
 បរិសាយ បរិវុតោ វិបស្សី ពោជិសត្តោ កាមចិកមជ-
 ទបទរាជនាទិសុ ទារិកំ ចរតិ ។ អថទោ កិក្កវេ
 វិបស្សីស្ស ពោជិសត្តស្ស រហោគតស្ស បដិសស្សិទស្ស

១ ន. បិ ។ ២ ម. ម សព្វោ ១ វិស្សតិ ។ ៣ ន. សោ កិក្កវេ មហានិទ្ទេកាយា ។
 ឆ. មហានិទ្ទេកាយា ។

មហាបទសុត្តន្ត កាលាវិរិទ្ធ ២ ព្រះគម្រឹះចលន្ត្រដ៏ចស្សីពោជិសត្ត

កំទានសេចក្តីគ្រិះរិះ ក្នុងព្រះវ័យដូច្នោះថា ភាគាអញដែលនៅច្របូក
 ច្របល់នេះ ជាការមិនសមគួរឡើយ គួរតែតាងអញ ចេញចាកពួកទៅ
 នៅតែម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យជាទាន់ក្រោយមក
 ព្រះវិបស្សីពោជិសត្ត ចេញចាកពួក ទៅគង់ក្រែមួយព្រះអង្គ ។ ឯពួក
 បព្វជិកទាំង ៨ ហ្នឹង ២ ពាន់ប្លៃនោះ ក៏បានទៅនៅដោយឡែកផ្សេង ។
 ព្រះវិបស្សីពោជិសត្ត ក៏ចេញទៅនៅដោយឡែកផ្សេង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រាវនោះឯង ព្រះវិបស្សីពោជិសត្ត ចូលទៅគង់សម្លឹងនៅក្នុងវិ-
 ស្វកំ ទានសេចក្តីគ្រិះរិះ ក្នុងព្រះវ័យយ៉ាងនេះថា ទេសត្តរាលកានេះ ផល
 នូវសេចក្តីលំបាកណាស់តើ វែមនឹងកើតហើយចាស់ៗហើយស្ងប់ៗហើយ
 ច្បុក ។ ហើយកើតឡើងទៀត ម៉្លៃមិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេចមិថាត្រឡឹងរលាស់
 ខ្លួនចេញចាកទុក្ខនេះឡើយ ម៉ែមិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេចមិថាត្រឡឹងរលាស់ចេញ
 ចាកទុក្ខ គឺជំនិចមរណៈនេះហើយ កាលណាឡើយនឹងធ្វើខ្ញុំការរលាស់
 ចេញចាកទុក្ខ គឺជំនិចមរណៈឲ្យប្រាកដឡើងបាន ។

[៣៧] អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតនហោសិ កិក្កិ ទុ ទោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 កីបទ្ធកយា ជរាមរណន្តំ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ ចញ្ញាយ
 អភិសមយោ ជាតិយា ទោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 ជាតិច្បទ្ធកយា ជរាមរណន្តំ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិក្កិ ទុ ទោ សតិ ជាតិ
 ហោតិ កីបទ្ធកយា ជាតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ ចញ្ញាយ
 អភិសមយោ កវេ ទោ សតិ ជាតិ ហោតិ កវិប្បទ្ធកយា
 ជាតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតនហោសិ កិក្កិ ទុ ទោ សតិ កវេ ហោតិ
 កីបទ្ធកយា កវេតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ ចញ្ញាយ
 អភិសមយោ ឧបាធានេ ទោ សតិ កវេ ហោតិ

[៣៧] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ ទើបមានជរា
 និងមរណៈ ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះខ័យដោយព្រះ
 យោចល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលចេញជាតិមានហើយ
 ទើបមានជរានិងមរណៈ ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះទៀតថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ ទើបកើតមានជាតិ ជាតិ
 កើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សី
 ពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះខ័យដោយព្រះយោចល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់
 ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលករមាន ជាតិក៏មាន ជាតិកើតមាន ព្រោះ
 ករជាបច្ច័យ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ ករទើបកើត
 មាន ករកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះ
 វិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះខ័យដោយព្រះយោចល់ ក៏ទ្រង់
 ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលឧបាទានកើតមាន ករក៏កើតមាន

ឧបាសមេសុត្តេ ទុតិយភាណាវំ សុខុមយវារ្យ្ហេវុណា

ឧបាសមេសុត្តេ ទុតិយភាណាវំ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ សតិ
 ឧបាសមេសុត្តេ ហោតិ កំបទ្ធវយា ឧបាសមេសុត្តេ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិ-
 កាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ តណ្ហាយ ទោ
 សតិ ឧបាសមេសុត្តេ ហោតិ តណ្ហាបទ្ធវយា ឧបាសមេសុត្តេ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ
 កំម្ពំ ទុ ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ កំបទ្ធវយា តណ្ហា-
 តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 វេទនាយ ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ វេទនាបទ្ធវយា
 តណ្ហាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ សតិ វេទនា ហោតិ
 កំបទ្ធវយា វេទនាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ធិស្ស ទោ សតិ វេទនា ហោតិ

ឧបាសមេសុត្តេ ភាណាវំ ទី ២ ការទ្រង់ពិចារណាសមុទយវិរៈ

ភាគីតមាន ព្រោះឧបាសមេសុត្តេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅនោះ
 ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎
 ទើបឧបាសមេសុត្តេ ឧបាសមេសុត្តេ ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយ
 ព្រះយោចលំ ក៏ទ្រង់ល្ងែងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលតណ្ហាភិក្ខុ
 មាន ឧបាសមេសុត្តេ ឧបាសមេសុត្តេ ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅនោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្តមានសេចក្តីគ្រិះ
 ដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ តណ្ហាទើបភិក្ខុមាន តណ្ហាភិក្ខុមាន
 ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សិពោធិសត្តទ្រង់
 ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោចលំ ក៏ល្ងែងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញា
 ថា កាលវេទនាភិក្ខុមាន តណ្ហាទើបភិក្ខុមាន តណ្ហាភិក្ខុមាន ព្រោះ
 វេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅនោះ ព្រះវិបស្សិ-
 ពោធិសត្តមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ វេទនាទើប
 ភិក្ខុមាន វេទនាភិក្ខុមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លុះព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោចលំ ក៏
 ទ្រង់ល្ងែងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវេទនាភិក្ខុមាន វេទនាទើប

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស មហាវគ្គ

ផស្សៈប្បដ្ឋយា វេទនាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្មំ ទុ ទោ សតិ
 ផស្សៈ ហោតិ កីមច្ចយា ផស្សៈតិ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិ-
 កាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ សន្យាយតនេ ទោ
 សតិ ផស្សៈ ហោតិ សន្យាយតនប្បដ្ឋយា ផស្សៈតិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតន-
 ហោសិ កំម្មំ ទុ ទោ សតិ សន្យាយតនំ ហោតិ កី-
 មច្ចយា សន្យាយតនន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ចាមរូបេ ទោ សតិ សន្យាយតនំ ហោ-
 តិ ចាមរូបប្បដ្ឋយា សន្យាយតនន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្មំ ទុ ទោ
 សតិ ចាមរូបំ ហោតិ កីមច្ចយា ចាមរូបន្តំ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា-
 កា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណេ ទោ សតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ សមាស

កើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្ម-
 ជាតិអ្វីមានហ្ន៎ ផស្សៈទ័បកើតមាន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាច្ច័យ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ
 ដោយព្រះយោចលំ ក៏ទ្រង់ឈ្វេនយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលសន្យា-
 យតនៈកើតមាន ផស្សៈទ័បកើតមាន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសន្យាយតនៈ
 ជាច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្តមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមានហ្ន៎ សន្យាយតនៈទ័បកើតមាន
 សន្យាយតនៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះ
 វិបស្សិពោធិសត្តទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោចលំ ក៏ទ្រង់ឈ្វេន
 យល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលនាមរូបកើតមាន សន្យាយតនៈទ័បកើត
 មាន សន្យាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្តមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិ
 អ្វីមានហ្ន៎ នាមរូបទ័បកើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះអ្វីជាច្ច័យ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សិពោធិសត្តទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះ
 យោចលំ ក៏ទ្រង់ឈ្វេនយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវិញ្ញាណកើតមាន

ឧបាសមេសុត្តេ ខុតិយភណវិរំ សមុទយោរាជ្យបដិពុណា

នាមរូបំ ហោតិ វិញ្ញាណាប្បដ្ឋយា នាមរូបន្តំ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កក្កិ
 ទុ ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ក៏បដ្ឋយា វិញ្ញា-
 ណាន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិកាព អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 នាមរូបេ ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ នាមរូបប្បដ្ឋយា
 វិញ្ញាណាន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ ចទ្ធិនាវត្តតិ ទោ ឥទំ វិញ្ញាណំ នាម-
 រូបម្ហា នាបរិ កច្ចតិ ឯត្តាវតា ជាយេថ វា ដីយេថ វា
 មីយេថ វា ចវេថ វា ឧបបដ្ឋេថ វា យទំទំ នាម-
 រូបប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បដ្ឋយា នាមរូបំ នាម-
 រូបប្បដ្ឋយា សន្យាយតទំ សន្យាយតទប្បដ្ឋយា ដស្សា

ឧបាសមេសុត្តេ ភាណវិរទី ២ ការទ្រង់ពិចារណាសមុទយារៈ

នាមរូបេវេចកើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ជួយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 កាលធម្មជាតិអ្វីមានថ្នាំ វិញ្ញាណវេចកើតមាន វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 អ្វីជាប់ជួយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រមវិបស្សិពោធិសត្វទ្រង់ធ្វើ
 ទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោចលំ ក៏ទ្រង់ឈ្វេនយល់ដោយព្រះប្រាថ្នា
 ថា កាលនាមរូបកើតមាន វិញ្ញាណវេចកើតមាន វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះនាមរូបជាប់ជួយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះ
 វិបស្សិពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា វិញ្ញាណនេះ តែងត្រឡប់ទៅ
 ត្រឡប់មក មិនទៅហួសខាងនាយអំពីនាមរូបឡើយ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បានជាសត្វក៏តោយិយចាស់ ។ ហើយស្ងាច់ ។ ហើយ
 ច្យុត ។ ហើយកើតឡើងទៀត វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាប់ជួយ
 នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ជួយ សឡាយតទៈកើតមាន ព្រោះ
 នាមរូប ជាប់ជួយ វស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតទៈ ជាប់ជួយ

សុត្តន្តបិដក ទី២៦ វិមលកាយស្ស មហាវគ្គ

ដស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាចទូយា កណ្តា កណ្តា-
ចទូយា ឧបាទានំ ឧបាទានចទូយា ករោ កវប្បទូយា
ជាតិ ជាតិប្បទូយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
មនស្សនាយាសា សម្ពុទ្ធិំ វិវេកស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខកុដ្ឋស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ សមុទយោ សមុ-
ទយោតិ ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស បុព្វ
មនទុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទានំ ញាណំ ឧទទានំ
ចញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អាណាគោ ឧទទានំ ។

[៤០] អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
ឯតនហោសំ កក្កំ ទុ ទោ មសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ
កក្កស្ស ធិរោជា ជរាមរណធិរោជាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីកាវា អហុ
ចញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយា ទោ មសតិ ជរាម-
រណំ ន ហោតិ ជាតិធិរោជា ជរាមរណធិរោជាតិ ។
អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតន-

សុត្តន្តបិដក ទី២៦ វិមលកាយស្ស មហាវគ្គ

វេទនាភិក្ខមាន ព្រោះដស្សៈជាចម្លើយ កណ្តាភិក្ខមាន ព្រោះវេទនាជា
ចម្លើយ ឧបាទានភិក្ខមាន ព្រោះកណ្តាជាចម្លើយ ករោភិក្ខមានព្រោះឧបា-
ទានជាចម្លើយ ជាតិភិក្ខមាន ព្រោះករោជាចម្លើយ ជរាធិមរណៈភិក្ខមាន
ព្រោះជាតិជាចម្លើយ សោកៈ ចារិទៈ(សេចក្តីទ្រឹក្សទ្រួល) ទុក្ខ តោមនស្ស
និងឧបាយាសៈ (ទន្ទឹះក្នុងចិត្ត) កំភិក្ខមានព្រម ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ
ទាំងសរុបនេះ វេទនានេះដោយភាគយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចក្ក ញាណ ចញ្ញា វិជ្ជា ពន្លឺ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកនិកាល
មុន កើតឡើងដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វថា កើតឡើង កើតឡើងហ្ន៎ ។

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិមិនមានហ្ន៎ ទើបជរាធិមរណៈ
មិនមាន ជរាធិមរណៈរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ធម្មជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ជំងឺដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាល
ជាតិមិនមាន ជរាធិមរណៈក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃជរាធិមរណៈ
ព្រោះរលត់ជាតិដូច្នោះ ក៏ភិក្ខមានឡើងដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះ
ទ្រង់រិចារណារដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិមិន

មហាបទសុត្តេ ទុតិយភាណវិ វិណយសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ

ហោសិ កំម្ហិ ទុ ទោ អសតិ ជាតិ ទ ហោតិ កំស្ស
 វិណយា ជាតិវិណយាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកាណ អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ កវេ ទោ អសតិ ជាតិ ទ ហោតិ កវិ-
 វិណយា ជាតិវិណយាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហិ ទុ ទោ អសតិ កវេ
 ទ ហោតិ កំស្ស វិណយា កវិវិណយាតិ ។ អថទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកា-
 ណ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ទុទាណាទ ទោ អសតិ
 កវេ ទ ហោតិ ទុទាណាទវិណយា កវិវិណយាតិ ។
 អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ
 កំម្ហិ ទុ ទោ អសតិ ទុទាណាទ ទ ហោតិ កំស្ស
 វិណយា ទុទាណាទវិណយាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកាណ អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ តណ្ហាយ ទោ អសតិ ទុទា-
 ណាទ ទ ហោតិ តណ្ហាវិណយា ទុទាណាទវិណយា-
 តិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស

មហាបទសុត្តេ ភាណវិទី ២ កាទ្រង់តិចារណវិណយា

មានញ្ចំ ទើបជាតិមិនមាន ការលេត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះលេត់ធម្មជាតិ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា
 កាលបើភពមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន ការលេត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះលេត់
 ភពដូច្នោះ កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់តិចារណាដោយ
 ព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សី
 ពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិមិនមានញ្ចំ ទើបភព
 មិនមាន ការលេត់ទៅនៃភព ព្រោះលេត់ធម្មជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុ-
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលឧបាទាន
 មិនមាន ភពក៏មិនមាន ការលេត់ទៅនៃភព ព្រោះលេត់ឧបាទានដូច្នោះ
 ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់តិចារណាដោយ
 ព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិមិនមានញ្ចំ ទើបឧបាទានមិនមាន
 ការលេត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះលេត់ធម្មជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលភណ្ណមិនមាន
 ឧបាទានក៏មិនមាន ការលេត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះលេត់ភណ្ណដូច្នោះ
 ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់តិចារណាដោយ
 ព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាយស្ស បរាវន្ត

ឯតនហោសិ កិម្ពិទ្ធ ទុ ទោ អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ
 កិស្ស ឱរេនា តណ្ហាឱរេនោតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោឱសោមនសិកាវា អ-
 ហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេនោយ ទោ អសតិ
 តណ្ហា ទ ហោតិ វេនោឱរេនា តណ្ហាឱរេនោតិ ។
 អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោ-
 សិ កិម្ពិទ្ធ ទុ ទោ អសតិ វេនោ ទ ហោតិ កិស្ស
 ឱរេនា វេនោឱរេនោតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិ-
 ស្ស ពោធិសត្តស្ស យោឱសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញា-
 យ អភិសមយោ ធម្មស្ស ទោ អសតិ វេនោ ទ
 ហោតិ ធម្មឱរេនា វេនោឱរេនោតិ ។ អថទោ
 កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិម្ពិទ្ធ
 ទុ ទោ អសតិ ធម្មស្ស ទ ហោតិ កិស្ស ឱរេនា
 ធម្មឱរេនោតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោឱសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ សន្យាយកនេ ទោ អសតិ ធម្មស្ស
 ទ ហោតិ សន្យាយកនេឱរេនា ធម្មឱរេនោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាយស្ស បរាវន្ត

នានសេចក្តីគ្រិះវិវដ្តច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបតណ្ហាមិន
 មាន ការលក់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវេទនា
 មិនមាន តណ្ហាមិនមាន ការលក់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះលក់វេទនាដូច្នោះ
 ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយ
 ព្រះយោចល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
 នានសេចក្តីគ្រិះវិវដ្តច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបវេទនាមិនមាន
 ការលក់ទៅនៃវេទនា ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវេទនាមិនមាន
 ការលក់ទៅនៃវេទនា ព្រោះលក់វេទនាដូច្នោះ ក៏កើត
 ឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោចល់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ នានសេចក្តីគ្រិះ
 វិវដ្តច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបវេទនាមិនមាន ការលក់ទៅនៃ
 វេទនា ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តី
 គ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលសឡាយកនៈមិនមាន វេទនាមិន
 មាន ការលក់ទៅនៃវេទនា ព្រោះលក់សឡាយកនៈដូច្នោះ ក៏កើតឡើង
 ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោចល់ ។

មហាបទសុត្តន្ត ទុតិយភាគទាំង ១ ជំនាន់ដំបូងបង្អស់

អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯកទយោសិ
 កិក្ខិ ទុ ទោ អសតិ សន្យាយតធំ ឧ ហោតិ កំស្ស
 ឯរោជា សន្យាយតធំឯរោជាតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ
 វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោឯសោមទសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ឆាមរូប ទោ អសតិ ស-
 ន្យាយតធំ ឧ ហោតិ ឆាមរូបឯរោជា សន្យាយត-
 ធំឯរោជាតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស ឯកទយោសិ កិក្ខិ ទុ ទោ អសតិ ឆាមរូប
 ឧ ហោតិ កំស្ស ឯរោជា ឆាមរូបឯរោជាតិ ។
 អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោឯ-
 សោមទសិកាក អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញា-
 ណោ ទោ អសតិ ឆាមរូប ឧ ហោតិ វិញ្ញាណឯរោជា
 ឆាមរូបឯរោជាតិ ។ អថទោ កិក្កុវេ វិបស្សីស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯកទយោសិ កិក្ខិ ទុ ទោ អសតិ
 វិញ្ញាណំ ឧ ហោតិ កំស្ស ឯរោជា វិញ្ញាណឯរោជាតិ ។

មហាបទសុត្តន្ត ភាគទាំង ២ ពង្រ្រង់ពិចារណាភិក្ខុវិជ្ជា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីគ្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបសឡាយគនៈមិនមាន ការ
 លក់ទៅនៃសឡាយគនៈ ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលនាមរូបមិន
 មាន សឡាយគនៈ ក៏មិនមាន ការលក់ទៅនៃសឡាយគនៈ ព្រោះ
 លក់នាមរូបដូច្នោះ ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់
 ពិចារណាដោយព្រះយោចល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រោះនោះ ព្រះ
 វិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎
 ទើបនាមរូបមិនមាន ការលក់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញា
 ថា កាលវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន ការលក់ទៅនៃនាមរូប
 ព្រោះលក់វិញ្ញាណដូច្នោះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះ
 ទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោចល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រោះនោះ ព្រះ
 វិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា កាលធម្មជាតិអ្វីមិនមានហ្ន៎
 ទើបវិញ្ញាណមិនមាន ការលក់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះលក់ធម្មជាតិអ្វី ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវគ្គ

អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោ-
 មនសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ធាមរូប
 ទោ អសតិ វិញ្ញាណំ ធម ហោតិ ធាមរូបធិរោធា
 វិញ្ញាណធិរោធាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ អធិតតោ ទោ ម្យាយំ
 មន្តា(១) កោតាយ(២) យធិនំ ធាមរូបធិរោធា វិញ្ញា-
 ណធិរោធា វិញ្ញាណធិរោធា ធាមរូបធិរោធា ធាមរូប-
 ធិរោធា សន្យាយតនធិរោធា សន្យាយតនធិរោធា
 ផស្សធិរោធា ផស្សធិរោធា វេទនាធិរោធា វេទនាធិ-
 រោធា តណ្ហាធិរោធា តណ្ហាធិរោធា ឧបាទានធិរោធា
 ឧបាទានធិរោធា កវធិរោធា កវធិរោធា ជាតិធិរោធា
 ជាតិធិរោធា ជនមរណំ សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្ស-

១ ឧ. វិបស្សនាមន្តា ។ ២ ឧ. សម្ភោធាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីក្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា
 កាលនាមរូបនិងមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន ការលេត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះ
 លេត់នាមរូបដូច្នោះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីគោធិសត្វ ព្រោះប្រដំ
 ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រោះនោះឯង
 ព្រះវិបស្សីគោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា វិបស្សនាមន្តនេះ អាត្មា
 អញ បានក្រាស់ដឹងហើយ ការលេត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះលេត់នាមរូប
 ការលេត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះលេត់វិញ្ញាណ ការលេត់ទៅនៃសឡាយ-
 តនៈ ព្រោះលេត់នាមរូប ការលេត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះលេត់សឡាយតនៈ
 ការលេត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះលេត់ផស្សៈ ការលេត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះ
 លេត់វេទនា ការលេត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះលេត់តណ្ហា ការលេត់ទៅនៃ
 កត ព្រោះលេត់ទៅនៃឧបាទាន ការលេត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះលេត់កត ឯក
 និងមរណៈលេត់ ព្រោះលេត់ជាតិ សោកៈ ចរិះទវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈនិង

បញ្ចបទានសុត្ត ទុតិយភាណវិ បញ្ចបទានសុត្ត ទុតិយភាណវិ
ចាយាសា ធិរុជ្ឈន្តិ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
ធិរោតោ ហោតិ ។ ធិរោតោ ធិរោតោតិ ទោ ភិក្ខុវេ
វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឬទ្ធ អនុស្សតេសុ ធម្ម-
សុ ចក្កំ ទុទោធិ ញ្ញាណំ ទុទោធិ បញ្ញា ទុទោធិ
វិជ្ជា ទុទោធិ អាសោកោ ទុទោធិ ។

[៤១] អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ ពោធិសត្តា អថវេន
សមយេន បញ្ញាសុ ទុទោធិនក្ខន្ធសុ ទុទយេន យាទុ-
បស្សិ វិហាសិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស ឥតិ
រូបស្ស អត្តន្តមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ ឥតិ
យោ ឥតិ វេទនាយ អត្តន្តមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ
សញ្ញាយ ឥតិ សមុទយោ ឥតិ សមុទយោ ឥតិ
សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្តន្តមោ ឥតិ
សមុទយោ ឥតិ សមុទយោ ឥតិ សមុទយោ ឥតិ
អត្តន្តមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស ឥតិ
សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្តន្តមោតិ ។ កស្ស បញ្ញាសុ ទុទោ-
ធិនក្ខន្ធសុ ទុទយេន យាទុបស្សិវោ វិហារតោ ធិ-
រសេវេ អនុចារាយ អាសវេហិ ធិត្តំ វិមុច្ចិតិ ។

ទុតិយភាណវិ ។

បញ្ចបទានសុត្ត ភាណវិ: ២ ការទ្រង់ពិចារណា ឲ្យការកើតឡើងនិងការលក់ក្នុង យោគាទុក្ខ ៥
ឧបាយាស: ក៏លក់ទៅ ការលក់ទៅនៃកងទុក្ខ ទាំងស្រុងនេះ វែមនិមាន
ដោយភាគយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុ ញាណ បញ្ញា វិជ្ជា
ពន្លឺ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនច្របូក ក្នុងកាលមុន ក៏កើតឡើង ដល់
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វថា លក់ លក់ហ្ន៎ ។

[៤១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ លុះសម័យជាខាង
ក្រោយមក ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ពិចារណា ឲ្យការកើតឡើង
ការលក់ទៅក្នុងឧបាយាសទាំង ៥ ថា រូបយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃរូប
យ៉ាងនេះ ការលក់ទៅនៃរូបយ៉ាងនេះ វេទនាយ៉ាងនេះ ការកើតឡើង
នៃវេទនាយ៉ាងនេះ ការលក់ទៅនៃវេទនាយ៉ាងនេះ សញ្ញាយ៉ាងនេះ
ការកើតឡើងនៃសញ្ញាយ៉ាងនេះ ការលក់ទៅនៃសញ្ញាយ៉ាងនេះ សមុទ
ទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃសមុទទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ការ
លក់ទៅនៃសមុទទាំងឡាយយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ការកើត
ឡើងនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ការលក់ទៅនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ។ កាល
ដែលព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ពិចារណា ឲ្យកិរិយាកើតឡើងនិងការលក់
ទៅក្នុងឧបាយាសទាំង ៥ មិនយូរម៉្លោះ ព្រះវិយាចន្ត្រះអង្គ ក៏រួច
ស្រឡះចាកភាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានឧបាយាស ។

ចប់ ទុតិយភាណវិ: ។

[៤២] អថទោ កិក្ការេ វិបស្សីស្ស កគវតោ អ-
 រហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯតទហោសិ យទ្ធាហំ
 ធម្មំ ទេសេយ្យន្តំ ។ អថទោ កិក្ការេ វិបស្សីស្ស
 កគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯតទហោសិ
 អធិតតោ ទោ មេ អយំ(១) ទេម្មា កម្ពីរោ ទុទ្ធសោ
 ទុរុតោតោ សន្តោ បណីតោ មគក្ការវចរោ ចិប្បណោ
 បណ្ឌិតវេទនីយោ អាលយរមា ទោ បទាយំ បដា
 អាលយរតា អាលយសម្មទិតា អាលយរមាយ ទោ
 បទ បដាយ អាលយរតាយ អាលយសម្មទិតាយ
 ទុទ្ធសំ ឥទំ ហំ យទិទំ ឥទប្បច្ចយតា បដិច្ចស-
 ម្មប្បទោ ឥទម្បិ ទោ ហំ ទុទ្ធសំ យទិទំ សត្វ-
 សង្ខារសមថោ សត្វបដិច្ចដិច្ចិស្សក្កោ កណ្ណក្កាយោ
 វិរតោ និរោតោ ចិញ្ចំ អហត្ថោ ទោ បទ ធម្មំ
 ទេសេយ្យ បរេ ទ មេ ទ អាជាទេយ្យិ សោ
 មមស្ស កិលមថា សា មមស្ស វិហោសាតិ ។

១ ឧ. ឡាយ ។

[៤២] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រងំមានសេចក្តីគ្រិះរិះ ដូច្នោះថា គួរតែ គប្បីគត
 សម្តែងធម៌ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រងំមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា ធម៌ដែលគប្បីគត
 គ្រាសំដឹងហើយនេះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ ចុកលឃើញបានដោយក្រ
 គ្រាសំដឹងតាមបានដោយក្រ ជាធម៌ខ្វះខាត ជាធម៌ថ្លថ្លា ជាធម៌ដែល
 ចុកលគ្រិះរិះយកឯងមិនបាន ជាធម៌ល្អិត មានតែបណ្ឌិត ទើបដឹងបាន
 ក៏ពួកសត្វនេះមានសាស្ត្រ គឺតាមគុណ ជាទីក្រេកអរ ក្រេកអរក្នុងតាម-
 គុណ រីករាយក្នុងតាមគុណ បដិច្ចសម្បទា ដែលមានតាមគុណនេះជា
 ចម្លើយ បដិច្ចសម្បទានេះជាហៈខៈ ដែលពួកសត្វមានតាមគុណជាទីក្រេក-
 អរ ក្រេកអរក្នុងតាមគុណ រីករាយក្នុងតាមគុណ ឃើញបានដោយក្រ
 ធម៌ដែលជាគ្រឿងរៀនរៀនសូត្រទាំងពួង លះបង់ខ្លាំងបំផុតលើសទាំងពួង
 អស់ទៅខែតណ្ហា ប្រាសចាករាងៈ លេង(ខ្លឹមទុក្ខ) និងព្រះនិព្វាន នេះ
 ឯងក៏ជាហៈខៈ ដែលពួកសត្វឃើញបានដោយក្រ ច្រុកជក់កថាគតសម្តែង
 ធម៌ ពួកសត្វទាំងឡាយក៏មិនច្បើដឹងច្បាស់បាន សេចក្តីលំបាកកាយនោះ នឹង
 មានដល់គប្បីគត ការច្រៀតច្រៀមកាយនោះ នឹងមានដល់គប្បីគត ។

៧៧

មហាបទពសុត្ត ទុតិយភាណវារំ វិបស្សិត្តបរិក្ករណថា

អដិស្សនំ^(១) ភិក្ខុវេ វិបស្សី កករន្តំ អរហន្តំ សម្មា
សម្ពុទ្ធិំ ឥមា អនុច្ឆរិយា កាថា បដិកំសុ បុព្វេ អស្សុ-
តបុត្តា ។

កំច្នៃន មេ អដិកតំ

ហលទ្ធាចិ ចកាសិគុំ

ភកនោសបរេតេហិ

បាយំ ធម្មោ សុសម្ពុទ្ធា ។

បដិសោតកាមី ធិបុណំ

កម្ពីរំ ទុទ្ធសំ អណំ

ភកវត្តា ន ធនុទ្ធិ

តមោក្កុទ្ធន អវុតាតិ ។

(២៣) ឥតិមា ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស កករតោ អរហ-
តោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បដិសត្វិក្កុតោ អប្បោស្សក្កុ-
តាយ ចិត្តំ នមិ បោ ធម្មទេសបាយ ។

១ ១. អវិស្ស ។ អន្តិកថាយម្បិ វេរោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយ មហាវគ្គ

(២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ១ រូប បាទ

ដឹងខ្ញុំបរិភក្តក្នុងព្រះហឫទ័យ នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបគិតរំពឹងដូច្នោះថា ឧសត្វលោក
វិនាសភី ឧសត្វលោកវិនាសភី ព្រោះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះហឫទ័យឧទេវោរកសេចក្តីរូលរំខាយភិច មិនឧទេវោ
រកការសម្តែងធម៌ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម
នោះ ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោកមកប្រតិស្ឋាន ក្នុងចំពោះព្រះកត្រុ នៃព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ច្រៀមដូចបុរសមានកម្លាំងលា
ចេញខ្ញុំកំភួនដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលខ្ញុំកំភួនដៃ ដែលលោះចេញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ធ្វើខ្ញុំសំពត់បដិកង្រៀន
ស្មាមាត់ លុកចុះខ្ញុំមណ្ឌលនៃដង្កឹងទាំងស្តាំលើដៃខាង ប្រណម្យករណ៍
ចំពោះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នោះថា ចកិព្រះព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

(២២) អថទោ កិក្កុវេ អញ្ញុកវស្ស មហាព្រហ្មនោ
 វិបស្សិស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចេត-
 សា ចេតោបរិកក្កមញ្ញាយ ឯតទហោសិ ធន្សតិ វត
 កោ លោកោ វិបស្សតិ វត កោ លោកោ យត្រ ហិ
 ធាម វិបស្សិស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 អច្ឆេស្សក្កតាយ ធិត្តំ ធម៌^(១) នោ ធម្មនេសនាយា-
 តិ ។ អថទោ សោ កិក្កុវេ មហាព្រហ្មា សេយ្យថាបិ
 ធាម តលវា ចុវិសោ សម្មិក្ខិតំ វា កាហំ បសារេយ្យ
 បសាវិតំ វា កាហំ សម្មិក្ខេយ្យ ឯវទេវ ព្រហ្មលោក
 អន្តវហិតោ វិបស្សិស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស បុរតោ ធាតុវហោសិ ។ អថទោ^(២) កិក្កុវេ
 មហាព្រហ្មា ឯកំសំ ឧត្តវាសន្តំ កាវិទ្ធា ធន្តុណជាទុ-
 មណ្ឌលំ បថវិយំ ធិនហន្តោ ^(៣) យេច វិបស្សិ កកវា
 អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេទក្ខណំ បណាវេត្វា វិបស្សិ
 កកវន្តំ អវហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធនំ ឯតទវោច ធមសេតុ កន្តុ

១ ១. ធម៌ ។ ២ ១. ម. អថ សោ ។ ៣ ១. ម. និហត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

(២២) ម្នាលកិក្កុវាជិទ្បាយ លំដាច់នោះ មហាព្រហ្ម ១ រួម បាន
 ដឹងនូវបរិកក្កក្កន៍ព្រះហឫទ័យ នៃព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អហេន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ រើបតិវតីនីវដ្តច្រើនថា ឧសត្វលោក
 វិចារសតី ឧសត្វលោកវិចារសតី ព្រោះព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អហេន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះហឫទ័យទេវតេវគោសេចក្តីរូលរំពៃយកិច មិនទេទៅ
 គោសេវម្ពន្តិធមិឡើយ ។ ម្នាលកិក្កុវាជិទ្បាយ លំដាច់នោះ មហាព្រហ្ម
 នោះ ក៏បាត់គំព្រហ្មលោកមកប្រតិស្នាម ក្នុងវិចារោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រៀបដូចចុរសមានកម្លាំងណា
 ចេញនូវកំកូនដៃ ដែលបត់ចូល ចូរបត់ចូលនូវកំកូនដៃ ដែលលាចេញ ។
 ម្នាលកិក្កុវាជិទ្បាយ លំដាច់នោះ មហាព្រហ្ម ធ្វើនូវសំរាប់ចង់គោរៀន
 ស្មាចាន លុកចុះនូវមណ្ឌលនៃជន្លង់ពាន់ស្តាំលើដៃទីដី ប្រណម្យអក្ខរណ៍
 ចំពោះព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

មហាបទសុត្ត ធនិយកណ្ណវិ មហាប្រាណិយាចនកថា

កកវា ធម្មំ ទេសេតុ សុតតោ ធម្មំ សន្តិទ សត្តា
អប្បរាជត្តាជាតិកា អស្សវ័ទកា ធម្មស្ស ចរិហាយន្តិ
កវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោតិ ។ ឃិ វុត្តេ កិក្កុវេ
វិបស្សី កកវា អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កំ មហាប្រាណិយាចន
ឯតនរោច មយ្ហំមិ ទោ ប្រាណិ ឯតនរោសិ យទ្ធាបា
ធម្មំ ទេសេយ្យន្តិ ។ កស្ស មយ្ហំ ប្រាណិ ឯតនរោសិ
អធិតតោ ទោ មេ អយំ ធម្មោ កម្ពីរោ ទុទ្ធសោ ទុរុ-
រោទោ សន្តោ បណីតោ អតត្តារាជោ ចិប្បណោ
បណ្ឌិតវេទនិយោ អាលយរោ ទោ បធាយំ បជា
អាលយរោ អាលយសម្មនិកា អាលយរោ ទោ
បទ បធាយ អាលយរោ អាលយសម្មនិកាយ
ទុទ្ធសំ កំ ហំ យទិទំ កំ ធម្មច្ចយតា បដិច្ចស-
ឌុប្បរោ កំ ធម្មិ ទោ ហំ ទុទ្ធសំ យទិទំ សទ្ធ-
សម្មាសមដោ សទ្ធិបដិច្ចនិស្សត្តោ តត្តាកុយោ

មហាបទសុត្ត ភាណិវៈទី ៣ ពោលកំពិការោរាជនាខែមហាប្រាណិ

សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ សូមព្រះសុភក ទ្រង់សម្តែងធម៌
(ផ្សិត) សត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានចូលរួមគ្នាទិក្ខុលេសក្នុង
ចក្ខុស្រាលស្តើងក៏មាន តែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុនជាមិនសាចសូម្បីមិនបាន
ពួកសត្វដែលចម្រើននឹងគ្រាសំដឹងធម៌ ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលមហាប្រាណិយាចន្តិច្ចល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះវិបស្សីមាន
ព្រះភាគ អាហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏គ្រាសំដឹងនឹងមហាប្រាណិយាចន្តិ ម្នាល
ប្រាណិ គឺជាគតមានសេចក្តីគ្រិះរិះថា គួរតែគឺជាគតសម្តែងធម៌ដូច្នោះដែរ ។
ម្នាលប្រាណិ គឺជាគតមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា ធម៌ដែលគឺជាគតគ្រាសំ
ដឹងហើយនេះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ សត្វឃើញបានដោយក្រ គ្រាសំដឹង
បានដោយក្រ ជាធម៌ខ្លាំងទុក្ខ ជាធម៌ថ្លៃថ្នាំ ជាធម៌ដែលច្រក្តលគ្រិះរិះយក
ឯងមិនបាន ជាធម៌ល្អិត មានវិភង្គក៏ទើបដឹងបាន ពួកសត្វនេះ មាន
កាលយគីកាមគុណាជាទីក្រេកអរ ក្រេកអរក្នុងកាមគុណ ក៏កាលក្នុងកាម-
គុណ បដិច្ចសមុប្បទ ដែលមានកាមគុណនេះជាចម្លើយ បដិច្ចសមុប្បទ
នេះជាថាមដែលពួកសត្វ មានកាមគុណជាទីក្រេកអរ ក្រេកអរក្នុងកាម-
គុណ ក៏កាលក្នុងកាមគុណ ឃើញបានដោយក្រ ធម៌ដែលជាគ្រឿងខ្លាំង
ទូលស្តីរាំងក្នុង លះចង់ខ្លាំងចិត្តលេសទាំងក្នុង អស់ទៅវិភង្គក្ត

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

វិភាគោ ធិរោគោ ធិត្វាធំ អហោត្វោ ទោ បទ ធម្មំ ទេ-
 សេយ្យំ បរេ ច មេ ទ អាជាទេយ្យំ សោ មមស្ស
 តិលមដោ សា មមស្ស វិហោសាតិ ។ អមិស្សុធំ ព្រហ្ម
 ឥមា អទច្ចវិយោ តាជា បដិកំសុ បុព្វេ មេ^(១) អស្សុតច្ចុក្ខា
 តិច្ឆេន មេ អធិតតំ
 ហលន្តាធិ បកាសិកុំ
 ។ បេ ។ អាវុតាតិ ។

ឥតិហ មេ ព្រហ្ម បដិសក្ខិក្ខោតា អច្ឆោស្សុក្ក-
 តាយ ធិតុំ ធមិ ទោ ធម្មទេសនាយាតិ ។ ធុតិយម្យំ
 ទោ កិក្ខុវេ សោ មហាព្រហ្មា ។ បេ ។ តតិយម្យំ ទោ
 កិក្ខុវេ សោ មហាព្រហ្មា វិបស្សិ កកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុត្តំ ឯតទរោច ទេសេតុ កន្ត កកវ ធម្មំ ទេ-
 សេតុ សុតរោ ធម្មំ សន្តិធំ^(២) សត្តា អច្ឆវជក្ខជាតិកា

១ ឧ. ម. ធម្ម បទ ១ វិស្សុធំ ។ ២ ឧ. ម. សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ព្រាសចាកកៈ រលកំ (ខ្យកន៍ខ្យក) ធិតិព្រះធិក្ខាន ទេវធិនជាហៈ ដែល
 ក្នុងសត្វឃើញបានដោយក្រ បើទុកជាតថាគតសម្តែងធមិ ក្នុងសត្វ
 វេទ មិនត្រូវភាពដឹងច្បាស់បាន សេចក្តីលំបាកកាយនោះនឹងមានដល់
 កថាគត ការបៀតបៀននោះនឹងមានដល់កថាគត ។ ម្នាលព្រហ្ម មិន
 តែប៉ុណ្ណោះ មានសេចក្តីភ័យលាចា ភាពព្រួយខ្លាចខ្លាច ចំឡែកដែរ
 ដែលកថាគតមិនច្បាស់បានក្នុងកាលមុន ក៏ច្បាស់ប្រាកដដល់កថាគត ថា
 វាខ្លាចខ្លាច កថាគតសម្តែងធមិ ដែលកថាគតបានគ្រាស់
 មិនហើយ ដោយកម្រ ។ បេ ។ កំពុងចាកស្រែះ

ម្នាលព្រហ្ម កាលកថាគតពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយ ចិត្តកថាគត
 ក៏ទទេវវេកសេចក្តីខ្លាចខ្លាច មិនទទេវវេកការសម្តែងធមិឡើយ ។
 ម្នាលកិក្ខុ ព្រាសចាកកៈ មហាព្រហ្មនោះ ក្រាបចង្អុលអស់វារៈជាគម្រប់ៗ ផង
 ផង ។ បេ ។ ម្នាលកិក្ខុ ព្រាសចាកកៈ មហាព្រហ្មនោះ ក្រាបចង្អុលព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ដូច្នោះអស់វារៈជាគម្រប់ៗ ផងផង
 ថា បពិត្រព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងធមិ សូមព្រះ
 សុគតសម្តែងធមិ (ផ្សិត) សត្វព្រាសចាកកៈ ដែលមានចូល

បញ្ចករសុត្តន្ត គតិយកណ្តវំ លោកំ ជាលោកខំ

អស្សវំទតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តំ ភវិស្សន្តំ ធម្មស្ស
 អញ្ញាតារោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ កតវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ព្រហ្មុចារេ(១) អាជ្ឈេសចំ វិទិត្វា សត្តេសុ
 កាវុញ្ញតំ បដិច្ច ពុទ្ធនក្កុដា លោកំ វេលោកេសិ ។
 អនុសា ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ កតវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា ពុទ្ធនក្កុដា លោកំ វេលោកេសោ សត្តេ
 អប្បវជកេ បហាវជកេ ភិក្ខុវ្រិយេ មុទិវ្រិយេ
 ស្វាការេ ត្វាការេ(២) សុវិញ្ញាបយេ ធុវិញ្ញាបយេ កទ្វេ
 អកទ្វេ អប្បកកទ្វេ បរលោកវជ្ជកយនស្សវិចារ វិហា-
 រន្តេ ។ សេយ្យជាចំ ធាម ឧប្បលិចិយំ វា បទុមិចិយំ
 វា បុណ្ណវិកិចិយំ វា អប្បេកកទ្វាចិ ឧប្បលាចិ វា បទុមា-
 ចិ វា បុណ្ណវិកាចិ វា ឧទកេ ជាតាចិ ឧទកេ សំវុទ្ធក-
 ចិ(៣) ឧទកេ ធុកតាចិ អន្តោចិម្ពុត្តោចាសិចិ អប្បេកកទ្វាចិ
 ឧប្បលាចិ វា បទុមាចិ វា បុណ្ណវិកាចិ វា ឧទកេ
 ជាតាចិ ឧទកេ សំវុទ្ធកចិ សមោទកេមិកាចិ(៤) អប្បេ-
 កកទ្វាចិ ឧប្បលាចិ វា បទុមាចិ វា បុណ្ណវិកាចិ វា

១ ១. ឯត្ថធម្ម ចសត្វោ ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. ត្វាធម្មំ ឧ ទិស្សនិ ។ ៣ សំពត្តនិវិចិ
 បាយ ។ ៤ ឧ. សមោទកំ បិកាមិ ។

បញ្ចករសុត្តន្ត កណ្តវិរិទិ ៣ កាវុទ្ធកំប្រមើលមើលនូវសត្វលោក

គិតលើសម្រាលស្មើក្នុងចក្ខុ តែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុនជាដំបូងសាចស្វគ្យ
 មិនខាន ពួកសត្វដែលចម្រើននឹងគ្រាន់ជីវិតមកមានដែរ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ទទួលភាវនាខែមហាព្រហ្មហើយ ក៏ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ដោយ
 ពុទ្ធចក្ខុ ព្រោះគាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណាទៅរកសត្វទាំងឡាយ ។ ខ្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ដោយពុទ្ធចក្ខុ បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ
 ពួកខ្លះមានចូលភិក្ខុលើស សម្រាលស្មើក្នុងចក្ខុខ្លះ មានចូលភិក្ខុតាម
 ភិក្ខុលើសស្រាសក្នុងចក្ខុ ខ្លះមានវ្រិយ្យវិក្វា ខ្លះមានវ្រិយ្យទន់ ខ្លះមាន
 ភាគារល្ល ខ្លះមានភាគារក្រក់ ខ្លះពន្យល់ប៉ានដោយដោយ ខ្លះពន្យល់
 ប៉ានដោយក្រ ខ្លះមានភ័ក្ខុ ខ្លះអភ័ក្ខុ ខ្លះជាអ្នកឃើញនូវវេទស ក្នុង
 បរលោកជាសភាវៈគួរខ្លាច ។ ផ្តាស់លំដាប់ពួកខ្លះ គឺផ្តាស់ព្រលិតភ្នំ ផ្តាស់យូក
 ក្រហមភ្នំ ផ្តាស់យូកសភ្នំ ក្នុងក្នុងវ្រិយ្យវិក្វា ក្នុងក្នុងវ្រិយ្យទន់ ក្នុងក្នុងវ្រិយ្យ
 ក្នុងក្នុងវ្រិយ្យភាសភ្នំ ដែលដុះក្នុងទឹក ចម្រើនក្នុងទឹក លូកលាស់តាមទឹក
 លិចនៅក្នុងទឹកនៅឡើយ ផ្តាស់លំដាប់ពួកខ្លះ គឺផ្តាស់ព្រលិតភ្នំ ផ្តាស់យូក
 ក្រហមភ្នំ ផ្តាស់យូកសភ្នំ ដែលដុះក្នុងទឹក ចម្រើនក្នុងទឹក បិតនៅក្រិមស្មើ
 នឹងទឹក ផ្តាស់លំដាប់ពួកខ្លះ គឺផ្តាស់ព្រលិតភ្នំ ផ្តាស់យូកក្រហមភ្នំ ផ្តាស់យូកសភ្នំ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សមាសន្ត

ឧទេកេ ជាតានិ ឧទេកេ សិវន្តានិ ឧទេកា អន្តក្កុដ្ឋ
 តិដ្ឋន្តិ(១) អនុបសិទ្ធានិ ឧទេកេន ឯវមេវ ទោ កិក្កុវេ
 វិបស្សិ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ពុទ្ធចក្កុនា លោកំ
 រោលោកេន្តោ អន្តស សត្ត អប្បរជិត្តេ មហារជិត្តេ
 តិក្កុទ្រ្ទិយេ ឌុតិទ្រ្ទិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាថយេ
 ធុវិញ្ញាថយេ ករេ អករេ អប្បេកាទុ បរលោកវដ្ឋក-
 យនស្សវិនោ វិហារេន្ត ។ អថទោ កិក្កុវេ មហាប្រហូ
 វិបស្សិស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទេក-
 សា ទេតោបរិកក្កមញ្ញាយ វិបស្សិ កកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ តាថាហំ អដ្ឋកាសំ

[២៥] សេសេ យថា ចព្វកម្មន្តិដ្ឋិកោ

យថាថិ បស្សេ ជនតំ សមន្តតោ

១៩. ឃ្លី ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សមាសន្ត

វិជលដុះក្នុងទឹក ចរម្រឹមក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់
 ប្រឡាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រមើលមើលខ្លួនសត្វលោក
 ដោយពុទ្ធចក្ក ក៏ទ្រង់ឃើញខ្លួនសត្វទាំងឡាយ ពួកខ្លះមានចូលនិរតិភា-
 វិក្កិលេសនិចក្កនិចក្ក ខ្លះមានចូលនិរតិភាវិក្កិលេសច្រើនក្នុងចក្ក ខ្លះមាន
 ឥទ្ធិយភ្លៀវក្លា ខ្លះមានឥទ្ធិយខន់ ខ្លះមានភាការស្ន ខ្លះមានភាការ
 កាគ្រក់ ខ្លះពន្យល់បានដោយងាយ ខ្លះពន្យល់បានដោយក្រ ខ្លះមានភិក្ខុ
 ខ្លះអភិក្ខុ ខ្លះជាស្នការឃើញខ្លះទោសក្នុងចរលោក ជាសភាវៈគួរខ្វាច ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រោះនោះ មហា-
 ប្រហូ បានដឹងពីកក្ក ក្នុងហឫទ័យ ចេស្តព្រះវិបស្សី មានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយចិត្តចេស្តខ្លះហើយ ក៏ក្រាបចង្អុលទូលព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយគាថាទាំងឡាយថា

[២៥] បុរសមានចក្ក ឈរលើកំពូលភ្នំសុទ្ធ មើលឃើញ

ប្រព័ន្ធន ដោយជុំវិញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ចតិក្រ

មហោទានសុត្ត អភិយភាណវំ ព្រហ្មធានេនាថា
 កដ្ឋបមំ ធម្មមយំ សុមេទសោ^(១)
 ចាសាទនារុយ្ហ សមន្តចក្ក
 សោកាវតិណ្ណំ ជនតមេតសោកោ^(២)
 អវេក្ខុស្សុ ជាតិជរាភិក្ខុកំ ។
 ឧដ្ឋហិ វិរ វិជិតសង្កម
 សត្តវហា អនណ វិចរ^(៣) លោកេ
 ទេសេតុ ភគវា ធម្មំ អញ្ញាតារោ កវិស្សន្តិកំ ។
 [៤៦] ឯវំ វុត្តេ^(៤) កិក្ខុវេ វិបស្សិ ភគវា អវហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា តំ មហាព្រហ្មាចំ កាថាយ អជ្ឈកាសំ^(៥)
 អនារុតា តេ^(៦) អមតស្សុ ទ្វារ
 យេ សោតវន្តោ ចមុក្ខន្ត សន្និ
 វិហឹសសញ្ញិ បតុណំ ឯ កាសិ
 ធម្មំ បណីតំ មនុស្សេសុ ព្រាហ្មតំ ។

១ ឧ. ម. សុមេទ ។ ២ ឧ. លោកាវតិណ្ណំ ជននំ ឧបេតសោកោ ។ ៣ វិរាភិយ
 បាលី ។ ៤ ម. អថិវោ ។ ៥ ឧ. ចក្ខុកាសិ ។ ៦ ឧ. ម. តេសំ ។

មហោទានសុត្ត ភាណវិរទី ៣ កាថាគាព្យអារាមនៃព្រហ្ម
 ព្រះអង្គអ្នកមានប្រាជ្ញាវុល្ល មានសមន្តចក្ក ព្រះអង្គជាអ្នក
 មានសចក្តីសោកៅប្រាសៈហើយ សូមទ្រង់ស្តេច ឡើង
 កាន់ប្រាសាទគឺព្រះធម៌ ប្រះមើលមើលខ្ញុំច្រមុំជនអ្នកច្រចូក
 ច្រចល់ដោយសេចក្តីសោក ដែលជាភិក្ខុ កំពុងគ្របសន្តិក
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
 អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកដឹកនាំពួកវាយយុស្ស អ្នកអត់ចំណុល
 សូមព្រះអង្គត្រាតឡើង គ្រាប់ពេក្នុងលោក សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ សត្វពាំងឡាយដែលចម្រើន
 ខឹងត្រាស់ដឹងធម៌ ក៏មានវិជរ ។

[៤៦] ខ្លាលកិក្ខុពាំងឡាយ កាលមហាព្រហ្មក្រាចចង្គំខ្លួន យ៉ាង
 នេះហើយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ខឹង
 មហាព្រហ្មនោះ ដោយព្រះគាថា ដូច្នោះថា
 ទ្វារនៃព្រះនិព្វាន គឺអរិយមគ្គចែកដល់អ្នកហើយ សត្វពាំង-
 ឡាយណា មានសោកច្បសាទ សត្វពាំងនោះ ចូលពាក្យ
 ខ្ញុំសង្ខមកចុះ ខ្លាលព្រហ្ម កថាគតសម្គាល់ខ្ញុំសេចក្តីឡើយ
 លំបាក បានជាមិនទាន់សម្តែងធម៌ដ៏ឧត្តម ដែលគេថាគតស្តេច
 ហើយ ក្នុងសម្ភាវមនុស្សពាំងឡាយ ។

(៤៧) អថទោ ភិក្ខុវេ មហាព្រហ្ម កតាវកាសោ
ទោភ្នំ វិបស្សីនា កតាវតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
ធម្មទេសនាយាតិ វិបស្សី កតាវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ
អភិវាទេត្វា បទក្កិលំ កត្វា កត្តវេ អន្តរាយិ ។

(៤៨) អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស កតាវតា អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯកទេហាសិ កស្ស ទុ ទោ អហំ
បម្រមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរមេវ អាជា-
ធិស្សន្តិកំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស កតាវតោ អរ-
ហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯកទេហាសិ អយំ ទោ ទណ្ណា
ច រាជបុត្តោ តិស្សា ច បុរោហិតបុត្តោ ពទ្ធមតិយា
រាជនាធិយា បដិវសន្តិ ចណ្ឌិតា វិយត្តា មេតាវិថោ
ធិយរត្តំ អប្បរាជក្ខជាតិកា យទ្ធាហំ ទណ្ណស្ស ច
រាជបុត្តស្ស តិស្សស្ស ច បុរោហិតបុត្តស្ស បម្រមំ ធម្មំ
ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរមេវ អាជាធិស្សន្តិកំ ។
អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សី កតាវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា

(៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ជ្រាបថា
កត្តអញ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បាទប្រទាន
កោស ដើម្បីនឹងសម្តែងធម៌ដូច្នោះហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហុលព្រះវិបស្សីមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធត្រូវប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់អំពីទីនោះទៅ ។

(៤៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា គឺថាគតសម្តែងធម៌
ដល់អ្នកណាមុខហ្ន៎ អ្នកណាអាចដឹងធម៌នេះដាច់ហ័សបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ទ្រង់មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះរាជបុត្តព្រះនាមទណ្ណៈ នឹងកូនបុរា-
ហិតរាជ្យៈ ភិស្សៈនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា
មានមូលីភិក្ខុជាទិក្ខុលេសភិច្ចក្សិក្ខុក្សាស្រីយោនៅក្នុងរាជធានីរាជ្យៈនាមមតិ
ជាយូរឆ្នាំហើយ បើដូច្នោះ គួរគេគឺជាគតសម្តែងធម៌ ដល់រាជបុត្ត
ព្រះនាម ទណ្ណៈ នឹងកូនបុរោហិតរាជ្យៈ ភិស្សៈ ជាមុខចុះ ជនទាំងនោះ
នឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះដាច់ហ័សបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេហនោះ
ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បាត់អំពីទីនោះពោធិ-

ធម្មបទសម្ពុទ្ធ គន្ថយកាលាវិ ទណ្ឌតិស្សវគ្គ

សេយ្យជាមិ នាម លោក ចុវិសោ សម្មត្ថិកំ វា ពាហំ
 បសារេយ្យ បសាវតំ វា ពាហំ សម្មត្ថេយ្យ ឯវិទេវ(១)
 វោធិវុក្កម្ភុលេ អន្តរហិតោ ពទ្ធមតិយា រាជជាតិយា
 ទេមេ មិគទាយេ វាគុរហោសិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា នាយចាលំ(២) អា-
 មន្តេសិ ឯហិ ភំ សម្ម នាយចាល ពទ្ធមតិ រាជជាតិ
 បវិសិក្ខា ទណ្ឌញ រាជបុត្តំ តិស្សញ បុរោហិតបុត្តំ
 ឯវិ វិទេហិ វិបស្សិ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ពទ្ធមតិ រាជជាតិ អនុប្បត្តោ ទេមេ មិគទាយេ
 វិហារតិ សោ កុម្មាគំ ធន្ស្រណោមាតិ ។ ឯវិ
 កន្តេតិ ទោ ភិក្ខុវេ នាយចាលោ វិបស្សិស្ស កកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បដិស្សក្ខា ពទ្ធមតិ រាជជាតិ
 បវិសិក្ខា ទណ្ឌញ រាជបុត្តំ តិស្សញ បុរោហិតបុត្តំ
 ឯតទរោច វិបស្សិ(៣) កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ពទ្ធមតិ រាជជាតិ អនុប្បត្តោ ទេមេ មិគទាយេ វិហារតិ
 សោ កុម្មាគំ ធន្ស្រណោមាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ

១. ឯវិទេវ ទោ ២ មិគទាយេយមិច្ឆិមំ យាលោ ១ ឯវិសព្វត្ថ ។ ៣ ឧ. ម. កន្តេតិ ទិស្សតិ ។

ធម្មបទសម្ពុត្រ កាលាវិទេវ ៣ ជ្រំព្រះទណ្ឌរាជកុមារនិគិស្សកុមារ

ត្រិក្ស ទៅប្រាកដឯទេមិគទាយវន(១) ក្នុងនគរពទ្ធមតិករាជជាតិ មាន
 ឧបទាជ្ជចតុវុសមានកម្លាំង លាភ្នំក្នុងវង់វង់លេចតំចូល ឬបត់ចូល
 ភ្នំក្នុងវង់វង់លេចតំចូល ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
 ព្រះវិបស្សិមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គ្រាស់ហៅតាយបាល
 មកថា ម្នាលសំឡាញ់តាយបាល អ្នកចូរមកណោះ អ្នកចូរទៅកាន់
 ពទ្ធមតិករាជជាតិ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះនឹងរាជបុត្តនាម ទណ្ឌៈ និគ
 ក្នុងបុរោហិតនោះ ភិស្សៈ ថាព្រះវិបស្សិមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់នគរពទ្ធមតិករាជជាតិហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅក្នុង
 ទេមិគទាយវន ព្រះអង្គចង់ជួបនឹងអ្នកទាំងឡាយ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯតាយបាល បានទទួលព្រះក្រុមគ្រាស់ ព្រះវិបស្សិមានព្រះ
 ភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 ករុណា ដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ពទ្ធមតិករាជជាតិ បាននិយាយ
 នឹងព្រះទណ្ឌរាជបុត្រនិគិស្សបុរោហិតបុត្រ ដូច្នេះថា ព្រះវិបស្សិមាន
 ព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់នគរពទ្ធមតិករាជជាតិ
 ហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅក្នុងទេមិគទាយវន ព្រះអង្គចង់ជួបនឹងអ្នក
 ទាំងឡាយ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ទណ្ឌរាជបុត្រ

១ សិបបទនិគិស្សវន កាលប្រាសាទហៅថា ទេមិគទាយវន ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

ទស្សោ ច រាជបុត្តោ តិរស្សោ ច បុរោហិតបុត្តោ កន្តាធិ
 កន្តាធិ យាបាធិ យោជាមេត្តា កន្តំ កន្តំ យាធិ អ-
 ភិកុហិត្តា កន្តុហិត្តា កន្តុហិត្តា យោធិហិត្តា កន្តុមភិយា រាជបា-
 ធិយោ ធិយិស្ស យេន ទេមោ មិកតាយោ តេន បាយិស្ស
 យាវតិកា យានស្ស ក្ខមំ យេន កន្តា យាបា បទ្ទោ-
 រោហិត្តា បត្តិកា(១) យេន វិបស្សី កកវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុត្តោ តេនុបសង្កមិស្ស ឧបសង្កមិត្តា វិបស្សី កក-
 វន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុត្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ ធិសិ-
 ធិស្ស ។ តេសំ វិបស្សី កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុត្តោ
 អនុបុត្តិកតំ កាថេសិ សេយ្យបិដំ បាណកតំ សិល-
 កតំ សត្តកតំ កាមាធិ អាធិធិវំ ឧកាវំ សង្កិលេសំ
 ទេត្តុខ្មេ អាធិសំសំ បកាសេសិ ។ យេន តេ កកវា
 អញ្ញាសិ កល្យាណិត្ត ឧបុត្តិត្ត វិធិវណាធិត្ត ឧទក្ខតិត្ត
 បសុធិត្ត អថ យា កុត្តាធិ សាមុត្តសិកា ធម្មទេ-
 សនា តំ បកាសេសិ ឧត្តំ សមុធយំ ធិរោធិ មត្តំ ។

១ ឧ. ខ. ឧត្តរា វិលោ វិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ មហាវគ្គ

និនិស្សប្បរោហិតបុត្រ កិច្ចភ្នំចំឱ្យទិមយានល្អ ។ ហើយឡើងកាន់យាន
 ល្អ ។ ចេញចាកភ្នំមតិរាជធានី ដោយយានល្អ ។ ចរសំដៅទៅកោះម-
 មិកតាយវិនិ រហូតដល់កន្លែងសម្រាប់ដាក់យាន លុះដល់ហើយក៏ចុះអំពី
 យាន ដើរទៅដោយជើងទេ ចូលសំដៅទៅកោះត្រៃវិបស្សី មានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហំព្រះវិបស្សីមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ទ្រង់សម្តែងអនុបុត្តិកតំចំពោះជន
 ចំនួន ២ នាក់នោះ គឺទ្រង់ប្រកាសពានកថា ១ សីលកថា ១ សត្តកថា ១
 ពោសខែកាមចំនួនៗ ដ៏លាមកសៅហ្មង ១ គាត់សម្តែងក្នុងការចេញ
 ចូល ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានប្រាប់ថា ជនចំនួនពីរនាក់នោះ
 មានចិត្តស្រួល មានចិត្តខ្ពង់ មានចិត្តផុតចាកនិរោធនមិ មានចិត្តខ្ពស់
 ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា
 ដែលព្រះពុទ្ធចំនួនៗ តែងលើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខ-
 សច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មន្តសច្ច ១ ក្នុងកាលណោះ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

សន្តិកេ ចត្វជ្ជំ លកេយ្យាម ឧបសម្បទន្តំ ។ អលត្តំ
 ទោ កិក្ខុវេ ទណ្ណោ ច រាជបុត្តោ តិស្សោ ច បុរោហិត-
 បុត្តោ វិបស្សីស្ស កកវតោ អាហារោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 សន្តិកេ ចត្វជ្ជំ អលត្តំ ឧបសម្បទំ ។ តេ វិបស្សី
 កកវា អាហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មិយា កតាយ សទ្ធ-
 ស្សេសិ សមាធមេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ
 សង្ខារំ អាជីវំ ឱកាវំ សង្កិលេសំ ទេត្តុឌ្ម អាជិ-
 សំសំ បកាសេសិ ។ តេសំ វិបស្សីតា កកវតា អា-
 ហារោ សម្មាសម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កតាយ សទ្ធស្សីយ-
 មាទានំ សមាធមិយមាទានំ សមុត្តេជេយមាទានំ ស-
 ម្បហំសិយមាទានំ ធម៌ស្សេវ អនុបាទាយ អសវេហិ
 ចិត្តានិ វិធុទ្ធិសុ ។

[៤៧] អស្សេសិ ទោ កិក្ខុវេ ពទ្ធមតិយា រាជនា-
 និយា មហាជនកាយោ ចតុរសីតិមាណសហស្សចំ
 វិបស្សី កកវ កកវា អាហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពទ្ធមតិ
 រាជនានិ អនុប្បត្តោ ទេមេ មិគនាយេ វិហារតិ ទណ្ណោ
 ច កកវ រាជបុត្តោ តិស្សោ ច បុរោហិតបុត្តោ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

យេនិវ្យាគេន្តិសូមបានខ្ញុំចក្កដា សូមបានខ្ញុំឧបសម្បទា ក្នុងសម្លាត់
 នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទណ្ណរាជបុត្រនិភិស្ស-
 បុរោហិតបុត្រ ក៏បានចក្កដា បានឧបសម្បទា ក្នុងសម្លាត់នៃព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ដល់ទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក
 ឲ្យគាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ហើយប្រកាសទោសនៃសង្ខារ
 ទាំងឡាយ ដ៏លាមកសៅហ្មង និងអាមិសន្សក្នុងចក្កដា ។ កាលព្រះ
 វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ណែនាំពន្យល់ដល់ទាំង២
 នោះឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យគាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយ
 ធម្មិកថាហើយ មិនយូរថ្មីខ្លាន ចិត្ត (រចសំដទំទាំងពីរនោះ) ក៏រួចពាក
 កាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ទាំ ។

[៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាជនក្នុងនគរពទ្ធមតិករាជនី
 ចំខ្លួន ៨ ហ្នឹង ២ នាក់នាក់ បានឮដំណឹងថា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ពទ្ធមតិករាជនីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់
 នៅទីនោះមិនឆ្ងាយទេ បានឮថាព្រះទណ្ណរាជបុត្រ និងភិស្សបុរោហិតបុត្រ

វិចស្សីស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកោ
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អត្តានេ-
 ត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតាតិ ។ សុត្វាទ ទេសំ
 ឯតនហោសំ ទ ហំ ទួន សោ ឱរកោ ទធម្មវិទយោ ទ
 សា ឱវិកា បព្វដ្ឋា យត្ត ទ ឡោក ច រាជបុត្តោ តិស្សោ
 ច បុរោហិតបុត្តោ កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ
 វត្តាធំ អត្តានេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតា ទ ឡោក
 ច ហំ ធាម^(១) រាជបុត្តោ តិស្សោ ច បុរោហិតបុត្តោ^(២)
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អត្តានេត្វា
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជិត្សន្តំ កំមង្គំ បទ ទ
 មយន្តិ ។ អថទោ សោ ភិក្ខុវេ មហាជនកាយោ ច-
 ត្យាសីតិណាយាសហស្សនិ ពទ្ធមតិយា រាជធានិយា
 ជិត្តមិត្តា យេន ទោមា និតនាយោ យេន វិចស្សី
 ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុត្តោ កេតុបសន្តំនីសុ ឧបសន្ត-
 មិត្តា វិចស្សី ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុត្តំ អភិវានេត្វា

១ ច. ហំ ធាមតិ ឧ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. នោ ចំ វិចស្សីស្ស ភកវតោ អរហោ
 សម្មាសម្ពុត្តស្ស សន្តិកោ ធាម ទិស្សន្តិ ។

បានដាក់កេសា និងមស្ស ហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាក
 ផ្ទះ ទៅចូលក្នុងសម្ពាធិនព្រះវិចស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។
 លុះពួកមហាជនទាំងនោះ បានឮហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 ធម្មវិន័យនិងបព្វដ្ឋា ដែលព្រះទណ្ឌរាជបុត្ត និងភិស្សបុរោហិតបុត្ត ដាក់
 កេសា និងមស្ស ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅ
 ចូលនោះ ប្រាកដជាមិនមែនជាកថាទេ ប៉ុន្តែមហាព្រះទណ្ឌរាជបុត្តនិង
 ភិស្សបុរោហិតបុត្ត ម្តងដាក់កេសា និងមស្ស ហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់
 កាសាយៈ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅចូល ចុះពួកយើងនៅចាំអ្វីទៀត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលានោះ ពួកមហាជនចំនួន ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់
 នោះ ចេញចាកពន្ធមតិកជនាធិ នាំគ្នាដើរសំដៅទៅរកទម្រង់តាយវែន
 ជាទីដែលព្រះវិចស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ លុះទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្កុំព្រះវិចស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ្រេ

សុត្តនិប្បទេ វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

ឯកមន្តំ ជិសីជិសុ ។ តេសំ វិបស្សី កកកា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា អនុបុត្តិកថំ កាថេសំ សេយ្យថំនំ ទាណ-
 កថំ សីលកថំ សត្តកថំ កាមាចំ អាទិទំ ឱកាវ-
 សង្កិលេសំ ទេក្ខុឌ្ម អាទិសំសំ បកាសេសំ ។
 យទា តេ កកកា អញ្ញាសិ កល្យាណិក្ខេ មុទិចិក្ខេ
 វិធីវណាចិក្ខេ ឧទក្ខចិក្ខេ បសទ្ធិចិក្ខេ អថ យា តុទ្ធាចំ
 សាមុត្តំសិកា ធម្មទេសនា កំ បកាសេសំ ទុក្ខំ
 សមុទយំ ជិរោធំ មត្តំ ។ សេយ្យថាបិ តាម សុទ្ធវត្តំ
 អបគតកាណ្ណកំ សម្មទេវ រជំ បដិក្កណ្ណោយ្យ វិវមេវ
 តេសំ ធឥកុសីតិចារាសហស្សានំ តស្មីយេវ អាសទេ
 វិរជំ វិកមសំ ធម្មទក្ខំ ឧទទាទិ យំកិក្ខុំ សមុទយ-
 ធម្មំ សព្វនំ ជិរោធធម្មនំ ។ តេ ធិដ្ឋធម្មា បក្ខធម្មា វិធិត-
 ធម្មា បរិយោកាណ្ណធម្មា តំណ្ហាវិចិកិច្ចា វិកតកថំកថា

សុត្តនិប្បទេ វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

អន្តិយក្ខន្ធវិសមគ្គេ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ-
 ទ្រនិសម្ព័ន្ធសុត្តិកថា ដល់ភ្នកមហាជននោះ អនុបុត្តិកថានោះគឺទ្រង់
 ប្រកាសទានកថា ១ សីលកថា ១ សត្តកថា ១ កាមាចកាមចាំង-
 ទ្យាយដំណាមកាលាហ្មនី ១ កាខេសិក្ខន្ធបរាជ្ញា ១ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ប្រាប់ថា ភ្នកមហាជនទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តខ្លះ
 មានចិត្តផុតពារិវណធម៌ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុង
 កាលណា គឺទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងទ្យាយ ទ្រង់
 លើកឡើងសម្តែង ដោយព្រះគន្លងនី គឺទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១
 ជំរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុងកាលណោះ ។ ធម្មកាសីនកំសស្តាក
 ដែលប្រាសចាកណាទៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ ដោយច្រវែក មានឧបមា
 ដូចម្តេចមិញ ធម្មទក្ខនិសាភាចក្តីមគ្គ ប្រាសចាកគ្រូសិ ប្រាសចាក
 មន្ទិល ក៏កើតឡើង ដល់ភ្នកមហាជនទាំង ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់នាក់នោះ
 ក្នុងទីគន្លឹយនោះឯងថា ធម្មជាតិណាមួយ មានកិរិយាកើតឡើង ជា
 ធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ វែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យ
 ដូច្នោះឯង ។ ឯភ្នកមហាជនទាំងនោះ បានឃើញអរិយសច្ចចមិ
 បានដល់អរិយសច្ចចមិ បានក្រាស់ចឹងអរិយសច្ចចមិ បានចុះចិត្តសិច
 ក្នុងអរិយសច្ចចមិ គួរផុតកាលចក្តីសន្ធិយេ មិនមានឡើងឡល់ ដល់ខ្លូ

ឃោធិកន្សត្រ គឺយកលាវិ ឃោធិកន្សត្រ ច្បង្គិចសម្បត

វេសាវន្តច្បង្គតា អប្បប្បច្ចយា សត្តុ សាសនេ វិបស្សី
កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯកទេវតំ អភិក្កន្តំ កន្ត
អភិក្កន្តំ កន្ត សេយ្យថាថិ កន្ត ឯក្កន្តិកំ វា ឧត្តិ-
ន្ទេយ្យ ចដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ ម្ពធិស្ស វា មត្តំ អាចិក្ក-
យ្យ ឧទ្ធការេ វា តេលប្បន្ទោតំ ចារយ្យ ចត្តមន្តោ
រុទាធិ ធន្តន្តិកំ ឯវេរេវ កតវតា អនេកបរិយាយេន
ធម្មោ ចកាសិគោ ឯតេ មយំ កន្ត កតវន្តំ សារណំ
កតាម ធម្មតា កិក្កសង្ឃតា លកេយ្យម មយំ កន្ត
កតវតា សន្តិកេ ចត្តន្តំ លកេយ្យម ឧបសម្ប-
ន្តំ ។ អលត្តំ ទោ កិក្កវេ តាធិ ចតុកសិកិចាណាស-
ហស្សនិ វិបស្សិស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធ-
ស្ស សន្តិកេ ចត្តន្តំ អលត្តំ ឧបសម្បន្តំ ។ តេ វិបស្សី
កតវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មយោ កតថាយ សន្ត-
ស្សេសិ សមាធិសិ សម្មាគ្រុដេសិ សម្បហំសេសិ
សម្មាធិ អាធិនិ ឧកាវ សន្តិលេសិ ឯត្រាធម៌(*) អា-
ធិសិសិ ចកាសេសិ ។ តេសំ វិបស្សីតា កតវតា

ឃោធិកន្សត្រ កាលវិវាទី ៣ ច្បង្គិចសម្បត្តិឃោធិកន្សត្រ

ភាវៈជាបុគ្គលក្លាយាម មិនបាច់ដើរតាមបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនាវិប្បាស
បរមសាស្ត្រ ទើបក្រាបចូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ
ដូច្នោះថា ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គឺពេលណាស់ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
គឺពេលណាស់ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌វេលាព្រះអង្គសម្តែងហើយ
ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេដូរ របស់ដែលផ្តាច់ ដូចដូចជាចេកបង្ហាញ
របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវិនិច្ឆ័យ ពុំនោះសោត
ដូចជាការប្រាប់ប្រាសចិត្ត ក្នុងទីនឹងដោយគិតថា មនុស្សដែលទាន
ក្រែកភ្នំនឹងមើលឃើញខ្យល់ប្រាប់ទាយបាន ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើង
ខ្ញុំពុំនឹងនោះ សូមដល់ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុ-
សង្ឃផង ថាជាសារណៈ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំសូមបានខ្ញុំ
ច្បង្គិចនិងឧបសម្បត ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុពុំទាយ ពួកមហាជនពុំ ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់នាក់នោះ ក៏បាន
ច្បង្គិចនិងឧបសម្បត ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ពន្យល់ដល់ពុំនឹងនោះឲ្យឃើញដាក់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យកាចយាន ឲ្យរក-
រាយ ដោយធម្មិតថា ហើយប្រកាសពោសរបស់សម្មាសម្ពុទ្ធវិបស្សី
ហ្នឹង និងកាន់សង្ឃក្នុងព្រះនិព្វាន ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ

* ធម្មត្រៃ ១៧៤ វិវាទី ១

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវន្ត

អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កតាយ សទ្ធស្សិយ-
មាណាមំ សមាធម្មិយមាណាមំ សមុត្តន្តិយមាណាមំ សម្ម-
ហំសិយមាណាមំ ធម៌ស្សេវ អនុបាទាយ អាសវេហិ
ចិត្តាចិ វិមុច្ចិសុ ។

[៥០] អស្សោសុំ ទោ ភិក្ខុវេ តាចិ ចតុរាសីតិ-
បព្វជិតសហស្សាចិ(១) វិបស្សិំ កិវ ភកវា អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា តទ្ធមតិំ រាជនាមិំ អនុប្បត្តោ ទេមេ មិ-
តនាយេ វិហរតិំ ធម្មត្ថា កិវ នេសេតិតិ ។ អថទោ
ភិក្ខុវេ តាចិ ចតុរាសីតិបព្វជិតសហស្សាចិ យេន
តទ្ធមតិំ រាជនាមិំ យេន ទេមោ មិតនាយោ យេន
វិបស្សិំ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេនុបសន្តិមិសុ
ឧបសន្តិមិក្ខា វិបស្សិំ ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ
អភិវនេត្វា ឯកានន្តំ ឯសិំធីសុ ។ តេសំ វិបស្សិំ
ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អនុប្បត្តិកាចំ កាថេសិ
សេយ្យមិំ ទានកាចំ សីលកាចំ សន្តកាចំ កា-
មាមំ អាធិនវំ ឱកាវ សន្តិលេសំ នេក្ខាទ្រ អាចិ-

១ ឧ. កានិ បរិមាណិ ចតុរាសីតិ បព្វជិតសហស្សាចិ ។ ឧ. កានិ បរិមាណិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវន្ត

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ពួកមហាជនទាំងនោះឲ្យឃើញថា ឲ្យ
កាន់យក ឲ្យភាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន
ចិត្ត (របស់មហាជនទាំងនោះ) ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវចមិទាំងឡាយ
ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

[៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បព្វជិតទាំង ៨ ហ្នឹង ២ ពាន់រូបនោះ
បានឮដំណឹងថា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ស្តេច
មកដល់ពន្ធមតិកជនានិ ហើយទ្រង់គន្លងទៅ ក្នុងទេមមិតនាយវិម ទ្រង់
សម្តែងធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ បព្វជិតទាំង ៨ ហ្នឹង
២ ពាន់រូបនោះ ក៏នាំគ្នាទៅកាន់ត្រង់ពន្ធមតិកជនានិ រួចហើយក៏ដើរ
សំដៅទៅក្រោមមិតនាយវិម ត្រង់តន្ត្រី ដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គន្លងទៅ លុះទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហែព្រះវិបស្សី
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់អនុប្បត្តិថា ដល់
ពួកបព្វជិតទាំងនោះ អនុប្បត្តិថា គឺទ្រង់ប្រកាសបានថា ១ សីល-
កថា ១ សន្តកថា ១ ទោសវិនិកាមទាំងឡាយដ៏លាមកសៅហ្មង ១

មហាបទពស្សន្ត ធម្មយកាលាវ ធម្មសិទ្ធិបញ្ញត្តិសហស្សនំ ធម្មបទ
 សំសំ បកាសេសំ ។ យេនា តេ ភកា អញ្ញាសិ
 កល្យាណិក្ខ ឡុក្ខិក្ខ វិធីវណិក្ខ ទុណិក្ខ ប-
 សន្តិក្ខ អថ យា តុន្តានំ សាមុត្តំសិកា ធម្ម-
 ទេសនា តំ បកាសេសំ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ
 មគ្គំ ។ សេយ្យថាថិ ធាម សុត្តន្តំ អបកកកាធូកំ
 សម្មទេវ រណំ បដិក្កណ្ណាយ្យ ឯវមេវ តេសំ ចតុរា-
 សិទ្ធិបញ្ញត្តិសហស្សនំ តស្មីយេវ អាសនេ វិរិដំ
 វិគមលំ ធម្មចក្កំ ទុណនិ យំកិញ្ចំ សមុទយធម្មំ
 សព្វន្តំ និរោធធម្មន្តំ ។ តេ និដ្ឋធម្មា បត្តធម្មា
 វិធិធម្មា បរិយោកាធូធម្មា តិណ្ណិវិចិកិញ្ចា វិកតក-
 ដំកតា វេសារជ្ជប្បត្តា អបរយ្យទ្វយា សត្តុ សាសនេ
 វិបស្សិ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធី ឯកនរោថំ

មហាបទពស្សន្ត ភាណវិរិទ្ធ ៣ ធម្មបទសំបញ្ញត្តិទាំង ៧ ប្រាំ ៤ កាន់ប្រ
 កាន់សិទ្ធិក្នុងខេត្តម្លុះ ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា បញ្ញត្តិ
 ទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តខ្ពស់ មានចិត្តផុតចាកខំរណធម៌
 មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ក៏ទ្រង់ប្រកាស
 ធម្មទេសនាវិសាលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសម្តែង ដោយព្រះ
 អង្គឯង គឺ ទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុង
 កាលណោះ ។ ធម្មតាសំគត់សណ្តតវិសាលព្រាសចាកពលិវេញ ក្នុងទូល
 ទឹកជ្រលក់ ដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្ក គឺសោភ-
 បក្តិមគ្គវិសាលព្រាសចាកពលិ ព្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើង ដល់ពួកបញ្ញត្តិ
 ទាំង ៧ ប្រាំ ៤ កាន់នោះ ក្នុងទីអន្តរាយនោះថា ធម្មជាតិណាខ្លីមួយ
 មានកិរិយាកើតឡើង ជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ វែមនិលក៏វិវិញ
 ជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ពួកបញ្ញត្តិទាំងនោះ បានឃើញ
 អរិយសច្ចធម៌ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ បានគ្រាសដឹងអរិយសច្ចធម៌ បាន
 ចុះចិត្តសិច្ចក្នុងអរិយសច្ចធម៌ ឆ្លងផុតចាកសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានឡើង
 ឆ្ងល់ ដល់ខ្ញុំការវិជាបុគ្គលក្លាហាន មិនបាច់ធ្វើពាក្យបុគ្គលដទៃក្នុង
 សាសនា លេសព្រះមេសាស្តា ទើបគ្រាបចង្អុលព្រះវិបស្សនាព្រះភាគ

សុត្តនិបិដក ទិយនិកាយស្ស មហានិទ្ទ

សុត្តនិបិដក ទិយនិកាយ មហានិទ្ទ

អភិក្កន្តំ កន្ត អភិក្កន្តំ កន្ត សេយ្យជាបិ^(១) កន្ត
 ជំក្កន្តំ វា ឧក្កន្តយ្យ បដិទ្ធន្តំ វា វិវេយ្យ
 ម្មន្តស្ស វា មក្កំ អាជិក្កយ្យ អន្តការេ វា តេ-
 លច្ឆន្តោតំ ធារេយ្យ ចក្កុមន្តោ រូបាជិ ធកុន្តិតិ
 ឯវេវេ កកវតា អនេកបរិយាយេន ចន្នោ ចកាសិភោ
 ឯតេ មយំ កន្ត កកវន្តំ សារណំ កច្ឆាម ធម្មញ្ញ
 កិក្កុសង្កត្ត លកេយ្យេម មយំ កន្ត កកវតោ សន្តិ-
 កេ បព្វន្តំ លកេយ្យេម ឧបសម្បទន្តិ ។ អលត្តុ
 ទោ កិក្កុវេ តាជិ ចតុកសិកិបព្វជិតសហស្សនិ
 វិបស្សិស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិ-
 កេ បព្វន្តំ អលត្តុ ឧបសម្បទន្តិ ។ តេ វិបស្សិ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មិយា កកដាយ សន្តស្សសិ
 សមាធិសិ សមុត្តរេសិ សម្បហំសេសិ សង្ការំ
 អាជីវំ ឧកាវំ សន្តិលេសំ ធកុម្មេ^(២) អាជិសំសំ
 ចកាសេសិ ។ តេសំ វិបស្សិថា កកវតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កកដាយ សន្តស្សិយមាបាជំ

អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រេថា ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ចតិក្រ
 ព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ចង់ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេផ្លាស់
 ដែលផ្តាច់ ឬដូចជាចេកបង្ហាញរាស់ដែលកំបាំង កុំនោះដូចជាប្រាច់ផ្លូវ
 ដល់អ្នកផ្ទុកផ្លូវ កុំនោះសោត ដូចគេកាប់ប្រទីចាស្រាលចក្ខុ ក្នុងទីផ្ទៃ
 ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ មើលឃើញខ្លះប្រទាំងព្រៃ
 ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន យើងទំពាំងនេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះកិក្កុសង្កត្តផង ថាជាសរណៈ ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន
 យើងទំសូមបាន ខ្ញុំចព្វផ្កា និងឧបសម្បទា ក្នុងសម្ភារៈព្រះមានព្រះ
 ភាគ ។ ម្ចាស់កិក្កុទាំងព្រៃ ពួកចព្វជិតទាំង ៨ ហ្នឹង ២ តាមនោះ
 ក៏បានខ្ញុំចព្វផ្កា និងឧបសម្បទា ក្នុងសម្ភារៈព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ
 អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ពន្យល់ចព្វជិតទាំងនោះ ឲ្យឃើញជាក់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យកាចហាន
 ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ហើយច្រកាសនោស ថេសំសន្តិដ៏លាមក
 សៅហ្មងនិងតាន់សន្សឹកនៃកុម្មៈ ។ កាលដែលព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ
 អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ ពួកចព្វជិតទាំងនោះ ឲ្យឃើញជាក់

១ សេយ្យថាបិ ពាហនិបិ ។ ២ ឧ. ច. និព្វានេ ។

សមាធិបិយមាណាមំ សឡុត្តជិយមាណាមំ សម្បហំសិ-
យមាណាមំ នចិរស្សវំ អនុចាធាយ អាសវេហំ ចិត្តាចំ
វិឡុទ្ធិសុ ។

[៥០] កេន ទោ បន^(១) សមយេន ពន្ធមតិយា រា-
ជនាធិយា មហាភិក្ខុសង្ឃោ បដិវសតិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុ-
សតសហស្សំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស កកវ-
តោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស រហោកតស្ស ចដិសល្លិ-
នស្ស វិវំ តេតសោ បរិវិតតោ ទុននាធិ មហា ទោ
ឯតវហំ ភិក្ខុសង្ឃោ ពន្ធមតិយា រាជនាធិយា ចដិ-
សតិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សំ យន្ធជាហំ ភិក្ខុ
អនុជាធាយ្យំ ចរថ ភិក្ខុវេ ចារិកំ ពហុជនហំតាយ
ពហុជនសុទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិកាយ
សុទាយ ទេវមនុស្សានំ មា វិកេន ទេ អកម្មតុ ទេ-
សេថ ភិក្ខុវេ នដ្ឋំ អាធិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិ-
ចុណ្ណំ ចរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិទ សត្តា

១ ឧ. កេន រោ បន ភិក្ខុវេ ។

ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហោន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថាហើយ មិនយូរថ្មីខ្លាច
ចិត្ត (របស់បុព្វជិតបំរើនោះ) ក៏បានរួចស្រឡះចាកអាសវៈចាំនិទ្យាយ
ព្រោះមិនច្រកាន់មាំ ។

[៥១] សម័យនោះឯង មានភិក្ខុសង្ឃច្រើនចំនួន ៦ លាន ៨
សែនរូប នៅកាស្រ័យ ក្នុងពន្ធមតិកដនាមី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
ត្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់តន្តិក្នុង
ទីស្ងាត់ សម្បែកព្រះកម្មដ្ឋាន មានព្រះតម្រិះក្នុងព្រះហឫទ័យកើតឡើង
យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុដែលនៅកាស្រ័យ ក្នុងពន្ធមតិកដនាមី
ច្រើនដល់ទៅ ៦ លាន ៨ សែនរូប បើដូច្នោះ គួរតែ គយគន់អនុញ្ញាត
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយ ចូរគ្រាប់ទៅកាន់
ចាំក ដើម្បីច្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
ដើម្បីគុដ្ឋគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីច្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទៅកា និងមនុស្សចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយ
ចូរកុំរេចរឹប ភាមន្ត្រី ១ ឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយ
ចូរសម្តែងធម៌ ឲ្យមានលម្អងដើម បទកល្យាណ និងចទុតិ
ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏ចរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអក្ខ និងព្យាដ្ឋានៈ
ដ៏ពេញចម្រើនចាំនិទ្យាយ សព្វចាំនិទ្យាយ ក្នុងលោកនេះ ដែលមាន

អប្បវេជ្ជកុមារិកា អស្សវេនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
កវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញតារោ អថេច ធម្មំ ធម្មំ
វស្សនំ អទូយេន ពទ្ធមតិ រាជណិ ឧបសង្កមិត្តា
ចាតិមោក្កុទ្ធសាយាតិ ។ អថេច កិក្កុវេ អញ្ញតារោ
មហាព្រហ្មា វិបស្សីស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុ
ទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យជាបិ ធាម
ពលវា ធុរិសោ សម្មិញ្ញាតំ វា ពាហំ មសារយ្យ មសា
រិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ញយ្យ វិវេមេវ ព្រហ្មលោកេ ឧទ្ករ
ហិតោ វិបស្សីស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
ធុរតោ ចាតុរហោសិ ។ អថេច សោ(១) កិក្កុវេ
មហាព្រហ្មា ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ កវិត្តា យេន វិបស្សី
កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេនញ្ញលិវ្យណាមេត្តា
វិបស្សី កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ ឯតនរោច វិវេម
តំ កកវា វិវេមតំ សុគត មហា ទោ កន្តេ ឯតរហិ
កិក្កុសធម្មោ ពទ្ធមតិយា រាជណិយា មជិវសតិ អដ្ឋ
សដ្ឋិកិក្កុសតសហស្សំ អនុជាធាតុ កន្តេ កកវា កិក្កុ

ទូលី ភិក្ខុនិក្ខិលេសតិច កុនិភ្នកកិមាម សក្ខុតាំងនោះតែខានស្តាប់ធម៌
ហើយនឹងសាបសូន្យ (ចាកមន្តវេល) ពួកសក្ខុដែលចម្រើនក្រាស់ដឹងធម៌ ក៏
មានមួយទៀត កាលថ្ងៃវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ អ្នកទាំងឡាយ
ត្រូវចូលមកគាន់ពុទ្ធមតិករាជានី ដើម្បីសម្តែងបាតិមាតុ ។ ម្ចាស់កិក្កុ
ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ១ គន្លង ដឹងខ្លះសេចក្តីគ្រិះរិក្ខុ
ព្រហេមុទ័យ របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាដោយចិត្ត
របស់ខ្លួនហើយ ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដកុនិច្ចិចំពោះព្រះកត្តុព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រៀបដូចបុរសមានកម្លាំង លា
ម្នាក់ក្នុងដៃ ដែលចក់ចូល ឬបក់ចូលខ្លួនក្នុងដៃ ដែលលាចេញ ។ ម្ចាស់
កិក្កុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្មនោះ ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសន្តិ ធៀនស្នា
ម្ខាងប្រណម្យអញ្ញលី ថ្វាយបង្គំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ហើយក្រាបបង្គំចូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្នះដោះ
បពិត្រព្រះមោឃព្រះភាគ ដំណើរនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ដំណើរ
កុំយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ កិក្កុសន្សីដែលនៅតា
ស្រ្តីយកុនិក្ខមតិករាជានីច្រើនណាស់ ចំនួន ៦ លាន ៨ រៃនរូប បពិត្រ
ព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន សូមព្រះមោឃព្រះភាគ ប្រសំអនុញ្ញាតកិក្កុទាំងឡាយថា

១១. សោសព្វេ ៧ ទិស្សនី ។

មហាបទានសុត្ត ឧបាយកលវិហារី សាវកានំ ចារិកចរណាថា

ចរថ ភិក្ខុវេ ចារិកំ តហុជនហិតាយ តហុជនសុខា-
 យ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ
 ទេវមនុស្សានំ មា ឯកេន ទ្វេ អគមិត្ត ទេសេថ ភិក្ខុវេ
 ធម្មំ អាទិកល្យាណំ វេជ្ជេកល្យាណំ បរិយោសាទ-
 កល្យាណំ សាគុំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិទ សត្តា អប្បវេតត្តជា-
 តិកា អស្សវេតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ ករិស្សន្តិ
 ធម្មស្ស អញ្ញាតារោ អបិច កន្តេ មយំ តថា ករិស្សាម
 យថា ភិក្ខុ ធម្មំ ធម្មំ វស្សានំ អទូយេន តទុមតិ វជ-
 ជានិ ឧបសន្តិមិស្សន្តិ ចាតិមោក្ខុទ្ទេសាយាតិ ។ ឥនម-
 រោថ ភិក្ខុវេ សោ មហាព្រហ្មា ឥនំ វត្តា វិបស្សិ
 កតវន្តំ អវហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភិវាទេត្តា បទត្តិណំ
 កត្តា តត្តេវ អន្តរដាយិ ។

មហាបទានសុត្ត កាលវិហារី ៣ ពោលនំពីការប្រាប់ទៅកាន់ចារិកនៃពួកសាវក

ម្នាលភិក្ខុ ព្រំនិទ្យាយ អ្នកព្រំនិទ្យាយ ចូរគ្រាន់ទៅកាន់ចារិក ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ
 ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
 សុខ ដល់ទៅកាន់និមនុស្សព្រំនិទ្យាយ អ្នកព្រំនិទ្យាយ ចូរកុំទៅពីរដ្ឋ
 ភាមថ្មីទៀត ម្នាលភិក្ខុ ព្រំនិទ្យាយ អ្នកព្រំនិទ្យាយ ចូរសម្តែងធម៌
 ឲ្យមានលម្អច្រើន ចក្កក្នុងពល និងបទចុន ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ ច្រកចរោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ព្រំនិទ្យាយ
 សព្វព្រំនិទ្យាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានចូលរឹតតែខ្លាំងក្លាសតិចក្នុងក្រែក
 កំហាន សព្វព្រំនិទ្យាយ តែខានស្តាប់ធម៌និងសាមសូឡ (ចាកមគ្គផល)
 ក្នុងសព្វ ដែលបម្រុងគ្រាន់ដឹងធម៌គង់មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
 វិញ្ញាទៀត កាលចៅវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ៗ ហើយ ភិក្ខុព្រំនិទ្យាយ
 ដឹងចូលមកកាន់ពន្ធមតិកដ៏ធានី ដើម្បីសម្តែងបុគ្គិលោកយ៉ាងណា យើងខ្ញុំ
 ក៏នឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រំនិទ្យាយ មហាព្រហ្មនោះ បានពោល
 ក្នុងពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះវិបស្សិ
 មានព្រះភោគ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទេស្យណហើយ ក៏បាត់ពី
 គោរព ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

(២២) អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សី កកក អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា សាយណ្ណាសមយេ បដិសល្លាថា រុដ្ឋិតោ កិក្ខុ
 អាមន្តសិ វេន មយ្ហំ កិក្ខុវេ រហោតតស្ស បដិសល្លិ-
 ទស្ស ឯវំ ទេតសោ បរិវិតត្តោ ទុទហានិ មហា ទោ
 ឯករហំ កិក្ខុសន្នេហា ពទ្ធមតិយា រាជនាចិយោ បដិវ-
 សតិ អដ្ឋសដ្ឋិកិក្ខុសតសហស្សំ យទ្ធាហំ កិក្ខុ
 អនុជាឈេយ្យំ ទេវេ កិក្ខុវេ ចារិកំ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុខាយ លោកាទុកម្យាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ ទេវមនុស្សាចំ មា ឯកេន ទេ អកមិត្ត ទេ-
 សេថ កិក្ខុវេ ធម្មំ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
 បរិយោសាទកល្យាណំ សាត្តំ សត្យញ្ញចំ កេវលចរិ-
 ច្យណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មទេវយំ បកាសេថ សន្តិទ សត្តា
 អប្បរាជត្តជាតិកា អស្សវេនតា ធម្មស្ស បរិយាយន្តិ
 ករិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតរោ អបិច ធម្មំ ធម្មំ វស្សាចំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

(២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 រហោសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្រាក ទៅវេលាសាយណ្ណសម័យ
 ហើយគ្រាសំនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថាម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាគតចូលទៅនៅ
 ក្នុងរហោស្ថាន ជាទីសម្រាក មានសេចក្តីគ្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង យ៉ាងនេះ
 ថា វត្សរ៍នេះ ភិក្ខុសង្ឃដែលនៅអាស្រ័យ ក្នុងពន្ធមតិកាជំនាន់ច្រើនណាស់
 ចំនួន ៦ លាន ៨ វិសម្ភេស បើដូច្នោះ ត្រូវតែថាគតអនុញ្ញាតដូច្នោះថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីគន្ថគ្រោះដល់សត្វ
 លោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទៅកា
 រុដ្ឋិតមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំទៅពីចេតនាមជ្ឈិម ១ ឡើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្តែងធម៌ឱ្យមានលម្អិតទង្រើម
 បទកណ្តាល និងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ឱ្យចារិក ប្រកប
 ដោយអត្ថនិទ្ទព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញចរិយាចារិកទាំងអស់ សត្វទាំងឡាយក្នុងលោក
 នេះ ដែលមានចូលគិតគាត់ក្តីលេសតិចក្នុងចក្ខុក៏មាន សត្វទាំងនោះក៏មិន
 បានស្តាប់ធម៌នឹងសាចស្តែង (ចាកមគ្គផល) ពួកសត្វដែលចម្រើនគ្រាស់
 ដឹងធម៌នឹងមាន មួយទៀត កាលបើវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ៗ ហើយ

មហាបទវស្សត្ថេ ធម៌យកាលារិ សារិកានំ ចារិកចរណភថា

អច្ចុយេន ពន្ធមតិ រាជនាធិ ឧបសង្កមិតត្វា ទាតិមោ-
ក្កុទ្ធសាយាតិ អថទោ កិក្កុវេ អញ្ញតរោ មហាព្រហ្មា
មម ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ ជាម
ពលវា មុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ
មសារិកំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ វិវេមេ ព្រហ្មលោកេ
អន្តរហិតោ មម មុរតោ ទាតុរហោសិ អថទោ សោ
កិក្កុវេ មហាព្រហ្មា វិកំសំ ឧត្តវសង្កំ ករិត្វា យេ-
ចាហំ តេនញ្ជុលិឡណាមេត្វា មំ វិកនកេច វិវេមតំ
ភគវា វិវេមតំ សុភត មហា ទោ កន្តេ វិកហំ កិក្កុ-
សង្កេ ពន្ធមតិយា រាជនាធិយា បដិវសតំ អដ្ឋសម្មិ-
កិក្កុសតសហស្សំ អនុជាធាតុ កន្តេ ភគវា កិក្កុ
ចរមំ កិក្កុវេ ចារិកំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុ-
ទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ សុទាយ
ទេវមនុស្សាចំ មា វិកេន ទ្វេ អគមិតុ ទេសេថ

មហាបទវស្សត្ថេ រាណារិទ្ធ ៣ ពោលអំពីការគ្រាន់ទៅកាន់ចារិកនៃព្រះសារិក

អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវចូលមកកាន់ពន្ធមតិរាជនាធិ ដើម្បីសម្តែងបារិមាណ
មូលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅចំនោះ មានមហាព្រហ្ម ១ អន្ត ជីវិតសុវសេចក្តី
គ្រិរិវេ ក្នុងចំក្តីនៃគម្ភាគត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ក៏បាត់អំពីព្រហ្ម-
លោកមកប្រាកដ ក្នុងចំពោះមុខគម្ភាគត ច្រៀបដូចបុរសអ្នកមានកម្លាំង
ពារចេញខ្ញុំកំភ្លេចដៃ ដែលបក់ចូល ឬបក់ចូលខ្ញុំកំភ្លេចដៃ ដែលលាចេញ
មូលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលានោះ មហាព្រហ្មនោះ ធ្វើសំរាប់ឧត្តវសង្កិះ
ទៀងស្មាម្លាង ច្រណម្បអញ្ញាសិ ថ្វាយចង្អំចំពោះគម្ភាគត ហើយពោល
ពាក្យទេវនិរតថាគតថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនេះយ៉ាងនេះ
បពិត្រព្រះសុភត ដំណើរនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអន្តជីវិតសុវសេចក្តី
កិក្កុសង្កេដែលទៅគាស្រីយ ក្នុងពន្ធមតិរាជនាធិច្រើនណាស់ចំខ្លួន ៦ លាន
៨ វិសេនបូ បពិត្រព្រះអន្តជីវិតសុវសេចក្តី សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត
កិក្កុទាំងឡាយថា មូលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រាន់ទៅកាន់
ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន
ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទៅកាន់និមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំ
ទៅពីបូកាមដូរៗ ឡើយ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្តែង

ភិក្ខុវេ ធម្មំ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិទ សត្តា
 អច្យុវជគុជាតិកា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
 ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស មញ្ញតារោ អបិច កន្តេ មយំ តថា
 កវិស្សម យថា ភិក្ខុ ធម្មំ ធម្មំ វស្សានំ អច្ចុយន
 ពទ្ធមតិ វជនាធិ ឧបសន្តមិស្សន្តិ ចាតិមាត្តុន្តុសា-
 យាតិ វជនវេច ភិក្ខុវេ សោ(១) មហាព្រហ្មា វជនំ
 វត្តា មំ អភិវនេត្វា បដក្ខិណំ កត្វា តត្តវ អន្តរ-
 ធាយំ ។ អនុជាចាមិ ភិក្ខុវេ ចរេ ចារិកំ ពហុជន-
 ហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ
 ហិតាយ សុខាយ នេវអនុស្សានំ មា វិកេន ទ្វេ អកមិត្ត
 នេសេថ ភិក្ខុវេ ធម្មំ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
 បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិ-
 បុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិទ សត្តា

១១. សោ វិព្វជ ។

ធម៌ឱ្យមានលម្អបទដើម បទកណ្តាល និងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្តនិព្វត្វានៈ ដ៏ពេញចំពូណិព័ន្ធសំ សត្វ
 ព័ន្ធច្បាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានចូលគិតវិញ្ញាណសតិចក្នុងចក្ខុមាន
 សត្វព័ន្ធនោះ តែមិនបានស្តាប់ធម៌និងសាមសូន្យ (ចាកអត្តវេល) ពួកសត្វ
 ដែលបម្រើនឹងគ្រាស់ដឹងធម៌ គង់មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត
 កាលបើវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ១ ហើយ ភិក្ខុព័ន្ធច្បាយនឹងចូលមកកាន់
 ពន្ធមភិពជនាមិ ដើម្បីសម្តែងបារិមាត្វយ៉ាងណា យើងខ្ញុំក៏នឹងធ្វើយ៉ាង
 នោះ ខ្លួនភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ មហាព្រហ្មនោះ បុរាណាណាម្នាក់នេះ សុរ-
 ពោលពាក្យនេះរួច ក៏ផ្ទាយបន្តិលាភថាគត ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់
 អំពីទីនោះទៅ ។ ព្រះវិបស្សីទ្រង់គ្រាស់ថា ខ្លួនភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ គង់គត
 អនុញ្ញាតឱ្យអ្នកព័ន្ធច្បាយទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បី
 សេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្ស
 ព័ន្ធច្បាយ អ្នកព័ន្ធច្បាយ ចូរកុំទៅពីរូបភាមផ្លូវទៀត ខ្លួនភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ
 អ្នកព័ន្ធច្បាយ ចូរសម្តែងធម៌ ឱ្យមានលម្អបទដើម បទកណ្តាល
 និងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ត និព្វ-
 ត្វត្វានៈ ដ៏ពេញចំពូណិព័ន្ធសំ ពួកសត្វក្នុងលោកនេះ ដែលមាន

មហាបទសុត្តន្ត ភិក្ខុយភាណវិ ទេវកាខំ សទ្ធាសុត្តន្ត

អប្បវេណីកុណិយោ អស្សវេនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោ អមិច ភិក្ខុវេ ធម្មំ ធម្មំ
វស្សនំ អច្ចយេន ពទ្ធមតិ វាជនាធិ ឧបសង្កម័តញ្ច
ចាតិមោក្កុទ្ធសាយាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
យេតុយ្យេន ឯកាហោលេវ ជនបទចារិកំ បក្កមីសុ ។

[៥៣] តេន ទោ បទ សមយេន ធម្មនិមេ ចតុ-
រាសីភិក្ខុសសហស្សនិ ហោន្តិ ។ ឯកម្ពំ វស្ស
និក្ខុទ្ធលេ ទេវតា សទ្ធមទុស្សវេសុំ ធិក្ខុន្តំ ទោ មារិសា
ឯកវស្សំ បញ្ចិទានិ វស្សនិ សេសានិ បញ្ចន្តំ វស្សនំ
អច្ចយេន ពទ្ធមតិ វាជនាធិ ឧបសង្កម័តញ្ច ចាតិមោក្កុ-
ទ្ធសាយាតិ ។ ទ្វីសុ វស្សសុ ធិក្ខុទ្ធលេ ទេវតា
សទ្ធមទុស្សវេសុំ ធិក្ខុន្តានិ ទោ មារិសា ទ្វេ វស្សនិ
ចត្តារិទានិ វស្សនិ សេសានិ ចតុន្តំ វស្សនំ អច្ចយេន
ពទ្ធមតិ វាជនាធិ ឧបសង្កម័តញ្ច ចាតិមោក្កុទ្ធសាយា-
យាតិ ។ តិសុ វស្សសុ ធិក្ខុទ្ធលេ ទេវតា សទ្ធម-
ទុស្សវេសុំ ធិក្ខុន្តានិ ទោ មារិសា តិណិ វស្សនិ
តិណិទានិ វស្សនិ សេសានិ តិណ្ណំ វស្សនំ អច្ចយេន

មហាបទសុត្តន្ត ភាណវិ:ទី ៣ ការបទ្ធីស្សវេនៃព្រាមទេវកា

ដូលីភិក្ខុភិក្ខុវេសតិប ក្នុងចក្ខុភិក្ខុ មាស សត្វព្រាមទេវកាមិច បាណស្តាបំបិ
និវិសាបស្សន្យ (ពាក្យក្នុងន័យ) ពួកសត្វដែលប្រមូលស្រាស់ដីនិមិត្តនិមា
ម្នាលភិក្ខុព្រាមទេវកាមិច កាលបើកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ហើយ អ្នក
ព្រាមទេវកាមិច គ្រប់គ្រាន់ព្រាមទេវកាមិច ដើម្បីសម្រេចបានភិក្ខុ ។ ម្នាល
ភិក្ខុព្រាមទេវកាមិច ត្រូវគ្រប់គ្រាន់ព្រាមទេវកាមិច ក្នុងដីចេញ
តែមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។

[៥៣] សម័យនោះឯង ក្នុងដំបូងមានភាវសច្រើន ចំនួន ៨
ហ្មឺន ៤ ពាន់ ។ ដល់កន្លងទៅបាន ១ ឆ្នាំ ពួកទេវតាភិក្ខុស្សវេនិក្ខុ
បរិក្រមលោកអ្នកនិក្ខុព្រាមទេវកាមិច កាលកន្លងទៅបាន ១ ឆ្នាំហើយ អច្ចុរ
នៅសល់តែ ៥ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើមទៅ ៥ ឆ្នាំទៀត លោកព្រាមទេវកាមិច
ត្រូវចូលទៅកាន់ព្រាមទេវកាមិច ដើម្បីសម្រេចបានភិក្ខុ ។ លុះកន្លង
ទៅបាន ២ ឆ្នាំ ពួកទេវតាភិក្ខុស្សវេនិក្ខុ បរិក្រមលោកអ្នកនិក្ខុព្រាមទេវកាមិច
កាលកន្លងទៅបាន ២ ឆ្នាំហើយ អច្ចុរនៅសល់តែ ៤ ឆ្នាំទៀតទេ លុះ
អំណើមទៅ ៤ ឆ្នាំទៀត លោកព្រាមទេវកាមិច ត្រូវចូលទៅកាន់ព្រាមទេវកាមិច
ដើម្បីសម្រេចបានភិក្ខុ ។ លុះកាលកន្លងទៅបាន ៣ ឆ្នាំ ពួកទេវតា
ភិក្ខុស្សវេនិក្ខុ បរិក្រមលោកអ្នកនិក្ខុព្រាមទេវកាមិច កាលកន្លងទៅបាន
៣ ឆ្នាំហើយ អច្ចុរនៅសល់តែ ៣ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើមទៅ ៣ ឆ្នាំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ពទ្ធមតី រាជធានី ឧបសង្កមិត្តា ចាតិមោក្ខុទ្ទេសា-
 យាតិ ។ ឆត្វសុ វស្សេសុ ធិក្ខុទ្ទេសុ ទេវតា សទ្ធម-
 ទុស្សវេសុ ធិក្ខុទ្ទាធិ ទោ មាវសា ឆត្វវ វស្សាធិ
 ទ្វេនាធិ វស្សាធិ សេសាធិ ទ្វិដ្ឋ វស្សាធិ អទ្ធកយេន
 ពទ្ធមតី រាជធានី ឧបសង្កមិត្តា ចាតិមោក្ខុទ្ទេសា-
 យាតិ ។ មញ្ញសុ វស្សេសុ ធិក្ខុទ្ទេសុ ទេវតា សទ្ធម-
 ទុស្សវេសុ ធិក្ខុទ្ទាធិ ទោ មាវសា មញ្ញ វស្សាធិ ឯ-
 កំនាធិ វស្សុ សេសំ ឯកស្ស វស្សស្ស អទ្ធកយេន
 ពទ្ធមតី រាជធានី ឧបសង្កមិត្តា ចាតិមោក្ខុទ្ទេសា-
 យាតិ ។ ឆសុ វស្សេសុ ធិក្ខុទ្ទេសុ ទេវតា សទ្ធម-
 ទុស្សវេសុ ធិក្ខុទ្ទាធិ ទោ មាវសា ឆត្វស្សាធិ សម-
 យោនាធិ ពទ្ធមតី រាជធានី ឧបសង្កមិត្តា^(១) ចាតិ-
 មោក្ខុទ្ទេសាយាតិ ។ អថទោ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អប្បេកក្ខេ សកេន^(២) ឥន្ទាទុកាវេន អប្បេកក្ខេ ទេវ-
 តានំ ឥន្ទាទុកាវេន ឯកាហោទេវ ពទ្ធមតី រាជធានី
 ឧបសង្កមិត្តា ចាតិមោក្ខុទ្ទេសាយាតិ ។

១ ឧ. ម. ពទ្ធមតី រាជធានី ឧបសង្កមិត្តា ។ ២ ឧ. សរោទៅ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ទៀត លោកទាំងឡាយ ត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី ដើម្បីសម្តែង
 បារិមាតុ ។ លុះកន្លងទៅបាន ២ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទិស្សស័ក្កថា បពិត្រ
 លោកអ្នកនិទុក្ខទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ២ ឆ្នាំហើយ ឥឡូវនៅ
 សល់តែ ២ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើរទៅ ២ ឆ្នាំទៀត លោកទាំងឡាយ
 ត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី ដើម្បីសម្តែងបារិមាតុ ។ លុះកន្លងទៅ
 បាន ៥ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទិស្សស័ក្កថា បពិត្រលោកអ្នកនិទុក្ខទាំងឡាយ
 កាលកន្លងទៅបាន ៥ ឆ្នាំហើយ ឥឡូវនៅសល់តែ ១ ឆ្នាំទៀតទេ លុះ
 អំណើរទៅ ១ ឆ្នាំទៀត លោកទាំងឡាយត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី
 ដើម្បីសម្តែងបារិមាតុ ។ លុះកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទិស្ស-
 ស័ក្កថា បពិត្រលោកអ្នកនិទុក្ខទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ
 ហើយ ឥឡូវដល់វេលាត្រូវលោកទាំងឡាយ ចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី
 ដើម្បីសម្តែងបារិមាតុហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
 ភិក្ខុទាំងនោះ មានភ្នកភិក្ខុខ្លះ ចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី ដោយអាទុ-
 ភាពនៃបុព្វបេសន្តខ្លះ ពួកខ្លះចូលទៅកាន់ពន្ធមតិករាជធានី ដោយអាទុភាព
 នៃបុព្វទេវតាទាំងឡាយ តែមួយថ្ងៃ ដើម្បីនឹងសម្តែងបារិមាតុ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ គតិយភាណវំ បាតិមោទុវ្តសំ

(៥៤) គត្រ សុទំ ភិក្ខុវេ វិបស្សិ កតវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ភិក្ខុសង្ឃ ឯវំ បាតិមោក្ខំ ទុដ្ឋិសតិ
 ខន្តិ បរមំ តតោ តីតិក្ខា
 ធិញ្ញំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
 ន ហិ បព្វជិតោ បរុបយោតិ
 សមណោ យោតិ បរំ វិហោវយោន្តោ ។

សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សបសម្មទា
 សចិក្ខុបរិយោទបដំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។
 អន្ធិបវាដោ អន្ធិបយោតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
 មត្តញ្ញតា ច កត្តស្មី បន្តញ្ច សយនាសនំ
 អធិចិត្តេ ច អាណោតោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ភាណវៈទី ៣ ការទ្រង់សម្តែងបាតិមោក្ខ

(៥៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីកំណាលថា ក្នុងសម័យ
 នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្តែងបាតិមោក្ខ
 ក្នុងវង្សសង្ឃ យ៉ាងនេះថា
 អធិកសុខក្ខន្តិ ពោលគឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបចមិ ដ៏ទុក្ខម
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ វត្តគ្រាស់ថា ព្រះខេត្តាន ជាធម្មជាតិទុក្ខម
 បព្វជិតអ្នកសម្រាប់សត្វផ្សេងៗ បៀតបៀនសត្វផ្សេងៗ មិនឈ្នោះ
 ថា សមណៈឡើយ ។
 ការមិនធ្វើអំពើបាបទាំងពួង ការបំពេញកុសល ការញ៉ាំង
 ចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផ្សេងទៀត ទាំង ៣ នេះ ជាពាក្យប្រដៅរបស់
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។
 ការមិនពោលគិរដៀល ការមិនបៀតបៀន ការសង្រួមក្នុង
 បាតិមោក្ខ ការវះកាត់អ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកត្ត ទាំង៧អង្គយ៉ាង
 ស្ងាត់ ការបំពេញព្យាយាម ក្នុងអធិចិត្ត ទាំង ៦ នេះ ជា
 ពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

[៥៥] ឯកមិទាហំ កិក្ខុវេ សមយំ ឧត្តង្គាយំ
 វិហារមិ សុករេនេ^(១) សាលរាជម្ភលេ ។ តស្ស មយ្ហំ
 កិក្ខុវេ រហោតតស្ស ចដិសស្ស័នស្ស ឯវំ ចេតសោ
 ចរិវិតត្រោ ឧទទាធិ ធន ខោ សោ សុទ្ធាវសោ
 សុលករូចោ យោ មយា អនាវុត្តបុត្រា^(២) ឥមិទា
 ធិយេន អន្តរា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវសេហំ ទេវេហំ
 យទ្ធជាហំ យេន សុទ្ធាវសា ទេវំ តេន ឧបសង្ក-
 មេយ្យន្តិ ។ អថទោហំ កិក្ខុវេ សេយ្យជាមិ ឆាម
 តលវំ បុរិសោ សម្មិក្ខិតំ វំ ពាហំ ចសាវេយ្យ
 ចសាវិតំ វំ ពាហំ សម្មិក្ខេយ្យ ឯវមេវ ឧត្តង្គាយំ
 សុករេនេ សាលរាជម្ភលេ អន្តរហិតោ អវិហេសុ
 ទេវេសុ ចាតុរហោសី ។ តស្សីយេវ ខោ^(៣) កិក្ខុវេ
 ទេវេនិកាយេ អទេកាធិ ទេវតាសតាធិ^(៤) អទេកាធិ
 ទេវតាសហស្សាធិ យេទាហំ តេនុបសង្កមីសុ ឧប-
 សង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។

១ ឧ. ម. សុករវេ ។ ២ ម. អន្តរវុត្តបុត្រោ ។ ៣ ឧ. ម. ឯវំ ចេតិ សុទ្ធយំ
 ឧ វិស្សតិ ។ ៤ ឧ. ម. អទេកាធិ ទេវតាសតាធិ ឧ វិស្សតិ ។

[៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យមួយ គថាគរទៅទៀត
 ដើមសាលរាជ^(១) ក្នុងសុករេន ជិតក្រុងឧត្តង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កើតឡើងក្នុងចិត្ត របស់គថាគរ ដែលនៅក្នុងទី
 ស្ងួតជាទីសម្រាកនោះថា ជាខំស្តាប់សណា ដែលគថាគរ មិនធ្លាប់នៅ
 អាស្រ័យ ជាខំស្តាប់សនោះ ចុក្កលមិនអាយនឹងបាទ លើកលែងតែ
 ពួកទេវតា ដែលនៅក្នុងជាខំស្តាប់ស ជាយូរអង្វែងមកហើយនេះចេញ
 បើដូច្នោះ គួរតែគថាគរ ទៅកេត្តទេវតា ដែលនៅក្នុងជាខំស្តាប់ស
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ គថាគរចៀសចេញអំពី
 ដើមសាលរាជ ក្នុងសុករេនជិតក្រុងឧត្តង្គ ទៅប្រាកដក្នុងទេវលោកឈ្មោះ
 អវិហា ច្រៀមដូចបុរសមានកម្លាំង លាចេញនូវកំកូនដែ ដែលបត់ចូល
 បូកចូលនូវកំកូនដែ ដែលលាចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពពួក
 ទេវតាទាំងនោះ មានពួកទេវតាច្រើនរយ ច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់គថា-
 គរ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ប៉ោយបង្កើតថាគរ ចូលរកក្នុងទីដីសមគួរ ។

១ ឈើដែលជាដំណាក់ព្រៃ ។

បញ្ចេញសូត្រ គតិយវាណវិ វេរិកាមជំនំផទេថា

ឯកមន្តំ មីតា ចោ ភិក្ខុវេ តា ទេវតា មំ ឯតទេវេតុំ
 ឥតោ សោ មារិស ឯកទុតោ កម្មេ(១) យំ
 វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧទទាធំ
 វិបស្សី មារិស ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទត្ថិយោ
 ជាតិយា អយោសិ ទត្ថិយកុលេ ឧទទាធំ វិបស្សី
 មារិស ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កោណ្ឌញ្ញោ
 តោត្ថេន អយោសិ វិបស្សីស្ស មារិស ភគវតោ អរហ-
 តោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្សសហស្សានិ អាយុច្ប-
 មាណំ អយោសិ វិបស្សី មារិស ភគវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា ចាដលិយា មូលេ អតិសម្ពុទ្ធា វិបស្សីស្ស
 មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទណ្ឌតិស្សំ
 ចាម សាវកយុតំ អយោសិ អត្តំ កទ្ធយុតំ វិបស្សីស្ស
 មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ
 សាវកានំ សន្និច្ចាតា អរហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សន្និ-
 ចាតោ អយោសិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សំ ឯកោ

១ ១. ឯកទុតោ កញ្ញ ។ ២. ឯកទុតិកញ្ញ ។

បញ្ចេញសូត្រ ភាណវិ: ៣ ពោលដំណើរការប្រាបចន្តទូលនៃទេវតា

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីដីសមគួរហើយ ក៏
 ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក រាប់អំពីកម្មនេះ
 (ឯយក្រោយទៅ) ៧១ កម្ម ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ
 ទ្រនីភើតឡើងក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះ-
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គជាទត្ថិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពុត ក្នុង
 ទត្ថិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គជាគោណ្ឌញ្ញោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក ព្រះវិប-
 ស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គមានព្រះជន្មយុ ៨ ហ្នឹងឆ្នាំ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ
 ត្រាស់ក្រោមដើមបាដលិព្រឹក្ស (ដើមច្រឡឹង) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក
 ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គមានគូវិទសាវក
 ដ៏ច្រើនជាតូចដ៏ច្រើន ឈ្មោះទណ្ឌ: ១ ភិស្ស: ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នក
 ឧទ្ទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គមានសាវក-
 សន្និច្ចាត ៣ ផង ភិសាវកសន្និច្ចាតម្តង មានភិក្ខុ ៦ លាន ៨ វិសទ្ធច

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សាវកានំ សន្និទាតោ អហោសិ ភិក្ខុសតសហស្សំ
 ឯកោ សាវកានំ សន្និទាតោ អហោសិ អសីតិភិក្ខុ-
 សហស្សានិ វិបស្សិស្ស មារិស កកវតោ អហាតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមេ តយោ សាវកានំ សន្និទាតោ
 អហោសុំ សទ្ធសំយេវ ទីណាសវនំ វិបស្សិស្ស មារិស
 កកវតោ អហាតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោតោ ធាម
 ភិក្ខុ ឧបដ្ឋានោ អហោសិ អក្កបដ្ឋានោ វិបស្សិស្ស
 មារិស កកវតោ អហាតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តទ្ធិមា
 ធាម រាជា បិតា អហោសិ តទ្ធិមតិ ធាម ទេវី
 មាតា អហោសិ ជនេត្តិ តទ្ធិមស្ស រក្ខោ តទ្ធិមតិ
 ធាម ធនវំ រាជធានី អហោសិ វិបស្សិស្ស មារិស
 កកវតោ អហាតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឃវំ អភិធិត្ថមចំ
 អហោសិ ឃវំ បទ្ធហា ឃវំ បធានំ ឃវំ អភិសម្ពាធិ
 ឃវំ ធម្មតក្កប្បវត្តនំ តេ មយំ មារិស វិបស្សិម្ហំ កក-
 វតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិរាជេត្វា
 ឥធុបបន្នាតិ ។ តស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទេវនិកាយេ
 អនេកានិ ទេវតាសតានិ អនេកានិ ទេវតាសហស្សានិ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

សាវកសន្និទ្ធាកម្មន៍មានភិក្ខុមួយសែនរូប សាវកសន្និទ្ធាកម្មន៍មានភិក្ខុប្រាំបី
 ហ្នឹងរូប បពិត្រព្រះអង្គអគ្គនិទ្ធិកុ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានសាវកសន្និទ្ធាកម្មន៍ ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាព្រះទីណា-
 ស្រពពាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអគ្គនិទ្ធិកុ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះអសោតៈ ជាឧបដ្ឋានកម្មបាម្រើដ៏ប្រសើរ
 បពិត្រព្រះអង្គអគ្គនិទ្ធិកុ ព្រះចិត្តាចេសំព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជទ្រង់ព្រះនាមពន្ធមៈ ព្រះមាតាព្រះនាម ពន្ធមតិ
 ទេវី ជាព្រះមាតាបង្កើត ព្រះនគរនៃព្រះបាទពន្ធមៈឈ្មោះពន្ធមតិ ជា
 រាជធានី បពិត្រព្រះអង្គអគ្គនិទ្ធិកុ ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសយ៉ាងនេះ បញ្ចូលយ៉ាងនេះ ការព្យាយាម
 យ៉ាងនេះ ការបាទគ្រាស់យ៉ាងនេះ ទានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ
 បពិត្រព្រះអង្គអគ្គនិទ្ធិកុ យើងខ្ញុំទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទូទ្រព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
 សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ ហើយឡើយណាយចាកសេចក្តីពេញ
 ចិត្តនឹងតាមក្នុងកាមពាំងឡាយ ទើបបានមកកើតក្នុងវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាពាំងនោះ មានទេវតាប្រើមាយ ច្រើនពាន់

បហាបទសុត្តេ តតិយភាណវិ វេរិកាបដិធិវេទនាថា

យេនាហំ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្តា មំ អភិវំនេត្តា
 ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។ ឯកមន្តំ ថេតា ទោ ភិក្ខុវេ តា
 នេវតា មំ ឯតនកេច្ចំ ឥតោ សោ មារិស ឯកត្តិសោ
 កម្សោ យំ សិទ្ធិ កកវតិ ។ បេ ។ តេ មយំ មារិស
 សិទ្ធិម្ហំ កកវតិ ។ បេ ។ តស្មីយេវ ទោ មារិស
 ឯកត្តិសោ កម្សោ វេស្សក្ខ កកវតិ ។ បេ ។ តេ មយំ
 មារិស វេស្សក្ខម្ហំ កកវតិ ។ បេ ។ ឥមស្មីយេវ ទោ
 មារិស កក្កកម្សោ កក្កក្កសទ្ធា ។ កោនាគមយោ ។
 កស្សទោ កកវតិ ។ បេ ។ តេ មយំ មារិស កក្ក-
 សទ្ធិម្ហំ ។ កោនាគមទ្ធិម្ហំ ។ កស្សបម្ហំ កកវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្តា កាមេសុ កាមច្ឆន្តំ វិរាជេត្តា
 ឥនុបបន្ទាតិ ។ តស្មីយេវ ទោ ភិក្ខុវេ នេវនិកាយេ
 អនេកានំ នេវតាសតានំ អនេកានំ នេវតា-

បហាបទសុត្តេ ភាណវិៈទី ៣ ពោលអំពីការព្រាបចន្តុលវៃនៃវិរា

ចូលមកគាល់គង្គាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំគង្គាគត ព្រ
 ឈរក្នុងទីដីសមគួរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទៅគាតាំងនោះ
 ឈរក្នុងទីដីសមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងគង្គាគត ថា បពិត្រព្រះ
 អង្គអ្នកនិទ្ទិក រាជអំពីកប្បនេះឡើងទៅ ៣១ កប្ប ព្រះសិទ្ធិមានព្រះ
 ភាគ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បាន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក ក្នុង ៣១ កប្បនោះឯង ព្រះវេស្សក្ខមានព្រះ
 ភាគ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះវេស្សក្ខមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក ក្នុងកខ្លួនកប្បនេះ ព្រះកក្កសន្តៈ ។ ព្រះកោនាគ-
 មនៈ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក
 ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះកក្ក-
 សន្តៈ ។ ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះកោនាគមនៈ ។ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ហើយឡើយណាយចាកសេចក្តី
 ពេញចិត្តនឹងកាយក្នុងកាយទាំងឡាយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទៅគាតាំងនោះ មានទៅគាច្រើនយេ ច្រើនពាន់

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សហស្សានិ យេនាហំ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្តា មំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ។ ឯកមន្តំ មិត្តា ទោ ភិក្ខុវេ តា ទេវតា មំ ឯកទេវេនុំ វសមន្តិយេវ ទោ មារិស កន្តកាឃ្យេ កកវំ ឯកវហំ អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧប្បន្នោ កកវំ មារិស ទត្តិយោ ជាតិយា ទត្តិយេកុលេ ឧប្បន្នោ កកវំ មារិស តោតមោ តោត្តថ កកវតោ មារិស អប្បកំ អាយុប្បមាណំ ចរិត្តំ លហុកំ យោ ចិវំ ជីវិតិ សោ វស្សសតំ អប្បំ វំ ភិយ្យោ កកវំ មារិស អស្សត្ថស្ស មូលេ អភិសម្ពុទ្ធា កកវតោ មារិស សារីបុត្តមោត្តល្លានំ^(១) ធាម សាវកយុកំ អហោសិ^(២) អត្តំ កន្តយុកំ កកវតោ មារិស ឯសោ^(៣) សាវកានំ សន្និទាតោ អហោសិ អន្ត្រតេធួសានិ ភិក្ខុសតានិ កកវតោ មារិស អយំ ឯគោ សាវកានំ សន្និទាតោ អហោសិ សទ្ធសំយេវ ទំណាសវានំ កកវតោ មារិស

១ ឧ. សារីបុត្តមោត្តល្លា ។ ២ ឧ. អហោសិ ឧ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ទ. ឯកោ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ចូលមកគាល់ថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំគថាគត រួច ឈរក្នុងទីជម្រក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះឮគុទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីជម្រកហើយ បានពោលពាក្យខ្លះខ្លីតថាគត ថា បពិត្រ ព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក្ខ ឥឡូវនេះ ក្នុងកទុកប្បវនៈ ព្រះមានព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអ្នក ឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាទត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទត្តិយ- ក្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាតោតមោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុភិក្ខុស្លាប់ ស្មើនឹងណាស់ បុគ្គល (ក្នុងសម័យនេះ) ដែលរស់នៅយ៉ាងយូរ បានគ្រឹម ១០០ ឆ្នាំ ខ្លីតិចជាង ១០០ ឆ្នាំ ឬលើសពី ១០០ ឆ្នាំ ក៏មានខ្លះដែរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ក្រោមដើមអស្សត្ត- ត្រឹក្ស^(១) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានគូនៃសាវកជា ភូមិប្រសើរ ជាភូមិចម្រើន ឈ្មោះព្រះសារីបុត្ត ១ ព្រះមាត្រល្លាន ១ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានសាវកសន្តិ- បុគ្គល មានភិក្ខុ ១ រោង៤ រយ ៨០ អង្គ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកឧ- ទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានសាវកសន្តិបុគ្គលនេះ សុទ្ធតែជាព្រះ ទំណាស្រពទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកឧទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ

១ ដើមកោងបាយ ។

មហាបទពសុត្តេ ធម្មិយកណ្តាប់ វេរិកាបដិវិវេនាថា

អាណន្តោ ឆាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋានោ អហោសិ អត្ត-
 បដ្ឋានោ ភកវតោ ហរិស សុត្តោនោ ឆាម វាជា
 មិត្តា មាយា ឆាម នេរី មាតា ជនេត្តិ កម្មលវត្ថុ-
 នតំ វាជនាមិ អហោសិ ភកវតោ ហរិស ឯវំ អភិ-
 ចិត្តមនំ អហោសិ ឯវំ បព្វដ្ឋា ឯវំ បដានំ ឯវំ អភិ-
 សម្ពោចិ ឯវំ ធម្មចក្កប្បវត្តនំ តេ មយំ ហរិស
 ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិវាដេ-
 ត្វា ឥនុបបដ្ឋាតិ ។ អថទោហំ ភិក្ខុវេ អវិហោហំ
 នេវេហិ សន្តិំ យេន អតច្យា នេវ តេនុបសង្កមិ ។
 អថទោហំ(១) ភិក្ខុវេ អវិហោហំ ច នេវេហិ អតច្យេហិ
 ច នេវេហិ សន្តិំ យេន សុនស្សា នេវ តេនុប-
 សង្កមិ ។ អថទោហំ ភិក្ខុវេ អវិហោហំ ច នេវេហិ
 អតច្យេហិ ច នេវេហិ សុនស្សេហិ ច នេវេហិ សន្តិំ
 យេន សុនស្សិ នេវ តេនុបសង្កមិ ។ អថទោហំ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ឆ. អថទោហំ ។

មហាបទពសុត្តេ កាលាវិវាទំ ៣ កាលាវិវាទំ កាលាវិវាទំ កាលាវិវាទំ

ហនភិក្ខុវណ្ណៈភាននុ ជាអ្នកបម្រើ ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះ
 វេន្តិអ្នកនិទ្ទិក្ខ ព្រះថេរិយប្រវត្តន៍ព្រះភោគ ជាព្រះរាជា ព្រះនាម
 សុព្វាទនៈ ព្រះមាតាព្រះនាម មាយាទេវី ជាព្រះមាតាបង្កើត មានព្រះ
 មគកេបិលវត្ថុ ជាព្រះរាជទានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក្ខ ព្រះមានព្រះភោគ
 មានអភិវិស្រ្តម្បណ៍យ៉ាងនេះ មានបព្វដ្ឋាយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាង
 នេះ មានការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តន៍យ៉ាងនេះ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទិក្ខ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រម្រើក្នុងព្រះចរិយធម៌
 ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះមានព្រះភោគ ហើយឡើយណាយចាកសេចក្តីពេញ
 ចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ គឺជាគតចូលទៅកេត្តិកទេវតា ក្នុងជាន់អតច្យា
 ព្រមទាំងពួកទេវតាក្នុងជាន់អវិហា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់
 នោះ គឺជាគតចូលទៅកេត្តិកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សា ព្រមទាំងទេវតា
 ក្នុងជាន់អវិហា និងពួកទេវតា ក្នុងជាន់អតច្យា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ គឺជាគតចូលទៅកេត្តិកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សិ ព្រមទាំង
 ពួកទេវតា ក្នុងជាន់អវិហា និងពួកទេវតា ក្នុងជាន់អតច្យា និងពួកទេវតា
 ក្នុងជាន់សុទស្សា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ គឺជាគត

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

អរិហេហំ ច ទេវេហំ អតច្បេហំ ច ទេវេហំ សុទស្ស-
 ហំ ច ទេវេហំ សុទស្សីហំ ច ទេវេហំ សន្តិ យេន
 អកខំដ្ឋា ទេវំ តេទុបសន្តមី ។ តស្មីយេវ ហោ ភិក្ខុវេ
 ទេវំនិកាយេ អនេកានិ ទេវតាសតានិ អនេកានិ ទេវ-
 តាសហស្សានិ យេនាហំ តេទុបសន្តមីសុ ទុបសន្ត-
 មិត្តា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។ ឯកមន្តំ
 មិត្តា ហោ ភិក្ខុវេ តា ទេវតា មំ ឯតទេវំចំ វេតោ
 សោ មារិស ឯកទុវតោ កុប្បោ យំ វិបស្សី កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ទុទចានិ ។ វិបស្សី
 មារិស កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទត្តិយោ ជា-
 តិយា អហោសិ ទត្តិយកុលេ ទុទចានិ វិបស្សី មារិ-
 ស កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កោណុញ្ញោ តោត្តេន
 អហោសិ វិបស្សីស្ស មារិស កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្សសហស្សានិ អាយុច្បមាលំ
 អហោសិ វិបស្សី មារិស កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ចាដលិយា មូលេ អភិសម្ពុទ្ធា វិបស្សីស្ស មារិស

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ចូលទៅកេត្តិកទេវតា ក្នុងជាន់អកខំដ្ឋា ព្រមទាំងកេត្តិកទេវតា ក្នុងជាន់អរិហា
 ខំនិក្ខកទេវតា ក្នុងជាន់អតប្បា ខំនិក្ខកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សា ខំនិក្ខក
 ទេវតាក្នុងជាន់សុទស្សី ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងក្រុមទេវតាទាំងនោះ
 មានក្រុមទេវតាច្រើនយេ ច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់គ្នាគត លុះចូលមក
 ដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំគ្នាគត រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ មាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លុះក្រុមទេវតាទាំងនោះ ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ពោលពាក្យនេះនឹងគ្នាគត ថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ឈប់ភ័ក្តិក្នុងប្ប
 នេះឡើងវេ ៧១ កប្បនោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តុសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតហើយក្នុងលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាទត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពុត
 ក្នុងទត្តិយក្រកូល បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកខំខិត្ត ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាតោណុញ្ញោតោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះវិ-
 បស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ្មឺនឆ្នាំ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ក្រាស់ដីនិក្រាមដើមទុរាដល់ព្រឹក្ស បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះវិបស្សី

ឧបាសមសុត្តន្ត គតិយកណ្តិវំ វេរិកបដិដ្ឋនាថា

ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទណ្ឌតិស្សំ ឆាម
 សាវកាយុតំ អហោសិ អត្តំ ភទ្ទយុតំ វិបស្សិស្ស
 មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ
 សាវកានំ សង្ខិណតា អហោសុំ ឯកោ សាវកា-
 នំ សង្ខិណតោ អហោសិ អដ្ឋសង្កិកត្តុសតសហស្សំ
 ឯកោ សាវកានំ សង្ខិណតោ អហោសិ កិកត្តុសតស-
 ហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សង្ខិណតោ អហោសិ អសិក-
 កិកត្តុសហស្សានំ វិបស្សិស្ស មារិស ភគវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមេ តយោ សាវកានំ សង្ខិណតា
 អហោសុំ សទ្ធលស្មយេវ ទំណាសវានំ វិបស្សិស្ស
 មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោកោ
 ឆាម កិកត្តុ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អត្តបដ្ឋាកោ វិ-
 បស្សិស្ស មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 តទ្ធមា ឆាម រាជា បិសា អហោសិ តទ្ធមតី ឆាម
 ទេវី មាតា អហោសិ ជនេត្តិ តទ្ធមស្ស រក្ខា
 តទ្ធមតី ឆាម ឧតរំ រាជបាទំ អហោសិ វិបស្សិស្ស
 មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯវំ

ឧបាសមសុត្តន្ត ភាណាវះទី ៣ ពោលអំពីការប្រកបបង្កើតលទ្ធផលថែទាំ

មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានម្ល៉ៃសាវក ជាគូជីប្រសើរ ជាគូ
 ជីវជ្រមុខ ឈ្មោះទណ្ឌៈ ១ តិស្សៈ ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក ព្រះវិបស្សិមាន
 ព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសង្ខិបាត ៣ ជន គឺ សាវកសង្ខិបាត
 ម្តងមានភិក្ខុ ៦ លាម ៨ វិសេនបូ លាវកសង្ខិបាតម្តង មានភិក្ខុ ១ វិសេនបូ
 សាវកសង្ខិបាតម្តង មានភិក្ខុប្រាំបីហ្មឺនបូ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក ព្រះ
 វិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសង្ខិបាត ៣ ជននេះ
 សុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រពនាំជនសំ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក ព្រះវិបស្សិមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះអសោកៈ ជាឧបដ្ឋាក ជាគូ
 បម្រើជីប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក ព្រះវិហារបស់ព្រះវិបស្សិមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាជ្រមុខព្រះនាមព្រះនាមៈ ព្រះមាតាព្រះនាម
 តទ្ធមតីទេវីជាព្រះមាតាបង្កើត នគរនៃព្រះបាទតទ្ធមៈ ឈ្មោះព្រះមតិកជ-
 ឆាម បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខោវគ្គោ

អភិធម្មតំ អហោសិ ឯវំ ចត្វា ឯវំ ចណំ
 ឯវំ អភិសម្ពោតិ ឯវំ ចត្តចក្កប្បវត្តំ តេ មយំ
 មាវិស វិបស្សន្តិ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា កា-
 មេសុ កាមច្ឆន្តំ វិវាទេត្វា ឥទ្ធិបចដ្ឋាតិ ។ តស្មីយេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ ទេវនិកាយេ អនេកានិ ទេវតាស-
 តានិ អនេកានិ ទេវតាសហស្សានិ យេចាហំ តេទុ-
 បសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 អដ្ឋិសុ ។ ឯកមន្តំ មិតា ទោ ភិក្ខុវេ តា ទេវតា មំ
 ឯកទេវេនំ ឥតោ សោ មាវិស ឯកត្តិសោ កម្សោ យំ
 សិទ្ធិ កកវា ។ មេ ។ តេ មយំ មាវិស សិទ្ធិត្តិ កក-
 វតិ ។ មេ ។ តស្មីយេវ ទោ មាវិស ឯកត្តិសោ កម្សោ
 វេស្សក្ខ កកវា ។ មេ ។ តេ មយំ មាវិស វេស្សក្ខត្តិ
 កកវតិ ។ មេ ។ ឥតស្មីយេវ ទោ មាវិស កន្តកម្សោ
 កក្កសន្ធា ។ កោចាគមនោ ។ កស្សចោ កកវា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហោវគ្គោ

មានអភិធម្មតំ យ៉ាងនេះ មានចត្វា យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាងនេះ
 មានការក្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ ចរិត្វាព្រះ
 អង្គអក្ខន្តិក យើងទំពាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់
 ព្រះវិស្សមានព្រះភាគ ខ្សឹមណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងតាម ក្នុង
 កាមព័ន្ធយាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធយាយ ក្នុងក្នុង
 ទេវតាព័ន្ធនោះ មានពួកទេវតាច្រើនយេច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់ថាគត
 លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ដោយចង្អុលថាគត រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធយាយ លុះពួកទេវតាព័ន្ធនោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ
 បានពោលពាក្យនេះនឹងគតថា ចរិត្វាព្រះអង្គអក្ខន្តិក រាប់ពីកទុក្ខប្ប
 នេះឡើងទៅ ព្យា កប្បនោះ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ ។ មេ ។ ចរិត្វាព្រះ
 អង្គអក្ខន្តិក យើងទំពាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់
 ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ ។ មេ ។ ចរិត្វាព្រះអង្គអក្ខន្តិក ក្នុង ព្យា កប្ប
 នោះឯង ព្រះវេស្សក្ខមានព្រះភាគ ។ មេ ។ ចរិត្វាព្រះអង្គអក្ខន្តិក
 យើងទំពាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់ព្រះវេស្សក្ខ
 មានព្រះភាគ ។ មេ ។ ចរិត្វាព្រះអង្គអក្ខន្តិក ក្នុងកទុក្ខប្បនេះឯង
 ព្រះកេក្កសន្តៈ ។ ព្រះកោណាគមនៈ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ

មហាបទសុត្តន្ត ភិក្ខុបិដក វេទិកាបដិដិវេទនា

។ បេ ។ តេ មយំ មារិស កក្កុសន្តម្ហិ ។ កោលាគ-
 មនម្ហិ ។ កស្សបម្ហិ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វរិត្តា កោមេសុ
 កាមច្ឆន្តំ វិរាជេត្វា វេទុបបន្ទាតិ ។ តស្មីយេវ ទោ ភិក្កុវេ
 ទេវំកាយេ អនេកានិ ទេវតាសតានិ អនេកានិ
 ទេវតាសហស្សានិ យេនាហំ តេទុបសង្កមីសុ ទុបសង្ក-
 មំត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ។ ឯកមន្តំ បិតា
 ទោ ភិក្កុវេ តា ទេវតា មំ ឯកន វាចំ វេស្មីយេវ ទោ
 មារិស កក្កុសន្តម្ហិ កកវ ឯកវេហំ អរហំ សម្មាសម្មាទ្វោ
 លោកេ ឧប្បន្នោ កកវា មារិស ទត្តិយោ ជាតិយា ទត្តិ-
 យត្តលេ ឧប្បន្នោ កកវា មារិស តោតមោ តោត្ថេន
 កកវតោ មារិស អប្បកំ អាយុប្បមាណំ បវត្តំ លហុកំ
 យោ ចំវំ ដីវតិ សោ វស្សសតំ អប្បំ វា ភិយេហ កកវា
 មារិស អស្សតុស្ស ម្ហលេ អភិសម្មាទ្វោ កកវតោ មារិស

មហាបទសុត្តន្ត ភិក្ខុបិដក វេទិកាបដិដិវេទនា

។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-
 ពមិ ក្នុងសម្លាប់ព្រះកុសន្តៈ ។ ក្នុងសម្លាប់ព្រះកោមេសៈ ។ បាន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះកស្សបម្ហិ ទ្រង់យលាយ
 ពាកៈសចក្កិពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាទាំងនោះ ពួកទេវតាច្រើនយេ ច្រើន
 ពាន់ ចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ប្រាប់បង្គំថាគត
 ច្រើនក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ
 យេក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានរោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះ
 អង្គអ្នកខំខិត្ត វេទុវេនេឯង ក្នុងកទុកប្បនេះ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជាទត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងទត្តិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គ
 អ្នកខំខិត្ត ព្រះមានព្រះភាគ ជាតោតមោតាត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត
 ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចតួចស្តួចស្តើនណាស់ ចុក្កលវេល
 សំរៅយ៉ាងយូរបានត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ ខឹងថយចុះពី ១០០ឆ្នាំ ឬ លើសពី
 ១០០ ឆ្នាំ ក៏មានខ្លះដែរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់
 ក្រោមដើមអស្សត្រព្រឹក្ស បពិត្រព្រះអង្គអ្នកខំខិត្ត ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធសូត

សាវ័បុត្តោមោក្ខណ្ណំ ធាម សាវកយុតំ អហោសិ អត្ថំ
 កន្ទយុតំ កកវតោ មារិស ឯកោ សាវកានំ សង្ខិទានោ
 អហោសិ អឡានុសាវិកំ ភិក្ខុសតានំ កកវតោ មារិស
 អយំ ឯកោ សាវកានំ សង្ខិទានោ អហោសិ សព្វេ-
 សំយេវ ទិណ្ណសភំ កកវតោ មារិស អាណាថា ធាម
 ភិក្ខុ ឧបដ្ឋានោ អត្ថបដ្ឋានោ កកវតោ មារិស សុន្ទោ-
 នោ ធាម វាជា មិគា មាយា ធាម ទេវី មាតា
 ជនត្តិ កថិលវត្តនកំ វជនាមី កកវតោ មារិស
 ឯវំ អភិវត្តមំ អហោសិ ឯវំ បព្វជ្ជា ឯវំ បដានំ
 ឯវំ អភិសម្ពោទំ ឯវំ ធម្មចក្កប្បវត្តំ ភេ មយំ មារិស
 កកវតំ ព្រហ្មចរិយំ ទេវតា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិវាទេត្វា
 ឥទ្ធិបបដ្ឋាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធសូត

មានស្លឹកសាវ័ក ជាត្រីជ្រៃសើរ ជាត្រីជ្រៃម្រឹម ឈ្មោះព្រះសាវ័បុត្ត ១ ព្រះ
 មោក្ខណ្ណ ១ ចរិត្រព្រះអង្គអង្គខ្ញុំ ព្រះមោឃព្រះភាគ មានសាវ័ក-
 សម្មិបុត្តវត្ត មានភិក្ខុ ១ ពាន់ ២ រយ ៥០ ថេ ចរិត្រព្រះអង្គអង្គខ្ញុំ
 ព្រះមោឃព្រះភាគ មានសាវ័កសម្មិបុត្តវត្តប៉ុណ្ណោះ សុទ្ធាត់ជាព្រះទិ-
 ណ្ណស្រពតាំងស៍ ចរិត្រព្រះអង្គអង្គខ្ញុំ ព្រះមោឃព្រះភាគ មានភិក្ខុ
 ឈ្មោះអាទទុ ជាឧបដ្ឋាន ជាអ្នកបម្រើជ្រៃសើរ ចរិត្រព្រះអង្គអង្គខ្ញុំ
 ព្រះមោឃព្រះភាគ ជាព្រះរាជាព្រះនាមសុព្វាននៈ ព្រះមោឃ
 ព្រះនាមមាយាទេវី ជាព្រះមាតាចង្កឹក មានគភ៌បរិវត្តិ ជាព្រះរាជ-
 មាមី ចរិត្រព្រះអង្គអង្គខ្ញុំ ព្រះមោឃព្រះភាគ ព្រះអង្គមានគភ៌ចិ-
 ស្រ្តមណីយ៉ាងនេះ មានចក្ខុជាយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាងនេះ មាន
 ការក្រាស់ដីយ៉ាងនេះ មានព្រះចម្មចក្ខុប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ ចរិត្រព្រះអង្គ
 អង្គខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់
 ព្រះមោឃព្រះភាគ ឡើយណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ រើចមកកើតក្នុងទីនេះ ។

មហាបទសុត្តន្ត ឥតិយកាលាវា ធម្មបទ សុប្បដិវិទ្ធ

[៥៦] ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ ភតាភតស្សវេសា ធម្ម-
 បទ សុប្បដិវិទ្ធា យស្សា ធម្មបទុយា សុប្បដិវិទ្ធកា
 ភតាភតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិច្ឆេតេ ចិច្ចបបកោ ចិច្ច-
 វដ្តមេ បរិយាធិច្ឆវដ្តេ សត្វទុក្ខវតីវត្តេ ជាតិកោមិ អ-
 នុស្សាតិ នាមកោមិ អនុស្សាតិ កោត្តកោមិ អនុស្សាតិ
 អាយុច្យមាណកោមិ អនុស្សាតិ សាវកយុគកោមិ អ-
 នុស្សាតិ សាវកសង្ខតោកោមិ អនុស្សាតិ វរិជ្ជា
 តេ ភកវន្តោ អហេសុំ ឥតិមិ វរិជ្ជាមា ។ វរិ-
 កោត្តា ។ វរិសីលា ។ វរិជ្ជា ។ វរិបញ្ញា ។ វរិវិ-
 ហារី ។ វរិវិមុត្តា តេ ភកវន្តោ អហេសុំ ឥតិ-
 មិតិ ។ ទេវកោមិ ភតាភតស្ស ឯតមត្តំ អាណាទេសុំ
 យេន ភតាភតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិច្ឆេតេ ចិច្ច-
 បបកោ ចិច្ចវដ្តមេ បរិយាធិច្ឆវដ្តេ សត្វទុក្ខវតីវត្តេ

មហាបទសុត្តន្ត កាលាវា ៣ ធម្មបទដែលគឺជាគោលដៅប្រកាសហើយ

[៥៦] ខ្នាលភិក្ខុពុទ្ធជាមួយ ធម្មបទុយា ភតាភតដឹងដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ព្រោះវេត ភតាភត ដឹងច្បាស់ខ្លួនធម្មបទុ បានជាព្រះអភិក្ខុ
 ពុទ្ធជាមួយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តល់ខ្លួនកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វ ឲ្យមានដំណើរ
 យឹកយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តល់ខ្លួនកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្រប
 សន្តត់ខ្លួនកម្ម ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កម្មផលចង់ខ្លួនពុទ្ធពុទ្ធជាមួយ
 ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏ភតាភតលើកឃើញព្រះជាវិជ្ជន លើកឃើញ
 ព្រះនាមវេន លើកឃើញព្រះតាត្រវេន លើកឃើញប្រមាណ នៃព្រះ
 ជន្មយុវេន លើកឃើញភ្នំនៃសាវកវេន លើកឃើញសាវកសង្ខតោវេន
 ជា ព្រះមានព្រះភាគព័ន្ធវេន មានព្រះជាតិយ៉ាងវេន មានព្រះនាមយ៉ាង
 វេន ។ មានព្រះតាត្រយ៉ាងវេន ។ មានសីលយ៉ាងវេន ។ មានធម៌យ៉ាង
 វេន ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងវេន ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងវេន ។ ព្រះមាន
 ព្រះកាមព័ន្ធវេន មានវិមុត្តិយ៉ាងវេនដូច្នោះផង ។ ពុទ្ធជាមួយទៅភាគបាន
 ប្រាប់សេចក្តីនេះចំពោះភតាភត ព្រះអភិក្ខុពុទ្ធជាមួយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់
 ផ្តល់ខ្លួនកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វ ឲ្យមានដំណើរយឹកយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តល់
 ខ្លួនកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសន្តត់ខ្លួនកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំង
 សត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កម្មផលចង់ខ្លួនពុទ្ធពុទ្ធជាមួយ ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ

សុត្តន្តបិដក ទីបីនិកាយស្ស បរាវន្ត

ជាតិគោមិ អនុស្សាវតិ បាមគោមិ អនុស្សាវតិ គោត្ត-
 គោមិ អនុស្សាវតិ អាយុប្បមាណគោមិ អនុស្សាវតិ
 សាវកយុគគោមិ អនុស្សាវតិ សាវកសង្ខេបាគគោមិ
 អនុស្សាវតិ ឃុំជំពូក តេ កកវុត្តោ អយោសុំ ឥតិមិ ឃុំ-
 បាមា ។ ឃុំគោត្តា ។ ឃុំសិលា ។ ឃុំជង្គា ។ ឃុំ-
 បញ្ញា ។ ឃុំវិហារី ។ ឃុំវិមុត្តា តេ កកវុត្តោ អយោសុំ
 ឥតិមិ ។ ឥន្ទរោម កកវុត្តោ អត្តមបា តេ កិក្ខុ
 កកវុត្តោ កាសិកំ អតិទទ្ធាតិ ។

បរាមទានសុត្តំ បរិវិដ្ឋានំ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបីនិកាយ បរាវន្ត

តថាគតកំលើកយើញព្រះជាតិផង លើកយើញព្រះនាមផង លើកយើញ
 ព្រះតាក្រដង លើកយើញប្រមាណវៃដងយុវផង លើកយើញគ្លុំខ
 សាវកផង លើកយើញសាវកសង្ខេបាគផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំង-
 ខ្លួនយះនោះ ព្រះអង្គមានព្រះជាតិយ៉ាងនេះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។
 មានព្រះតាក្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាង
 នេះ ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នេះផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ខ្ញុំព្រះសូត្រនេះ (បច់) ហើយ កិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយ
 ក្រេកអរទើបកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បរាមទានសុត្តិ ១ ។

មហានិទានសុត្តិ ទុតិយំ

[៥៧] ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 កុរុស្ក វិហារតិ កក្កាសនម្មំ^(១) ធាម កុរុចំ ធិតោ ។
 អដោ អាយស្មា អាណន្ទោ យេន ភគវា តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ
 ធិសីធិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីន្ទោ ទោ អាយស្មា
 អាណន្ទោ ភគវន្តំ ឯកនវេន អច្ឆរិយំ កន្តេ អក្ខតំ
 កន្តេ យាវកម្ពិរោ ពាយំ កន្តេ បដិច្ចសមុច្យានោ
 កម្ពិរាវកាសោ ច អដ ច បដ មេ ឧត្តានកុត្តានតោ
 វិយ ទាយតីតិ ។ មាហេវំ អាណន្ទ អវច មាហេវំ
 អាណន្ទ អវច កម្ពិរោ ពាយំ បដិច្ចសមុច្យានោ កម្ពិ-
 រាវកាសោ ច ។ ឯតស្ស អាណន្ទ ធម្មស្ស អននុកោតា

១ កម្មសន្មតិច្ឆិ ពាលា ។

មហានិទានសូត្រ ទី ២

[៥៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោ
 ព្រះភោគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងកម្មាសខ្លួននិគម របស់អ្នកកុរុ ក្នុង
 កុរុជនបទ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមោ
 ព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមោព្រះភោគ ហើយ
 អន្តិយក្នុងទីដីសមគ្គ ។ លុះព្រះអាណន្ទមានអាយុ អន្តិយក្នុងទីដីសមគ្គ
 ហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមោព្រះភោគដូច្នោះថា ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន
 អស្ចារ្យណាស់ ចតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ចំរុំឡូកណាស់ ចតិក្រព្រះអន្តិ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះចង់ចូលមុច្យាននេះជ្រៅហួសប្រមាណផង ប្រាកដជាជ្រៅ
 ផង ពោះចំនាងដ៏ទ្រៅច្រុំណោះ កំនត់តែប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអន្តិ ថាហាក់
 ដូចជាកក់ក្រៃពេក ។ ព្រះអន្តិគ្រាស់ថា ម្ចាស់អាណន្ទ អ្នកកុរុពាលយ៉ាង
 នេះឡើយ ម្ចាស់អាណន្ទ អ្នកកុរុពាលយ៉ាងនេះឡើយ បដិច្ចសមុច្យាននេះ
 ប្រូវផង ប្រាកដជាជ្រៅផង ។ ម្ចាស់អាណន្ទ ព្រោះមិនបានគ្រាស់ដឹង

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយស្ស មហាវគ្គ

អប្បដិវេនា ឃីវេយំ បថា គុណកុលកជាតា កុ-
 លាកណ្ឌិកជាតា^(១) មុក្ខបទ្ធវជន្ធាតា អមាយំ មុក្ខតិ
 វិនិច្ឆាតំ សំសារំ ជាតិវត្តតិ ។ អត្ថំ ឥនប្បច្ចយា
 ជនាទណ្ឌិ ឥតិ បុរេដ្ឋេន សតា អាទន្ទ អត្ថតិស្ស
 វចនិយំ ។ កីបច្ចយា ជនាទណ្ឌិ ឥតិ ទេ វិទេយ្យ
 ជាតិប្បច្ចយា ជនាទណ្ឌិ ឥតិស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ
 ឥនប្បច្ចយា ជាតិកំ ឥតិ បុរេដ្ឋេន សតា អាទន្ទ
 អត្ថតិស្ស វចនិយំ ។ កីបច្ចយា ជាតិកំ ឥតិ ទេ
 វិទេយ្យ កវប្បច្ចយា ជាតិកំ ឥតិស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ
 ឥនប្បច្ចយា ករោតិ ឥតិ បុរេដ្ឋេន សតា អាទន្ទ អត្ថ-
 តិស្ស វចនិយំ ។ កីបច្ចយា ករោតិ ឥតិ ទេ វិទេ-
 យ្យ ឧបាទានប្បច្ចយា ករោតិ ឥតិស្ស វចនិយំ ។
 អត្ថំ ឥនប្បច្ចយា ឧបាទានិ ឥតិ បុរេដ្ឋេន សតា
 អាទន្ទ អត្ថតិស្ស វចនិយំ ។ កីបច្ចយា ឧបាទានិ ។

១ គ. គុណកុណិកជាតា ។ ឃ. កុលាកណ្ឌិកជាតា ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ មហាវគ្គ

ព្រោះមិនបានចាក់ដុះដូចម៉ែដុះឯង ទើបកូនសត្វនេះកើតទៅជាសុគត្យា
 ដូចជាក្សត្រ (ដែលកណ្តុរកាត់) ដូចជាកំបោះត្រូវវិភាយរបស់ជន-
 ម្បញ្ញប្បដូចជាសំបុកសត្វស្លាប់ ដូចជាស្រូវយាច្នៃនិងស្រូវដំណេកខ្សោយ
 ដែលដំពាក់គ្នាយ៉ាងនេះ ទើបមិនកន្លងខ្លួនអបាយ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆាតនិស្សិកា
 បាន ។ ម្នាលភានុ កាលបើមានគេសួរថា ជននិមនោរោកិមាន
 ព្រោះធម៌នេះមានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា ជន
 និមនោរោកិមានព្រោះអ្វីជាចម្លើយ គប្បីប្រាប់តថា ជននិមនោរោកិ
 កើតមានព្រោះជាតិជាចម្លើយ ។ ម្នាលភានុ កាលបើមានគេសួរថា ជាតិ
 កើតមានព្រោះធម៌នេះជាចម្លើយមានដែរឬ គប្បីប្រាប់តថា មាន ។ បើគេ
 សួរទៀតថា ជាតិកើតមានព្រោះអ្វីជាចម្លើយ គប្បីប្រាប់តថា ជាតិកើតមាន
 ព្រោះភពជាចម្លើយ ។ ម្នាលភានុ បើមានគេសួរថា ភពកើតមានព្រោះ
 ធម៌នេះជាចម្លើយមានដែរឬ គប្បីប្រាប់តថាមាន ។ បើគេសួរទៀតថា ភព
 កើតមានព្រោះអ្វីជាចម្លើយ គប្បីប្រាប់តថា ភពកើតមានព្រោះឧបាទានជា
 ចម្លើយ ។ ម្នាលភានុ បើមានគេសួរថា ឧបាទានកើតមានព្រោះធម៌នេះ
 ជាចម្លើយមានដែរឬ គប្បីប្រាប់តថាមាន ។ បើគេសួរទៀតថា ឧបាទាន

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ចរិយសុបប្បវេណី

ឥតិ ទេ វិនិយម្យ កណ្តាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ឥច្ចស្ស
 វចនិយំ ។ អត្ថំ ឥនិច្ចយា កណ្តាតិ ឥតិ ចុះដ្ឋន
 សតា អាណន្ត អត្ថិតិស្ស វចនិយំ ។ កឹបច្ចយា
 កណ្តាតិ ឥតិ ទេ វិនិយម្យ វេទនាបច្ចយា កណ្តាតិ
 ឥច្ចស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ ឥនិច្ចយា វេទនាតិ
 ឥតិ ចុះដ្ឋន សតា អាណន្ត អត្ថិតិស្ស វចនិយំ ។
 កឹបច្ចយា វេទនាតិ ឥតិ ទេ វិនិយម្យ ជស្សប្បច្ចយា
 វេទនាតិ ឥច្ចស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ ឥនិច្ចយា
 ជស្សភិ ឥតិ ចុះដ្ឋន សតា អាណន្ត អត្ថិតិស្ស
 វចនិយំ ។ កឹបច្ចយា ជស្សភិ ឥតិ ទេ វិនិយម្យ
 នាមរូបប្បច្ចយា ជស្សភិ ឥច្ចស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ
 ឥនិច្ចយា នាមរូបន្តិ ឥតិ ចុះដ្ឋន សតា អាណន្ត អត្ថិ-
 តិស្ស វចនិយំ ។ កឹបច្ចយា នាមរូបន្តិ ឥតិ ទេ វិនិយម្យ
 វិញ្ញាណប្បច្ចយា នាមរូបន្តិ ឥច្ចស្ស វចនិយំ ។ អត្ថំ
 ឥនិច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ ឥតិ ចុះដ្ឋន សតា អាណន្ត អត្ថិ-
 តិស្ស វចនិយំ ។ កឹបច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ ឥតិ ទេ វិនិយម្យ

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ កាលនិទានិយម្យសុបប្បវេណី

កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះ
 កណ្តាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ត បើមានគេសួរថា កណ្តាកើតមាន
 ព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានវដ្តរឺ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើគេសួរ
 ទៀតថា កណ្តាកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់ថា កណ្តាកើតមាន
 ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ត បើមានគេសួរថា វេទនាកើតមាន
 ព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានវដ្តរឺ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើគេសួរ
 ទៀតថា វេទនាកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា វេទនាកើតមាន
 ព្រោះជស្សរឺជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ត បើមានគេសួរថា ជស្សរឺកើតមាន
 ព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានវដ្តរឺ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើគេសួរទៀត
 ថា ជស្សរឺកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា ជស្សរឺកើតមានព្រោះ
 នាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ត បើមានគេសួរថា នាមរូបកើតមានព្រោះ
 ធម៌នេះជាបច្ច័យ មានវដ្តរឺ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា
 នាមរូបកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា នាមរូបកើតមានព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ត បើមានគេសួរថា វិញ្ញាណកើត
 មានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានវដ្តរឺ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើ
 គេសួរទៀតថា វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយស្ស បហវគ្គ

នាមរូបប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណាត្តំ ឥន្ទស្ស វចន្តយំ ។
 ឥតិ ខោ អាណន្ទ នាមរូបប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញា-
 ណប្បដ្ឋយា នាមរូបំ នាមរូបប្បដ្ឋយា វស្សា វស្ស-
 ប្បដ្ឋយា វេទនា វេទនាប្បដ្ឋយា តណ្ហា តណ្ហាប្បដ្ឋយា
 ឧបាទានំ ឧបាទានប្បដ្ឋយា ករោ កវប្បដ្ឋយា ជាតិ
 ជាតិប្បដ្ឋយា ជរាមរណំ^(១) សោកបរិទេវទុក្ខោន-
 ទស្សនាយាសា សម្មវដ្តំ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[៥៨] ជាតិប្បដ្ឋយា ជរាមរណាត្តំ ឥតិ ខោ ចានតំ
 វត្តំ ។ តនាណន្ទ ឥមិចាបេតំ ចរិយាយេន វេទិតត្វំ យ-
 ថា ជាតិប្បដ្ឋយា ជរាមរណំ ។ ជាតិ ច^(២) ហិ អាណន្ទ

១ ១. ឧត្តន្តរ ជរាមរណាប្បដ្ឋយាតិ ចាណិ ទិស្សតិ នតិហរាហលេន វរិតត្វំ មញ្ញោ ។
 ២ ១. វ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ បហវគ្គ

វិញ្ញាណកើតមានព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាណន្ទ វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ វស្សៈ
 កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះវស្សៈជាបច្ច័យ
 តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
 បច្ច័យ ករាកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះករ
 ជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទ្បកទ្បល សេចក្តីលំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ក៏កើតមានព្រម ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ កន្លែងនេះ វេទិត
 កើតឡើងយ៉ាងនេះ ។

[៥៨] ពាក្យថា ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យនេះ
 ពិតជាកថាគុណសម្បត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអាណន្ទ
 ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវជឿនតាមទំនង ដែលជរាមរណៈកើត
 មាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតថា ថេជាកិ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ដំបូងបុណ្យ

បាភវីស្ស សទ្ធិស ធាតុ សទ្ធិស ធាតុ កុស្ម័យ កុស្ម័យ
 ចំ សេយ្យថីដំ ទេវាចំ វា ទេវត្តាយ កុដ្ឋាចំ វា កុដ្ឋ-
 ត្តាយ យក្ខាចំ វា យក្ខត្តាយ ក្ខត្តាចំ វា ក្ខត្តាយ
 មនុស្សាចំ វា មនុស្សត្តាយ ចតុម្បាចំ វា ចតុម្ប-
 ត្តាយ បក្ខីចំ វា បក្ខីត្តាយ^(១) សិរីសចាចំ វា សិរីស-
 បត្តាយ ។ ភេសំ ភេសត្ថ ហំ អាទទ្ធ សត្តាចំ ត-
 ថត្តាយ ជាតិ បាភវីស្ស ។ សទ្ធិសោ ជាតិយា ឧសតិ
 ជាតិធិរោជា អបំ ទុ ទោ ជនមរណំ ចញ្ញាយេថាតិ ។
 ហោ ហោតិ ករុន្ត ។ កស្មាតិហានទ្ធ ឯសេវ ហោតុ ឯតំ

១ ឧ. ឧ. ចតុម្បាយ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ កាលសំគីបដិច្ចសមុប្បាទ

មិនមានដល់សត្វណាមួយ ក្នុងភពណា ។ ដោយតាមការចាំបាច់ ដោយ
 សភាវៈចាំបាច់^(១) ហើយ គឺថា ជាតិមិនមាន ដល់ពួកទេវតា ដើម្បីការវះជា
 ទេវតា ដល់ពួកឧត្ត ដើម្បីការវះជាឧត្ត ដល់ពួកយក្ស ដើម្បីការវះ
 ជាយក្ស ដល់ពួកក្ខត ដើម្បីការវះជាក្ខត ដល់ពួកមនុស្ស ដើម្បីការវះ
 ជាមនុស្ស ដល់ពួកសត្វដើមប្លូម ដើម្បីការវះជាសត្វដើមប្លូម ដល់
 ពួកសត្វស្វាប ដើម្បីការវះជាសត្វស្វាប ដល់ពួកសត្វល្អិត ដើម្បី
 ការវះជាសត្វល្អិត ។ ម្យ៉ាងទៀត ជាតិមិនមាន ដល់សត្វនោះ ។ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។ កាលៈទេសៈជាតិមិនមានដោយប្រការចាំបាច់ ព្រោះ
 ជាតិលេងហើយ ថ្មីដូច្នោះ កើតមរណៈគឺច្បាប់ច្រកដ៏វែង ។ ព្រោះ
 ការខ្ពស់បង្អស់ ច្រកព្រះភ្នំដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ព្រោះ
 អង្គក្រាស់ជា ខ្ពស់គ្មាន ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ជាតិទេវតាវះហេតុ

១ សេចក្តីនេះស្រដៀងនឹងសត្វព្រៃសត្វភពចាំបាច់ កាលៈទេសៈជាតិហើយ ដក
 មរណៈកំណែង ។

សុត្តន្តបិដក ទីបីកាយស្ស ឧបាសិទ្ធិ

សុត្តន្តបិដក ទីបីកាយ ឧបាសិទ្ធិ

ជំនាន់ ឯស សុខុមយោ ឯស បច្ចុយោ ជកមរណាស្ស
 យនិទំ ជាតិ ។ កវច្បច្ចយា ជាតិ ឥតិ ទោ ចនេតំ
 វុត្តំ ។ កណាទទ្ធ ឥទិទាមេតំ ចរិយាយេន វេទិតតំ យ-
 ថា កវច្បច្ចយា ជាតិ ។ ករោ ច ហិ អាទទ្ធ ធាកវិស្ស
 សទ្ធន សត្វំ សត្វជា សត្វំ កស្សចិ កំម្ពិចិ សេយ្យ-
 ចិទំ កាមករោ ក(១) រូបករោ ក(២) អរូបករោ ក ។
 សត្វសោ កវេ អសតិ កវិទិវេនា អបិ ទុ ទោ ជាតិ
 បញ្ញាយេជាតិ ។ ហោ ហេតំ កន្ត ។ កស្មាតិហានទ្ធ
 ឯសេវ ហេតុ ឯតំ ជំនាន់ ឯស សុខុមយោ ឯស បច្ចុ-
 យោ ជាតិយា យនិទំ ករោ ។ ទោណាទច្បច្ចយា ក-
 រោតិ ឥតិ ទោ ចនេតំ វុត្តំ ។ កណាទទ្ធ ឥទិទាមេតំ
 ចរិយាយេន វេទិតតំ យថា ទោណាទច្បច្ចយា ករោ ។
 ទោណាទត្យ(៣) ហិ អាទទ្ធ ធាកវិស្ស សទ្ធន សត្វំ
 សត្វជា សត្វំ កស្សចិ កំម្ពិចិ សេយ្យចិទំ កាមុតា-
 នានំ ក ធិដ្ឋតានានំ ក សីលត្តតុតានានំ ក អត្ត-
 កុតុតានានំ ក ។ សត្វសោ ទោណាទេ អសតិ

ជាទិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យ នៃជកមរណៈ ។ ពាក្យថា
 ជាតិកើតមាន ព្រោះគេជាបច្ច័យនេះ ប្រាកដជាកថាគតសម្តែងហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអាទទ្ធ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្ញុំ
 បណ្តាំត្រូវដឹងតាមទំនង ដែលជាតិកើតមាន ព្រោះគេជាបច្ច័យនេះ
 ចុះ ។ ម្នាលអាទទ្ធ សេចក្តីពិតថា បើគេមិនមានហើយដល់សក្ខណាមួយ
 ក្នុងកលណា ។ ដោយអាការៈវាំងក្នុង ដោយសភាវៈវាំងក្នុង គឺ កាមករោ ១
 រូបករោ ១ អរូបករោ ១ ។ កាលបើគេមិនមានដោយប្រការវាំងក្នុង
 ព្រោះគេលេងហើយ បើដូច្នោះ គេជាតិច្បទានប្រាកដដែរ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គបើចម្រើន ហេតុខ្ញុំ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាទទ្ធ ព្រោះហេតុ
 ដូច្នោះឯង ករណៈទើបជាហេតុ ជាទិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យ
 នៃជាតិ ។ ពាក្យថា ករណៈកើតមានព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ នេះប្រាកដ
 ជាកថាគតសម្តែងហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអាទទ្ធ ព្រោះហេតុ
 នោះ ពាក្យខ្ញុំ បណ្តាំត្រូវដឹងតាមទំនងដែលករណៈកើតមាន ព្រោះឧបាទាន
 ជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអាទទ្ធ សេចក្តីពិតថា បើឧបាទាន មិនមាន
 ហើយ ដល់សក្ខណាមួយក្នុងកលណា ។ ដោយអាការៈវាំងក្នុង ដោយ
 សភាវៈវាំងក្នុង គឺ កាមុបាទាន ១ ទិដ្ឋុបាទាន ១ សីលត្តកុបាទាន ១
 អត្តកុបាទាន ១ ។ កាលបើឧបាទាន មិនមានដោយប្រការវាំងក្នុង

១-២ ១. វិសេស្ត ២ ទិស្សនិ ។ ៣ ១. ទោណាទិវ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ពុទ្ធភាសាវរិ បដិច្ចសមុប្បវាទា

ឧបាសម្ពុទ្ធិវេទនា អបិ ទុ ទោ ករេ បញ្ញាយេជាតិ ។
 នោ ហេតំ ករន្ត ។ តស្មាតិហានន្ត ឯសេវ ហេតុ ឯតំ
 ឯនាទំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ កវស្ស យទិទំ
 ឧបាសម្ពុទ្ធិ ។ តណ្ហាបច្ចយោ ឧបាសម្ពុទ្ធិ ឥតិ ទោ ចរេតំ
 វុត្តំ ។ តណ្ហានន្ត ឥតិហេតុ បរិយាយេន វេទិតតំ យថា
 តណ្ហាបច្ចយោ ឧបាសម្ពុទ្ធិ ។ តណ្ហា ច ហំ អាណន្ត ធាក-
 វិស្ស សទ្ធន សត្វំ សត្វជា សត្វំ កស្សចំ កិម្ពិចិ
 សេយ្យធីទំ រូបតណ្ហា^(១) សន្ធតណ្ហា កន្ធតណ្ហា រស-
 តណ្ហា វេជាដ្ឋតណ្ហា ធម្មតណ្ហា ។ សត្វសោ តណ្ហា-
 យ អសតិ តណ្ហាវេទនា អបិ ទុ ទោ ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញា-
 យេជាតិ ។ នោ ហេតំ ករន្ត ។ តស្មាតិហានន្ត ឯសេវ
 ហេតុ ឯតំ ឯនាទំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ
 ឧបាសម្ពុទ្ធិ យទិទំ តណ្ហា ។ វេទនាបច្ចយោ តណ្ហាតិ
 ឥតិ ទោ ចរេតំ វុត្តំ ។ តណ្ហានន្ត ឥតិហេតុ បរិ-
 យាយេន វេទិតតំ យថា វេទនាបច្ចយោ តណ្ហា ។

១ រូបតណ្ហាភិចិ ។ វេទិតតណ្ហាភិចិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ ពុទ្ធភាសាវរិ ពោលអំពីបដិច្ចសមុប្បវាទ

ព្រោះឧបាសម្ពុទ្ធិហើយ ថើដូច្នោះ តើគាត់ច្បាស់ប្រាកដដែរឬ ។
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះឯង ឧបាសម្ពុទ្ធិនេះទើបជាហេតុ ជាឱបា ជាសមុទ័យ ជា
 បច្ច័យនៃឧបាសម្ពុទ្ធិ ។ ពាក្យថា ឧបាសម្ពុទ្ធិគឺមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
 នៃប្រាកដជាតថាគតសម្តែងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត
 ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្លះបណ្ឌិតក្រូជីវីតាមទំនើងដែលឧបាសម្ពុទ្ធិគឺមាន
 ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត សេចក្តីពិតថា បើតណ្ហា
 មិនមានហើយ ដែលសត្វណាមួយ ក្នុងកលណា ។ ដោយសារការទាំងក្នុង
 ដោយសារការទាំងក្នុង តិរិយាតណ្ហា ១ សទ្ធតណ្ហា ១ កន្ធតណ្ហា ១
 រសតណ្ហា ១ វេជាដ្ឋតណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ។ កាលបើតណ្ហា
 មិនមានដោយប្រការទាំងក្នុង ព្រោះតណ្ហារលក់ហើយ ថើដូច្នោះ តើ
 ឧបាសម្ពុទ្ធិច្បាស់ប្រាកដដែរឬ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះមិន
 មានទេ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង តណ្ហានេះទើបជាហេតុ
 ជាឱបា ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃឧបាសម្ពុទ្ធិ ។ ពាក្យថា តណ្ហាគឺ
 មាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ នៃប្រាកដជាតថាគតសម្តែងហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្លះបណ្ឌិត
 ក្រូជីវីតាមទំនើងដែលតណ្ហាគឺមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យនេះចុះ ។

សុត្តនិកាយ ទី១៧ មហានិទ្ទេស

វេទនា ច ហិ អាទទ្ធ ធាកវិស្ស សព្វេន សត្វំ សត្វ-
 ជា សត្វំ កស្សចំ កំម្ពិចិ សេយ្យចំ ចកុសម្មស្ស-
 ជា វេទនា សោតសម្មស្សជា វេទនា យានសម្មស្សជា
 វេទនា ជីក្ខុសម្មស្សជា វេទនា កាយសម្មស្សជា វេទ-
 នា មនោសម្មស្សជា វេទនា ។ សត្វសោ វេទនាយ
 មសតិ វេទនាចំរោតា អចំ ទុ ទោ កណ្ណា មញ្ញាយ-
 ជាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ត ។ កស្មាតិហានទ្ធ ឯសេវ
 ហេតុ ឯតំ វិទានំ ឯស សមុទយោ ឯស ចទ្ធយោ
 កណ្ណាយ យនិទំ វេទនា ។

[៥៧] ឥតិ ទោ បទេតំ(១) អាទទ្ធ វេទនំ ចដិទ្ធ
 កណ្ណា កណ្ណំ មដិទ្ធ បរិយេសនា បរិយេសនំ ចដិទ្ធ
 លាភោ លាភំ ចដិទ្ធ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយំ ចដិទ្ធ
 ធន្តរកោ ធន្តរកំ មដិទ្ធ អដ្ឋោសានំ អដ្ឋោ-
 សានំ មដិទ្ធ បរិក្កហោ បរិក្កហំ មដិទ្ធ មច្ឆរិយំ

១ ឧ. បទេតំ ឧ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ ទី១៧ មហានិទ្ទេស

ម្នាលភានុ នេសចក្កិភិកថា ថេវេនាមិនមានហើយវេសក្ខណមួយក្នុង
 ភពលា ។ ដោយភាគាវាចំភិក្ខុ ដោយសភាវៈចំភិក្ខុ គឺវេនាកើតអំពី
 ចកុសម្មស្ស ១ វេនាកើតអំពីសោតសម្មស្ស ១ វេនាកើតអំពីយាន-
 សម្មស្ស ១ វេនាកើតអំពីជីក្ខុសម្មស្ស ១ វេនាកើតអំពីកាយសម្មស្ស ១
 វេនាកើតអំពីមនោសម្មស្ស ១ ។ កាលបើវេនាមិនមានដោយច្រកាវ
 ចំភិក្ខុ ព្រោះវេនាលេតហើយ ថេវេនាមិនកើតណាត្រូវមានប្រាកដវេ
 ច្ច ។ ចរិត្រព្រះកន្តិដិចម្រឹម ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលភានុ ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះនឹង វេនានេះ ទើបជាហេតុ ជាឱបាទ ជាសមុទ័យ
 ជាចច្ចុយនៃកណ្ណា ។

[៥៧] ម្នាលភានុ កណ្ណាកើតមាន ព្រោះការស្រ័យវេនា ការ
 ស្រ័យកកើតមាន ព្រោះការស្រ័យកណ្ណា លាភកើតមានព្រោះការស្រ័យការ
 ស្រ័យក វិនិច្ឆយនិសេចក្តីគ្រិះរិះកើតមានព្រោះការស្រ័យលាភ ធន្តរកតិ
 សេចក្តីប្រាថ្នានឹងតម្រកកើតមានព្រោះការស្រ័យវិនិច្ឆយ សេចក្តីចូលចិត្ត
 មាំកើតមានព្រោះការស្រ័យធន្តរក សេចក្តីហ្មឺវិហារកើតមាន ព្រោះការ
 ស្រ័យសេចក្តីច្រកាន់មាំ សេចក្តីកំណាញ់កើតមានព្រោះការស្រ័យសេចក្តី

ចេញពីសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវិ អកុសលធម្មានំ ហេតុប្បដ្ឋយកថា
 មជ្ឈិមំ បដិច្ច អារត្តោ អារត្តំ បដិច្ច^(១) អារត្តាធិក-
 រណំ ទណ្ណានាទសត្តានាទកលហវិក្កហវិវាទតុវតុវិបេ-
 សុញ្ញមុសារាទា អនេកេ ចាបកា អកុសលា ទម្មា
 សម្ពុវន្តិ ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ ។ គណនន្ត ឥវិចា-
 បេតំ បរិយាយេន វេទិតត្បំ យថា អារត្តាធិក-
 រណំ ទណ្ណានាទសត្តានាទកលហវិក្កហវិវាទតុវតុវិបេ-
 សុញ្ញមុសារាទា អនេកេ ចាបកា អកុសលា ទម្មា
 សម្ពុវន្តិ ។ អារត្តោ ច ហិ អាទន្ត បាភវិស្ស
 សត្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ កស្សចិ កត្តិចិ ។
 សត្វសោ អារត្តោ អសតិ អារត្តាធិកេនា អបិ នុ
 ទោ ទណ្ណានាទសត្តានាទកលហវិក្កហវិវាទតុវតុវិបេ-
 សុញ្ញមុសារាទា អនេកេ ចាបកា អកុសលា ទម្មា
 សម្ពុវយ្យុន្តិ ។ ហោ ហេតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ត

១ ខ. ច. អរត្តំ ចដិច្ចានំ ទ វិស្សុតិ ។

ចេញពីសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវិ: ពោលអំពីហេតុនិងច្បាប់នៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ហ្វូងវិហង ការត្រូវចាំកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់ អកុ-
 សលធម៌ ដ៏លាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងស្រ្តាវុធ ការ
 ឈ្លោះចាស់ទៃនិវាទ ពាក្យថា ឯងមិន ពាក្យញុញនី ពាក្យកុហក កើត
 មានព្រោះអាស្រ័យការត្រូវចាំ គឺថា មានការត្រូវចាំ ជាហេតុ ពាក្យនេះ
 ប្រាកដជាកថាគុសម្ពុវន្តិហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្ញុំ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្តាំកត្តាដឹងតាមទំនងដែលអកុសលធម៌ ដ៏លាមក
 ជាច្រើន គឺ ការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងស្រ្តាវុធ ការឈ្លោះចាស់ទៃនិវាទ
 ពាក្យថា ឯងមិន ពាក្យញុញនី ពាក្យកុហក វាមិនកើតមានព្រោះការ
 ត្រូវចាំជាហេតុនេះចុះ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្ញុំ សេចក្តីពិតថា មើលការត្រូវចាំមិន
 មានហើយ ដល់សត្វណាមួយ ក្នុងភពណា ។ ដោយអាការពាំងត្បូង
 ដោយសភាវៈពាំងត្បូង ។ កាលមើលការត្រូវចាំ មិនមានដោយប្រការ
 ពាំងត្បូង ព្រោះការត្រូវចាំលក់ហើយ មើលដូច្នោះ កើតអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងស្រ្តាវុធ ការឈ្លោះ ចាស់ទៃនិ
 វាទ ពាក្យថា ឯងមិន ពាក្យញុញនី ពាក្យកុហក គប្បីកើតមានដែរ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុ

ឯសេវ ហេតុ ឯកំ ឯនាមំ ឯស សុខនយោ ឯស
 ចន្ទយោ ន ណ្ហា នា នស ក្កា នា នកល ហរិក្ក ហរិកំ នតុវតុវំ
 ចេសុញ្ញមុសាវាណំ អនេកេសំ ចាបកាណំ អត្ត-
 សលាណំ ធម្មាណំ សម្ពុកាយ យេនិមំ អារត្តោ ។
 ចន្ទវិយំ បដិច្ច អារត្តោតិ ឥតិ ទោ ចនេតំ វុត្តំ ។
 តនានន្ត ឥតិចាចេតំ ចរិយាយេន វេនិត្យំ យថា
 ចន្ទវិយំ បដិច្ច អារត្តោ ។ ចន្ទវិយញ្ច(១) ហិ អាណន្ត
 បាភវិស្ស សាត្វន សត្វំ សត្វថា សត្វំ កស្សនិ
 កិម្ពិទ្ធិ ។ សត្វសោ ចន្ទវិយេ អសតិ ចន្ទវិយនិរោចា
 អចំ ទុ ទោ អារត្តោ ចញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ
 កន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ត ឯសេវ ហេតុ ឯកំ ឯនាមំ

១. ចន្ទវិយំ ។

ដូច្នោះ ការក្សតំនេះ ទើបជាហេតុ ជាធិតាន ជាសមុទ័យ ជាចត្តិយ
 ខែកិរិយាកើតមានខែអកុសលធម៌វិលាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់
 គ្រឿងស្រ្តាវុធ ការល្មោះ ខាស់ទែន វែង ពាក្យថា ឯនិមិន ពាក្យ
 ញ្ញះញ្ញី ពាក្យកុហក ។ ពាក្យថា ការក្សតំ កើតមានព្រោះគា-
 ស្រ្តីយសេចក្តីកំណាញ់ នេះប្រាកដជាគឺជាគតសម្ពុទ្ធិហើយដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ ម្នាលភានន្ត ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្ញុំចេណ្ឌិតគួរដឹងតាមខ្លះ
 ដែលការក្សតំ កើតមាន ព្រោះគាស្រ្តីយសេចក្តីកំណាញ់នេះចុះ ។
 ម្នាលភានន្ត សេចក្តីពិតថា ចើសេចក្តីកំណាញ់មិនមានហើយដល់សត្វ
 ណាមួយក្នុងកលណា ។ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង ។
 កាលចើសេចក្តីកំណាញ់ មិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះសេចក្តី
 កំណាញ់លក់ហើយ ចើដូច្នោះគឺការក្សតំ គឺច្បាប់ប្រាកដដែរ ។
 ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ញុំមិនមានទេ ។ ម្នាលភានន្ត ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះឯង សេចក្តីកំណាញ់នេះ ទើបជាហេតុ ជាធិតាន

មហានិកាយសុត្តន្ត លុទ្ធភាណវិរ អនុសយន្តម្ពំ ធាតុប្បយាយិកា

ឯស សមុទយោ ឯស ចច្ចយោ អារក្ខស្ស យទិទំ
 មច្ឆវិយំ ។ ចរិក្កហំ ចដិទ្ធ មច្ឆវិយទ្ធំ ឥតិ ទោ
 ចទេតំ វុត្តំ ។ កណទទ្ធ ឥទំបាចេតំ ចវិយាយេន
 វេទិតត្រំ យថា ចរិក្កហំ ចដិទ្ធ មច្ឆវិយំ ។ ចរិក្ក-
 ហោ ច ហិ អាទទ្ធ បាកវិស្ស សទ្ធនេ សត្វំ សទ្ធជា
 សត្វំ កស្សចិ កំម្ពិចិ ។ សទ្ធសោ ចរិក្កហេ អសតិ
 ចរិក្កហាទំរោណា អមិ ទុ ទោ មច្ឆវិយំ ចត្វាយេថាតិ ។
 យោ ហេតំ កន្ត ។ កស្មាតិហានទទ្ធ ឯសវ ហេតុ ឯតំ
 ទិណំ ឯស សមុទយោ ឯស ចច្ចយោ មច្ឆវិយស្ស
 យទិទំ ចរិក្កហោ ។ អដ្ឋោសានំ ចដិទ្ធ ចរិក្កហោតិ
 ឥតិ ទោ ចទេតំ វុត្តំ ។ កណទទ្ធ ឥទំបាចេតំ ចវិយា-
 យេន វេទិតត្រំ យថា អដ្ឋោសានំ ចដិទ្ធ ចរិក្ក-
 ហោ ។ អដ្ឋោសានញ្ច^(១) ហិ អាទទ្ធ បាកវិស្ស

១ ឧ. អដ្ឋោសានំ ។

មហានិកាយសុត្តន្ត លុទ្ធភាណវិរ ពោលនិទិហេតុនិមច្ចយនៃពួកអនុសយនិ

ជាសមុទ័យ ជាច្ច័យនៃការក្សានំ ។ ពាក្យថា សេចក្តីកំណាញ់កើត
 មាន ព្រោះការស្រ័យការហ្វូនីវហាននេះ ប្រាកដជា ភថាឥតសវ័ម្ពនិហើយ
 ដោយច្រកាដូច្នោះ ។ ម្ចាស់គានទុ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះ បណ្ឌិត
 គួរដឹងតាមទំនង ដែលសេចក្តីកំណាញ់កើតមាន ព្រោះការស្រ័យការ
 ហ្វូនីវហាននេះចុះ ។ ម្ចាស់គានទុ សេចក្តីពិតថា ថើការហ្វូនីវហានមិនមាន
 ហើយដល់សត្វណាមួយ ក្នុងភពណា ។ ដោយការការពារព័ន្ធក្នុង ដោយ
 សភាវៈព័ន្ធក្នុងទេ ។ កាលថើការហ្វូនីវហានមិនមានដោយច្រកាព័ន្ធក្នុង
 ព្រោះការហ្វូនីវហានលក់ហើយ ថើដូច្នោះ តើសេចក្តីកំណាញ់ធម្មមាន
 ប្រាកដវែវវេ ។ ចរិក្កព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់គានទុ
 ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការហ្វូនីវហាននេះ ទើបដោះហេតុ ជាទំនាទ ជា
 សមុទ័យ ជាច្ច័យនៃសេចក្តីកំណាញ់ ។ ពាក្យថា សេចក្តីហ្វូនីវហាន
 កើតមាន ព្រោះការស្រ័យសេចក្តីច្រកានំនោះ ប្រាកដជា ភថាឥតសវ័ម្ពនិ
 ហើយដោយច្រកាដូច្នោះ ។ ម្ចាស់គានទុ ព្រោះហេតុនោះពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិត
 គួរដឹងតាមទំនងដែលការហ្វូនីវហានកើតមាន ព្រោះការស្រ័យសេចក្តីច្រ-
 កានំនោះចុះ ។ ម្ចាស់គានទុ សេចក្តីពិតថា ថើសេចក្តីច្រកានំមិនមាន

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បហវន្តោ

សត្វេន សត្វំ សត្វជា សត្វំ កស្សចិ កិម្ពិទិ ។ សត្វ-
 សោ អដ្ឋោសានេ អសតិ អដ្ឋោសានេនិរោជាន អថិ ទុ-
 ទោ បរិក្កហោ បញ្ញាយេនាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត ។
 កស្មាតិហានន្ត ឯសេវ ហេតុ ឯតំ ឯនាមំ ឯស សមុ-
 យោ ឯស បដ្ឋយោ បរិក្កហស្ស យនិទំ អដ្ឋោសានំ ។
 ធន្តរាតំ បដិច្ច អដ្ឋោសាននិទំ ភតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ ។
 តនានន្ត ភតិទោនេតំ បរិយាយេន វេទិតត្វំ យថា
 ធន្តរាតំ បដិច្ច អដ្ឋោសានំ ។ ធន្តរកោ ច ហិ
 អាណន្ត ធាកវិស្ស សត្វេន សត្វំ សត្វជា សត្វំ ក-
 ស្សចិ កិម្ពិទិ ។ សត្វសោ ធន្តរកេ អសតិ ធន្តរក-
 និរោជាន អថិ ទុ ទោ អដ្ឋោសានំ បញ្ញាយេនាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្ត ។ កស្មាតិហានន្ត ឯសេវ ហេតុ ឯតំ
 ឯនាមំ ឯស សមុយោ ឯស បដ្ឋយោ អដ្ឋោសា-
 នស្ស យនិទំ ធន្តរកោ ។ វិនិច្ឆយំ បដិច្ច ធន្តរកោតិ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បហវន្ត

ហើយដល់សត្វណាមួយ ក្នុងភពណា ។ ដោយការពារព័ន្ធក្នុង ដោយ
 សភាវៈព័ន្ធក្នុង ។ កាលបើសេចក្តីប្រកាន់មាំមិនមាន ដោយប្រការព័ន្ធក្នុង
 ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់មាំលក់ហើយ បើដូច្នោះ តើការហ្នឹងហែងស្បើមមាន
 ព្រាកដដែរឬ ។ បរិក្កហៈអន្តិដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនមានទេ ។
 ម្នាលភានន្ត ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង សេចក្តីប្រកាន់មាំនេះ ទើបជាហេតុ
 ជាមិនបាន ជាសមុទ័យ ជាចម្លើយនៃការហ្នឹងហែង ។ ពាក្យថាសេចក្តីប្រកាន់
 មាំកើតមាន ព្រោះការស្រ័យធន្តរនេះ ព្រាកដជា គឺជាភស្តុតាងហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភានន្ត ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនេះចល្លឹក
 គួរដឹងតាមទំនង ដែលសេចក្តីប្រកាន់មាំកើតមាន ព្រោះការស្រ័យធន្តរ
 នេះចុះ ។ ម្នាលភានន្ត សេចក្តីពិតថា បើធន្តរមិនមានហើយដល់សត្វ
 ណាមួយក្នុងភពណា ។ ដោយការពារព័ន្ធក្នុង ដោយសភាវៈព័ន្ធក្នុង ។
 កាលបើធន្តរ មិនមានដោយប្រការព័ន្ធក្នុង ព្រោះធន្តរលក់ហើយ
 បើដូច្នោះ តើសេចក្តីប្រកាន់មាំស្បើមមានព្រាកដដែរឬ ។ បរិក្កហៈអន្តិ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្នាលភានន្ត ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង
 ធន្តរនេះទើបជាហេតុ ជាមិនបាន ជាសមុទ័យ ជាចម្លើយនៃសេចក្តី
 ប្រកាន់មាំ ។ ពាក្យថា ធន្តរកើតមាន ព្រោះការស្រ័យការវិនិច្ឆយំ

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ធន្តរគម្ពីរ ហេតុប្បដ្ឋយកថា

ឥតិ ទោ បរេនតំ វុត្តំ ។ តណាទទ្ធ ឥមិទាបេតំ បរិយាយេន វេទិតត្បំ យថា វិទិច្ឆយំ បដិច្ច ធន្តរកោ ។ វិទិច្ឆយោ ច ហិ អាទទ្ធ បាភវិស្ស សព្វេន សត្បំ សត្បថា សត្បំ កស្សចិ កិម្ពិចិ ។ សព្វសោ វិទិច្ឆយេ អសតិ វិទិច្ឆយទិរោទា អបិ ទុ ទោ ធន្តរកោ បញ្ញាយេថាតិ ។ ទោ ហេតំ ករុន្ត ។ តស្មាតិហានទ្ធ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ ទិទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ធន្តរកស្ស យទិទំ វិទិច្ឆយោ ។ លាភំ បដិច្ច វិទិច្ឆយោតិ ឥតិ ទោ បរេនតំ វុត្តំ ។ តណាទទ្ធ ឥមិទាបេតំ បរិយាយេន វេទិតត្បំ យថា លាភំ បដិច្ច វិទិច្ឆយោ ។ លាភោ ច ហិ អាទទ្ធ បាភវិស្ស សព្វេន សត្បំ សត្បថា សត្បំ កស្សចិ កិម្ពិចិ ។ សព្វសោ លាភេ អសតិ លាភទិរោទា អបិ ទុ ទោ វិទិច្ឆយោ បញ្ញាយេថាតិ ។ ទោ ហេតំ ករុន្ត ។ តស្មាតិហានទ្ធ ឯសេវ

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពោលគំហិហេតុប្បដ្ឋយនៃពុទ្ធសម្មាសាសនា
នេះប្រាកដជា គឺជាឥសិម្ពិទ្ធិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ខ្នាល
កានខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្ញុំបណ្ឌិតត្រូវដឹងតាមទំនង ដែលធន្តរក
កើតមាន ព្រោះការស្រ័យការវិទិច្ឆយនេះចុះ ។ ខ្នាលកានខ្ញុំ សេចក្តី
ពិតជា ចើការវិទិច្ឆយមិនមានហើយ ដល់សក្ខណាមួយ ក្នុងភពលោក ។
ដោយសារការតាំងពូជ ដោយសារវៈតាំងពូជ ។ កាលចើការវិទិច្ឆយ
មិនមានដោយប្រការតាំងពូជ ព្រោះការវិទិច្ឆយលក់ហើយ ចើដូច្នោះ កើ
ធន្តរក គប្បីមានប្រាកដវេជ្ជ ។ ចព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ញុំមិន
មានទេ ។ ខ្នាលកានខ្ញុំ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការវិទិច្ឆយនេះ ទើចជា
ហេតុ ជាមិនមាន ជាសមុទ័យ ជាច្រើននៃធន្តរក ។ ពាក្យថា ការវិទិច្ឆយ
កើតមាន ព្រោះការស្រ័យលាភនេះ ប្រាកដជា គឺជាឥសិម្ពិទ្ធិហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ខ្នាលកានខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្ញុំបណ្ឌិត
ត្រូវដឹងតាមទំនងដែលការវិទិច្ឆយកើតមាន ព្រោះលាភនេះចុះ ។ ខ្នាល
កានខ្ញុំ សេចក្តីពិតជា ចើលាភមិនមានហើយដល់សក្ខណាមួយ ក្នុងភព
លោក ។ ដោយសារការតាំងពូជ ដោយសារវៈតាំងពូជ ។ កាលចើលាភ
មិនមាន ដោយប្រការតាំងពូជ ព្រោះលាភលក់ហើយ ចើដូច្នោះ កើ
ការវិទិច្ឆយ គប្បីមានប្រាកដវេជ្ជ ។ ចព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
ខ្ញុំមិនមានទេ ។ ខ្នាលកានខ្ញុំ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង លាភនេះ

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយស្ស បរាវត្តោ

ហេតុ ឯតំ វិនិច្ឆ័យំ ឯស សមុទយោ ឯស បទ្ធកយោ
 វិនិច្ឆ័យស្ស យនិច្ចំ លាភោ ។ ចរិយេសនំ បដិច្ច
 លាភោតិ ឥតិ ទោ ចរេនតំ វុត្តំ ។ តណាទទ្ធ ឥមិចា-
 ចេតំ ចរិយាយេន វេទិតតំ យថា ចរិយេសនំ បដិច្ច
 លាភោ ។ ចរិយេសនា ច ហិ អាទទ្ធ ចាកវិស្ស
 សព្វេន សត្វំ សព្វថា សត្វំ កស្សចិ កក្កិច្ចិ ។
 សព្វសោ ចរិយេសនាយ អសតិ ចរិយេសនាវិរោចា
 អមិ ទុ ទោ លាភោ បញ្ញាយេថាតិ ។ ទោ ចោតំ
 កាទ្ធ ។ តស្មាតិហានទទ្ធ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ វិនិច្ឆ័យំ
 ឯស សមុទយោ ឯស បទ្ធកយោ លាភស្ស យនិច្ចំ
 ចរិយេសនា ។ តណ្ហំ បដិច្ច ចរិយេសនាតិ ឥតិ
 ទោ ចរេនតំ វុត្តំ ។ តណាទទ្ធ ឥមិចាចេតំ ចរិយា-
 យេន វេទិតតំ យថា តណ្ហំ បដិច្ច ចរិយេសនា ។
 តណ្ហា ច ហិ អាទទ្ធ ចាកវិស្ស សព្វេន សត្វំ សព្វថា
 សត្វំ កស្សចិ កក្កិច្ចិ សេយ្យដំ កាមតណ្ហា
 កវតណ្ហា វិកវតណ្ហា ។ សព្វសោ តណ្ហាយ អសតិ

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយ បរាវត្តោ

ទើបជាហេតុ ជាធិបាទ ជាសមុទ័យ ជាចច្ច័យនៃការវិនិច្ឆ័យ ។ ពាក្យថា
 លាភកើតមាន ព្រោះការស្រ័យការស្វែងរកនេះ ប្រាកដថា គឺជាគតសម្បត្តិ
 ហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់គាត់ខ្លួន ព្រោះហេតុនោះពាក្យនេះបណ្តឹង
 គួរដឹងតាមទំនងដែលលាភកើតមាន ព្រោះការស្រ័យការស្វែងរកនេះចុះ ។
 ម្ចាស់គាត់ខ្លួន សេចក្តីពិតថា ថែការស្វែងរកទំនងមានហើយ ដល់សក្ខណា
 មួយ ក្នុងភពលោក ។ ដោយការពារព័ន្ធច្បង ដោយសភាវៈព័ន្ធច្បង ។
 កាលថែការស្វែងរកទំនងដោយប្រការព័ន្ធច្បង ព្រោះការស្វែងរកលក់
 ហើយ ថែដូច្នោះ កើតលាភគឺជាប្រាកដដដែល ។ ចរិតគ្រូព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់គាត់ខ្លួន ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការ
 ស្វែងរកនេះទើបជាហេតុ ជាធិបាទ ជាសមុទ័យ ជាចច្ច័យនៃលាភ ។
 ពាក្យថា ការស្វែងរកកើតមាន ព្រោះការស្រ័យកល្យា នេះប្រាកដជាកថា-
 គតសម្បត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់គាត់ខ្លួន ព្រោះហេតុ
 នោះ ពាក្យនេះបណ្តឹង គួរដឹងតាមទំនងដែលការស្វែងរកកើតមាន ព្រោះ
 ការស្រ័យកល្យានេះចុះ ។ ម្ចាស់គាត់ខ្លួន សេចក្តីពិតថា ថែកល្យាទំនងមាន
 ហើយដល់សក្ខណាមួយ ក្នុងភពលោក ។ ដោយការពារព័ន្ធច្បង ដោយ
 សភាវៈព័ន្ធច្បង កល្យានោះ គឺ កាមកល្យា ១ ភវកល្យា ១ វិកវ-
 កល្យា ១ ។ កាលថែកល្យាទំនងមានដោយប្រការព័ន្ធច្បង ព្រោះកល្យា

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាណៈ ជេតព័យ ហេតុប្បយាសា

តណ្ហាជិរោតា អមិ ទុ ទោ ចរិយេសនា ចញ្ញាយ-
ជាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តោ ។ តណ្ហាតិហានន្ត ឯសេវ
ហេតុ ឯតំ ឯតានំ ឯស សុខុទាយោ ឯស ចច្ចយោ
ចរិយេសនាយ យទិទំ តណ្ហា ។

(៦០) ឥតិ ទោ អាទន្ត ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ទ្វិ-
យេន វេទនាយ ឯកសមាសរណា កវន្តិ ។ ធម្ម-
ប្បច្ចយា វេទនាតិ ឥតិ ទោ ចរេតំ វុត្តំ ។ តណ្ហាន្ត
ឥតិចារេតំ ចរិយាយេន វេទិតតំ យថា ធម្មប្បច្ច-
យា វេទនា ។ ធម្មោ ធម ហិ អាទន្ត ចាកវិស្ស
សទ្ធន សតំ សត្វថា សតំ កស្សចិ កិម្ពិចិ
សេយ្យទិទំ ធម្មសម្មស្សោ សោតសម្មស្សោ យាទ-
សម្មស្សោ ធិត្តិសម្មស្សោ កាយសម្មស្សោ មនោ-
សម្មស្សោ ។ សត្វសោ ធម្មោ អសតិ ធម្មចិរោតា
អមិ ទុ ទោ វេទនា ចញ្ញាយជាតិ ។ នោ ហេតំ
កន្តោ ។ តណ្ហាតិហានន្ត ឯសេវ ហេតុ ឯតំ ឯតានំ ឯស
សុខុទាយោ ឯស ចច្ចយោ វេទនាយ យទិទំ ធម្មោ ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាណៈ ពាលគិរិហេតុប្បយនៃវេទនា

លេតំហើយ ចេដ្ឋច្នះ ភើការស្វរិកតច្បីបានប្រាកដវេទនា ។ ចកិក្រ
ក្រអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះមិនមាន ។ ខ្នាលភាគខ្លះ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង
តណ្ហានេះរើបជាហេតុ ជាវិទាន ជាសម្បជ័យ ជាច្បើយនៃការស្វរិក ។

(៦០) ខ្នាលភាគខ្លះ ធម៌២ យ៉ាង (វដ្តមូលកណ្តា ១ សមុទាហា-
កណ្តា ១) នេះ ទុកជាមាតិកាឯកស្រី ដូច្នោះ បានច្រើនដោយច្បើយ
តែ ១ ដោយវេទនាជាច្បើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ពាក្យថា វេទនា
ភើតមានព្រោះវេទនាជាច្បើយ នេះប្រាកដជា តថាភកសម្តែងហើយដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។ ខ្នាលភាគខ្លះ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្លះបណ្តែតដើរតាម
ចំណង់វេទនាភើតមាន ព្រោះវេទនាជាច្បើយនេះចុះ ។ ខ្នាលភាគខ្លះ
សេចក្តីពិតថា ចេដ្ឋច្នះមិនមានហើយ ដល់សក្ខណាមួយ ក្នុងកាលណា
ដោយការតាំងក្នុង ដោយសភាវៈតាំងក្នុង វេទនា នឹងកុសម្ពុស្ស ១
សោតសម្ពុស្ស ១ យានសម្ពុស្ស ១ ដីត្តិសម្ពុស្ស ១ កាយសម្ពុស្ស ១
មនោសម្ពុស្ស ១ ។ កាលចេដ្ឋច្នះមិនមានដោយប្រការតាំងក្នុង ព្រោះ
វេទនាលេតំហើយ ចេដ្ឋច្នះ ភើវេទនាតច្បីបានប្រាកដវេទនា ។ ចកិក្រ
ក្រអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះមិនមាន ។ ខ្នាលភាគខ្លះ ព្រោះហេតុដូច្នោះ
ឯង វេទនានេះរើបជាហេតុ ជាវិទានជាសម្បជ័យ ជាច្បើយនៃវេទនា ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បរាវគ្គ

នាមរូបប្បដ្ឋយា ដស្សោតិ ឥតិ ខេ បទេតំ វុត្តំ ។
 កនាទទ្ធ ឥមិទាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា
 នាមរូបប្បដ្ឋយា ដស្សោ ។ យេហិ អាទទ្ធ អាគារេហិ
 យេហិ លិង្គេហិ យេហិ ធិមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ
 នាមកាយស្ស បញ្ញត្តិ ហោតិ ភេសុ អាគារេសុ
 ភេសុ លិង្គេសុ ភេសុ ធិមិត្តេសុ ភេសុ ឧទ្ទេសេសុ
 អសតិ អថ ទុ ខេ រូបកាយេ អនិវេទនសម្មស្សោ
 បញ្ញាយេជាតិ ។ ខេ ហេតំ កន្តេ ។ យេហិ
 អាទទ្ធ អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ ធិ-
 មិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ រូបកាយស្ស បញ្ញត្តិ
 ហោតិ ភេសុ អាគារេសុ ភេសុ លិង្គេសុ ភេសុ
 ធិមិត្តេសុ ភេសុ ឧទ្ទេសេសុ អសតិ អថ ទុ ខេ
 នាមកាយេ បដិយសម្មស្សោ បញ្ញាយេជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បរាវគ្គ

ពាក្យថា ដស្សៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យនេះ ប្រាកដថា គថាគក
 សម្បូរហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលគាខន្ត ព្រោះហេតុនោះ
 ពាក្យនេះបណ្ឌិតគួរដឹងរាមទំនង ដែលដស្សៈកើតមាន ព្រោះនាមរូប ជា
 បច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលគាខន្ត បញ្ញត្តិនៃនាមកាយ^(១) កើតឡើងដោយ
 កាការណា ដោយលិង្គណា ដោយធិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា
 កាលបើកាការនោះ លិង្គនោះ ធិមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមាន
 ហើយ បើដូច្នោះ កើតដំបែងសម្ព័ស្ស គឺមនោសម្ព័ស្ស គច្បីមានប្រាកដ
 ក្នុងរូបកាយ^(២)ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។
 ម្នាលគាខន្ត បញ្ញត្តិនៃរូបកាយ តែងកើតឡើងដោយកាការណា ដោយ
 លិង្គណា ដោយធិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា កាលបើកាការនោះ
 លិង្គនោះ ធិមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នោះ កើតដំ-
 យសម្ព័ស្ស គឺសម្ព័ស្សដែលកើតឡើង ព្រោះធ្វើរូបកម្មដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីថ្លាថ្លាក់ ឱ្យជាទីនៅក្នុងនាមកាយ គច្បីមានប្រាកដដែរឬ ។

១ បានន័យថាទនាទ្ធ សញ្ញាទ្ធ សម្ភារព្វន្ធ វិញ្ញាណព្វន្ធ ។ ២ បានន័យរូបព្វន្ធ ។

បរាណិកសុត្ត ពុទ្ធភាណវិ ផស្សវិច្ឆិ លាតុប្បយាហិ
 នោ ហោតំ កន្តោ ។ យេហិ អាទទ្ធ អាគារេហិ យេហិ
 លិង្គេហិ យេហិ ធិមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទោសេហិ បាម-
 កាយស្ស ច រូបកាយស្ស ច បញ្ញត្តិ ហោតិ ភេស្ត
 អាគារេស្ស ភេស្ត លិង្គេស្ស ភេស្ត ធិមិត្តេស្ស ភេស្ត
 ឧទ្ទោសេស្ស អសតិ អបិ ទុ ទោ អធិវចនសម្មស្សោ
 វា ចជិយសម្មស្សោ វា បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ
 កន្តោ ។ យេហិ អាទទ្ធ អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ
 យេហិ ធិមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទោសេហិ បាមរូបស្ស
 បញ្ញត្តិ ហោតិ ភេស្ត អាគារេស្ស ភេស្ត លិង្គេស្ស
 ភេស្ត ធិមិត្តេស្ស ភេស្ត ឧទ្ទោសេស្ស អសតិ អបិ ទុ
 ទោ ជស្សោ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ កន្តោ ។
 តស្មាតំហានទ្ធ ឯសេវ ហោតុ ឯតំ ឯនាធិ ឯស
 សមុទយោ ឯស បទ្ធាយោ ជស្សស្ស យធិធិ បាម-
 រូបំ ។ វិញ្ញាណប្បទ្ធាយោ បាមរូបន្តំ ភតិ ទោ ចខេតំ
 វុត្តំ ។ តនាទទ្ធ ភតិបាចេតំ បរិយាយេន វេទិតពុំ
 យថា វិញ្ញាណប្បទ្ធាយោ បាមរូបំ ។ វិញ្ញាណត្វ(១) ហិ
 អាទទ្ធ មាតុ កុដ្ឋស្មី(២) ច ឧត្តមិស្សថ អបិ ទុ ទោ

១. វិញ្ញាណវ ។ ២. កុដ្ឋ ។

បរាណិកសុត្ត ពាណវិវៈ ពោលអំពីហេតុចម្បយនៃពួកធម៌មានផស្សៈជាដើម
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់គាន់ បញ្ញត្តិ
 នៃបាមកាយនិងរូបកាយ តែងមានដោយភាគារណា ដោយលិង្គណា
 ដោយធិមិត្តណា ដោយឧទ្ទោសណា កាលបើភាគារនោះ លិង្គនោះ ធិមិត្ត
 នោះ ឧទ្ទោសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នោះ ភេស្តជិវចនសម្មស្ស បាមជិយ-
 សម្មស្ស គប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះ
 មិនមានទេ ។ ម្ចាស់គាន់ បញ្ញត្តិនៃបាមរូប តែងមានដោយភាគារណា
 ដោយលិង្គណា ដោយធិមិត្តណា ដោយឧទ្ទោសណា កាលបើភាគារ
 នោះ លិង្គនោះ ធិមិត្តនោះ ឧទ្ទោសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នោះ
 ភេស្ត ជស្សៈគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះ
 មិនមានទេ ។ ម្ចាស់គាន់ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង បាមរូបនោះ ទើប
 ជាហេតុ ជាធិតាន ជាសមុទ័យ ជាចម្បយនៃជស្សៈ ។ ពាក្យថា
 បាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាចម្បយ នេះប្រាកដជាតថាគតសម្តែង
 ហើយដោយភាគារដូច្នោះ ។ ម្ចាស់គាន់ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យខ្លះ
 បណ្ឌិតគួរជើងភាមន់ឯង ដែលបាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាចម្បយ
 នេះទេ ។ ម្ចាស់គាន់ សេចក្តីពិតថា បើវិញ្ញាណនឹងមិនចុះសើម គឺមិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃជស្សនិ ក្នុងផ្នែកនៃបាមហើយ បើដូច្នោះភេស្ត

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហានិទ្ទេ

នាមរូបំ មាតុ កុដ្ឋិស្មី សមុដ្ឋិស្សជាតិ^(១) ។ នោ
 ហេតំ កន្ត ។ វិញ្ញាណញ ហិ អាទន្ទ មាតុ
 កុដ្ឋិស្មី ឌីក្កមិត្តា កេក្កមិស្សេ អបិ ទុ ទោ
 នាមរូបំ ឥត្តត្ថាយ អភិធម្មតិស្សជាតិ ។ នោ ហេតំ
 កន្ត ។ វិញ្ញាណញ ហិ អាទន្ទ ធម្មារស្សេ សតោ
 កេដ្ឋិស្សេ កុមារកស្ស វា កុមារិកាយ វា អបិ
 ទុ ទោ នាមរូបំ វុដ្ឋិ វុដ្ឋិ វេបុលំ អាមដ្ឋិស្សជាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្ត ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ
 ឯតំ ធិនាធិ ឯស សមុទយោ ឯស មទ្ធកយោ នាម-
 រូបស្ស យនិធំ វិញ្ញាណំ ។ នាមរូបប្បទ្ធកយោ វិញ្ញាណន្តិ
 ឥតិ ទោ ចនេតំ វុត្តំ ។ តនានន្ទ ឥមិទាមេតំ បរិយា-
 យេន វេទិតតំ យថា នាមរូបប្បទ្ធកយោ វិញ្ញាណំ ។
 វិញ្ញាណញ ហិ អាទន្ទ នាមរូបេ បតិដ្ឋំ បាលកិស្សេ
 អបិ ទុ ទោ អាយតិ ជាតិជកមរណាទុក្ខសមុទ-
 យសម្ពុកេ បញ្ញាយជាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត ។

១ ឧ. សមុដ្ឋិស្សជាតិ ។ ឆ. សមុដ្ឋិស្សជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហានិទ្ទេ

នាមរូបនិវដាថំស្វទ្ធវេកុដ្ឋិវុដ្ឋិទមាតាបានវេយ្យេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន
 ហេតុនុំម៉ែនមានទេ ។ ម្នាលអាទន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណចុះចាប់បដិសន្ធិកុដ្ឋិវុដ្ឋិទ
 មាតាហើយលេត់ទៅវិញ នាមរូបនិវដេតចំពោះ ក្នុងការវិនិច្ឆ័យបញ្ចក្ខន្ធដែល
 បំបូណ៌នេះបានវេយ្យេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុនុំម៉ែនមានទេ ។
 ម្នាលអាទន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណរបស់មនុស្សភ្លេច ឥត្រង់ប្រុសឬភ្លេចស្រីរលត់
 ទៅដោយអំណាចចក្ខុ នាមរូបនិវដល់ខ្លួនសេចក្តីចម្រើនដុះដាលធំធេង
 វេយ្យេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុនុំម៉ែនមានទេ ។ ម្នាលអាទន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ វិញ្ញាណនេះទើបជាហេតុ ជាទីទាន ជាសមុវ័យ ជាច្ច័យវៃ
 នាមរូប ។ ពាក្យថា វិញ្ញាណកើតមានព្រោះនាមរូបជាច្ច័យនេះ ព្រា-
 កដេតាវាគតសម្តែងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអាទន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ពាក្យនុំបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលវិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 នាមរូបជាច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអាទន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណមិនបានទឹកម្តង
 ក្នុងនាមរូបហើយ កិរិយាកើតឡើងវៃនឹងរបស់ទុក្ខ ឥតវិភិជននិមរណៈ
 កម្សិមានព្រាកដវេយ្យេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុនុំម៉ែនមានទេ ។

មហានិកាយសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ អន្តប្បញ្ញត្តិថា

តស្មាតិហានន្ត ឋានេវ ហេតុ ឯនំ ឯនាមំ ឋានេ សមុទ-
យោ ឋានេ បទ្កយោ វិញ្ញាណស្ស យនំនំ តាមរូបំ ។
ឯត្តាវតា ទោ អាទន្ត ជាយេថ វា ឯយេថ វា មិយេ-
ថ វា ថវេថ វា ឧបបាដ្ឋថ វា ។ ឯត្តាវតា ទោ អនិវេ-
ទបថោ ឯត្តាវតា និរុត្តិបថោ ឯត្តាវតា បញ្ញត្តិបថោ
ឯត្តាវតា បញ្ញាវេវ ឯត្តាវតា វត្តំ វដ្ឋតិ ។ ឥត្តត្តំ
បញ្ញាបនាយ យនំនំ តាមរូបំ សហា វិញ្ញាណោ ។

[៦០] តត្តាវតា ច អាទន្ត អត្តានំ បញ្ញាបេត្តោ
បញ្ញាបេតិ^(១) ។ រូបំ វា ហិ អាទន្ត បរិវត្តំ អត្តានំ បញ្ញា-
បេត្តោ បញ្ញាបេតិ រូបំ មេ បរិវត្តោ អត្តានំ ។ រូបំ វា
ហិ អាទន្ត អនន្តំ អត្តានំ បញ្ញាបេត្តោ បញ្ញាបេតិ រូបំ
មេ អនន្តោ អត្តានំ ។ អរូបំ វា ហិ អាទន្ត បរិវត្តំ
អត្តានំ បញ្ញាបេត្តោ បញ្ញាបេតិ អរូបំ មេ បរិវត្តោ

១ បញ្ញាបេត្តោ បញ្ញាបេតិវិ ២៧៧ ។

មហានិកាយសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ពោលអំពីការបញ្ញត្តិខ្លួន

ម្នាលអាទន្ត ព្រោះហេតុដូច្នោះ តាមរូបនេះ ខើបជាហេតុ ជាទីតាន ជា
សមុទ័យ ជាបទ្កយនៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអាទន្ត តាមរូបគប្បីកើតចាស់
ស្តាប់បូជ្យសម្បទាបឋានន្តំ ដោយហេតុមានប្រមាណចំណេះឯង ។ គន្លង
នៃឈ្មោះក្តី គន្លងនៃភាសាក្តី គន្លងនៃបញ្ញត្តិក្តី ហេតុដែលត្រូវដឹងដោយ
បញ្ញត្តិក្តី ផ្ទៃក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយហេតុមានប្រមាណចំណេះ ។
៦០ ។ ខន្ធបញ្ញត្តិ រមែងប្រាកដដោយការបញ្ញត្តិខ្លួនឈ្មោះ (មានវេទនា
និងសញ្ញាជាដើម) តាមរូបនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិញ្ញាណ ។

[៦១] ម្នាលអាទន្ត ចុះបុគ្គលកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិដោយ
ហេតុមានចំនួនប្រការ ។ ម្នាលអាទន្ត ក៏បុគ្គលកាលបញ្ញត្តិខ្លួន ដែល
មានរូបនិងមានប្រមាណគឺថា ខ្លួនរបស់អញមានរូប និងមានប្រមាណ
គឺថា^(១)ក៏មាន ។ ម្នាលអាទន្ត ចុះបុគ្គលកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួន
ដែលមានរូបនិងមានប្រមាណគឺថា ខ្លួនរបស់អញមានរូប និងមានប្រមាណ
គឺថា^(២)ក៏មាន ។ ម្នាលអាទន្ត ក៏បុគ្គលកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួន
ដែលមានរូបនិងមានប្រមាណគឺថា ខ្លួនរបស់អញមានរូបនិងមាន

១ អង្កកថា ថា បុគ្គលណាក៏យកទុកសិលានិមិត្ត ដែលខិតចម្រើនដំបោកថយ ថាជាខ្លួន
ដូច្នោះ ចុះឈ្មោះ តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមានរូប និងមានប្រមាណគឺថា កាព្យថា រូប សំដៅយក
កសិលានិមិត្ត ពាក្យថា មានប្រមាណគឺថា សំដៅយកកសិលានិមិត្តដែលថោកថយ ។ ២ បុគ្គល
ណាក៏យកទុកសិលានិមិត្តដែលចម្រើន ថាជាខ្លួនខ្លាំងរូស្ត្រដូច្នោះ ចុះឈ្មោះ តែងបញ្ញត្តិខ្លួន
ថាមានរូបនិងមានប្រមាណគឺថា កាព្យថា រូប សំដៅយកកសិលានិមិត្ត ពាក្យថា មានប្រមាណគឺថា
សំដៅយកកសិលានិមិត្ត ដែលខ្លាំងរូស្ត្រថា ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

អត្តាតិ ។ អរូបំ វា ហិ អាទទុ អទន្តំ អត្តានំ

បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ អរូបំ មេ អនន្តោ អត្តាតិ ។

គត្រាទទុ យោ សោ រូបំ បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញា-

បេន្តោ បញ្ញាបេតិ ឯករហំ វា សោ រូបំ បរិត្តំ អត្តានំ

បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ គតាកាវី^(១) វា សោ រូបំ បរិត្តំ

អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ អគថំ វា^(២) បទ សន្តំ

តថត្តាយ ឧបកាម្យស្សមីតិ ភតិ វា បទស្ស ហោ-

តិ ។ ឯវំ សន្តំ ហោ អាទទុ រូបំ បរិត្តត្តាទុទិដ្ឋិ

១ ១. ឥន្ទ ភវី ។ ២ ១. វ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ប្រមាណភិច^(១)ភីមាន ។ ម្នាលអាទន្ត ឬក៏បុគ្គលកាលបញ្ញាភិច្ចុន កែងបញ្ញាភិច្ចុនដែលមិនមានរូបនិងមិនមានទិប្បជុតជា ខ្លួនរបស់អញមិនមានរូប និងមិនមានទិប្បជុត^(២)ភីមាន ។ ម្នាលអាទន្ត បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិចាំង ៤ ភូត្រានោះ បុគ្គលណាកាលបញ្ញាភិច្ចុន កែងបញ្ញាភិច្ចុនដែលមានរូប និងមានប្រមាណភិច បុគ្គលនោះកាលបញ្ញាភិច្ចុន កែងបញ្ញាភិច្ចុនដែលមានរូប និងមានប្រមាណភិច ក្នុងកាលឥន្ទ្រនេក្តី^(៣) បុគ្គលនោះកាលនឹងបញ្ញាភិច្ចុន កែងបញ្ញាភិច្ចុនដែលមានរូបនិងមានប្រមាណភិច ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី^(៤) ឬក៏បុគ្គលនោះមានសេចក្តីក្រះកែដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិត កាក្កាអញនឹងសម្រេច ចុះបែបឲ្យជាសភាវៈដែលពិតទៅវិញក្តី^(៥) ម្នាលអាទន្ត កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ នូវនឹងរាលដាលនូវបុគ្គលដែលមានរូប^(៦) មានបំភ្លឺភ្លាមចិដ្ឋិ (សេចក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួនមានប្រមាណភិច)

១ បុគ្គលដែលបានសម្រេចនូវរូបដ្ឋានដែលចោកថយ ហើយចម្រើននូវរូបដ្ឋាននោះដូចកៅកាន់អរូបដ្ឋានដែលចោកថយដែរ ព័កាន់យកនូវអរូបដ្ឋាននោះថាជាខ្លួនដូច្នោះ បុគ្គលនោះកែងបញ្ញាភិច្ចុនថាមិនមានរូបនិងមានប្រមាណភិច ដោយអរូបដ្ឋានដែលចោកថយនោះឯង ។
 ២ បុគ្គលដែលបានសម្រេចនូវរូបដ្ឋានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លា ហើយចម្រើននូវរូបដ្ឋាននោះដូចកៅកាន់អរូបដ្ឋានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លាដែរ ព័កាន់យកនូវអរូបដ្ឋាននោះថាជាខ្លួនដូច្នោះ បុគ្គលនោះកែងបញ្ញាភិច្ចុនថាមិនមានរូបនិងមិនមានទិប្បជុត ដោយអរូបដ្ឋានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លានោះឯង ។
 ៣ ពាក្យនេះព្រះមហាព្រះធាតុស្រង់សម្តែងដោយអំណាចច្រើនទិដ្ឋិ ។ ៤ ដោយអំណាចសម្បកទិដ្ឋិ ។ ៥ បុគ្គលជាទ្រង់ទ្រាយ មានប្រាថ្នាចង់ចំបែរនូវបុគ្គលជាសម្បត្តិទី ឲ្យចូលមកក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ចំណែកបុគ្គលដែលជាសម្បត្តិទីវិញ ក៏ដំណាច់បែរបុគ្គលជាទ្រង់ទ្រាយ ឲ្យចូលមកក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនវិញដែរ ។ ៦ សំដៅយកបុគ្គលដែលបានរូបកសិលា ។

បហានិកានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ អន្តប្បញ្ញត្តិភិក្ខុ

អនុសេតិកិ ឥច្ចាលំ(១) វចនាយ ។ តត្រានន្ទ យោ សោ
 រូមី អនន្ទំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ ឯកវហំ វា សោ
 រូមី អនន្ទំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ តថាភារី វា
 សោ រូមី អនន្ទំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ អតថំ
 វា ចន សន្ទំ តថក្កាយ ឧបកាច្យេស្សនីតិ ឥតិ វា
 ចនស្ស ហោតិ ។ ឯវំ សន្ទំ ទោ អាណន្ទ រូមី អនន្ទ-
 ត្តានន្ទិដ្ឋិ អនុសេតិកិ ឥច្ចាលំ វចនាយ ។ តត្រានន្ទ
 យោ សោ អរូមី ចរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញាបេតិ
 ឯកវហំ វា សោ អរូមី ចរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ បញ្ញា-
 បេតិ តថាភារី វា សោ អរូមី ចរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ
 បញ្ញាបេតិ អតថំ វា ចន សន្ទំ តថក្កាយ ឧបកាច្យេ-
 ស្សនីតិ ឥតិ វា ចនស្ស ហោតិ ។ ឯវំ សន្ទំ ទោ អាណន្ទ

១ ១. ឥច្ចាលំ ។

បហានិកានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពោលនិព័កាយបញ្ញត្តិ

ដេកនៅមិនដាច់ ។ ម្នាលអាណន្ទ ចណ្ណាចុក្កលវដែលលុះខ្ញុំដឹងទាំងហ្នឹងនោះ
 ចុក្កលណាកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមានរូបនិងមិនមានវិច្ឆ័យ
 ចុក្កលនោះកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមានរូបនិងមិនមានវិច្ឆ័យ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ចុក្កលនោះកាលបញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមាន
 រូបនិងមិនមានវិច្ឆ័យ ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏ចុក្កលនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិតថា ភាគាភ្នំនិងសម្រេចប្តូរ-
 បែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
 ហើយ គួរនឹងពោលនូវចុក្កលវដែលមានរូបថា មានអនន្ទត្តានន្ទិដ្ឋិ (សេច-
 ក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួនមិនមានវិច្ឆ័យ) ដេកនៅមិនដាច់ ។ ម្នាលអាណន្ទ
 ចណ្ណាចុក្កលវដែលលុះខ្ញុំដឹងទាំង ៤ ពួកនោះ ចុក្កលណា កាលបញ្ញត្តិ
 ខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមិនមានរូបនិងមានប្រមាណភិច ចុក្កលនោះកាល
 បញ្ញត្តិខ្លួន តែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមិនមានរូបនិងមានប្រមាណភិច ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះក្តី ចុក្កលនោះកាលបញ្ញត្តិខ្លួនតែងបញ្ញត្តិខ្លួនដែលមិនមានរូបនិង
 មានប្រមាណភិច ដែលកើតក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏ចុក្កលនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិត ភាគាភ្នំនិងសម្រេចប្តូរវិច្ឆ័យឲ្យជា
 សភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

អរូបិ ចរិត្តក្កានុទិដ្ឋិ អនុសេតិកិ សន្ទាលំ វចនាយ ។
 តប្រាណទុ យោ សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ ចញ្ញាចេន្តោ
 ចញ្ញាចេតិ ឯតវហំ វា សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ ចញ្ញា-
 ចេន្តោ ចញ្ញាចេតិ តថាភារិ វា សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ
 ចញ្ញាចេន្តោ ចញ្ញាចេតិ អតថំ វា មន សន្តំ តថក្កាយ
 ឧបកក្សេស្សាមិកិ ឥតំ វា មនស្ស ហោតិ ។ ឯវំ
 សន្តំ ទោ អាទទុ អរូបិ អនន្តក្កានុទិដ្ឋិ អនុសេតិកិ
 សន្ទាលំ វចនាយ ។ ឯត្តាវតា ទោ អាទទុ អត្តានំ
 ចញ្ញាចេន្តោ ចញ្ញាចេតិកិ ។

(៦៦) កត្តាវតា ទ(១) អាទទុ អត្តានំ ច ចញ្ញាចេន្តោ ច

ចញ្ញាចេតិ ។ រូបិ វា ហិ អាទទុ ចរិត្តំ អត្តានំ ច ចញ្ញាចេន្តោ
 ច ចញ្ញាចេតិ រូបិ មេ ចរិត្តា អត្តាតិ ។ រូបិ វា ហិ អាទទុ

១ ម. ឈតោ នន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

គួរនឹងពាលនូវចុក្កលដែលមិនមានរូបថា មានចក្កក្កានុទិដ្ឋិ ដេកនៅមិន
 ដាច់ ។ ម្នាលគានន្ត ចុក្កលដែលលុះក្នុងវិដ្ឋិទាំង ៤ ពួកនោះ ចុក្កល
 ណា កាលចញ្ញាចេន្តោ ក្នុងចញ្ញាចេន្តោដែលមិនមានរូបនិងមិនមានចិប្បជុក
 បុគ្គលនោះ កាលចញ្ញាចេន្តោ ក្នុងចញ្ញាចេន្តោដែលមិនមានរូបនិងមិនមានចិ
 ប្បជុកក្នុងកាលវេទនា ចុក្កលនោះកាលចញ្ញាចេន្តោ ក្នុងចញ្ញាចេន្តោដែល
 មិនមានរូបនិងមិនមានចិប្បជុក ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ចុក្កល
 នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិតកាតាក្កាននឹងសម្រេច
 ប្រចាំចេន្តោសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលគានន្ត កាលថ្ងៃហេតុយ៉ាងនេះ
 មានហើយ គួរនឹងពាលនូវចុក្កលដែលមិនមានរូបថា មានអនន្តក្កានុទិដ្ឋិ
 ដេកនៅមិនដាច់ ។ ម្នាលគានន្ត ចុក្កលកាលចញ្ញាចេន្តោ ក្នុងចញ្ញាចេន្តោ
 ដោយហេតុមានប្រមាណចំណេះចំណេះ ។

(៦៦) ម្នាលគានន្ត ចុក្កលកាលមិនចញ្ញាចេន្តោ ក្នុងចញ្ញាចេន្តោ

ដោយហេតុមានប្រមាណប្រការ ។ ម្នាលគានន្ត ចុក្កល កាលមិនចញ្ញាចេន្តោ
 ក្នុងចញ្ញាចេន្តោដែលមានរូបនិងមានប្រមាណគឺថា ខ្លួនវាស
 អញ្ចមានរូបនិងមានប្រមាណគឺចក្កមាន ។ ម្នាលគានន្ត ចុក្កល

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ អន្តប្បញ្ញត្តិកថា

អនន្តំ អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ រូបី មេ
 អនន្តោ អត្តាតិ ។ អរូបី វា ហិ អាទន្ត បរិត្តំ អត្តានំ
 ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ អរូបី មេ បរិត្តោ អត្តាតិ ។
 អរូបី វា ហិ អាទន្ត អនន្តំ អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ
 ន បញ្ញាបេតិ អរូបី មេ អនន្តោ អត្តាតិ ។ តត្រានន្ត
 យោ សោ រូបី បរិត្តំ អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញា-
 បេតិ ឯតវហិ វា សោ រូបី បរិត្តំ អត្តានំ ន បញ្ញា-
 បេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ តថាភារី^(១) វា សោ រូបី បរិត្តំ
 អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ អតថំ វា បទ
 សន្តំ តថក្កាយ ឧបកម្មេស្សន្តមីតិ ឥតំ វា បទស្ស
 ន ហោតិ ។ ឯវិ សន្តំ ទោ អាទន្ត រូបី បរិត្តត្តានុទិដ្ឋិ
 នាទុសេតិ ឥទ្ធាលំ^(២) វចនាយ ។ តត្រានន្ត យោ
 សោ រូបី អនន្តំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ

១. ម. ឥត្តភារី ។ ២. ឥទ្ធាលំ ។

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពោលគំរិការមិច្ឆាញ្ញន្ត

កាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត
 ខ្លួនរបស់អញ្ញន្តមិច្ឆាញ្ញន្ត វិច្ឆាញ្ញន្ត ។ ម្ចាស់អាទន្ត ឬក៏បុគ្គល
 កាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត
 ថា ខ្លួនរបស់អញ្ញន្តមិច្ឆាញ្ញន្ត វិច្ឆាញ្ញន្ត ។ ម្ចាស់អាទន្ត ឬ
 ក៏បុគ្គលកាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត
 វិច្ឆាញ្ញន្ត ខ្លួនរបស់អញ្ញន្តមិច្ឆាញ្ញន្ត វិច្ឆាញ្ញន្ត ។ ម្ចាស់អា-
 ទន្ត បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆា
 ញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត បុគ្គលនោះកាលមិច្ឆាញ្ញន្ត
 តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត ក្នុងកាលវិច្ឆាញ្ញន្ត
 បុគ្គលនោះកាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត
 ប្រមាណភិច្ច ដែលក៏គេនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះ មិន
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិត គាត់អញ្ជើញនឹងសម្រេច
 បំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតនៅវិញក្តី ។ ម្ចាស់អាទន្ត កាលចេញពីយ៉ាង
 នេះហោយ គួរនឹងពោលឲ្យបុគ្គលដែលមានរូបថា បរិត្តត្តានុទិដ្ឋិមិច្ឆា
 ជេកនៅរឿយ ។ ១ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គល
 ណាកាលមិច្ឆាញ្ញន្ត តែនិមិច្ឆាញ្ញន្ត ដែលមានរូបមិច្ឆាញ្ញន្ត វិច្ឆាញ្ញន្ត

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយស្ស បហវន្ត

ឯតវហិ វា សោ រូបី អនន្តំ អន្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ
 ន បញ្ញាបេតិ តតាការី វា សោ រូបី អនន្តំ អន្តានំ ន
 បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ អតថំ វា បទ សន្តំ តថត្តា-
 យ ឧបកាម្យស្សាមីតិ សតិ វា បទស្ស ន ហោតិ ។
 ឯវំ សន្តំ ទោ អាទទ រូបី អនន្តត្តានុទិដ្ឋិ ធានុសេ-
 តិតិ សទ្ទាលំ វចនាយ ។ តក្រានទទ យោ សោ អរូបី
 បរិត្តំ អន្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ ឯតវហិ
 វា សោ អរូបី បរិត្តំ អន្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន
 បញ្ញាបេតិ តតាការី វា សោ អរូបី បរិត្តំ អន្តានំ
 ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ អតថំ វា បទ សន្តំ
 តថត្តាយ ឧបកាម្យស្សាមីតិ សតិ វា បទស្ស ន ហោ-
 តិ ។ ឯវំ សន្តំ ទោ អាទទ អរូបី បរិត្តត្តានុទិដ្ឋិ
 ធានុសេតិតិ សទ្ទាលំ វចនាយ ។ តក្រានទទ យោ

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយ បហវន្ត

បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចក្ខន្ធន តែនិមិនបញ្ចក្ខន្ធន ដែលមានរូបនិងមិន
 មានវិចផុតក្នុងកាលវេទន៍នៃក្តី ឬបុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចក្ខន្ធន តែនិមិន
 បញ្ចក្ខន្ធនដែលមានរូបនិងមិនមានវិចផុត ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះ
 ក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិត
 ភាគាភ្នំនិងសម្រេច ច្របំចែវឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្ចាស់គានខ្ញុំ
 កាលចៅហុកយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបថា
 អនន្តត្តានុទិដ្ឋិមិនដេកនៅឡើយ ។ ១ ។ ម្ចាស់គានខ្ញុំ ចណ្ណាបុគ្គលទាំង ២
 ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ចក្ខន្ធន តែនិមិនបញ្ចក្ខន្ធនដែលមិនមាន
 រូបនិងមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចក្ខន្ធន តែនិមិនបញ្ចក្ខន្ធន
 ដែលមិនមានរូបនិងមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលវេទន៍នៃក្តី ឬបុគ្គលនោះ
 កាលមិនបញ្ចក្ខន្ធន តែនិមិនបញ្ចក្ខន្ធនដែលមិនមានរូបនិងមានប្រមាណ
 តិច ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិនពិត ភាគាភ្នំនិងសម្រេចច្របំចែវឲ្យជាសភាវៈ
 ពិតទៅវិញក្តី ។ ម្ចាស់គានខ្ញុំ កាលចៅហុកយ៉ាងនេះមានហើយ គួរ
 នឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា ចិត្តត្តានុទិដ្ឋិមិនដេកនៅឡើយ ។
 ១ ។ ម្ចាស់គានខ្ញុំ ចណ្ណាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលណា

មហានិកាយសុត្ត ពុទ្ធភាណវិរ អន្តសមុបស្សនាថា

សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ
ឯតវហិ វា សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ
ន បញ្ញាបេតិ តថាភារី វា សោ អរូបិ អនន្តំ អត្តានំ
ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ អតថំ វា បទ សន្តំ
តថកាយ ទុបកកេស្សស្សាមីតិ ឥតិ វា បទស្ស ន ហោ-
តិ ។ ឯវំ សន្តំ ទោ អាទទុ អរូបិ អនន្តក្កាទុទិដ្ឋិ
ចាទុសេតិ ឥទ្ធាលំ វេទាយ ។ ឯត្តាវតា ទោ អាទទុ
អត្តានំ ន បញ្ញាបេន្តោ ន បញ្ញាបេតិ ។

[៦៣] ត្តាវតា ច អាទទុ អត្តានំ សម-
ទុបស្សនាថា សមទុបស្សតិ ។ វេទនំ វា ហិ
អាទទុ អត្តានំ សមទុបស្សនាថា សមទុបស្សតិ
វេទនា មេ អត្តាតិ ន ហៅ ទោ មេ វេទនា
អត្តា អប្បដិសំវេទនា មេ អត្តាតិ(១) ។ ន ហៅ
ទោ មេ វេទនា អត្តា ទោចិ អប្បដិសំវេទនា
មេ អត្តា អត្តា មេ វេទយតិ វេទនាធម្មា ហិ
មេ អត្តាតិ ឥតិ វា ហិ អាទទុ អត្តានំ
សមទុបស្សនាថា សមទុបស្សតិ ។ តក្រានទុ

១ ឧ. ម. ឥនោ ចិ ឥតិ វា ហិ អាទទុ អត្តានំ សមទុបស្សនាថា សមទុបស្សតិ

មហានិកាយសុត្ត ពុទ្ធភាណវិរ វោសអំពិការតិបារណាខន

កាមិបញ្ញាខន តែនិមិបញ្ញាខន ដែលមិនមានច្រើននិងមិនមានទីបំផុត
បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ញាខន តែនិមិបញ្ញាខនដែលមិនមានច្រើននិងមិន
មានទីបំផុត ក្នុងកាលអំឡុងនេះក្តី ឬបុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ញាខន តែនិ
មិបញ្ញាខនដែលមិនមានច្រើននិងមិនមានទីបំផុត ដែលកើតនៅក្នុងលោក
ដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា សភាវៈដែលមិន
ពិត ភាគាអញ្ជឹងសម្រេចប្រប់បែរទៀតជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្ចាស់
កន្លះ កាលចេះហេតុយ៉ាងនេះមានច្រើន ក្នុងនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមិន
មានរូបថា អនន្តក្កាទុទិដ្ឋិមិនដេកនៅឡើយ ។ ទេ ។ ម្ចាស់កានខ្ញុំ បុគ្គល
កាលមិនបញ្ញាខន តែនិមិបញ្ញាខនដោយហេតុមានប្រមាណចំណេះឯង ។

[៦៣] ម្ចាស់កានខ្ញុំ បុគ្គលកាលពិបារណានូវខ្លួន តែនិពិបារណា
ដោយហេតុមានប៉ុន្មានប្រការ ។ ម្ចាស់កានខ្ញុំ បុគ្គលកាលពិបារណា
នូវខ្លួន តែនិពិបារណានូវខ្លួនដែលមានវេទនាថា វេទនាជាខ្លួនរបស់អញ
ក៏មាន ថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថា ខ្លួនរបស់អញមិន
បានទទួលការម្នាក់ក៏មាន ។ ថាវេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះ
ថាខ្លួនរបស់អញមិនបានទទួលការម្នាក់ ខ្លួនរបស់អញតែនិទទួលវេទនា
វេទនាឯងជាខ្លួនរបស់អញពិតក៏មាន ម្ចាស់កានខ្ញុំ បុគ្គលកាលពិបារណា
នូវខ្លួន តែនិពិបារណាដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់កានខ្ញុំ បុគ្គល

យោ សោ ឯវមាហា វេទនា មេ អត្តាតិ សោ
 ឯវមស្ស វេទនិយោ តិស្សា ទោ ឥតា អាវុសា
 វេទនា សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុខា
 វេទនា ឥតាសំ ទោ ភ្នំ តិស្សន្នំ វេទនា ឯ កកម៌
 អត្តតោ សមនុបស្សសីតិ ។ យស្មី អាទទ្ធ សមយេ
 សុខំ វេទនំ វេទនតិ ទេវ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ
 វេទនំ វេទនតិ ឯ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទនតិ
 សុខំយេវ(១) តស្មី សមយេ វេទនំ វេទនតិ ។ យស្មី
 អាទទ្ធ សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទនតិ ទេវ តស្មី
 សមយេ សុខំ វេទនំ វេទនតិ ឯ អនុក្ខមសុខំ
 វេទនំ វេទនតិ ទុក្ខំយេវ តស្មី សមយេ វេទនំ វេទ-
 នតិ ។ យស្មី អាទទ្ធ សមយេ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ
 វេទនតិ ទេវ តស្មី សមយេ សុខំ វេទនំ វេទនតិ
 ឯ ទុក្ខំ វេទនំ វេទនតិ អនុក្ខមសុខំយេវ តស្មី សមយេ
 វេទនំ វេទនតិ ។ សុខាធិ ទោ អាទទ្ធ វេទនា អធិប្រា

១ ឧ. សុទ្ធាវ ។

វែលសុភក្ខិទិដ្ឋិតំ ព ក្កុតោ បុគ្គលណាតោ យ៉ាងនេះថា វេទនា
 ជាខ្លួនរបស់បុគ្គលនោះ អ្នកតប្បិកោលតបយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា
 វេទនានេះមាន ព យ៉ាង គឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អនុក្ខម-
 សុខវេទនា ១ ចល្ហាវេទនា ព ព ទេ អ្នកតិបារណាយេញ្ញច្យុស៍
 ម្លូវវេទនាណាជាខ្លួន ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ សម័យណា បុគ្គលទទួល
 សុខវេទនា សម័យនោះមិនទទួលទុក្ខវេទនា មិនទទួលអនុក្ខមសុខ-
 វេទនាទេ សម័យនោះវែមនិទទួលតែសុខវេទនាមួយយ៉ាង ។ ម្ចាស់
 អាទទ្ធ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួល
 សុខវេទនា មិនទទួលអនុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះ វែមនិទទួល
 តែទុក្ខវេទនាមួយយ៉ាង ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ សម័យណា បុគ្គលទទួល
 អនុក្ខមសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួល
 ទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ វែមនិទទួលតែអនុក្ខមសុខវេទនា មួយ
 យ៉ាង ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ សុខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិ

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាមិៈ អនុកូមសុត្តន្ត

សង្កតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ទយនម្មា វយនម្មា វិរាគនម្មា
 ធិរោចនម្មា ។ ទុក្ខាមិ ទោ អាណន្ត វេទនា អនិច្ចា
 សង្កតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ទយនម្មា វយនម្មា វិរាគ-
 នម្មា ធិរោចនម្មា ។ អនុកូមសុត្តន្ត ទោ អាណន្ត
 វេទនា អនិច្ចា សង្កតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ទយនម្មា
 វយនម្មា វិរាគនម្មា ធិរោចនម្មា ។ តស្ស សុខំ វេទនំ
 វេទនយោស្ស ឃសោ មេ អត្តាតិ ហោតិ តស្សយេវ
 សុខាយ វេទនាយ ធិរោចា ត្យតា^(១) មេ អត្តាតិ ហោ-
 តិ ។ ទុក្ខំ វេទនំ វេទនយោស្ស ឃសោ មេ អត្តាតិ
 ហោតិ តស្សយេវ ទុក្ខាយ វេទនាយ ធិរោចា ត្យតា
 មេ អត្តាតិ ហោតិ ។ អនុកូមសុត្តន្ត វេទនំ វេទនយោ-
 នស្ស ឃសោ មេ អត្តាតិ ហោតិ តស្សយេវ អនុកូម-
 សុខាយ វេទនាយ ធិរោចា ត្យតា មេ អត្តាតិ ហោតិ ។

១ ១. រឿង ។ ឆ. ព្យា ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាមិៈ ហាលភំកិការិចារណក្ខន្ធ

ដែលបច្ច័យភាគកំភិក្ខុក្សិក្ខិ ព្រោះការស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) ទាន
 កិរិយាអស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ លេងទៅជាធម្មតា ។
 ហាលអាណន្ត ទុក្ខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិ ដែល
 បច្ច័យភាគកំភិក្ខុក្សិក្ខិ ព្រោះការស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) ទាន
 កិរិយាអស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ លេងទៅជាធម្មតា ។
 ហាលអាណន្ត អនុកូមសុខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិ
 ដែលបច្ច័យភាគកំភិក្ខុក្សិក្ខិ ព្រោះការស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) ទាន
 កិរិយាអស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ លេងទៅជាធម្មតា ។
 កាលចុក្ខលនោះ ទទួលសុខវេទនា វេទនដឹងច្បាស់ថា នេះខ្លួនរបស់
 អញ កាលបើសុខវេទនានោះ លេងទៅហើយក៏ដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនរបស់
 អញលេងទៅហើយ ។ កាលចុក្ខលនោះទទួលទុក្ខវេទនា វេទនដឹងច្បាស់
 ថា នេះខ្លួនរបស់អញ កាលបើទុក្ខវេទនានោះលេងទៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា ខ្លួនរបស់អញលេងទៅហើយ ។ កាលចុក្ខលនោះទទួលអនុកូមសុខ-
 វេទនា វេទនដឹងច្បាស់ថា នេះខ្លួនរបស់អញ កាលបើអនុកូមសុខវេទនា
 លេងទៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនរបស់អញលេងទៅហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

សតិ សោ និច្ឆេវ ទម្មេ អនិច្ចំ សុទ្ធសុត្តោកិណ្ឌិ ឧប្បា-
 នវយនម្មំ អត្តានំ សមទុបស្សនា នោ សមទុបស្សតិ
 យោ សោ ឯវមាហា វេទនា មេ អត្តាតិ ។ កស្មា-
 តិហានន្ត ឯកេនបេតំ នក្ខមតិ វេទនា មេ អត្តាតិ
 សមទុបស្សិតុំ ។ កក្រានន្ត យោ សោ ឯវមាហា ន
 ហវ ទោ មេ វេទនា អត្តា អប្បដិសំវេទនោ មេ
 អត្តាតិ សោ ឯវមស្ស វចនំយោ យត្ត បទាវសោ
 សទ្ធសោ វេទយិតំ អត្តំ អបិ នុ ទោ តត្ត អស្មិតិ
 សំយាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តោ ។ កស្មាតិហានន្ត
 ឯកេនបេតំ នក្ខមតិ ន ហវ ទោ មេ វេទនា អត្តា
 អប្បដិសំវេទនោ មេ អត្តាតិ សមទុបស្សិតុំ ។ កក្រានន្ត

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះថា វេទនាជាខ្លួនរបស់អញ បុគ្គលនោះ
 កាលពិចារណាខ្ញុំខ្លួន តែងពិចារណាខ្លួនដែលមិនទៀង លាយច្រឡំ
 ដោយសុខនឹងទុក្ខ មានកិរិយាកើតឡើងនឹងវិចារនាវេជាធម្មតា ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ដូច្នោះសេចក្តីដែលបានសម្តែងមកនេះឯង ។ ខ្នាលភានន្ត ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិចារណាខ្ញុំខ្លួននេះថា វេទ-
 នាជាខ្លួនរបស់អញ ដោយឧបាយនេះឡើយ ។ ខ្នាលភានន្ត បណ្តា
 បុគ្គលដែលល្អក្នុងជំងឺចាំង ពា ពួកនោះ បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះ
 ថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបាន
 ទទួលការម្នាក់ បុគ្គលនោះ អ្នកគប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ខ្នាលភាវុ-
 សោ ការទទួលការម្នាក់ ដោយប្រការចាំងត្រូវ វេទនាមិនក្នុងសុទ្ធិប្រ-
 ក្ខន្ធនា សេចក្តីដឹងខ្លួនថា ភាគាអញមាន គប្បីមានក្នុងសុទ្ធិប្រក្ខន្ធ
 នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគង្គីដ៏ចម្រើន ហេតុម្តីមិនមានទេ ។ ខ្នាល
 ភានន្ត ព្រោះហេតុដូច្នោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិចារណា
 ខ្ញុំខ្លួននេះថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញមិន
 ទទួលការម្នាក់ដោយឧបាយនេះឡើយ ។ ខ្នាលភានន្ត បណ្តាបុគ្គល

• បានដឹងបច្ចុប្បន្នដែលប្រាសចាកវេទនា មានពាក្យព្រាមនិងចក្ខុវិស័យ ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភារណវិរ វេទន្តសមុបស្សនាថា

យោ សោ ឯវមាហា ន ហេវ ទោ មេ វេទនា អត្តា
 ឆោមិ អប្បដិសំវេទនោ^(១) អត្តា អត្តា មេ វេទយតិ^(២)
 វេទនាធម្មោ ហិ មេ អត្តាតិ ។ សោ ឯវមស្ស វច-
 និយោ វេទនា ច^(៣) ហិ អាវុសោ សត្វេន សត្វំ
 សត្វថា សត្វំ អបរិសេសា ធិរុជ្ឈេយ្យំ សត្វសោ វេទ-
 នាយ អសតិ វេទនាធិរេចា អមិ ទុ ទោ តត្ត
 អហមស្មិតិ សិយាតិ ។ ចោ ហេតំ កន្ត ។ តស្មា-
 តិហានទុ ឯ តទបេតំ ធម្មតិ ធម ហេវ ទោ មេ វេទនា
 អត្តា ឆោមិ អប្បដិសំវេទនោ អត្តា អត្តា មេ វេទយតិ
 វេទនាធម្មោ ហិ មេ អត្តាតិ សមុបស្សិតំ ។

(៦៤) យតោ ទោ អាទទុ កិត្តុ ទេវ វេទនំ អត្តា-
 នំ សមុបស្សិតិ ឆោមិ អប្បដិសំវេទនំ អត្តានំ សម-
 ុបស្សិតិ ឆោមិ អត្តា^(៤) វេទយតិ វេទនាធម្មោ ហិ មេ អ-
 ត្តាតិ សមុបស្សិតិ ។ សោ ឯវ សមុបស្សិតោ ន កិត្តិ
 លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយញ្ច^(៥) ន បរិតស្សិតិ

១ ឧ. ម. ឯត្តន្ត ទេវិ ចរំ វិស្សិតិ ។ ២ ឧ. ម. ជទិយតិ ។ ៣ ឧ. វ ។
 ៤ ឧ. ម. អត្តា មេ ។ ៥ ឧ. អនុបាទិយំ ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភារណវិរ ហាលគំពិការិទិទិពិពារណាឡវេទនាថាឯទុន

វែលស្តុក្កនិទិដ្ឋិតំ ក ក្កុនាខា បុគ្គលណាវោលយ៉ាងនេះថា វេទនា
 មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបានទទួលការម្នាក់ទេ
 ខ្លួនរបស់អញ វែទនិទទួលវេទនា ឯវេទនាមិជាខ្លួនរបស់អញ ។ បុគ្គល
 នោះ អ្នកគប្បីកាល យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ វេទនាទាំងឡាយ
 គប្បីលេក់មិនសេសសល់ ដោយភាពទាំងឡាយ ដោយសភាវៈទាំងឡាយ
 កាលបើវេទនាមិនមាន ដោយប្រការទាំងឡាយ ព្រោះវេទនាលេក់ហើយ
 សេចក្តីដឹងខ្លួនថាភាគអញមានផ្សេង គប្បីមានក្នុងបុគ្គលនោះវែវេទ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្ចាស់អាទទុ ព្រោះហេតុ
 ដូច្នោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិពារណា ខ្លះខ្លះនេះថា វេទនាមិន-
 មែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបានទទួលការម្នាក់ទេ
 ខ្លួនរបស់អញ វែទនិទទួលវេទនា ឯវេទនាមិ ជាខ្លួនរបស់អញពិត
 ដោយឧបាយនេះឡើយ ។

(៦៤) ម្ចាស់អាទទុ កាលបើកិត្តុមិនបានពិពារណា ខ្លះវេទនាថាជាខ្លួន
 ក៏មិនបានពិពារណា ខ្លះខ្លះថា មិនបានទទួលការម្នាក់ ក៏មិនបានពិពារណា
 ថា ខ្លួនទទួលវេទនា វេទនាមិជាខ្លួនរបស់អញផ្សេងឡើយ ។ កិត្តុនោះ
 កាលពិពារណា យ៉ាងនេះ វែទនិមិនប្រកាន់ខ្លួនដូចគេមួយ ក្នុងលោក
 (មានខ្លួនលោកជាដើម) កាលបើមិនប្រកាន់ហើយ ក៏វែទនិមិនកក់ស្លុក

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

អបរិភស្សំ បច្ចុត្តញ្ញាវ បរិចិញ្ចាយតិ ចំណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ កកណិយំ ឆាបវំ ឥត្តត្តាយាតិ មជា-
 នាតិ ។ ឯវំ វិមុត្តំ^(១) ទោ អាទទុ កិកុំ យោ ឯវំ
 វិទេយ្យ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥតិសា
 ធិដ្ឋិតិ^(២) តទកល្យំ ។ ធឯ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥតិសា ធិដ្ឋិតិ^(៣) តទកល្យំ ។ ហោតិ ច ធឯ ច ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥតិសា ធិដ្ឋិតិ^(៤) តទកល្យំ ។
 ធាវ ហោតិ ធឯ ធឯ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥតិ-
 សា ធិដ្ឋិតិ^(៥) តទកល្យំ ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ យាវតាទទុ
 អធិវចនំ យាវតា អធិវចនមថោ យាវតា ធិវុត្តិ យាវតា
 ធិវុត្តិមថោ យាវតា មញ្ញត្តិ យាវតា មញ្ញត្តិមថោ យាវតា
 មញ្ញាមធំ^(៦) យាវតា មញ្ញាវចវំ យាវតា វដ្ឋំ វត្តតិ^(៧)

១ ឧ. វិមុត្តំ ចិវ្តំ ។ ២-៣-៤-៥ បរម្មណាតិ ឥតិស្ស វិដ្ឋិតិចិ បាវោ ។ ៦. ម.
 មញ្ញា ។ ៧ ឧ. ម. វត្តតិចិ ឧ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

កាលបើមិនកស្មតហើយ វេមនិចរិទិញ្ញាមចំពោះខ្លួនឯង តែងដឹងច្បាស់
 ថា កំណើតរបស់អញគឺស្មោះហើយ ព្រហ្មចរិយចមិ គាត្មាគញ្ញបាមប្រព្រឹត្ត
 គ្រប់គ្រាន់ហើយសោឡសកិច្ច គាត្មាគញ្ញបាមធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចផងៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចខេរទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់
 កាន់ គិត្យុវិលរួចស្រឡះ (ចាកសាសៈ) យ៉ាងនេះហើយ ចេញមក
 ណា មិនយាយយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តី
 ស្លាប់ទៅ វេមនិកើតទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះមិនគួរទេ ។
 ថាទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ វេមនិមិនកើត
 ទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះមិនគួរទេ ។ ថាទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុនោះ
 ថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ វេមនិកើតទៀតក៏បាន មិនកើត
 ទៀតក៏បាន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះក៏មិនគួរ ។ ថាទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុនោះ
 ថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះក៏មិនគួរ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កាន់ ឈ្មោះនិងឈ្មោះនៃឈ្មោះក្តី កាសា និង
 អត្តនិវាសកាសក្តី មញ្ញត្តិ និងឈ្មោះនៃមញ្ញត្តិក្តី មញ្ញា និងឈ្មោះនៃមញ្ញា ដែល
 គួរដឹងដោយមញ្ញក្តី វដ្ឋក្តី តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកំណត់ត្រឹមណា ។

ឧបាសិទ្ធសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាទរៈ សុត្តន្តបិដក

ភាវតា(១) វង្សំ វត្តតិ តទភិញ្ញា វិមុត្តោ ភិក្ខុ តទភិញ្ញា
វិមុត្តំ ភិក្ខុំ(២) ឧ ជាតាតិ ឧ បស្សតិ ឥតិសា ទិដ្ឋិតិ
តទកកល្យំ ។

[៦៥] សត្ត ខោ ឥតា អាទទ្ធ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ
ទ្វេ(៣) អាយតថាទិ ។ កតមា សត្ត ។ សន្តាទទ្ធ សត្តា
នាទត្តកាយា នាទត្តសត្តិយោ សេយ្យដាមិ មនុស្សា
ឯកទ្វេ ច ទេវំ ឯកទ្វេ ច វិទិទាតិកា អយំ
បវេនា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាទទ្ធ សត្តា នាទត្ត-
កាយា ឯកត្តសត្តិយោ សេយ្យដាមិ ទេវំ ព្រហ្មកា-
យិកា បវេនាភិទិព្វត្តា ចនុអថាយិកា សត្តា ច(៤)
អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាទទ្ធ សត្តា ឯកត្ត-
កាយា នាទត្តសត្តិយោ សេយ្យដាមិ ទេវំ អាគស្សរា

១ ឧ. យាវា ។ ២ ឧ. វិទ្ធារា វិទ្ធា ។ ៣ ឧ. ទ្វេ ច ។ ៤ ឧ. ឧ. បុណ្ណាយិកា
សត្តា ចាតិ យាវា ឧ វិស្សន្តិ ។

ឧបាសិទ្ធសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាទរៈ ពោលវិញ្ញាណដ្ឋិតិទាំង៧

វង្សំគ្រូព្រឹត្តទៅ ដោយកំណត់គ្រឹមណោះ ។ វង្ស ភិក្ខុចូលស្រឡះហើយ
ព្រោះជើងខ្ញុំសភាវៈ មានឈ្មោះជាដើមនោះ ចើបុគ្គលណាពោលខ្ញុំភិក្ខុ
ដែលចូលស្រឡះហើយ ព្រោះជើងខ្ញុំសភាវៈ មានឈ្មោះជាដើមនោះថា
ភិក្ខុនោះ មិនដឹង មិនឃើញ ទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុនោះដូច្នោះ ពាក្យនោះចេស
បុគ្គលនោះមិនគួរទេ ។

[៦៥] ម្នាលភានុ វិញ្ញាណដ្ឋិតិ (ទឹកម្តុលវិញ្ញាណ) នេះមាន៧
កាយៈមាន ២ ។ វិញ្ញាណដ្ឋិតិទាំង ៧ នោះគឺដូចខ្លួន ។ ម្នាលភានុ
ពួកសត្វដែលមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកមនុស្ស ទេវតា
ពួកខ្លះនិងសត្វវិនិច្ឆ័យ(១)ពួកខ្លះ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ១ ។ ម្នាលភានុ
ពួកសត្វដែលមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចទេវតាដែលរាប់
ចក្ខុលក្ខណ៍ពួកព្រហ្ម ដែលកើតដោយល្បែងផ្សេង និងពួកសត្វដែលកើតក្នុង
អបាយក្ខម៍ទាំង ២ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ២ ។ ម្នាលភានុ ពួកសត្វដែលមាន
កាយដូចគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកទេវតាដែលនៅក្នុងភាគស្សរកោ

១ ពានសិវៈវេទនិកប្រាម ព្រៃក្រំអបាយកាំង ៤ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បរាវគ្គ

អយំ ភតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តានុ សន្តា
 ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិយោ សេយ្យថាមិ ទេវា
 សុភតិណ្ណា^(១) អយំ ចតុត្តា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តា-
 នុ សន្តា សទ្ធសោ រូបសញ្ញា^(២) សមតិក្កមា
 បដិយសញ្ញា^(៣) អត្តផ្ដា ធានត្តសញ្ញា^(៤) អមនសិ-
 កាវា អនន្តោ អាណាសាតិ អាណាសានញ្ញាយ
 តទុបតា អយំ បញ្ចមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តានុ
 សន្តា សទ្ធសោ អាណាសានញ្ញាយតំ សមតិក្កម
 អនន្តំ វិញ្ញាណដ្ឋិ វិញ្ញាណញ្ញាយតទុបតា អយំ ធម្មា
 វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តានុ សន្តា សទ្ធសោ វិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតំ សមតិក្កម ធម្មិ កិក្ខិតិ អាណិញ្ញាយ-
 តទុបតា អយំ សត្តមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ អសញ្ញិសន្តា-
 យតំ^(៥) ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតទទេវ ទុតិយំ ។

១ ឧ. សុភតិណ្ណា ។ ២ អសញ្ញាសញ្ញាយតទទុបិ ជាង ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បរាវគ្គ

ទេវោវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៣ ។ ខ្នាលភានុ ភូតសត្វដែលមានកាយ
 ដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចពួកទេវតា ដែលនៅក្នុងសុភតិណ្ណភព
 ទេវោវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៤ ។ ខ្នាលភានុ ភូតសត្វ ដែលកន្លងទៅ
 ប្រសញ្ញា^(១) ដល់ទៅសេចក្ដីវិនាសខែបដិយសញ្ញា^(២) នឹងមិនបានធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តនូវនាមសញ្ញា^(៣) ដោយប្រការពំនិត ហើយចូលទៅកាន់
 កាកាសានញ្ញាយតទទុបតា (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា កាកាសមិនបានទី
 ចំផុតដូច្នោះ ទេវោវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៥ ។ ខ្នាលភានុ ភូតសត្វដែល
 កន្លងទៅកាកាសានញ្ញាយតទទុបតា ដោយប្រការពំនិត ហើយចូល
 ទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ញាយតទទុបតា (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា វិញ្ញាណមិន
 បានទីចំផុតដូច្នោះ ទេវោវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៦ ។ ខ្នាលភានុ ភូតសត្វដែល
 កន្លងទៅវិញ្ញាណញ្ញាយតទទុបតា ដោយប្រការពំនិត ហើយចូលទៅ
 កាន់ភាគិកញ្ញាយតទទុបតា (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា ភិក្ខុចក្ខុ
 ក៏មិនបានដូច្នោះ ទេវោវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៧ ។ ឯកាយនៈពំនិត គឺ
 អសញ្ញិសញ្ញាយនៈ (ជាទី ១) ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយនៈជាទី ២ ។

១ សេចក្ដីសម្គាល់ក្នុងប្រាសាទដ្ឋិតិគឺការចូលរស់ឈាននោះ ។ ២ សេចក្ដីសម្គាល់
 ដែលកើតឡើងដោយវិធានបច្ចុប្បន្នជាដើម ចំណាប់គ្នានឹងលទ្ធផលមានប្រជាជន ។ ៣ សញ្ញា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការចូលរស់ឡើង ឬសញ្ញាដែលផ្សេងគ្នា (សុទ្ធិមន្ត) ។

កម្រាធន្ត យាយ បថនា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ បាធកុកាយា បាធកុសញ្ញិបា សេយ្យជាតិ មនុស្សា ឯកាទ្វេ ច ធម៌ ឯកាទ្វេ ច វិចិត្រាភិកា យោ ទុ ទោ អាធន្ត កញ្ច បជាបាតិ កស្សា ច សធុធរយំ បជាបាតិ កស្សា ច អត្តន្តំ បជាបាតិ កស្សា ច អស្សនំ បជាបាតិ កស្សា ច អាធិធនំ បជាបាតិ កស្សា ច ជិស្សរណំ បជាបាតិ កាល្យំ ទុ ភេធន កនកិធន្តិកុដ្ឋំ ។ យោ យោតំ ភន្តេ ។ បេ ។ កម្រាធន្ត យាយ សត្តនា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ សទ្ធសោ វិញ្ញាណញាយកនំ សមតំក្កុធម្មំ កំភ្លឹតំ អាភិក្កញាយកទុបកា យោ ទុ ទោ អាធន្ត កញ្ច បជាបាតិ កស្សា ច សធុធរយំ បជាបាតិ កស្សា ច អត្តន្តំ បជាបាតិ កស្សា ច អស្សនំ បជាបាតិ កស្សា ច អាធិធនំ បជាបាតិ កស្សា ច ជិស្សរណំ បជាបាតិ កាល្យំ ទុ ភេធន កនកិធន្តិកុដ្ឋំ ។

មហានិកាយា ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ៧
 មហានិកាយា ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ៧ លា ដែលថា ពួកសត្វតាមយោជ្យន្តា តាមសញ្ញាជ្យន្តា ដូចពួក បុគ្គល ទេវតាពួកនេះ និងសត្វនិបាតិកពួកនេះ មហានិកាយា កិច្ចណា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុ ជាទីកើតវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីលេត់វិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹង ច្បាស់ខ្ញុំតាមសិទ្ធិវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំកិរិយាលោសរបាលម្បិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង កិច្ចនោះគួរគ្រេកអរនឹងវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះដែរ ។ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនគួរទេ ។ បេ ។ មហានិកាយា ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ៧ លា ដែលថា ពួកសត្វតាមវិញ្ញាណញាយ កន្ត្រិក ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់ភាគិកញ្ញាយា កន្ត្រិក (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ជា អ្វីក៏ចតុប ក៏មិនទាន់ដូច្នោះ មហានិកាយា កិច្ចណាដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុជា ទីកើតវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីលេត់ វិញ្ញាណដ្ឋិតិ នោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំតាមសិទ្ធិ វិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ ខ្ញុំហេតុ វិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់ខ្ញុំកិរិយាលោសរបាល ម្បិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង កិច្ចនោះគួរគ្រេកអរនឹងវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គ

លោ លោតំ ករុណំ ។ តត្រាណន្ត យមិទំ អសញ្ញាស-
 ញាយកងំ យោ នុ ទោ អាណន្ត តញ្ច បដាបាតិ
 តស្ស ច សមុទយំ បដាបាតិ តស្ស ច អត្តផ្គម្ភំ
 បដាបាតិ តស្ស ច អស្សនំ បដាបាតិ តស្ស
 ច អាទីនំ បដាបាតិ តស្ស ច ឱស្សវណំ បដា-
 បាតិ កាល្យំ នុ ភេទ តទភិទន្តិកុន្តិ ។ លោ លោតំ
 ករុណំ ។ តត្រាណន្ត យមិទំ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយកងំ
 យោ នុ ទោ អាណន្ត តញ្ច បដាបាតិ តស្ស ច
 សមុទយំ បដាបាតិ តស្ស ច អត្តផ្គម្ភំ បដាបាតិ
 តស្ស ច អស្សនំ បដាបាតិ តស្ស ច អាទីនំ
 បដាបាតិ តស្ស ច ឱស្សវណំ បដាបាតិ កាល្យំ
 នុ ភេទ តទភិទន្តិកុន្តិ ។ លោ លោតំ ករុណំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ញុំម៉ែត្តរុទ ។ ខ្មាលកាខន្ធ ចណ្ណ
 រោយកនៈចាំង២ ៖ ពោះ កសញ្ញាសញ្ញាយកនៈណា ខ្មាលកាខន្ធ ភិក្ខុណា
 ដឹងច្បាស់នូវកាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃកាយកនៈ
 ពោះផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃកាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់
 នូវកាទិសិទ្ធិនៃកាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់នូវពាសនៃកាយកនៈពោះ
 ផង ដឹងច្បាស់នូវកិរិយាលាស់ចោលនូវកាយកនៈពោះផង ភិក្ខុខោះគួរ
 ក្រេកអរនឹងកាយកនៈពោះផរេយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ខ្ញុំម៉ែត្តរុទ ។ ខ្មាលកាខន្ធ ចណ្ណកាយកនៈចាំង២ ៖ ពោះ ទេវ-
 សញ្ញាសញ្ញាយកនៈណា ខ្មាលកាខន្ធ ភិក្ខុណាដឹងច្បាស់នូវកាយ-
 កនៈពោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត នៃកាយកនៈពោះផង ដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់ នៃកាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់នូវកាទិសិទ្ធិ នៃ
 កាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់នូវពាសនៃកាយកនៈពោះផង ដឹងច្បាស់
 នូវកិរិយាលាស់ចោល នូវកាយកនៈពោះផង ភិក្ខុខោះគួរក្រេកអរនឹង
 កាយកនៈពោះផរេយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ញុំម៉ែត្តរុទ ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវរិ អដ្ឋវិមាត្រកថា

យោគោ ទោ អាទទ្ធ ភិក្ខុ ឥមាសក្កា សក្កង្គំ វិញ្ញាណដ្ឋិ-
 ភីនំ ឥមេសក្កា ភ្នំនំ អាយត្តនំ សមុទយក្កា អក្កន្ត-
 មក្កា អស្សនក្កា អាណិទវក្កា វិស្សណក្កា យថាភ្នំតំ
 វិទិត្តា អទុបាតា វិធុត្តោ ហោតិ អយំ វុទ្ធកាទទ្ធ^(១)
 ភិក្ខុ ចញ្ញាវិធុត្តោ ។

[៦៦] អដ្ឋ ទោ ឥមេ អាទទ្ធ វិមោក្កា ។ កកមេ
 អដ្ឋ ។ រូចំ រូបាទំ ចស្សតិ អយំ ចមមោ វិមោក្កោ ។
 អដ្ឋតំ អរូចសញ្ញំ ពហំត្វា រូបាទំ ចស្សតិ អយំ ទុតិយោ
 វិមោក្កោ ។ សុគន្តោ អទិធុត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ
 វិមោក្កោ ។ សម្ពុសោ រូចសញ្ញាទំ សមតិក្កុឌ ចជ័យស-
 ញ្ញាទំ អក្កន្តមា ធាទត្តសញ្ញាទំ អមទសិកាណ អទេត្តា

១ ឧ. វិរិដ្ឋិ អាទ្ធ ។

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវរិ ធាលកំរិវិមោក្កតំ ៨

ម្នាលភានុ កាលណាចើក្នុងដំបូងស្តាប់ខ្ញុំហេតុជាទីកើតផង ខ្ញុំសេចក្តី
 រលក់ផង ខ្ញុំភានិសង្សផង ខ្ញុំវិចារសផង ខ្ញុំកិរិយារលាស់ចោលផង ខ្ញុំ
 វិញ្ញាណដ្ឋិតំទាំង ៧ និងកាយកនៈទាំង ២ នេះ កាយសេចក្តីពិភម៌ម
 ឈ្មោះថា រូចស្រឡះព្រោះមិនប្រកាន់ ម្នាលភានុ ភិក្ខុនេះនឹងគថាភក
 ហៅថា ចញ្ញាវិធុត្តស ។

[៦៦] ម្នាលភានុ វិមោក្កនេះមាន ៨ យ៉ាង ។ វិមោក្កទាំង ៨ មោះតើ
 ដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមានរូចដ្ឋាន^(១) តែងឃើញរូច គិតសិលាទាំងឡាយ
 មាននិលកសិលាជាដើម នេះជាវិមោក្កទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តី
 សម្គាល់ក្នុងរូបទាំងឡាយមានសក់ជាដើមរបស់ខ្លួន^(២) តែងឃើញរូចមានក្រៅ
 គិតសិលាមាននិលកសិលាជាដើម នេះជាវិមោក្កទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តចុះ
 សិចកាន់ឈានក្នុងវិលាកសិលាដែលចរិស្ស^(៣) នេះជាវិមោក្កទី ៣ ។
 បុគ្គលដែលកន្លងខ្ញុំរូចសញ្ញា ដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិចារសវិចារជ័យសញ្ញា ទាំង
 មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំវិចារសញ្ញាដោយប្រការទាំងឡាយ ហើយចូលទៅ
 ។ បុគ្គលនោះជាឧបាសិទ្ធិទាំង ៤ ក្រោយព្រមស្របសិលាដ៏វុទ្ធការក្នុងសោតិយវិមោក្ក
 រាស័យខ្លួន ។ បុគ្គលដែលបានឃើញចរិស្សនិងអារ្យស្រីយនិងអារាមមានសក់ជាដើមរបស់ខ្លួន ។
 ៣ បុគ្គលដែលបានឃើញព្រមអារ្យស្រីយនិងអារាមសិលា មាននិលកសិលាជាដើមដែលចរិស្ស
 ព្រាជានិព្វលទី ។ ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបីនិកាយស្ស បរាវត្តា

អាណាសាតិ អាណាសាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 អយំ ចតុត្តោ វិហារត្តោ ។ សត្វសោ អាណាសាណញ្ចា-
 យតនំ សមតិក្កុដ្ឋ អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ បញ្ចមោ វិហារត្តោ ។ សត្វ-
 សោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កុដ្ឋ នត្ថិ កំភ្លឺតិ
 អាតិញ្ញញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ ធម្មោ
 វិហារត្តោ ។ សត្វសោ អាតិញ្ញញ្ចាយតនំ សមតិក្កុដ្ឋ
 នៅសញ្ញាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ
 សត្តមោ វិហារត្តោ ។ សត្វសោ នៅសញ្ញាសញ្ញា-
 យតនំ សមតិក្កុដ្ឋ សញ្ញាវេទយតំ ចិរេនំ^(១)
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ អដ្ឋមោ វិហារត្តោ ។ ឥនេ ទោ
 អាណន្ត អដ្ឋ វិហារត្តោ ។ យតោ ទោ អាណន្ត ភិក្ខុ ឥនេ
 អដ្ឋ វិហារត្តោ អនុលោមំបិ សមាចជ្ជតិ បដិលោ-
 មំបិ សមាចជ្ជតិ អនុលោមប្បដិលោមំបិ សមាចជ្ជតិ
 យតិច្ឆកំ យនិច្ឆកំ យាវតិច្ឆកំ^(២) សមាចជ្ជតិបិ
 វុដ្ឋាតិបិ អាសវិណញ្ច ទយា អធាសវំ ទេកោវុត្តិ
 ចញ្ញាវុត្តិ ធម្មោ វ ធម្មោ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា

១ ឥ. ឧ. សញ្ញាវេទយតំ ។ ២ ឧ. យាវតិច្ឆកំ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបីនិកាយ បរាវត្ត

កាន់ភាសាណាយកនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា ភាសាសមិទ
 មានទិវដ្ឋកដ្ឋច្នះ នេះជាវិហារក្នុង ៤ ។ ចុក្កលវេសកន្តន្តវិញ្ញាណ-
 ណាយកនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់វិញ្ញាណ-
 ណាយកនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា វិញ្ញាណមិទមានទិវដ្ឋកដ្ឋច្នះ
 នេះជាវិហារក្នុង ៥ ។ ចុក្កលវេសកន្តន្តវិញ្ញាណណាយកនដ្ឋាន ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់ភិក្ខុញ្ញាយកនដ្ឋាន (ដោយធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត) ថា ភ្លឺតិចតួបកមិទមានដ្ឋច្នះ នេះជាវិហារក្នុង ៦ ។ ចុក្កល
 វេសកន្តន្តវិញ្ញាណញ្ញាយកនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូល
 ទៅកាន់នៅសញ្ញាសញ្ញាយកនដ្ឋាន នេះជាវិហារក្នុង ៧ ។ ចុក្កលវេស
 កន្តន្ត វិញ្ញាណសញ្ញាយកនដ្ឋានដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូល
 ទៅកាន់សញ្ញាវេទយតនិរេន (សេចក្តីរលតនៃសញ្ញានិរេន) នេះជា
 វិហារក្នុង ៨ ។ ម្នាលភានន្ត វិហារក្នុង ៨ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលភានន្ត
 កាលណាបើភិក្ខុចូលកាន់វិហារក្នុងទាំង ៨ នេះ ជាអនុលោមច្នះ បដិលោម
 ច្នះ តាំងអនុលោម បដិលោមច្នះ ចូលបាន ចេញបាន ភាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ក្នុងកាលណា ភាមសេចក្តីប្រាថ្នាវុសមាចជ្ជិតណា ភាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាវុសិណតំបុដ្ឋាន ក៏រមែងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយចញ្ញាដ្ឋក្កមដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចំពោះរោគវុត្តិមិនចញ្ញាវុត្តិ វេសមិទមាន

១៩៧

បរាភិក្ខុស្សន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ឧបាសមាសិក្ខុ

ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ វុច្ចតានន្ត ភិក្ខុ ឧបាសមាសិក្ខុ
ភិក្ខុតោ ។ ឥមាយ ច អាណន្ត ឧបាសមាសិក្ខុតិយា
អញ្ញា ឧបាសមាសិក្ខុតិ ឧត្តវត្តា វ ចណិកត្តា ឧត្តវត្តិ ។
ឥន្ទរោច ភគវ ។ អត្តមនោ អាយស្មា អាណន្ត
ភគវតោ ភាសិតំ អតិច្ឆិតិ ។

បរាភិក្ខុស្សន្ត ទុតិយំ និទ្ទិដំ ។

បរាភិក្ខុស្សន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ឧបាសមាសិក្ខុ

ភាសាវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសាវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាប់នូវ
ដោយនិយាមចំពោះ ៤ ខ្នាតគឺ ភិក្ខុនេះគឺជាភគវហៅថា ឧបាសមាសិក្ខុ
ភាសិតិច្ឆិតិយា ឬចុះលើសលប់ដោយចំណែកពីរ(១) ។ ខ្នាតគឺ
ឧបាសមាសិក្ខុដទៃ ដែលលើសលប់ជាង ឬថ្លៃថ្នូរជាងឧបាសមាសិក្ខុ
ទេវមិទមនាឡើយ ។ លុះព្រះមានភាគ ទ្រង់ប្រាសភាសិតនេះចប់
ហើយ ។ ព្រះមាននូវមានកាយ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត គ្រេង
ចំពោះភាសិត ចេសព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ។

ចប់ បរាភិក្ខុស្សន្ត ទី ២ ។

* ចុះលើសលប់នៃកាយនិងយសសមាសិតិ រួចទៅនៃកាយនិងយសសិតិ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ តតិយំ

[២៧] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ វាជ-
 ក្កហេ វិហារតិ តិជ្ឈក្សយេ ចត្វតេ ។ តេន ទោ ចន
 សមាយេន វាជា មាគតោ មជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ^(១)
 វុទ្ធិ^(២) អភិយាតុកាមោ ហោតិ ។ សោ ឯវុទ្ធាហ
 អហំ ហិទេ វុទ្ធិ ឯវុទ្ធហិជ្ជិកោ ឯវុទ្ធហាទុកាវេ ឧទ្ធម្មាមិ
 វុទ្ធិ វិហារេសស្សាមិ វុទ្ធិ^(៣) អនយក្សសចំ អាតានេស្សាមិ
 វុទ្ធិន្តំ ។ អថទោ វាជា មាគតោ មជាតសត្តុ វេទេ-
 ហិបុត្តោ វស្សាការំ ព្រាហ្មណំ មកជមហាមត្តំ អា-
 មន្តេសិ ឯហិ ភំ ព្រាហ្មណ យេន កកវំ តេទុចសន្តម
 ឧចសន្តមិកា មម វចនេន កកវតោ ចានេ សិរ-
 សា វុទ្ធហិ អច្យាតាចំ អច្យាតន្តំ សព្វដ្ឋាចំ ពលំ
 ជាសុវិហារំ បុទ្ធម វាជា កន្តេ មាគតោ មជាតសត្តុ

១ វេទេហិបុត្តោមិ ។ ២ វុទ្ធិ ។ ៣ ឯវុទ្ធម អភិយាតុកាមោតិ កន្តេ យេនេវ
 វុទ្ធិ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ទី ៣

[៦៧] ខំ បុទស្តាចំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យចួយ ព្រះមានព្រះភោគ
 ព្រង់គង់លើភ្នំគិដ្ឋកូន^(១) ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះបាន ព្រះរាជា
 ជាតំក្នុងវ័ជ្ជមគ្គះ ព្រះនាមគជាតសត្តុវេទេហិបុត្ត^(២) មានព្រះចំណង
 ពឹងយាត្រាទៅញ៉ាំញីវ័ជ្ជវដ្តី ។ ព្រះអង្គមានព្រះចម្រើយយ៉ាងនេះថា អញ
 ពឹងព្រះគ្រូក្នុងវ័ជ្ជវដ្តីនោះ ដែលមានប្តីជំរុំយ៉ាងនេះ មានអាទុភាព
 ព័យ៉ាងនេះ អញ (មានចំណងនឹងយាត្រាទៅជិះជាន់) វ័ជ្ជវដ្តី ខឹងចំផ្ទាញ
 វ័ជ្ជវដ្តី ខឹងភ្នំវ័ជ្ជវដ្តីឲ្យដល់ខ្ញុំវាសចក្ខុវិភាស ។ គ្រាពោះ ព្រះបុរាណ
 កសត្តុវេទេហិបុត្ត មានពរដ៏ គ្រាសំហៅវិស្សកាព្រាហ្មណ៍ ដែលជាម-
 ហោមាត្រក្នុងវ័ជ្ជមគ្គះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកនេះ ចូរអ្នកទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភោគ
 ដោយក្សន៍តាមពាក្យខ្ញុំ រួចចូលសួរអំពីសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមាន
 រោគ ការក្រោកឡើងដោយរហ័ស កម្លាំងកាយ ខឹងការទៅសច្ចុយ
 គ្រប់អំរាយចថ ដោយពាក្យថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបុរាណកសត្តុ-

១ ព្រះគ្រូក្នុងវ័ជ្ជវដ្តីនោះ ឬគ្រូនោះមានកំលូលស្រដៀងគ្នា បានដោះហៅជាភិដ្ឋ-
 កូន ។ ២ ជាព្រះនាមរបស់ព្រះនាមទេវី ព្រះនាមវេទេហិ ។

មហាវិទ្យាសុត្តន្ត វិជ្ជាណវារៈ និទានថា

វេទេហីបុត្តោ កកវកោ ចានេ សិវសា វទ្ធិតិ អប្បាណាធិ
 អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋានំ ពលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆតិ ឯវក្កុ
 វេទេហិ វាជា កន្ត មាគនោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ
 វដ្ឋិ អភិយាតុកាមោ សោ ឯវមាហា មហំ ហិមេ វដ្ឋិ
 ឯវមហិទ្ធិតេ ឯវមហាទុកាវេ ឧច្ឆេដ្ឋានិ វដ្ឋិ វិទាសេស្សា-
 មិ វដ្ឋិ អនយក្សសំ អាចារេស្សាមិ វដ្ឋិ យថា ច តេ
 កកវា ព្យាករោតិ តំ សាទុកំ ឧត្តហេត្វា មម(១)
 អាហេទេយ្យាសិ ច ហិ តថាគតា វិតថំ កណ្ឌទ្ធិតិ ។
 ឯវំ កោតិ ទោ វស្សកាហេ ព្រាហ្មណោ មគទម-
 ហាមត្តោ វត្តោ មាគទស្ស អជាតសត្តុស្ស វេទេ-
 ហីបុត្តស្ស បដិស្សត្វា កទ្ធាធំ កទ្ធាធំ យាធាធំ
 យោជេត្វា(២) កទ្ធិ កទ្ធិ យាធំ អភិរុហិត្វា កន្តេហិ
 កន្តេហិ យាទេហិ វាជិត្តហត្តា ធិយ្យាសិ យេ ច

១ ១. មម ។ ២ ១. យោជេត្វា ។

មហាវិទ្យាសុត្តន្ត វិជ្ជាណវារៈ និទានថា

វេទេហីបុត្តោ កកវកោ ចានេ សិវសា វទ្ធិតិ អប្បាណាធិ
 អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋានំ ពលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆតិ ឯវក្កុ
 វេទេហិ វាជា កន្ត មាគនោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ
 វដ្ឋិ អភិយាតុកាមោ សោ ឯវមាហា មហំ ហិមេ វដ្ឋិ
 ឯវមហិទ្ធិតេ ឯវមហាទុកាវេ ឧច្ឆេដ្ឋានិ វដ្ឋិ វិទាសេស្សា-
 មិ វដ្ឋិ អនយក្សសំ អាចារេស្សាមិ វដ្ឋិ យថា ច តេ
 កកវា ព្យាករោតិ តំ សាទុកំ ឧត្តហេត្វា មម(១)
 អាហេទេយ្យាសិ ច ហិ តថាគតា វិតថំ កណ្ឌទ្ធិតិ ។
 ឯវំ កោតិ ទោ វស្សកាហេ ព្រាហ្មណោ មគទម-
 ហាមត្តោ វត្តោ មាគទស្ស អជាតសត្តុស្ស វេទេ-
 ហីបុត្តស្ស បដិស្សត្វា កទ្ធាធំ កទ្ធាធំ យាធាធំ
 យោជេត្វា(២) កទ្ធិ កទ្ធិ យាធំ អភិរុហិត្វា កន្តេហិ
 កន្តេហិ យាទេហិ វាជិត្តហត្តា ធិយ្យាសិ យេ ច

១ ១. មម ។ ២ ១. យោជេត្វា ។

ភិជ្ឈក្សដោ បព្វតោ តេជ បាយាសំ យាវតិកា
 យាទស្ស ភូមិ យានេន កត្តា យាតា បច្ចោលេ
 ហិត្វា បត្តិកោ វ យេន ភកវា តេជុបសន្តមិ ទ-
 បសន្តមិត្វា ភកវតា សន្និ សម្មាទំ សម្មាទធិយំ
 កតំ សារាណិយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទំ ។
 ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ វស្សការោ ត្រាហ្មណោ
 មកទមហាមត្តោ ភកវន្តំ ឯកទភេទ រាជា កោ កោតម
 មាតរោ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ កោតោ កោ-
 តមស្ស ចានេ សិវសា វន្តតិ អប្បារាធំ អប្បារតន្តិ
 លហុដ្ឋានំ តលំ ជាសុវិហារំ ចុច្ឆតំ រាជា កោ កោ-
 តម មាតរោ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ វដ្ឋិ អភំ-
 យាតុការោ រោ ឯវមាហា អហំ ហិមេ វដ្ឋិ ឯ-
 វៃហិទ្ធិកេ ឯវមហាទុការេ ទុច្ឆេដ្ឋាមិ វដ្ឋិ វិបាសេស្សមិ
 វដ្ឋិ អនយក្សសនំ អាចានេស្សមិ វដ្ឋិន្តំ ។

បរសំដៅទៅកាន់ភិជ្ឈក្សដោ ទៅដោយយាន កំណត់គ្រឹមទីដែលចរយាន
 ទៅបាន រួចចុះអំពីយានដើរទៅ ដោយជើងទេ ចូលទៅតាមព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏តោលពាក្យរាត់ទាក់សំណេះ
 សំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវករិយ
 នឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏អន្តិយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះវិស្សការ-
 ត្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្នុងវិជនមគធៈ អន្តិយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមច្រើន ព្រះបាទស-
 ជាតសត្តុវេទេហិត្តុមានធរណ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទវិទ្យាព្រះភាគមជ្ជិមច្រើន
 ដោយព្រះសិរិ ហើយផ្តាំឱ្យទូលសួរអំពីភាគារមិទានភាពាធ មិទាន
 រោគ ការក្រោកឡើងហើយ ព្រះកាយពល និងការនឹងនៅស្រួលគ្រប់
 អំរិយាបឋ បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមច្រើន ព្រះបាទសជាតសត្តុវេទេហិត្តុ-
 មានធរណ បានព្រះចំណងនឹងស្តេចទៅញ៉ាញវិជនវដ្ឋិ ព្រះអង្គមានចម្ងល
 យ៉ាងនេះថា អញនឹងផ្តល់ផ្តាច់គ្នាដែលវដ្ឋិវាំងនេះ ដែលបានច្នៃផ្តំយ៉ាង
 នេះ បានភាគុភាពធំយ៉ាងនេះ អញ (បានចំណងនឹងយាក្រៅទៅជិះជាទំ)
 ដែលវដ្ឋិ នឹងចំញ៉ាញវិជនវដ្ឋិ នឹងធ្វើដែលវដ្ឋិឱ្យដល់ខ្ញុំវិសចក្តិវិភាស ។

មហាបរិព្រាងសុត្តន្ត វិទ្ធិកាលវិវត្តន្ត សន្តតិយោនិយមធម្មជា

(៦៩) តេជោ ចេតិយោ សមយោនិយមោ អាយស្សិ អា-
 នេត្តោ ភគវតោ បិដ្ឋិតោ មិគោ ហោតិ ភគវន្តំ វិជយ
 មោធា(១) ។ ឧបទោ ភគវា អាយស្សន្តំ អាទន្តំ អា-
 មន្តសិ កំន្តំ តេ អាទន្ត សុតំ វិដ្ឋិ អភិណ្ណសន្តិចា-
 តា(២) សន្តិចាតតហុណតិ ។ សុតំ មេតំ ករុន្ត វិដ្ឋិ
 អភិណ្ណសន្តិចាតា សន្តិចាតតហុណតិ ។ យាវកីវេព្វ
 អាទន្ត វិដ្ឋិ អភិណ្ណសន្តិចាតា សន្តិចាតតហុណ ក-
 រិស្សន្តិ វុទ្ធិយេវ អាទន្ត វិដ្ឋិ ចាដិកម្ពុ ទោ បរិហា-
 និ ។ កំន្តំ តេ អាទន្ត សុតំ វិដ្ឋិ សមត្តា សន្តិបតន្តិ
 សមត្តា វុដ្ឋហន្តិ សមត្តា វិដ្ឋិកាវណិយាជិ ករុន្តិ-
 តិ ។ សុតំ មេតំ ករុន្ត វិដ្ឋិ សមត្តា សន្តិបតន្តិ ស-
 មត្តា វុដ្ឋហន្តិ សមត្តា វិដ្ឋិកាវណិយាជិ ករុន្តិ តិ ។
 យាវកីវេព្វ អាទន្ត វិដ្ឋិ សមត្តា សន្តិបតិស្សន្តិ ស-
 មត្តា វុដ្ឋហន្តិស្សន្តិ សមត្តា វិដ្ឋិកាវណិយាជិ ករិស្សន្តិ

មហាបរិព្រាងសុត្តន្ត វិទ្ធិកាលវិវត្តន្ត រោលកំភិកាវិហោនិយមទិកំ ៧ លសំចូរវិដ្ឋិប្រយ័

(៦៨) សមីយោនោវនិ ព្រះភោគខុមាធិកាយុ មិគោវេកិវាវនិ
 ក្រោយព្រះមាតាព្រះភោគ កំពុន្តិភាវំ (ចកំ) ថ្វាយព្រះមាតាព្រះភោគ ។
 គ្រាទោ ព្រះមាតាព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះភោគខុ មានកាយុថា
 ម្ចាស់ភោគខុ អ្នកបានព្យាបាល ពួកស្តេចក្នុងដែនវិដ្ឋិ មានការប្រជុំគ្នា
 រឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយច្រើន ដូច្នោះដែរ ។ ព្រះភោគខុ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានព្យាបាលនេះថា
 ពួកស្តេចក្នុងដែនវិដ្ឋិ មានការប្រជុំគ្នារឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយ
 ច្រើន ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់ភោគខុ ចេញស្តេចក្នុងដែនវិដ្ឋិ នឹងមានការ
 ប្រជុំគ្នារឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយច្រើន អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់-
 ភោគខុ សេចក្តីចម្រើនតែងតែប្រាកដដល់ពួកស្តេចក្នុងដែនវិដ្ឋិ សេចក្តី
 សាចសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភោគខុ អ្នក
 បានព្យាបាល ពួកវិជ្ជាគ្រូយ័ ព្រះព្រៀនគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀនគ្នាលើកលែង
 ប្រជុំ ព្រមព្រៀនគ្នាធ្វើកិច្ចក្នុងដែនវិដ្ឋិដូច្នោះដែរ ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានព្យាបាលនេះថា ពួកវិជ្ជាគ្រូយ័ព្រមព្រៀនគ្នាប្រជុំ ព្រម
 ព្រៀនគ្នាលើកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀនគ្នាធ្វើកិច្ចក្នុងដែនវិដ្ឋិដូច្នោះដែរ ។
 ម្ចាស់ភោគខុ ចេញវិជ្ជាគ្រូយ័នឹងព្រមព្រៀនគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀនគ្នា
 លើកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀនគ្នាធ្វើកិច្ចក្នុងដែនវិដ្ឋិ អស់កាលត្រឹមណា

១ ១ វិជយោ ។ ២ វិជយោ ។ ៣ ១. ២. អភិណ្ណ សន្តិចាតា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

វុឡិយេវ អាទទ្ធ វដ្ឋិចំ ចាដិកត្តា ឆោ បរិហាធំ ។ កតិដ្ឋិ
 តេ អាទទ្ធ សុតំ វដ្ឋិ អប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញាបេស្មន្តិ បញ្ញត្តំ ន
 សមុច្ឆិទ្ធន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ហោរណោ វដ្ឋិទម្មេ សមាទា-
 យ វត្តន្តិកំ ។ សុតំ មេតំ ករុន្ត វដ្ឋិ អប្បញ្ញត្តំ ន
 បញ្ញាបេស្មន្តិ បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆិទ្ធន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ហោរ-
 ណោ វដ្ឋិទម្មេ សមាទាយ វត្តន្តិកំ ។ យាវកីវក្ក អា-
 ទទ្ធ វដ្ឋិ អប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញាបេស្មន្តិ បញ្ញត្តំ ន ស-
 មុច្ឆិទ្ធន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ហោរណោ វដ្ឋិទម្មេ សមាទា-
 យ វត្តិស្មន្តិ វុឡិយេវ អាទទ្ធ វដ្ឋិចំ ចាដិកត្តា ឆោ
 បរិហាធំ ។ កតិដ្ឋិ តេ អាទទ្ធ សុតំ វដ្ឋិ យេ តេ វដ្ឋិចំ
 វដ្ឋិទមាស្មតា តេ សត្តរោន្តិ កុករោន្តិ មារោន្តិ ម្ភ-
 រោន្តិ តេសត្តា សោតត្ថំ មញ្ញន្តិកំ ។ សុតំ មេតំ ករុន្ត

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

ខ្នាលអាទទ្ធ សេចក្តីចម្រើនតែងមានប្រាកដដល់ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍ សេចក្តី
 សាចស្មុទ្ធមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ខ្នាលអាទទ្ធ អ្នក
 បានក្នុង ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍មិនបញ្ញត្តច្បាប់ (ដែលភ្នកស្តេចពីដើម) មិនបាន
 បញ្ញត្ត មិនដកច្បាប់ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ កាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់
 ក្នុងវដ្ឋិអំពីចូរណា ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយយ៉ាងណា ដូច្នោះដែរ ។
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រុក្រះអង្គបានក្នុងនាមនេះថា ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍មិន
 បញ្ញត្តច្បាប់ (ដែលភ្នកស្តេចពីដើម) មិនបានបញ្ញត្ត មិនដកច្បាប់ដែលបាន
 បញ្ញត្តរួចហើយ កាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់ក្នុងវដ្ឋិ អំពីចូរណាដែល
 បានបញ្ញត្តរួចហើយយ៉ាងណា ដូច្នោះដែរ ។ ខ្នាលអាទទ្ធ ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍
 ដឹងមិនបញ្ញត្តច្បាប់ ដែលស្តេចពីដើមមិនបានបញ្ញត្តរួចហើយ មិនដកច្បាប់
 ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ កាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់ក្នុងវដ្ឋិអំពីចូរណា
 ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ យ៉ាងណា អស់កាលត្រឹមណោះ ខ្នាលអាទទ្ធ
 សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍ សេចក្តីសាចស្មុទ្ធមិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ខ្នាលអាទទ្ធ អ្នកបានក្នុង
 ភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍ ធ្វើសក្ការៈ គោរព ពប់គាន ចូរភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍ដែលមាន
 ព្រះជន្មច្រើនជាងវដ្ឋិក្រិយ៍វាំងឡាយ ដែលគួរស្តាប់ ចេញភ្នកវដ្ឋិក្រិយ៍
 ដែលមានព្រះជន្មច្រើនជាងនោះដូច្នោះដែរ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

មហាចរិតព្រាងស្មុគ្រ វង្វិរណាវាវ វង្វិរ សុខុមហិហានិយមធម្មតា
 វង្វិរ យេ ភេ វង្វិរ វង្វិរមហាល្លកា ភេ សុក្ការោង្គិ កុ-
 ករោង្គិ មារោង្គិ បូជេង្គិ ភេសក្ខ ហោតត្បំ មញ្ញង្គិតិ ។
 យាវក្រវត្ត អាទទ វង្វិរ យេ ភេ វង្វិរ វង្វិរមហាល្លកា
 ភេ សុក្ការិស្សង្គិ កុក្ការិស្សង្គិ មារោស្សង្គិ បូជេស្សង្គិ
 ភេសក្ខ ហោតត្បំ មញ្ញស្សង្គិ វង្វិរយេវ អាទទ វង្វិរ
 ចាដិកង្កា លោ បរិហានិ ។ កង្កិ ភេ អាទទ សុតំ
 វង្វិរ យា តា កុលិភិយោ កុលកុមារិយោ តា ឧ
 ឡិក្កស្ស បសយ្ហ វាសេង្គិតិ ។ សុតំ មេតំ កន្ត
 វង្វិរ យា តា កុលិភិយោ កុលកុមារិយោ តា ឧ
 ឡិក្កស្ស បសយ្ហ វាសេង្គិតិ ។ យាវក្រវត្ត អាទទ វង្វិរ
 យា តា កុលិភិយោ កុលកុមារិយោ តា ឧ ឡិក្កស្ស
 បសយ្ហ វាសេស្សង្គិ វង្វិរយេវ អាទទ វង្វិរ ចាដិ-
 កង្កា លោ បរិហានិ ។ កង្កិ ភេ អាទទ សុតំ

មហាចរិតព្រាងស្មុគ្រ វង្វិរណាវាវ ពោលអំពីមហិហានិយមធម្មតា ៧ លេខព្រះវង្វិរក្រឹម
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានពង្រឹងនេះថា ពួកវង្វិរក្រឹមភេសក្ការៈ ភោព រថ
 ភាម ចូរា ពួកវង្វិរក្រឹមដែលមានព្រះជន្មច្រើន ជាងវង្វិរក្រឹម តាំង-
 ឡាយ តាំងឡើងតាមវេលាស្តាប់ បេសពួកវង្វិរក្រឹមដែលមានព្រះជន្ម
 ច្រើនតាំងនោះថាជាតាមស្តាប់ ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលភាទន្ត បើពួកវង្វិ-
 រក្រឹមនឹងធ្វើសក្ការៈ ភោព រថភាម ចូរា ពួកវង្វិរក្រឹមដែលមាន
 ព្រះជន្មច្រើនជាងវង្វិរក្រឹមតាំងឡាយ តាំងឡើងតាមស្តាប់ បេសពួក
 វង្វិរក្រឹមដែលមានព្រះជន្មច្រើនតាំងនោះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភាទន្ត
 សេចក្តីចម្រើន ភេសក្ការៈព្រាងស្មុគ្រដែលពួកវង្វិរក្រឹម សេចក្តីសាបសូន្យមិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភាទន្ត អ្នកបានពួរថា ពួកវង្វិ-
 រក្រឹម មិនកំហែងបង្ខំពួកស្រ្តីក្នុងក្រល ពួកកុមារីក្នុងក្រលទ្យោរម្ភ
 ដូច្នោះដែរ ។ បង្ខំព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានពង្រឹងនេះថា ពួក
 វង្វិរក្រឹមមិនកំហែងបង្ខំពួកស្រ្តីក្នុងក្រល ពួកកុមារីក្នុងក្រលទ្យោរម្ភ
 ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលភាទន្ត បើពួកវង្វិរក្រឹមនឹងមិនកំហែងបង្ខំពួកស្រ្តី
 ក្នុងក្រល ពួកកុមារីក្នុងក្រលទ្យោរម្ភអស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភាទន្ត
 សេចក្តីចម្រើន ភេសក្ការៈព្រាងស្មុគ្រដែលពួកវង្វិរក្រឹម សេចក្តីសាបសូន្យមិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភាទន្ត អ្នកបានពួរថា

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បហវន្តោ

វដ្តិ យាធិ តាធិ វដ្តិធិ វដ្តិចេតិយាធិ អត្តន្តរាធិ ចេវ
 ពាហិរាធិ ច តាធិ សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ
 បូជេន្តិ តេសត្វា ទិទ្ធម្មត្ថំ កាតបុត្ថំ ធម្មិកំ តលី
 ចោ បរិហារេបដ្ឋិតិ ។ សុតំ មេតំ ករុន្ត វដ្តិ យាធិ តាធិ
 វដ្តិធិ វដ្តិចេតិយាធិ អត្តន្តរាធិ ចេវ ពាហិរាធិ ច តាធិ
 សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ បូជេន្តិ តេសត្វា ទិទ្ធម្មត្ថំ
 កាតបុត្ថំ ធម្មិកំ តលី ចោ បរិហារេបដ្ឋិតិ ។ យាវតីវត្តា
 អាទទ្ធុ វដ្តិ យាធិ តាធិ វដ្តិធិ វដ្តិចេតិយាធិ អត្តន្តរាធិ
 ចេវ ពាហិរាធិ ច តាធិ សក្ការិស្សន្តិ កុក្ការិស្សន្តិ
 មារេស្សន្តិ បូជេស្សន្តិ តេសត្វា ទិទ្ធម្មត្ថំ កាតបុត្ថំ
 ធម្មិកំ តលី ចោ បរិហារេបស្សន្តិ វន្តិយេវ អាទទ្ធុ វដ្តិធិ
 ចាធិកដ្ឋា ចោ បរិហារិ ។ កំន្តិ តេ អាទទ្ធុ សុតំ វដ្តិធិ
 អរហន្តេសុ ធម្មិកាវត្តាវរណកុត្តិ សុសំរិហិតា កំន្តិ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បហវន្តោ

ពួកវដ្តិក្សត្រិយ៍ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន បូជាចេតិយ^(១)ក្នុងវដ្តនៃ
 វដ្តិ របស់ពួកអ្នកវដ្តនៃវដ្តិ ដែលនៅខាងក្នុងនៃក្នុង ខាងក្រៅនៃក្នុង ទីនៃ
 វដ្តិធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែលគេធ្លាប់ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយ
 ទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅដូច្នោះដែរ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រុំ
 ព្រះអង្គ បានព្រមទាំងនេះថា ពួកវដ្តិក្សត្រិយ៍តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោន បូជាចេតិយក្នុងវដ្តនៃវដ្តិ របស់ពួកអ្នកវដ្តនៃវដ្តិ ដែលនៅខាងក្នុង
 នៃក្នុង ខាងក្រៅនៃក្នុង ទីនៃវដ្តិធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែល
 គេធ្លាប់ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅដូច្នោះ
 ដែរ ។ ម្នាលគានទុ បើពួកវដ្តិក្សត្រិយ៍ ទីនៃធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន
 បូជាចេតិយក្នុងវដ្តនៃវដ្តិ របស់ពួកអ្នកវដ្តនៃវដ្តិ ដែលនៅខាងក្នុងនៃក្នុង
 ខាងក្រៅនៃក្នុង ទីនៃវដ្តិធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែលគេធ្លាប់
 ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅ អស់កាលត្រឹម
 ណា ម្នាលគានទុ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកវដ្តិក្សត្រិយ៍
 សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលគានទុ
 អ្នកបានព្រម ពួកវដ្តិក្សត្រិយ៍ បានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវខ្លះខាងការក្សត្រិយ៍
 ទីនៃការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ក្នុងអវហន្តទាំងឡាយដោយចំណង់ថា

១ ទិកន្តិយេវេត ដែលគេធ្លាប់គោរព (អដ្ឋកថា) ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ វិទ្ធិភាណវៈ វិទ្ធិ៖ សន្តតិវិហារនិយមនា
 អនាគតា ច អរហន្តោ វិជិតំ អាកច្ឆយ្យំ អាកតា ច
 អរហន្តោ វិជិតេ ជាសុំ វិហារេយ្យន្តំ ។ សុតំ មេតំ កន្លៃ
 វិជ្ជិចំ អរហន្តសុ ធម្មការត្តារណកុត្តិ សុសំវិហិតា
 តំន្តំ អនាគតា ច អរហន្តោ វិជិតំ អាកច្ឆយ្យំ
 អាកតា ច អរហន្តោ វិជិតេ ជាសុំ វិហារេយ្យន្តំ ។
 យាវត្ថវញ្ច អាទន្ទ វិជ្ជិចំ អរហន្តសុ ធម្មការត្តារ-
 ណកុត្តិ សុសំវិហិតា ភវិស្សតំ តំន្តំ អនាគតា ច
 អរហន្តោ វិជិតំ អាកច្ឆយ្យំ អាកតា ច អរហន្តោ
 វិជិតេ ជាសុំ វិហារេយ្យន្តំ វុឡិយេវ អាទន្ទ វិជ្ជិចំ ចាជិ-
 តតថ្នាំ យោ បរិហាជិតំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ វិទ្ធិភាណវៈ អបរិហនិយមនិ ៧ របស់ពួកវិទ្ធិស្សត្រីយ៍
 ធ្វើម្តងច្នៃ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមិនខាន់មក ក៏សូមឲ្យមក
 កាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមកស្រាច់ហើយ ក៏
 សូមឲ្យគន្លឹះនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូច្នោះដែរ ។ បរិក្រព្រះអន្តិដិ-
 ចារម្រឹម វុំព្រះអន្តិបានរូដំណឹងនេះថា ពួកវិទ្ធិស្សត្រីយ៍ បានចាក់ចែងដោយ
 ត្រឹមត្រូវខ្លះការរក្សាភារពារ និងការគ្រប់គ្រងច្រកបរាជយមិ ក្នុងព្រះអរ-
 ហន្តទាំងឡាយ ដោយចំណងថា ធ្វើម្តងច្នៃ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដែល
 មិនខាន់មក ក៏សូមឲ្យមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
 ដែលមកស្រាច់ហើយ ក៏សូមឲ្យគន្លឹះនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូច្នោះ
 ដែរ ។ ខ្មាលអាទន្ទ ចើពួកវិទ្ធិស្សត្រីយ៍ នឹងចាក់ចែងដោយត្រឹមត្រូវខ្លះការ
 រក្សាភារពារនិងការគ្រប់គ្រងច្រកបរាជយមិ ក្នុងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
 ដោយចំណងថា ធ្វើម្តងច្នៃ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមិនខាន់មក
 ក៏សូមឲ្យមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដែលមកស្រាច់
 ហើយ ក៏សូមឲ្យគន្លឹះនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើង អស់កាលត្រឹមណា
 ខ្មាលអាទន្ទ សេចក្តីចារម្រឹម តែនឹងមានប្រាកដដល់ពួកវិទ្ធិស្សត្រីយ៍ សេចក្តី
 សាចសូមឲ្យមិនខានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

[៦៧] អថេតា ភគវា វស្សការី ប្រាហ្មណំ មគធ-
 មហាមត្តំ អាមន្តសិ ឯកមិណហំ ប្រាហ្មណ សមយំ
 វេសាលិយំ វិហារមិ សារទ្ធានេ(១) ចេតិយេ តត្រាហំ វដ្ឋិធំ
 ឥមេ សត្ត អបរិហានិយេ ធម្ម ទេសសី យាវកិវត្ត
 ប្រាហ្មណ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា វដ្ឋិសុ
 វស្សន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ
 វដ្ឋិ សន្តិស្សិស្សន្តិ(២) វុត្តិយេវ ប្រាហ្មណ វដ្ឋិធំ ខាដិ-
 កត្តា ខេ បរិហានិ ។ ឯវំ វុត្តេ វស្សការោ ប្រាហ្ម-
 ណោ មគធមហាមត្តោ ភគវន្តំ ឯតទេវាច ឯកមេក-
 ចមិ កោ តោតម អបរិហានិយេច ធម្មេច សមញ្ញក-
 តាធំ វដ្ឋិធំ វុត្តិយេវ ខាដិកត្តា ខេ បរិហានិ កោ
 មច វាទោ សត្តហំ អបរិហានិយេហិ ធម្មេហិ
 អគវណីយា ច(៣) កោ តោតម វដ្ឋិ វញ្ញា មាត-
 ទេច អជាតសត្តតា វេទហិបុត្តេច យទិធំ យុទ្ធស្ស

១ អន្តិកាយម្យ អយរេវ ធារា ។ ខ. សាន្តេវ ។ ២ ខ. សន្តិស្សន្តិ ។ ៣ ខ. វ ។

[៦៧] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងវិស្សការ-
 ប្រាហ្មណំជាមហាមត្តក្នុងវេទមគធៈថា ម្ចាស់ប្រាហ្មណំ សម័យ ១ ភថា-
 គតនៅក្នុងសារទ្ធាចេតិយ ទៀបត្រង់វេសាលី ភថាគតបានសម្តែងអប-
 រិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ របស់ពួកវដ្ឋិក្សត្រិយ៍ ក្នុងសារទ្ធាចេតិយនោះឯង
 ម្ចាស់ប្រាហ្មណំ អបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ កំរើនៅក្នុងពួកវដ្ឋិក្សត្រិយ៍
 ឬថាពួកវដ្ឋិក្សត្រិយ៍នឹងប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាល
 ត្រឹមណា ម្ចាស់ប្រាហ្មណំ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវដ្ឋិ-
 ក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។
 កាលម៉ី ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះចទ្ទសយ៉ាងនេះហើយ វិស្សការ-
 ប្រាហ្មណំជាមហាមត្តក្នុងវេទមគធៈ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិចម្រើន សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
 សេចក្តីសាបសូន្យ មិនមានដល់ពួកវដ្ឋិក្សត្រិយ៍ ដែលប្រកថាហេតុ
 ហានិយធម៌ សូម្បីតែមួយ ។ ចាំបាច់និយាយទៅថ្វីដល់វេទត្រូវអបរិហា-
 និយធម៌ទាំង ៧ បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិចម្រើន មួយទៀតព្រះបាទអជាតសត្ត-
 វេទហិបុត្រមាតរាជ មិនត្រូវចាប់ពួកវដ្ឋិក្សត្រិយ៍ដោយការច្បាំងបាខៈទ

មហាចរិត្យានុស្តវ្ហ វិបុលាណវំ វិភុនំ សន្និបាតាចំ

អញ្ញត្រ ឧបលាបនាយ អញ្ញត្រ មិដុកេនាយ ហន្ត
ចនាធិ មយំ ភោ ភោកម កត្តាម តហុកិដ្ឋា មយំ
តហុករណីយាតិ ។ យស្សនាធិ ត្រាហ្មណ កាលំ
មញ្ញសីតិ ។ មដទោ វស្សកាហេ ត្រាហ្មណោ មត-
ធមហាមត្តោ កតវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោ-
ទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

[៧០] មដទោ កតវំ អចិរ្យក្កន្តោ វស្សកាហេ
ត្រាហ្មណោ មតធមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អា-
មន្តសិ កន្ធិ ត្រំ អាទន្ត យាវតិកា កិក្ខុ រាជក្កហំ
ឧបទិស្សយ វិហារន្តំ ភេ សទ្វេ ឧបដ្ឋានសាលាយំ
សន្និបាតេហិតិ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ អាយស្មា
អាទន្តោ កតវតោ ធមិស្សត្វា យាវតិកា កិក្ខុ
រាជក្កហំ ឧបទិស្សយ វិហារន្តំ ភេ សទ្វេ ឧបដ្ឋា-
នសាលាយំ សន្និបាតេត្វា យេន កតវំ តេនុប-
សន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កតវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ វិហោ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ

មហាចរិត្យានុស្តវ្ហ វិបុលាណវំ ការប្រងំឡប្រជុំកិប្បកិធិឡយ

រៀវលេវនៃការល្អនៃលោមយកចិត្ត ឬការធ្វើឱ្យរំលោភ បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើនល្អយចុះ ឱ្យព្រះអង្គសូមលាទៅឡើយនេះ ឱ្យព្រះអង្គមានភិច្ចុប្រិទ
មានការងារច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរស្តាប់
ខ្ញុំកាលគួរនឹងទៅក្នុងវិលានេះចុះ ។ លំដាប់នោះ វិស្សការត្រាហ្មណ៍
ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ ក្រេកអររីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ហើយក្រោកអំពីភាសនាចេញទៅ ។

[៧០] កាលដែលវិស្សការត្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ
ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអាទន្ត
មាននាមថា ម្ចាស់អាទន្ត អ្នកចូរទៅឱ្យកិក្ខុទាំងអស់ ដែលនៅ
កាស្រ័យក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា^(១) ។ ព្រះអាទន្ត
មាននាម ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ហើយប្រជុំកិក្ខុស្សីទាំងអស់ ដែលនៅកាស្រ័យក្នុងក្រុង-
រាជគ្រឹះ ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រូបថតនៅក្នុងវិ-
សមគ្គ ។ ព្រះអាទន្តមាននាម លុះលើកនៅក្នុងវិធីសមគ្គហើយ

១ ពោធិ៍សាត់ ឬពោធិ៍សាត់ច្រើនប្រាស់ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខហវគ្គោ

កកវន្តំ ឯតទរោច សន្និបតិកោ កន្តុ កិក្ខុសង្កេត
 យស្មនាទិ កន្តុ កកវ កាលំ មញ្ញតិកំ ។ អថ-
 ទោ កកវ ឧដ្ឋាយាសនា យេន ឧបដ្ឋានសាលា
 តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា មញ្ញត្តោ អាសនេ ធិ-
 សិទិ ។ ធិសន្ន ទោ កកវ កិក្ខុ អាមន្តសិ
 សត្ត វេ កិក្ខុវេ អថវិហានិយេ ធម្ម ទោសស្សមិ
 តំ សុណាថ សាទុកំ មនសិករោថ កាលិស្សនិកំ ។
 ឯវំ កន្តុតិ ទោ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សនិវំ ។
 កកវ ឯតទរោច យាវកិវញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ អភិណ្ឌា-
 សន្និបាតា សន្និបាតពហុលា កវិស្សន្តំ វុឡិយេវ កិក្ខុ-
 វេ កិក្ខុនំ ចាដិកដ្ឋា ទោ បវិហានិ ។ យាវកិវញ្ច
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ សមត្តា សន្និបតិស្សន្តំ សមត្តា វុឡិ-
 ហិស្សន្តំ សមត្តា សង្ឃករណីយានំ កវិស្សន្តំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខហវគ្គោ

បានក្រាបបង្គំខ្ញុំល្អព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ-
 សង្ឃប្រជុំគ្នាហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្គាល់
 ម្នូវកាលគូខឹងស្តេចនៅក្នុងកាលអង្សវរ្ម័នៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ក្រោកអំពីភាសនៈហើយស្តេចចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់និរលើភាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ នឹងទៅហើយ ក៏ទ្រង់គ្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគន្លឹះសម្តែងរបរហោងយេមិ វេ ប្រការ
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់កាលនោះ ចូរប្រឆាំងធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តឱ្យល្អចុះ តថាគន្លឹះសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ
 ក៏ទទួលព្រះចម្លូល ខែព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចើរ្យភិក្ខុនឹងប្រជុំគ្នារឿយ ។ ប្រជុំគ្នាដោយច្រើន អស់កាល
 ត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់
 ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចស្តេចមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចើរ្យភិក្ខុនឹងព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀង
 គ្នាលើកវិប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើចុះលេសសិរ្ស អស់កាលត្រឹមណា

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ភិក្ខុកាលារិ ភិក្ខុនំ សត្តអចរិហានិយន្ត

វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចានិកម្មា ពោ បរិហានិ ។
 យាវតីវត្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញាបេស្សន្តិ
 បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆន្តិស្សន្តិ យថាបញ្ញត្តេសុ សិក្ខា-
 បទេសុ សមាទាយ វត្តិស្សន្តិ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ
 ចានិកម្មា ពោ បរិហានិ ។ យាវតីវត្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យេ ភេ ភិក្ខុ យេវ វត្តញ្ញ ចិរេប្បត្តដិកា
 សង្ឃចិកេវ សង្ឃបរិទាយកា ភេ សក្ការិស្សន្តិ
 កុក្ការិស្សន្តិ មាទេស្សន្តិ ឫទេស្សន្តិ ភេសត្ថ សោតត្ថ
 មញ្ញិស្សន្តិ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចានិកម្មា ពោ
 បរិហានិ ។ យាវតីវត្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧប្បញ្ញាយ
 តណ្ហាយ ពោពោត្តរិកាយ ន វសំ កុច្ឆិស្សន្តិ វុឡិ-
 យេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចានិកម្មា ពោ បរិហានិ ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ភិក្ខុកាលារិៈ អចរិហានិយន្ត ៧ របស់ពួកភិក្ខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តី
 សាចស្មុំមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនបញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដែលគេជាគតមិនបានបញ្ញត្ត
 ហើយ មិនដកសិក្ខាបទ ដែលគេជាគតបញ្ញត្តហើយ កាន់តាម ប្រព្រឹត្ត
 តាមសិក្ខាបទ ដែលគេជាគតបញ្ញត្តហើយយ៉ាងណា អស់កាលគ្រឹមណា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តី
 សាចស្មុំមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ចូរជាពួកភិក្ខុជាថេរៈ
 អ្នកដឹកគ្រី (ច្រើន) ចូសយូរ ជាថេរៈនៃសង្ឃ ជាថេរៈនាយក របស់សង្ឃ
 (ជាអ្នកណែនាំសង្ឃ) ទាំងរាប់អានជឿជាក់ដែលគួរស្តាប់ របស់ភិក្ខុជា
 ថេរៈទាំងនោះ អស់កាលគ្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន
 តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចស្មុំមិនមានឡើយ (អស់កាល
 គ្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនលុះក្នុងអំណាច
 តណ្ហា ជាធម្មជាតិទាំងស្រុងទៅក្នុងករណីៈទៀត ដែលកើតឡើងហើយអស់
 កាលគ្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
 ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចស្មុំមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៣ វិយាសិយស្ស បរាវគ្គ

យាវក្រវិញ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អាវញ្ញកេសុ រេសនាសនេសុ
 សាបេត្តា ភវិស្សន្តិ វុឡិយេវ កិក្ខុវេ កិក្ខុនំ ចាដិកក្ខ័
 លោ បរិហានិ ។ យាវក្រវិញ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បច្ចុត្តញ្ញាវ
 សតិ ឧបដ្ឋបេស្សន្តិ កិក្ខុ អនាគតា ច បេសលា
 សត្រហ្មចារិ អាគន្ធយ្យំ អាគតា ច បេសលា
 សត្រហ្មចារិ ជាសុំ វិហារេយ្យន្តិ វុឡិយេវ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុនំ ចាដិកក្ខ័ លោ បរិហានិ ។ យាវក្រវិញ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា កិក្ខុសុ
 វស្សន្តិ កិក្ខុសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ
 កិក្ខុ សច្ចិស្សិស្សន្តិ វុឡិយេវ កិក្ខុវេ កិក្ខុនំ ចាដិ-
 កក្ខ័ លោ បរិហានិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៣ វិយាសិយស្ស បរាវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុភិក្ខុនឹងមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេនាសនៈតាំង-
 ឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ^(១) អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ភិក្ខុភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមាន
 ឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុភិក្ខុ
 នឹងប្រុងស្នាក់ក្នុងទីនោះ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកសត្រហ្មចារិ^(២) មានសីលធម៌
 ជាទីស្រឡាញ់ ដែលមិនចាត់មកដល់ ក៏សូមឲ្យនិមន្តមក ពួកសត្រហ្មចារិ
 មានសីលធម៌ជាទីស្រឡាញ់ ដែលមកដល់ហើយ សូមឲ្យនៅជាសុខដូច្នោះ
 អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
 ដល់ភិក្ខុភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ នឹងបែកនៅក្នុងភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឬភិក្ខុទាំងឡាយនឹងប្រតិបត្តិ ក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧
 នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមាន
 ប្រាកដដល់ភិក្ខុភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹម
 ណោះ) ។

១ អន្តរា ២ ព្រៃទេសដែលនៅឆ្ងាយពីស្រុកនិរាត ៥០០ ជួរភ្នំឡើងទៅ ។ ២ ភិក្ខុមាន
 ព្រហ្មចារិស្មេត្តា ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ភិក្ខុកាលាវរ ភិក្ខុនំ សន្តមបរិហានិយមន្ត

[៧០] មចរេបិ ភេ(១) ភិក្ខុវេ សន្ត មចរិហានិយម

ធម្មេ ទេសេស្សាមិ កំ សុណាម សាធុកំ មនសិក-
 រោម ភាសិស្សាមិទិ ។ ឃី កន្តតិ ទោ តេ ភិក្ខុ
 កតវតោ មច្ចស្សេសុំ ។ កតវា ឯតទភេច យាវតីវត្ថុ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន កម្មាភា ភវិស្សន្តិ ន កម្មតា ន
 កម្មាភាមតំ អនុយុត្តា វុទ្ធិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចា-
 ដិកម្មា ទោ មចរិហានិ ។ យាវតីវត្ថុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន
 កស្សាភា ភវិស្សន្តិ ន កស្សតា ន កស្សាភាមតំ
 អនុយុត្តា វុទ្ធិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាដិកម្មា ទោ ម-
 ចរិហានិ ។ យាវតីវត្ថុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ចិក្ខាភា

១ ខ. រោ ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ភិក្ខុកាលាវរ មចរិហានិយមនិ ច របស់ពួកភិក្ខុ

[៧១] ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ភថាភកនិសិស្សម្ពិមចរិហានិយមនិ វ

ជវិទ្យេត ចំពោះអ្នកព័ន្ធភ្យាយ ចូរអ្នកព័ន្ធភ្យាយស្តាប់ភាសិតនោះ ចូរ
 ច្រៀងភ្នំទុកភ្នំចិត្តដោយល្អចុះ ភថាភកនិសិស្សម្ពិម្រាប់ ។ ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ
 ខ្នាលព្រះបទល្មៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ដូច្នោះថា ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ បើពួកភិក្ខុ
 មិនជាអ្នកមានការងារ ជាទីត្រេកអរ(១) មិនត្រេកអរក្នុងការងារ មិនច្រកច
 រឿយ ។ ខ្លាតវៈជាអ្នកមានការងារ ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា
 ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តី
 សាចសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ
 បើពួកភិក្ខុមិនមិនជាអ្នកមានការងារ (ភិវច្ឆានកថា) ជាទីត្រេកអរ
 មិនត្រេកអរក្នុងការងារ (ភិវច្ឆានកថា) មិនច្រកចរឿយ ។ ខ្លាតវៈ
 ជាអ្នកមានការងារ (ភិវច្ឆានកថា) ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹម
 ណា ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ
 សេចក្តីសាចសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ខ្នាល
 ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ បើពួកភិក្ខុមិនមិនជាអ្នកមានសេចក្តីដេកលក់ជាទីត្រេកអរ

១ សំដៅយកកិច្ចរបស់ភិក្ខុមាននិរចរិយាដើម បើភិក្ខុណាធ្វើកិច្ចនោះអស់ ១ ថ្ងៃព័ន្ធភ្យាយ
 មិនមានពេលវៀនសូត្រសោះ ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថាព្រះអង្គនិងការងារ បើភិក្ខុដែលធ្វើការងារ
 ៗ ច្រកចការវៀនសូត្រៗភ្នំ ១ ថ្ងៃ ។ ភិក្ខុនោះនិរចរិយាដើមឈ្មោះថាព្រះអង្គនិងការងារឡើយ ។

ភវិស្សន្តិំ ន ចិន្ទារតា ន ចិន្ទារមតំ អនុយុត្តា វុឡិយេវ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ចាដិកម្មា លោ បរិហានិ ។ យាវតីវត្ថុ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ន សង្កណិកាវមា ភវិស្សន្តិំ ន សង្ក-
 ណិកាវតា ន សង្កណិកាវមតំ អនុយុត្តា វុឡិយេវ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ចាដិកម្មា លោ បរិហានិ ។ យាវតីវត្ថុ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ន ចាបិច្ឆា ភវិស្សន្តិំ ន ចាបិកានំ ឥច្ឆានំ
 វសំ គតា វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ចាដិកម្មា លោ
 បរិហានិ ។ យាវតីវត្ថុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ន ចាបមិគ្គា
 ភវិស្សន្តិំ ន ចាបសហាយា ន ចាបសម្បវត្តិកា^(១) វុឡិ-
 យេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ចាដិកម្មា លោ បរិហានិ ។
 យាវតីវត្ថុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ន ឧវមត្តកេន វិសេសាធិក-
 មេន អន្តរ វេសានំ អាមជ្ជិស្សន្តិំ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ

១. ចាបសម្បវត្តិកា ។ ឃ. ចាបសម្បវត្តិកា ។

មិនត្រូវអាក្រក់សេចក្តីដេកលក់ មិនប្រគល់ឲ្យយេ ។ ខ្ញុំសាវៈជាអ្នកមានសេច-
 ក្តីដេកលក់ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេសេច-
 ក្តីចម្រើនតែងមានប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ
 (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេ ចើពួកភិក្ខុខឹងមិនជាអ្នក
 មានគ្នាជាទីត្រេកអរ មិនត្រូវអាក្រក់ការមានគ្នា មិនប្រគល់ឲ្យយេ ។ ខ្ញុំ
 សាវៈជាអ្នកមានគ្នាជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេ
 សេចក្តីចម្រើនតែងមានប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមាន
 ឡើយ(អស់កាលត្រឹមណោះ)។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេ ចើពួកភិក្ខុខឹងមិនមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នាអាក្រក់ មិនល្អក្នុងអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នាអាក្រក់ អស់កាល
 ត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេ សេចក្តីចម្រើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ
 សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ពុំចង់ឲ្យយេ ចើពួកភិក្ខុខឹងមិនមានមិត្តភក្តិ មិនមានសំឡាញ់ភក្តិ
 មិនជាអ្នកនឹកទៅកេតុគ្គលភក្តិ អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់-
 ឲ្យយេ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឲ្យយេ ចើពួកភិក្ខុ
 ខឹងមិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីបង្កបង្កើតព្យាយាមក្នុងចន្លោះ ដោយការក្រាស់ដឹង
 ខ្ញុំគុណវិសេសត្រឹមតែជាខំក្រោម អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់-

មហាបរិវេណសុត្តេ ភិក្ខុភាណវិ ភិក្ខុនំ សន្តអបរិហានិយមន្ត

ភិក្ខុនំ ចាដិកក្ខ័យំ ទោ បរិហានិ ។ យាវតីវត្ត
ភិក្ខុវេ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា ភិក្ខុសុ
វស្សន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ
ភិក្ខុ សន្និស្សិស្សន្តិ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាដិ-
កក្ខ័យំ ទោ បរិហានិ ។

[៧២] អបរិហានិ ភិក្ខុវេ សត្ត អបរិហានិយេ ធម្មេ
នេសេស្សនិ តំ សុណាថ សាទុកំ មនសិករោថ
កាសិស្សនិ ។ វិវា កន្តេតិ ទោ តេ ភិក្ខុ កតវតោ
បទ្ធស្សនិ ។ កកវា វតនកោថ យាវតីវត្ត ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សទ្ធា កវិស្សនិ ។ បេ ។ ហិវេទា កវិស្សនិ ។
ឱត្តប្បិ កវិស្សនិ ។ ពហុស្សនា កវិស្សនិ ។ អាវុទ្ធវិយា
កវិស្សនិ ។ ឧបដ្ឋិតស្សនិ កវិស្សនិ ។ បញ្ញវត្តោ កវិ-
ស្សនិ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាដិកក្ខ័យំ ទោ បរិហា-
និ ។ យាវតីវត្ត ភិក្ខុវេ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា

មហាបរិវេណសុត្តេ ភិក្ខុភាណវិ: អបរិហានិយមន្ត ពិ របស់ពួកភិក្ខុ

ឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យ
មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអប-
រិហានិយមន្តទាំង ៧ នេះ ខឹងបិតទៅក្នុងពួកភិក្ខុ ឬពួកភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុង
អបរិហានិយមន្តទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមាន
ឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

[៧២] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាធម៌នឹងសម្តែងអបរិហានិយមន្ត
ដទៃទៀត ចំពោះពួកទាំងឡាយ ចូរឆ្លងទាំងឡាយស្តាប់កាសិករោះ ចូរ
ប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយល្អចុះ កថាធម៌នឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុ
ទាំងនោះ ទទួលព្រះចម្កុលនៃព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះ
ករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមានសេចក្តីជឿ ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយ
សេចក្តីខ្មាសខ្លើមបាច ។ មានសេចក្តីខ្លាចបាច ។ ជាពហុស្សន្ត
ប្រាព្វសេចក្តីព្យាយាម ។ ជាអ្នកមានស្មារតីខ្លាចខ្លួន ។ ជាអ្នកមាន
ប្រាជ្ញាអស់កាលត្រឹមណា ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមាន
ប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹម
ណោះ) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយមន្តទាំង ៧ នេះ ខឹងបិត

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

ធម្មា ភិក្ខុសុ វេស្សន្តំ វេសេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិ-
យេសុ ធម្មេសុ ភិក្ខុ សន្តិស្សិស្សន្តំ វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុនំ ចាដិកត្តា ហេ ចរិហានិ ។

(៧៣) អបរិយេ វេ ភិក្ខុវេ សត្ត អបរិហានិយេ
ធម្មេ ធនេសស្សនិ តំ សុណាម សាទុកំ មនសិ-
កករេន ភាសិស្សនិមិតិ ។ ឃិ កត្តតិ ហេ តេ
ភិក្ខុ កករេតា ចម្មស្សេសុំ ។ កករា ឃតនវេច
យាវតីវត្តា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្ស-
ភិក្ខុ ។ បេ ។ ធម្មវិធមសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្សន្តំ ។
វិយសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្សន្តំ ។ បីតិសម្ពោជ្ឈន្តំ កា-
វេស្សន្តំ ។ ចស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្សន្តំ ។ សមាដិ-
សម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្សន្តំ ។ ឧចេត្តាសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេស្សន្តំ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ទៅក្នុងភូតក្ខុ ឬក្នុងភូត្រគិបភ្នក្នុងអបរិហានិយេធម៌ទាំង ៧ នេះ គឺសំ
កាលគ្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់
ក្នុងភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។
(៧៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនិស្សន្ទិសអបរិហានិយេធម៌
វេជ្ជទៀត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ភាសនានោះ ចូរ
ច្រើនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ គឺជាគតនិស្សន្ទិសប្រាប់ ។ ក្នុងភិក្ខុទាំងនោះ
ខ្យល់ព្រះបន្ទូលខ្មែរព្រះខោនព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
ព្រះពានព្រះភាគច្រើនគ្រាសំដូរចុះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងភិក្ខុនិស្សន្ទិស
ចម្រើនសតិសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងគ្រាសំដីនិសេចក្តីស្រវឹង)
។ បេ ។ ចម្រើនធម្មវិធមសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងគ្រាសំដីនិសេចក្តី
ចក្ខុជាគ្រឿងពិចារណា)។ ចម្រើនវិយសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿង
គ្រាសំដីនិភ្នក្យាយាម) ។ ចម្រើនបីតិសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿង
គ្រាសំដីនិសេចក្តីត្រួតត្រាស្តាប់ក្នុងធម៌) ។ ចម្រើនបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុ-
នៃធម៌ជាគ្រឿងគ្រាសំដីនិសេចក្តីស្រង់ទ្រង់) ។ ចម្រើនសមាដិសម្ពោ-
ជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងគ្រាសំដីនិសេចក្តីកម្ពស់ចិត្តមាំ) ។ ចម្រើន
ឧបត្តាសម្ពោជ្ឈន្តំ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងគ្រាសំដីនិសេចក្តីប្រាសើយ

មហាវរិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុវាណារិ ភិក្ខុំ សត្តអបរិហានិយមន្ត

វុទ្ធិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ ចានិកកម្មា ហេ បរិហានិ ។
យាវត្ថវញ ភិក្ខុវេ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា
ភិក្ខុសុ វស្សន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិ.
យេសុ ធម្មេសុ ភិក្ខុ សន្តិស្សន្តិ វុទ្ធិយេវ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុំ ចានិកកម្មា ហេ បរិហានិ ។

[៧៤] អបរេចំ វេ ភិក្ខុវេ សត្ត អបរិហានិយេ
ធម្មេ ធមេសស្សនិ តំ សុណាថ សាទុតំ មនសិ-
កាលេ ភាសិស្សនិ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ តេ ភិក្ខុ
កតវតោ បច្ចុស្សនសុំ ។ កតវា ឯតនវោច យាវ-
ត្ថវញ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនិច្ចសញ្ញំ ភាវេស្សន្តិ ។ មេ ។
អនត្តសញ្ញំ ភាវេស្សន្តិ ។ អសុតសញ្ញំ ភាវេស្សន្តិ ។
អាទិនវសញ្ញំ ភាវេស្សន្តិ ។ បហាទសញ្ញំ ភា-

មហាវរិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុវាណារិ ភិក្ខុំ សត្តអបរិហានិយមន្ត

ភិក្ខុសុ ខនិច្ចតុ) អស់កាលគ្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយេវ សេចក្តី
ចម្រើនគឺមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចស្តីមិនមានឡើយ (អស់
កាលគ្រឹមណា) ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយេវ ថេអបរិហានិយេ ធម៌ពុទ្ធិ ។ នេះ
នឹងឋិតនៅក្នុងពួកភិក្ខុ ពួកភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយេ ធម៌ពុទ្ធិ ។ នេះ
អស់កាលគ្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយេវ សេចក្តីចម្រើន គឺមានប្រាកដ
ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចស្តីមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណា) ។

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយេវ កថាគន្ធនិសម្ពន្ធិអបរិហានិយេ ធម៌
ពុទ្ធិ ។ ពុទ្ធិយេវ ចំពោះអ្នកពុទ្ធិយេវ ចូរអ្នកពុទ្ធិយេវ ក្នុងកាលនោះ ចូរ
ប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងចិត្ត ដោយល្អចុះ កថាគន្ធនិសម្ពន្ធិព្រាហ្មណ៍ ។ ពួកភិក្ខុ
ពុទ្ធិនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះ
ករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុ
ពុទ្ធិ ថេពួកភិក្ខុនឹងចម្រើនធម៌ពុទ្ធិ (សេចក្តីសម្គាល់ដែលកើត
ជាមួយនឹងធម៌ពុទ្ធិ) ។ មេ ។ ចម្រើនអនត្តសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់
ដែលកើតជាមួយនឹងអនត្តសញ្ញា) ។ ចម្រើនអសុតសញ្ញា (សេចក្តី
សម្គាល់ខ្លាំងក្លា ព្រះ ពុទ្ធិយេវ) ។ ចម្រើនអាទិនវសញ្ញា (សេចក្តី
សម្គាល់ខ្លាំងក្លា ព្រះ ពុទ្ធិយេវ) ។ ចម្រើនបហាទសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

វេស្សន្តិ ។ វិវាសសញ្ញំ ភាវេស្សន្តិ ។ ធិរោទសញ្ញំ
ភាវេស្សន្តិ វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាជិកង្គា ហោ
មហិហានិ ។ យាវក្កវញ្ច ភិក្ខុវេ ឥមេ សត្ត អបរិ-
ហានិយា ធម្មា ភិក្ខុសុ វេស្សន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ
អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ ភិក្ខុ សុខ្ខិស្សិស្សន្តិ វុឡិ-
យេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាជិកង្គា ហោ មហិហានិ ។

[៧៥] អបរិហានិ វោ ភិក្ខុវេ^(១) ធម្មេ^(២) អបរិហា-

និយេ ធម្មេ ទេសេស្សន្តិ តំ សុណាថ សាទុក្កំ
មនសិករោថ កាសិស្សន្តិ ។ វិវា ករុតិ ហោ
តេ ភិក្ខុ កកវតោ មច្ចុស្សេសុំ ។ កកវា វិគទ-
រោច យាវក្កវញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មេត្តំ កាយកម្មំ
មច្ចុមដ្ឋវេស្សន្តិ សត្រហ្មចារីសុ អាវិ ថេវ វហោ
ច វុឡិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាជិកង្គា ហោ មហិ-

១ ឧ. ម. អបរិហានិ វោ ភិក្ខុវេ ធម្មេ វេស្សន្តិ ។ ២ ឧ. ម. ភិក្ខុវេ វេស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ក្នុងការលេខនៃអកុសលវិគត្តៈ) ។ ចម្រើនវិគត្តសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ក្នុង
ព្រះវិញ្ញាណវេស្សន្តិសញ្ញាសញ្ញា) ។ ចម្រើនវិគត្តសញ្ញា (សេចក្តី
សម្គាល់ក្នុងព្រះវិញ្ញាណវេស្សន្តិសញ្ញាសញ្ញា) អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនវិគត្តសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញា សេចក្តីសាបសូន្យ
មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអប-
រិហានិយេធម៌ទាំង ៧ នេះ ខឹងបំភាន់ក្នុងភិក្ខុ ឬភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុង
អបរិហានិយេធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីចម្រើន វិគត្តសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញា សេចក្តីសាបសូន្យមិនមាន
ឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

[៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិវិសម្ពុទ្ធិអបរិហានិយេធម៌ ៦
ដទៃទៀត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់កាសិករោថ ចូរ
ច្រៀងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ គឺជាគតិវិសម្ពុទ្ធិប្រាថ្នា ។ ភិក្ខុទាំង
នោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអន្លិ ។ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បើភិក្ខុខឹងច្រៀងក្នុងកាយកម្ម ច្រកហោយមេត្តា ក្នុងសត្រហ្មចារី
ទាំងឡាយ ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ និងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រឹមណា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន វិគត្តសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញាសញ្ញា សេចក្តី

១៧៣

មហាបរិវេណសុត្តេ ពិសុកាណាវំ វិក្ខំ ធម៌បរិហានិយមន្ត

ហានិ ។ យាវតីវត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ មេត្តំ វចំកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋេស្សន្តិ^(១) ។ មេ ។ មេត្តំ មនោកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋេស្សន្តិ សព្វញ្ញតារិសុ អាវិ ចេវ រហោ ច
 វុទ្ធិយេវ កិក្ខុវេ កិក្ខុវំ ចានិកម្មំ ទោ បរិហានិ ។
 យាវតីវត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ យេ ភេ លាភា ធម្មតា
 ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បច្ចុប្បយោបច្ចុមត្តំមិ តថាវុចេ-
 ហិ លាភេហិ ១^(២) អប្បជំវិកត្តកោតិ កវិស្សន្តិ សីល-
 វុទ្ធិហិ សព្វញ្ញតារិហិ សាធារណកោតិ វុទ្ធិយេវ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុវំ ចានិកម្មំ ទោ បរិហានិ ។ យាវតី-
 វត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ យានិ កានិ សីលានិ អទន្តា-
 និ អច្ឆន្តានិ អសតលានិ អតម្មាសានិ កុដិស្សា-
 និ វិញ្ញាបសន្តានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាជិសំវត្តនិកានិ

មហាបរិវេណសុត្តេ ពិសុកាណាវំ វិក្ខំ ធម៌បរិហានិយមន្ត

សាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណា៖) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើពួកភិក្ខុខឹងច្រៀងកម្លាំងចែកម្មប្រកបដោយមេត្តា ។ មេ ។
 ច្រៀងកម្លាំងមិនមានប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្វញ្ញតារិវិទ្យាយ ទាំង
 ក្នុងចំពោះមុខ និងក្នុងទីកំពុងមុខ អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចសូន្យ
 មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណា៖) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើលោក
 ទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយធម៌ ដែលបានមកដោយធម៌ ដោយ
 ហោចទៅ សូម្បីតែដែលគេដាក់ចុះក្នុងបាត ពួកភិក្ខុមានការបរិភោគ
 ដោយមិនបាច់ចែកវិលេក ដោយលាភទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
 គឺជាអ្នកមានការបរិភោគ ជាសាធារណៈ ជាមួយនឹងសព្វញ្ញតារិវិទ្យា-
 ឡាយដែលមានសីល អស់កាលត្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាចសូន្យ មិនមានឡើយ
 (អស់កាលត្រឹមណា៖) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សីលទាំងឡាយ
 ណាមិនដាច់ មិនចុះ មិនព្រះ មិនពាល ជាសីលរបស់មនុស្ស
 អ្នកជា (មិនជាទុក្ខស្តា) អ្នកប្រាថ្នាតែងសរសើរ ជាសីលមិនបាន
 ប្រាកដដោយកណ្តាខឹងទិដ្ឋិ ជាសីលញ៉ាំងសមាជិកប្រព្រឹត្តទៅបាន

១ បច្ចុប្បដ្ឋេស្សន្តិ ពន្លឺ ចេត្តោ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧសទោ ខន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខ្សែនិកាយ មហាវគ្គ

តថាវុទេសុ សីលេសុ សីលសាមញ្ញកតា វិហារិស្សន្តិ
 សុត្តន្តបិដក អាវ ១៧ រហោ ៦ វុទ្ធាយេវ ភិក្ខុ-
 វេ ភិក្ខុនំ ចាដិកត្តា ខោ បរិហានិ ។ យាវ-
 ក៏វត្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យាយំ ធិដ្ឋិ អរិយា ធិយ្យា-
 ធិតា ធិយ្យតិ តត្តវស្ស សម្មាដុក្ខកុយាយ តថា-
 វុទាយ ធិដ្ឋិយា ធិដ្ឋិសាមញ្ញកតា វិហារិស្សន្តិ សុត្តន្ត-
 បិដក អាវ ១៧ រហោ ៦ វុទ្ធាយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ
 ចាដិកត្តា ខោ បរិហានិ ។ យាវក៏វត្ស ភិក្ខុវេ
 វេ ៨ អបរិហានិយា ធម្មា ភិក្ខុសុ វេស្សន្តិ
 វេសុ ៦ ធសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ ភិក្ខុ
 សុទ្ធិស្សិស្សន្តិ វុទ្ធាយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ចាដិកត្តា
 ខោ បរិហានិ ។ តត្របិ សុនំ កតកា រាជក្កាហ
 វិហារោ កិដ្ឋក្ករដេ បត្រតេ ឯតទេវ ពហុលំ ភិក្ខុនំ
 ធម្មំ កបំ ករោតិ វតិ សីលំ វតិ សមាធិ

សុត្តន្តបិដក ខ្សែនិកាយ មហាវគ្គ

ពួកភិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា ដោយសុត្រប្រាថាវិចារិក្សយ ក្នុងសីល
 ចាំវិចារិក្សយមានសភាពយ៉ាងនោះ ចាំវិចារិក្សយចំពោះមុខ ឯវិចារិក្សយចំពោះមុខ
 អស់កាលគ្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំវិចារិក្សយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
 ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាមស្សឲ្យមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំវិចារិក្សយ ចំដួលណា ដែលឥតទោស ជាចម្រើនស្រន់ស្រួល
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់សេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើតាមចំដួលនោះ
 ពួកភិក្ខុជាអ្នកមានចំដួលស្មើគ្នា ដោយសុត្រប្រាថាវិចារិក្សយ ក្នុងចំដួលមាន
 សភាពយ៉ាងនោះ ចាំវិចារិក្សយចំពោះមុខ ឯវិចារិក្សយចំពោះមុខ អស់កាល
 គ្រឹមណា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំវិចារិក្សយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួក
 ភិក្ខុសេចក្តីសាមស្សឲ្យមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំវិចារិក្សយ ចើអបរិហានិយធម៌ចាំវិ ៦ នេះ ធិដ្ឋិវេតទៅក្នុងពួកភិក្ខុ ចូល
 ភិក្ខុប្រតិបត្តិ ក្នុងអបរិហានិយធម៌ចាំវិ ៦ នេះ អស់កាលគ្រឹមណា ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំវិចារិក្សយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តី
 សាមស្សឲ្យមិនមានឡើយ (អស់កាលគ្រឹមណោះ) ។ កាលដែលព្រះ
 មានព្រះភាគគង់លើភិក្ខុផ្សេងៗ ទៀតក្រុងក្រុងគ្រឹះនោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មិកថា
 ជាច្រើន ដល់ភិក្ខុចាំវិចារិក្សយ យ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ

មហាបរិវេណសុត្តេ ពុទ្ធការណវិវា ករណីតោ អន្តរាគមន៍យេសន្តមនំ
 ឥតិ បញ្ញា សីលបរិការិតោ សមាធិ មហាច្ចលោ
 ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិការិតោ បញ្ញា ម-
 ហាច្ចលោ ហោតិ មហានិសំសោ បញ្ញាបរិការិកំ ចិត្តំ
 សម្មុទេវ អាសវេហិ វិធម្មតំ សេយ្យម្ពំធំ កាមាសវា
 ភវសវា^(១) អវិជ្ជាសវាតិ ។

[៧៦] អថទោ ភគវា វាជន្តហោ យថាភិវន្តំ វិហា
 វិត្តា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមទ្តេសិ អយាមាទន្ត យេន
 អម្ពលដ្ឋិកា តេនុបសន្តមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កទ្តេតិ ទោ
 អាយស្មា អាទន្តោ ភគវតោ បច្ចុស្សាសិ ។ អថទោ
 ភគវា មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន សន្និ យេន អម្ពលដ្ឋិកា
 តទេវសវំ ។ តត្របំ សុធំ ភគវា អម្ពលដ្ឋិកាយំ វិហាវតិ
 វាជានារកេ ។ តត្របំ សុធំ ភគវា អម្ពលដ្ឋិកាយំ
 វិហារេន្តោ វាជានារកេ ឯតទេវ ពហុលំ ភិក្ខុធំ ធម្មិ
 កធំ ករោតិ ឥតិបំ សីលំ ឥតិបំ សមាធិ
 ឥតិបិ បញ្ញា សីលបរិការិតោ សមាធិ មហាច្ចលោ
 ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិការិតោ បញ្ញា

១ ធម្មោ បរិ យេកុយ្យេន វិជ្ជាសវាតិ វិស្សតិ សុត្តន្តបិដកេ បទ តយោ អាសវា
 បាវត្តា ។

មហាបរិវេណសុត្តេ ពុទ្ធការណវិវា ព្រះមានព្រះភាគស្ដេចទៅកាន់អម្ពលដ្ឋិកាឡាន
 បញ្ញាដូច្នោះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីល វែមន៍មានផលច្រើន មាន
 កាន់សង្ស្រឹម បញ្ញា ដែលអប់រំដោយសមាធិ វែមន៍មានផលច្រើន
 មានកាន់សង្ស្រឹម ចិត្ត^(១)ដែលអប់រំដោយបញ្ញា វែមន៍ចូលស្រឡះចាក
 កាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃពិត គឺកាមាសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងគ្រាំងគីកាម)
 ភវសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងគ្រាំងគីភព) អវិជ្ជាសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងគ្រាំងគីអវិជ្ជា) ។

[៧៦] សំដៅចំពោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងគ្រឿងដីគ្រឹះ
 តាមសមត្ថភាពដល់ពុទ្ធអព្វស្រ័យ ហើយទ្រង់គ្រាស់ហៅព្រះអាទន្ត មាន
 កាយថា ខ្នាលអាទន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់ឧទ្យានឈ្នោះអម្ពលដ្ឋិកា ។
 ព្រះអាទន្តមានកាយ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើទៅដល់
 អម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាន មួយអង្វើដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បាទពួកថា ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងជាតារកៈ (ព្រះរាជវាំងណាក់) ទៅនាអម្ពលដ្ឋិកា
 ឧទ្យាននោះ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងជាតារកៈក្នុងអម្ពលដ្ឋិកា
 ឧទ្យាននោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មិកថាជាច្រើន ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា
 សីលដូច្នោះ សមាធិដូច្នោះ បញ្ញាដូច្នោះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីល
 វែមន៍មានផលច្រើន មានកាន់សង្ស្រឹម បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិ

១ សំដៅយកអន្តរាគមន៍និសមិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

មហាម្ពណ ហោតិ មហាជិសំសា បញ្ញាបរិការិកំ ជំនុំ
សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុច្ចតិ សេយ្យចីនំ កាមាសវា
កវាសវា អវិជ្ជាសវាតិ ។

[៧៧] អថទោ កកវា អម្ពលដ្ឋិកាយំ យថាភិវន្តំ
វិហរិត្តា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសិ អយាមាទទុ
យេន ចាន្យន្តា តេទុបសន្តមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ទោ អាយស្មា អាទច្ចោ កកវតោ បទូស្សេសិ ។ អ-
ថទោ កកវា មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន សន្តិ យេន ចា-
ន្យន្តា តទវសិ ។ តត្រ សុទំ កកវា ចាន្យន្តាយំ វិហា-
រតិ ចារំជំកម្មវនេ^(១) ។ អថទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ
យេន កកវា តេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អភិ-
វាទេត្តា ឯកមន្តំ ជំសិទិ ។ ឯកមន្តំ ជំសិទ្ធា ទោ
អាយស្មា សារីបុត្តោ កកវន្តំ ឯកទេវេន ឯវំ បសន្នោ
អហំ កន្តេ កកវតិ ន ចាហុ ន ច កវិស្សតិ ន ចេតវហិ
វិជ្ជតិ អញ្ញា សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវ-
តា ភិយ្យោភិញ្ញាតរោ យទិទំ សម្ពោជិយន្តិ ។

១ ឧ. ច. បារិកម្មវនេ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ មហាវគ្គ

វេមនិមានផលច្រើន មានការនិសង្សច្រើន ចិត្ត ដែលអប់រំដោយបញ្ញា
វេមនិច្ចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃពិត គឺកាមាសវៈ
កវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

[៧៧] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងអម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាន ភាម
សមគួរដល់ពុទ្ធអច្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់គ្រាស់នឹងព្រះអាទន្តមានកាយុថា
ម្ចាស់អាទន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់ស្រុកនាឡទ្ធា ។ ព្រះអាទន្ត
មានកាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ស្រុកនាឡទ្ធា
មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុង
បារិវាទិកម្មវនេ ទៀងក្រុងនាឡទ្ធានោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្ត
មានកាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទិសមគួរ ។ ព្រះសារីបុត្ត
មានកាយុ លុះអង្គុយនៅក្នុងទិសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាក្នុងព្រះមាន
ព្រះភាគ ដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈប្រាហ្មណ៍ដ៏វៃ ជាអ្នក
គ្រាស់ដីដីក្រៃលែងជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោជិយណា មិនមានក្នុង
អភិកកាល មិនមានក្នុងអនាអកកាល ឬមិនមានក្នុងចច្ចុប្បន្នកាលនេះទេ ។

មហាបរិវិទ្យាសូត្រ ពុទ្ធភាសាវិរុទ្ធកុណនុយោគថា

ឧទ្ធច្យាត ទោ តេ អយំ សារីបុត្ត អាសតិកំចា កាសិតា
 ឯកំសោ គហិៈតា សិហោនោ ធនិគោ ឯវំ បសន្នោ
 អហំ កន្ត គតវតិ ធន បាហុ ធន ភវិស្សតិ ធន ចេតវហិ
 វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ វា គតវតា
 គិយ្យកំញាតរោ យទិធំ សម្ពោធិយន្តិ តិ ទុ សារី-
 បុត្ត យេ តេ អហោសុំ អតិគមន្ទាធំ អហោន្នោ សម្ពា-
 សម្ពុត្តា សព្វេ តេ គតវន្នោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 វិទិតា ឯវំសីលា តេ គតវន្នោ អហោសុំ ឥតិបិ ឯវំ-
 ធម្មា ។ ឯវំបញ្ញា ។ ឯវំវិហារី ។ ឯវំវិបុត្តា តេ គត-
 វន្នោ អហោសុំ ឥតិបិតិ ។ ខោ ខោតំ កន្តតិ(១) ។

១ ឧ. ម. និទិស្សេ ឧត្តិ ។

មហាបរិវិទ្យាសូត្រ ពុទ្ធភាសាវិរុទ្ធកុណនុយោគថា

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបទ្ទូលថា ម្ចាស់សារីបុត្ត អាសតិកំចា(១)
 ដែលអ្នកនិយាយនេះសីលចាំពេក សិហោនាទ ដែលអ្នកប្រកាន់ហើយ
 បន្ថែមទៀតហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រង់ព្រះអង្គដ្រង់ថ្វា ក្នុងព្រះ-
 មានព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដទៃ ជាអ្នក
 ព្រាស់ដឹងក្រែលែងជាន់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពាធិញ្ញោ មិនមានក្នុង
 អតីតកាល មិនមានក្នុងអនាគតកាល ឬមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះទេ
 ដូច្នេះជាសម្តីដោយវិជ្ជា ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ណា ជាអហោន្តសម្ពុត្ត ដែលមានក្នុងអតីតកាល ព្រះមានព្រះ
 ភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបានកំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ដោយចិត្តរបស់
 ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នេះដឹង មាន
 ធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅ(២)
 យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ
 ចាកអាសវៈយ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរឬ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុក្រាបទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះទ្រង់ព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិនបានទេ ។

១ សម្តីអង់អាច ឥតខ្ចាចញញើត ។ ២ ធម៌ជាគ្រឿងនៅ មាន ៩ គឺរូបសមាចត្តិ ៤
 អរូបសមាចត្តិ ៤ និងសញ្ញាវេទយ៉ាងនិរោធ ១ ធម៌ទាំង ៩ នេះ នឹងហៅអនុបច្ចវិហារធម៌
 ដូច្នេះវិញក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស ឧបាស័ន្ត

កើ បទ សារីបុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្ទាឯ
 អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សង្ខេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា
 ចេតោ បរិច្ច វិនិកា វិវិសីលា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ
 ឥតិមិ វិវិច្ឆា ។ វិវិច្ឆា ។ វិវិហារី ។ វិវិមុត្តា
 តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតិមិ ។ លោ ហេតំ កន្តេតិ ។
 កើ បទ សារីបុត្ត តេ អហំ^(១) ឯតាហិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិនិកា វិវិសីលា
 ភគវ ឥតិមិ វិវិច្ឆា ។ វិវិច្ឆា ។ វិវិហារី ។
 វិវិមុត្តា ភគវ ឥតិមិ ។ លោ ហេតំ កន្តេតិ ។
 ឯតុ ច ហិ^(២) តេ សារីបុត្ត អតីតានាគតប្បុរុច្ឆប្បន្នេ-
 សុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធសុ ចេតោបរិញ្ញាយ^(៣)
 ញាណំ ឧត្តិ អថ តិញ្ញោតាហិ តេ អយំ សារីបុត្ត ឧទ្ធការ
 អាសតិវា កាសិកា ឯតំសោ តហិតោ សីហនោ

១ ឧ. អហំ ពេ ។ ២ ឧ. ឯតុ ហិ ។ ៣ ឧ. ចេតោបរិញ្ញាយំ ។
 ៤ ចេតសា ចេតោបរិញ្ញាយ ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ ឧបាស័ន្ត

ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ដែលនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបាន
 កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តដោយចិត្តរបស់ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 នឹងមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះផង នឹងមានធម៌យ៉ាងនេះ ។ នឹងមានបញ្ញា
 យ៉ាងនេះ ។ នឹងមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ នឹងមានចិត្តច្របូចច្រសាច់ចាកកាសវៈយ៉ាងនេះ ដូច្នោះដែរឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះច្បែកព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិនបានទេ ។ ម្នាល
 សារីបុត្ត តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកបានកំណត់
 ដឹងច្បាស់នូវចិត្តដោយចិត្តរបស់ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគមានសីលយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះផង មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅ
 យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ មានចិត្តច្របូចច្រសាច់ចាកកាសវៈយ៉ាង
 នេះ ដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះច្បែកព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិន
 បានទេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើអ្នកគ្មានញាណជាគ្រឿងកំណត់ដឹងចិត្តរបស់
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលមានក្នុងអតីតកាល អនាគតកាល
 ចច្ចុប្បន្នកាលទាំងនេះទេ ម្នាលសារីបុត្ត ម្តេចជឿយក៏អ្នកកាលអាសតិវា
 ដំរើសលុបនេះក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកប្រកាន់ចម្លើយនេះហើយនូវសីហនាទេ

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាវរៈ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពុទ្ធភាសាវរៈ

នធិតោ ឯវំ បសន្នោ អហំ កន្តោ ភតវតិ ន ចាហុ ន
 ច កវិស្សតិ ន ចេតវហំ វិដ្ឋតិ អញ្ញោ សម-
 ណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភតវតា កិយ្យោភិញ្ញាតវោ
 យទិទំ សន្តោទិយទិទំ ។ ន ទោ មេ កន្តោ អតិ-
 តាណាភតប្បច្ចប្បន្នេសុ អវហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធសុ
 ចេតោបរិញ្ញាយ ញាណំ អតិ អបិច ធម្មទ្ធយោ វិទិតោ
 សេយ្យដាមិ កន្តោ វញ្ញោ បច្ចុទ្ធិមំ នករំ នធម្មត្វារំ(១)
 នធម្មតាភារតោរណំ ឯកត្វារំ តក្រស្ស ទោវារិកោ
 បណ្ឌិតោ វិយន្តោ មេតាវិ អញ្ញតានំ និវាសោ ញាតានំ
 បវេសេតា សោ តស្ស នករស្ស សមត្តា អនុវរិយា-
 យ(២) បដំ អនុត្តមមាទោ ន បស្សេយ្យ ចាការសន្ធិ
 វា ចាការវិវរំ វា អន្តមសោ តិធុរាវនិក្ខមនមត្តមិ(៣) ន
 បស្សេយ្យ(៤) តស្ស ឯវមស្ស យេ ទោ គេតិ ធិធុរា-
 កា ចាណា ឥមំ នករំ បរិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វា
 សទ្ធេ តេ ឥមិទា(៥) ត្វារេន បរិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វាតិ

១ ឧ. ទម្ពប្បិ ។ ២ ឧ. ម. អនុបរិយាយ ។ ៣ ឧ. កិម្មានិស្សក្កមន្តម្បិ ។
 ៤ ឧ. ម. បស្សេយ្យតិ ចាយោ ១ ទិស្សតិ ។ ៥ ឧ. ម. ឥមិទា ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាវរៈ ពោលភិក្ខុការណសូត្រពុទ្ធភាសាវរៈ

ដោយមាំមួនថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដទៃ ជាអ្នកគ្រាស់
 ដឹងក្រែលែង ជាដ៏ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពាធិញ្ញាណ មិនមានក្នុង
 អភិកាល មិនមានក្នុងអនាគតកាល ឬមិនមានក្នុងចតុប្ប្មកាលខេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគ្មានញាណ ជាគ្រឿងកំណត់ដឹងទ្វេចក្ត
 របស់ព្រះអោស្តសម្មាសម្ពុទ្ធាចំណុច ដែលមានក្នុងអភិកាល អនាគត-
 កាល និងចតុប្ប្មកាលខេ តែថាខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់តាមទំនងធម៌ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចច្រក្រង ដែលតាំងទៅក្នុងទីបំផុតដែលរបស់ស្តេច
 ដែលមានទ្វារទាំ មានកំពែងនិងទ្វារទាំទាំងមួន មានទ្វារកែវមួយ ក្នុង
 ទីក្រុងនោះមានអ្នកចាំយាមទ្វារ ជាចណ្ឌិតឈ្មោះវិ មានប្រាជ្ញ យាត់
 ហាមពួកមនុស្សដែលមិនស្គាល់ ឲ្យកែពួកមនុស្សដែលស្គាល់ ចូលទៅ
 នាយទ្វារនោះ ក៏ដើរទៅតាមផ្លូវដើម្បីពិនិត្យមើលជុំវិញទីក្រុងនោះ ក៏មិន
 ឃើញទ្វារទឹកកំពែង ឬចន្លោះកំពែង ដោយហេតុទៅសូម្បីតែប្រហោងឬម
 សត្វគ្នាចេញបាន ក៏មិនឃើញឡើយ នាយទ្វារនោះក៏មានសេចក្តីយល់
 យ៉ាងនេះថា ពួកសត្វណាមួយដែលមានកាយធំ ចូលមកកាន់ទីក្រុង
 នេះក្តី ចេញទៅក្តី ពួកសត្វទាំងអស់នោះ គង់ចូលឬចេញតាមទ្វារនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

វិវាទេវ ទោ មេ កន្តេ ធម្មទ្ធកាយោ វិធិតោ យេ ភេ កន្តេ
 អហោសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សទ្ធ
 ភេ កកវន្តោ បញ្ច ធីវវណោ មហាយ ចេតសោ ឧបក្កិ-
 លេសេ បញ្ញាយ ទុទ្ធលីករណោ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តំ យថាភូតំ ការវត្តា
 អទុត្តវំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈីសុ យេថ ភេ កន្តេ
 កវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សទ្ធ
 ភេ កកវន្តោ បញ្ច ធីវវណោ មហាយ ចេតសោ ឧបក្កិ-
 លេសេ បញ្ញាយ ទុទ្ធលីករណោ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋា-
 នេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តំ យថាភូតំ
 ការវត្តា អទុត្តវំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈីស្សន្តិ កក-
 វិថិ កន្តេ ឯតវហំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បញ្ច ធីវវ-
 ណោ មហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុទ្ធលី-
 ករណោ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

យ៉ាងណាម៉េញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ធូលីស្រស់តាមខំខនធម៌
 ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានក្នុងអភិកាល ព្រះមានព្រះ
 ភាគទាំងអស់នោះ បានលះនិវរណធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់
 ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យធម៌កម្លាំង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យកម្ពស់ម៉ាល្អ
 ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ចម្រើនពោជ្ឈន្តិទាំង ៧ ដោយពិត ទ្រង់គ្រាស់
 ដឹងហើយ ឲ្យអនុក្ករសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
 ទៀត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែល
 នឹងមានក្នុងអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងអស់នោះ នឹងលះ
 ឲ្យនិវរណធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញា
 ឲ្យធម៌កម្លាំង មានព្រះហឫទ័យកម្ពស់ម៉ាល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 ចម្រើនពោជ្ឈន្តិទាំង ៧ ដោយពិត ហើយនឹងបានគ្រាស់ដឹង ឲ្យអនុក្ករស-
 ម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងចក្ខុប្បន្នកាលនេះ កំលះនិវរណ-
 ធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យធម៌ក-
 ម្លាំង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យកម្ពស់ម៉ាល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ចម្រើន

មហាបរិច្ឆេទសុត្ត ពុទ្ធភាណវិរ សំព្ពាន្តយោនិសំសរថា

សត្ត តោជ្ឈន្ត្តេ យថាភូតំ កាវេត្វា អនុត្តរំ សម្មា-
សម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធាតិ ។ តត្របិ សុទំ កកវំ បា-
ន្ត្រាណយំ វិហារោ បារំទិកម្ពុវេ(១) ឯតទេវ តហុលំ
ភិក្ខុនំ ធម្មំ កថំ ករោតិ ឥតិបិ សីលំ ឥតិបិ ស-
មាធិ ឥតិបិ បញ្ញា សីលបរិការិតោ សមាធិ មហាប្ញ-
លោ ហោតិ បហានិសំសោ សមាធិបរិការិតា បញ្ញា
មហាប្ញលា ហោតិ មហានិសំសោ បញ្ញាបរិការិតំ ចិត្តំ
សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុត្តតិ សេយ្យដ៏ធំ កាមាសវំ
កវំសវំ អវិជ្ជាសវំតិ ។

[៧៨] អដិទោ កកវំ បាណ្ឌ្រាណយំ យថាភិក្ខុំ វិ-
ហារិត្វា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសិ អាយាមាទទ្ធ
យេន បាដលិក្កាមោ តេទុបសន្តិមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ
កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ កកវតោ បទ្ធិស្សេនសិ ។

១ ឧ. ម. បារិវាណ្ឌវេ ។

មហាបរិច្ឆេទសុត្ត ពុទ្ធភាណវិរ ពេលអំពីអានិសង្សនៃស្រីស្រី

តោជ្ឈន្ត្តំ បារំ វេ ដោយពិក ហើយត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្ពោធិញ្ញាណ ។
ព្រះមានព្រះភាគគង្គីក្នុងពាក់ទឹកម្ល៉ៅន ទៀបស្រុកនាឡាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា ទ្រង់
ធ្វើធម្មិកថាជាច្រើន ដល់ភិក្ខុបារំ ឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិ
ដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ វេមនិមាន
ផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ
វេមនិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញា
ហើយ តែនិរុត្តស្រឡះចាតអាសវៈបារំ ឡាយដោយពិក គឺកាមាសវៈ
កវំសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

[៧៨] ត្រាស់ដែលព្រះមានព្រះភាគ គង្គីនៅក្នុងស្រុកនាឡាខ្លា ភាម
សមគ្គីដល់ពុទ្ធអនុស្សយហើយ ទ្រង់ត្រាស់ទៅព្រះមានន្តមានកាយ្យថា
ម្ចាស់មានន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់បុរសិក្រាម ។ ព្រះមានន្តមានកាយ្យ
ទទួលព្រះបទ្ធិស្រីព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធ

អថទោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ យេន
 ចាដលីត្តាមោ ភទវសវិ ។ អស្សោសំ ទោ ចា-
 ដលីត្តាមិយា ឧបាសកា ភគវា កិវ ចាដលីត្តាមំ
 អនុប្បត្តោតិ ។ អថទោ ចាដលីត្តាមិយា ឧបាសកា
 យេន ភគវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភគវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទ្វា
 ទោ ចាដលីត្តាមិយា ឧបាសកា ភគវន្តំ ឯកទរាជំ
 អធិវាសេតុ ទោ ភទ្តេ ភគវា អាវសថាតារន្តំ ។ អធិ-
 វាសេសិ ភគវា វុណ្ណិកាវេន ។ អថទោ ចាដលីត្តា-
 មិយា ឧបាសកា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសថា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទកុំណំ កត្វា យេន
 អាវសថាតារំ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា សព្វសន្ត-
 វិត្តំ(១) សន្តតំ(២) អាវសថាតារំ សន្តវិត្វា អាសនាធិ
 បញ្ញាបេត្វា ឧទកមណីកំ(៣) បតិដ្ឋាបេត្វា តេលប្ប-
 ទិមំ អាវេបេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមីសុ

១ ១. សព្វសន្តំ ។ ២ ១. ម. សន្តតំ ឃាវោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ១. ឧទកមណំ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធ

ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅដល់បាដលីត្រាម ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ
 ជាច្រើន ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងបាដលីត្រាម បានដឹងថា ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់បាដលីត្រាមហើយ ។ ទើបពួកឧបាសក
 នៅក្នុងបាដលីត្រាម ទាំងគ្នាចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏បង្ហាញបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសម-
 គួរ ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងបាដលីត្រាម លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលផ្ទះសម្លាក់របស់យើងទ្បូព្រះអង្គ
 ទាំងទ្បាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយគុណភាព ។ ឯពួក
 ឧបាសកនៅក្នុងបាដលីត្រាម បានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួល
 ហើយ ក៏ក្រាបអភិវាសនៈ បង្ហាញបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
 ហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្លាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាល
 ផ្ទះសម្លាក់ ឲ្យមានកម្រាលក្រាលសព្វកន្លែង ហើយកាក់តែងភាសនៈ
 កម្ពស់ក្នុងទឹក រៀបចំប្រទ័បប្រេង រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

មហាយានិក្ខានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ភគវតោ អាវសថាគារុសន្តិមនំ

ឧបសង្កមិត្តា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។
 ឯកមន្តំ មិគា ទោ ចាដលិក្កាមិយា ឧបាសកា
 កកវន្តំ ឯកទេវេច្ឆំ សព្វសន្តិវតំ សន្តិវតំ កន្តេ អាវស-
 ថាតារំ អាសនាទិ បញ្ញត្តាទិ ឧទកមណិកោ បតិដ្ឋា-
 មិគោ តេសប្បទិទោ អាពេមិគោ យស្សនាទិ កន្តេ កកវា
 កាលំ មញ្ញត្តិ ។ អថទោ កកវា បុព្វល្អាសមយំ^(១)
 ទិវាសេត្វា បត្តិមិវា អាធាយ សន្តិ កិក្កុសឝ្យោ យេន
 អាវសថាតារំ តេឧបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា ចានេ បត្តា-
 លេត្វា អាវសថាតារំ បរិសិក្ខា មជ្ឈិមំ មន្តំ ទិស្សាយ
 បុត្តាភិមុទោ ទិសីទិ ។ កិក្កុសឝ្យោមិ ទោ ចានេ
 បត្តាលេត្វា អាវសថាតារំ បរិសិក្ខា មជ្ឈិមកិក្ខិ ទិស្សា-
 យ បុត្តាភិមុទោ ទិសីទិ កកវន្តញ្ញាវ បុត្តត្វា ។ ចា-
 ដលិក្កាមិយាមិ ទោ ឧបាសកា ចានេ បត្តាលេត្វា
 អាវសថាតារំ បរិសិក្ខា បុត្តិមកិក្ខិ ទិស្សាយ មជ្ឈិមាភិ-
 មុទា ទិសីទិសុ កកវន្តញ្ញាវ បុត្តត្វា ។

១ ឧ. បុព្វល្អាសមយន្តិ ពាសោ ន ទិស្សិកិ ។ ម. សាយល្អាសមយំ ។

មហាយានិក្ខានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ព្រះមានព្រះភោគស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្លាក់

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភោគ ហើយក៏បិទនៅ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ ពួកឧបាសក ទៅក្នុងបាដលិត្រាម លុះបិទនៅក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភោគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផ្ទះសម្លាក់ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលកម្រាលសព្វ
 កន្លែងហើយ អាសនៈទាំងឡាយ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ បានតាក់តែងហើយ
 ក្នុងទីក យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានកម្រល់ទុកហើយ ប្រទីបប្រទី យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានរៀបចំហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភោគសម្គាល់
 ខ្ញុំកាលនូវក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភោគ
 ទ្រង់ស្សន៍នឹងបាត្រចម្រើ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ហើយទ្រង់ស្តេចចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះសម្លាក់ព្រមទាំងកិក្កុសឝ្យ លុះស្តេចទៅដល់ហើយ ទ្រង់ជម្រះ
 ព្រះបាទ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្លាក់ ទ្រង់គង់ចែកព្រះកត្តាទៅ
 ទិសខាងកើត ផ្នែកនឹងសសរកណ្តាល ។ ឯកិក្កុសឝ្យ ក៏លាងបាទាល់
 រួច ចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្លាក់ ហើយអង្គុយចែកមុខទៅទិសខាងកើតកែប
 នឹងដក្កានីខាងលិច គាល់ព្រះមានព្រះភោគ ។ ពួកឧបាសកទៅក្នុងបាដ-
 លិត្រាម បានលាងជើងរួចហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្លាក់អង្គុយចែកមុខ
 ទៅទិសខាងលិច កែបនឹងដក្កានីខាងកើត គាល់ព្រះមានព្រះភោគដែរ ។

[៧៧] អដទោ កកវា ចាដលីត្តាមិយេ ឧបាសតេ
 អាមន្តេសិ បញ្ចិមេ គហបតយោ អាទីនេវ ទុស្សីលស្ស
 សីលវិបត្តិយា ។ កកមេ បញ្ច ។ វេទ គហបតយោ
 ទុស្សីលោ សីលវិបត្តោ បមាទាទិករណំ មហតី ភោគ-
 ជាទិ ទិគច្ឆតិ អយំ បថមោ អាទីនេវ ទុស្សីលស្ស
 សីលវិបត្តិយា ។ បុទ ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីល-
 ស្ស សីលវិបត្តស្ស ចាបតោ កត្តិសន្នោ អន្តក្ខត្ត-
 តិ អយំ ទុតិយោ អាទីនេវ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិ-
 យា ។ បុទ ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិ-
 បត្តោ យញ្ញោ(១) បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ទុតិយបរិសំ
 យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សម-
 ណបរិសំ អរិសារទោ ឧបសង្កមតិ មន្តក្កតោ អយំ តតិ-
 យោ អាទីនេវ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុទ ចបរំ
 គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបត្តោ សម្មុទ្ពោ កាលំ
 ករេតិ អយំ ចតុត្តោ អាទីនេវ ទុស្សីលស្ស សីលវិប-
 ត្តិយា ។ បុទ ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបត្តោ

១ ខ. ទ. អយំ យទេ ។

[៧៨] សំដាចំនោ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំនឹងក្នុងឧបាសក
 ក្នុងបាដលីត្រាមថា ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល
 នៃសីលវិបត្តិនេះមាន ៥ ប្រការ ។ ទោសទាំង ៥ ប្រការនោះ គឺ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល
 ក្នុងលោកនេះ តែងដល់ខ្លះសេចក្តីវិនាស នៃកោតៈដ៏ធំ មានសេចក្តី
 ប្រមាទជាហេតុ នេះជាទោសទី ១ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។
 ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត ក៏ក្តិតក្តីអាក្រក់នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល
 វិបត្តិចាកសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាទោសទី ២ នៃបុគ្គល
 ទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត
 បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ទោះចូលទៅកេបសំណាច គឺ
 ឧត្តិយបរិសំទក្តី ព្រាហ្មណបរិសំទក្តី គហបតិបរិសំទក្តី សមណ-
 បរិសំទក្តី ជាអ្នកមិនរៀនវិជ្ជា ចូលទៅទាំងអៀនអន់ នេះជាទោស
 ទី ៣ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ
 មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ជាបុគ្គលវង្វេង ធ្វើ
 មរណកាល នេះជាទោសទី ៤ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។
 ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ បញ្ចសីលវិនិស្សន្ទនា

កាយសង្ឃ គេនា បរម្មរណា អនាមិ ធុត្តតិ វិធីនាតិ
ធិរយំ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អាធិនេវា ធុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ ឥមេ ទោ គហបតយោ បញ្ច អា-
ធិនេវា ធុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

[៨០] បញ្ចមេ គហបតយោ អាធិសំសោ សីលវិ-
តោ សីលសម្មធាយ ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥន គហ-
បតយោ សីលវា សីលសម្មុទ្ធា អប្បមាណាធិករណំ
មហន្តំ កោតត្តន្តំ អធិត្តតិ អយំ បមមោ អាធិសំ-
សោ សីលវិតោ សីលសម្មធាយ ។ ធុន ចមរំ គហ-
បតយោ សីលវិតោ សីលសម្មុទ្ធស្ស កល្យាណា
ភិក្ខិសន្តោ អត្តត្តតិ អយំ ធុតិយោ អាធិសំសោ
សីលវិតោ សីលសម្មធាយ ។ ធុន ចមរំ គហបត-
យោ សីលវា សីលសម្មុទ្ធា យញ្ញានេវ បរិសំ ឧប-
សន្តមតិ យនិ ទត្តិយបរិសំ យនិ ព្រាហ្មណបរិសំ
យនិ គហបតិបរិសំ យនិ សមណបរិសំ វិសារនោ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលគីរិអាធិសង្ឃនៃបុគ្គលមានសីលមាន ៥ ប្រការ
លុះបែកញាយពន្យាយទៅ បានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ វែមនិភីតក្នុង
កំណើតគឺបាន ប្រេត អសុរកាយ ខកេ ទេវតាពោសទី ៥ នៃបុគ្គល
ទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ ពោសនៃបុគ្គល
ទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

[៨០] ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ អាធិសង្ឃនៃបុគ្គលមានសីល
នៃសីលសម្មុទ្ធានេះ មាន ៥ ប្រការ ។ អាធិសង្ឃ ៥ ប្រការនោះគឺ
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយ
សីល ក្នុងលោកនេះ វែមនិបានគំនរទ្រព្យដ៏ធំ ដែលមានសេចក្តីមិនប្រមាទ
ជាហេតុ នេះជាអាធិសង្ឃទី ១ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្មុទ្ធ ។
ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ មួយទៀត ក៏ក្តីសំព្វដ៏ពិរោះរបស់បុគ្គលមានសីល
ដល់ព្រមដោយសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាអាធិសង្ឃទី ២
នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្មុទ្ធ ។ ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ
មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ទោះចូលទៅ
កេហិសំទណា ។ គឺ ទត្តិយបរិសំទត្តិ ព្រាហ្មណបរិសំទត្តិ
គហបតិបរិសំទត្តិ សមណបរិសំទត្តិ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីត្រូវ

សុត្តន្តបិដក វិយនិកាយស្ស បហវគ្គ

ឧបសង្កម្ភតិ អមជ្ឈក្កតោ អយំ ភតិយោ អាធិសំសោ
 សីលវតោ សីលសម្មនាយ ។ បុន ចបំ កហាបត-
 យោ សីលវា សីលសម្មន្ទោ អសម្មន្ទោ កាលំ
 កកោតិ អយំ ធម្មតោ អាធិសំសោ សីលវតោ សីល-
 សម្មនាយ ។ បុន ចបំ កហាបតយោ សីលវា
 សីលសម្មន្ទោ កាយស្ស ភេតា បវឌ្ឍណា សុគតិ
 សក្កំ លោកំ ឧបសង្កម្ភតិ អយំ បញ្ចមោ អាធិសំសោ
 សីលវតោ សីលសម្មនាយ ។ ឥមេ ទោ កហាបតយោ
 បញ្ច អាធិសំសោ សីលវតោ សីលសម្មនាយាតិ ។

[៨១] អថទោ ភកវា ចាដលីត្តាមិយេ ឧបាស ក
 តហុនេវ វត្ថុ ធម្មិយា កថាយ សទ្ធិស្សត្វា សមាណ-
 បេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្មហំសេត្វា ឧយ្យោដេសិ
 អភិក្កត្តា ទោ កហាបតយោ វត្ថុ យស្សនាធិ
 តុដ្ឋេ^(១) កាលំ មញ្ញជាតិ ។ ឃំ កន្តេតិ ទោ
 ចាដលីត្តាមិយា ឧបាស កា ភកវតោ បដិស្សត្វា

១ ១. តុដ្ឋេតិ ធាយេ ន វិស្សតំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយនិកាយ បហវគ្គ

ចូលទៅដោយការមិនគ្រឿងអន់ នេះជាភានិសិទ្ធិទី ៣ ខៃចុក្កលមានសីល
 ខៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត ចុក្កលមាន
 សីល ដល់ព្រមដោយសីល ជាចុក្កលមិនធ្វើអំពើមណោកាល នេះជា
 ភានិសិទ្ធិ ៤ ខៃចុក្កលមានសីល ខៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតី
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ចុក្កលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល លុះ
 បែកប្លាយរាជិកាយ ខានមុនអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ វែមនីភីតក្នុងលោក
 គឺ មនុស្ស សុគតិ និងហិមស្នតិ នេះជាភានិសិទ្ធិទី ៥ ខៃចុក្កល
 មានសីល ខៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ភានិសិទ្ធិ
 ខៃចុក្កលមានសីល ខៃសីលសម្បទា មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

[៨១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងពួកឧបាសក
 អ្នកបាដលីគ្រាម ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទាន ឲ្យភ្លឺវត្តា ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិតថា អស់រាត្រីជាច្រើន ហើយទ្រង់បញ្ជូនទៅដោយព្រះក្នុងដីតា
 ថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ រាត្រីអស់ហើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយសម្គាល់
 ខ្សែតាលដីសម្បត្តិ ក្នុងតាលដីឡូរនេះចុះ ។ ពួកឧបាសកអ្នកបាដលីគ្រាម
 ទទួលព្រះបន្ទូលខៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ

មហាបរិនិព្វានសុត្តេ កុទ្ធភាណវារំ បាដលីត្តាមេ គេរមាចនេរា
ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្តិណំ តត្វា
បញ្ញមីសុ ។ អដទោ ភគវា អចរិយ្យក្កុទ្ធសុ ចាដលិ-
ត្តាមិយេសុ ឧបាសកេសុ សុញ្ញាតាវំ ចារិសំ ។

[៨២] តេន ទោ^(១) បទ សមយេន សុនិទរស្ស-
កាកា មគទមហាមត្តា ចាដលិត្តាមេ នតវំ មា បន្តិ-
វន្តិធំ បដិពាហាយ ។ តេន ទោ បទ សមយេន
សម្ពហុលា ទេវតាយោ សហស្សេ^(២) ចាដលិត្តាមេ
វត្ថុធំ បរិក្កណ្ណាធំ ។ យស្មី បទេសេ មហេសត្វា
ទេវតា វត្ថុធំ បរិក្កណ្ណាធំ មហេសត្វាធំ តត្វ រញ្ញំ
រាជមហាមត្តាធំ ចិត្តាធំ នមន្តិ ចិវេសនាធំ មាបេតុ
យម្ហិ^(៣) បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថុធំ បរិក្កណ្ណាធំ
មជ្ឈិមាធំ តត្វ រញ្ញំ រាជមហាមត្តាធំ ចិត្តាធំ នមន្តិ
ចិវេសនាធំ មាបេតុ យម្ហិ បទេសេ ចិចា ទេវតា
វត្ថុធំ បរិក្កណ្ណាធំ ចិចាធំ តត្វ រញ្ញំ រាជមហាមត្តាធំ
ចិត្តាធំ នមន្តិ ចិវេសនាធំ មាបេតុ ។ អន្ទសា

១ ម. ហេសត្វា ឆន្ទី ។ ២ ម. សហស្សស្សេ ។ ៣ ម. ម. យស្មី ។

មហាបរិនិព្វានសុត្តេ កុទ្ធភាណវារំ ពាលអភិការសាទ្រុនក្នុងយនិសិទ្ធិ
ហើយក្រោកអភិកាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
ហើយចេញទៅ ។ កាលដែលពួកឧបាសកអ្នកបាដលិត្រាម ចេញទៅ
មិនយូរថ្មីខ្លាច ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ។
[៨២] សមយេនាឯង សុនិទៈ មិនវិស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហា-
មាត្រក្នុងដៃមគទៈ ទាំងស្រុងក្នុង ក្នុងបាដលិត្រាម ដើម្បីការពារពួក
ស្តេចក្នុងដៃទ្រង់ ។ សមយេនាឯង ទៅការច្រើនពួក ចំនួនមួយកាន់ ។
គន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះ ក្នុងបាដលិត្រាម ។ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិធំ
គន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចមិនរាជមហាមាត្រ
ទាំងឡាយដែលមានស័ក្តិធំ ក៏ទទេទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេស
នោះ ពួកទេវតា ដែលមានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល គន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះ
ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចមិនរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែល
មានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល ក៏ទទេទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេស
នោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិចាប គន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះក្នុងប្រទេស
ណា ចិត្តរបស់ស្តេចមិនរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានស័ក្តិចាប
ក៏ទទេទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេសនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហានិទ្ទ

ទោ ភកកំ ធិត្វេន ធម្មតា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន តា ទេវតាយោ សហស្សវំ ចាដលីក្កាមេវត្ថំ បរិក្កណ្ណិយោ ។ អថទោ ភកកំ វត្ថុយា បច្ចុសសមយេ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសំ កោ ទុ ទោ អាទន្ត ចាដលីក្កាមេ ធម្មំ មាបេតិកំ ។ សុទ្ធិទេវស្សកាក កន្ត មគទមហាមត្តា ចាដលីក្កាមេ ធម្មំ មាបេន្តំ វដ្ឋិចំ បដិពាហាយាតិ ។ សេយ្យថាបំ អាទន្ត ទេវេហិ តាវត្ថិសេហិ សន្តិ សក្កោ មន្តេត្វា វរាមេវ ទោ អាទន្ត សុទ្ធិទេវស្សកាក មគទមហាមត្តា ចាដលីក្កាមេ ធម្មំ មាបេន្តំ វដ្ឋិចំ បដិពាហាយ វនាហំ អាទន្ត មន្តេសំ ធិត្វេន ធម្មតា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សម្ពហុលា ទេវតាយោ សហស្សវំ ចាដលីក្កាមេវត្ថំ បរិក្កណ្ណិយោ យម្ហិ បទេសេ មហេសក្កា ទេវតា វត្ថុចំ បរិក្កណ្ណិយោ មហេសក្កាចំ វត្ថុវត្ថំ វដ្ឋិចំ មន្តេនិ ចិវេសនាចំ មាបេតិ យម្ហិ បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថុចំ បរិក្កណ្ណិ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហានិទ្ទ

បានឃើញពួកទេវតាទាំងនោះ ចំនួនមួយពាន់ ។ កំពុងគន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះ ក្នុងបាដលីក្រាមដោយទិព្វចក្កដំបៅសុទ្ធ កន្លងបន្តិចក្នុងរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ភ័នឡើងក្នុងចម្ងល់សម័យនៃរាត្រី ហើយក្រាស់ហៅព្រះអាទន្តមានកាយថា ម្ចាស់អាទន្ត អ្នកណាញ់ ខ្ញុំស្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលីក្រាម ។ ព្រះអាទន្តមានកាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុខិធនៈនិវរិស្សកាព្រោហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ ខ្ញុំស្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលីក្រាម ដើម្បីការពារពួកសត្វចរដ្ឋី ។ ព្រះអង្គទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់អាទន្ត សក្កទេវព្រាហ្មណ៍ បានប្រឹក្សាជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលឋិតនៅក្នុងឋានតាវត្ថិនិរ្យ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាទន្ត សុខិធនៈនិវរិស្សកាព្រោហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែនមគធៈ ខ្ញុំស្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលីក្រាម ដើម្បីការពារពួកសត្វចរដ្ឋី ក៏ដូច្នោះដែរ ម្ចាស់អាទន្ត ក្នុងទីនេះ ភថាភក បានឃើញពួកទេវតាជាច្រើន ទាំងពាន់ ។ កំពុងគន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះក្នុងបាដលីក្រាម ដោយទិព្វចក្កដំបៅសុទ្ធ កន្លងបន្តិចក្នុងរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ពួកទេវតាដែលមានសក្កិធំ គន់មើលទីដីសន្តិផ្ទះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនិងរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានសក្កិធំ ក៏ទូទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេសនោះ ពួកទេវតាដែលមានសក្កិយ៉ាងកណ្តាល គន់

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាណៈ សុខិន្ទរសូត្រ

មជ្ឈិមាដំ តត្ថ រត្តំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ ធម្មន្តិ
 ធិវេសនានិ មាបេតុំ យម្ហិ បទេសេ ធិតា ទេវតា វត្ថុនិ
 បរិក្កណ្ណនិ ធិតានំ តត្ថ រត្តំ រាជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ
 ធម្មន្តិ ធិវេសនានិ មាបេតុំ យាវតា អាទន្ធ អវយំ
 អាយតនំ យាវតា វណិច្ឆរោ ឥទំ អក្កនករំ កវិស្សតិ
 ចាដលិបុត្តំ បុដកេនំ ចាដលិបុត្តស្ស ទោ អាទន្ធ
 តយោ អន្តរាយា កវិស្សន្តិ អត្តិភោ វា ឧទគតោ វា
 មិដុភេតា វាតិ ។

[៨៣] អថទោ សុខិន្ទរស្សកាណ មគធមហាមត្តា
 យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភកវតា
 សន្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទីយំ កថំ សាណណីយំ
 វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។ ឯកមន្តំ មីតា ទោ សុ-
 ខិន្ទរស្សកាណ មគធមហាមត្តា ភកវន្តំ ឯកទេវេតុំ អធិវា-

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាណៈ ប៊ឺនសុខិន្ទរសូត្រ

មើលទីដីសន្តិដ្ឋុះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនិងរាជមហាមាត្រ ទាំង-
 ឡាយដែលមានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល ក៏ទុរទៅ ដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋាន
 ក្នុងប្រទេសនោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិទាប គង់មើលទីដីសន្តិដ្ឋុះ
 ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនិងរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែល
 មានស័ក្តិទាប ក៏ទុរទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេសនោះ ម្នាល
 អាទន្ធ ច្រើនដុំនៃមនុស្សជាអរិយៈ មាននៅកំណត់គ្រឹមណា ផ្លូវឈ្នួញ
 មាននៅកំណត់គ្រឹមណា ឧទរនេះ នឹងបានជាឧត្តម្ម្ម្ម្ម្ម មានឈ្មោះ
 ថា គ្រងបាដលិបុត្រ ហាក់ជាត្រូវសម្រាប់ស្រាយបង្កើតទ្រព្យ កំណត់
 គ្រឹមណោះ ម្នាលអាទន្ធ តែគ្រងបាដលិបុត្រនឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ ៣
 យ៉ាង គឺអន្តរាយដោយភ្លើង ១ ដោយទឹក ១ ដោយការបែកគ្នា ១ ។

[៨៣] គ្រានោះ សុខិន្ទរស្សកាណ ជាមហាមាត្រក្នុង
 ដែនមគធៈ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏បានប្រឹក
 នៅក្នុងទីសមគួរ ។ សុខិន្ទរស្សកាណ ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែន
 មគធៈ លុះប្រឹកនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

សេតុ លោ កន្ត្រៃ(១) ភវី តោតមោ អដ្ឋកាយ កត្ត
 សន្ធិ ភិក្ខុសង្ឃទាតិ ។ អធិវាសេសំ កកវា តុណ្ហិ-
 ការវេន ។ អថទោ សុធិជវស្សការា មគទមហាមត្តា
 កកវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា យេន សកោ អាវសថោ
 តេនុបសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្វា សកោ អាវសថេ បណីតំ
 ទានធិយំ ភោជធិយំ មដិយាធាមេត្វា កកវតោ កាលំ
 អរោចាមេសុំ កាលោ ភោ តោតម និដ្ឋិតំ កត្តន្តិ ។
 អថទោ កកវា បុព្វណ្ណសមយំ និវាសេត្វា បត្តចិវរមា-
 ធាយ សន្ធិ ភិក្ខុសង្ឃទ យេន សុធិជវស្សការា
 មគទមហាមត្តានំ អាវសថោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិ-
 ត្វា មញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថទោ សុធិជវស្ស-
 ការា មគទមហាមត្តា ពុទ្ធប្បមុចំ ភិក្ខុសង្ឃបណីតេន
 ទានធិយេន ភោជធិយេន សហិត្វា សន្តប្បេសុំ សម្ប-
 វាវេសុំ អថទោ សុធិជវស្សការា មគទមហាមត្តា កក-
 វន្តំ កុត្តារី ឌីជិតបត្តទាណី មញ្ញតវំ និចំ អាសនំ

១ ខ. កន្ត្រៃតោ នន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុ-
 សង្ឃ ទទួលកត្តាបេសំយេនិទ្ធីទ្ធានិទ្ធាយ ដើម្បីធាន់ក្នុងវិញ្ញាណ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយគុណភាព ។ លុះសុខិនៈនិនិវស្សការា-
 ព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ ក្នុងវិជនមគទៈដ៏នឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួល
 ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ បាទ
 ភាគីគងទានិយភោជនិយាហារដ៏ផ្អិតផ្អង ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ទ្រហើយ
 ទើបឱ្យគេក្រាបទូលកត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ស្ទូន់ប្រដាប់ដោយបុត្រនិទិចិវ ក្នុងពុទ្ធសម័យហើយ
 ស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅរបស់សុខិនៈនិនិវស្សការាព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ
 ក្នុងវិជនមគទៈ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់
 លើភាសនាវិជនមគទៈក្រាលចម្រើន ។ ទើបសុខិនៈនិនិវស្សការាព្រាហ្មណ៍
 ជាមហាមាត្រក្នុងវិជនមគទៈ អង្គុសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាច្រណន ឱ្យ
 វង្កកស្តចំស្តល់ ដោយទានិយភោជនិយាហារ ដ៏ផ្អិតផ្អងដោយវិជនមគទៈ
 ព្រាហ្មណ៍ភិក្ខុសង្ឃហាមយាភវ ។ លំដាប់នោះ សុខិនៈនិនិវស្សការាព្រាហ្មណ៍ជា
 មហាមាត្រក្នុងវិជនមគទៈ (កំណត់ដឹងថា) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយ
 ស្រេចហើយ ដាក់ព្រះហស្តចុះអំពីបុត្រហើយ ក៏កាន់យកភាសនាទានប

មហាបរិនិព្វានសុត្ត ពុទ្ធភាសាវរៈ អនុមោទនជា

កហេត្វា ឯកមន្តំ វិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ វិសីទ្ធ
ហេ សុវិនិច្ឆ័យស្សការេ មគទមហាមន្ត កកក ឥមាហិ
តាថាហិ អនុមោទិ

[៨២] យស្មី បទេសេ កហេត្វិ
វាសំ បណ្ឌិតជាតិយោ(១)
សីលវន្តេត្ថ កោដេត្វា
សញ្ញតេ ព្រហ្មចារិយោ(២) ។
យា តត្ថ ទេវតា អាសុ(៣)
តាសំ ធម្មត្ថណាមាទិសេ
តា បូជិតា បូជយន្តិ(៤)
មាទិតា មាទយន្តិ ទំ ។
តតោ ទំ អនុកម្មន្តិ
មាតា បុត្តំ ឱវសំ
ទេវតានុកម្មិកោ ទោសោ
សទា កប្រាចិ បស្សតិភិ ។

១ ឧ. បណ្ឌិតជាតិយោ ។ ២. ព្រហ្មចារិយោ ។ ៣. អាសុ ។
៤ ម. បូជិតា បូជយន្តិ ទំ ។

មហាបរិនិព្វានសុត្ត ពុទ្ធភាសាវរៈ អនុមោទនជា

មួយ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុខីនៈខឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ ជា
មហាមាត្រក្នុងវិជខមគធៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភោគ
ក៏ទ្រង់អនុមោទនា ដោយគាថាទាំងឡាយនេះថា

[៨២] ចុក្កលជាចណ្ឌិតសម្រេចទំនៅក្នុងប្រទេសណា បាន
ក្បែរចុក្កលអ្នកមានសីលទាំងឡាយ អ្នកសង្រួម អ្នកប្រព្រឹត្ត
ធម៌ដ៏ប្រសើរ ឲ្យបរិភោគភោជនាហារក្នុងប្រទេសនោះ ។ បាន
ទទួលទុក្ខណាខាង ដល់ពួកទេវតាដែលបិកនៅក្នុងប្រទេស
នោះ ពួកទេវតាទាំងនោះ ដែលចណ្ឌិតបានបូជាហើយ ក៏
តែងបូជាកបរិញ្ញ ដែលចណ្ឌិតរាប់គោរពហើយ ក៏តែងរាប់គោរព
ចណ្ឌិតនោះវិញ ។ តែងអនុគ្រោះចណ្ឌិតនោះ ព្រោះទុក្ខ-
ណាខុប្បទាននោះ ដូចជាមាតាអនុគ្រោះកូន ដែលភើតអំពី
ទ្រូង ចុរសដែលទេវតាអនុគ្រោះហើយ វែមន៍ដូចប្រទះខ្លូ
សេចក្តីចម្រើនសត្វកាល ។

[៨៥] អថេហោ ភគវា សុខំធនស្សការេ មគទម-

ហាមត្តេ ភីហាហិ ភាថាហិ អនុមោទិត្វា ទុដ្ឋាយាសនា
បក្កាមិ ។ ភេទ ទោ បទ សមយេន សុខំធនស្សការេ
មគទមហាមត្តា ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុមត្តា
ហោន្តំយេនជ្ជេ សមណោ ភោតមោ ធារេន ធិត្តមិស្សតិ
តំ ភោតមធារំ ធាម ភវិស្សតិ យេន តិភេន ភង្គានធិ^(១)
ភវិស្សតិ តំ ភោតមតិភ្នំ ធាម ភវិស្សតិ ។ អថេហោ
ភគវា យេន ធារេន ធិត្តមិ តំ ភោតមធារំ ធាម
អហោសិ ។ អថេហោ ភគវា យេន ភង្គានធិ ភេទុប-
សង្កមិ ។ ភេទ ទោ បទ សមយេន ភង្គានធិ បូក
ហោតិ សមតិភ្នំកា ភោតមេយ្យោ ។ អប្បេកក្ខេ
មនុស្សា ចារិ បរិយេសន្តិ អប្បេកក្ខេ ទុឡ្យម្យំ បរិយេ-
សន្តិ អប្បេកក្ខេ កុល្យំ ពទ្ធន្តិ ចារិចារិ^(២) កន្តុកាមា ។
អថេហោ ភគវា សេយ្យថាមិ ធាម ពលវា បុរិសោ
សម្មិក្ខិតំ វា កាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ
សម្មិក្ខេយ្យ វរិមេវ ភង្គាយ ធិយា ឱរិមេ វេ
អន្តរហិតោ ចារិមេ តិវេ បទ្ធក្ខាសំ សន្តិ ភិក្ខុសាធម្មេន ។

១. ភង្គានធិ ។ ២. អហោចារិ ។

[៨៥] សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយ ចហវគ្គោ ដោយតាថាភិក្ខុ
នេះដល់សុខំធនៈនិងវិស្សការព្រាហ្មណ៍ ដែលជាមហាមគ្សក្នុងវិជធមគទៈ
ហើយ ទ្រង់ប្រាកដពីភាសនាពេញទៅ ។ សម័យនោះឯង សុខំធនៈ
និងវិស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមគ្សក្នុងវិជធមគទៈ បានដើរតាមព្រះ
ពានព្រះភាគអំពីខាងក្រោយ ។ ដោយកំណត់ក្នុង ថ្ងៃនៃព្រះសមណ-
ភោតម ទ្រង់ស្តេចពេញតាមព្រះពរា ព្រាហ្មណ៍ នឹងបានឈ្មោះថា
ភោតមព្រា ទ្រង់ស្តេចទ្រង់ទទួលក្នុងកំណត់ណា កំណត់នោះនឹងបាន
ឈ្មោះថា ភោតមភិក្ខុ ។ ព្រះពានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចពេញតាម
ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍បានឈ្មោះថា ភោតមព្រា ចាប់ដើមភ្នំអំពីនោះ
មក ។ លំដាប់នោះ ព្រះពានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្រុង
ទទួលក្នុងនោះ ។ សម័យនោះឯង ទទួលក្នុងកំណត់ពេញប្រៀប ល្មម
សត្វក្នុងទំលើទាត់ប្រាំងទទួលកំណត់បាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ ដែល
ប្រាថ្នានឹងទ្រង់អំពីក្រើយម្ខាង ទៅកាន់ក្រើយម្ខាង ពួកខ្លះក៏ស្រងកេទួក
ពួកខ្លះក៏ស្រងកេដៃ ពួកខ្លះក៏ចងក្រង ។ លំដាប់នោះ ព្រះពាន
ព្រះភាគ ប្រាប់តែពាក់ព្រះអង្គអំពីក្រើយទទួលក្នុងខាងកាយ ទៅប្រាកដ
ព្រះអង្គក្នុងក្រើយខាងនាយ ព្រមទាំងភិក្ខុសិទ្ធិ ដូចជាបុរសដែលមាន
កម្លាំង លាក់ក្នុងដៃដែលបត់ហើយ បូកកំណត់ដៃដែលលាហើយ ។

អន្តសា ទោ ភគវំ តេ មនុស្សេ អប្បេកាច្ចេ ជាវិ
ចរិយេសន្តេ អប្បេកាច្ចេ ឧណ្ណុឡិ ចរិយេសន្តេ អ-
ប្បេកាច្ចេ កុល្យំ ពទ្ធន្តេ ជាវា ជាវិ កន្តុកាមេ ។
អថទោ ភគវំ ឯតមត្តំ វិទិច្ឆា តាយំ វេលាយំ ឥមំ
ឧបាសំ ឧបាសេសិ

យេ ករុន្តិ អន្តរិ សវិ
សេតុំ កត្វាន វិសដ្ឋ បល្លណាធិ
កុល្យំ ជនោ ច ពទ្ធភិ(១)
តិណ្ណា មេជាវិហោ ជនាតិ ។
ពុទ្ធភាសាវិ បឋមំ ។

[៨៦] អថទោ ភគវំ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្ត-
សិ អាយាមាទទ្ធិ យេន កោដិក្កាមោ តេទុបសន្តិ-
មិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្តុតិ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ ភគ-
វិហោ មនុស្សសិ ។ អថទោ ភគវំ មហាតា ភិក្ខុ-
សង្ឃេន សន្តិ យេន កោដិក្កាមោ តទវសវិ ។ តត្រ
សុនំ ភគវំ កោដិក្កាមេ វិហាវតិ ។ តត្រ ទោ. ភគវំ

១ ឧ. ម. កុល្យំ ហិ ជនោ ចពទ្ធភិ ។

ព្រះមាត្រេភាគ ទ្រង់ទតឃើញមនុស្សទាំងនោះ ពួកខ្លះកំពុងស្វែងរក
ទួក ពួកខ្លះកំពុងស្វែងរកវែង ពួកខ្លះកំពុងចងក្បង បំណងខឹងធ្ងន់អំពី
ក្រើយម្ខាង ទៅក្រើយម្ខាង ។ ព្រះមាត្រេភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
ខ្លះហេតុខ្លះហើយ ក៏ទ្រង់បន្តិទោននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ជនទាំងឡាយណា ធ្ងន់ទោនខឹងស្តីនឹង ភិកល្យា ដែលជ្រាល-
ជ្រៅធំទូលាយបាន ជនទាំងឡាយនោះ រមែងធ្វើស្តានភិក-
យមគ្គ លះបង់ទីទំនាចដែលពេញដោយទឹក ធ្ងន់ផុតទៅបាន
ចំណែកជនធម្មតា លុះរកចងក្បង ទើបធ្ងន់ទៅបាន ឯពួក
ជនជាអ្នកប្រាជ្ញ (មិនបាច់ក្បង) ក៏ធ្ងន់ទៅបាន ។

បឋមំ ពុទ្ធភាសាវិ: ទី ១ ។

[៨៦] សំដៅចំពោះ ព្រះមាត្រេភាគ ទ្រង់ត្រាស់ខឹងព្រះ
ភាគខ្លះមានកាយុថា ម្ចាស់ភានន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់កោដិគ្រាម ។
ព្រះភាគខ្លះមានកាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមាត្រេភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអន្លិ ។ ទើបព្រះមាត្រេភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់កោដិគ្រាម
ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បានពូថា ព្រះមាត្រេភាគ
ទ្រង់ភ័យក្នុងកោដិគ្រាមនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាត្រេភាគ

ភិក្ខុ អាមន្តសិ ធាតុន្ទំ ភិក្ខុវេ អរិយសច្ចានំ អនុទុកោតា
អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធិយមន្ទានំ សន្ធាវិតំ សំសវិតំ ម-
មក្សេវ គុម្ពា កក្ក ។ កកកេសំ ធាតុន្ទំ ។ ទុក្ខស្ស ភិក្ខុ-
វេ អរិយសច្ចស្ស អនុទុកោតា អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធិយ-
មន្ទានំ សន្ធាវិតំ សំសវិតំ មមក្សេវ គុម្ពា កក្ក ។ ទុក្ខ-
សមុទយស្ស ភិក្ខុវេ អរិយសច្ចស្ស អនុទុកោតា អប្បដិ-
វេតា ឯវមិទំ ធិយមន្ទានំ សន្ធាវិតំ សំសវិតំ មមក្សេវ
គុម្ពា កក្ក ។ ទុក្ខនិរោធស្ស ភិក្ខុវេ អរិយសច្ចស្ស អនុ-
ទុកោតា អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធិយមន្ទានំ សន្ធាវិតំ សំស-
វិតំ មមក្សេវ គុម្ពា កក្ក ។ ទុក្ខនិរោធគាមិទំយា បដិប-
បាយ ភិក្ខុវេ អរិយសច្ចស្ស អនុទុកោតា អប្បដិវេតា ឯវ-
មិទំ ធិយមន្ទានំ សន្ធាវិតំ សំសវិតំ មមក្សេវ គុម្ពា កក្ក ។

ទ្រង់គ្រាសំដឹងភិក្ខុព័ន្ធច្បាយថា ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ភថាភក្កិ អ្នក
ព័ន្ធច្បាយភ្នំ ដែលអន្ទាលទៅ គ្រាចំរើន្តិកំទៅ (ក្នុងសច្ច្យវដ្ត) អស់
កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះវាមិនបានគ្រាសំដឹង មិនបានចាក់
ដុះខ្លូអរិយសច្ចព័ន្ធច្បាយ ៤ ។ អរិយសច្ចព័ន្ធច្បាយ ៤ នោះ កើដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ភថាភក្កិ អ្នកព័ន្ធច្បាយភ្នំ ដែលអន្ទាល
ទៅ គ្រាចំរើន្តិកំទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះវាមិនបាន
គ្រាសំដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លូអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ភថា-
ភក្កិ អ្នកព័ន្ធច្បាយភ្នំ ដែលអន្ទាលទៅ គ្រាចំរើន្តិកំទៅ អស់កាលជា
យូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះវាមិនបានគ្រាសំដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លូ
សមុទយអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ភថាភក្កិ អ្នកព័ន្ធច្បាយ
ភ្នំ ដែលអន្ទាលទៅ គ្រាចំរើន្តិកំទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ
ក៏ព្រោះវាមិនបានគ្រាសំដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លូនិរោធអរិយសច្ច ។
ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ភថាភក្កិ អ្នកព័ន្ធច្បាយភ្នំ ដែលអន្ទាល
ទៅ គ្រាចំរើន្តិកំទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះវាមិន
បានគ្រាសំដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លូនិរោធគាមិទិបដិបបាយអរិយសច្ច ។

ឧបាសម្ព័ន្ធគ្រាមសុទ្ធ ពុទ្ធភាសាវៈ ចក្ខុវិស័យសុទ្ធសេនា

តាយំធំ ភិក្ខុវេ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ អនុត្តរំ បដិវិទ្ធិ ទុក្ខ-
សមុទយោ អរិយសច្ចំ អនុត្តរំ បដិវិទ្ធិ ទុក្ខនិរោធា
អរិយសច្ចំ អនុត្តរំ បដិវិទ្ធិ ទុក្ខនិរោធភារិយំ បដិបទា
អរិយសច្ចំ អនុត្តរំ បដិវិទ្ធិ ទុក្ខញ្ញា ភវតណ្ហា ទំណា
ភវនេត្តិ នត្តិណាមិ បុណ្ណារតិ ។ ឥន្ទ្រវេទ កតវា ឥធំ
វិទ្ធាន សុតតោ អថាបរំ ឯកនវេទ សត្វា

[៨៧] ចតុត្ថំ អរិយសច្ចាធំ
យជាភ្នំ អនុស្សតា
សំសរិត្តំ^(១) ជ័យមន្ទាធំ
តាសុ តាស្សវ្ត^(២) ជាតិសុ ។
តាធំ ឯតាធំ ធំដ្ឋាធំ
ភវនេត្តិ សម្មហតា
ទុក្ខំ មូលំ ទុក្ខស្ស
នត្តិណាមិ បុណ្ណារតិ ។

១ ឧ. សំសរិត្តំ ។ ២ ឧ. កាសវ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធគ្រាមសុទ្ធ ពុទ្ធភាសាវៈ ការទ្រង់សង្គ្រោះចក្ខុវិស័យសុ

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនឿយ ទុក្ខអរិយសច្ចុនោះឯង ដែលបុគ្គលបានគ្រាន់ដឹង
បានចាក់ដុះហើយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានគ្រាន់ដឹង
បានចាក់ដុះហើយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានគ្រាន់ដឹង បាន
ចាក់ដុះហើយ ទុក្ខនិរោធភារិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានគ្រាន់ដឹង បាន
ចាក់ដុះហើយ ទុក្ខនិរោធភារិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានគ្រាន់
ដឹង បានចាក់ដុះហើយ ភវតណ្ហា គឺសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភពកំស្លឿយ ទ្រូ
គឺតណ្ហាដែលអាចនាំសត្វអំពីភពមួយទៅភពមួយ ក៏អស់ទៅ ភពច្រើន
កាលឥឡូវនេះក៏មិនមានឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាន់ពាក្យ
នេះហើយ ព្រះសុគតលុះគ្រាន់ពាក្យនេះហើយ ព្រះសាស្តាទ្រង់គ្រាន់
ពាក្យដូច្នោះដទៃអំពីពាក្យនោះថា

[៨៧] ការគ្រាច់ភ្នែកទៅសកាលជាភវិទ្ធិ ក្នុងជាតិនោះ
ឯង ក៏ព្រោះតែមិនបានឃើញខ្លាអរិយសច្ចចាំន ៤ ភាមពិត ។
ឯអរិយសច្ចចាំន ៤ នោះ បើបុគ្គលបានឃើញហើយ ទ្រូ
គឺតណ្ហា ដែលអាចនាំសត្វអំពីភពមួយទៅភពមួយ ក៏ដាច់
ហើយ ឫសគល់របស់ទុក្ខ ក៏ពុករលួយហើយ ភពច្រើន
ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

[៨៨] តត្រចិ សុទំ កកវំ កោដិក្កាមេ វិហារោ
 ឯតទេវ ពហុលំ កិក្ខុវំ ធម្មំ កាចំ កាភេតិ ឥតិ
 សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ ចញ្ញា សីលបរិការីតោ
 សមាធិ មហាច្ឆលោ ហោតិ មហាចិសំសោ សមា-
 ធិបរិការីតា ចញ្ញា មហាច្ឆលា ហោតិ មហាចិសំសា
 ចញ្ញាបរិការីតំ ចិត្តំ សធម្មទេវ អាសវេហំ វិធុច្ចុតិ សេយ្យ-
 ចីនំ កាមាសវំ កវសវំ អវិជ្ជាសវំតិ ។

[៨៩] អថេវា កកវំ កោដិក្កាមេ យថាភិវុទ្ធំ
 វិហារិក្ខា អាយស្មន្តំ អាទទ្ធំ អាមទ្តសិ អាយាមាទទ្ធ
 យេន បាទិកា(១) តេទុបស្កន្តមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្ត-
 តិ វេ អាយស្មា អាទេវា កកវតោ ចទ្ធស្សោសិ ។
 អថេវា កកវំ មហតា កិក្ខុសធម្មេន សន្តិ យេន
 បាទិកា តទវសវំ ។ តត្រ(២) សុទំ កកវំ បាទិកា
 វិហារិ តិញ្ញកាវសថេ ។ អថេវា អាយស្មា អាទេវា
 យេន កកវំ តេទុបស្កន្តមិ ឧបស្កន្តមិក្ខា កកវុទ្ធំ

១ ឧ. ពារិកា ។ ២ ឧ. តត្រចិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

[៨៨] បាទព្វថា កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងកោដិក្រាម
 ទោរឯង ទ្រង់ធ្វើម្នាក់ថាជាច្រើន ចំពោះកិក្ខុវាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីល
 ដូច្នោះ សមាធិដូច្នោះ ចញ្ញាដូច្នោះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ
 វេមនីមានផលច្រើន មានភានិសង្សច្រើន ចញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិ
 ហើយ វេមនីមានផលច្រើន មានភានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយ
 ចញ្ញាហើយ វេមនីច្រស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃ គឺ
 កាមាសវៈ កវសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

[៨៩] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកោដិក្រាម តាមសម
 គួរដល់កុម្មុសត្រូវយាយ ទ្រង់គ្រាស់ហៅព្រះភានិសង្សមានកាយុមកថា
 ខ្មាលភានិសង្ស មក យើងខ្ញុំចៅកាន់ខាងក្រាមនោះ ។ ព្រះភានិសង្សមាន
 កាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះគន្លឹះ ។ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ខាងក្រាមនោះ ព្រមទាំងកិក្ខុសង្ស
 ជាច្រើន ។ បាទព្វថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងផ្ទះសម្លាត់ដែល
 ធ្វើដោយអង្គ ក្នុងខាងក្រាមនោះ ។ លំដោះនោះ ព្រះភានិសង្ស
 មានកាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

មហេបិទិព្វានុស្សន្ត ពុទ្ធភាណវិរា: សាវកានំ ធនិច្ចត្តា

អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទិ
 ទោ អាយស្មា អាទេត្តា កតវន្តំ ឯកទកោច សាធម្ម
 យម កន្ត ភិក្ខុ ធានិកេ កាលកតោ ឥស្ស កា
 តតិ កោ អភិសម្បវាយោ ធម្មា យម កន្ត ភិក្ខុ
 ធានិកេ កាលកតោ ឥស្ស កា តតិ កោ អ-
 ភិសម្បវាយោ សុទតោ យម កន្ត ឧបាសកោ
 ធានិកេ កាលកតោ ឥស្ស កា តតិ កោ
 អភិសម្បវាយោ សុជាតា យម កន្ត ឧបាសិកា
 ធានិកេ កាលកតោ ឥស្ស កា តតិ កោ
 អភិសម្បវាយោ កតុយោ យម កន្ត ឧបាសកោ
 ធានិកេ កាលកតោ ឥស្ស កា តតិ កោ
 អភិសម្បវាយោ ការឡិម្ពោ^(១) យម កន្ត ឧបា-
 សកោ ។ បេ ។ ធិកដោ យម កន្ត ឧបាស-
 កោ ។ បេ ។ កដិស្សហោ^(២) យម កន្ត ឧបា-
 សកោ ។ បេ ។ តុដោ យម កន្ត ឧបាសកោ
 ។ បេ ។ សន្តដោ យម កន្ត ឧបាសកោ ។ បេ ។

១ ឧ. កាលដោ ។ ឧ. កាលដោ ។ ២ ឧ. កដិស្សហោ ។

មហេបិទិព្វានុស្សន្ត ពុទ្ធភាណវិរា: ការព្រាចចង្កុលស្វរគរិរបស់ពួកសាវក

កំក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះ
 លេខនុមានកាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 ហេតុព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះសាឡិវៈធ្វើមរណ-
 កាលក្នុងនាទីក្រោម គតិរបស់សាឡិវៈភិក្ខុនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះនត្តា ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទីក្រោម
 គតិរបស់ភិក្ខុនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឧបាសកាឈ្មោះសុទត្ត ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទីក្រោម គតិរបស់ឧបាសក
 នោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសិកាឈ្មោះ
 សុជាតា ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទីក្រោម គតិរបស់ឧបាសិកានោះដូចម្តេច
 បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកាឈ្មោះកតុចៈធ្វើមរណ-
 កាលក្នុងនាទីក្រោម គតិរបស់ឧបាសកនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកាឈ្មោះការឡិម្ពៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ឧបាសកាឈ្មោះនិកដៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសក
 ឈ្មោះកដិស្សហា: ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកាឈ្មោះ
 តុដៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកាឈ្មោះសន្តដៈ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បញ្ចវគ្គោ

កដោ(១) ធាម កន្ត ឧបាសកោ ។ មេ ។ សុតដោ(២)
 ធាម កន្ត ឧបាសកោ ធានិកោ កាលកោតោ
 កស្ស កោ កតិ កោ អភិសម្បទយោតិ ។ សាឡៃ
 អាទទ្ធ កំក្ក អាសកំ ឧយា អបាសវំ ចេតោវម្មត្តិ
 បញ្ញាវម្មត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា
 ឧបសម្បទ្ធំ វិហាសំ ទដ្ឋា អាទទ្ធ កំក្ក បញ្ចន្ទំ
 ឱវម្ពាភិយាចំ សញ្ញាជយាចំ បរិក្ខយា ឱបចាតិកោ
 តត្ថ បរិច្ឆាយំ អបាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា
 សុនន្តោ អាទទ្ធ ឧបាសកោ តិល្លំ សញ្ញាជយាចំ
 បរិក្ខយា វគទោសមោហាចំ តទុក្ខា សកទាគាមិ
 សតិទេវ ឥវំ លោកំ អាគត្វា ទុក្ខស្សន្ទំ កវិស្សតិ
 សុជាតា អាទទ្ធ ឧបាសកោ តិល្លំ សញ្ញាជយាចំ
 បរិក្ខយា សោតាបដ្ឋា អរិច្ឆាតទដ្ឋា ធិយតា សម្ពា-
 ជិបរាយនា កកុដោ អាទទ្ធ ឧបាសកោ បញ្ចន្ទំ
 ឱវម្ពាភិយាចំ សញ្ញាជយាចំ បរិក្ខយា ឱបចាតិកោ
 តត្ថ បរិច្ឆាយំ អបាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា

១ ឧ. កថា ។ ២ សុរាត្រា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បញ្ចវគ្គោ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកវណ្ណៈកងៈ វរបេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឧបាសកវណ្ណៈសុកងៈ ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទីកម្រាម គតិរបស់ឧបាសក
 នោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនក្រាស់ថា
 ម្នាលអាទទ្ធ សាម្បតិកុំបារម្ភធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯង ខ្លូរចេតោវម្មត្តិធិបញ្ញាវម្មត្តិ មិនមានកាសវៈព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអរិយាបថទាំង ៤ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលអាទទ្ធ
 នន្ទាភិក្ខុនិជាឧបបាតិកសត្វ បរិនិព្វានក្នុងសុត្តានុសញ្ញាលោកនោះ ជា
 បុគ្គលវៃលីលក្រឡប់ចាកលោកនោះ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៥
 ជាចំណែកខាងក្រោម (អនាគាមី) ម្នាលអាទទ្ធ សុទ្ធកុឧបាសក ជាសក-
 រាគាមី ក្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្តងទៀតនឹងធ្វើខ្លូរចំបំផុតនៃខ្លួន ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសំយោជនៈៗ ដោយមានព្រះ ចោលៈ មោហៈ ប្រាសាស្តិក
 ម្នាលអាទទ្ធ សុជាតាឧបាសិកា ជាសោតាបដ្ឋបុគ្គល ជាបុគ្គលវៃលី
 ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈៗ មានការក្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសំយោជនៈៗ ម្នាលអាទទ្ធ កកុចៈឧបាសក ជាឧបបាតិកសត្វ
 បរិនិព្វានក្នុងសុត្តានុសញ្ញាលោកនោះ ជាបុគ្គលវៃលីលក្រឡប់ចាក
 លោកនោះ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ សារិកាខំ ធម៌ព្រាហ្មណ៍

ការផ្សំម្តេ អាទន្ទ ឧបាសកោ ។ បេ ។ ធិតោដោ
 អាទន្ទ ឧបាសកោ ។ កាដិស្សហោ អាទន្ទ ឧបា-
 សកោ ។ គុដ្ឋោ អាទន្ទ ឧបាសកោ ។ សុត្តុដ្ឋោ
 អាទន្ទ ឧបាសកោ ។ កដោ អាទន្ទ ឧបាសកោ ។
 សុរាដោ អាទន្ទ ឧបាសកោ បញ្ចន្ទំ ឱវម្ពានិយាធំ
 សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា ឱបទាតិកោ តត្ថ បរិនិព្វា-
 យិ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា បរោបញ្ញាស(១)
 អាទន្ទ បាដិកេ ឧបាសកា កាលកតា បញ្ចន្ទំ
 ឧវម្ពានិយាធំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា ឱបទាតិកា
 តត្ថ បរិនិព្វាយិចេ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា បា-
 ដិកា(២) ឧវតិ អាទន្ទ បាដិកេ ឧបាសកា កាលក-
 តា តិស្តិំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា កកោសាមោហាធំ
 តទុត្តា សកោតាមិចេ សកំរេវ ឥមំ លោកំ អា-
 តត្ថ ធុត្តស្សន្ទំ ករិស្សន្ទំ ធនាតិវេកាធំ(៣) អាទន្ទ
 បញ្ចសតាធំ បាដិកេ ឧបាសកា កាលកតា តិស្តិំ
 សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា សោតាបញ្ចា អរិដិចាតធម្មោ

១. បរោបញ្ញាសំ ។ ២. ឧ. ម. សារិកា ។ ៣. ឧ. ម. សារិកា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ: ការប្រឡងព្រាហ្មណ៍ធម៌របស់ព្រាហ្មណ៍

ម្នាលអាទន្ទ ការរៀនមុខបាសក ។ បេ ។ ម្នាលអាទន្ទ ធិតវធុបាសក ។
 ម្នាលអាទន្ទ កដិស្សហាធុបាសក ។ ម្នាលអាទន្ទ គុដ្ឋធុបាសក ។
 ម្នាលអាទន្ទ សុត្តុដ្ឋធុបាសក ម្នាលអាទន្ទ កដវធុបាសក ។
 ម្នាលអាទន្ទ សុរាដវធុបាសក ជាបេបាតិកសត្វ បរិនិព្វាន ក្នុង
 សុខារិសព្រហ្មលោកនោះ ជាបុគ្គលវៃធីវិលក្រឡប់ បាគលោកនោះ
 ព្រោះអស់ទៅ ខែសំយោជនៈ ៤ ជាចំណែកខាងក្រោម ម្នាល
 អាទន្ទ ពួកធុបាសកជាង ៥០ ខាត ដែលធ្វើមរណកាលក្នុងខាទិក-
 ក្រោម សុខ្រិតជាបេបាតិកសត្វ បរិនិព្វាន ក្នុងសុខារិសព្រហ្មលោក
 នោះ ជាបុគ្គលវៃធីវិលក្រឡប់ បាគលោកនោះ ព្រោះអស់ទៅ
 ខែសំយោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម ម្នាលអាទន្ទ ពួកធុបាសក
 ៧៦ ខាត ដែលធ្វើមរណកាល ក្នុងខាទិកក្រោម សុខ្រិតជាសកទាតាមី
 ក្រឡប់មកតាមលោកនេះម្តងទៀត ធិតិធ្វើទ្រទិចផុតខែទុក្ខ ព្រោះអស់
 ទៅខែសំយោជនៈៗ មានភកៈ ពោសៈ ទោហៈ ស្រាលស្តើង ម្នាល
 អាទន្ទ ពួកធុបាសក ៥១០ ខាត ដែលធ្វើមរណកាល ក្នុងខាទិក-
 ក្រោម សុខ្រិតជាសោតាបញ្ចបុគ្គល ជាបុគ្គលវៃធីព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអបាយ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

និយតា សម្ពោធិបរាយនា អាទន្ទវ័យំ ទោ បទេតំ អា-
 នន្ទ យំ មនុស្សក្រតា កាលំ កកេយ្យ កស្មី កស្មី ទោ(១)
 កាលកៈត កថាភតំ ឧបសង្កម្ភិញា ឯកមត្តំ បុច្ឆិ-
 ស្ស្យថ វិហេសាវេសា អាទន្ទ កថាភកស្ស កស្មាភិហា-
 នន្ទ ធម្មាធាសំ ធាម ធម្មបរិយាយំ ទេសស្សាមិ យេន
 សមញ្ញកតា អវិយស្សាវកោ អាភត្តំមាថោ អត្តថា វ
 អត្តានំ ព្យាកកេយ្យ ទិណានិយោម្ហិ ទិណាភិវច្ឆានយោ-
 ធិ(២) ទិណាបេត្តិវិសយោ ទិណាចាយទុក្ខតិវិធិទាតោ សោ
 តាថច្ឆោហមស្មិ អវិធិចាតទម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរ-
 យេនាភិ កកេមោ ច សោ អាទន្ទ ធម្មាធាសោ ធម្ម-
 បរិយាយោ យេន សមញ្ញកតា អវិយស្សាវកោ អាភ-
 ត្តំមាថោ អត្តថា វ អត្តានំ ព្យាកកេយ្យ ទិណានិយោម្ហិ
 ទិណាភិវច្ឆានយោធិ ទិណាបេត្តិវិសយោ ទិណាចាយទុ-
 ក្ខតិវិធិទាតោ សោតាថច្ឆោហមស្មិ អវិធិចាតទម្មោ និ-
 យតោ សម្ពោធិបរាយេនាភិ វេនានន្ទ អវិយស្សាវកោ

១ ១. ១០ ។ ២. ១៧ ។ ៣ ១. ទិណាភិវច្ឆានយោធិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ជាបុគ្គលទៀត មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅទាន់មុខ ព្រោះអស់ទៅខ
 សំយោជនៈព ម្នាលអាទន្ទ សក្ខីវេលជាមនុស្ស ធ្វើមរណកាលដោយ
 ហេតុណា ហេតុនោះមិនជាស្នាម្យេ ព្រោះកាលបើមនុស្សនោះ ១ ធ្វើ
 មរណកាលហើយ អ្នកទាំងឡាយមុខជាមិនមករកថាភក ហើយស្នូម្យ
 ដំណើរនុ៎ះ ម្នាលអាទន្ទ នេះជាសេចក្តីលំបាកដល់ភកថាភកណាស់ ម្នាល
 អាទន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អវិយស្សាវកប្រកបដោយធម្មបរិយាយណា
 កាលបើច្រាច្នៃនឹងព្យាក ក៏កប្បិព្យាកខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា ភក្តា
 អញអស់នរកហើយ អស់កំណើតវិញនរកហើយ អស់បេត្តិវិសយហើយ
 រស់អបាយទុក្ខតិវិធិទាតហើយ ភក្តាអញជាសោតាបន្ថបុគ្គល លែង
 ធ្លាក់ចុះហើយ ជាបុគ្គលទៀត មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅទាន់មុខដូច្នោះ
 ភកថាភកនឹងសម្តែងធម្មបរិយាយនោះឈ្មោះធម្មាធាសៈ (ធម្មដូចកត្តាវន្ត្រៈ)
 ម្នាលអាទន្ទ អវិយស្សាវកប្រកបដោយធម្មបរិយាយណា កាលបើច្រា
 កាលនឹងព្យាក ក៏កប្បិព្យាកខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា ភក្តាអញអស់
 នរកហើយ អស់កំណើតវិញនរកហើយ អស់បេត្តិវិសយហើយ អស់
 អបាយទុក្ខតិវិធិទាតហើយ ភក្តាអញជាសោតាបន្ថបុគ្គល លែងធ្លាក់ចុះ
 ហើយ ជាបុគ្គលទៀត មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅទាន់មុខដូច្នោះ ចុះធម្ម-
 បរិយាយឈ្មោះធម្មាធាសៈនោះ កើតដូចម្តេច ម្នាលអាទន្ទ អវិយស្សាវក

ឧហោថវិទ្យាសុត្តន្ត កុរុវារាណវិ ធម្មភាសធម្មបរិយាយទេសនា

កុរុទ្ធ អវេទ្ធិប្បសាទេន សមញ្ញភតោ ហោតិ វតីមិ
 សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាបរណសម្បទ្នោ
 សុភតោ លោកវិទ្ធិ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្តា
 នេវមនុស្សាធិ កុរុទ្ធ កកវាតិ ធម្មេ អវេទ្ធិប្បសាទេន
 សមញ្ញភតោ ហោតិ ស្វាគ្ហាតោ កកវតោ ធម្មោ
 សន្តិដ្ឋិតោ អកាលិតោ បរិហិបស្សិតោ ធិបនយិតោ
 បទ្ធកំ វេទិតោ វិញ្ញាហិតិ សង្ខេ អវេទ្ធិប្បសាទេន
 សមញ្ញភតោ ហោតិ សុប្បដិបទ្នោ កកវតោ សាវ-
 កសង្ខេ ឧដ្ឋប្បដិបទ្នោ កកវតោ សាវកសង្ខេ
 ញាយប្បដិបទ្នោ កកវតោ សាវកសង្ខេ សា-
 មិច្ឆប្បដិបទ្នោ កកវតោ សាវកសង្ខេ យទិធិ

ឧហោថវិទ្យាសុត្តន្ត កុរុវារាណវិៈ ការទ្រង់សម្រែងធម្មបរិយាយឈ្មោះធម្មភាសៈ

ក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះក្ខត្តា
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គៈនោះទ្រង់គ្រោយចាកកិលេស ទ្រង់ក្រាស់ដឹងដោយព្រះ
 អង្គឯងដោយប្រពៃ ទ្រង់ចរិច្ចលិវាដោយវិជ្ជាឯងចរណៈ ទ្រង់ដល់ខ្លួន
 សុខៈស្តាន ទ្រង់ប្រាចច្បាស់ខ្លួនក្រៃលាក់ ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ
 ទ្រង់ចូនខ្លួនបុរសវេលក្ខត្តាខ្លួនបាន ទ្រង់ជាគ្រូនៃទេវតា ឯងមនុស្ស
 ចំនែកយ ទ្រង់ក្រាស់ដឹងខ្លះអាយសច្ចធម៌ ទ្រង់វេលវេលត្រឡប់មកកាន់
 ភពប្តីទៀតដូច្នោះ អរិយស្សាវ័កប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រ
 ក្នុងព្រះធម៌ថា ធម៌វេលវេលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្រែងហើយ ដោយប្រពៃ
 ជាធម៌វេលវេលអាយច្ចុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ទ្រង់វេល
 មិនរំពឹងតាល ជាធម៌គ្នានឹងហៅថា អ្នកចូលមកមើលដូច្នោះបាន ជា
 ធម៌វេលវេលអាយច្ចុគ្គល គប្បីបង្កើនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌វេលអ្នកប្រាជ្ញ
 ចំនែកយមានឧស្សង្គិកញ្ញាច្ចុគ្គលជាដើម គប្បីដឹងដោយដាក់ច្បាស់ក្នុងចិត្ត
 ខ្លួនដូច្នោះ អរិយស្សាវ័កប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រ ក្នុង
 ព្រះសង្ឃថា ពួកនៃសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ
 ពួកនៃសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយគ្រង់ ពួកនៃ
 សាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះវិញ្ញាណ ពួកនៃសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយសមគួរ ព្រះសង្ឃចំនែកសំនោះ

សុត្តនិបិដក វិយាគិយស្ស បទវគ្គោ

ចត្តារិបុរិសយុកាធិ អដ្ឋបុរិសបុគ្គលា ឯស កកវតោ សា-
 វត្តសន្និដ្ឋា អាហុនេយ្យោ ចាហុនេយ្យោ នក្កិណេយ្យោ
 អញ្ញាលិកាវណិយោ អនុត្តរំ បុញ្ញកេត្តំ លោកស្សាតិ អ-
 រិយកាទ្កេហិ សីលេហិ សមញ្ញាគតោ ហោតិ អទណ្ណេហិ
 អច្ឆិទ្កេហិ អសតលេហិ អកម្មាសេហិ កុដិស្សេហិ វិញ្ញ-
 ប្បសត្តេហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាធិសំវត្តនិកេហិ អយំ
 ទោ(១) អាទទ្ធ ធម្មាណាសា ធម្មបរិយាយោ យេន
 សមញ្ញាគតោ អរិយស្សាវតោ អាគន្ធិមាថោ អត្តចា-
 វ អត្តាធិ ព្យាករេយ្យ ទីណាធិរយោម្ហិ ទីណាធិវច្ឆាធិ-
 យោធិ ទីណាធិត្តិវិសយោ ទីណាធិនាយទុក្ខតិវិចិចាគោ
 សោតាមន្នោមាមស្មិ អរិចិចាគនម្មោធិយេតោ សម្ពោធិ-
 បរាយោតិ ។ តត្របិ(២) សុទំ កកវា ចាធិកេ វិហា-
 រញ្ញោ តិញ្ញកាវសេថេ ឯតានេវ ពហុលំ ធិក្ខនំ ធម្មិ-
 កដំ កករោតិ ឥតិ សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា

១ ១. ឆ. ហេ សោ ។ ២ ឆ. ព្រ ។

សុត្តនិបិដក វិយាគិយ សទវគ្គោ

ចេកវំជាត្វំនបុរសទាន ៤ ចេកវំរឿនជាបុរសបុគ្គលទាន ៨ ពួកសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគនុ៎ះ លោកគួរទទួលនូវចក្ខុប្បដ្ឋិយ ដែលគេនាំមក
 ចូរជា លោកគួរទទួលនូវភាគន្តកទាន លោកគួរទទួលនូវទុក្ខណាទាន
 ជាបុគ្គលដែលសត្វលោកធម្មិធ្វើកញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរបស់
 សត្វលោកដូច្នោះ អរិយស្សាវ័កប្រកចោយដោយសីល ជាទីគាប់ចិត្ត
 របស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនដាច់ មិនធុះ មិនពពាល មិនពក្រ
 ជាសីលរបស់មនុស្សអ្នកជា ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ជាសីលមិន
 ជ្រោកជ្រាមដោយកល្យាណនិងទិដ្ឋិ ជាសីលញ៉ាំងសមាធិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន
 ខ្ពស់ភានន្ត អរិយស្សាវ័កប្រកចោយធម្មបរិយាយណា កាលបើ
 ត្រូវការនឹងព្យាគរ ក៏ធម្មិព្យាគរខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា ភាគាអញ
 អស់ខកោហើយ អស់កំណើតវិញខកោហើយ អស់ចេត្តិវិស័យហើយ អស់
 អបាយទុក្ខតិវិចិចាគហើយ ភាគាអញជាសោភាបន្តបុគ្គល លែងធ្លាក់ចុះ
 ហើយ ជាបុគ្គលរឿន ទានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅទានមុនដូច្នោះ ធម្ម-
 បរិយាយខេឯង ហៅថា ធម្មាទាសៈ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគនុ៎ះ
 ក្នុងផ្ទះសម្លាប់ ធ្វើដោយឥដ្ឋក៏នាំទិកត្រាមនោះឯង ទ្រង់ធ្វើចម្លឹកថាជា
 ច្រើនដល់ពួកតិក្កយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នោះ សមាធិដូច្នោះ បញ្ញាដូច្នោះ

មហាបរិវេណសុត្ត ពុទ្ធភាណវរៈ ចក្កស្សតិច្ឆ្យាដានសោ

សីលបរិការវិគោ សមាធិ មហាច្ឆលោ ហោតិ មហានិស័-
សោ សមាធិបរិការវិគោ បញ្ញា មហាច្ឆលោ ហោតិ ម-
ហានិស័សោ បញ្ញាបរិការវិគំ ចិត្តំ សឌ្ឍនេវ អាសវេហិ
វិមុត្តតិ សេយ្យដំធំ កាមាសវំ ភវិសវំ អវិជ្ជាស-
វំតិ ។

[៧០] អថទោ កកវំ ធានិកេ យថាភិវុទ្ធិំ វិហរិក្ខា
អយស្មុទ្ធិំ អាទុទ្ធិំ អាមន្តេសិ អាយាមាទុទ្ធ យេន
វេសាលី តេនុបសន្តិមិស្សាមាតិ ។ ឃី កន្តេតិ ទោ
អយស្មា អាទន្តោ កកវំតោ បច្ចុស្សនិសិ ។ អថទោ
កកវំ មហតា ភិក្ខុសង្ខេទំ សន្តិ យេន វេសាលី
តនវសវំ ។ តត្រ សុធំ កកវំ វេសាលីយំ វិហរតិ
មម្ពាលិវនេ ។ តត្រ ទោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្មជាហោ អយំ គេ(១)
មម្ពាតំ មនុសាសធំ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ
ហោតិ ។ ៧១ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សិ

១ ឧ. ម. បិ ។

មហាបរិវេណសុត្ត ពុទ្ធភាណវរៈ ការទ្រង់សង្ខេបសិច្ឆ្យាដាន ២

សមាធិដែលអប់រំ ដោយសីលហើយ វេមន៍មានផលច្រើន មានការ-
សន្សំច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំ ដោយសមាធិហើយ វេមន៍មានផល
ច្រើន មានការសន្សំច្រើន ចិត្តដែលអប់រំ ដោយបញ្ញាហើយ វេមន៍
រួចស្រឡះចាកកាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃ គឺកាមាសវៈ ភវិសវៈ
អវិជ្ជាសវៈ ។

[៧១] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនាទិកគ្រាម ភាម
សមគ្គដល់ពុទ្ធករុស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះគោនខ្ពុមានអាយុថា
ម្ចាស់កខន្ធ មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ។ ព្រះគោនខ្ពុមាន
អាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះតាព្រះភាគថា ព្រះគោរុណាព្រះអង្គ ។ ទើប
ព្រះតាព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ក្រុងវេសាលី ព្រមដោយភិក្ខុ-
សង្ឃជាច្រើនរូប ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងកម្ពុបាលីវៃ
ទៀបក្រុងវេសាលីនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវមានសតិខឹង
សម្បជញ្ញៈ នេះជាពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់គាត់ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុមានសតិនោះគឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គឺចារណាតាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជា

បរាចរិទ្ធិព្រាងសុត្ត ពុទ្ធភាសនា អដ្ឋបាលិកនិកាយន្ត

[៧០] អស្សោសិ ទោ អដ្ឋបាលិ កណិកា កកវា
 កិវ វេសាលិ អនុប្បត្តោ វេសាលិយំ វិហារតិ មយ្ហំ អដ្ឋវ-
 ទេតិ ។ អថទោ អដ្ឋបាលិ កណិកា កត្តាធំ កត្តាធំ
 យាបាធំ យោជាបេត្តា កន្ទំ កន្ទំ យាធំ អកិវហិត្តា កន្ទេ-
 ហិ កន្ទេហិ យាទេហិ វេសាលិយា ធិយ្យាសិ យេន
 សកោ អាការោ តេន ចាយាសិ យាវតិកា យានស្ស
 ក្ខមិ យានេន កត្តា យាបា បទ្វារោហិត្តា មត្តិកា យេន
 កកវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អកិវទេត្តា
 ឯកមន្តំ ធិសិធំ ។ ឯកមន្តំ ធិសិធំ ទោ អដ្ឋបាលិ
 កណិកា កកវា ធម្មិយា កកវាយ សទ្ធស្សោសិ សមា-
 ទបេសិ សមុត្តោជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថទោ
 អដ្ឋបាលិ កណិកា កកវតា ធម្មិយា កកវាយ សទ្ធស្ស-
 ោសិ សមាទមិតា សមុត្តោជិតា សម្បហំសិតា កក-
 វន្តំ ឯកទរោច អធិវសេតុ មេ កន្ទំ កកវា ស្វាត-
 បាយ កត្តំ សន្ទិ ភិក្ខុសង្ឃបាតិ ។ អធិវសេសិ

បរាចរិទ្ធិព្រាងសុត្ត ពុទ្ធភាសនា រឿងស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអដ្ឋបាលិ

[៧១] ស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអដ្ឋបាលិ បានឮដំណឹងថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់គ្រុងវេសាលិហើយ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអដ្ឋវិទ
 របស់ភាគាអញ ទៀបគ្រុងវេសាលិ ។ ទើបស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអដ្ឋ-
 បាលិ ឲ្យគេរៀបចំយានទាំងឡាយដ៏ថ្លៃថ្នូរ ហើយឡើងដំរើយាន
 ដ៏ថ្លៃថ្នូរ ចេញអំពីគ្រុងវេសាលិ ដោយយានដ៏ថ្លៃថ្នូរ ចាស់ដៅទៅកាន់
 ភាគរបស់ខ្លួន ទៅដោយយានកំណត់ត្រឹមទីដែលចរយានទៅទាន រួច
 ចុះអំពីយានដើរទៅដោយជើងទេ ចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមសួរ ។ លុះស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអដ្ឋបាលិ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមសួរ
 ហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ
 ភាចហាន ឲ្យរឹករយ ដោយធម្មិកថា ។ លំដាប់នោះ ស្រីផ្កា
 មាសឈ្មោះអដ្ឋបាលិ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាន់យក ឲ្យភាចហាន ឲ្យរឹករយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចកិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះ
 ភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលកត្តាមាស ដើម្បីធាន់ក្នុងវិថ្វវ្យាស្តក ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយភ្នំភ្នំភាព ។ នាងអដ្ឋបាលិជាស្រីផ្កាមាស

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខហវគ្គោ

កកវា ឥណ្ឌីកាវេន ។ អថទោ អម្ពចាលី កណិកា
កកវតោ អនិកសំ វិទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ
អនិកនេត្វា បទក្កុណំ កត្វា បក្កាមី ។

(៧២) អស្សោស្មំ ទោ វេសាលីកា លិច្ឆិ ក-
កវា កិវ វេសាលី អនុច្ឆត្តោ វេសាលីយំ វិហាតិ
អម្ពចាលីវេនតិ ។ អថទោ តេ លិច្ឆិ កត្វានិ កត្វានិ
យោនានិ យោជានេត្វា កន្តំ កន្តំ យានំ អកិរុហិត្វា
កន្តេហិ កន្តេហិ យោនេហិ វេសាលីយា និយ្យិសុ ។
តក្រ ឯកេច្ច លិច្ឆិ ធិលា ហោន្តំ ធិលវណ្ណា ធិលវត្តា
ធិលាលង្ការ ឯកេច្ច លិច្ឆិ មីតា ហោន្តំ មីតវណ្ណា
មីតវត្តា មីតាលង្ការ ឯកេច្ច លិច្ឆិ លោហិតកា
ហោន្តំ លោហិតកវណ្ណា លោហិតកវត្តា លោហិត-
កាលង្ការ ឯកេច្ច លិច្ឆិ ឱនាតា ហោន្តំ ឱនាត-
វណ្ណា ឱនាតវត្តា ឱនាតាលង្ការ ។ អថទោ អម្ពចាលី
កណិកា នហារនំ នហារនំ លិច្ឆិវិនំ អត្តេន
អក្កំ ចក្កេន ចក្កំ យុក្កេន យុក្កំ បថិវុដ្ឋសិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខហវគ្គោ

មីនំថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកអំពីតាសនៈ
ព្រួយបង្ខំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សុណហើយចេញទៅ ។

(៧២) ពួកស្តេចលិច្ឆិក្កុកនៅក្នុងក្រុងវេសាលីបានឮដំណឹងថា ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងវេសាលីហើយ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ព-
ចាលីទេ ទៀបក្រុងវេសាលី ។ ទើបស្តេចលិច្ឆិពាំងនោះ ឲ្យគេរៀបចំ
យានពាំងឡាយដ៏វៃថ្លថ្លា ហើយឡើងគង់លើយានដ៏វៃថ្លថ្លា ចេញអំពីក្រុង
វេសាលី ដោយយានដ៏វៃថ្លថ្លា ។ ចល្ហាស្តេចលិច្ឆិពាំងនោះ ស្តេចលិច្ឆិ
ពួកខ្លះ ជាពួកទៀវ មានសម្បុរទៀវ មានសំពត់ទៀវ មានគ្រឿងប្រដាប់
កំទៀវ ស្តេចលិច្ឆិពួកខ្លះ ជាពួកល្បឿន មានសម្បុរល្បឿន មានសំពត់
ល្បឿន មានគ្រឿងប្រដាប់កំល្បឿន ស្តេចលិច្ឆិពួកខ្លះ ជាពួកក្រហម មាន
សម្បុរក្រហម មានសំពត់ក្រហម មានគ្រឿងប្រដាប់កំក្រហម ស្តេចលិច្ឆិ-
ពួកខ្លះ ជាពួក-ស មានសម្បុរ-ស មានសំពត់-ស មានគ្រឿងប្រដាប់
កំស ។ លំដាប់នោះ មានអម្ពចាលីផ្តាមាស ចំប៉ះភ្លៅដោយភ្លៅ ចំប៉ះកង
ដោយកង ចំប៉ះនឹមដោយនឹម (វិនយាន) របស់ពួកស្តេចលិច្ឆិកំលោះ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភារណៈ លិង្គន្ត

អដទោ តេ(១) លិង្គន្តិ អម្ពចាលី កណ៌កំ ឯតនរោត្តំ កិ
 ដេ អម្ពចាលី(២) ធម្មាណំ ធម្មាណំ លិង្គន្តិ អត្តោ
 អត្តំ ចក្កោ ចក្កំ យុក្កោ យុក្កំ បដិវដ្តសីតិ ។
 តថា ហិ បទ មេ អយ្យបុត្តា កកវា ធិមន្តិកា
 ស្វាគយាយ កត្តំ សន្តិ កិក្កុសធឿយាតិ ។ ធម្មា
 ដេ អម្ពចាលី ឯតំ កត្តំ សតសហស្សយាតិ ។
 សទេ ហិ មេ អយ្យបុត្តា វសាលី សាហារំ ធស្សប
 ឯវំ(៣) មហន្តំ កត្តំ ធន ធស្សមីតិ ។ អដទោ
 តេ លិង្គន្តិ អន្តលី ចោវេសុំ(៤) ធិតត្តា វត កោ
 អម្ពចាលីកាយ(៥) វក្ខតត្តា វត កោ អម្ពចាលីកា-
 យាតិ(៦) ។ អដទោ តេ លិង្គន្តិ យេន អម្ពចាលីវំ តេន
 ចាយីសុ ។ អន្តសា ចោ កកវា តេ លិង្គន្តិ ធូរតោ
 វ កាកច្នន្ត ធិស្វា(៧) កិក្កុ អាធិន្តសិ យេសំ កិក្កុវេ

១ ខ. ធម្ម ០១ ត្ថិ ។ ២ ធិតត្តិ ធម្មសុត្តន្តបិដក អដទោ ១១ វិស្សិ ។
 ៣ ខ. ធិ ។ ៤ ចោវេសុត្តិ ។ ៥-៦ ខ. ច. កកវា ។ ៧ ខ. ច. វិស្សា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភារណៈ លិង្គន្ត

ឯស្តចលិង្គន្តិ តាំងនោះ មានបន្ទូលនឹងនាងអម្ពចាលីផ្កាមាស យ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់មេអម្ពចាលី ហេតុអ្វីក៏នាងចំចេះក្លៅដោយភ្លៅ ចំចេះកង់ដោយកង់ ចំចេះ
 នឹមដោយនឹម (វៃយាន) របស់ពួកស្តចលិង្គន្តិករណះ ។ ។ នាងអម្ពចាលី
 ឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រទាំងឡាយ បានជាខ្ញុំម្ចាស់ធ្វើយ៉ាងនោះ
 ព្រោះខ្ញុំម្ចាស់ បាននិមន្តព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងកិក្កុសធឿយាតិ ធីតាឯកក្កុ
 ក្កុសិថ្ងៃស្អុក ។ ពួកស្តចលិង្គន្តិមានបន្ទូលថា ម្ចាស់មេអម្ពចាលី នាងចូរ
 ទ្យកក្កុនមកយើងដោយភ័យ ចំខ្លួនទៅសន្យាហាចណៈចុះ ។ នាងអម្ពចា-
 លីឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រទាំងឡាយ ទុកជាព្រះអង្គប្រចានក្រុងវេ-
 សាលីព្រមទាំងដទៃដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ក៏ខ្ញុំម្ចាស់មិនព្រមថ្វាយខ្ញុំកក្កុសិថ្ងៃស្អុក
 យ៉ាងនេះឡើយ ។ គ្រោះនោះ ស្តចលិង្គន្តិទាំងនោះ ផ្គាត់ព្រមព្រះហស្ត
 ហើយគោលថា ម្ចាស់ម្ចាស់យើង ពួកយើង នាងអម្ពចាលីឈ្នះបានហើយ
 កើត្តិ ម្ចាស់ម្ចាស់យើង ពួកយើងត្រូវនាងអម្ពចាលីចេញទុកបានហើយហ្ន៎ ។
 គ្រោះនោះ ស្តចលិង្គន្តិទាំងនោះ ក៏បរយានទៅកាន់អម្ពចាលីវែ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញស្តចលិង្គន្តិទាំងនោះមកអំពីចម្ងាយ លុះទត
 ឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ក្រាស់នឹងកិក្កុសធឿយាតិថា ម្ចាស់កិក្កុសធឿយាតិ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស មហាវគ្គ

កិក្ខុវិចារី ទេវា ភាវត្តិសា អធិដ្ឋបុត្តា ទុំលោកេថ កិក្ខុវេ
 លិច្ឆិវិចារីសំ អវលោកេថ កិក្ខុវេ លិច្ឆិវិចារីសំ ឧបសំហា-
 រថ កិក្ខុវេ លិច្ឆិវិចារីសំ ភាវត្តិសសទិសន្តិ ។ អថទោ
 តេ លិច្ឆិ យាវតិកា យាទស្ស ភូមិ យាទេន កត្តា
 យាទា បច្ចោរោហិត្តា បត្តិកា វ យេន ភកវា តេនុ-
 បសន្តិមីសុ ឧបសន្តិមិត្តា ភកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ
 ជិសំជិសុ ។ ឯកមន្តំ ជិសំទ្ធលោ ទោ តេ លិច្ឆិ ភកវា
 ធម្មិយា កថាយ សទ្ធស្សសិ សមាទមេសិ សមុត្តេ-
 ជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថទោ តេ លិច្ឆិ ភកវតា
 ធម្មិយា កថាយ សទ្ធស្សតា សមាទមិតា សមុត្តេជិ-
 កា សម្បហំសិតា ភកវន្តំ ឯកទរោទំ អធិវាសេតុ
 លោ កន្ត ភកវា ស្វាតនាយ កត្តំ សន្តិ កិក្ខុសង្ឃ-
 បាតិ ។ អធិវាលិកំ^(១) ទោ មេ លិច្ឆិ ស្វាតនាយ
 អម្ពចាលិកលិកាយ កត្តន្តិ ។ អថទោ តេ លិច្ឆិ
 អន្តលី ទោវេសុំ ជិត្តា វត ភោ អម្ពចាលិកាយ

១ ឧ. ច. អធិវិកំ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ មហាវគ្គ

ពួកភិក្ខុណា មិនដែលឃើញពួកទេវតា នៅក្នុងឋានភាវត្តិស្ស ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កិក្ខុទាំងនោះចូរមើលលិច្ឆិវិចារីសំ ចូរសន្តិកមើលលិច្ឆិវិច-
 ារីសំ ពិនិត្យមើលលិច្ឆិវិចារីសំ ដែលប្រហែលគ្នានឹងទេវតា នៅក្នុង
 ឋានភាវត្តិស្ស ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆិទាំងនោះ ក៏ទៅដោយយានកំណត់
 ត្រឹមទីដែលបរយានទៅបាន ហើយចុះអំពីយានស្តេចទៅដោយព្រះបាទ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហុំ
 ព្រះមានព្រះភាគរួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះស្តេចលិច្ឆិទាំងនោះគង់ក្នុងទី
 សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យក ឲ្យកាចហាន ឲ្យរឹកកយ ដោយធម្មិកថា ។ ស្តេចលិច្ឆិទាំងនោះ
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ
 កាចហាន ឲ្យរឹកកយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រាបចង្ហុំចូលព្រះមាន
 ព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចពិតព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភក្កុរបស់យើងឲ្យព្រះអង្គ ដើម្បីធាន់ក្នុងវិថុ
 ស្តែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលលិច្ឆិទាំងឡាយ ភកវាភក
 បានទទួលភក្កុ របស់នាងអម្ពចាលីក្តីពោស ដើម្បីធាន់ក្នុងវិថុស្តែករួចទៅ
 ហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆិទាំងនោះផ្អាកព្រះហស្តហើយ
 ពោលថា ម្នាលគ្នាយើង ពួកយើងឲ្យនាងអម្ពចាលីលុះបានហើយក៏ប្តី

ចហាចរិទ្ធិព្រាមសុត្ត ពុទ្ធភាសាវិរៈ អន្តរាលកាយ ចរិយសធម៌

វត្តិកម្មា វត ភោ អម្ពចាលីកាយាតិ ។ អថទោ ភេ
 លីច្ឆរី ភតវតោ កាសិភំ អភិទន្តិកា អនុមោធិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសថា កតវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្តិណំ កត្វា
 ចក្កមីសុ ។ អថទោ អម្ពចាលី កណិកា កស្ស
 វត្តិយា អច្ចយេន សកេ អាវេ បណិភំ ទាទដិយំ
 ភោទដិយំ បដិយាទាបេត្វា ភតវតា កាលំ អាវេចា-
 បេសិ កាលោ កន្តេ ធិដ្ឋិតំ ភត្តន្តំ ។ អថទោ ភតវា
 ធុត្តស្លាសមយំ ធិវាសេត្វា ចត្តិវិរិ អាទាយ សទ្ធិ
 ភិក្ខុសង្ឃេន យេន អម្ពចាលីកណិកាយ បរិវេសនំ(១)
 ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ចញ្ញត្តេ អាសនេ ធិសិ-
 ទិ ។ អថទោ អម្ពចាលី កណិកា ពុទ្ធច្បមុទំ
 ភិក្ខុសង្ឃំ ចណិភេន ទាទដិយេន ភោទដិយេន ស-
 ហត្វា សន្តប្បសិ សម្បវាវេសិ ។ អថទោ អម្ពចាលី
 កណិកា កតវន្តំ កុត្តារិ ធិតិបត្តនាណិ អញ្ញតវិ
 ធិចំ អាសនំ ភហេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសិទ្ធា ទោ អម្ពចាលី កណិកា កតវន្តំ ឯកទាវច

១ ខ. ចរិយសត ។ ឧ. ធិវេសនំ ។

ចហាចរិទ្ធិព្រាមសុត្ត ពុទ្ធភាសាវិរៈ ស្តេចយាងទៅកាន់ទីអង្គុយរបស់នាងអន្តរាលី

ឆ្ងាលនាយើង ពួកយើងឱ្យនាងអម្ពចាលីចេញទៅបោះបោកបោកហើយហ្ន៎ ។ លំដាប់
 នោះ ស្តេចលីច្ឆរិពាំងនោះ ក្រេកអររីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមាតា
 ព្រះភាគហើយ ក៏ក្រោកគំរឹតាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមាតាព្រះភាគ ធ្វើប្រ-
 ទក្សិណហើយចេញទៅ ។ លុះកន្លងក្រីព្រះនោះទៅហើយ នាងអម្ពចា-
 លីផ្តាមាសភាកភ័យខ្លាចនឹងគោដនីយាហារ ដ៏ថ្លថ្លា ក្នុងអាការរបស់ខ្លួន
 ហើយឱ្យបម្រើទៅក្រាបទូលកត្តកាល ចំពោះព្រះមាតាព្រះភាគថា បពិត្រ
 ព្រះគង្គីចម្រើម កាលនូវហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមាតា
 ព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងៀមប្រាសនឹងចិវិរិកំព្រលីម ស្តេចសំដៅទៅកាន់ទីអង្គុយ
 ចង្កាន់របស់នាងអម្ពចាលីផ្តាមាស ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ លុះស្តេចទៅដល់
 ហើយ ក៏នឹងរិសាសនៈវែលាកស្រាលថ្វាយ ។ គ្រានោះ នាងអម្ពចាលី
 ផ្តាមាសបានអង្គុយភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដោយខាងនិយោ-
 ជនីយាហារ ដ៏ឆ្ងាញ់ក៏សាដោយវែងខ្លួនឯង ឱ្យឆ្លុះស្តេចស្តេច ក្រាវតហាម
 យាត់ ។ លំដាប់នោះ នាងអម្ពចាលីផ្តាមាសកំណត់ដឹងថា ព្រះមាតាព្រះភាគ
 ទ្រង់សោយស្រេចហើយ វែលើលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាតហើយ ក៏កាន់
 យកកាសនៈទាបមួយ ក្នុងទីដីសមគួរ ។ នាងអម្ពចាលីផ្តាមាស លុះ
 អង្គុយ ក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមាតាព្រះភាគថា

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

ឥណហំ កន្តោ អាណមំ តុទ្ធិប្បមុខុស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស
 ធម្មិកំ ។ ចជីក្កហេសិ កកវា អាណមំ ។ អថទោ កកវា
 អម្ពចាលី កណិកំ ធម្មិយា កតាយ សទ្ធិស្សេត្តា
 សមាធិបេត្តា សមុត្តដេត្តា សម្មហំសេត្តា ធម្មាយា-
 សនា បក្កាមិ ។ តត្រេ(*) សុទំ កកវា វេសាលិយំ
 វិហារេត្តា អម្ពចាលីវនេ ឯតនេវ ពហុលំ ភិក្ខុនំ ធម្មិ-
 កមំ កកវេតិ ឥតិ សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា
 សីលបរិការិតា សមាធិ មហាច្ឆលោ ហោតិ មហាធិ-
 សំសោ សមាធិបរិការិតា បញ្ញា មហាច្ឆលា ហោតិ
 មហាធិសំសោ បញ្ញាបរិការិតំ ចិត្តំ សម្មនេវ អាសវេហិ
 វិមុត្តតិ សេយ្យដីនំ កាមាសវំ ភវាសវំ អវិជ្ជាសវាតិ ។

[៤៣] អថទោ កកវា អម្ពចាលីវនេ យថាភិក្ខុ
 វិហារិត្តា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តសិ អាយាមាទន្ត
 យេន វេទ្យុវតាមកោ(២) ភេទុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវិ
 កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទេត្តោ កកវតោ បច្ចុស្សេ-
 សិ ។ អថទោ កកវា មហានា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ
 យេន វេទ្យុវតាមកោ តនវសវិ ។ តត្រេ សុទំ កកវា

១ ឧ. ព្យាបិ ។ ២ ឧ. ពេទ្យវិជ្ជាមក ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ចកិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម ឧំព្រះអង្គសូមថ្វាយអាណមនេះ ដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ
 មានព្រះក្នុងជាប្រធាន ។ ព្រះមានព្រះភោគក៏ទ្រង់ទទួលនូវភាគ ។ លំ-
 ដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ញ៉ាំងនាងអម្ពចាលីដាក់មាស ឲ្យឃើញ
 ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យកាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ហើយទ្រង់
 ក្រោកចាកអាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភោគដែល
 ទ្រង់គន់ក្នុងអម្ពចាលីនៃ ទៀបត្រង់វេសាលីនោះ ទ្រង់ធ្វើធម្មិកថាជាច្រើន
 ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នោះ សមាធិដូច្នោះ បញ្ញាដូច្នោះ
 សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានកាន់សិទ្ធិ
 ច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មាន
 កាន់សិទ្ធិច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ រមែងរួចស្រឡះចាក
 កាសវៈទាំងឡាយដោយប្រពៃ ភិកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

[៤៤] លុះព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់គន់នៅក្នុងអម្ពចាលីនៃ តាម
 សមត្ថ ដល់ក្នុងអច្បាស្រ័យហើយ បានក្រាស់នឹងព្រះភោគទុំមានកាយ
 ថា ម្ចាស់ភោគទុំ មក យើងនឹងចូលទៅ កាន់វេទ្យុវត្រាម ។
 ព្រះភោគទុំមានកាយ ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះមានព្រះភោគ ដោយពាក្យ
 ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ត្រាខោះ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់
 ស្តេចទៅដល់វេទ្យុវត្រាម ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បានឮថា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ

វេទ្យវត្ថាមកោ វិហារតិ ។ តត្រ ហោ ភក្ខវា ភិក្ខុ អា-
 មន្តេសិ ឯថ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ សមន្តា វេសាលី យថាមិគ្គំ
 យថាសទ្ធិដ្ឋំ យថាសម្ពត្តំ វស្សំ ឧបកច្ចថ(១) អហំ
 បទ ឥនេវ វេទ្យវត្ថាមកោ វស្សំ ឧបកច្ចាមិទិ ។ ឯវំ
 ភន្តេតិ ហោ តេ ភិក្ខុ ភក្ខវតោ បដិស្សណំគ្វា(២) ស-
 មន្តា វេសាលី យថាមិគ្គំ យថាសទ្ធិដ្ឋំ យថាសម្ពត្តំ
 វស្សំ ឧបកច្ចំ(៣) ។ ភក្ខវា បទ តត្រវេ វេទ្យវត្ថាមកោ
 វស្សំ ឧបកច្ចំ ។ អដហោ ភក្ខវតោ វស្សបកកស្ស ទរោ
 អាតាណោ ឧប្បដ្ឋំ ពាណ្ណំ វេនោ វត្តន្តំ មរណានិកា ។
 តត្រ សុទំ ភក្ខវា សតោ សម្បជានោ អធិកំសេ-
 សិ(៤) អវិហាញ្ញាណោ ។ អដហោ ភក្ខវតោ ឯតនហោ-
 សិ ទ រោ មេ តំ បដិវុបំ យោហំ(៥) អនាមន្តេគ្វា ឧ-
 បដ្ឋាកោ អនបណោកោគ្វា ភិក្ខុសង្ឃំ បរិនិព្វាយេយ្យំ

១ ឧ. ម. ទរោ ។ ២ ឧ. ម. បដិស្សន្តា ។ ៣ ឧ. ឧបកច្ចំ ។ ៤ ម. ឧបកច្ចំសុ ។
 ៥ ឧ. អធិកំសេនិ ។ ៥ ម. ស្វាហំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ

ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ទ្រង់សម្រេចព្រះវាយាបថ ក្នុងវេទ្យវត្ថាមកោ ។ ក្នុង
 ទីនោះឯង ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយមក ចូរអ្នកទាំងឡាយ ទៅចាំវស្សាក្នុង
 ទីនេះ ។ ក្រុងវេសាលី ភាមចុក្កលវដលជាមិត្ត ភាមចុក្កលវដលស្គាល់គ្នា
 ភាមចុក្កលវដលស្មើស្មាលនឹងគ្នាចុះ ចំណែកកថាគតនឹងទៅចាំវស្សាក្នុង
 វេទ្យវត្ថាមកោឯង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះចម្លងព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ
 ដោយភាពរួមគ្នា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏នាំគ្នាទៅចាំវស្សាក្នុងទីនេះ ។
 ក្រុងវេសាលី ភាមចុក្កលវដលជាមិត្ត ភាមចុក្កលវដលស្គាល់គ្នា ភាម
 ចុក្កលវដលស្មើស្មាលនឹងគ្នា ។ ចំណែកទាំងព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ទ្រង់ចាំ
 វស្សាក្នុងវេទ្យវត្ថាមកោឯង ។ កាលព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ទ្រង់គន់ចាំព្រះ
 វស្សា ក៏មានព្រះភាពឆ្ងាត់គ្នាភ័យភ័យ វេទនាដ៏មានកម្លាំងស្ទើរនឹង
 ដល់មរណៈក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានរួច ក្នុងទីនោះ ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ទ្រង់
 មានសក្តិសម្បជញ្ញៈ មិនទ្រុឌទ្រុញវេទនាបៀតបៀនបាន ទ្រង់អភ័យនឹក
 (ដោយអធិកំសេនិ) ។ ត្រាតោះ ព្រះមោទល្ហាប្រាសាទ ទ្រង់មានព្រះ
 កម្រិតយ៉ាងនេះថា ភយាគកម្មបានប្រាប់ភិក្ខុភិក្ខុមកបម្រើ និងមិនបាន
 ប្រាប់ភិក្ខុសម្បជញ្ញៈហើយបរិនិព្វាន ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនសមគួរ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បហវន្តោ

យទ្ធាហំ ឥមំ អាតាធំ វិរិយេន បដិច្ចណាមេត្វា ជី-
 វិតសង្ការំ អធិដ្ឋាយ វិហារេយ្យន្តិ ។ អថទោ ភកវា តំ
 អាតាធំ វិរិយេន បដិច្ចណាមេត្វា ជីវិតសង្ការំ អធិដ្ឋាយ
 វិហាសិ ។ អថទោ ភកវតោ សោ អាតាធោ បដិ-
 ច្ច្យស្សន្តិ ។ អថទោ ភកវា តិលាបា វុដ្ឋិតោ អធិវុដ្ឋិ-
 តោ កេសត្តា វិហារា ធិក្កុដ្ឋ វិហារច្ច្យដ្ឋាយាយំ
 ចញ្ញត្តុ អាសនេ ធិសីទិ ។ អថទោ អាយស្មា អា-
 នន្ទោ យេន ភកវា ភេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិត្វា
 ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសីទ្ទោ ទោ អាយស្មា អាទន្ទោ ភកវន្តំ ឯកនរោច
 ធិដ្ឋា^(១) កន្តេ ភកវតោ ជាសុ ធិដ្ឋា^(២) កន្តេ ភកវតោ
 ទមន្តិយំ អបិច^(៣) មេ កន្តេ មទុរកជាតោ វិយ កា-
 យោ ធិសាមិ មេ ន បក្ខាយន្តិ ធិដ្ឋាមិ មំ ន បដិកន្តិ

១ ១. ទិដ្ឋា ធើ ។ ២. ទិដ្ឋា ធើ ។ ៣ ១. ទិដ្ឋិ ធើ ។ ៣ ១. អបិ ធើ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បហវន្តោ

ដល់គេជាគន្លើយ ចើង្កុំបោះគូរកែកថាគតគ្របសន្តិក៍ភាពនេះ ដោយ
 សេចក្តីព្យាយាម ហើយអធិដ្ឋានជីវិតសង្ការសម្រេចវិធានបដិសិទ្ធិ ។
 ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្របសន្តិក៍ភាពនោះ ដោយសេចក្តីព្យា-
 យាម ហើយទ្រង់អធិដ្ឋានជីវិតសង្ការ ។ អាតាធំនៃព្រះមានព្រះភាគ
 នោះ ក៏រក្សាទុកទៅក្នុងកាលនោះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សះស្បើយ
 ចាកព្រះភាគហើយ ទើបនឹងស្បើយចាកអាតាធំមួយប៉ុន្មាន ទ្រង់
 ស្តេចចេញតំវិហារ ទៅគង់លើអាសនៈ ដែលគេបានក្រាលទុកត្រង់
 ម្លូបវិហារ ។ គ្រានោះឯង ព្រះភាគនូវមានកាយ ចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះភាគនូវមានកាយ អង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គុយចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសេចក្តី
 សច្ចុយ បពិត្រព្រះអង្គុយចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះមាន
 ព្រះភាគអត់ធ្មត់បាន បពិត្រព្រះអង្គុយចម្រើន ក៏កាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ហាក់ដូចជាស្រយុកស្រយង់ពេកណាស់ សូម្បីទិសទាំងបួនយក៏មិនប្រា-
 កដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូម្បីធម៌ទាំងបួនយក៏មិនច្បាស់លាស់ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ

បហាវិនិច្ឆ័យសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ អាណន្តន្តរោ

កតវតោ គេសោត្តោ អបិច មេ កន្ត អហោសិ កាចិ-
 នេវ អស្សន្តសមត្តា ទ តាវ កតវា បរិចិត្តាយិស្សតិ ទ
 យាវ កតវា កិក្កុសង្ឃំ អារត្ត កំត្វំនេវ ឧទាហរតិ-
 តិ ។ កំ ចបាទទ្ធ កិក្កុសង្ឃោ មយំ ចប្ឆាសិសតិ
 នេសិកោ អាទទ្ធ មយា ធម្មោ អន្តរំ អតាហិវំ ក-
 វិក្ខា ទត្តាទទ្ធ^(១) តថាគតស្ស ធម្មេសុ អាចរិយមុដ្ឋិ
 យស្ស ទ្ធន អាទទ្ធ ឯវមស្ស អហំ កិក្កុសង្ឃំ បរិហ-
 រិស្សាមីតិ វា មមុន្តេសិកោ កិក្កុសង្ឃាតិ វា សោ
 ទ្ធន អាទទ្ធ កិក្កុសង្ឃំ អារត្ត កំត្វំនេវ ឧទាហ-
 រេយ្យ ។ តថាគតស្ស ទោ អាទទ្ធ ទ ឯវំ ហោតិ អហំ
 ទោ កិក្កុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមីតិ វា មមុន្តេសិកោ
 កិក្កុសង្ឃាតិ វា ។ សកំ^(២) អាទទ្ធ តថាគតោ
 កិក្កុសង្ឃំ អារត្ត កំត្វំនេវ ឧទាហរិស្សតិ ។ អហំ
 ទោ ចបាទទ្ធ ឯតរហិ ជិណ្ណោ វុឡោ មហាស្សតោ
 អទ្ធកតោ វយោអទុប្បត្តោ អសីតិកោ មេ វយោ វត្តតិ ។

១ ១-១ ធម្ម អាទទ្ធ ។ ២ ១. ១. កំ ។

បហាវិនិច្ឆ័យសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ព្រះមាត្រះពុទ្ធដីកាប្រារាជ្យនិព្វានសូត្រ

ព្រោះហេតុដែលព្រះមាត្រះព្រះភាគទ្រង់ព្រះភាគាច ចពិគ្រព្រះគន្លង់ចម្រើន
 ប៉ុន្តែព្រះគន្លង់មានសេចក្តីសង្ឃឹមរូះថា ព្រះមាត្រះព្រះភាគមិនទាន់សម្តែង
 ធម៌មួយដ៏វែក ប្រារាជ្យនឹងភិក្កុសង្ឃដល់បណ្តាទេ ព្រះមាត្រះព្រះភាគនឹង
 មិនទាន់បរិនិព្វានដល់នោះ ។ ព្រះមាត្រះព្រះភាគប្រាស់ថា ម្ចាស់អាទទ្ធ
 ភិក្កុសង្ឃនៅទីកន្លែងនេះអ្វីក្នុងកថាគតទៀត ម្ចាស់អាទទ្ធ ធម៌ដែលគេថា-
 គតសម្តែងហើយ ធ្វើទំនងមានទានក្នុងទ្រង់ក្រៅ ម្ចាស់អាទទ្ធ គណ្តាថា
 ដែរនៃភាពរាជ្យ មិនមានក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់គេជាគតទេ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 អ្នកណា មានគំនិតយ៉ាងនេះថា ភាគាភិក្កុសង្ឃនឹងគ្រប់គ្រងភិក្កុសង្ឃដូច្នោះក្តី
 ថា ភិក្កុសង្ឃជាអ្នកគង់ ខ្ញុំភាគាភិក្កុសង្ឃដូច្នោះក្តី ម្ចាស់អាទទ្ធ អ្នកនោះសម
 ជាពោលពាក្យណាមួយ ប្រារាជ្យនឹងភិក្កុសង្ឃមិនទាន់ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 គេជាគតមិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ភាគាភិក្កុសង្ឃនឹងគ្រប់គ្រងភិក្កុសង្ឃដូច្នោះ
 ក្តីថាភិក្កុសង្ឃជាអ្នកគង់ ខ្ញុំភាគាភិក្កុសង្ឃដូច្នោះសោះឡើយ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 ព្រះគេជាគតនឹងពោលពាក្យណាមួយ ប្រារាជ្យនឹងភិក្កុសង្ឃ ធ្វើអ្វីទៀត ។
 ម្ចាស់អាទទ្ធ វាឡើយនេះគេជាគតគ្រាំគ្រោះហើយ ចម្រើនហើយ ចាស់ហើយ
 កន្លង់កាយកាលដល់ច្រើនវ័យហើយ វ័យគេជាគតបាន ៨០ ឆ្នាំហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយស្ស មហាវគ្គោ

សេយ្យជាថិ អាទទ្ធ ជានសកដំ វេទ្យមិស្សកេន(១)
 យាចេតិ ឯវាទេវ ទោ អាទទ្ធ វេទ្យមិស្សកេន មាញ្ញ
 តតាភតស្ស កាយោ យាចេតិ ។ យស្មី អាទទ្ធ
 សមាយ តតាភតោ សទ្ធជិមិក្ខានំ មមទសិកាវា ឯ-
 កញ្ចានំ វេទនានំ ចិរេនា មជិមិក្ខុំ ចេតោសមាជិ ទ-
 ចសម្បជ្ជ ឯហរតិ ជាសុតរោ(២) អាទទ្ធ តស្មី សមាយ
 តតាភតស្ស កាយោ ហោតិ ។ តស្មាតិហានទ្ធ អត្ត-
 ទិចា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា ធម្មទិចា
 ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។ កតញ្ច អាទទ្ធ ភិក្ខុ
 អត្តទិចោ វិហរតិ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា ធម្ម-
 ទិចោ ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។ កតានទ្ធ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយោ ទុបស្សី វិហរតិ អាតាថី សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សី ។
 វេទនាសុ ។ ចិក្ខុ ។ ធម្មសុ ធម្មាទុបស្សី
 វិហរតិ អាតាថី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សី ។ ឯវំ ទោ អាទទ្ធ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយ សមាវគ្គោ

ខ្នាលអាទទ្ធ រទេចាសវិវេលចរទៅបាន ព្រោះការកមរដោយបុស្សយ៉ាង
 ណាមិញ ខ្នាលអាទទ្ធ កាយរបស់គេគឺនឹងប្រព្រឹត្តទៅបានដូចជារទេ
 កមរដោយបុស្សយ៉ាងនោះឯង ។ ខ្នាលអាទទ្ធ សម័យណា ដែលព្រះភត-
 ភតចូលចេតោសមាជិ (សេចក្តីកាំងចិត្តទាំ) ដែលទិចមាននិមិត្ត ព្រោះ
 មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង ព្រោះរំលត់វេទនាពួកគ្នា ខ្នាលអាទទ្ធ
 សម័យនោះ កាយនៃគេថាគត ក៏បានសេចក្តីសប្បាយគ្រាន់ថើ ។ ខ្នាល
 អាទទ្ធ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទី
 លើក កុំយករបស់ដទៃជាទីលើក ចូរយកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីលើក
 កុំយករបស់ដទៃជាទីលើកឡើយ ។ ខ្នាលអាទទ្ធ ភិក្ខុយកខ្លួនជាទីពឹង
 យកខ្លួនជាទីលើក មិនយករបស់ដទៃជាទីលើក យកធម៌ជាទីពឹង យក
 ធម៌ជាទីលើក មិនយករបស់ដទៃជាទីលើកនោះគឺដូចម្តេច ។ ខ្នាលអាទទ្ធ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពុំបានឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ដុតកម្តៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ កម្តាប់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានិវ
 រោមទស្ស ក្នុងលោក គឺកាយ ឬទុក្ខានក្នុងចេញ ។ ក្នុងវេទនាទាំង
 ឡាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ភិក្ខុពុំបានឃើញនូវធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ កម្តាប់បង្ខំនូវ
 អភិជ្ឈានិវរោមទស្ស ក្នុងលោកចេញ ។ ខ្នាលអាទទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ភិក្ខុ

១ ម. ជំនួសកង ជនមិស្សកេន ។ ២. ជយមិស្សកេន ។ ៣. ជាសុតរោ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ ភវតោ បាលលេតិយ្យសង្គមនំ
 អត្តដិចោ វិហារតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ ធម្ម-
 ដិចោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។ យេ ហិ
 កេចិ អាទទុ ឯតាហិ វា មម វា អទុយេន អត្តដិចា
 វិហារិស្សន្តិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ ធម្មដិចា ធម្ម-
 សរណោ អនញ្ញសរណោ តមតក្កេ មេ តេ អាទទុ
 ភិក្ខុ ភវិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខាតាមាតិ ។

មហាបរិនិព្វានេ តាមកណ្តំ សមន្តិ(១) ។
 ពុទ្ធភាណវិរ ទុតិយំ ។

(៧២) អថទោ កកវា បុព្វល្អាសមយំ ឯកសេត្វា
 បត្តចរិវាណាយ វេសាលី ចិណ្ណាយ ចារិសិ វេសា-
 លិយំ ចិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ ចិណ្ណាទាតប្បដិក្កត្តោ
 អាយស្មន្តំ អាទទុំ អាមន្តេសិ កណ្តាហិ អាទទុ
 ឯសីននំ យេន ចារិលំ ចេតិយំ(២) តេទុចសន្តមិស្សាម
 ឯកវិហារាយាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទប្តោ
 កកវតោ ចដិស្សណិក្ខា ឯសីននំ អាណាយ កកវន្តំ
 ចិដ្ឋិគោ ចិដ្ឋិគោ អទុតទិ ។ អថទោ កកវា យេន

១ ខ. ម. មហាបរិនិព្វានេ តាមកណ្តំ សមន្តិ តិម បាលី ៩ ទិស្សន្តិ ។ ២ ខ.
 បាលី បេតិយំ ។ ម. បាលីបេតិយំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ ព្រះមានព្រះភាគពូលទៅកាន់បាលលេតិយ
 ឈ្មោះថា យកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីរលឹកមិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក
 យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក ។
 ម្ចាស់អាទទុ ក្នុងកាលវេទ្យាននៃក្តី កំណើតភពជាគតទៅក្តី ភិក្ខុ
 ណាមួយ យកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជា
 ទីរលឹក យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទី
 រលឹកឡើយ ម្ចាស់អាទទុ មួយទៀត ភិក្ខុណាមួយជាអ្នកប្រាថ្នាឡើយ
 ភិក្ខុទាំងនោះនឹងតាំងនៅក្នុងគុណដ៏ប្រសើរចម្រុះ របស់គាត់ជាគតដែរ ។

ចប់ តាមកណ្តំ ក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រ ។
 ចប់ ពុទ្ធភាណវិរ ទី ២ ។

(៧២) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន្តិបាត្រនិងចិវ
 ក្នុងបុព្វល្អាសមយំ ហើយស្តេចចូលទៅទ្រង់ចិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងវេសាលី
 លុះទ្រង់គ្រាចំទៅចិណ្ណបាតក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ គ្រឡប់អំពីចិណ្ណបាត
 ក្នុងវេលាខាងក្រោយកត្តហើយ ទ្រង់គ្រាសំ នឹងព្រះកានន្ទមានកាយៗថា
 ម្ចាស់អាទទុ ចូរអ្នកកាន់យកនិសីទេន(១) ទៅ យើងនឹងចូលទៅសម្រាក
 ក្នុងវេលាថ្ងៃបាលលេតិយ ។ ព្រះកានន្ទមានកាយៗ ទទួលព្រះបន្ទូល
 ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអន្តិ ហើយក៏កាន់និសី-
 ទេនទៅតាម ។ ខាងក្រោយព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមាន

១ អង្គកថាថា និសីទេនៈក្នុងទីនេះគឺបន្ទូល ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ឧបាស្សន្ត

ចារាលំ ទេតិយំ ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញាត្ត
 អាសនេ ធិសីទិ ។ អាយស្មាចិ ទោ អាទេត្តា
 ភកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសីទិ ទោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ភកវ ឯកមន្តំ
 រមណីយា អាទន្ត វេសាលី រមណីយំ ឧទេធំ ទេតិយំ
 រមណីយំ គោតមកំ ទេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ហំ^(១) ទេតិយំ
 រមណីយំ ពហុបុត្តំ ទេតិយំ រមណីយំ សារទ្ធជំ
 ទេតិយំ រមណីយំ ចារាលំ ទេតិយំ យស្ស កស្សចិ
 អាទន្ត ចត្តារោ ឥទ្ធិចាណ ភាវិតា ពហុលីកតា យាធិ-
 កតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាវត្តា សោ
 អាគត្តមាណោ អាទន្ត^(២) កយ្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កច្ឆា-
 វសេសំ វា តថាភតស្ស ទោ អាទន្ត ចត្តារោ ឥទ្ធិចា-
 ណ ភាវិតា ពហុលីកតា យាធិកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា
 បរិចិតា សុសមាវត្តា សោ អាគត្តមាណោ អាទន្ត

១ ខ. សុត្តន្ត ។ ២ ខ. អាទន្ត ចំ ឧទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ឧបាស្សន្ត

ព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់បារាលចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់
 លើអាសនៈវដិលព្រះអាទន្តក្រាលថ្វាយ ។ ចំណែកខាងព្រះអាទន្តមាន
 កាយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហែព្រះអាទន្តព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះព្រះអាទន្តមានកាយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះអាទន្តព្រះភាគ
 ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ខ្ញាលអាទន្ត ក្រុងវេសាលីជាទីគួរត្រេកអរ ១-
 ទេទេចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ គោតមកៈចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សត្តម្ហុចេតិ-
 យជាទីគួរត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សារទ្ធជចេតិយជា
 ទីគួរត្រេកអរ បារាលចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ខ្ញាលអាទន្ត ឥទ្ធិបាទទាំង៤
 បើបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយៗ ហើយ ធ្វើឲ្យ
 ដូចជាយាទហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានកាន់ទុករឿយៗ ហើយ
 បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធជោយល្អហើយ ខ្ញាលអាទន្ត បុគ្គល
 នោះបើប្រាថ្នាធិនិបិតនៅ ធិនិបិតនៅអស់ ១ កាយុកច្យ^(១) ឬលើសជាង
 ១ កាយុកច្យក៏បាន ខ្ញាលអាទន្ត ឯឥទ្ធិបាទទាំង៤ ព្រះភថាគកបានចម្រើន
 ហើយ បានធ្វើរឿយៗ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាទហើយ បានធ្វើឲ្យ
 ជាទីនៅហើយ បានកាន់ទុករឿយៗ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បាន
 ប្រារព្ធជោយល្អហើយ ខ្ញាលអាទន្ត ព្រះភថាគកនោះ បើប្រាថ្នាធិនិ

១ កំណត់អាយុរបស់មនុស្សដែលពេញគ្រប់គ្រាន់តាមការសម្រេច ហៅថាអាយុកាយ ឬ ឥទ្ធិសម័យព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់យើងនេះ អាយុកាយកំណត់ ១ រយឆ្នាំ ។

ឧបាយវិទ្យាសុត្តេ ពុទ្ធភាសាវៈ បដិវដ្តិបាតនុករវគ្គ

ភតាភតោ កកប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កកប្បវសេសំ វាតិ ។
 ឯវិចិ ទោ អាយស្មា អាទន្ទោ កកវតា ឱណ្ណវិកោ
 ធិមិត្តោ កយិវមាទេ ឱណ្ណវិកោ ឱកាសេ កយិវមាទេ
 បាសត្តិ បដិវដ្តិកុំ ឧ កកវតំ យាចិ តិដ្ឋតុ កន្ត
 ភកវា កកប្បំ តិដ្ឋតុ សុកតោ កកប្បំ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុទាយ លោកាទុកក្សាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុទាយ ទេវមទុស្សាទន្តិ យថា តំ មារទេ បរិ-
 យុដ្ឋិកតិក្កោ ។ ទុតិយម្បិ ទោ ភកវា ។ បេ ។
 តតិយម្បិ ទោ ភកវា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសិ
 រមណីយា អាទន្ត វេសាលី រមណីយំ ទុទេនំ ចេ-
 តិយំ មរណីយំ កោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ហំ
 ចេតិយំ រមណីយំ ពហុមុត្តំ ចេតិយំ រមណីយំ សា-
 រទ្ធនំ ចេតិយំ មរណីយំ ចារាលំ ចេតិយំ យស្ស
 កស្សចិ អាទន្ត ចត្តារោ វន្តិបាតា ភាវិតា ពហុលិ-
 កតា យាធិកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា

ឧបាយវិទ្យាសុត្តេ ពុទ្ធភាសាវៈ បាលនិកិកាទុករាតិទេវ្វិបាតទាំង៤

បិតទៅ ភប្បិបិតទៅអស់ ១ កាយុកប្ប ចូលើសជាង ១ កាយុកប្ប
 ក៏បាន ។ ទុកជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើមិត្តជាទ្រព្យវិក ទ្រង់ធ្វើ
 ឧភាសជាទ្រព្យវិក យ៉ាងនេះហើយ ព្រះគានខ្លួនមានកាយ ក៏មិនភាចនឹង
 យល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនបានអាករនា ព្រះមានព្រះភាគថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតទៅអស់ ១ កាយុកប្ប
 សូមព្រះសុភត បិតទៅអស់ ១ កាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជន
 ច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ពួក
 ទេវតានិងមនុស្សដូច្នោះសោះ ព្រោះមាចូលមកជ្រកកំនិត ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលជាគម្រប់៦ដងផង ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះគានខ្លួន មានកាយុកជាគម្រប់ៗ ដងផង
 ថា ម្ចាស់គានខ្លួន ក្រុងវេសាលី ជាទិគ្ខុក្រេតកា ទុទេនចេតិយជាទិគ្ខុ
 ក្រេតកា ភោតមកចេតិយជាទិគ្ខុក្រេតកា សត្តម្ហុចេតិយជាទិគ្ខុក្រេតកា
 ពហុមុត្តុចេតិយជាទិគ្ខុក្រេតកា សារទុនចេតិយជាទិគ្ខុក្រេតកា បារាល-
 ចេតិយជាទិគ្ខុក្រេតកា ម្ចាស់គានខ្លួន ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយ
 បានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយៗហើយ បានធ្វើឱ្យដូចជាយានហើយ
 បានធ្វើឱ្យជាទីនៅហើយ បានកំនត់ទុករឿយៗហើយ បានសន្សំទុកហើយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

សុសមាទ្ធា សោ អាណត្តមាថា កម្មំ វា តិដ្ឋេយ្យ
 កម្មវសេសំ វា តថាគតស្ស ទោ អាទទ្ធ ចត្តារោ
 ឥន្ទ្រិយាតា កាវតា ពហុលីកតា យាជីកតា វត្តកតា
 អនុជ្ជិតា បរិចិតា សុសមាទ្ធា សោ អាណត្តមាថា
 អាទទ្ធ តថាគតា កម្មំ វា តិដ្ឋេយ្យ កម្មវ-
 សេសំ វាតិ ។ ឯវិចិ ទោ អាយស្មា អាទទ្ធា
 កតវតា ឱណ្ណវិកេ ធិមិត្តេ កយិវមាទេ ឱណ្ណវិកេ
 ឱកាសេ កយិវមាទេ ធាសក្កិ បដិវិជ្ជិតុំ ន កក-
 វន្តំ យាជិ តិដ្ឋតុ កន្តេ កកវា កម្មំ តិដ្ឋតុ
 សុតតោ កម្មំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុទាយ
 លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ សុទាយ ទេវ-
 មនុស្សានន្តិ យថា តំ មារេទ បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។
 អថទោ កកវា អាយស្មន្តំ អាទទ្តំ អាមន្តេសិ
 កន្ត ភ្នំ អាទទ្ធ យស្សធាជិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ មហាវគ្គ

បានប្រាជ្ញាដោយល្អហើយ ចុក្កលនោះ បើប្រាជ្ញាដឹងបិតនៅ ឆប្បបិត
 នៅអស់ ១ កាយុកប្ប ឬលីសជាន់ ១ កាយុកប្បក៏បាន ម្ចាស់កាន់
 ឯអង្គីបាន ៤ ព្រះគថាគតបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានគាំទ្ររឿយ ។
 ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រាជ្ញាដោយល្អហើយ ម្ចាស់កាន់
 ព្រះគថាគតនោះ បើប្រាជ្ញាដឹងបិតនៅ ឆប្បបិតនៅអស់ ១ កាយុកប្ប
 ឬលីសជាន់ ១ កាយុកប្បក៏បាន ។ ទុកជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើ
 និមិត្តដទៃទៀត ទ្រង់ធ្វើទុកសដទៃទៀត យ៉ាងនេះហើយ ព្រះកា-
 នន្តមានកាយ ក៏នៅតែមិនតាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បានរឿយ
 ហើយមិនបានអាករធា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតនៅអស់ ១ កាយុកប្ប សូមព្រះសុភវបិត
 នៅអស់ ១ កាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 សុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សចំរើនរាយ
 ដូច្នេះរឿយ ព្រះមានចូលមកជ្រកគំនិត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះកាន់ មានកាយថា ម្ចាស់កាន់ អ្នក
 ចូរទៅចុះ អ្នកចូរដើរឲ្យកាលដែលគូរនឹងទៅ ក្នុងកាលដទៃនេះចុះ ។

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាវិរៈ កតវតោ បរិវិញ្ញាណយោធនេហិ

ឯវិ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាណេត្តា កតវតោ បដិស្សុ-
ណិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា កតវត្ថំ អភិវាទេត្តា បដិក្កុណំ
កត្តា អវិទូរេ អញ្ញតាស្មិ រុក្ខម្បុលេ ធិសីធិ ។

(៧៨) អថទោ មារោ ចាចិមា អធិរយ្យក្កោន្តេ អាយស្មន្តេ
អាណន្តេ យេន កតវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា
ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បរិភោ ទោ មារោ ចាចិមា
កតវត្ថំ ឯតនេវេន បរិវិញ្ញាតុនាធិ កន្តេ កតវា បរិវិញ្ញាតុ
សុតោ បរិវិញ្ញាណោណាធិ កន្តេ កតវតោ កាសិកា
ទោ ចនេសា កន្តេ កតវតា វាចា ន តាវហំ ចាចិម បរិ-
វិញ្ញាយិស្សមិ យាវ មេ ភិក្ខុ ន សាវតា ភវិស្សន្តិ
វិយត្តា វិធិតា វិសារនា ពហុស្សុតា ធម្មនិវា ធម្មាទុធម្ម-
ច្យដិច្ចា សាមិចិច្យដិច្ចា អទុធម្មចារិយោ សកំ អាណ-
វិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិកុំស្សន្តិ នេសេស្សន្តិ បញ្ញបេ-
ស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកជិស្សន្តិ ឧត្តាធិកាវិស្សន្តិ
ឧច្យន្តិ បរយ្យវាធំ សហធម្មេន សុធិក្កហិកំ ធិក្កហេត្វា

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាវិរៈ ពោលនិវិហារនាគ្រោះមានព្រះអាណន្តេបរិវិញ្ញាណ

ព្រះកានន្តមានកាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា
ព្រះករុណាព្រះអន្លិ ព្រះគ្រោកអំពីភាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយអន្ទិយទៀបគល់ឈើមួយ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយ ។

(៧៩) កាលបើព្រះកានន្តមានកាយុ ចេញទៅហើយមិនយូរប៉ុន្មាន
គ្រោះនោះ ត្រូវមានចិត្តបាច ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ បានបីតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះត្រូវមាន
ចិត្តបាចបីតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមាន
ព្រះភាគថា ចតិក្រព្រះអន្លិដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិវិញ្ញាណ
ក្នុងកាលវេទ្យវិន័យ សូមព្រះសុគតបរិវិញ្ញាណទៅ ចតិក្រព្រះអន្លិដ៏ចម្រើន
វេទ្យវិន័យ ជាពោលគួរនឹងបរិវិញ្ញាណ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ចតិក្រ
ព្រះអន្លិដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់វង់នេះហើយថា
វិទេមានចិត្តបាច ពួកគិតជាសាវិករបស់គេជាគត ដែលឆ្ងោសវាធិវិ
ក្សៀវិក្ខា ជាពហុស្សុត ទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏-
សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវវិទ្យាវិទ្យា
ចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត តាំងទុក ចើក ចែក ធ្វើឱ្យ
ងាយបាន ទាំងមិនទាន់បានសន្តិភ័សន្តិធម៌ច្បាស់ ដែលកើតឡើងហើយ
ឱ្យជាភិច្ចដែលខ្លួនបានសន្តិភ័សន្តិធម៌ដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ

សុត្តន្តបិដក ទីបីដំណាយស្ស មហាវគ្គ

សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិកំ ឯតវហំ ទោ ចន
 កន្តេ កិក្ខុ កកវតោ សាវកា វិយត្តា វិធិតា វិសាវនា
 ពហុស្សុតា ធម្មទា ធម្មាទុធម្មប្បដិបទ្ធា សាមិច្ចប្ប
 ដិបទ្ធា អនុធម្មចារិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា
 អាចិក្ខុន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញាបេន្តិ បដ្ឋាបេន្តិ វិវិន្តិ វិកជន្តិ
 ឧត្តានិករោន្តិ ឧប្បន្តំ បរិប្បវាទំ សហទម្មេន សុខំក្កហិតំ
 ធិត្តហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិចិញ្ចតុនាធិ
 កន្តេ កកវំ បរិចិញ្ចតុ សុកតោ បរិចិញ្ចនកាលោនាធិ
 កន្តេ កកវតោ កាសិកា ទោ បទេសា កន្តេ កកវតា
 វាចា ន តាវហំ ចាបិម បរិចិញ្ចយិស្សមិ យាវ មេ
 កិក្ខុធិយោ ន សាវកា កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសា-
 វនា ពហុស្សុតា ធម្មទា ធម្មាទុធម្មប្បដិបទ្ធា សា-
 មិច្ចប្បដិបទ្ធា អនុធម្មចារិយោ សកំ អាចរិយកំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិក្ខុស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញាបេស្សន្តិ
 បដ្ឋាបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកជិស្សន្តិ ឧត្តានិកវិស្សន្តិ

សុត្តន្តបិដក ទីបីដំណាយ មហាវគ្គ

ហើយសម្តែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ដកបណាទេ កថាគន្លង់មិន
 ទាន់បរិចិញ្ចនដកបណា ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកកិក្ខុ
 ជាសាវិការចេស្តកថាគន ដែលឈ្លាស វាងវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សុត
 ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិចក្កិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តកាម
 ធម៌ ទាំងបានរៀនខ្លះខ្លះនៃគោបារ្យចេស្តខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត
 កាំងទុក ចែក ចែក ធ្វើឲ្យនាយបានហើយ ទាំងសន្តិសន្តិចរាជ្យវាងវៃដែល
 កើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលបានសន្តិសន្តិដោយល្អ កាមពាក្យដែល
 សមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបានហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិចិញ្ចនទៅ សូម
 ព្រះសុភកថាបរិចិញ្ចនទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹង
 បរិចិញ្ចនចេស្តព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះព្រះ
 មានព្រះភាគបានក្រាស់វាងនេះហើយថា ម្ចាស់មានចិត្តបាច ពួកកិក្ខុ
 ជាសាវិការចេស្តកថាគន ដែលឈ្លាស វាងវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សុត
 ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិចក្កិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្ត
 កាមធម៌ នៅមិនទាន់ទាន់ ទាំងមិនទាន់រៀនខ្លះខ្លះ នៃគោបារ្យចេស្តខ្លួន
 ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត កាំងទុក ចែក ចែក ធ្វើឲ្យនាយបាន

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាសិតំ កតវតោ បរិនិព្វានយាមនាថា

ឧប្បន្នំ បាប្បវាទំ សហទន្ទេន សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេត្វា
 សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ នេសេស្សន្តិកំ ឯកវហំ ទោ
 បន កន្ត កិក្កុចិយោ កតវតោ សាវិកា វិយត្តា វិធិ-
 តា វិសារណ ពហុស្សុតា ធម្មទណ ធម្មាទុជ្ជប្បដិ-
 បត្តា សាមិច្ឆិប្បដិបត្តា អនុធម្មចារិចិយោ សតំ អា-
 ចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិត្តន្តំ នេសេន្តំ បញ្ញាបេន្តិ
 បដ្ឋបេន្តំ វិវេន្តំ វិកជន្តំ ឧត្តាធិកាកេន្តំ ឧប្បន្នំ បាប្បវាទំ
 សហទន្ទេន សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេត្វា សប្បាដិហារិយំ
 ធម្មំ នេសេន្តំ បរិនិព្វានុទាមិ កន្ត កតវា បរិនិព្វា-
 តុ សុតតោ បរិនិព្វានកាលោនាមិ កន្ត កតវតោ
 កាសិកា ទោ បនេសា កន្ត កតវតា វិចា ន តាវិហំ
 ចាមិម បរិនិព្វាយិស្សនិ យាវ ទេ ឧបាសកា ន សា-
 វកា កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារណ ពហុស្សុតា ធម្មទ-
 ណ ធម្មាទុជ្ជប្បដិបត្តា សាមិច្ឆិប្បដិបត្តា អនុធម្មចារិទោ

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាសិតំ ពោលគំរិអាណនាព្រះមានព្រះភាគឧប្បនិព្វាន
 ព័ន្ធមិនទាន់សន្តិកំសន្តិកំចរច្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាភិក្ខុដែល
 បានសន្តិកំសន្តិកំដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុហើយសម្តែងធម៌ច្រ-
 កបដោយបាដិហារ្យដកបណាទេ គឺជាគតនិមិនទាន់បរិនិព្វានដកបនោះ
 ដូច្នោះ ចតិក្រព្រះអង្គជំពូម្រើម ក៏ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុនិជាសាវិកា
 រេស្សព្រះមានព្រះភាគ បានឈ្លាស រតន៍វេ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់
 ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ហើយ
 ព័ន្ធមិនទាន់សន្តិកំសន្តិកំសន្តិកំ ហើយប្រាប់ សម្តែង ចត្តក្ក
 តាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ព័ន្ធមិនទាន់សន្តិកំសន្តិកំ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាភិក្ខុដែលសន្តិកំសន្តិកំ ដោយល្អតាមពាក្យ
 សមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ច្រកបដោយបាដិហារ្យបានហើយ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គជំពូម្រើម ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូម
 ព្រះសុភក បរិនិព្វានទៅ ចតិក្រព្រះអង្គជំពូម្រើម ឥឡូវនេះជាកាលគួរនឹង
 បរិនិព្វាន រេស្សព្រះមានព្រះភាគហើយ ចតិក្រព្រះអង្គជំពូម្រើម មួយ
 ទៀត ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាស់វេទនាហើយថា ខ្លាលមានចិត្ត
 បាប ពួកឧបាសក ជាសាវិការេស្សព័ន្ធមិនទាន់ ដែលឈ្លាស រតន៍វេ ភ្លៀវ-
 ភ្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិចក្កិ
 ធម៌សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ទៅមិនទាន់ទាន់ ព័ន្ធមិនទាន់សន្តិកំសន្តិកំសន្តិកំ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយស្ស មហាវគ្គ

សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិក្កុស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ
 បញ្ញាបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកជិស្សន្តិ ឧត្តាចិ-
 កាវិស្សន្តិ ឧប្បន្តំ បាច្ឆវាទំ សហទេស្តេន សុខិក្ក-
 ហិតំ ធិត្តហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិកំ
 ឯតាហិ ទោ បទ កន្តេ ឧបាសកា កកវតោ សាវកា
 វិយក្កា វិធិតា វិសារជា ពហុស្សតា ធម្មទរា ធម្មាទុ-
 ធម្មប្បដិបដ្ឋា សាមីចិប្បដិបដ្ឋា អនុធម្មទារិយោ សកំ
 អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិក្កុន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញាបេន្តិ
 បដ្ឋបេន្តិ វិវន្តិ វិកជន្តិ ឧត្តាចិកាទេន្តិ ឧប្បន្តំ បាច្ឆវាទំ
 សហទេស្តេន សុខិក្កហិតំ ធិត្តហេត្វា សប្បាដិហារិយំ
 ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិធិញ្ចតុទាទិ កន្តេ កកវា បរិធិញ្ច-
 តុ សុតតោ បរិធិញ្ចនកាលោទាទិ កន្តេ កកវតោ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយ មហាវគ្គ

នៃការព្យាបាលសំខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្តិ កំណត់ ថ្លៃ ថែក
 ធ្វើឲ្យងាយ ទាំងមិនខានសន្តិភ័យសន្តិសុខឲ្យបរិស្សេវាទ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យជាកិច្ចដែលសន្តិភ័យដោយល្អ ភាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយ
 សម្តែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យដកបណាទេ គឺជាគតិវិនិច្ឆ័យទាំងបរិ-
 ចិន្តានដកបនោះ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះ ពួកឧបាសក
 ជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភោគ ល្ងាស កងវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សក
 ប្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្ត
 ភាមធម៌ហើយ ទាំងបានរៀនខ្លះៗនៃការព្យាបាលសំខ្លួន ហើយប្រាប់
 សម្តែង បញ្ញត្តិ កំណត់ ថ្លៃ ថែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ទាំង
 សន្តិភ័យសន្តិសុខឲ្យបរិស្សេវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសន្តិភ័យ-
 សុខដោយល្អ ភាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ប្រកបដោយ
 បាដិហារ្យបានហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមាន
 ព្រះភោគ បរិច្ចារ្យទៅ សូមព្រះសុភត បរិច្ចារ្យទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិច្ចារ្យ របស់ព្រះមានព្រះភោគហើយ

ឧបាសម្ពុទ្ធិ ពុទ្ធកាលាវាវំ ភគវតោ បរិនិព្វានយោធនោថា

ភាសិតា ទោ បទេសា កន្តេ កកវតា វាថា ន តា-
 វាហំ ចាបិម បរិនិព្វាយស្សមិ យាវ មេ ឧបាសិ-
 កា ន សាវិកា កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារនា
 ពហុស្សុតា នឌ្ឍនក នឌ្ឍនុនឌ្ឍប្បដិបត្តា សាមី-
 ចិប្បដិបត្តា អនុនឌ្ឍចារិទិយោ សកំ អាចរិយកំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិក្កុស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ ចត្តាបេស្សន្តិ
 ចដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកជស្សន្តិ ឧត្តាធិកវិស្សន្តិ
 ឧប្បន្នំ បរាប្បវាទំ សហនទ្រេន សុចិក្កហិតំ ធិក្កហេត្វា
 សច្ចាដិហារិយំ នឌ្ឍំ ទេសេស្សន្តិកំ វិភវហិ ទោ បទ
 កន្តេ ឧបាសិកា កកវតោ សាវិកា វិយត្តា វិធិតា
 វិសារនា ពហុស្សុតា នឌ្ឍនក នឌ្ឍនុនឌ្ឍប្បដិបត្តា
 សាមីចិប្បដិបត្តា អនុនឌ្ឍចារិទិយោ សកំ អាចរិយកំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិក្កុន្តិ ទេសេន្តិ ចត្តាបេន្តិ ចដ្ឋបេន្តិ
 វិវន្តិ វិកជន្តិ ឧត្តាធិករេន្តិ ឧប្បន្នំ បរាប្បវាទំ សហ-
 នទ្រេន សុចិក្កហិតំ ធិក្កហេត្វា សច្ចាដិហារិយំ នឌ្ឍំ
 ទេសេន្តិ បរិនិព្វានុទាមិ កន្តេ កកវា បរិនិព្វានុ

ឧបាសម្ពុទ្ធិ ពុទ្ធកាលាវាវំ ភគវតោ បរិនិព្វានយោធនោថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់វាចា
 ខេមហើយថា ឆ្ងាលមានចិត្តបាប ពួកឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់
 គយាគត ដែលឈ្លាសកំរើវ ភ្លៀវក្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ខេមីមិនខាន់មាន
 ទាំងមិនខាន់ទៀនខ្លាចខ្លះនៃភាពារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង ចត្តា
 ភាំងទុក យើក ចែក ធ្វើឲ្យអាយបាទ ទាំងមិនខាន់សន្តិភ័យនឹងខ្លួនបរា-
 វាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសន្តិភ័យនឹងដោយល្អ តាម
 ពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសម្តែង ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ផលប
 ណាទេ គយាគតក៏មិនខាន់បរិនិព្វានផលបនោះ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះ ពួកឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 បានឈ្លាសកំរើវ ភ្លៀវក្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌
 សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ហើយ ទាំងបាន
 ទៀនខ្លាចខ្លះនៃភាពារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង ចត្តា ភាំងទុក
 យើក ចែក ធ្វើឲ្យអាយបាទហើយ ទាំងសន្តិភ័យនឹង ខ្លួនបរាវាទ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសន្តិភ័យនឹងដោយល្អ តាមពាក្យ
 ដែលសមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យបានហើយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស មហាវគ្គ

សុគតោ បរិនិព្វានកាលោនាទិ កន្ត កកវតោ ភា-
 សិកា ទោ បទសា កន្ត កកវតា វតា ទ
 ភាវហំ ចាបិម បរិនិព្វាយស្សមំ យាវ មេ វតំ
 ព្រហ្មចរិយំ ទ វទ្ធកោវ កវិស្សតិ ដីតញ្ច វិគ្គារិកំ
 ពហុជញ្ញំ ចុឡុក្កតំ យាវ នៅមទុស្សហិ សុច្ឆកា-
 សិកន្តិ ឯតវហិ ទោ បទ កន្ត កកវតោ វតំ
 ព្រហ្មចរិយំ វទ្ធកោវ ដីតញ្ច វិគ្គារិកំ ពហុជញ្ញំ
 ចុឡុក្កតំ យាវ នៅមទុស្សហិ សុច្ឆកាសិកំ បរិនិព្វា-
 តុនាទិ កន្ត កកវ បរិនិព្វាតុ សុគតោ បរិនិព្វា-
 កាលោនាទិ កន្ត កកវតោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ កកវ
 មាវ ចាបិមន្តំ ឯតទវេច អប្បោស្សក្កោ ភ្នំ ចាបិម
 ហោហិ ទ ចិវំ តថាគតស្ស បរិនិព្វានំ កវិស្សតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ មហាវគ្គ

សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះជា កាល គួរ
 នឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
 ទៀត ព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់វតារនេះហើយថា ខ្មាលមានចិត្ត
 បាច ព្រហ្មចារ្យ^(១) របស់គាត់នេះ នៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនទាន់ចម្រើន
 មិនទាន់ជ្រុយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា នឹងមិនទាន់ពេញបរិ-
 ចូណិ ដកបណា មួយទៀត ពួកទៅតានឹងមនុស្សមិនទាន់ចេះសម្តែងបាន
 ដោយច្រៃព ដកបណា គាត់គិតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដកបនោះ ដូច្នេះ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ
 ខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ បានចម្រើនហើយ បានជ្រុយទៅសព្វទិសហើយ គេបាន
 ដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញបរិចូណិហើយ ពួកទៅតានឹងមនុស្សចេះ
 សម្តែងបានដោយល្អហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះសូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវនេះជា កាល គួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ កាល
 បើគ្រូនិមា ក្រាចខ្យល់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានក្រាស់
 កាសិគនេះទៅនឹងគ្រូនិមាមានចិត្តបាចថា ខ្មាលមានចិត្តបាច ចូក្នក
 មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយភិចចុះ ការបរិនិព្វានរបស់គាត់ មិនយូរប៉ុន្មានទេ

១ ឯដោយកសាសនាទាំងមូលដែលសង្គ្រោះដោយព្រះសិវា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ អាយុសង្ការស្សន្និដ្ឋ

ឥតោ ភិណ្ណំ មាសាធំ អច្ចាយន តថាគតោ បរិ-
និព្វាយស្សគតិ ។ អថទោ ភកក ចាវលចេតិយេ
សតោ សម្មជាតោ អាយុសង្ការំ ឧស្សន្និដ្ឋ ។ ឧស្សន្និដ្ឋ
ច ភកកតា អាយុសង្ការេ មហា ក្ខមិតាលោ អ-
ហោសិ កិសនតោ លោមហំសោ ទេវទុក្ខកិយោ(១)
ច ជលីសុ ។ អថទោ ភកក ឯកមន្តំ វិនិព្វា តាយំ
វេលាយំ ឥមំ ឧទាធំ ឧទានេសិ

- [៧៦] គុលមគុលក្ខុ សម្ពុរិ
- កវសង្ការមវស្សន្និដ្ឋ មុនិ
- អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ
- អភិទ្ធិ កវចមិវត្តសម្ពុរិទ្ធិ ។

[៧៧] អថទោ អាយស្មតោ អាទន្តស្ស ឯតន-
ហោសិ អច្ចវយំ វត ភោ អក្ខតំ វត ភោ មហា-
វតាយំ ក្ខមិតាលោ សុមហា វតាយំ ក្ខមិតាលោ

១ ឧ. លោមហំសោ ទេវទុក្ខកិយោ ។ ម. សាលាមហំសោ ទេវទុក្ខកិយោ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ កាវ្យនិដាវិអាយុសង្ការ

កន្លង ព្យ វៃកំតិវិជ្ជុខេនេវ ឥថាគតនិវបរិនិព្វានហើយ ។ លំដាប់នោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសភិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ការធ្វើបា-
វលចេតិយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ការហើយ ក៏
កក្រើកវែងដំយ៉ាងធំ គួរឲ្យភ្នកភ្នឹក ព្រឹហ្ម្មចរោម ពាំងផ្តុកលាន់ព្វ
ទៀត ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ខ្ញុំដំណើរនោះ
ហើយ ក៏ចម្លឺខ្ញុំឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

[៧៦] ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ពិចារណាយើញខ្ញុំ
ព្រះនិព្វានវេលាមានគុណថ្វីដ៏មិនបាទផង ខ្ញុំករផង ទ្រង់
លះចង់ខ្ញុំសង្ការវេលាសង្ការកាន់ករផង ទ្រង់ត្រេកអរ
ខ្ញុំការម្នាក់ខាងក្នុង (ដោយអំណាចវិបស្សនា) មានព្រះហឫ-
ទ័យកាំងមាំហើយ (ដោយអំណាចសមថៈ)ផង ទ្រង់បាទ
ទម្លាយខ្ញុំចណ្តាញ គឺ កិលេសវេលាកើតមាននៅក្នុងខ្លួន
ដូចជាគ្រោះ ។

[៧៧] លំដាប់នោះ ព្រះមានខ្លួនមានអាយុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា តើភ្នំ ហេតុជាអស្ចារ្យពេកណាស់ តើភ្នំ ហេតុចម្រែកពេក
ណាស់ ការកក្រើកវែងដំនេះជាយ៉ាងធំ ការកក្រើកវែងដំនេះធំណាស់តើ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយុទ្ធ មហាវគ្គ

កិសនកោ លោមហំសោ នេវទុទ្ធកិយោ ច ដលីសុ
 កោ ទុ ទោ ហេតុ កោ បច្ចយោ មហាកោ
 ក្ខមិចាលស្ស ចាតុកាកាយាតិ ។ អដទោ អាយស្មា
 អាណន្តោ យេន កកវំ ភេទុបសន្តិមិ ទុបសន្តិមិត្វា ក-
 កវន្តំ អភិវំនេត្វា ឯកមន្តំ ចិសិធិ ។ ឯកមន្តំ
 ចិសិទ្ធោ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ កកវន្តំ ឯតនភោច
 អច្ឆវយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត មហា វតាយំ កន្ត
 ក្ខមិចាលោ សុមហា វតាយំ កន្ត ក្ខមិចាលោ
 កិសនកោ លោមហំសោ នេវទុទ្ធកិយោ ច ដលីសុ
 កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ មហាកោ
 ក្ខមិចាលស្ស ចាតុកាកាយាតិ ។

(៧៨) អដ្ឋ ទោ កន្ត អាណន្ត ហេតុ អដ្ឋ បច្ចយោ
 មហាកោ ក្ខមិចាលស្ស ចាតុកាកាយ ។ កកវេ អដ្ឋ ។
 អយំ អាណន្ត មហាបថវី ទុណកេ បតិដ្ឋិតា ទុណកំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយុទ្ធ មហាវគ្គ

ក្ខុទ្យក្ខុក្ខិក ទ្យត្រិច្ឆាចរោម ចាំន្តរុកិណនំព្វទ្យោនំ មានហេតុដូចម្ដេច
 មានច្រើនដូចម្ដេចហ្ន៎ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីយ៉ាងធំម៉្លោះ ។ រឿច
 ព្រះកានន្តមានកាយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏គ្រាបថ្វាយចង្ហែព្រះមានព្រះភាគ ហើយអន្តិយ ក្នុងទីសម-
 គួរ ។ លុះព្រះកានន្តមានកាយ អន្តិយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏គ្រាបចង្ហែ
 ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុជា
 អស្ចារ្យ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុដ៏វិបាក ចរិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ការកក្រើកផែនដីនេះជាយ៉ាងធំ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការកក្រើក
 ផែនដីនេះធំពេកណាស់ ក្ខុទ្យក្ខុក្ខិក ទ្យត្រិច្ឆាចរោម ចាំន្តរុកិណនំព្វ
 ទ្យោនំ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុដូចម្ដេច មានច្រើនដូចម្ដេចហ្ន៎
 ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីយ៉ាងធំម៉្លោះ ។

(៧៨) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញុំលកានន្ត ឯហេតុច្រើនដែលនាំឲ្យ
 កក្រើកផែនដីនេះមាន ៨ យ៉ាង ។ ហេតុច្រើនចាំន ៨ យ៉ាង គឺដូច-
 ម្ដេចនេះ ។ ខ្ញុំលកានន្ត មហាប្រិបតិ្តនេះ ប្រតិស្ដាននៅលើទឹក ឯទឹក

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសនាវិ ភូមិបាលហេតុជា

វាតេ បតិដ្ឋិតំ វាតោ អាណាសន្នោ ហោតិ សោ ចោ អា-
 ទទ្ធ សមយោ យំ មហាវាតា វាយន្តិ មហាវាតា វាយន្តា
 ឧទកំ កម្មេន្តិ ឧទកំ កម្មតំ បឋវី កម្មេតិ អយំ
 បឋមោ ហេតុ បឋមោ បច្ចយោ មហាតោ ភូមិបាលស្ស
 ចាកុកាវាយ ។ បុទ ចេវំ អាទទ្ធ សមណោ វា ហោតិ
 ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទិមា ចោតាវសិប្បត្តោ ទេវា វា
 មហិទ្ធិកោ មហានុកាវេ តស្ស(១) បរិត្តា បឋវីសញ្ញា
 ការវតា ហោតិ អប្បមាណា អាចោសញ្ញា សោ ឥមំ
 បឋវី កម្មេតិ សង្កម្មតិ សម្បកម្មេតិ សម្បវេ ធនិ
 អយំ ធុតិយោ ហេតុ ធុតិយោ បច្ចយោ មហាតោ ភូមិបា-
 លស្ស ចាកុកាវាយ ។ បុទ ចេវំ អាទទ្ធ យនា តោធិស-
 ត្តោ តុសិកា កាយា ចរិត្តា សតោ សម្បជាចោ មាតុ
 កុច្ឆិ ឱក្កមតិ តនាយំ បឋវី កម្មតិ សង្កម្មតិ សម្បក-
 ម្មតិ សម្បវេធនិ អយំ តតិយោ ហេតុ តតិយោ បច្ចយោ

១ ៤. ទេវតា វា មហិទ្ធិកា មហានុកាវេ ធារិយ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសនាវិ កោលមិពិហេតុនៃការក្រើកដៃនដី

ប្រតិស្ថានៈនៅលើទ្វលំ ទ្វលំប្រតិស្ថានៈនៅលើភាគាស ម្ចាស់អាទទ្ធ
 សម័យ ដែលមានទ្វលំធំបក់ ទ្វលំធំដែលបក់នោះ វេមនិធ្វើទឹកឲ្យ
 កក្រើក ឯទឹកដែលកក្រើកមកហើយ ក៏ធ្វើផែនដីឲ្យកក្រើកដៃន ទេវតាហេតុ
 ជាបច្ច័យវិ ១ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ដែលមានប្តូរ ផល់នូវការស្តាប់ដំនាញក្នុងចិត្ត
 ទូទៅកាដែលមានប្តូរធំ មានអាទុកាវាធំ បុគ្គលនោះបាទចាម្រើបឋវីសញ្ញា
 ឲ្យមានកម្លាំងតិប ចម្រើនការបាសញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងច្រើន បុគ្គលនោះ
 វេមនិធ្វើផែនដីនេះ ឲ្យកក្រើករំពើករំភើបញ្ជាចម្រើន ទេវតាហេតុជា
 បច្ច័យវិ ២ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ មួយ
 ទៀត កាលណាដែលព្រះតោធិសត្វច្បុកចាតក្នុងទេវតា ដែលបិទនៅក្នុង
 ហោតុសិកាមានសក់និងសម្បជញ្ញៈ យាងចុះកាន់ព្រះមាតុទុរ ក្នុងកាល
 នោះផែនដីនេះ វេមនិកក្រើករំភើបញ្ជាចម្រើន ទេវតាហេតុជាបច្ច័យ ៣

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយស្ស មហាវគ្គ

មហាតោ ភូមិបាលស្ស ចាតុកាកាយ ។ បុទ ចបវ៌
 អាទទ្ធ យនា ពោជិសត្តោ សតោ សម្មជាហោ
 មាតុ កុច្ឆិម្ហា ធិត្តមតិ តនាយំ បថវី កម្មតិ សង្ក-
 ឡតិ សម្មកម្មតិ សម្មវេទតិ អយំ ចតុត្តោ ហេតុ
 ចតុត្តោ ចច្ចយោ មហាតោ ភូមិបាលស្ស ចាតុកាកាយ ។
 បុទ ចបវ៌ អាទទ្ធ យនា តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មា-
 សម្ពោធិ អភិសម្មុជ្ឈតិ តនាយំ បថវី កម្មតិ សង្ក-
 ឡតិ សម្មកម្មតិ សម្មវេទតិ អយំ បក្កមោ ហេតុ
 ចក្កុមោ ចច្ចយោ មហាតោ ភូមិបាលស្ស ចាតុកាក-
 ាយ ។ បុទ ចបវ៌ អាទទ្ធ យនា តថាគតោ អនុត្តរំ
 ធម្មចក្កំ បវត្តេសិ(១) តនាយំ បថវី កម្មតិ សង្ក-
 ឡតិ សម្មកម្មតិ សម្មវេទតិ អយំ ធម្មោ ហេតុ ធម្មោ
 ចច្ចយោ មហាតោ ភូមិបាលស្ស ចាតុកាកាយ ។ បុទ
 ចបវ៌ អាទទ្ធ យនា តថាគតោ សតោ សម្មជាហោ
 អាយុសត្តារំ ធិស្សន្តតិ តនាយំ បថវី កម្មតិ សង្ក-
 ឡតិ សម្មកម្មតិ សម្មវេទតិ អយំ សត្តមោ ហេតុ
 សត្តុមោ ចច្ចយោ មហាតោ ភូមិបាលស្ស ចាតុកាកាយ ។

១ វ. ម. បារ្ហិ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយ មហាវគ្គ

ដែលនាំឲ្យកម្រិតផែនដីយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ មួយទៀត កាល
 ណាដែលព្រះពោធិសត្វមានសភីនិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់ប្រសូកចាកព្រះមាតុ-
 ទទរ ក្នុងកាលនោះ ផែនដីនេះតែងកម្រិតរំពើករំភើបញ្ជាច់ញ្ជាវ ខេងជា
 ហេតុជាចម្លើយទី ៤ ដែលនាំឲ្យកម្រិតផែនដីយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 មួយទៀត កាលណាដែលព្រះគោតគ គ្រាសំដីនិទូរ្យកុត្តសេម្មសម្ពោធិ-
 ញាណ ក្នុងកាលនោះ ផែនដីនេះតែងកម្រិតរំពើករំភើបញ្ជាច់ញ្ជាវ ខេង
 ជាហេតុជាចម្លើយទី ៥ ដែលនាំឲ្យកម្រិតផែនដីយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អា-
 ទទ្ធ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះគោតគញ្ជាងអនុត្តរធម្មចក្រ្យប្រតិក្ក
 ៧ ក្នុងកាលនោះ ផែនដីនេះតែងកម្រិតរំពើករំភើបញ្ជាច់ញ្ជាវ ខេងជា
 ហេតុជាចម្លើយទី ៦ ដែលនាំឲ្យកម្រិតផែនដីយ៉ាងធំ ។ ម្ចាស់អា-
 ទទ្ធ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះគោតគមានសភីនិសម្បជញ្ញៈជាក់
 ចុះខ្ញុំតាយុសត្តារ ក្នុងកាលនោះ ផែនដីនេះតែងកម្រិតរំពើករំភើបញ្ជាច់
 ញ្ជាវ ខេងជាហេតុជាចម្លើយទី ៧ ដែលនាំឲ្យកម្រិតផែនដីយ៉ាងធំ ។

បរាជ័យនៃព្រះសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាណៈ អង្គ បរិសោកថា

មុន បឋវ អាណន្ត យេនា គថាគតោ អនុចារិសេសាយ
វិញ្ញាណតុយា បរិវិញ្ញាយតិ តទាយំ បឋវី កឡតិ
សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេទតិ អយំ អដ្ឋហោ
ហេតុ អដ្ឋហោ បច្ចយោ មហាកោ ក្ខមិចាលស្ស ចាតុ-
ភារាយ ។ ឥមេ ទោ អាណន្ត អដ្ឋ ហេតុ អដ្ឋ បច្ចយា
មហាកោ ក្ខមិចាលស្ស ចាតុភារាយាតិ ។

(៧៧) អដ្ឋ ទោ ឥមា អាណន្ត បរិសា ។ កកតមា
អដ្ឋ ។ ទត្តិយបរិសា ព្រាហ្មណបរិសា គហបតិបរិសា
សមណបរិសា ចាតុម្មហារាជិកបរិសា តាវត្តិសបរិសា
មារបរិសា ព្រហ្មបរិសា ។ អភិជាតមិ ទោ បថាហំ
អាណន្ត អទេកសតំ ទត្តិយបរិសំ ឧបសង្កមិក្ខា^(១) ។
តត្របិ មយា សង្កសិទ្ធិបុព្វេវ សល្លបិតបុព្វេវ សា-
កញ្ញា ច សមាបដ្ឋិតបុព្វា ។ តត្ថ យាទិសកោ
តេសំ វណ្ណោ ហោតិ តាទិសកោ មឃ្ហំ វណ្ណោ ហោតិ
យាទិសកោ តេសំ សរេ ហោតិ តាទិសកោ មឃ្ហំ
សរេ ហោតិ ។ ធម្មិយា ច កតាយ សន្តស្សត្រិ
សមាទមេមិ សមុត្តេជេមិ សម្បហំសេមិ កសមាទក្ខ

បរាជ័យនៃព្រះសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាណៈ ពាលអភិបរិសេ ៤ ពួក

ម្នាលភានន្ត មួយទៀត កាលណាដែលគ្រូគេថាគត បរិវិញ្ញាណដោយ
អនុចារិសេសនៃព្រះធាតុ ក្នុងកាលនោះ វែងដីខ្លះ តែងត្រូវកំពើក
រំភើបញ្ជាប់ញី ទោះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៨ ដែលទាំងឡាយក្រើកវែងដី
ជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលភានន្ត ហេតុបច្ច័យដែលទាំងឡាយក្រើកវែងដីជា
យ៉ាងធំមាន ៨ យ៉ាងខ្លះដូច្នោះ ។

(៧៧) ម្នាលភានន្ត បរិសេទខ្លះមាន ៨ ពួក ។ បរិសេទទាំង
៨ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺ ទត្តិយបរិសេ ព្រាហ្មណបរិសេ គហ-
បតិបរិសេ សមណបរិសេ ចាតុម្មហារាជិកបរិសេ តាវត្តិស្សបរិសេ
មារបរិសេ ព្រហ្មបរិសេ ។ ម្នាលភានន្ត ចំណែកគតថាគតចូលទៅ
កាន់ទត្តិយបរិសេជាច្រើនរយ រមែងស្គាល់ច្បាស់ ។ ក្នុងទត្តិយបរិសេ
នោះ គតថាគតប្តាប់អង្គុយជាមួយផង ប្តាប់ចរចាជាមួយផង ប្តាប់ចូល
ទៅសាកប្តាប់ជាមួយផង ។ សម្បរមេសំជនទាំងនោះ ក្នុងពួកបរិសេ
នោះយ៉ាងណា សម្បរមេសំគតថាគត យ៉ាងនោះដែរ សំឡេងរមេសំជន
ទាំងនោះយ៉ាងណា សំឡេងរមេសំគតថាគតយ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត
គតថាគតបានញ៉ាំងជនទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យកាច
ហាន ឲ្យរឹករាយ ដោយធម្មិកថា កាលដែលគតថាគត កំពុងខំយាយ

១ ឧបសង្កមិក្ខាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បរាវត្តោ

មំ ឧ ជាទន្ទិ កោ ទុ ទោ អយំ កាសតិ ទេវេ វា
 មទុស្សោ វាតិ ។ ធម្មិយា ច កតាយ សទ្ធិស្សត្វា
 សមាទេមត្វា សទ្ធិត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា អន្តរោយា-
 មិ អន្តរហិតត្វា មំ ឧ ជាទន្ទិ កោ ទុ ទោ អយំ
 អន្តរហិតោ ទេវេ វា មទុស្សោ វាតិ ។ អភិជាបាមិ
 ទោ បបាហំ អាទន្ត អទេកសតំ ក្រាហ្មណាចរិសំ
 ។ បេ ។ កហមតិចរិសំ ។ បេ ។ សមណាចរិសំ ។ បេ ។
 បាតុម្មហារាជិកចរិសំ ។ បេ ។ ភាវត្តិសចរិសំ ។ បេ ។
 មារចរិសំ ។ បេ ។ ព្រហ្មចរិសំ ទុបសន្តមិត្វា ។
 តត្រចំ មយា សន្តិសំន្តមុត្តោវ សល្លបិកមុត្តត្វា
 សាកត្វា ច សមាមជ្ជិកមុត្តា ។ តត្ត យាទិសកោ
 តេសំ វណ្ណោ ហោតិ តាទិសកោ មឃ្មំ វណ្ណោ
 ហោតិ យាទិសកោ តេសំ សរេ ហោតិ តាទិ-
 សកោ មឃ្មំ សរេ ហោតិ ។ ធម្មិយា ច កតាយ-
 យ សទ្ធិស្សតិ សមាទេមិ សទ្ធិត្តេជេមិ សម្បហំ-
 សេមិ កាសមាទត្វា មំ ឧ ជាទន្ទិ កោ ទុ
 ទោ អយំ កាសតិ ទេវេ វា មទុស្សោ វាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បរាវត្តោ

ជនទាំងនោះមិនស្គាល់គឺជាគភថា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះ តើជាអ្វីហ្ន៎
 ជាទៅតា ឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។ គឺជាគភលុះញ៉ាំងជនទាំងនោះ
 ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យភាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិក-
 ថាហើយ ក៏បាត់រូបទៅ កាលដែលគភលុះញ៉ាំងហើយ ឯជនទាំង
 នោះ នៅតែមិនស្គាល់គឺជាគភថា ជនដែលបាត់ទៅហើយនេះតើជាអ្វីហ្ន៎
 ជាទៅតា ឬ ជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។ គ្មានអាទន្ត គឺជាគភចូលទៅ
 កាន់ក្រាហ្មណាចរិសំទ្រង់រយ រមែងស្គាល់ច្បាស់ ។ បេ ។ គត-
 បតិចរិសំទ ។ បេ ។ សមណាចរិសំទ ។ បេ ។ បាតុម្មហារាជិកចរិសំទ
 ។ បេ ។ ភាវត្តិចរិសំទ ។ បេ ។ មារចរិសំទ ។ បេ ។ ព្រហ្ម-
 ចរិសំទ ។ ក្នុងព្រហ្មចរិសំទនោះ គឺជាគភធ្លាប់អន្តិយជាមួយផង ធ្លាប់
 បរាជាមួយផង ធ្លាប់ចូលទៅសាកត្វាជាមួយផង ។ សម្បរាចរិសំព្រហ្ម
 ទាំងនោះ ក្នុងព្រហ្មចរិសំទនោះយ៉ាងណា សម្បរាចរិសំគឺជាគភក៏យ៉ាង
 នោះដែរ សំឡេងរបស់ព្រហ្មទាំងនោះយ៉ាងណា សំឡេងរបស់គភ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត គឺជាគភបាត់ញ៉ាំងព្រហ្មទាំងនោះឲ្យឃើញ
 ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យភាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា កាល
 ដែលគភលុះញ៉ាំងនិយាយ ចំណែកនាព្រហ្មទាំងនោះមិនស្គាល់គឺជាគភ
 ថា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះជាអ្វីហ្ន៎ ជាទៅតាឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ។

មហេចរិទ្ធិពានសុត្ត កុទ្ធភាណវិរ អន្តិកិកាយកនថា

ធម្មិយា ច កតាយ សទ្ធិស្សត្វា សមាទមេត្វា

សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា អន្តរាយាមិ អន្តរហិ-

តត្វា មំ ទ ជាទន្ធិ កោ ទុ ទោ អយំ អន្តរហិតោ

នេភំ វិ មទុស្សោ វតិ ។ ឥហ ទោ អាទទ អដ្ឋ

បរិសា ។

[១០០] អដ្ឋ ទោ ឥហនិ អាទទ អកិកាយត-

ហនិ ។ កតហនិ អដ្ឋ ។ អដ្ឋត្តរុបសត្វិ ឯកោ

តហិត្វាទាទិ បស្សតិ បរិត្តាទិ សុវណ្ណាទុទ្ធិណ្ណាទិ

មហេចរិទ្ធិពានសុត្ត កុទ្ធភាណវិរ ពោលភិកិកាយកនៈទាំង ៨

លុះតថាគតញ្ញាវន្ត្រហ្មទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យកាច

ហោន ឲ្យរឹករយ ដោយធម្មិកថាហើយ គឺបាត់រូបទៅ កាលដែលតថាគត

បាត់រូបទៅហើយ ចំណែកព្រហ្មទាំងនោះ នៅតែមិនស្គាល់តថាគត ថា

ដទៃដែលបាត់ទៅហើយនេះ តើជាអ្វីហ្ន៎ ជាទៅតា ឬជាមនុស្សដូច្នោះ

ឡើយ ។ ម្ចាស់គាត់ បរិស័ទមាន ៨ ភ្នកនេះឯង ។

[១០០] ម្ចាស់គាត់ អកិកាយកនៈ (ហេតុជាគ្រឿងគ្របសន្តិក

នូវចច្ចនិកធម៌) នេះមាន ៨ ប្រការ ។ អកិកាយកនៈ ៨ ប្រការតើដូច

ម្តេច ។ បុគ្គលពួក ១ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង^(១)ហើយឃើញនូវ

រូបខាងក្រៅ^(២) មានប្រមាណភិច^(៣) មានពណ៌ស្ន ឬមានពណ៌កាត្រក^(៤)

១ ដែលថា សម្គាល់នូវរូបខាងក្នុងនោះគឺច្បុលយកអាការៈក្នុងខ្លួនមានសក់ជាដើម ចរធ្វើ បរិកម្ម ។ ២ ដែលថា ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ គឺឃើញនូវខ្លឹមខ្លួនខាងក្រៅដែលខ្លួនយកអាការៈ ខាងក្នុងមកបរិកម្ម ហើយពើតនិមិត្តឡើងខាងក្រៅនោះឯង ។ ៣ ដែលថាមានប្រមាណភិច នោះ សំដៅយកនិមិត្តរូបសំច្បុលដែលដាច់ក្តួចរឹត និមិត្តនោះមានប្រមាណភិច ។ ៤ ដែល ថា មានពណ៌ស្ននោះ សំដៅយកនិមិត្តរូបសំច្បុលដែលដាច់ទោសរឹត ។ ដែលថា មានពណ៌ កាត្រកនោះ សំដៅយកនិមិត្តរូបសំច្បុលដែលដាច់រឹត ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សនីតិ វរិសញ្ញី ហោតិ
 ឥទំ បវេមំ អភិកាយតទំ ។ អដ្ឋង្គំអរូបសញ្ញី ឯកោ
 ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណិទុក្ខណ្ណានិ
 តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សនីតិ វរិសញ្ញី
 ហោតិ ឥទំ ទុតិយំ អភិកាយតទំ ។ អដ្ឋង្គំ-
 អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ បរិគ្គានិ
 សុវណ្ណិទុក្ខណ្ណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្ស-
 នីតិ វរិសញ្ញី ហោតិ ឥទំ តតិយំ អភិកាយត-
 ទំ ។ អដ្ឋង្គំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ
 អប្បមាណានិ សុវណ្ណិទុក្ខណ្ណានិ តានិ អភិកុយ្យ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

គ្របសន្តិកំនូវូប្តំ^(១) ពំនិទោ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភាគ
 អញ្ញដឹង ភាគអញ្ញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទី ១ ។ បុគ្គល
 ពួកមួយ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបទាន់ក្នុង ហើយឃើញនូវរូបទាន់ក្រៅ
 មានប្រមាណច្រើន^(២) មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌កាក្រក់ គ្របសន្តិកំ
 នូវូបពំនិទោ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់ យ៉ាងនេះថា ភាគអញ្ញដឹង
 ភាគអញ្ញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទី ២ ។ បុគ្គលពួកមួយ
 មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបទាន់ក្នុង^(៣) ហើយឃើញនូវរូបទាន់ក្រៅ
 មានប្រមាណតិច មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌កាក្រក់ គ្របសន្តិកំនូវូប
 ពំនិទោ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភាគអញ្ញដឹង ភាគ
 អញ្ញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទី ៣ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមាន
 សេចក្តីសម្គាល់នូវរូបទាន់ក្នុង ហើយឃើញនូវរូបទាន់ក្រៅ មានប្រមាណ
 ច្រើន មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌កាក្រក់ គ្របសន្តិកំ នូវូបពំនិទោ

១ ដែលថា គ្របសន្តិកំនូវូបពំនិទោ គឺបុគ្គលបានឃើញនូវនិមិត្តទាន់ក្រៅ ហើយកន្លង
 បង់នូវនិមិត្តនោះចេញ ទើបចូលទៅកាន់អប្បមាណវចនដ្ឋាន ។ ២ ដែលថា មានប្រមាណ
 ច្រើននោះ សំដៅយកនិមិត្តរូបសំបុត្រលដែលជាមោហចរិត ។ ៣ បុគ្គលនោះមិនយកអាការៈ
 ទាន់ក្នុងអង្គច្រើនវារ្យ យកវត្ថុទាន់ក្រៅមកធ្វើបរិកម្មវិញ ។

មហាវិទ្យាសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនា អដ្ឋកថាយនគថា

ជាធាមិ ចស្សនីតិ ឃុំសញ្ញី ហោតិ វេទំ ចតុត្ថំ
 អភិកាយតទំ ។ អដ្ឋត្ថំអរូចសញ្ញី ឃុំកោ ពហិទ្ធា-
 រូទានិ ចស្សនី ធិលានិ ធិលវណ្ណានិ ធិលនិទស្ស-
 នានិ ធិលនិកាសានិ សេយ្យថាមិ ធាម ឧទ្ធាមុដ្ឋិ
 ធិលំ ធិលវណ្ណំ ធិលនិទស្សនំ ធិលនិកាសំ សេយ្យថា
 វំ មន តំ វត្ថុំ ពារណសេយ្យកំ ឧកតោកាគវិមដ្ឋិ
 ធិលំ ធិលវណ្ណំ ធិលនិទស្សនំ ធិលនិកាសំ ឃុំមេវ
 អដ្ឋត្ថំអរូចសញ្ញី ឃុំកោ ពហិទ្ធារូទានិ ចស្សនី ធិលា-
 និ ធិលវណ្ណានិ ធិលនិទស្សនានិ ធិលនិកាសានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ ចស្សនីតិ ឃុំសញ្ញី ហោតិ វេទំ
 ចក្ខុមំ អភិកាយតទំ ។ អដ្ឋត្ថំអរូចសញ្ញី ឃុំកោ ពហិ-
 ទ្ធារូទានិ ចស្សនី មីតានិ មីតវណ្ណានិ មីតនិទស្សនានិ

មហាវិទ្យាសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនា ពោលនំអភិកាយតទំ ៤

ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភក្ខុអញដឹក ភក្ខុអញយើង
 ដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទំ ១ ។ ចុក្កលក្ខមួយ មិនមានសេចក្តី
 សម្គាល់ខ្ញុំរូបទាន់ក្នុង ហើយយើងខ្ញុំរូបទាន់ក្រៅដែលជាប្រទេស មាន
 ពលិទ្រៀវ ជាវិចង្គុលប្រាប់ថា នេះមានពលិទ្រៀវ មានភ្នំទ្រៀវ
 ប្រៀបដូចគ្នាក្នុងស្រុកទៀត មានពលិទ្រៀវ ជាវិចង្គុលប្រាប់ថា នេះមាន
 ពលិទ្រៀវ មានភ្នំទ្រៀវ ពុំនោះសោត ប្រទេសប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុង
 ត្រង់ពាក្យណាស់ មានសាច់មីដូចជាតិទាំង ហៅថា សំពត់ទៀត មាន
 ពលិទ្រៀវ ជាវិចង្គុលប្រាប់ថា នេះមានពលិទ្រៀវ មានភ្នំទ្រៀវ
 យ៉ាងណាមិញ ចុក្កលក្ខមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់ខ្ញុំរូបទាន់ក្នុង
 ហើយយើងខ្ញុំរូបទាន់ក្រៅ ជាប្រទេសទៀត មានពលិទ្រៀវ ជាវិចង្គុល
 ប្រាប់ថា នេះមានពលិទ្រៀវ មានភ្នំទ្រៀវ គ្របសង្កត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ
 ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់ យ៉ាងនេះថា ភក្ខុអញដឹក ភក្ខុអញ
 យើងដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះជាអភិកាយតទំ ២ ។ ចុក្កលក្ខ
 មួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់ខ្ញុំរូបទាន់ក្នុង ហើយយើងខ្ញុំរូបទាន់ក្រៅ
 ជាប្រទេសទៀត មានពលិទ្រៀវ ជាវិចង្គុលប្រាប់ថា នេះមានពលិទ្រៀវ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហានិទ្ទេ

បីគង្គិកាសាង ។ សេយ្យជាថី ឆាម កណ្តិកាវប្បដ្ឋ
 បីគំ បីគវណ្ណំ បីគង្គិកាសំ បីគង្គិកាសំ ។ សេយ្យជា
 វ បទ តំ វត្ថុ ពារាណសេយ្យកំ ឧកតោកាគវិមដ្ឋ
 បីគំ បីគវណ្ណំ បីគង្គិកាសំ បីគង្គិកាសំ វិវេទ អដ្ឋ-
 ត្ថុអរុបសញ្ញំ ឯកោ ពហិទ្ធារុទានិ បស្សតិ បីគង្គិ-
 បីគវណ្ណានិ បីគង្គិកាសានិ បីគង្គិកាសានិ កានិ
 អភិកុយ្យ ជាឆាម បស្សនីតិ វិវិសញ្ញំ ហោតិ ឥន្ទ
 ទដ្ឋ អភិកាយតនំ ។ អដ្ឋត្ថុអរុបសញ្ញំ ឯកោ
 ពហិទ្ធារុទានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតក-
 វណ្ណានិ លោហិតកង្គិកាសានិ លោហិតកង្គិកាសានិ
 សេយ្យជាថី ឆាម ពទ្ធជីវកំ បុដ្ឋ លោហិតកំ លោ-
 ហិតកវណ្ណំ លោហិតកង្គិកាសានិ លោហិតកង្គិកាសានិ
 សេយ្យជា វ បទ តំ វត្ថុ ពារាណសេយ្យកំ
 ឧកតោកាគវិមដ្ឋ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហានិទ្ទេ

មានពន្លឺលឿន ប្រៀបដូចផ្កាកណ្តិកាលឿន មានពណ៌លឿន ជាទី
 ចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿន មានពន្លឺលឿន ពុំខ្លោះសោត រូប
 នោះ ប្រៀបដូចសំពត់ កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មីដ្ឋតាំងពី
 ភាស ហៅថា សំពត់លឿន មានពណ៌លឿន ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះ
 មានពណ៌លឿន មានពន្លឺលឿន យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលក្នុងមួយ មិនមាន
 សេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿន
 មានពណ៌លឿន ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿន មានពន្លឺលឿន
 គ្របសង្កត់នូវរូបតាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភាគ
 អញ្ជើង ភាគអញ្ជើញដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិកាយតនៈ
 ទី ៦ ។ បុគ្គលក្នុងមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយ
 ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបគ្របម មានពណ៌គ្របម ជាទីចង្អុលប្រាប់
 ថា នេះមានពណ៌គ្របម មានពន្លឺគ្របម ប្រៀបដូចផ្កាច្បារគ្របម
 មានពណ៌គ្របម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌គ្របម មានពន្លឺ
 គ្របម ពុំខ្លោះសោត រូបនោះ ប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសី
 មានសាច់មីដ្ឋតាំងពីភាស ហៅថា សំពត់គ្របម មានពណ៌គ្របម

ឧហោរិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាណវិរា អដ្ឋកថាយក្កតោ

លោហិតកាចិទស្សនំ លោហិតកាចិកាសំ ឃវខេវ
 អដ្ឋត្ថំអរូបសត្វំ ឃកោ ពហិទ្ធារូបាចិ ចស្សតិ
 លោហិតកាចិ លោហិតកាវណ្ណាចិ លោហិតកាចិទ-
 ស្សនាចិ លោហិតកាចិកាសាចិ តាចិ អកំកុយ្យ ជា-
 តាមិ ចស្សាមិទិ ឃវសត្វំ ហោតិ ឥទំ សត្តមំ អកិ-
 កាយតចំ ។ អដ្ឋត្ថំអរូបសត្វំ ឃកោ ពហិទ្ធារូបាចិ
 ចស្សតិ ឱនាតាចិ ឱនាតាវណ្ណាចិ ឱនាតាចិទស្សនាចិ
 ឱនាតាចិកាសាចិ សេយ្យជាចិ តាម ឱសចិការកា
 ឱនាតា ឱនាតាវណ្ណា ឱនាតាចិទស្សនា ឱនាតាចិកាសា
 សេយ្យជា វា ចន តំ វត្ថុំ ពារណសេយ្យកំ ឱក-
 តោកាភវិមដ្ឋំ ឱនាតំ ឱនាតាវណ្ណំ ឱនាតាចិទស្សនំ
 ឱនាតាចិកាសំ ឃវខេវ អដ្ឋត្ថំអរូបសត្វំ ឃកោ
 ពហិទ្ធារូបាចិ ចស្សតិ ឱនាតាចិ ឱនាតាវណ្ណាចិ
 ឱនាតាចិទស្សនាចិ ឱនាតាចិកាសាចិ តាចិ អកំកុយ្យ
 ជាតាមិ ចស្សាមិទិ ឃវសត្វំ ហោតិ ឥទំ អដ្ឋមំ
 អកិកាយតចំ ។ ឥនាចិ ទោ អាទទុ អដ្ឋ អកិកា-
 យតនាចិ ។

ឧហោរិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាណវិរា ពោលតំអកិកាយតនៈទាំង ៨

ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្ញុំរូប
 ខាងក្រៅជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមាន
 ពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម គ្របសន្តត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ ហើយមាន
 សេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភាគាអញដឹង ភាគាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាង
 នោះឯង នេះជាអកិកាយតនៈទី៧ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តី
 សម្គាល់ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្ញុំរូបខាងក្រៅជារូប-ស មានពណ៌-ស
 ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌-ស មានពន្លឺ-ស ប្រៀបដូចផ្កាយព្រឹក
 វែល-ស មានពណ៌-ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌-ស មានពន្លឺ-ស
 កុំខានសោត រូបនាមប្រៀបដូចសំពត់ក៏ភក្តីក្រុងពារណសី មានសាច់
 ម្តងទៀតវិញ ហៅថាសំពត់-ស មានពណ៌-ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះ
 មានពណ៌-ស មានពន្លឺ-ស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមាន
 សេចក្តីសម្គាល់ ខ្ញុំរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្ញុំរូបខាងក្រៅ ជារូប-ស
 មានពណ៌-ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌-ស មានពន្លឺ-ស គ្រប
 សន្តត់ខ្ញុំរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់ យ៉ាងនេះថា ភាគា
 អញដឹង ភាគាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអកិកាយតនៈ
 ទី៨ ។ ខ្នាតមាន អកិកាយតនៈ មាន ៨ ប្រការនេះឯង ។

សុន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

(១០០) អដ្ឋ ទោ ឥមេ អាណន្ទ វិមោក្ខា ។ កាតមេ

អដ្ឋ ។ រូបំ រូបាធិ មស្សតិ អយំ បមមោ វិមោក្ខា ។

អដ្ឋត្ថំអរូបសញ្ញំ តហិទ្ធារូបាធិ មស្សតិ អយំ មុតិយោ

វិមោក្ខា ។ សុករន្តរំ អធិទុត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ

វិមោក្ខា ។ សទ្ធសោ រូបសញ្ញាធិ សមតិក្កមា មជិ-

យសញ្ញាធិ អត្តតិកមា វាណត្តសញ្ញាធិ អមណសិកាវា

សុន្តបិដក វិយាគិយ មហាវគ្គ

(១០១) ម្នាលភានន្តរិវោក្ខ (ដទៃជាគ្រឿងប្រចាកភាសាវៈ) នេះមាន៨ប្រ-

ការ ។ វិមោក្ខ៨ប្រការគឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលបានខ្លួនរូបដ្ឋាន^(១) វែងឆើញ

រូបប្រតិកសិណា ពាំងឡាយ មាននិលកសិណាជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ១ ។

បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសម្គាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុងវែងឆើញខ្លួនរូបខាងក្រៅពាំង

ឡាយតិកសិណា មាននិលកសិណាជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលមាន

ចិត្តចុះសិបកាន់យានក្នុងវិល្លាសិណាដែលចរិស្ស្ន^(២) នេះជាវិមោក្ខទី ៣ ។

បុគ្គលដែលកន្លងខ្លួនរូបសញ្ញា^(៣) ដល់ខ្លួនសេចក្តីវិនាសនៃបដិមសញ្ញា^(៤)

មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្លួនមានក្តសញ្ញា^(៥) ដោយប្រការពាំងពួង ហើយ

១ រូបរាជរដ្ឋានដែលកើតពីកសិណាមានចំណងជាដើម ក្នុងភាពរៈទាំង៣២ មានសក់
ជាដើមដែលសន្មតជាជាវត្ថុខាងក្នុង ។ ២ បុគ្គលដែលបានឈានព្រះអារ្យយាន្តកសិណ
មាននិលកសិណាដើម ដែលចរិស្ស្នវិទ្ធិជាធាតុបុគ្គលទី ១ ទី ២ ។ ៣ សេចក្តីសម្គាល់
ក្នុងរូបរាជរដ្ឋាននិងអារម្មណ៍របស់ឈាននោះ ។ ៤ សេចក្តីសម្គាល់ដែលកើតឡើងដោយ
វត្ថុមានចក្ខុជាដើម ចំពោះលំនឹងអារម្មណ៍មានរូបជាដើម ។ ៥ សញ្ញា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
អារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា ឬសញ្ញាដែលផ្សេងគ្នា ។

ខណៈចរិតសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាវិរ អដ្ឋវិមាតា មជ្ឈិម

អនន្តោ អាគារសោតិ អាគារសាទញ្ចាយតនំ ឧប-
សម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ ធកុត្តោ វិមោត្តោ ។ សត្វសោ
អាគារសាទញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ
វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ បញ្ចមោ
វិមោត្តោ ។ សត្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម
នត្ថិ កតិញ្ញិ អាគារញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
អយំ នដ្ឋោ វិមោត្តោ ។ សត្វសោ អាគារញ្ចាយ-
តនំ សមតិក្កម្ម ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនំ ឧប-
សម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ សត្តមោ វិមោត្តោ ។ សត្វសោ
ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិក-
នំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ អដ្ឋមោ វិមោត្តោ ។
និមេ ទោ អាទន្ធ អដ្ឋ វិមោត្តោ ។

[១០២] ឯកាទិដ្ឋាហំ អាទន្ធ សមយំ ឧបុវេលាយំ
វិហារមិ នដ្ឋា ទេវញ្ចាយ តិរ អជ្ជតាលចិគ្រាទេ
បម្ភោកិសម្ពុត្តោ ។ អជ្ជទោ អាទន្ធ មារេ ចាបិមា

ខណៈចរិតសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសាវិរ វិមោត្ត ៤ ច្រើនច្រើនមា

បានដល់ខ្ញុំភាសាសាមញ្ញាយតនជ្ជាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាគារស
មិនមានទីចំផុតដូច្នោះ នេះជាវិមោត្តទី ២ ។ បុគ្គលដែលកន្លងខ្ញុំភាសាសា-
មញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់ខ្ញុំវិញ្ញាណញ្ញា-
យតនជ្ជាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីចំផុតដូច្នោះ នេះ
ជាវិមោត្តទី ៤ ។ បុគ្គលដែលកន្លងខ្ញុំវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយ
ប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់ខ្ញុំភាគិញ្ញាយតនជ្ជាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុង
ចិត្តថា ភ្នំចក្ខុចក្ខុមិនមានដូច្នោះ នេះជាវិមោត្តទី ៦ ។ បុគ្គលដែលកន្លង
ខ្ញុំភាគិញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់ខ្ញុំ
ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនជ្ជាន នេះជាវិមោត្តទី ៧ ។ បុគ្គលដែលកន្លង
ខ្ញុំទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបាន
ដល់ខ្ញុំសញ្ញាវេទយិកនិរោធ (សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញានិរោធ) នេះជា
វិមោត្តទី ៨ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ វិមោត្តមាន ៨ ប្រការនេះឯង ។

[១០២] ម្ចាស់អាទន្ធ សម័យមួយ ភព៌ភកបានគ្រាស់ជាដំបូងបាន
គង់នៅក្រោមដើមដាលនិរោធ ក្បែរភ្នំស្តុននៃពួក ក្នុងឧបុវេលាប្រ-
ទេសនិរោធ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ គ្រាខាងឯង ត្រូវមានទីក្នុងបុព្វល

សុត្តន្តបិដក វិយាគយស្ស បរាវន្ត

យេហាហំ តេទុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋា-
សិ ។ ឯកមន្តំ បិសោ ទោ អាទន្ត មារោ ចាចិមា
មំ ឯកនរោច បរិទិញាតុនាទំ កន្ត កកវា បរិទិញាតុ
សុគតោ បរិទិញាទកាលោនាទំ កន្ត កកវាតោតិ ឯវំ
វុត្តេ អហំ អាទន្ត មារំ ចាចិមន្តំ^(១) ឯកនរោចំ ធន
កហំ ចាចិម បរិទិញាយិស្សាមំ យាវ មេ កិក្ខុ ធន
សាវតា កវិស្សន្តំ វិយត្តា វិទីតា វិសារនា ពហុស្សតា
ធម្មធរា ធម្មាទុធម្មប្បដិបត្តា សាមីចំប្បដិបត្តា អទុធម្ម-
ចារិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្តុហេត្វា អាចិក្ខុស្សន្តិ
នោសស្សន្តិ បញ្ញាបេស្សន្តិ ចដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកដិ-
ស្សន្តិ ឧត្តាធិកវិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរិច្ឆារាទំ សហទន្មេន
សុនិក្ខហិតំ ចិក្ខុហេត្វា សច្ចានិហារិយំ ធម្មំ នោស-
ស្សន្តិ ។ ធន កាវហំ ចាចិម បរិទិញាយិស្សាមំ យាវ មេ
កិក្ខុ ធន ធន សាវតា កវិស្សន្តំ វិយត្តា វិទីតា វិសារនា

១. ១. ៣០៦ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគយស្ស បរាវន្ត

ទោកកថាគត លុះចូលដល់ហើយបានបិទនៅ ក្នុងទីដីសមគួរ ។
ម្ចាស់អាទន្ត លុះត្រូវទារមានចិត្តបាចបិទនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
និយាយយ៉ាងនេះនឹងគាត់ថា បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូម
ព្រះមានព្រះភាគ បរិទិញានៅ សូមព្រះសុគត បរិទិញានៅ បរិក្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ជាពាលគួរនឹងបរិទិញាន បេសព្រះមានព្រះ
ភាគហើយ ម្ចាស់អាទន្ត កាលចេញត្រូវទារ បាននិយាយយ៉ាងនេះហើយ
គាត់បានពោលពាក្យនេះទៅត្រូវទារ មានចិត្តបាចថា ម្ចាស់ទារ
មានចិត្តបាច ពួកកិក្ខុជាសាវិកាបេសកថាគតដែលឈ្លាស កងវិវ ភ្លៀវក្លា
ជាពហុស្សត ប្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិចក្កិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិចក្កិដីសម
គួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនខាន់ខាន ទាំងមិនខាន់រឿននូវវាទៈវៃន
ភាពារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្តិ កាំងទុក ចែក
ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនខាន់សន្តិកសន្តិទន្ធនូវបរិច្ឆារាទ ដែលកើត
ឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសន្តិកសន្តិទន្ធនដោយល្អ តាមពាក្យដែល
សមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន ឥរាជណារេ
គថាអកក៏មិនបានបរិទិញានដរាបនោះ ។ ម្ចាស់ទារមានចិត្តបាច ពួក
កិក្ខុ ជាសាវិកា បេសកថាគតដែលឈ្លាស កងវិវ ភ្លៀវក្លា ជា

ពហុស្សតា ធម្មទក ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្ប-
 ដិបន្នា ធម្មទុធម្មទារិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្ត-
 ហេត្វា អាចិក្កុស្សន្តិ នេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ
 បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកដិស្សន្តិ ឧត្តាធិករិស្សន្តិ
 ឧប្បន្នំ បរាប្បវាធំ សហទម្មេន សុធិត្តហិតំ ធិត្ត-
 ហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ នេសេស្សន្តិ ។
 ន តារាហំ ចាមិម បរិវិទ្យាយិស្សាមិ យាវ មេ
 ឧចាសកា ន សាវកា ករិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា
 វិសារតា ពហុស្សតា ធម្មទក ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នា
 សាមីចិប្បដិបន្នា ធម្មទុធម្មទារិយោ សកំ អាចរិយកំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិក្កុស្សន្តិ នេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ
 បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវិស្សន្តិ វិកដិស្សន្តិ ឧត្តាធិករិស្សន្តិ
 ឧប្បន្នំ បរាប្បវាធំ សហទម្មេន សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេត្វា
 សប្បដិហារិយំ ធម្មំ នេសេស្សន្តិ ។ ន តារាហំ
 ចាមិម បរិវិទ្យាយិស្សាមិ យាវ មេ ឧចាសកា ន
 សាវកា ករិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារតា ពហុស្សតា

ពហុស្សត ប្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គុផលធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គុ
 ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទៅមិនខាន់ខាន ទាំងមិនខាន់ខាន់ទៀន ខ្លួនវាខ្លះខ្លះ
 ភាពរូបស្មុំខ្លះ ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត កាំងទុក បើក
 ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនខាន់សន្តិភ័យសន្តិ ខ្លួនប្រែប្រួលវាដែលកើត
 ឡើងហើយ ឲ្យជាក់ច្បាស់ដែលសន្តិភ័យសន្តិបានដោយល្អ តាមពាក្យដែល
 សមហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន ដកបណា
 ទេ គង់គត មិនខាន់បរិវិទ្យាន ដកបនោះ ។ ម្ចាស់មានចិត្តបាច
 ពួកឧបាសក ជាសាវករបស់គង់គតដែលល្ងាស កង់វៃ ភ្លៀវភ្លា ជា
 ពហុស្សត ប្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គុផលធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គុ
 ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទៅមិនខាន់ខាន ទាំងមិនខាន់ខាន់ទៀន ខ្លួនវាខ្លះខ្លះ
 ភាពរូបស្មុំខ្លះ ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត កាំងទុក បើក
 ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនខាន់សន្តិភ័យសន្តិ ខ្លួនប្រែប្រួលវាដែលកើត
 ឡើងហើយ ឲ្យជាក់ច្បាស់ដែលសន្តិភ័យសន្តិបានដោយល្អ តាមពាក្យដែលសម-
 ហេតុ ហើយសម្តែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន ដកបណាទេ គង់-
 គតមិនខាន់បរិវិទ្យានដកបនោះ ។ ម្ចាស់មានចិត្តបាច ពួកឧបាសក
 ជាសាវករបស់គង់គតដែលល្ងាស កង់វៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សត

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

ធម្មធន ធម្មាទុធម្មប្បដិបត្តា សាមីចិប្បដិបត្តា អនុ-
 ធម្មនាវិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អា-
 ចិក្ខុស្សន្តិ ទេសស្សន្តិ បញ្ញាបេស្សន្តិ បដ្ឋាបេស្សន្តិ
 វិវិស្សន្តិ វិកដិស្សន្តិ ឧត្តាធិការស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរម្យវាធំ
 សហធម្មទ សុចិក្ខុហិតំ ចិក្ខុហេត្វា សប្បដិហារិយំ
 ធម្មំ ទេសស្សន្តិ ។ ទ តាវាហំ ចាមិម បវិនិក្ខាយំស្សា-
 មិ យាវ មេ ឥធំ ព្រហ្មចរិយំ ទ ឥទ្ធកោរ ករិស្សតិ
 ដីតញ្ច វិគ្គាវិកំ ពហុជញ្ញំ បុត្តភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ
 សុច្យកាសិតន្តិ ។ ឥទានេវ ទោ អាទទ្ធ អដ្ឋ ចារាវេ
 ចេតិយ មារោ ចាមិមា យេ ចាហំ តេទុបស្សន្តិមិ ឧបស្សន្តិ-
 មិក្ខា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ មិក្ខា ទោ អាទទ្ធ
 មារោ ចាមិមា មំ ឯកទរោច បវិនិក្ខាតុនាធំ កន្តេ កកវា

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ប្រាជ្ញនិទមិ ប្រតិបត្តិធមិសមគ្គុដលំធមិ ប្រតិបត្តិដីសមគ្គុ ប្រព្រឹត្ត
 ភាមធមិ នៅមិនខាន់ខាន ចាំមិនខាន់ខាន់បានរៀនខ្លាំងខ្លាំងភាពារ្យរបស់
 ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្តិ គាំទ្រ បើក ចែក ចែក ធ្វើឲ្យងាយ
 បាន ចាំមិនខាន់សន្តិសន្តិ ខ្ញុំបរម្យវាធំដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជា
 កិច្ចដែលសន្តិសន្តិបានដោយល្អ ភាពពាក្យដែលសមហេតុ ហើយ
 សម្តែងធមិប្រកបដោយពុទ្ធិបារ្យបាន ដកបណាទេ គឺជាគតិមិនខាន់
 បរិនិព្វានដកបនោះ ។ ម្នាលមារោចចិត្តបាប ព្រហ្មចារ្យរបស់ភវគក
 នេះ នៅមិនខាន់ខាន់ខ្លួន មិនខាន់ចម្រើន មិនខាន់ផ្សាយពេសក្ខន្ធស
 គេមិនខាន់ដឹងច្រើនគ្នា ចាំមិនខាន់ពេញចិត្តណា ដកបណា មួយទៀត
 ពួកវាទៅវាខឹងមនុស្សមិនខាន់ចេះសម្តែងបាន ដោយប្រពៃ ដកបណាទេ
 គឺជាគតិមិនខាន់បរិនិព្វាន ដកបនោះ ។ ម្នាលកាន់ខ្លួន ថ្ងៃនេះក្រុងមារ
 មោចចិត្តបាប បានចូលមករកភវគក ក្នុងបារាណិយ អម្បញ្ញិមិញ
 នេះឯង បានបិទនៅក្នុងទីដីសមគ្គុ ។ ម្នាលកាន់ខ្លួន លុះមារោចចិត្ត
 បាប បានបិទនៅក្នុងទីដីសមគ្គុហើយ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងភវគក
 ថា បរិនិព្វាននឹងចម្រើន ឥឡូវនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានពេ

ឧបាសម្ពិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភារណវិចិត្តបិដក

បរិវិញ្ញាតុ សុកតោ បរិវិញ្ញាតុ កាលោ ទាមិ កន្លៃ កតវតោ
 កាសិកា ទោ បទេសា កន្លៃ កតវតា វាចា ទ
 កាវាហំ ទាមិម បរិវិញ្ញាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុ ទ
 សាវកា កវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ទ
 សាវិកា កវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ឧបាសកា ទ សាវ-
 កា កវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ឧបាសិកា ទ សាវិកា
 កវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ឥនិ ព្រហ្មចរិយំ ទ ឥន្ទញ្ចវ
 កវិស្សតិ ធិតត្វ វិញ្ញាវិកំ ពហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ យាវ
 ទេវមនុស្សេហំ សុប្បកាសិកន្តិ ។ ឯតវហំ ទោ បទ
 កន្លៃ កតវតោ ព្រហ្មចរិយំ ឥន្ទញ្ចវ ធិតត្វ វិញ្ញាវិកំ
 ពហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ យាវ ទេវមនុស្សេហំ សុប្បកាសិ-
 កំ បរិវិញ្ញាតុ ទាមិ កន្លៃ កតវា បរិវិញ្ញាតុ សុកតោ

ឧបាសម្ពិទ្ធិសុត្តន្ត ពុទ្ធភារណវិចិត្តបិដក ៤ ព្យា

សូមព្រះសុតត បរិវិញ្ញាតេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ជា
 កាលនូវ ធីនិបរិវិញ្ញាត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ បានប្រាសព្រះវាចានេះថា ខ្ញុំលាមា
 មានចិត្តបាច ក្នុងកិក្ខុជាសាវិករបស់គាត់នៅមិនទាន់មាន ដកបណ្ណា ទ
 គាត់គឺមិនទាន់បរិវិញ្ញាតដកបណ្ណា ។ ក្នុងកិក្ខុជាសាវិករបស់គាត់
 នៅមិនទាន់មាន ដកបណ្ណា ។ ក្នុងឧបាសក ជាសាវិករបស់គាត់
 នៅមិនទាន់មានដកបណ្ណា ។ ក្នុងឧបាសិកាជាសាវិករបស់គាត់នៅ
 មិនទាន់មាន ដកបណ្ណា ។ ព្រហ្មចារ្យរបស់គាត់នេះ នៅមិនទាន់ខ្លាច
 ខ្លួន មិនទាន់ចម្រើន មិនទាន់វ្យាយៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា
 ទាំងមិនទាន់ពេញចម្ងាយ ដកបណ្ណា មួយទៀត ក្នុងទេវកានិងមនុស្ស
 មិនទាន់ចេះសម្តែងបានដោយច្រៀត ដកបណ្ណា (គាត់គឺ ក៏មិនទាន់បរិ-
 វិញ្ញាតដកបណ្ណា) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានខ្លាចខ្លួនហើយ បានចម្រើនហើយ បានវ្យាយៅសព្វ
 ទិសហើយ គេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញចម្ងាយហើយ ក្នុង
 ទេវកានិងមនុស្សចេះសម្តែងបានដោយល្អហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ បរិវិញ្ញាតេ វេ សូមព្រះសុតតបរិវិញ្ញាតេ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្នេ មហាវគ្គ

បរិវិញ្ញាណកាលោទាមិ កន្ត្ត កកវតោតិ ។ ឯវំ វុត្ត
 អហំ អាទទ្ធ ហាវំ ចាមិមន្តំ ឯតទភេតំ អប្បោស្សុក្កោ
 ភំ ចាមិម ហោហិ ទ ចិវំ តថាគកស្ស បរិវិញ្ញាណំ ភវិស្សតិ
 ឥតោ តំណ្ហំ មាសាទំ អន្ធរយេន តថាគតោ បរិវិញ្ញា-
 យិស្សតិ ឥទានេវ ទោ អាទទ្ធ អដ្ឋ ចារិលេ ចេតិ-
 យេ តថាគតេន សតេន សឡជាទេន អាយុសង្ខា-
 រោ និស្សដ្ឋោតិ ។ ឯវំ វុត្ត អាយស្នា អាទេច្ឆោ កកវតំ
 ឯតទភេត តិដ្ឋតុ កន្ត្ត កកវំ កកប្បំ តំដ្ឋតុ សុតតោ
 កកប្បំ តហុជនហិតាយ តហុជនសុទាយ លោកានុ-
 កម្មាយ អន្ធរាយ ហិតាយ សុទាយ ទេវមនុស្សា-
 ទន្តំ ។ អលំទាមិ អាទទ្ធ មា តថាគតំ យាចិ
 អកាលោទាមិ អាទទ្ធ តថាគតំ យាចយាយាតិ ។
 ទុតិយឡំ ទោ អាយស្នា អាទេច្ឆោ ។ ថេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ មហាវគ្គ

ចក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ឥឡូវនេះ ជាពេលគួរនឹងបរិវិញ្ញាណ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភានហើយ ។ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ កាលបើត្រូវមាន បាននិយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ ភថាគត ក៏បានរោលរាគ្យនេះទៅនឹងត្រូវមានចិត្តបាចថា
 ម្ចាស់មានចិត្តបាច ចូរអ្នកមានសេចក្តីរៀនរ្យាយតិចចុះ ការបរិវិញ្ញាណ
 របស់ភថាគត មិនយូរប៉ុន្មានទេ កន្លង ៣ ខែក៏បរិវ័យទៅ ភថាគតនឹង
 បរិវិញ្ញាណហើយ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ភថាគតមានសតិសម្បជញ្ញៈ
 បានដាក់អាយុសង្ខារក្នុងបាវលាចតិយអម្បញ្ញមិញ្ញនេះឯង ។ កាលបើ
 ព្រះមានព្រះភាន ទានពុទ្ធកម្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះភានខ្ញុំមាន
 កាយ ក៏បានក្រាបចង្អុលយាត់ព្រះមានព្រះភានដូច្នោះថា ចក្រព្រះអង្គ
 ជីវិតម្រឹម សូមព្រះមានព្រះភាន បិតនៅអស់មួយកាយកប្ប សូមព្រះ
 សុគតបិតនៅអស់មួយកាយកប្ប ដើម្បីច្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បី
 សេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តី
 ចម្រើន ដើម្បីច្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទៅគានិទមុស្សចាំវិ-
 ទ្យាយ ។ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ឥឡូវនេះ កុំឡើយ អ្នកកុំអន្លើរភថាគតឡើយ
 ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ឥឡូវនេះ មិនមែនជាពេលគួរ ដើម្បីកាពន្យាភថាគតទេ ។
 ព្រះភានខ្ញុំមានកាយ បានក្រាបចង្អុលជាគម្រប់ពីរជនផង ។ ថេ ។

បរោចនិព្វានសុត្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ឥន្ទ្រិយាទុក្ខវិវាទ

កតិយម្បិ ទោ អាយស្មា អាចាប្តា កកវន្តំ ឯតនភោច
 តិដ្ឋតុ កន្ត កកវា កម្បំ តិដ្ឋតុ សុកតោ កម្បំ
 ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មនាយ
 អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ នេវមនុស្សានន្តិ ។ សន្តិ-
 ហសិ ភំ អាទន្ធ កថាគតស្ស ពោធិន្តិ ។ ឯវំ កន្តតិ ។
 អថ កិញ្ចវហិ ភំ អាទន្ធ កថាគតំ យាវតតិយកំ
 អភិច្ចិឃ្មន្យសីតិ ។ សម្មុទា មេ តំ កន្ត កកវតោ
 សុតំ សម្មុទា បដិក្កហិតំ យស្ស កស្សចិ អាទន្ធ
 ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយាទា ការិកា ពហុលីកតា យាធិកតា
 វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិធិតា សុសមាទ្ធា សោ អាគម្ព-
 ហោ កម្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កម្បវសេសំ វា កថាគតស្ស
 ទោ អាទន្ធ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយាទា ការិកា ពហុលីកតា

បរោចនិព្វានសុត្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ពោលគំពីអាណាពរបស់ឥន្ទ្រិយា

ព្រះអាទន្ធមានកាយ បានក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ជាសម្រេចបី
 ជនជនដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតានៅ
 អស់មួយកាយកុមារ សូមព្រះសុភក បិតានៅអស់មួយកាយកុមារ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់ទេវតាខ្ពង់ខ្ពស់ទូលាយ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ អ្នកជឿ
 ពោធិក្ខណារបស់កថាគតវិដេវ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គជឿ ។
 ម្ចាស់អាទន្ធ កាលបើអ្នកជឿវិដេវ ហេតុអ្វី ក៏អ្នកនៅតែទទួលបាន
 ដល់ទៅ ៣ ជន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដីការនេះ ឱ្យព្រះអង្គ
 បានស្តាប់ក្នុងចំពោះព្រះករុក្តិ បានត្រង់ក្នុងចំពោះព្រះករុក្តិថា ម្ចាស់
 អាទន្ធ ឥន្ទ្រិយាទា ២ បើបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនហើយ បាន
 ធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅ
 ហើយ បានកាន់ទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធ
 អោយល្អហើយ ចុក្កលខោះ ចៅប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់នៅ គប្បីបិតានៅអស់
 មួយកាយកុមារ ឬលើស ជាងមួយកាយកុមារ ក៏បាន ម្ចាស់អាទន្ធ
 ២ឥន្ទ្រិយាទា ២ កថាគត បានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គ

យាធិកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិត្តា សុសមាទ្ធា
 អាណន្តមាណោ អាណន្ត តថាគតោ កម្សំ វា តិដ្ឋេយ្យ
 កម្សំវេសសំ វាតំ ។ សន្តបាសិ ភំ អាណច្ចាតិ ។
 ឃំ កណ្តតិ ។ តស្មាតិហានន្ត តុយ្ហេវេតំ ទុក្ខដំ
 តុយ្ហេវេតំ អបរាជំ យំ ភំ តថាគតោ ឃំ ឱណ្ណា-
 រិកោ ធិមិវត្ត កាយិវមាណេ ឱណ្ណារិកោ ឱកាសេ កាយិ-
 វមាណេ បាសត្តិ បដិវជ្ជិតុំ ន តថាគតំ យាចិ
 តិដ្ឋតុ កតវា(១) កម្សំ តិដ្ឋតុ សុកតោ កម្សំ ពហុ-
 ជនហិតាយ ពហុជនសុទាយ លោកានុកម្សាយ
 អក្កាយ ហិតាយ សុទាយ នេវមនុស្សានន្តិ សាច
 ភំ អាណន្ត តថាគតំ យាចេយ្យសិ នេ វ កេ វាចា
 តថាគតោ បដិក្កំមេយ្យ អថ តតិយកំ អធិវាសេយ្យ
 តស្មាតិហានន្ត តុយ្ហេវេតំ ទុក្ខដំ តុយ្ហេវេតំ អបរាជំ ។

១ ធម. ៣៤៤ កតវា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

បានធ្វើឱ្យដួលដាយានហើយ បានធ្វើឱ្យដាច់ទៅហើយ បានកាំងទុក
 រឿយៗហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធជាមួយហើយ ម្ចាស់
 កាន់ បើកថាគត ប្រាថ្នាខឹងបិតាទៅ គប្បីបិតាទៅអស់មួយកាយុកម្ស ឬ
 លើសជាតិមួយកាយុកម្សក៏បាន ។ ម្ចាស់កាន់ អ្នកដើម្បីទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជឿ ។ ម្ចាស់កាន់ ហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើ
 ទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ព្រោះគេថាគតបាន
 ធ្វើខំម្តងជាទ្បារិក បានធ្វើទុកាស ជាទ្បារិកយ៉ាងនេះហើយ អ្នកទៅ
 កែទិយលំសេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនភាពធនាគថាគតថា សូមព្រះ
 មានព្រះភោគ បិតាទៅអស់មួយកាយុកម្ស សូមព្រះសុភត បិតាទៅអស់
 មួយកាយុកម្ស ដើម្បីប្រយោជន៍ ផល់ដល់ច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ផល់
 ដល់ច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ផល់ទៅកាន់មនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នោះ
 សោះ ម្ចាស់កាន់ បើអ្នកភាពធនាគថាគត គេថាគតគប្បីយាត់វាចារបស់
 អ្នកត្រឹមតែពីរលើក កែផល់ទៅបីលើក គេថាគតគប្បីទទួល ម្ចាស់កាន់
 ព្រោះហេតុនោះ នេះជាអំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់
 អ្នកហើយ ។

បញ្ចប់វិញ្ញាណសុត្ត ពុទ្ធកាលាវារៈ ឥន្ទ្រិតាគុណវិវាទ

[១០៣] ឯកមិទាហំ អាទទ្ធ សមយំ រាជិត្តហិ
 វិហារមិ តិជ្ឈត្តរោ បព្វតេ ។ តត្រាថិ ទោ តាហំ
 អាទទ្ធ អាមន្តសិ រមណីយំ អាទទ្ធ រាជិត្តហំ រម-
 ណីយោ តិជ្ឈត្តរោ បព្វតោ យស្ស កស្សចិ អាទទ្ធ
 ចត្តារោ ឥន្ទ្រិតា ភាវិតា ពហុលីកតា យាធិកតា
 វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាទ្ធា សោ អា-
 កត្តមាទោ កម្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កច្យាវសេសំ វា ។
 តថាគតស្ស ទោ អាទទ្ធ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិតា ភាវិតា
 ពហុលីកតា យាធិកតា វត្តកតា បរិចិតា សុស-
 មាទ្ធា សោ(១) អាកត្តមាទោ អាទទ្ធ តថាគតោ
 កម្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កច្យាវសេសំ វាតិ ឯវម្បិ
 ទោ ភ្នំ អាទទ្ធ តថាគតោ ឱន្ទ្រវិកេ ធិមិត្ត
 កយិវមារោ ឱន្ទ្រវិកេ ឱកាសេ កយិវមារោ ទាសត្តិ
 បដិវជ្ឈិតុំ ឧ តថាគតំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភគវា កម្យំ
 តិដ្ឋតុ សុគតោ កម្យំ ពហុជនហិតាយ ពហុជន-

១ ឧ. លោកិ បទំ ១ ទិស្សនិ ។

បញ្ចប់វិញ្ញាណសុត្ត ពុទ្ធកាលាវារៈ ហាលធិកិអាទុកាពលសំនុំព្រា

[១០៣] ម្ចាស់ភានខ្ញុំ សម័យមួយ គថាគត គង់នៅលើភ្នំគង្គក្នុង
 ទៀញក្រុងរាជគ្រឹះឯណោះ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ក្នុងទីនោះឯង គថាគតបានពោល
 នឹងអ្នកថា ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ក្រុងរាជគ្រឹះជាទីគួរក្រេកអរ ភ្នំគង្គក្នុងជាទីគួរ
 ក្រេកអរ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ អង្វែរបាទ ទាំង ២ បើបុគ្គលណាមួយបានចម្រើនហើយ
 បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅ
 ហើយ បានកាន់ទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធ
 ដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលបើប្រាថ្នានឹងបិតនៅ ឥច្ចបិតនៅ
 អស់មួយកាយក្ស ឬលើសជាងមួយកាយក្សក៏បាន ។ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ
 ឯអង្វែរបាទ ទាំង ២ គថាគតបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានកាន់ទុករឿយ ។
 ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ
 កាលបើគថាគត ប្រាថ្នានឹងបិតនៅ ឥច្ចបិតនៅ អស់មួយកាយក្ស
 ឬលើសជាងមួយកាយក្ស ក៏បាន ម្ចាស់ភានខ្ញុំ កាលបើគថាគត
 បានធ្វើមិត្តជាឡាវិក ធ្វើឧកាសជាឡាវិក យ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅ
 កែមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនភាពធានាថាគតថា សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ បិតនៅអស់មួយកាយក្ស សូមព្រះសុគត បិតនៅអស់
 មួយកាយក្ស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសចក្តីសុខដល់ជន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

សុទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិកាយ
សុទាយ នេវមនុស្សានុត្តិ សនេ ភ្នំ អាណន្ត តថា-
តតំ យាចេយ្យសិ ធ្វេ វ តេ វាចា តថាតោ
បដិក្កុមេយ្យ អថ តតិយតំ អធិវាសេយ្យ តស្មា-
តិហានន្ត តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ អបរាទំ ។

[១០២] ឯកមិណហំ អាណន្ត សមយំ តត្រូវ រាជ-
ក្កហេ វិហារមិ តោតមធិត្រោណេ^(១) ។ បេ ។ តត្រូវ រា-
ជក្កហេ វិហារមិ ចោរឫទាតេ^(២) ។ តត្រូវ រាជក្កហេ
វិហារមិ វេការបស្សេ សត្តបណ្ណតុហាយំ^(៣) ។ តត្រូវ
រាជក្កហេ វិហារមិ សិកិលិបស្សេ កាឡសិលាយំ ។
តត្រូវ រាជក្កហេ វិហារមិ សីតវេនេ សប្បសោណ្ឌិក-
បញ្ញាវេ ។ តត្រូវ រាជក្កហេ វិហារមិ តោនាណាមេ ។
តត្រូវ រាជក្កហេ វិហារមិ វេឡុវេនេ កាលន្តកនិ-
វាបេ ។ តត្រូវ រាជក្កហេ វិហារមិ ជីវកម្មវេនេ ។
តត្រូវ រាជក្កហេ វិហារមិ មន្តកុច្ឆិស្មិ មិកណាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គ

ច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទៅតានិមនុស្សទាំងឡាយ ម្ចាស់គានខ្ញុំ
បើអ្នកអាចធានាថាគតៗ គប្បីយាត់វាចារបស់អ្នកត្រឹមតែពីរលើក តែដល់
បីលើក គឺថាគត គប្បីខ្យល ម្ចាស់គានខ្ញុំ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះថា
អំពើរបស់របស់អ្នកហើយ នេះថាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

[១០២] ម្ចាស់គានខ្ញុំ សម័យមួយ គឺថាគតនៅក្នុងគោតមនិគ្រោធន
ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ បេ ។ គឺថាគតនៅជិតគ្រោះជាទីខ្លាំងខ្លាចចោរ
ទៀចក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងសត្តបណ្ណតុហា (តុហាវដល
សខ្ពស់ដោយដើមសត្វបណ្ណត្រឹម) ភានិភ័ក្តិការជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។
គឺថាគតនៅក្នុងកាឡសិលា (ឬទៅ) ភានិភ័ក្តិសិកិលិ ទៀចក្រុងរាជគ្រឹះ
នោះឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងសប្បសោណ្ឌិកបញ្ញាវេ (ញាតាខត្រពាំងទឹក
ជាទីនៅនៃតសំ) ក្នុងសិកិលិ (ក្រែត្រពាំង) ទៀចក្រុងរាជគ្រឹះនោះ
ឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងតោនាណាមេ (អាណមជិតស្មិនិឈ្មោះតោនា) ជិត
ក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងវេឡុវេនេកាលន្តកនិវាចស្ថាន ជិត
ក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងជីវកម្មវេនេ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះ
ឯង ។ គឺថាគតនៅក្នុងមន្តកុច្ឆិមិកណាយវេនេ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។

១ ខ. និគ្រោធារាមេ ។ ២ ខ. ។ ឃ ។ ៣ ខ. វ. សត្តបណ្ណតុហាយំ ។

មហាបិណ្ឌសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាៈ ឥន្ទ្របិណ្ឌសុត្តេ

តត្រាមិ ទោ តាហំ អាទទ្ធ អាមន្តសី រមណីយំ អាទទ្ធ
 រាជក្កហំ រមណីយោ កិដ្ឋិក្ករោ បព្វតោ រមណីយោ
 តោតមនិក្រោតោ រមណីយោ ធារយ្យចារតោ រមណីយោ
 វេការមស្ស្ក សត្តបណ្ណតុហា រមណីយោ ឥសិកិលិបស្ស្ក
 កាឡសិលា រមណីយោ សិករិទ សយ្យសោណ្ឌិកា-
 បត្តារោ រមណីយោ តោតោរោ រមណីយោ វេឡុ-
 ទកលទ្ធកនិវោ រមណីយំ ជីវកម្មវិទំ រមណីយោ
 មន្តកុច្ឆិមិកាយោ យស្ស កស្សចិ អាទទ្ធ ចត្តារោ
 ឥន្ទ្របិណ្ឌ កាវិកា ពហុលីកតា យាជីកតា វត្តកតា
 អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាទ្ធា សោ អាត្ម័មាថោ
 កម្មំ កំ តិដ្ឋេយ្យ កម្មារសេសំ កំ ។ តថាគកស្ស
 ទោ អាទទ្ធ ចត្តារោ ឥន្ទ្របិណ្ឌ កាវិកា ពហុលីកតា
 យាជីកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាទ្ធា
 សោ(១) អាត្ម័មាថោ អាទទ្ធ តថាគតោ កម្មំ
 កំ តិដ្ឋេយ្យ កម្មារសេសំ កំតិ ឯវឡំ ទោ ភិ
 អាទទ្ធ តថាគតោ ឡុឡារកោ ធិមិត្តោ កយិវោ

១ ឧ. សេនី បទំ ឧច្ឆិ ។

មហាបិណ្ឌសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាៈ ពោលឥតិអាត្មាពររបស់ឥន្ទ្របិណ្ឌ

មហាបិណ្ឌសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាៈ ពោលឥតិអាត្មាពររបស់ឥន្ទ្របិណ្ឌ
 មហាបិណ្ឌសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាៈ ពោលឥតិអាត្មាពររបស់ឥន្ទ្របិណ្ឌ
 ត្រង់រាជ្រឹះ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម ភ្នំគិដ្ឋិក្ករោ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម គោតម-
 និក្រោត ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម ព្រោះសម្រាប់ទម្លាក់ម្ល៉ោះចារ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម
 សត្តបណ្ណតុហា ខាងភ្នំវេការៈ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម កាឡសិលាខាងភ្នំឥសិកិលិ
 ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម សយ្យសោណ្ឌិកបត្តារោ ក្នុងសិករិទ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម
 កេហុតាម ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម វេឡុវិទកលទ្ធកនិវោបណ្ណោ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម
 ជីវកម្មវិទំ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម មន្តកុច្ឆិមិកាយវិទំ ជាច័ន្ទ្រក្រេតកម្ម មហា
 បិណ្ឌសុត្តេ ឥន្ទ្របិណ្ឌ ២ បើបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនហើយ បានធ្វើ
 ឲ្យចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដួលជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនាំហើយ
 បានកំណត់រឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អ
 ហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នាចង់បិកនៅ គប្បីបិកនៅអស់មួយកាយកម្ម
 ឬលើសជាងមួយកាយកម្មក៏បាន ។ មហាបិណ្ឌសុត្តេ ឥន្ទ្របិណ្ឌ ២
 គោតមបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដួលជាយាន
 ហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនាំហើយ បានកំណត់រឿយ ។ ហើយ បាន
 សន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ មហាបិណ្ឌសុត្តេ បើគោតម
 ប្រាថ្នាចង់បិកនៅ គប្បីបិកនៅអស់មួយកាយកម្ម ឬលើសជាងមួយ
 កាយកម្មក៏បាន មហាបិណ្ឌសុត្តេ កាលបើគោតម ធ្វើនិមិត្តជាឡុឡារក

ឧទ្ធចារិកេ ឱកាសេ កយិវទានេ ចាសត្តិ បដិវឌ្ឍិតុំ ធន
 ភជាគតំ យាធំ តិដ្ឋតុ ភគវា កយ្យំ តិដ្ឋតុ សុគតោ
 កយ្យំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកា-
 ទុកម្យាយ អន្តាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានុ-
 សទេ ភំ អាទទុ ភជាគតំ យាទេយ្យសំ ទ្វេ វ ភេ
 វាវា ភជាគតោ បដិក្កិចេយ្យ អដ ភតិយកំ អដិវា-
 សេយ្យ ភស្មាតិហានទុ គុយ្យេវកំ ទុក្កដំ គុយ្យេវកំ
 អថាទ្ធិ ។

[១០៥] ឯកមិទាហំ អាទទុ សមយំ វិទេវ វេ-
 សាលិយំ វិហាមិ ឧទេទេ ចេតិយេ ។ កត្រាមិ ទោ
 តាហំ អាទទុ អាមាទ្តសំ វមណីយា អាទទុ វេសាលិ
 វមណីយំ ឧទេទំ ចេតិយំ យស្ស កស្សចិ អាទទុ
 ចត្តារោ វដ្ឋិទាវា ភាវិតា ពហុលីកតា យាធំកតា
 វត្តកតា អទុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាវុទ្ធា សោ អា-
 កដ្ឋមាថោ កយ្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កច្ចារិសេសំ វា ។

ធ្វើឧកាសជាឧទ្ធចារិយ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តី
 ច្បាស់លាស់បាន មិនអាចធានាថាគតថា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 បរិភោគសម្បូរមួយកាយក្សេម្បួល សូមព្រះសុភក ទ្រង់បរិភោគសម្បូរមួយកាយក្សេម្បួល
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នោះសោះ ម្ចាស់អាទទុ បើ
 អ្នកអាចធានាថាគតៗ ឆប្បិយាតំពាក្យអ្នកគ្រឹមតែ២ ថង់ចុំល្អោះ គង់នឹង
 ទទួលភាពធានាភិវារជាគម្រប់ៗ ដងមិនទាន់ ម្ចាស់អាទទុ ព្រោះហេតុ
 ដូច្នោះ នេះជាកំហើងរបស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

[១០៨] ម្ចាស់អាទទុ សម័យមួយ គឺជាគតានៅក្នុងឧទេទេចតិយ
 ទៀបក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ កាលគតានៅក្នុងឧទេទេចតិយនោះ បាន
 ប្រាប់អ្នកថា ម្ចាស់អាទទុ ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរក្រេកអរ ឧទេទេចតិយ
 ជាទីគួរក្រេកអរ ម្ចាស់អាទទុ អង្គិទាទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយ
 បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ
 បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានកំណើតរឿយៗ ហើយ បានសន្សំទុក
 ហើយ បានប្រារព្ធជាយល្អហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នានឹងបរិភោគ
 ឆប្បិបិភោគសម្បូរមួយកាយក្សេម្បួល ឬលើសជាងមួយកាយក្សេម្បួល ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវាវ ឥន្ទ្រិតតុល្យវគ្គ

តថាគតស្ស ទោ អាទទ្ធ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិតាណា ភាវិតា
 ពហុលីកតា យាទីកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា
 សុសង្ហាវា រោ អាគម្ព័យោ អាទទ្ធ តថាគតោ
 កប្បំ វ ឥន្ទ្រេយ្យ កប្បាវសេសំ វតិ វវម្បំ ទោ ត្វំ
 អាទទ្ធ តថាគតោ ឧទ្ធហិកោ ធិមិត្តោ កាយិវាទេ
 ឧទ្ធហិកោ ឧកាសេ កាយិវាទេ បាសក្កំ បដិវជ្ឈិកុ
 ទ តថាគតំ យាទិ ឥន្ទ្រតុ ភគវា កប្បំ ឥន្ទ្រតុ សុក-
 តោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុទាយ លោកា-
 ទុកម្បាយ អត្តាយ ហិតាយ សុទាយ នេវមនុស្សានុ
 សទេ ត្វំ អាទទ្ធ តថាគតំ យាទេយ្យាសំ ទ្វេ វ តេ
 វាថា តថាគតោ បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធ-
 វាសេយ្យ តស្មាតិហានទ្ធ តុយ្ហេវតំ ទុក្ខដំ តុយ្ហេវតំ
 អបរាទំ ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវាវ ហាលភិកិណ្ឌុភារាបសំនិទ្ធាទ

ម្នាលអាទទ្ធ ឯអង្គបុរាណិក ២ តថាគតបាទចម្រើនហើយ បាទធ្វើឲ្យច្រើន
 ហើយ បាទធ្វើឲ្យដូចជាយាទហើយ បាទធ្វើឲ្យជាទីនាំហើយ បាទភិក
 ទុកឡើយ ។ ហើយ បាទសន្សំទុកហើយ បាទប្រារាជដោយល្អហើយ
 ម្នាលអាទទ្ធ បើគេជាគតប្រាថ្នានឹងបិកាទៅ គប្បីបិកាទៅអស់មួយកាយុកប្ប
 បូលើសជាងមួយកាយុកប្ប ក៏បាទ ម្នាលអាទទ្ធ កាលបើគេជាគត
 ធ្វើនិមិត្តជាឧទ្ធហិក ធ្វើឧកាសជាឧទ្ធហិក យ៉ាងនេះហើយ គួរទៅតែ
 មិនកាច នឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាទឡើយ មិនកាចនាកថាគត
 ថា សូមប្រារាជប្រារាជ ទ្រង់បិកាទៅអស់មួយកាយុកប្ប សូមប្រារ
 សុគត ទ្រង់បិកាទៅអស់មួយកាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ផលជំនុំច្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ផលជំនុំច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ផលសក្ខីលោក ដើម្បី
 សេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ផលទៅកាន់
 មនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នោះសោះ ម្នាលអាទទ្ធ បើគួរកាចនាកថាគត ។
 គប្បីយាត់ពាក្យគួរក្រិមតែ ២ ដងប៉ុណ្ណោះ គង់នឹងទទួលកាចនាក្នុងវិវា
 ជាគម្រប់ ៣ ដងមិនទាន់ ម្នាលអាទទ្ធ ប្រារាហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើ
 ចាស់របស់គួរហើយ នេះជាកំហុសរបស់គួរហើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

(១០៦) ឯកុម្មិណ្ឌាហំ អាទទ្ធ សមយំ ឥនេវ វេ-
 សាលិយំ វិហារមិ តោតមតោ ចេតិយេ ។ បេ ។ ឥ-
 នេវ វេសាលិយំ វិហារមិ សត្តម្ហេ ចេតិយេ ។ ឥនេវ
 វេសាលិយំ វិហារមិ ពហុចុត្តេ ចេតិយេ ។ ឥនេវ
 វេសាលិយំ វិហារមិ សារទ្ធនេ^(១) ចេតិយេ ។ ឥនា-
 នេវ ទោ តាហំ អាទទ្ធ អដ្ឋ ចារាល ចេតិយេ
 អាមន្តសី រមណីយា អាទទ្ធ វេសាលី រមណីយំ ទុ-
 នេនំ ចេតិយំ មរណីយំ តោតមកំ ចេតិយំ រមណី-
 យំ សត្តម្ហំ ចេតិយំ មរណីយំ ពហុចុត្តំ ចេតិយំ
 រមណីយំ សារទ្ធនំ ចេតិយំ រមណីយំ ចារាលំ ចេតិយំ
 យស្ស កស្សចិ អាទទ្ធ ចត្តារោ ឥទ្ធិចាទា ការិកា
 ពហុលីកតា យាធិកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិត្តា
 សុសមារត្តា សោ អាត្មមាតោ កឃ្យំ វា តិដ្ឋយ្យ
 កឃ្យវសេសំ វា ។ ភថាភកស្ស ទោ អាទទ្ធ ចត្តារោ
 ឥទ្ធិចាទា ការិកា ពហុលីកតា យាធិកតា វត្តកតា

១ ឧ. សារទ្ធជ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

(១០៦) ខ្នាលកានទ្ធ សម័យមួយ ភថាភកនៅក្នុងតោតមកចេតិយ
 ជិតក្រុងវេសាលីខេងឯង ។ បេ ។ ភថាភកនៅក្នុងសត្តម្ហចេតិយ ជិតក្រុង
 វេសាលីខេងឯង ។ ភថាភកនៅក្នុងពហុចុត្តចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីខេ-
 ងឯង ។ ភថាភកនៅក្នុងសារទ្ធចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីខេងឯង ។ ខ្នាល
 កានទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ភថាភកនៅក្នុងបារាលចេតិយ ក្នុងវិថ្វខេបាន
 ប្រាប់អ្នកថា ខ្នាលកានទ្ធ ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរក្រេកអរ ឧទេសចេតិយ
 ជាទីគួរក្រេកអរ តោតមកចេតិយ ជាទីគួរក្រេកអរ សត្តម្ហចេតិយ ជា
 ទីគួរក្រេកអរ ពហុចុត្តចេតិយ ជាទីគួរក្រេកអរ សារទ្ធចេតិយ ជាទីគួរ
 ក្រេកអរ បារាលចេតិយ ជាទីគួរក្រេកអរ ខ្នាលកានទ្ធ ឥទ្ធិចាទា ឯង
 បើបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យ
 ដួចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានកាំងទុករឿយ ។ ហើយ
 បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះច្រើនប្រាថ្នាខឹង
 បិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយកាយក្ស ឬលើសជាងមួយកាយក្សក៏
 បាន ។ ខ្នាលកានទ្ធ ឯឥទ្ធិចាទា ឯង ភថាភកបានចម្រើនហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដួចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ លុទ្ធភាណវារៈ សំដៅដំណាច់

អនុដ្ឋិតា បរិនិព្វិតា សុសមាទ្វា សោ អាកត្តំមាថា
 អាណន្ទ តថាគតោ កម្មវ្យំ វា តិរដ្ឋយ្យ កម្មវារសេសំ
 វាតិ វរម្បិ ។ ច វ្យំ អាណន្ទ តថាគតោ ឱណ្ណារិកេ
 ធិមិក្កេ កយិវមាទេ ឱណ្ណារិកេ ឱកាលេ កយិវមាទេ
 ធាសក្កំ បដិវដ្ឋិវុំ ធិ តថាគតំ យាធិ តិដ្ឋតុ ភក-
 វា កម្មវ្យំ តិដ្ឋតុ សុតតោ កម្មវ្យំ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតា-
 យ សុទាយ ទេវមនុស្សានុំ សាច វ្យំ អាណន្ទ
 តថាគតំ យាទេយ្យសិ ទ្វេ វ ភេ វាថា តថាគតោ
 ចដិក្កិមេយ្យ អថ តតិយតំ អធិវាសេយ្យ តស្មាតិ-
 ហានន្ទ តុយ្ហេវតំ ទុក្ខដំ តុយ្ហេវតំ អចារុំ ធិ
 វរំ អាណន្ទ មយា បដិកត្តេវ អក្កាតំ សទ្ធវេហវ
 ចិយេហិ មតាមេហិ ចាតាការំ វិចាការំ អត្តាថា-
 ការំ តំ កុតេតុ អាណន្ទ លក្ខា យន្តំ ជាតំ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ លុទ្ធភាណវារៈ ហោសតិសំដៅដំណាច់

បាទតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បាទសន្សំទុកហើយ បាទប្រារព្ធដោយល្អ
 ហើយ ម្ចាស់អាណន្ទ បើកថាគតប្រាជ្ញាធិនិបិតោវា គច្ឆិបិតោវាអស់មួយ
 កាយុកច្យ ឬលើសជាងមួយកាយុកច្យក៏បាទ ម្ចាស់អាណន្ទ កាលបើកថាគត
 ធ្វើធិមិក្កជាឧទ្ធរិក ធ្វើឧកាសជាឧទ្ធរិក យ៉ាងនេះហើយ ក៏គួរទៅតែ
 មិនអាចធិនិយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនអាចធានាថាគតថា សូម
 ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់បិតោវាអស់មួយកាយុកច្យ សូមព្រះសុភត ទ្រង់
 បិតោវាអស់មួយកាយុកច្យ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ដទៃច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 សុខ ដល់ដទៃច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តី
 ចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទៅតាមធិមនុស្សចំនិ-
 ទ្ធកាយដូច្នេះសោះ ម្ចាស់អាណន្ទ បើអ្នកអាចធានាថាគត ។ គច្ឆិយោកំពាក្យ
 អ្នកត្រឹមតែ២៥ធីតុំល្អោះ គន្លងធិទ្ធកាយអាចធានាធីតុំល្អោះជាគម្រប់ៗធីតុំ
 ទាន ម្ចាស់អាណន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះជាកំពើទានរបស់អ្នកហើយ នេះ
 ជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ម្ចាស់អាណន្ទ ត្រង់កថាគតប្រាជ្ញាធិមុខហើយ
 យ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្រាត់ប្រាស សេចក្តីវិចារស សេចក្តីប្រែប្រួលចាក
 សត្វនិងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ជាទីពេញចិត្តចំនងអស់ តែធិនាមជាធម្មក
 ម្ចាស់អាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគច្ឆិបិតោវាសេចក្តីទៀងទាត់ មិន
 ព្រាត់ប្រាសក្នុងខ្លួនប្រវត្តិខេត្តិទីណា ធម្មជាតិណា កើតឡើងហើយ

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយស្ស មហាវគ្គ

ក្នុង សង្ខតំ បរិលាភនម្មំ កំ វក មា បល្ល័ង្កតិ ទេតំ ហំ ឯ
 វិជ្ជតិ ។ យំ ទោ បទេតំ អាទទ្ធ តថាភគេន ចត្តំ វង្គ
 ឌុត្តំ បហំ ឯ បដិធិស្សដ្ឋំ ឱស្សដ្ឋោ អាយុសង្ខារោ
 ឯកំសេន វាចា កាសិកា ន ចិវំ តថាភគស្ស ប-
 រិច្ឆាឯ ករិស្សតិ វតោ តិណ្ណំ មាសាឯ អន្ទយេន
 តថាភតោ បរិច្ឆាយិស្សតិ តត្វ(១) តថាភតោ
 ជីវិតហេតុ បុន បទ្ធាកមិស្សតិ ទេតំ ហំ ឯ វិជ្ជតិ
 អាយាមាទទ្ធ យេន មហាវង្គ យេន(២) ក្សជាតារសា-
 លា តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កទ្កេតិ ទោ
 អាយស្មា អាទេតោ ភកវតោ បទ្ធស្សសិ ។ មថទោ
 កកវំ អាយស្មតា អាទេន្ទេន សន្តិ យេន មហាវង្គ
 យេន(៣) ក្សជាតារសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
 អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមទ្កេសិ កច្ច ភំ អាទទ្ធ យាវ-
 តិកា ភិក្ខុ វេសាលី ឧបដិស្សាយ វិហារន្តិ តេ សព្វ

១ ១. វំ វង្គ ។ ២-៣ ១. ម. យេនវិ ចទំ ត្ថេ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តិកាយ មហាវគ្គ

មាទហើយ សង្ខារោកំវិនិហើយ វិនិមាទសេចក្តីវិនិមាទេវជាធម្មតា
 ធម្មជាតិទោះឯនី ចុត្តលេខិនិពោលយាត់ថា កុំវិនិមាទដូច្នោះ (ដោយហេតុ
 ណា) ហេតុខ្លះ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភានន្ត មួយទៀត ធម្មជាតិ
 ណា ដែលគេថាគេពាក់ចោលហើយ ខ្នាត់ចោលហើយ ជម្រះចោល
 ហើយ លះចង់ចោលហើយ បន្តរត់ចោលហើយ អាយុសង្ខារេវាគក
 ដាក់ចុះហើយ វាចកថាគកកាលដោយពិតថា បរិច្ឆោទ នៃគេថាគក
 មិនយូរឡើយ កន្លង ព្រៃ អំពីវិជ្ជាទះទៅ គេថាគកនឹងបរិច្ឆោទហើយ
 កថាគក នឹងត្រឡប់មកកាន់ធម្មជាតិទោះវិញទៀត ព្រោះហេតុនៃជីវិត
 ប៉ុណ្ណោះ (ដោយហេតុណា) ហេតុខ្លះ មិនមានឡើយ ម្នាលភានន្ត មក
 យើង នឹងទៅកាន់កូដាធារសាលា មាមហាវង្គ ។ ព្រះភានន្តមាន
 កាយ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមាតាព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះគន្លឹ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះមាតាព្រះភាគ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់កូដាធារសាលា មា
 មហាវង្គ មួយអន្លើដោយព្រះភានន្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះភានន្តមានកាយថា ម្នាលភានន្ត អ្នកចូរទៅ ឱ្យគូក
 ភិក្ខុទាំងប៉ុន្មាន ដែលអស្រ័យទៅ ក្នុងព្រៃវេសាលី ទាំងអស់នោះ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវៈ ភិក្ខុសង្ឃសង្ខិយាគាថា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវៈ ការទ្រង់ឱ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃ

ឧបដ្ឋានសាលាយំ សង្ខិយាតេហិតំ ។ ឯវំ កន្លែតិ ទោ
អាយស្មា អាណន្តោ កកវតោ ចដ៍ស្សុណិក្ខា^(១) យាវ-
តិកា ភិក្ខុ វេសាលី ឧបទំស្សយ វិហារន្តំ តេ សទ្ធ
ឧបដ្ឋានសាលាយំ សង្ខិយាតេត្វា យេន កកវំ តេទុប-
សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវំទេត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតោ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ
កកវន្តំ ឯគណេន សង្ខិបតិកោ កន្លែ ភិក្ខុសង្ឃោ
យស្សទាទិ កន្លែ កកវំ កាលំ មញ្ញតិកំ ។

មកជួបជុំក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ។ ព្រះភានន្តមានកាយ ទទួលព្រះចន្ទល
នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ឱ្យភិក្ខុភិក្ខុវាំងជុំគ្នា
ដែលគាស្រីយនៅក្នុងក្រុងវេសាលី ទាំងអស់នោះ មកជួបជុំក្នុងឧបដ្ឋាន-
សាលា ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិទនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះ
ភានន្តមានកាយ បិទនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃប្រជុំគ្នាហើយ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ជ្រាបនូវកាលគួរ ក្នុងកាល
អន្សារនេះ ។

[១០៧] ឌដទោ កកវំ យេន ឧបដ្ឋានសាលា
តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មញ្ញាត្ត អាសនេ ទិ-
សិទិ ។ ទិសង្កំ ទោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

[១០៧] ត្រាងោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់
ឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់លើកាសនដែល
គេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទាន

១ ឧ. ម. ចដ៍ស្សុត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ទី២៣ វិយាគិយស្ស ចហារិទ្ធ

តស្មាភិហា ភិក្ខុវេ យេ ភេ(១) មយា ធម្មា អភិញ្ញា(២)
 ទេសិកា ភេ វេ សាទុកំ ទុក្ខហេត្វា អាសេវិតញ្ចា
 ការេតញ្ចា ពហុលីកាតញ្ចា យថយំនំ ព្រហ្មចរិយំ
 អន្ធនិយំ(៣) អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិ-
 តាយ ពហុជនសុទាយ លោកានុកម្មាយ អន្តាយ
 ហិតាយ សុទាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កកមេ ច
 ភេ ភិក្ខុវេ ធម្មា មយា អភិញ្ញា ទេសិកា យេ
 ភេ(៤) សាទុកំ ទុក្ខហេត្វា អាសេវិតញ្ចា ការេតញ្ចា
 ពហុលីកាតញ្ចា យថយំនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនិយំ
 អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុ-
 ជនសុទាយ លោកានុកម្មាយ អន្តាយ ហិតាយ
 សុទាយ ទេវមនុស្សានំ ។ សេយ្យចីនំ ។ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារោ ឥន្ធិបាណ

១ ខ. វេ ។ ២ ខ. ភិក្ខុវេ ។ ៣ អន្ធនិយំ ។ ៤ ឆ. វេ វេ ។

សុត្តន្តបិដក ទី២៣ វិយាគិយស្ស ចហារិទ្ធ

ក្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈ
 នេះ គប្បីកាំងនៅអស់កាលអន្ធនិយំ គប្បីកម្កល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយ
 ទៀត សាសនព្រហ្មចរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជន
 ច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា
 និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 គេថាគតសម្តែងហើយដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ធម៌ទាំងឡាយនោះ អ្នកទាំង-
 ឡាយគប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេព ចម្រើន ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ គប្បី
 កាំងនៅអស់កាលអន្ធនិយំ គប្បីកម្កល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត
 សាសនព្រហ្មចរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា
 និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគេ-
 ថាគតសម្តែងហើយដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម អ្នកទាំងឡាយគប្បីរៀនដោយប្រពៃ
 ហើយសេព ចម្រើន ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដោយប្រការដូច្នោះ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះភិក្ខុចម្រើន ។ អ្វីខ្លះ ។ ភិក្ខុវេ ។ ភិក្ខុវេ ។ ភិក្ខុវេ ។ ភិក្ខុវេ ។ ភិក្ខុវេ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ អភិញ្ញាទេសិកនិទានបិ

បញ្ចុដ្ឋិយានិ បញ្ចុ ពលានិ សត្តុ ពោជ្ឈន្តិ អរិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ មរត្តា ។ ឥមេ ទោ ភេ(១) ភិក្ខុវេ ធម្មា មយា
 អភិញ្ញា ទេសិកា យេ ភេ(២) សាទុកំ ទុក្ខហេត្វា កេ-
 សេវិត្វា កាវេត្វា ពហុលីកាត្វា យថយំ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ អនុធិយំ អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ កធស្ស ពហុជនហិ-
 តាយ ពហុជនសុទាយ លោកាទុកម្យាយ អក្កាយ
 ហិតាយ សុទាយ ទេវមនុស្សានុដ្ឋិ ។ អថទា ភគវា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ហន្តនានិ ភិក្ខុវេ អាមន្តយានិ កេ
 វយធម្មា សង្ការា អប្បនាទេន សម្សនេន ន ចិវ
 តថាភគស្ស បរិនិព្វានំ ភវិស្សតិ ឥតោ ភិក្ខុវា មាសានំ
 អន្តរេន តថាភតោ បរិនិព្វាយិស្សតិ ។ ឥនបរោច
 ភគវា ឥនំ វគ្គន សុគតោ អថាបរំ ឯតនរោច សត្តា(៣)

១ ខ. ភេតិ ចរំ ភិក្ខុ ។ ឆ. ហិ ។ ២ ខ. ម. ភេ ហិ ។ ៣ ឥតោ ចរំ ខតោ-
 បិយយេន្តកេ ចរិបញ្ចោ វិយោ មញ្ញំ... ទុក្ខស្សន្តំ ភវិស្សនិទិ វិស្សន្តំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ ពោលអំពីអភិញ្ញាទេសិកនិទាន

អង្រ្កិយ ៨ ពលៈ ៨ ពោជ្ឈន្តិ ៧ អរិយមគ្គប្រកថដោយអង្គ ៨ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអន្លើន
 គប្បីកម្ពស់នៅអស់កាលជ័យ្យ មួយទៀត សាសនព្រហ្មចរិយៈនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
 ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ
 ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគង់ឥតសម្តែងហើយ
 ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម អ្នកទាំងឡាយ គប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេព
 ចម្រើន ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដោយប្រការដូច្នោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ភថាភគនឹងដាស់តឿនអ្នកទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយ មានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយចូរញ៉ាំង
 កិច្ចទាំងពួងឲ្យសម្រេចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទចុះ ចរិនិព្វាននឹងមានដល់
 ភថាភគមិនយូរឡើយ កន្លង ៣ ថ្ងៃ អំពីថ្ងៃនេះទៅ ភថាភគនឹងបរិនិព្វាន
 ហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយ ព្រះសុគត
 ជាសាស្តា លុះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល
 ដូច្នោះ ក៏ទៅទៀតថា

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយស្ស ចហវន្តោ

[១០៥] ធម្មាភិ ច យេ វុទ្ធា
 យេ ពាលា យេ ច ចណ្ឌិតា
 អន្តរា ចេវ ធលិទ្ធា ច
 សព្វេ មច្ចុបកយថា ។
 យថាមិ កុម្មការស្ស
 កតំ មត្តិករាជំ
 ទុទ្ធកត្តា មហន្តត្ត
 យត្តា បត្តំ យត្តា អាមតំ
 សត្វំ កេធមវិយន្តំ
 ឯវំ មច្ឆាន ជីវិតំ ។

អថាបរិ ឯកធរេច សត្តា
 បរិបត្តោ វយោ មយ្ហិ
 បរិវត្តំ មម ជីវិតំ
 ចហាយ វេ កមិស្សមិ
 កតំ មេ សរណមត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយ ចហវន្ត

[១០៥] ពួកជនណា ។ ពោះបីក្មេងក្តី ចាស់ក្តី ពាលក្តី បណ្ឌិត
 ក្តី អ្នកមានក្តី អ្នកក្រក្តី ជនទាំងអស់នោះ តែងមាន
 សេចក្តីស្លាប់នៅពីមាត់មុខ ។ កាជំងឺ ដែលស្លូតធ្លាក់ធ្វើ
 ហើយ ពោះបីកូចក្តី ជំងឺ ផ្លូវក្តី នៅក្តី កាជំងឺទាំងអស់
 នោះ មានកិរិយាបែកច្នាយជាទីបំផុត យ៉ាងណា ជីវិត-
 របស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ព្រាសោស្តា ព្រង់មានព្រះចន្ទល ដូច្នោះ កៅទៀតថា

វ័យរបស់គាត់ ចាស់ហើយ ជីវិតរបស់គាត់ មាន
 ប្រមាណតិច គាត់គន្លឹះលំបេះស្លូតទាំងឡាយ ហើយទៅ
 ឯទីពឹងចំពោះខ្លួន គាត់គកបានធ្វើខ្ញុំហើយ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណារិ វេសាលីយា ចម្ពីមទស្សនំ

អប្បមត្តា សតីមន្តោ
សុសីលា ហោជ ភិក្ខុរោ
សុសមាហិតសង្កម្មា
សចិត្តមនុក្ខេ ។
យោ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ
អប្បមត្តោ វិហារិស្សតិ^(១)
បហាយ ជាតិសំសារិ
ទុក្ខស្សន្តំ តវិស្សតិ ។
ពុទ្ធភាណារិ ឥតិយំ^(២) ។

[១០៧] អដទោ ភគវា មុត្តស្ថានសមយំ និវាសេត្វា
មត្តចរិវាទាយ វេសាលី ចិណ្ណាយ ចារិសំ វេសា-
លីយំ ចិណ្ណាយ ចរិទ្វា បញ្ញាភត្តំ ចិណ្ណាទាតប្ប-
ជំគ្គុត្តោ ចាតាវលោកិតំ^(៣) វេសាលី អបលោកេតោ
អាយស្សន្តំ អាទន្តំ អាមន្តសំ ឥនំ មច្ឆិមតំ អាទន្ត
តថាភតស្ស វេសាលីយា នស្សន្តំ តវិស្សតិ អាយា-
មាទន្ត យេន ភណ្ណក្កាមោ តេទុបសង្កម្មិស្សាមាតិ ។

១ ឧ. វិហស្សតិ ។ ឧ. វិហស្សតិ ។ ២ ឧ. ឥតិយំ ។ ឧ. ឥតិយំ ។ ៣ ឧ. ឧតាចលោកិតំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណារិ វេសាលី ធម្មីមទស្សនៈ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រមាទ ត្រូវមានស្មារតី
មានសីលល្អ មានគម្រោះកម្មលំនឹងល្អ ចូររក្សាចិត្តរបស់ខ្លួន
ឲ្យរឿយៗ ចុះ ។ ភិក្ខុណាមិនប្រមាទ ហើយនៅក្នុង
ធម៌វិន័យនេះ (ភិក្ខុនោះ) នឹងលះបង់ជាភិសន្សារហើយ
ធ្វើឲ្យព្រះនិព្វាន ជាទីចម្រើនក្នុងពុទ្ធបរិវារនោះ ។
ចប់ ពុទ្ធភាណារិ ទី ៣ ។

[១០៧] ត្រាវនោះ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន៍បាត្រ និងចរិ
ក្នុងមុត្តស្ថានសមយ ទ្រង់ពុទ្ធជំណើរចូលទៅចិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងវេសាលី
លុះរស្មីចេញចិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ ទ្រង់ត្រឡប់អំពីចិណ្ណបាត
ក្នុងវេលាខាងក្រោយកត់ ទ្រង់ជាត្រឡូកមើលឲ្យក្រុងវេសាលីដូចជាដំរី
ដែលត្រឡូកវេលាមើល (ឲ្យទីខាងក្រោយ) ហើយត្រាស់នឹងព្រះភាគនូវ
មានអាយុថា ម្នាលអាទន្ត តថាភត ឃើញក្រុងវេសាលីម្តងនេះជា
មច្ឆិមទស្សនៈ (ការឃើញចម្រុក) ម្នាលអាទន្ត មក ឃើងនឹងទៅកាន់
កណ្តាត្រាម ។

ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្សា អនុបោ កកវតោ បទ្ធស្សេ-
 សិ ។ អថទោ កកវំ មហតា ភិក្ខុសង្ឃោ ធម្មិ
 យេន កណ្ណត្តាមោ តនវសិ ។ តត្រ សុទ្ធំ កកវំ កណ្ណ-
 ត្តាមេ វិហរតិ ។ តត្រ ទោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តសិ
 ចតុន្នំ ភិក្ខុវេ ធម្មានំ អនុពោតា អប្បដិវេតា ឯវមិទំ
 ធម្មមន្ទានំ សទ្ធាវតំ សំសវិតំ មមញ្ជេវ តុម្ហាតក្ស ។
 កកមេសំ ចតុន្នំ ។ អវិយស្ស ភិក្ខុវេ សីលស្ស
 អនុពោតា អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធម្មមន្ទានំ សទ្ធាវតំ
 សំសវិតំ មមញ្ជេវ តុម្ហាតក្ស ។ អវិយស្ស ភិក្ខុវេ
 សមាធិស្ស អនុពោតា អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធម្ម-
 មន្ទានំ សទ្ធាវតំ សំសវិតំ មមញ្ជេវ តុម្ហាតក្ស ។

ព្រះភានន្តមានកាយុ ទទួលព្រះបទ្ធស្សេព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកណ្ណ
 ព្រះអង្គ ។ សំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តុន្តដំណើរទៅដល់
 កណ្ណត្រាម ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បាទពូថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់នឹងក្នុងកណ្ណត្រាមនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាន
 ព្រះភាគ បាទព្រាស់ដឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគក
 ក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ គ្រាប់ភ្លើងរំពៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត)
 អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបាទព្រាស់ដឹង មិនបាទ
 ចាក់ដុះខ្លួនចម្រើន ៦ យ៉ាង ។ ចម្រើន ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគកក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ គ្រាប់
 ភ្លើងរំពៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបាទព្រាស់ដឹង
 មិនបាទចាក់ដុះខ្លួនចម្រើន ៦ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគកក្តី អ្នក
 ទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ គ្រាប់ភ្លើងរំពៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង
 យ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបាទព្រាស់ដឹង មិនបាទចាក់ដុះខ្លួនចម្រើន ៦ យ៉ាង ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ចក្កវិយាយច្បាប់

អរិយោយ ភិក្ខុវេ បញ្ញាយ អនុពោតា អប្បដិវេតា
 ឯវមិទំ ធិយមទ្វាទំ សទ្ធាវិតំ សំសវិតំ មមញ្ជេវ តុម្ហា-
 កកញ្ច ។ អរិយោយ ភិក្ខុវេ វិមុត្តិយា អនុពោតា
 អប្បដិវេតា ឯវមិទំ ធិយមទ្វាទំ សទ្ធាវិតំ សំសវិតំ
 មមញ្ជេវ តុម្ហាកកញ្ច ។ តយិទំ ភិក្ខុវេ អរិយំ សីលំ
 អនុតុន្តំ បដិវិន្តំ អរិយោ សមាធិ អនុតុន្តោ បដិវិន្តោ
 អរិយោ បញ្ញា អនុតុន្តា បដិវិន្តា អរិយោ វិមុត្តិ អនុ-
 តុន្តា បដិវិន្តា ឧត្តិញ្ញា កវកល្ហា ទំណា កវខេត្តិ
 ធន្តិណានិ បុទត្តវេតិ ។ ឥនមវេច ភគវា ឥទិ
 វត្វាទ^(១) សុគតោ អថាបវំ ឯតនវេច សត្វា

១. វ. វិញ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ពោលអំពីអរិយធម៌ ៤ យ៉ាង

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភក្តិ អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទាលទៅ
 ក្រាច់វង្កាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអន្លែងយ៉ាងនេះ ព្រោះវិភមិទបាទក្រាស់
 ដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លួនអរិយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភក្តិ
 អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទាលទៅ ក្រាច់វង្កាត់ទៅ អស់កាលជាយូរ
 អន្លែងយ៉ាងនេះ ព្រោះវិភមិទបាទក្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ដុះខ្លួនអរិយ-
 វិមុត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសីលនោះឯង ដែលបុគ្គលបាទ
 ក្រាស់ដឹង បានចាក់ដុះហើយ អរិយសមាធិដែលបុគ្គលបាទក្រាស់ដឹងបាន
 ចាក់ដុះហើយ អរិយបញ្ញាដែលបុគ្គលបាទក្រាស់ដឹង បានចាក់ដុះហើយ
 អរិយវិមុត្តិដែលបុគ្គលបាទក្រាស់ដឹង បានចាក់ដុះហើយ កវកល្ហា គឺ
 សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភព ក៏សូន្យទៅ ខ្សែ គឺកល្ហា ដែលភាចនាំសត្វអំពី
 ភពមួយទៅភពមួយក៏អស់ទៅ ភពថ្មីទៀត ក៏មិនមានក្នុងកាលដ៏វិបាក
 ទៀយ ។ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់មានព្រះចន្ទលដូច្នោះហើយ ព្រះ
 សុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់មានព្រះចន្ទលដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះ
 រាទៅទៀតថា

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បហវន្តោ

[១១០] សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច
 វិមុត្តិ ច អនុត្តរា
 អនុត្តរា ឥមេ ធម្មា
 គោតមេន យសស្សីនា
 ឥតិ ពុទ្ធា អភិក្ខាយ
 ធម្មមត្តាតិ(១) ភិក្ខុនំ
 ទុក្ខស្សន្តន្តិ(២) សត្តា
 ចក្កមា បរិចិក្ខតោតិ ។

[១១១] តត្របិ សុទ្ធំ ភគវំ កណ្ណត្តាមេ វិហារន្តោ
 ឯកនេវ តហុលំ ភិក្ខុនំ ធម្មំ កថំ ករោតិ ឥតិ សី-
 លំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា សីលបរិការិតោ សមាធិ
 មហាប្បលា ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិការិតា
 បញ្ញា មហាប្បលា ហោតិ មហានិសំសោ បញ្ញាបរិការិតំ
 ធិត្តំ សម្មនេវ វាសវេហំ វិមុត្តតិ សេយ្យថីទំ កាមា-
 សវំ ភវំសវំ អវិជ្ជាសវំតិ ។

១ ១. ម. ធម្មត្តាសិ ។ ២ ១. ម. ទុក្ខស្សន្តករោ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បហវន្តោ

[១១០] ធម៌ទាំងនេះ គឺសីល សមាធិ បញ្ញា និងវិមុត្តិ ដ៏ប្រ-
 សើ ព្រះគោតមព្រះអង្គមានយស បានគ្រាស់ដឹងហើយ
 ព្រះពុទ្ធគ្រាស់ដឹង យ៉ាងនេះហើយ ទើបសម្តែងធម៌
 ប្រាប់ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាមានចក្ខុ ទ្រង់ធ្វើ
 ឲ្យព្រះនិព្វានជាដំបូង វិនិច្ឆ័យ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ។

[១១១] បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គន្លង់នៅ ក្នុងកណ្តាគ្រាម
 គោរ ទ្រង់ធ្វើធម៌កថាចាំច្រើន ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីល
 ដូច្នោះ សមាធិដូច្នោះ បញ្ញាដូច្នោះ សមាធិវិសេសអប់រំ ដោយសីលហើយ
 វេទន៍មានផលច្រើន មានការនិសង្សច្រើន បញ្ញាវិសេសអប់រំ ដោយ
 សមាធិហើយ វេទន៍មានផលច្រើន មានការនិសង្សច្រើន ចិត្តវិសេស
 អប់រំ ដោយបញ្ញាហើយ វេទន៍ច្របូចចេញដោយប្រពៃចាកភាសវៈទាំង-
 ឡាយ គឺ កាមាសវៈ ភវិសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

មហាបរិវិញ្ញាសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពាក្យបរិយាយទេសនាថា

[១១២] អដទោ កកវា កណ្ណត្តាមេ យថាភិវន្តំ
 វិហរិត្តា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អាមន្តសិ អាយាមាណន្ត
 យេន ហត្ថិត្តាមោ អម្ពត្តាមោ ជម្ពត្តាមោ យេន(១)
 កោកនតំ ភេទុបសន្តមិស្សាមាតិ ។ ឃិវំ កន្តេតិ ទោ
 អាយស្មា អាណន្តោ កកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។ អដទោ
 កកវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃោ សន្និ យេន កោកនតំ
 តនវសិ ។ តត្រ សុនំ កកវា កោកនតវេ វិហរិតិ
 អាណន្តេ ទេតិយេ ។ តត្រ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តសិ
 ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ មហាបរិយាយេ ទេសស្សាមិ តំ
 សុណាថ សាទុកំ មនសិករោថ កាសិស្សាមិ ។
 ឃិវំ កន្តេតិ ទោ ភេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។
 កកវា ឯតនរោថ

១ ឃ. ហត្ថិតាមោ ។ ច ។ អម្ពតាមោ ... ជម្ពតាមោ ... យេន ។ ម. ហត្ថិតាមោ
 យេន អម្ពតាមោ យេន ជម្ពតាមោ យេន ។

មហាបរិវិញ្ញាសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ពោលអំពីមហាបរិយាយទេសនា

[១១២] គ្រាខាង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្ណត្រាម
 កាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធអគ្សស្រីយ ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអាណន្តមាន
 អាយុមកថា ម្ចាស់អាណន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់ហត្ថិត្រាម អម្ពត្រាម
 ជម្ពត្រាម និងកោកនតវេ ។ ព្រះអាណន្តមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់កោកនតវេ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ
 ជាច្រើនអង្គ ។ ប៉ុន្តែពុំថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាណន្ត-
 ភិយ ជិតកោកនតវេនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កថាភក្កនិសម្ព័ន្ធ
 មហាបរិយាយទេសនា ៤ នេះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ដោយប្រពៃចុះ កថាភក្កនិសម្ព័ន្ធច្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះ
 បន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា

[១១៣] ឥត កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឯវំ វិទយេយ្យ សម្មុទា
មេតំ អាវុសោ កកវតោ សុតំ សម្មុទា បដិក្កហិតំ អយំ
ធម្មោ អយំ វិទយោ ឥទំ សុត្តុ សាសនន្តិ តស្ស
កិក្ខុវេ កិក្ខុវោ កាសិតំ ទេវំ អភិទន្តិត្យំ ធម្មដិក្ខោ-
សិត្យំ ។ អទភិទន្តិត្យា អម្មដិក្ខោសិត្យា តាធិ បទ-
ព្យញ្ញាចាធិ សាទុកំ ឧត្តហេត្វា សុត្តុ ឱសារេត្វាធិ(១)
វិទយេ សទ្ធិស្សត្វាធិ ។ តាធិ ចេ សុត្តុ ឱសារិយ-
មាចាធិ វិទយេ សទ្ធិស្សិយមាចាធិ ទ ទេវំ សុត្តុ ឱ-
សារន្តិ(២) ទ ច វិទយេ(៣) សទ្ធិស្សន្តិ ។ ធិដ្ឋមេតុ កត្តត្យំ
អត្វា ឥទំ ទ ទេវំ តស្ស កកវតោ វិទយេ ឥមស្ស ច
កិក្ខុវោ ធុត្តហិតន្តិ ឥតិ ហេតំ កិក្ខុវេ ធម្មេយ្យាដ ។
តាធិ ចេ សុត្តុ ឱសារិយមាចាធិ(៤) វិទយេ សទ្ធិស្សិ-
យមាចាធិ សុត្តុ ចេ(៥) ឱសារន្តិ វិទយេ ចេ សទ្ធិស្សន្តិ ។

១ អ. ឧរាធនភាគី ។ ២ អ. ឧ. ឧរាភិ ។ ៣ ឧ. ទ វិទយេ ។ ៤ ឧ. ឧរាវិ-
យមាចាធិ ។ ៥ ឧ. ម. ចេវ ។

[១១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោល
យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសាទាំងឡាយ ពាក្យខ្លះ ខ្ញុំបានស្តាប់ បាន
ទទួលបានពោះព្រះភក្ត្រ ខែព្រះមានព្រះភាគថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ
នេះជាពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ កុំកាលត្រេកអរ កុំកាលយាត់ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ លុះ
អ្នកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រេកអរ មិនទាន់យាត់ហើយ ត្រូវរៀនឲ្យច្រ
ង់និព្វត្តនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្តាប់សូន្យមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀប
ប្រៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនិព្វត្តនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំង-
ឡាយ ស្តាប់សូន្យមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបប្រៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅ
ហើយ មិនប្រជុំចុះនិមិត្តមានក្នុងព្រះសូត្រផង មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផង
ទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិន
មែនជាព្រះភក្ត្រដ៏កា ចេសព្រះមានព្រះភាគនោះទេ ជាពាក្យដែលភិក្ខុនេះ
រៀនខុសដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំង-
ឡាយ ត្រូវចោលពាក្យខ្លះចេញ ។ បទនិព្វត្តនៈទាំងនោះ កាលបើ
អ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់សូន្យមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបប្រៀបមើលក្នុងព្រះ
វិន័យទៅហើយ ក៏ប្រជុំចុះក្នុងព្រះសូត្រផង ប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផង ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ពាក្យមហាបទេសកថា

ធិដ្ឋមេត្ត កន្ត្រំ អន្តា ឥទំ កស្ស កតវតោ វចនំ ឥមស្ស
ច កិក្ខុហោ សុត្តហិតន្តិ ឥទំ កិក្ខុវេ បឋមំ មហាប-
ទេសំ ជាយេយ្យថ ។

[១១៤] ឥទ បទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិវ វធម្យ អមុក-
ស្មី យាម អាភិសេ សធម្មា វិហារតិ សត្តេហ សទាមា-
ត្តោ កស្ស មេ សង្ឃស្ស សមុទា សុតំ សមុទា
បដិក្ខហិតំ អយំ ធម្មា អយំ វិទយោ ឥទំ សត្ត សា-
សន្តិ កស្ស កិក្ខុវេ កិក្ខុហោ ភាសិតំ ទេវ អភិទន្ធិ-
តត្ថំ ធម្មដិក្ខោសិតតត្ថំ ។ អទភិទន្ធិត្តា អប្បដិក្ខោសិតត្តា
តាធំ បទព្យញ្ជាចាធំ សាទុកំ ធម្មាហោត្តា សុត្ត ឱសា-
រេតព្វាធំ វិទយេ សទ្ធស្សេតព្វាធំ ។ តាធំ ទេ សុត្ត
ឱសារិយមាចាធំ វិទយេ សទ្ធស្សិយមាចាធំ ទ ទេវ
សុត្ត ឱសរន្តិ ទ ច វិទយេ សទ្ធស្សន្តិ ។ ធិដ្ឋមេត្ត
កន្ត្រំ អន្តា ឥទំ ទ ទេវ កស្ស កតវតោ វចនំ កស្ស
ច កិក្ខុសង្ឃស្ស^(១) ធិដ្ឋមេត្ត ឥតិ ហោតំ កិក្ខុវេ

១ ឱ. ម. សង្ឃស្ស ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ពេលកំពីមហាបទេសកថា

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះ
ពុទ្ធដ៏ការបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលភិក្ខុនេះរៀនត្រូវល្អហើយដោយ
ពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេស
ជាបឋមនេះចុះ ។

[១១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពាលយ៉ាង
នេះថា ព្រះសង្ឃនៅក្នុងអាវាសន៍ណោះ មានទាំងភិក្ខុជាច្រើនមានទាំងភិក្ខុ
ជាប្រធាន ខ្ញុំបានស្តាប់បានឮលឺចំពោះមុខព្រះសង្ឃនោះថា នេះជាធម៌
នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំកាលត្រេកតរ កុំកាលយាត់ទូតាសិតរបស់
ភិក្ខុនោះឡើយ ។ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រេកតរ មិនទាន់យាត់
ហើយត្រូវរៀននូវបទនិងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឱ្យចាំល្អ ហើយស្នូនមើលក្នុង
ព្រះសូត្រប្រៀបប្រដៅមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនិងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាល
បើអ្នកទាំងឡាយ ស្នូនមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបប្រដៅមើលក្នុងព្រះវិន័យ
ទៅហើយ មិនប្រក្កុំចុះក្នុងព្រះសូត្រផង មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផងទេ ។
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែន
ជាព្រះពុទ្ធដ៏កា របស់ព្រះមានព្រះភាគទេ ជាពាក្យដែលភិក្ខុសង្ឃនោះ
រៀនទុសដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

ធម្មេយ្យាថ ។ តានិ ចេ សុត្តេ ឱសារិយមាណាមិ វិទ-
យេ សទ្ធសង្កាយមាណាមិ សុត្តេ ចេ ឱសារិទ្ធិ វិទយេ ចេ
សទ្ធិស្សន្តិ ។ ធិដ្ឋមេត្ត កន្តត្ថំ អន្តា ឥទំ តស្ស កកវ-
តោ វចនំ តស្ស ច សង្កស្ស សុកហិតន្តិ ឥទំ ភិក្ខុវេ
នុតិយំ មហាបទេសំ ធារេយ្យាថ ។

[១១៥] ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវ វិទេយ្យ អម្ម-
កស្មី បាម អាភិសេ សម្ពហុលា ថេរា ភិក្ខុ វិហារន្តិ
ពហុស្សុតា អាគតាតមា ធម្មទរា វិទយទរា មាតិកា-
ទរា តេសំ មេ ថេរាទំ សម្មទា សុតំ សម្មទា បដិក្ខហិ-
តំ អយំ ធម្មោ អយំ វិទយោ ឥទំ សត្ត សាសនន្តិ
តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ ភាសិតំ ទេវ អភិទន្តិតត្ថំ ។ ថេ ។
ច វិទយេ សទ្ធិស្សន្តិ ។ ធិដ្ឋមេត្ត កន្តត្ថំ អន្តា
ឥទំ ច ទេវ តស្ស កកវតោ វចនំ តេសញ្ច ថេរាទំ
នុត្តហិតន្តិ ឥតិ ហេតំ ភិក្ខុវេ ធម្មេយ្យាថ ។ តានិ ចេ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

ធម្មវេចាលពាក្យន្តិះចេញ ។ បទនិទ្ទក្ខន្តន្តិះចេញ កាលមេអ្នកទាំង-
ឡាយ ស្ទើរមើលក្នុងព្រះសូត្រ ច្រៀមច្រៀមមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ
ក៏ប្រជុំពួកគ្នាព្រះសូត្រផង ព្រាកផ្គុំគ្នាព្រះវិន័យផង ។ អ្នកទាំងឡាយធម្ម
ផល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគនោះ ដែលព្រះសង្ឃនោះរៀនត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយធម្មវេចាលពាក្យនេះថា ទេសជាគម្រប់ពីរនេះចុះ ។

[១១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធម្មវេចាល
យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាថេរាច្រើនអង្គ ទៅក្នុងភាវសង្ខារនោះ សុទ្ធតែជា
ពហុស្សុត ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រ-
ទ្រង់មាតិកា ទ្រទ្រង់ស្តង់ ទ្រទ្រង់ទូល ចំពោះមុខព្រះថេរាទាំងនោះថា នេះ
ជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យច្រៀមប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំពាលគ្រេកអនើនភាសិត របស់ភិក្ខុ
ទោរឡើយ ។ ថេ ។ បទនិទ្ទក្ខន្តន្តិះចេញ មិនព្រាកផ្គុំគ្នាព្រះវិន័យ ។
អ្នកទាំងឡាយ ធម្មវេចាលពាក្យនេះថា នេះមិនមែន
ជាព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះទេ ជាពាក្យដែលព្រះថេរា
ទាំងនោះរៀនខុសដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
អ្នកទាំងឡាយ ធម្មវេចាលពាក្យន្តិះចេញ ។ បទនិទ្ទក្ខន្តន្តិះចេញ

ឧបាសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ ពុទ្ធភាសនា បទដ្ឋកថា

សុត្ត ឱសារិយមាណាមិ ។ ល ។ វិទយេ សទ្ធិស្សន្តិ ។
 ធិដ្ឋមេត្ត កន្តត្ថំ អន្តា ឥទំ តស្ស កតវតោ វចនំ តេ-
 សញ្ច ថេរោនំ សុតហិតន្តិ ឥទំ ភិក្ខុវេ តតិយំ មហា-
 បទេសំ ជារយ្យថ ។

(១១៦) ឥទ បទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វិទយេ អ-
 មុកស្មី ធាម អាវាសេ ថេរោ ភិក្ខុ វិហរតិ ពហុស្សុតោ
 អាគតាគមោ ធម្មទរោ វិទយេទរោ មាតិកាទរោ តស្ស
 មេ ថេរស្ស សម្មទា សុតំ សម្មទា ចដិក្កហិតំ អយំ
 ទម្មោ អយំ វិទយោ ឥទំ សុតុ សាសនន្តិ តស្ស
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ ភាសិតំ ទេវ អភិទន្ធិតត្ថំ ធម្ម-
 ជិក្ខាសិតត្ថំ ។ អទភិទន្ធិត្ថា អប្បជិក្ខាសិត្ថា
 តាមិ បទព្យាណាមិ សាទុកំ ឧត្តហេត្វា សុត្ត
 ឱសារេត្វាមិ វិទយេ សទ្ធិស្សិត្វាមិ ។ តាមិ ទេ
 សុត្ត ឱសារិយមាណាមិ វិទយេ សទ្ធិស្សិយមាណាមិ ទ
 ទេវ សុត្ត ឱសាន្តិ ទ ទ វិទយេ សទ្ធិស្សន្តិ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ ពុទ្ធភាសនា ពោលគំរឹធហោប្រទេសគំរឹ ៤

កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងព្រះសូត្រ ។ បេ ។ ប្រាកដក្នុងព្រះ
 វិន័យ ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់ខ្ញុំវិសេសក្នុងចូលចិត្តក្នុងពាក្យទេវថា ទេវ
 ជាព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលព្រះថេរៈទាំងនោះរៀន
 ត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំ
 ទុកខ្ញុំឧបាសម្ព័ន្ធនេះ ជាគម្រប់ ព្យ ទេវចុះ ។

(១១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោល
 យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាថេរៈនៅក្នុងភាវសង្ខារនោះជាពហុស្សុត ចេះចាំក្នុង
 គម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា ខ្ញុំបាទស្តាប់បាទ
 ទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈគន្លងនោះថា ទេវជាធម៌ ទេវជាវិន័យ ទេវជា
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ កុំកាលត្រេកអរ កុំកាលយាត់ខ្ញុំភាសិតរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។
 លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនខានត្រេកអរ មិនខានយាត់ហើយ គប្បីរៀនខ្ញុំ
 បទនិក្ខេព្យញ្ជនៈទាំងនោះទ្រព្យ ហើយស្ទង់មើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀប
 ធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនិក្ខេព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នក
 ទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅ
 ហើយ មិនប្រជុំពុះក្នុងព្រះសូត្រផង មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផងទេ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវរិ ចុន្ទកម្មារបុគ្គវគ្គ

អថទោ ភកកា មហាតា ភិក្ខុសង្ឃោន សន្និ យេន
 ចារា គណសរិ ។ តត្រ សុនំ ភកកា ចារាយំ វិហារតិ
 ចុន្ទស្ស កម្មារបុគ្គស្ស អម្ពវេន ។ អស្មេន្ទសិ ទោ
 ចុន្ទោ កម្មារបុគ្គោ ភកកា តិវ ចារំ អនុប្បត្តោ
 ចារិយេ វិហារតិ មយ្ហំ អម្ពវេនតិ ។ អថទោ ចុន្ទោ
 កម្មារបុគ្គោ យេន ភកកា តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិកា ភកកន្តំ អតិវាទេកា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីទិ ទោ ចុន្តំ កម្មារបុគ្គំ ភកកា ធម្មិយា
 កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទមេសិ សមុត្តេជេសិ
 សម្មហំសេសិ ។ អថទោ ចុន្ទោ កម្មារបុគ្គោ
 ភកកា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទ-
 មិតោ សមុត្តេជិតោ សម្មហំសិតោ ភកកន្តំ ឯក-
 ទរោច អធិវាសេតុ មេ កន្តេ ភកកា ស្វាតហាយ
 ភក្កំ សន្និ ភិក្ខុសង្ឃោនតិ ។ អធិវាសេសិ ភកកា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវរិ ប្រិនិទាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ

ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាដំណើរទៅដល់ក្រុងបាវា ព្រមដោយ
 ភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បានព្យាដំណើរ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវេន
 (ប្រៃសាយ) របស់នាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ (កូនជាន់មាស) ទៀបក្រុងបាវា
 នោះ ។ នាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ បានព្យាដំណើរថា ព្រះមានព្រះភាគស្តេចមក
 ដល់ក្រុងបាវា ឥឡូវនេះទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវេនរបស់កាតាអញ ទៀបក្រុង
 បាវា ។ គ្រានោះ នាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអន្តិយក្នុង
 ទីសមគួរ ។ លុះនាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ អន្តិយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហោន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថា ។ លំដាប់នោះ នាយចុន្ទកម្មារបុគ្គ កាលដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហោន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចកិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលឥត្តរបស់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីទាន់ក្នុងវិច្ឆ័យស្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួល

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

តុណ្ហិការវេន ។ អថេវា ចុន្ទោ កង្ការបុត្តោ ភគវតោ
 អនិកសំ វិទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្តា
 បទក្កិណំ កត្តា បក្កាមិ ។ អថេវា ចុន្ទោ កង្កា-
 របុត្តោ តស្សា វត្តិយា អច្ចយេន សកេន ឱវេសនេ
 បណ័តំ ទាននិយំ កោជនិយំ បដិយានាមេត្តា ប-
 ហូតត្វា សូការមន្ទរំ ភគវតោ កាលំ អាណនាមេ-
 សំ កាលោ កន្ត ឱដ្ឋិតំ កត្តន្តំ ។ អថេវា ភគវា
 បុព្វសមយំ ឱវេសេត្តា បត្តិមីវាមាណាយ សន្និ កិក្កុ-
 សង្ឃេន យេន ចុន្ទស្ស កង្ការបុត្តស្ស ឱវេសនំ តេនុ-
 បសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា បញ្ញត្តាសនេ ឱសីនិ ។ ឱសន្ត
 ទោ ភគវា ធុន្តំ កង្ការបុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ ចុន្ត
 សូការមន្ទរំ បដិយត្តំ តេន មំ បរិវិស យំ បទក្កំ ទាន-
 និយំ កោជនិយំ បដិយត្តំ កិក្កុសង្ឃំ បរិវិសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

និមន្តដោយភុណ្ណិកាព លុះនាយចុន្តកង្ការបុត្ត បានដឹងច្បាស់ថា ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកវិស្សិយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចេញទៅ ។ លុះកន្លងក្រីនោះ
 ទៅហើយ ទើបនាយចុន្តកង្ការបុត្ត ក៏ឱ្យគេចាត់វែងខាងនិយាយា-
 ហារមានរសជ័តិសា ព្រមទាំងសូកមន្ទរៈ^(១)ដ៏ច្រើន ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយ
 ឱ្យគេទៅក្រាបទូលកត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បរិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលគួរហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្ងៀមស្ងៀមជាប់ប្រាកដចិត្ត ក្នុងបុព្វសមយំ ហើយស្តេចចូលទៅ
 កាន់លំនៅរបស់នាយចុន្តកង្ការបុត្ត ជាមួយនិងភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏គង់លើកាសនវែងលេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់គន្លឹះហើយ ក៏ក្រាស់នឹងនាយចុន្តកង្ការបុត្តថា ម្ចាស់នាយចុន្ត សូក-
 មន្ទរៈណា ដែលអ្នកភាក់ភែងហើយ ចូរអ្នកអង្គុសភថាគកដោយសូក-
 មន្ទរៈនោះចុះ ឯខាងនិយាយាហារវែងណា ដែលអ្នកភាក់ភែង
 ហើយ ចូរអ្នកអង្គុសភិក្ខុសង្ឃដោយខាងនិយាយាហារនោះចុះ ។

១ ពាក្យថា សូកមន្ទរៈ បាននិយាយប្រែក្នុងវិស្សនិក្ខេបដោយស្តេចយល់ ។
 ចូរយល់ថា សូកមន្ទរៈនេះ ជាឈ្មោះកោដនៃលក្ខណៈភែងត្រូវភាគព្រះនៃសូកមន្ទរៈ
 ម្នាក់ ។ អង្គុសថា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ បុព្វបុត្រវគ្គ

ឯវំ កន្តេតិ ទោ ចុន្ទោ កាឡាបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សត្តា
 យំ អហោសិ សូត្រាមន្តំ បដិយត្តំ ភេទ ភគវន្តំ បរិវិសិ
 យំ បទត្តំ ទានជិយំ កោដជិយំ បដិយត្តំ ភេទ
 ភិក្ខុសង្ឃំ បរិវិសិ ។ អថទោ ភគវ ចុន្តំ កាឡា-
 បុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ ចុន្ត សូត្រាមន្តំ អវសិដ្ឋំ តំ
 សោត្តេ ធិទណាហិ ជាហន្តំ ចុន្ត បស្សាមិ សនេវកេ
 លោកេ សនារកេ សត្រហ្មកេ សស្សមណាព្រាហ្ម-
 ណិយា បដាយ សនេវមទុស្សាយ យស្ស តំ បរិកុត្តំ
 សម្មា បរិណាមំ កន្ទេយ្យ អញ្ញត្រ តថាគតស្សាតិ ។
 ឯវំ កន្តេតិ ទោ ចុន្ទោ កាឡាបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សត្តា
 យំ អហោសិ សូត្រាមន្តំ អវសិដ្ឋំ តំ សោត្តេ ធិទណិក្ខា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរិ ច្រើននាយបុព្វបុត្រ

នាយបុព្វបុត្រ ទទួលព្រះបទល្អព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏អង្គុសព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូត្រមន្តៈ
 ដែលខ្លួនភក់ភែនហើយ អង្គុសភិក្ខុសង្ឃដោយទាទើយគោដឺយាហារ
 ដទៃ ដែលខ្លួនភក់ភែនហើយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 នឹងនាយបុព្វបុត្រថា ម្ចាស់នាយបុព្វ សូត្រមន្តៈណាបស់អ្នកដែល
 នៅសល់ អ្នកចូរកប់ទូសូត្រមន្តៈនោះក្នុងរណ្តៅទៅ ម្ចាស់នាយបុព្វ ក្នុង
 លោក (នេះ) ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសព្វ
 ព្រមទាំងសមណាព្រាហ្មណ៍ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេព និងមនុស្សដ៏សេស
 គថាគរមិនឃើញបុគ្គលណាមួយដែលបរិភោគនូវសូត្រមន្តៈនោះ ហើយ
 សូត្រមន្តៈនោះគប្បីដល់នូវកិរិយារលួយទៅដោយល្អឡើយ រៀវរលីវភែ
 គថាគរចេញ ។ នាយបុព្វបុត្រទទួលព្រះបទល្អព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កប់សូត្រមន្តៈដែលនៅសល់នោះក្នុងរណ្តៅ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ
 អភវំនេត្វា ឯកមន្តំ ចិសីនិ ។ ឯកមន្តំ ចិសីន្តំ
 ទោ ធុន្តំ កុញ្ញាបុត្តំ ភកវំ ធម្មិយា កថាយ សន្ត-
 ស្សេត្វា សមាទេបត្វា សនុត្តេជេត្វា សម្មហំសេត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថទោ ភកវតោ ធុន្តស្ស
 កុញ្ញាបុត្តស្ស ភត្តំ កុញ្ញាវស្ស ទរោ អាតោ ឧបន្និ
 លោហិតចក្កន្តិកា សពាណ្ណា វេននា វត្តន្តំ មរណន្តិ-
 កា ។ តាមិ(១) សុនំ ភកវំ សតោ សម្មជាលោ មធំ-
 វំសេសិ អវិហញ្ញាមាទោ ។ អថទោ ភកវំ អាយស្មន្តំ
 អាទន្តំ អាមន្តេសិ អាយាមាទន្ត យេន កុសិទាក
 តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា
 អាទន្តោ ភកវតោ បច្ចុស្សាសិ ។

១ ឧ. ម. ៣ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគន្ថយកុន្តិវិសមគួរ ។ លុះនាយចុកខ្នុរ-
 ចុក គន្ថយកុន្តិវិសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ឱ្យឃើញច្បាស់
 ឱ្យកាន់យក ឱ្យអាចហាន ឱ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ហើយគំក្រោកចាក
 ភាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នាង់កត្តបេស
 នាយចុកខ្នុរចុកចេញហើយ ព្រះភាព ដំឡើងក៏កើតឡើង វេទនា
 ដំក្រៀវក្រា កើតអំពីលោហិតច្បុក្កន្តិកាពាធ (ភាពាធចុះព្រះលោហិត)
 ជិតនឹងដល់ខ្លូរមរណៈ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានព្រះ ព្រះមានព្រះភាគ
 មានព្រះសតិវិនិសម្បជញ្ញៈមិនបានលំបាក ទ្រង់អត់សន្តិក៏ខ្លូរវេទនានោះ
 បាន ។ រើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអាទន្តមានកាយ
 មកថា ម្ចាស់អាទន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិទាក ។ ព្រះអា-
 ទន្តមានកាយ ទទួលព្រះបន្ទូល ខែព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

ចំសីទិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ករុណតិ ទោ អាយស្មា អាណេត្តា
 កកវតោ បដិស្សុត្តា ចតុត្តុណំ សង្ខារំ បញ្ញាបេសិ ។
 ចំសីទិ កកវំ បញ្ញាត្តោ អាសនេ ។ ចំសង្ខារំ ទោ កកវំ
 អាយស្មា អាណន្តំ អាមន្តសិ ឥឡំ ទេ ត្រំ អាណន្ត
 ចានិយំ អាហារ ចិច្ចាសិកោស្មិ អាណន្ត ចិវិស្សាមីតិ ។
 ឯវំ កុត្តោ អាយស្មា អាណេត្តា កកវន្តំ ឯតនកេច ឥតានិ
 ករុណ បញ្ញាមត្តានិ សកដសតានិ អភិក្កន្តានិ^(១) តំ
 ចក្កច្រំ ឧទតំ បរិតំ លុទ្ធាតំ អាវិលំ សន្តតិ អយំ
 ករុណ កកុទទទិ^(២) អវិទូរេ អប្រោទកា សាតោទកា សិ-
 តោទកា សេតោទកា សុបតិក្កា ទេណិយា ឯតុ កកវំ
 ចានិយញ្ច ចិវិស្សតិ កត្តានិ ច សីតិកវិស្សតិ^(៣) ។
 ធុតិយម្បិ ទោ កកវំ អាយស្មា អាណន្តំ អាមន្តសិ ។
 ឥឡំ ទេ ត្រំ អាណន្ត ចានិយំ អាហារ ចិច្ចាសិកោស្មិ

១ ឧ. ម. អភិក្កន្តានិ ។ ២ ឧ. កកុទ ទទី ។ ឧ. កកុទ ទទី ។ ៣ ឧ. ច. សីតិ
 វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

កថាគកអន្តិយសិទ ។ ព្រះអាណន្ត មានអាយុ ទទួលព្រះបដ្ឋុល ខែ
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ហើយក៏ក្រាលសង្ខារដ៏
 មានដាន់ ២ ថ្ងៃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នឹងលើកាសនៈវេល
 ព្រះអាណន្តក្រាលថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ នឹងលើកហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអាណន្ត មានអាយុថា ខ្ញុំលាអាណន្ត ចូរអ្នកទៅដង្ហែក
 មកទ្រូតថាគកដោយឆាប់ ខ្ញុំលាអាណន្ត កថាគក ស្រែកទឹកណាស់
 កថាគកនឹងឆាប់ទឹកបន្តិច ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអាណន្តមានអាយុ ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន អម្បញ្ញមិញ្ញានេះ រទេះចំនួន ៥០០
 គេបន្លឺទៅហើយ ទឹកនោះគឺច គង់រទេះក៏គឺន ល្អក៏វិវា ញូមក
 បពិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ស្តីនកុពុះជិតទៅនេះ មានទឹកថ្លា មានទឹក
 មានសេដ្ឋិស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករង មានកំពង់ក៏ស្រួល
 ជាទីគួរត្រេកអរ ក្នុងស្តីន្តិះ ព្រះមានព្រះភាគនឹងសោយទឹកក៏បាន នឹង
 ស្រង់ព្រះកាយ ទ្រូតជាក់ស្រួលក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 នឹងព្រះអាណន្តមានអាយុ ជាគម្រប់ពីរដងទៀតថា ខ្ញុំលាអាណន្ត ចូរអ្នកទៅ
 ដង្ហែកមកទ្រូតថាគកដោយឆាប់ ខ្ញុំលាអាណន្ត កថាគកស្រែកទឹកណាស់

មហាបរិនិព្វានសូត្រ កុរុរាជភារៈ អដ្ឋិយន្តកថា

អាណន្ត បិវិស្សមីតិ ។ ធុតិយម្បិ ទោ អាយស្មា
 អាណន្តោ កកវន្តំ ឯតទរោច ឥនាទិ កន្តោ បញ្ច-
 មត្តាទិ សកដសតាទិ អភិក្កន្តាទិ តំ ចក្កន្តិទ្ធិ
 ឧទតំ បរិវត្តំ លុឡិកំ អារិលំ សន្តតិ អយំ កន្តោ ក-
 កុដទដិ អវិទូរេ អន្នោទកា សាតោទកា សីតោទកា
 សេតោទកា សុបតិក្ខា មរណីយា ឯតុ កកវំ ចាទិ-
 យត្វ បិវិស្សតិ កត្តាទិបិ សីតិកវិស្សតិ ។ តតិ-
 យម្បិ ទោ កកវំ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អាមន្តសិ ឥឡ្ហ
 មេ ត្វំ អាណន្ត ចាទិយំ អាហរ បិចាសំតោស្មំ អាណន្ត
 បិវិស្សមីតិ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ
 កកវតោ បដិស្សត្វា បត្តំ កហេត្វា យេន សា ទទិកា
 តេនុបសន្តមិ ។ អថទោ សា ទទិកា ចក្កន្តិទ្ធិ ប-
 រិក្ខា លុឡិកា អារិលា សន្តមាទា អាយស្មន្តោ អាណន្ត
 ឧបសន្តមន្តោ អន្នា វិប្បសន្នា អចារិលា សន្ត-
 តិ(១) ។ អថទោ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស ឯតទហោសិ

១ ឧ. ម. សន្តិ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ កុរុរាជភារៈ ហាលភិពិយោកុសស្សប្រជុំវ្យាក

កថាគតនិទ្ទននាមិកបន្តិច ។ ព្រះកោន្តមានកាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាគម្រប់ពីដងទៀតថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អម្បញ្ញ
 មិញ្ញនេះ រាជ្យចំនួន ៥០០ គេបរិច្ចារិទៅហើយ ទឹកនោះភិច គង្គរទេ
 ក៏កិន ល្អក៏កែវ ហូរមក ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្នើនិកកុដៈជំនាន់នេះ
 មានទឹកថា មានទឹកមានសេវាស្រួល មានទឹកគ្រប់រក មានទឹករាវ
 មានកំពង់ក៏ស្រួល ជាទីគួរត្រេកអរ ក្នុងស្នើនិទ្ទះ ព្រះមានព្រះភាគនឹង
 សោយទឹកក៏បាន នឹងស្រង់ព្រះកាយឱ្យត្រជាក់ស្រួលក៏បាន ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសនឹងព្រះកោន្តមានកាយុ ជាគម្រប់ពីដងទៀតថា
 ម្ចាស់កោន្ត ចូរក្រៅទៅដងទឹកមក ឱ្យកថាគតដោយឆាប់ ម្ចាស់កោន្ត
 កថាគតស្រេកទឹកណាស់ កថាគតនិទ្ទននាមិកបន្តិច ។ ព្រះកោន្ត
 មានកាយុ ក៏ទទួលព្រះចន្ទល ខែព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់ប្រាជ្ញាជ័យគម្រង់ទៅស្នើនិទ្ទះ ។ លំដាប់នោះ
 ស្នើនិទ្ទះដែលគង្គរ ល្អក៏កែវ ហូរមកនោះ កាលដែលព្រះកោន្ត
 មានកាយុ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅជានិច្ច មិនល្អក៏
 ហូរមកវិញ ។ ទើបព្រះកោន្តមានកាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស មហាវគ្គោ

អច្ឆរិយំ វត ភោ អន្តកំ វត ភោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា
 មហានុភាវតា អយំ ហិ សា ននិកា ចក្កច្ឆិញ្ញា ចរិត្តា
 លុឡិតា អាវិលា សន្ទមាណា មយំ ឧបសង្កមន្តេ អញ្ញា
 វិច្ឆ្យសញ្ញា អនាវិលា សន្ទត័តិ ។ បន្តេន ចាធីយំ អា-
 ធាយ យេន កកវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា កក-
 វន្តំ ឯតនកោច អច្ឆរិយំ កន្តេ អន្តកំ កន្តេ តថាគតស្ស
 មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា វធានិ សា កន្តេ ននិកា
 ចក្កច្ឆិញ្ញា ចរិត្តា លុឡិតា អាវិលា សន្ទមាណា មយំ
 ឧបសង្កមន្តេ អញ្ញា វិច្ឆ្យសញ្ញា អនាវិលា សន្ទត្ត ចិវត្ត
 កកវំ ចាធីយំ ចិវត្ត សុតតោ ចាធីយន្តិ ។ អថទោ
 កកវំ ចាធីយំ អនាយំ ។

[១២០] តេន ទោ បន សមយេន ចក្ក-
 សោ មល្មមុត្តោ អាឡារស្ស កាលាមស្ស សាវកោ
 កុសិលាភយ ចាវ អន្តានមន្តប្បដិបន្នោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ មហាវគ្គោ

ឧប្បំ ហេតុនេះជាអស្ចារ្យពេកណាស់ ឧប្បំ ហេតុនេះចម្លែកពេកណាស់
 ស្ដីពីកូចនេះឯងដែលកង់កិនល្អក៏រីកវិញមក កាលបើគាត់អញ ចូលមក
 ដល់ ក៏ត្រឡប់ទៅជាជីវិតវិញស្ដាប់មិនល្អក៏ហូរមកវិញ ព្រោះព្រះភោជន
 មានប្បដិដំ មានអាទុភាពធំ ។ ព្រះភោជនក៏ដឹងទឹកដោយបុត្រ ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូល
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យ
 ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ចម្លែកពេកណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ស្ដីពីកូចដែលកង់កិនល្អក៏រីកវិញហូរ
 មកនោះ កាលដែលទ្បព្រះអង្គចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅជាជីវិត
 វិញស្ដាប់មិនល្អក៏ហូរមកវិញ ព្រោះព្រះអង្គមានប្បដិដំ មានអាទុភាពធំ
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយព្រះសុទ្ធស សូមព្រះសុភគ ទ្រង់
 សោយព្រះសុទ្ធស ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់សោយ
 ព្រះសុទ្ធស ។

[១២០] សម័យនោះឯង មល្មមុត្ត (ព្រះរាជបុត្រនៃមល្មមុត្តក្រិយ៍)

ព្រះនាមច្ពក្កុសៈ ជាសាវ័ករបស់គាត់រាមស កាលាមគាត់ ទេញ
 អំពីក្រុងកុសិណា ដើរទៅតាមផ្លូវឆ្ងាយ សំដៅទៅកាន់ក្រុងបាត ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណារិ អដ្ឋវិយត្តនកថា

អន្តសា ទោ បុគ្គសោ មល្លបុត្តោ ភកវន្តំ អញ្ញតវស្មី
 រុក្ខម្លេល ធិសិវន្តំ ធិស្វាណ^(១) យេន ភកវ តេនុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិត្វា ភកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសិវន្តោ ទោ បុគ្គសោ មល្លបុត្តោ ភកវន្តំ
 ឯកមន្តំ អដ្ឋវិយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត សន្តេន វត
 កន្ត បព្វជំតា វិហារេន វិហារន្តំ ភូតបុត្តំ កន្ត អាណ្យារោ
 កាលាមោ អន្ធានមក្ខប្បជិបន្នោ មត្តា ធិក្កម្ម អវិទ្ធារ
 អញ្ញតវស្មី រុក្ខម្លេល ធិវិហារំ ធិសីធិ អថទោ កន្ត
 បញ្ចមត្តាធិ សកដសតាធិ អាណ្យាវ កាលាមំ ធិស្សាយ
 ធិស្សាយ អតិក្កមិសុ អថទោ កន្ត អញ្ញតរោ បុរិ-
 សោ តស្ស សកដសតុស្ស ធិដ្ឋិគោ ធិដ្ឋិគោ អា-
 ត្តន្តោ យេន អាណ្យារោ កាលាមោ តេនុបសន្តមិ

១ ឧ.ម. ទិស្វា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណារិ បាលសិទិហេតុស្សារូបវិម្មាត

បុក្កសមល្លបុក្ក បុរោយិញ្ញព្រះមានព្រះភាគ ឆន្តិក្រាមម្លប់ឈើ ១ ដើម
 លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឆន្តិក្រាមម្លប់ ។
 បុក្កសមល្លបុក្ក លុះឆន្តិក្រាមម្លប់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ អស្ចារ្យពេកណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ចម្រុកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពួកចព្វជិតវិនិច្ឆ័យដោយវិហារេមិ ដ៏ស្ងប់ម្លប់ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មានរឿងដ៏ដើមថា អាណ្យារោចស កាលាមគោត្ត ដើរទៅ
 កាន់ផ្លូវត្រាយ ហើយចេញកំពុងផ្លូវ ចូលទៅអន្តិយសម្រាក នៅក្នុងវេលា
 ថ្ងៃ ក្រាមម្លប់ឈើ ១ ដើម នៅជិតផ្លូវ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 នោះ មានរទេះចំនួន៥០០ កន្លងហួសទៅវិក្ករ ។ ឆន្តិក្រាមម្លប់
 កាលាមគោត្ត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រាវនោះ មានបុរសម្នាក់ដើរមក
 តាមក្រោយពួករទេះនោះ ចូលសំដៅទៅរកអាណ្យារោចស កាលាមគោត្ត

សុទ្ធិចំដក ទំយងកាយស្ស បហវន្ត

ឧបសង្កតិក្ខា អាណ្ណវិ កាលាមិ ឯតនេវេច អចិ កន្ត
 បញ្ចមត្តានំ សកដសតានិ អតិក្កត្តានំ អន្តសាតិ
 ន ទោ អហំ អាវុសោ អន្តសន្តំ កី បទ កន្ត
 សន្តំ អស្សាសីតិ ន ទោ អហំ អាវុសោ សន្តំ
 អស្សាសីន្តំ កី បទ កន្ត សុត្តោ អហោសីតិ ន
 ទោ អហំ អាវុសោ សុត្តោ អហោសីន្តំ កី បទ
 កន្ត សញ្ញិ អហោសីតិ ឯវាវុសាតិ សោ ភ្នំ
 កន្ត បញ្ញិ សមាទោ ជាតរោ បញ្ចមត្តានំ សកដ-
 សតានិ ចិស្សាយ ចិស្សាយ អតិក្កត្តានំ នៅ អន្តស
 ន បទ សន្តំ អស្សាសិ អចិ ហិ តេ កន្ត សង្ស័
 រដេន ឱកិណ្ណាតិ ឯវាវុសាតិ អដទោ កន្ត តស្ស
 បុរិសស្ស ឯតនេហោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ អត្តតំ វត
 កោ សន្តេន វត កោ បទ្ធវិកា វិហារេន វិហារន្តំ យត្រ ហិ
 បាម សញ្ញិ សមាទោ ជាតរោ បញ្ចមត្តានំ សកដ-
 សតានិ ចិស្សាយ ចិស្សាយ អតិក្កត្តានំ នៅ ធាតុតិ

សុទ្ធិចំដក ទំយងកាយ បហវន្ត

សុច្ចលទៅដល់ហើយ បានពាលពាក្យនេះនឹងគាណ្ណាភាស កាលាម-
 តោក្កថ បពិត្រភាសដ៏ចម្រើន លោកខ្លាស់បានឃើញរទេះចំខ្លួន ៥០០
 កន្លងហួសទៅហើយដែរ (គាណ្ណាភាសឆ្លើយថា) ខ្ញាលភាវុសោ
 យើងមិនបានឃើញទេ (ចុរសនោះស្តេចៀកថា) បពិត្រភាសដ៏ចម្រើន
 ចុរលោកខ្លាស់ បានឮសូរសម្លេងដែរ ខ្ញាលភាវុសោ យើងមិនបាន
 ឮសូរសម្លេងទេ បពិត្រភាសដ៏ចម្រើន ចុរលោកខ្លាស់ សិរិលកំប្តុក
 ខ្ញាលភាវុសោ យើងមិនបានដេកលក់ទេ បពិត្រភាសដ៏ចម្រើន ចុរ
 លោកខ្លាស់មានសញ្ញាដែរ ខ្ញាលភាវុសោ អើ យើងមានសញ្ញាដែរ
 បពិត្រភាសដ៏ចម្រើន លោកខ្លាស់មានសញ្ញាទៅភ្នាក់លើក មិនបាន
 ឃើញរទេះចំខ្លួន ៥០០ កន្លងហួសទៅក្បែរ ៗ ខ្លួន ទាំងមិនបានឮសូរ
 បពិត្រលោកខ្លាស់ដ៏ចម្រើន ចុរសិរិលកំប្តុកលោកខ្លាស់ ប្រឡាក់ដោយ
 ក្នុងដែរ ខ្ញាលភាវុសោ ប្រឡាក់ដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះ
 ចុរសនោះ មានសច្ច័ត្រិវិច ដូច្នោះថា ឡើយ ហេតុនេះ កស្មារ្យ
 ពេកណាស់ ឡើយ ហេតុនេះ ចម្លែកពេកណាស់ ពួកបព្វជិតវិកលទៅ
 ដោយវិហារធម៌ដ៏ស្ងប់ស្ងប់ ព្រោះថា ភាសមានសញ្ញាទៅភ្នាក់លើក
 តែមិនបានឃើញរទេះចំខ្លួន ៥០០ កន្លងហួសទៅក្បែរ ៗ ខ្លួន ៗ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាណៈ ឥន្ទ្រិយត្ថកថា

ន បទ សង្ខំ សោស្ស័តិភិ អាណ្ណេវ កាលាមេ ទុឡាវ
 បសាទំ បរេនេត្វា បក្កាមិភិ ។ តំ កី មញ្ញាសិ បុក្កស
 កតមំ ទុ ទេ ទុក្កាភវំ វា ទុវភិសម្ពវភវំ វា យោ វា(១)
 សញ្ញី សមាទោ ជាគរោ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ
 ចិស្សាយ ចិស្សាយ អតិក្កត្តានិ ទេវ បស្សយ្យ ន បទ
 សង្ខំ សុណោយ្យ យោ វា សញ្ញី សមាទោ ជាគរោ ទេវ
 វស្សន្ត ទេវ កឡុកឡាយន្ត វិជ្ជតាសុ ចិច្ឆវន្តិសុ អ-
 សនិយា ដលន្តិយា ទេវ បស្សយ្យ ន បទ សង្ខំ សុ-
 ណោយ្យតិ ។ កី ហិ កន្ត កវិស្សន្តិ បញ្ច វា សកដស-
 តានិ ធឯ វា សកដសតានិ សត្ត វា សកដសតានិ

១១. វិសេស្ត ឆន្ទី ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាណៈ កាលអំណាចសុណ្យក្នុងថ្ងៃ

ទាំងមិនបានឮសូរ ហើយបុរសនោះ ក៏ក៏ភរសចក្កីជ្រះថ្លាក្រែកលើ ក្នុង
 កាឡារតាបស កាលមនោគ្គ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ព្រះអង្គទ្រង់
 ត្រាស់ថា ម្ចាស់បុក្កសៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលណា
 មួយ មានសញ្ញានៅក្នុងលើក មិនបានឃើញទេរំលង ៥០០ ដែល
 កន្លងហួសទៅ ក្បែរ ។ ខ្លួន ទាំងមិនបានឮសូរ បុគ្គលណាមួយ
 មានសញ្ញានៅក្នុងលើក កាលដែលភ្លៀងកំពុងចង្អុលចុះ កាលដែល
 ភ្លៀងកំពុងធ្វើសំឡេងល្អឆ្ងាត កាលដែលផ្លែកបន្លាភ្នំកំពុងភ្លៀស កាល
 ដែលខ្លះ(១) កំពុងបាញ់ ក៏មិនបានឃើញទាំងមិនបានឮសូរ (បណ្តា
 ហេតុរបស់បុគ្គលទាំងពីរនោះ) ហេតុណា ហ្ន៎ ដែលធ្វើបានដោយកម្រ
 ឬដែលខានដោយកម្រជានិរត ។ បុក្កសមល្មបុក្ក ក្រាបចង្អុលថា
 ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រវះ ៥០០ ក្តី រវះ ៦០០ ក្តី រវះ ៧០០ ក្តី

១ ខ្លះមាន ៧ យ៉ាង គឺ ឥសញ្ញា ខ្លះធ្វើសង្ខំដែលស្រូវសំរៀងខ្លះនោះគ្របសង្កត់ឱ្យយាង
 លញ្ឆា ។ វិចញ្ញា ខ្លះដែលមានសណ្តានមូលដ្ឋិតដាក់រវះ ។ សកោរ ខ្លះដែលមានសណ្តាន
 ដ្ឋិតជាស្លាបញ្ឆោងឡូក ។ ឥន្ទ្រ ខ្លះដែលធ្វើសំរៀងត្រីក្រែង ។ រាជិសីលា ខ្លះដែលមាន
 អាការដ្ឋិតជាស្លាញាត់ចិញ្ចឹម ។ ធម្មវិលោលិកា ខ្លះដែលមានអាការដ្ឋិតត្រឡាញ់ ។ ពុក្កុណា
 ខ្លះដែលមានអាការដ្ឋិតរាងទុរស្លាប ។ ទណ្ឌមណិក ខ្លះដែលមានអាការដ្ឋិតធ្លៀងធ្លៀល ។
 សុក្កាសនី ខ្លះស្លូតធ្លៀងដែលធ្លាក់ចុះឡើយចេញទៅ ។ (ឥន្ទ្រមហាប្រមទាំងដំណើរ) ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវេន្ត

អដ្ឋ វា សកដសតាធំ ធន វា សកដសតាធំ ធន
វា សកដសតាធំ ។ បេ ។ សហស្សំ វា សកដ-
សតាធំ អថេហ ឯតទេវ ធីត្តារករញ្ចេវ ធីតិសម្ពុត្តរញ្ច
យោ សញ្ញំ សមាធា ជាគរោ ទេវេ វស្សន្តេ ទេវេ
កឡុកឡាយន្តេ វិជ្ជតាសុ(១) ធិត្តវន្តិសុ អសចិយា ដ-
លន្តិយា ទេវេ ចស្សយ្យ ធន បទ សន្តំ សុណោយ្យតិ ។

[១២០] ឯកមិទាហំ បុគ្គស សមយំ អាតុមាយំ
វិហារមិ ក្ខសាតារ ។ តេធន ទេហ បទ សមយេធន ទេវេ
វស្សន្តេ ទេវេ កឡុកឡាយន្តេ វិជ្ជតាសុ ធិត្តវន្តិសុ អ-
សចិយា ដលន្តិយា អវិទូរេ(២) ក្ខសាតារស្ស ទ្វេ កស្ស-
កា ភាគរោ ហតា ចត្តារោ ច ពលំតត្តា ។ អថេហ
បុគ្គស អាតុមាយំ មហាជនកាយោ ធិកុមិត្តា យេធន
តេ ទ្វេ កស្សកា ភាគរោ ហតា ចត្តារោ ច ពលំតត្តា
តេធីចសន្តមិ ។ តេធន ទេហ បទាហំ បុគ្គស សមយេធន

១ ច. វិជ្ជិតាសុ ។ ២ ឧ. អវិទូរេ ឧ វិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បហវេន្ត

វេទេ ៨០០ ភ្នំ វេទេ ៩០០ ភ្នំ វេទេ ១០០០ ភ្នំ ។ បេ ។ វេទេ ១ សៃឧភ្នំ
និធិធ្វើប្រយោជន៍ដូចម្តេច បុគ្គលណាមួយ មានសញ្ញានៅភ្នាក់លើក
កាលដែលភ្លៀង កំពុងចង្អុលចុះ កាលដែលភ្លៀងកំពុងធ្វើសំឡេងល្អឆរ
កាលដែលផ្លេកចន្ទាក់កំពុងភ្លៀស កាលដែលខ្លះកំពុងបាញ់ ក៏មិន
បាខឃើញ ទាំងមិនបាខឮសូរ ហេតុនេះឯងចេសបុគ្គលនោះ ជាហេតុ
ដែលធ្វើបាខដោយកម្រជន ដែលមានដោយកម្រជន ដោយពិត ។

[១២១] ខ្នាលបុក្ខសៈ សម័យមួយ ភថាគតនៅក្នុងរោងលានស្រូវ
ទៀបស្រុកតាកុខាឯណោះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភ្លៀងកំពុងចង្អុលចុះ
ភ្លៀងកំពុងធ្វើសំឡេងល្អឆរ ផ្លេកចន្ទាក់កំពុងភ្លៀស ខ្លះកំពុងបាញ់
មានអ្នកស្រែជាចង្អុលនិគ្នាពីរនាក់ និធិគោ ៤ ក្រវែនបាញ់ស្លាប់ ជិត
រោងលានស្រូវ ។ ខ្នាលបុក្ខសៈ កាលនោះឯង ពួកមហាជនចេញអំពី
ស្រុកតាកុខាលូលទៅកាន់ទី វៃបុសេអ្នកស្រែពីរនាក់បង្អួន និធិគោទាំង
៤ ដែលខ្លះបាញ់ស្លាប់នោះ ។ ខ្នាលបុក្ខសៈ សម័យនោះឯង ភថាគត

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ អប្បយន្តរកថា

ក្នុងសាគារ ខិត្តិយ៍ត្រា ក្នុងសាគារទ្វារ អញ្ញកាយសេ
 ចង្ក័យមិ ។ អថទោ បុគ្គស អញ្ញករោ បុរិសោ
 តម្ហា មហាជនកាយា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិក្ខា មិ អភិវាទេត្រា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។
 ឯកមន្តំ មិ ទោ អហំ បុគ្គស តំ បុរិសំ ឯកនរោចំ
 តំនុ ទោ សោ អារុសោ មហាជនកាយោ សង្ខិបតិ-
 តោតិ ។ ឥនាទិ កន្តេ នេវ វស្សន្តេ នេវ គន្ធិគន្ធា-
 យន្តេ វិជ្ជតាសុ ខិត្តិយ៍សុ អសនិយា ជសន្តិយា ទ្វេ
 កស្សកា កាតរោ ហតា ទត្តារោ ច ពសិពត្តា ឯតុ
 សោ^(១) មហាជនកាយោ សង្ខិបតិតោ ត្វំ បទ កន្តេ
 ត្វា អហោសិទិ ។ ឥទេវ ទោ អហំ អារុសោ អ-
 ហោសិទិ ។ តី បទ កន្តេ អនុសាតិ ។ ទ ទោ
 អហំ^(២) អារុសោ អនុសង្ខិ ។ តី បទ កន្តេ សង្ខិ
 អស្សោសិទិ ។ ទ ទោ អហំ អារុសោ សង្ខិ អស្សោ-
 សិទិ ។ តី បទ កន្តេ សុត្តោ អហោសិទិ ។
 ទ ទោ អហំ អារុសោ សុត្តោ អហោសិទិ ។

១ ឧ. ឆ. ឯន្តេស្រី ។ ២ ឧ. អដ្ឋ បារា ១ ហោទិ ។

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ពោលអំពីហេតុសម្បជ្ជម្រា

ចេញអំពីលាមស្រូវ ដើរចង្រ្កមទៅក្នុងទីវាល ដីត្រូវរោងលាមស្រូវ ។
 ម្ចាស់បុគ្គសៈ កាលនោះមានបុរសម្នាក់ ចេញអំពីភូមិហាជននោះ ចូល
 មករកគាត់គត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំគាត់គត រួចបិទនៅ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ ម្ចាស់បុគ្គសៈ លុះបុរសនោះបិទនៅក្នុងទីសមគួរហើយ
 គាត់គត ក៏និយាយដូច្នោះថា ម្ចាស់ភារុសោ ភូមិហាជននោះប្រជុំគ្នាអំពី
 ភ្លើងអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អម្បញ្ញមិញនេះ
 កាលដែលភ្លើង កំពុងបង្កើចុះ កាលដែលភ្លើង កំពុងធ្វើសំឡេងឈូឆរ
 កាលដែលផ្លែគបន្តោរកំពុងភ្លឺច្រវាក់ កាលដែលខ្លះកំពុងបាញ់ ក៏បាញ់
 ត្រូវគ្នាស្រែករំខាន ជាបងប្អូន ខឹងតោចាំង ៤ ស្វាច់ទៅ ភូមិហាជន
 នោះប្រជុំគ្នា ព្រោះហេតុនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គទ្រង់
 គន្លឹះនៅក្នុងទីណា ។ គាត់គតឆ្លើយថា ម្ចាស់ភារុសោ គាត់គតនៅក្នុង
 រោងលាមស្រូវនេះ ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំខ្លួនសួរថា ចុះព្រះអង្គបាន
 ទ្រង់ទករឃីញាទេ ។ គាត់គតឆ្លើយថា ម្ចាស់ភារុសោ គាត់គតមិន
 បានរឃីញាទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គបានឮសូរសំឡេង
 ទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ គាត់គតមិនបានឮសូរសំឡេងទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គផ្តល់កំប្លោង ។ ម្ចាស់ភារុសោ គាត់គតមិនបានលក់ទេ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយស្ស បរាវត្តា

ក៏ បទ កន្លះ សញ្ញា អហោសីតិ ។ វិវាទុសោតិ ។
 សោ ភ្នំ កន្លះ សញ្ញា សមាធា ជាគរោ ទេវ វស្សន្ត
 ទេវ កឡុកឡាយន្ត វិជ្ជតាសុ វិជ្ជតាសុ អសនិយា
 ផលនិយា ទេវ អន្តស ទ បទ សន្តំ អស្សាសីតិ ។
 វិវាទុសោតិ ។ អថោ បុគ្គស តស្ស បុរិសស្ស
 ឯកទហោសិ អន្តរិយំ វត ភោ អន្តតំ វត ភោ សន្តទ
 វត ភោ បព្វជិតា វិហារេន វិហារន្តំ យក្រ ហិ ធាម
 សញ្ញា សមាធា ជាគរោ ទេវ វស្សន្ត ទេវ កឡុកឡាយ-
 យន្ត វិជ្ជតាសុ វិជ្ជតាសុ អសនិយា ផលនិយា ទេវ
 ទក្ខិស្សតិ(១) ទ បទ សន្តំ សុណិស្សតិ(២) ។ មយំ
 ឧឡារំ បសាទំ បវេទនា(៣) បទក្ខិណំ កក្ខា បក្ខា-
 មីតិ ។ វិវ វុត្តោ បុគ្គសោ បល្លបុត្តោ ភកវន្តំ ឯកទវោច
 ឯសាហំ កន្លះ យោ(៤) អាឡារេ កាលាមេ បសាធា

១ ឧ. ទុតិ ។ ឧ. ទុតិ ។ ២ ឧ. ឧ. លោស្សនី ។ ៣ ឧ. ឧ. ចវេទ្យា មំ
 អវិវាទ្យា ។ ៤ ឧ. ឧ. យោ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយ បរាវត្ត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គមានសញ្ញាដែរឬ ។ ខ្ញាលភារុសោ
 ភថាគត មានសញ្ញាដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គមាន
 សញ្ញាទៅភ្នាក់លើក កាលដែលភ្ញៀវ កំពុងចង្អុលចុះ កាលដែលភ្ញៀវ
 កំពុងធ្វើសំឡេងឈ្នួល កាលដែលផ្អែកបោះទៅកំពុងភ្លឺច្រវាក់ កាលដែល
 ទ្រុះកំពុងបាញ់ ទ្រង់មិនបានឃើញ ទាំងមិនបានឮសូរសំឡេងទេ ។
 អើភារុសោ ។ ខ្ញាលបុគ្គសៈ គ្រានោះ បុរសនោះ មានសេចក្តីជ្រះរះ
 យ៉ាងនេះថា ឡើ ហេតុនេះ ជាស្នាមរូបពេកណាស់ ឡើ ហេតុនេះ
 ចម្លែកពេកណាស់ ឡើ ពួកបព្វជិតវិភង្គិទៅដោយវិហារទេវិ ដ៏ស្ងប់
 ទ្រង់មិន ព្រោះថា បុគ្គលដែលមានសញ្ញាទៅភ្នាក់លើក កាលដែល
 ភ្ញៀវកំពុងចង្អុលចុះ កាលដែលភ្ញៀវ កំពុងធ្វើសំឡេងឈ្នួល កាលដែល
 ផ្អែកបោះទៅកំពុងភ្លឺច្រវាក់ កាលដែលទ្រុះកំពុងបាញ់ វាបានឃើញទាំង
 មិនបានឮសូរសោះ ។ បុរសនោះ ក៏កើតសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយក្រែលឆ
 ចំពោះភថាគត ហើយធ្វើប្រទស្សណ ដើរចេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាងនេះហើយ បុគ្គលមល្លបុត្ត ក៏ក្រេបចង្អុល
 ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីជ្រះថ្លាណា
 របស់ព្រះអង្គ ដែលកើតឡើងក្នុងកាឡារោចសកាលាមេនាគ្គ ព្រះអង្គ

ឧបាយវិធីព្យាសន្ត ពុទ្ធកាលវិវាទ បុគ្គលស្ស ឧបាយវិធីព្យាសន្ត

តំ ឧបាយវិធីព្យាសន្ត វា ឱដ្ឋនាមិ សីយសាតាយ វា
 ននិយា បវាហេមិ អភិក្កន្តំ កន្ត អភិក្កន្តំ កន្ត
 សេយ្យថាមិ កន្ត ឯក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តិយ្យ បដិច្ចន្តំ វា
 វិវេយ្យ មុឡស្ស វា មត្តំ អាទិភ័យ្យ អន្តការ វា តេ-
 លឡន្តោតំ ធារយ្យ ឧក្កន្តោ រូបាធិ ឯក្កន្តិកំ វិវ-
 មេវ កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិកោ
 វសាហំ កន្ត កកវន្តំ សរណំ កន្តាមិ ធម្មត្ថ កិក្ក-
 សង្ឃត្ថ ឧទាសតំ មំ កកវា ធារតុ អន្តកត្ត ចាល្យ-
 យេតំ សរណង្គតន្តំ ។ អថទោ បុក្កសោ មល្លបុត្តា
 អញ្ញតវំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឥដ្ឋ មេ តំ កណោ សិដ្ឋិ-
 វន្តំ យុត្តន្តំ ធារណីយំ អាហារិកំ ។ វិវំ កន្តតិ
 ទោ សោ បុរិសោ បុក្កសស្ស មល្លបុត្តស្ស បដិស្ស-
 តា តំ សិដ្ឋិវន្តំ យុត្តន្តំ ធារណីយំ អាហារិកំ ។

១ ឧ. អាហារិកំ ។

ឧបាយវិធីព្យាសន្ត ពុទ្ធកាលវិវាទ កាលវិធីព្យាសន្ត ឧបាយវិធីព្យាសន្ត

នេះឧបាយវិធីព្យាសន្ត ក្នុងទីនោះខ្យល់ច្រើនផង បរិណាគ
 ចោលក្នុងស្ទឹង ដែលមានខ្សែទឹក ច្រើនស្រទាប់ ចំពោះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភាសិតរបស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ ចំពោះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិត
 របស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ ចំពោះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលវាទៀត
 ខ្យល់របស់ដែលគេក្តាប់ក្តី បើកឡើងខ្យល់របស់ដែលគេគ្របចុកក្តី ចង្អុលប្រាប់
 ផ្លូវដល់ចុះសេដ្ឋីដែលក្លែងផ្លូវក្តី ព្រមទាំងបញ្ជីក្នុងទីនោះផង ដោយគិតថា
 អ្នកមានចក្ខុវិស័យធានាឃើញបូក្តី យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ប្រកាសដោយពាក្យយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ចំពោះព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទ្រង់ព្រះអង្គ សូមដល់ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
 ភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាសរណៈ ចាប់ដើមគំរិតិច្វីនេះទៅ សូមព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាយក ដល់ខ្ញុំសរណៈធម៌ ស្មើ
 ដោយដីក ។ គ្រានោះ បុគ្គលមល្លបុត្ត ហៅចុះសម្លាប់ថា ម្ចាស់នាយ
 ចូរអ្នកទៅយកសំពត់ ដែលមានសាច់មីដ្ឋ ១ គូ មានសម្បុរដូចមានសិដ្ឋិ
 ដែលខ្ញុំគួរច្រើប្រាស់ (ម្តង ១) មកដោយឆាប់ ។ ចុះសរណៈ ទទួលបង្គំ
 បុគ្គលមល្លបុត្តថា ព្រះករុណាម្ចាស់ ហើយក៏ទៅយកសំពត់ ដែលមាន
 សាច់មីដ្ឋ១គូ មានសម្បុរដូចមានសិដ្ឋិ ដែលគួរច្រើប្រាស់ (ម្តង១) នោះ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

អថទោ បុគ្គលោ មល្លបុត្តោ តំ សិទ្ធិវណ្ណំ យុគមដ្ឋំ
 ធារណីយំ ភកវតោ ឧបទាមេសិ ភំ កន្តេ សិទ្ធិវណ្ណំ
 យុគមដ្ឋំ ធារណីយំ តំ មេ កន្តេ ភកវំ បដិក្កណ្ណកុ
 អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ តេធលោ បុគ្គល ឯកេន
 មំ អដ្ឋានេហិ ឯកេន អាណន្តំ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ
 បុគ្គលោ មល្លបុត្តោ ភកវតោ បដិស្សត្តា ឯកេន
 ភកវន្តំ អដ្ឋានេសិ ឯកេន អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ។
 អថទោ ភកវំ បុគ្គលំ មល្លបុត្តំ ធម្មិយា កថាយ
 សទ្ធស្សេសិ សមាទមេសិ សមុត្តេជសិ សម្បហំ
 សេសិ ។ អថទោ បុគ្គលោ មល្លបុត្តោ ភកវតោ
 ធម្មិយា កថាយ សទ្ធស្សតោ សមាទមតោ សមុត្តេ
 ជតោ សម្បហំសិតោ ឧដ្ឋាយាសទា ភកវន្តំ អភិវា
 ទេត្វា បទកុណំ កត្វា បញ្ញាមំ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ចើបច្ចុកសមល្លច្ចុក បង្កើនខ្ញុំសំពត់ ដែលមានសាច់ម្ពដ្ឋ ១ គូ មាន
 សម្បវដ្ឋបទសសិទ្ធិ ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម្ពដ្ឋ ១) ទោះ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ បត់គ្រូព្រះអង្គជំពម្រើម សំពត់ដែលមានសាច់ម្ពដ្ឋ ១ គូ មាន
 សម្បវដ្ឋបទសសិទ្ធិនេះ ជាសំពត់ដែលខ្ញុំព្រះអង្គប្រើប្រាស់ (ម្ពដ្ឋ ១)
 បត់គ្រូព្រះអង្គជំពម្រើម សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលខ្ញុំសំពត់នោះ ដោយ
 កស្រ័យខ្ញុំសេចក្តីអនុគ្រោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា
 មាលច្ចុកសៈ ចើដូច្នោះ អ្នកចូរឱ្យសំពត់ ១ មកកថាគត ឱ្យសំពត់ ១
 ទៅកាន់ខ្ញុំចុះ ។ ច្ចុកសមល្លច្ចុក ទទួលព្រះចន្ទលវៃព្រះមានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ថ្វាយសំពត់ ១ ទៅព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះគន់សំពត់ ១ ទៅព្រះកាន់ខ្ញុំមានកាយ ។ សំពត់នោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងច្ចុកសមល្លច្ចុក ឱ្យឃើញច្បាស់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យកាច
 ហាន ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ។ គ្រោះនោះ ច្ចុកសមល្លច្ចុក កាល
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឱ្យឃើញច្បាស់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យកាចហាន
 ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រោកអំពីភាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណៈចេញទៅ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវា ឥន្ទ្រយន្តនិកាយ

(១២២) អថទោ អាយស្មា អាណន្ទោ អថវប្បក្កន្តោ
 បុក្កសេ ឧល្មបុក្កេ តំ សិទ្ធិវណ្ណំ យុគមង្គំ ធារណីយំ
 កកវតោ កាយំ ឧបទាមិតំ ។ តំ កកវតោ កាយំ
 ឧបទាមិតំ ហតថ្មីកំ^(១) វិយ ទាយតិ ។ អថទោ
 អាយស្មា អាណន្ទោ កកវតំ ឯតទាវេច អន្ទវិយំ
 កន្តេ អត្តតំ កន្តេ យាវ ចរិសុទ្ធោ កន្តេ តថាគ.
 តស្ស ចរិវណ្ណោ ចរិយោធាតោ វងំ កន្តេ សិទ្ធិវណ្ណំ
 យុគមង្គំ ធារណីយំ កកវតោ កាយំ ឧបទាមិតំ
 ហតថ្មីកំ វិយ ទាយតិ ។ ឯវមេតំ អាណន្ទ ទ្វីសុ ទោ
 អាណន្ទ^(២) កាលេសុ អតិវិយ តថាគតស្ស កាលោ^(៣)
 ចរិសុទ្ធោ ហោតំ ចរិវណ្ណោ ចរិយោធាតោ កកវតេសុ
 ទ្វីសុ យញ្ច អាណន្ទ រត្តិ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មា-
 សម្ពោជិ អភិសម្ពុដ្ឋិតិ យញ្ច រត្តិ អនុបាជិសេសាយ

១ ខ. វិគប្បិកំ ។ ឃ. ហតថ្មីកំ - ២ ឃ. អាណន្ទំ ឆ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. កាលោ
 ឆ ទិស្សតិ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពុទ្ធកាលាវា ធានគំតិយោនុស្សរាជ្យច្រូត

(១២២) លុះច្បុកសមល្មបុក្ក ចេញទៅមិនទាន់យូរថ្មីខ្លះ ព្រះកោន្ត
 មានកាយ ក៏យកសំពត់ដែលមានសាច់មីដ្ឋ ១ គូ មានសម្បុរដូចមាន
 សិទ្ធិ ដែលគួរច្រើប្រាស់ (ម្តង ៗ) នោះ ទៅចំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។ ឯសំពត់ដែលព្រះកោន្តយកទៅចំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគនោះ (ក៏កាប់សម្បុរ) ប្រាកដដូចជាវង្សកើត ដែលប្រាស
 ចាកអណ្តាតកើត ។ គ្រានោះ ព្រះកោន្តមានកាយ ក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យ
 ពេកណាស់ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្រើនពេកណាស់ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះចរិវណ្ណរបស់ព្រះតថាគតស្លាតចរិសុទ្ធ ផ្លូវផងដល់
 ម្តោះ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំពត់ដែលមានសាច់មីដ្ឋ ១ គូ មានសម្បុរ
 ដូចមានសិទ្ធិ ដែលគួរច្រើប្រាស់ (ម្តង ៗ) នេះ ដែលព្រះកង្កិ យក
 ទៅចំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមានព្រះភាគ (ក៏កាប់សម្បុរ) ប្រាកដដូចជា
 វង្សកើត ដែលប្រាសចាកអណ្តាតកើត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់
 ថា ម្ចាស់កោន្ត ហេតុនេះយ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់កោន្ត កាយតថាគតស្លាត
 ចរិវណ្ណក៏ចរិសុទ្ធ ផ្លូវផងក្រពេក ក្នុងកាលទាំងពីរ កាលទាំងពីរ កើ
 ដូចម្តេច ម្ចាស់កោន្ត កាលតថាគតបានគ្រាស់ដឹងទូរអនុត្តរសម្មាសម្ពោ-
 ជិត្រាណ ក្នុងក្រិណា ១ កាលតថាគតចរិវណ្ណនោះដោយអនុបាជិសេស-

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាវន្តោ

ធិត្វាននាគុយា បរិធិត្វាយតិ ឥមេសុ ទោ អាណន្ត ភ្នំសុ
កាលេសុ អតិរិយ គថាគតស្ស កាលោ បរិសុត្តា
ហោតិ ធិវិវណ្ណោ បរិយោនាកោ អដ្ឋ ទោ បរិយាណន្ត
រត្តិយា បដ្ឋិមេ យាមេ កុសិទាភយំ ឧបវត្តនេ មល្លាធិ
សាលវនេ អន្តរេ^(១) យមកសាលាធិ គថាគតស្ស បរិ
ធិត្វាធិ ករិស្សតិ អាយាមាណន្ត យេន កកុទទទី គេ
ទុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ វរិ កន្តតិ ទោ អាយស្មា
អាណន្តោ កករិកោ បទ្ធកស្សសិ ។

(១២៣) សិទ្ធិវណ្ណំ យុកមដ្ឋំ
បុក្កសោ អភិហារយំ
គេន អន្តាធិតោ សត្តា
សោមវណ្ណោ^(២) អសោកថាតិ ។

(១២៤) អថទោ កករិ មហតា កិកុសុដ្ឋេន
សទ្ធិ យេន កកុទទទី គេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
កកុទទទី អាជ្ឈោតាហោត្វា ធិហោត្វា ប បរិក្វា ប
បទ្ធករិក្វា យេន អម្ពវធិ គេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

១ ឧ. ម. កន្តរេ ។ ២ ឧ. ម. ហោវណ្ណោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាវន្តោ

ធិត្វាននាគុក្កនិកត្រីណា ១ ម្ចាស់កានន្ត កាយកថាគតស្តាគ ធិវណ្ណ
កិបរិសុទ្ធ ផ្លូវផងីត្រាពត ក្នុងកាលចាំនិវារនេឯង ម្ចាស់កានន្ត ក្នុង
យាមជាទីបំផុតខែកត្រីនេឯង បរិវិញ្ញាមរបស់កថាគតនិវារន ក្នុងចន្លោះ
នៃដើមសាលព្រឹក្សចាំនិក្ខ ក្នុងសាលវនេរបស់កុមល្យក្សត្រិយ ដែលជាទី
ចូលទៅក្នុងក្រុងកុសិទា ម្ចាស់កានន្ត មក យើងនឹងទៅកាន់ស្ទឹងកកុទៈ ។
ព្រះកានន្តមានកាយ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះកាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។

(១២៣) បុក្កសមល្យបុក្ក ថ្វាយខ្ញុំសំពត់មានសាច់មីដ្ឋ ១ គូ
មានសម្បវដ្ឋចមាសសិទ្ធិ (ចំពោះព្រះសាស្តា) ព្រះសាស្តា
ដែលព្រះកានន្តខ្លោះថ្វាយ ឲ្យទ្រង់សាវកហើយ ក៏មាន
សម្បវដ្ឋចមាសសិទ្ធិរឿង ។

(១២៤) ព្រះនោះ ព្រះមានព្រះកាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់
ស្ទឹងកកុទៈ ព្រមចាំនិក្ខុសង្ឃជាច្រើន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់
ស្តេចចុះកាន់ស្ទឹងកកុទៈ ស្រង់ផង^(១) សោយផង ហើយស្តេចគ្រឡប់
ឡើងវិញ ក៏ចូលទៅកេសម្ពវន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់

១ អំនួតថា ថា កាលព្រះមានព្រះភារកំពុងស្រង់ ហ្មងត្រីនិងកណ្តើរក្នុងស្ទឹងនោះ ដឹង
ត្រូវទៅព្រៃប្រាំនិវារន្ត ក៏មានសម្បវហាក់ដូចជាមាសតាំងអស់ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ កថាបិដកបិដក

អាយស្ម័ន្តំ ចុទ្ធកំ អមន្តសិ ឥឡ មេ ត្វំ ចុទ្ធក
ចតុក្កណំ សឡដិ ចញ្ញាបេហិ កំលន្តោស្មិ ចុទ្ធក
និបដ្ឋិស្សមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា ចុទ្ធកោ
កតវតោ បដិស្សត្វា ចតុក្កណំ សឡដិ ចញ្ញាបេសិ ។
អថទោ កតវំ ធកុំណោ បស្សេន សីហសេយ្យ
កម្មសិ ចានេន ចានំ អប្បាយ សតោ សម្ម-
ជាយោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិកវត្វា ។ អាយស្មា បន
ចុទ្ធកោ កត្តវ កតវតោ បុរោ ចិស័ទិ ។

(១២៨) កត្វាន កុត្វា ធនិកំ(១) កកុនំ
អន្តោនកំ សាតោនកំ វិប្បស្ម័ន្តំ(២)
ឡិកាហំ សត្វា អកំលន្តោ
តថាតោ អប្បជិមោ ធន លោកេ ។
ត្វាត្វា ធន បិវត្វា ចុទ្ធកានំ សត្វា(៣)
បុរក្កោ ភិក្កុកណស្ស មជ្ឈ
សត្វា(៤) បវត្តា កតវំ ឥធន ធម្ម
ឧបាគមំ អម្ពវំ មហេសិ ។

១ ឧ. ម. ទិយំ ។ ២ ឧ. អន្តវិសាពោទិវិប្បស្ម័ន្តំ ។ ៣ ឧ. មហាពា ចិវា ច
ឧ. ពាវិសត្វា ។ ៤ ឧ. ត្វា ធន បិវត្វា ចុទ្ធកេន សត្វា ។ ៥ ឧ. វត្វា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ កោលគីតិពុទ្ធដំណេរិកពិកាខំស្មីនិករុនៈ

ហៅព្រះចុទ្ធកៈមានកាយុមកថា ម្ចាស់ចុទ្ធកៈ ចូរអ្នកក្រាលសន្សំដី មាន
ជាន់ ៤ ឲ្យរតថាគរៈដោយដាប់ ម្ចាស់ចុទ្ធកៈ គរថាគរ ស្មិតស្រែណាស់
គរថាគរនឹងសិន ។ ព្រះចុទ្ធកៈមានកាយុ ទទួលព្រះបង្គំល ព្រះមាន
ព្រះភាគថា ព្រះកេណា ព្រះអង្គ ហើយក៏ក្រាលសន្សំដី មានជាន់ ៤
ថ្វាយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យ ផ្ទៀងទៅ
ខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យ ទ្រង់មានព្រះសតិ
នឹងសម្មជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យនូវឧដ្ឋានសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថា
នឹងក្រោកឡើងវិញ) ។ ឯព្រះចុទ្ធកៈមានកាយុ ក៏នឹងយំចំពោះព្រះកត្ត
នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងចំនោមឯង ។

(១២៩) ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ស្មីនិកកុនៈ ដែលមាន
ជិតថា មានទឹកមានសេដាភិ មានទឹកស្អាត ព្រះតថាគរថា
សាស្តា ឥតមានបុគ្គលប្រៀបដូចក្នុងលោក ទ្រង់មិនលំបាក
ព្រះកាយ ស្តេចចុះ (កាន់ស្មីនិ) ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្រង់
ផង ទ្រង់សាយផង នូវទឹកនោះ ហើយគង់ក្នុងទឹកណ្តាល
នៃពួកទឹក ដែលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា ជា
មហេសី (អ្នកស្វែងរកគុណដ៏) ព្រះអង្គញ៉ាំងមិទ្ធិប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងសាសនានេះ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់កម្ពុរីន ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ចហវគ្គោ
 អាមន្តយំ ទុន្ទកំ ឆាម ភិក្ខុំ
 ចតុក្កុណំ សន្តវំ មេ(១) ធិបជ្ជិ
 សោ ចោធិតោ(២) ការិកត្តេន ទុន្ទោ
 ចតុក្កុណំ សន្តវំ ចិប្បមេវ
 ធិបជ្ជិ សត្តា អតិលន្តរោ(៣)
 ទុន្ទោចិ ភក្ខ បមុ(៤) ធិសីធិតិ ។

[០២៦] អថទោ កកវំ អាយស្កន្តំ អាធន្តំ អាមន្ត-
 សិ សំយា ទោ(៥) បធានទុ ទុន្ទស្ស កខ្មារចុត្តស្ស
 កោចិ វិប្បជិសាវំ ឧប្បរោយ្យ(៦) តស្ស តេ អារុសោ
 ទុន្ទ អលាភា តស្ស តេ ទុល្លដ្ឋំ យស្ស តេ កថាគតោ
 បច្ឆិមំ បិណ្ឌាចាតំ បរិកុញ្ញិកា(៧) បរិចិទ្ធុកាតិ ទុន្ទស្ស
 ទោ អាធន្ត(៨) កខ្មារចុត្តស្ស ឯវំ វិប្បជិសារោ បដិវិទេ-
 តត្វា តស្ស តេ អារុសោ ទុន្ទ លាភា(៩) តស្ស តេ
 សុលដ្ឋំ យស្ស តេ កថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌាចាតំ បរិ-

១ ខ. ចន្តរេ ។ ឆ. សន្តរេ ។ ២ ខ. មោវិកោ ។ ៣ ខ. សុភិលន្តរេ ។
 ៤ ម. សមុទេ ។ ៥ ម. យោទោ ។ ៦ ខ. ចប្បរោយ្យ ។ ៧ ខ. កុញ្ញិកា ។
 ៨ ខ. ចុន្ទស្ស អាធន្ត ។ ៩ ខ. អារុសោ លាភា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ចហវគ្គោ

ទ្រង់ត្រាស់ហៅចុន្ទកក្កមកថា អ្នកចូរក្រាលសង្ស័យដី មាន
 ជាន់៤ ឲ្យរកថាគតដោយឆាប់ គថាគតនឹងសិន ព្រះចុន្ទក-
 ក្កុនោះ កាលវ័ជលព្រះសាស្តា មានព្រះគន្ធិចម្រើនហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ហើយ ក៏ក្រាលសង្ស័យដី មានជាន់៤ ថ្វាយ
 ដោយប្រញាប់ ព្រះសាស្តាមិនលំបាកព្រះកាយទ្រង់ផ្អែបហើយ
 ៦ព្រះចុន្ទកក្កុ ក៏គន្ធិយកាលចំពោះព្រះក្រក្កន្តិទីនោះ ។

[១២៦] ត្រាវនោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅព្រះអាធន្ត
 មានកាយមកថា ខ្ញុំលាធន្ត បើមានបុគ្គលណាមួយ ញ៉ាំងសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយស្តាយគ្រោយ ឲ្យកើតឡើង ដល់ចុន្ទកខ្មារចុត្តថា ខ្ញុំលា
 អារុសោចុន្ទ អ្នកពេញហៅជាមនុស្ស អកលាភ អក្ខតាត ជាមនុស្ស
 ក៏អ្នកបានដោយអាក្រក់ ព្រោះព្រះគថាគត សោយបច្ឆិមបិណ្ឌបាន
 របស់អ្នកហើយទ្រង់បរិទិក្ខាន ខ្ញុំលាធន្ត អ្នកឥឡូវខ្លោចនឹងសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយស្តាយគ្រោយ របស់ចុន្ទកខ្មារចុត្តយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំលាអារុសោចុន្ទ
 អ្នកពេញហៅជាមនុស្សមានលាភ អក្ខតាត ជាមនុស្ស អ្នកបានដោយ
 ប្រពៃហើយ ព្រោះថាព្រះគថាគត ទ្រង់សោយបច្ឆិមបិណ្ឌបាន របស់អ្នក

មហាធិនិក្ខានសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាវិ មហាបុលសវគ្គិបិណ្ឌបាតា

កុក្កិក្ខា បរិច្ឆេទោ សម្មាសោ មេតំ អារុសោ ពុទ្ធ កក្ក-
 តោ សុតំ សម្មាសោ បដិក្កហិតំ ទ្វេមេ បិណ្ឌាចារា
 សមសមដលា សមសមវិចារា អតិវិយ អក្ខេហិ
 បិណ្ឌាចារេហិ មហាបុលសក ច មហាធិសំសក ច ។
 កក្កេ ទ្វេ ។ យត្ថ បិណ្ឌាចារំ បរិកុក្កិក្ខា តថាគតោ
 អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្មជ្ឈតិ យត្ថ បិណ្ឌាចារំ
 បរិកុក្កិក្ខា តថាគតោ អនុចារិសេសាយ ជិក្ខាធាតុ-
 យា បរិច្ឆេទយតិ ឥមេ ទ្វេ បិណ្ឌាចារា សមសមដលា
 សមសមវិចារា អតិវិយ អក្ខេហិ បិណ្ឌាចារេហិ ម-
 ហាបុលសក ច មហាធិសំសក ច អាយុសំវត្ថុធិកំ
 អាយស្មតា ពុទ្ធន កក្កាបុត្តេន កក្កំ ឧបទិកំ វណ្ណ-
 សំវត្ថុធិកំ អាយស្មតា ពុទ្ធន កក្កាបុត្តេន កក្កំ
 ឧបទិកំ សុខសំវត្ថុធិកំ អាយស្មតា ។ បេ ។ យស-
 សំវត្ថុធិកំ ។ បេ ។ សក្កសំវត្ថុធិកំ ។ បេ ។ អធិច-
 តេយ្យសំវត្ថុធិកំ អាយស្មតា ពុទ្ធន កក្កាបុត្តេន

មហាធិនិក្ខានសុត្តេ ពុទ្ធភាសនាវិ ពោលនំពីបង្គំបិណ្ឌបាតា ២ មាននិស្ស័យ
 ហើយទ្រង់បរិច្ឆេទ មហាអារុសោ ពុទ្ធ កក្កេ នេះ យើងបានស្តាប់ បាន
 ទទួលចំពោះព្រះគ្រូនៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចង្អុលបិណ្ឌាចារា តាំង
 ពីរនេះមានផលស្មើ ៗ គ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មាន
 អានិសង្សច្រើនផង ក្រែលែងជាធិបិណ្ឌាចារាដទៃ ។ ចង្អុលបិណ្ឌ-
 ាចារាតាំងពីរ គេដូចម្តេច ។ គឺ ព្រះកថាគត ទ្រង់សោយចង្អុលបិណ្ឌ-
 ាចារណាហើយ ទ្រង់ប្រាសដឹក ខ្ញុំអនុត្តរសម្ពោធិញ្ញាណ ១
 ព្រះកថាគត ទ្រង់សោយចង្អុលបិណ្ឌាចារណាហើយ ទ្រង់បរិច្ឆេទ
 ដោយអនុចារិសេសនិក្ខានធាតុ ១ ចង្អុលបិណ្ឌាចារាតាំងពីរនេះឯង មាន
 ផលស្មើ ៗ គ្នា មានវិបាកស្មើ ៗ គ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្ស
 ច្រើនផង ក្រែលែងជាធិបិណ្ឌាចារាដទៃ ចុញ្ញកម្មវិសេញ្ញាណកាយ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ចុន្ទកម្មាចុន្ទមានកាយ ក៏បានសន្សំហើយ ចុញ្ញកម្ម
 វិសេញ្ញាណសម្បទា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ចុន្ទកម្មាចុន្ទមានកាយ ក៏បានសន្សំ
 ហើយ ចុញ្ញកម្មវិសេញ្ញាណសេចក្តីសុខឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ញ្ញាណ
 យសឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ញ្ញាណវិសេញ្ញាណឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។
 ញ្ញាណវិសេញ្ញាណ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ចុន្ទកម្មាចុន្ទ មានកាយ ក៏បាន

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកយស្ស មហាវគ្គ

កម្មំ ឧបច័តន្តិ ទុក្ខស្ស អាទុក្ខ កម្មារបុត្តស្ស ឯវំ
វិប្បដិសារោ បដិវិទេតញ្ចតិ ។ អថទោ កកវំ ឯតមត្តំ
វិទិត្តា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសំ

[១២៧] ធនតោ បុត្តំ បវឡតិ

សំយមតោ វេវំ ន វិយតិ(១)

កុសលោ វ ជហានិ ចាបតិ

ភកនោសមោហកុយា ចិត្តតោតិ ។

ពុទ្ធភណវិ(២) ចន្តំ ។

[១២៨] អថទោ កកវំ អាយស្មន្តំ អាទុក្ខំ
អាឧទ្ទេសិ អាយាមាទុក្ខ យេន ហិរញ្ញាវតិយា ននិ-
យា ចារិមន្តវំ(៣) យេន កុសិចារកឧបវត្តនំ មល្លានំ
សាលវំនំ តេទុបសម្ព័ន្ធិស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ
អាយស្មា អាទេត្តោ កកវតោ បទ្ធស្សាសិ ។ អថទោ

១ យតិវិបិ ហោ កដ្ឋិកថាយឿ ធម្មេវ ។ ២ ឧ. អាទ្ធរាជវស្សភណវិ ចិន្តិចំ
ចន្តំ ។ ៣. ភណវិ ចន្តំ ។ ៤ ឧ. ធម្មិវិ ។ ៥. ធម្មិវិ វិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកយ មហាវគ្គ

សន្សំហើយ ខ្នាលអាទុក្ខ អ្នកតប្បិចទ្ទាបនីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយ
ក្រោយរបស់ចុក្ខុកម្មារបុត្ត យ៉ាងនេះឯង ។ គ្រោះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីនេះហើយ ទ្រង់ចម្លីខ្ញុំទុកទាមភាពនេះ ក្នុង
វេលានោះថា

[១២៧] បុណ្យ វេមនិចច្រើនដល់អ្នកឱ្យទាន វេមនិចច្រើន

ដល់បុគ្គលអ្នកសង្រួម បុគ្គលអ្នកល្ងាស (បរិបូណ៌ដោយ

ញាណ) វេមនិលះបន់ ខ្ញុំកំណើលាមកទាន បុគ្គលនោះ

ក៏បរិមិត្តាន ព្រោះអស់ភក្តៈ ទោសៈ មោហៈ ។

ចម្លើយ ពុទ្ធភណវិៈ វិ ៤ ។

[១២៨] គ្រោះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាប់ហៅព្រះអាទុក្ខ
មានកាយមកថា ខ្នាលអាទុក្ខ មក យើង នឹងទៅកាន់ក្រើយទាននាយ
នៃស្ត្រីហិរញ្ញាវតិ នឹងចូលទៅកាន់សាលវំនៃ របស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជា
ទីចូលទៅក្នុងក្រុងកុសិន្ទារ ។ ព្រះអាទុក្ខមានកាយ ទទួលព្រះបទ្ទូល
នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ

មហាបរិទិត្តសុត្តន្ត គុដ្ឋនិទានិកៈ គឺជាគន្ធានុបាសិ

កតវា មហាតា កិក្ខុសង្ឃោន សន្តិ យេន ហិរញ្ញាវតិយា
ននិយា ចារិមន្តិវំ យេន កុសិលាវាធម្មវត្ថុនំ មល្លានំ
សាលវនំ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា អាយស្មន្តិ
អាណន្តិ អាមន្តេសិ វត្ថុ មេ ត្វំ អាណន្ត អន្តរេន
យមកសាលានំ ឧត្តរសីសកំ មញ្ញកំ បញ្ញាបេហិ
កិលន្តោស្មិ អាណន្ត ចំបដ្ឋិស្សន្តមិតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ
អាយស្មា អាណន្តោ កតវតោ បដិស្សត្តា អន្តរេន យម-
កសាលានំ ឧត្តរសីសកំ មញ្ញកំ បញ្ញាបេសិ ។ អដិទោ
កតវា ធនុតិណោន បស្សេន សីហសេយ្យំ កុប្បេសិ
ចានេន ចានិ អន្តាឆាយ សុតោ សម្បជានោ ។

(១២៧) តេន ទោ បទ សមយេន យមកសាលា
សត្វដាលំធុល្លា ហោន្តិ អកាលបុប្ផហិ តេ តថា-
កតស្ស សរិវំ ឱតិវន្តិ អជ្ឈោតិវន្តិ អភិប្បតិវន្តិ
តថាកតស្ស ប្បដាយ ។ ធិត្វានិចិ មច្ឆារវបុច្ឆានិ
អន្តលំត្តា បបកន្តិ តានិ តថាកតស្ស សរិវំ ឱតិវន្តិ
អជ្ឈោតិវន្តិ អភិប្បតិវន្តិ តថាកតស្ស ប្បដាយ ។
ធិត្វានិចិ ធនុនធុណ្ណានិ អន្តលំត្តា សម្បត្តនិ

មហាបរិទិត្តសុត្តន្ត គុដ្ឋនិទានិកៈ ពោលនិទានិកៈ ពោលនិទានិកៈ

ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់គ្រើយនាងនាយ ខែស្មឹងហិរញ្ញវតី នឹងចូលទៅកាន់
សាលវនំ ចេសំពូកមល្លក្រេត ដែលជាទីចូលទៅ ក្នុងក្រុងកុសិលា
ព្រមទាំងកុសុន្ទិវាច្រើន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះ
កានន្ទមានកាយុថា ម្ចាស់កានន្ទ ចូរអ្នករៀបចំគ្រែ ឲ្យមានក្បាលដំណេក
បែរទៅទិសនាងជើង ក្នុងចន្លោះនៃដើមសាលត្រីក្សទាំងគូ ឲ្យរកថាគ
ដោយឆាប់ ម្ចាស់កានន្ទ តថាគមានកាយល្អិតល្អៃណាស់ តថាគ
នឹងសិន ។ ព្រះកានន្ទមានកាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយរៀបចំគ្រែ ឲ្យមានក្បាលដំណេក បែរទៅ
ទិសនាងជើង ក្នុងចន្លោះ ដើមសាលត្រីក្សទាំងគូជ្រាយ ត្រាតោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ មានព្រះសនិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យ ផ្អៀងទៅ
នាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទទ្រង់ កម្រូកលើព្រះបាទស្តាំ ។

(១២៨) សម័យនោះឯង សាលត្រីក្សទាំងគូ ក៏មានផ្ការីកស្កុះស្កាយ
ទាំងអស់ (គាំងរឹតគល់ដល់ចុង) ដោយអកាលបុប្ផា (ផ្កាពុំដុះកាល) សាល-
ត្រីក្សទាំងគូនោះ ក៏រោយរាយ បាចសោច (ខ្ញុំផ្កា) លើសរិវៈព្រះតថាគ
ដើម្បីបូជាព្រះតថាគ សូម្បីមច្ឆារវបុស្ស (ផ្កាមច្ឆារៈ) ជាទិព្វ ក៏ធ្លាក់ចុះ
មកអំពីភាគស ផ្កាទាំងនោះ ក៏រោយរាយ បាចសោច លើសរិវៈព្រះតថា-
គ ដើម្បីបូជាព្រះតថាគ ។ ទាំងលម្អិតខ្លីមច្ឆារទាំងទិព្វ ក៏ធ្លាក់ចុះមក

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស មហាវគ្គោ

តាចិ តថាគតស្ស សរិវំ ឱក្កិវន្តំ អដ្ឋោក្កិវន្តំ អភិប្ប-
 ក្កិវន្តំ តថាគតស្ស បូជាយ ។ ធិត្វាចិបិ តុវិយាចិ
 អន្តលំក្ខេ វដ្ឋន្តំ តថាគតស្ស បូជាយ ។ ធិត្វាចិបិ
 សន្តិភាចិ អន្តលំក្ខេ វត្តន្តំ តថាគតស្ស បូជាយ ។
 អថទោ ភគវា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសិ សព្វជា-
 លិដុល្លា ទោ អាទន្ត យមកសាលា អកាលបុប្ផហិ(១)
 តថាគតស្ស សរិវំ ឱក្កិវន្តំ អដ្ឋោក្កិវន្តំ អភិប្បក្កិវន្តំ
 តថាគតស្ស បូជាយ ធិត្វាចិបិ មច្ឆាវបុច្ឆាចិ អន្តលំក្ខេ
 បបតន្តំ តាចិ តថាគតស្ស សរិវំ ឱក្កិវន្តំ អដ្ឋោក្កិវន្តំ
 អភិប្បក្កិវន្តំ តថាគតស្ស បូជាយ ធិត្វាចិបិ ចន្ទន-
 ទុណ្ណាចិ អន្តលំក្ខេ បបតន្តំ តាចិ តថាគតស្ស សរិវំ
 ឱក្កិវន្តំ អដ្ឋោក្កិវន្តំ អភិប្បក្កិវន្តំ តថាគតស្ស បូជាយ
 ធិត្វាចិបិ តុវិយាចិ អន្តលំក្ខេ វដ្ឋន្តំ តថាគតស្ស បូជា-
 យ ធិត្វាចិបិ សន្តិភាចិ អន្តលំក្ខេ វត្តន្តំ តថាគតស្ស
 បូជាយ ន ទោ អាទន្ត វត្តាវតាវ តថាគតោ សក្ក-
 តោ វា ហោតិ កុកុតោ វា មាចិតោ វា បូជិតោ

១ ឧ. អាលបុប្ផហិ វេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ សមាវគ្គោ

អំពីភាសាស លម្អិតព័ន្ធនោះ ក៏រោយរាយ បាចសាច លើសរៈព្រះភោ-
 គក ដើម្បីចូរព្រះភោគក ។ ព័ន្ធស្យកម្រិតជាទិព្វ ក៏លាងព្រះភាសាស
 ដើម្បីចូរព្រះភោគក ។ ព័ន្ធបម្រៀនជាទិព្វ ក៏លាងព្រះភាសាស ដើម្បី
 ចូរព្រះភោគក ។ ទើបព្រះមាទព្រះភោគ ទ្រង់ក្រាស់ខ្លឹមព្រះភោគនូវមាន
 កាយុថា ម្នាលភោគនូវ សាលព្រឹក្សព័ន្ធក្នុង មានព័ន្ធកស្តុស្តាយព័ន្ធកស្ត
 (ព័ន្ធកំណើលដកដល់ចុង) ដោយអកាលបុប្ផ រោយរាយ បាចសាច
 លើសរៈភោគក ដើម្បីចូរព្រះភោគ ព័ន្ធក្នុងម្នាវៈជាទិព្វ ព្រះចុះអំពី
 ភាសាស ព្រះព័ន្ធនោះ រោយរាយ បាចសាចលើសរៈភោគក ដើម្បីចូរ
 ភោគក ព័ន្ធក្នុងម្នាវៈជាទិព្វ ព្រះចុះអំពីភាសាស លម្អិតព័ន្ធនោះ
 រោយរាយ បាចសាច លើសរៈភោគក ដើម្បីចូរព្រះភោគ ព័ន្ធស្យកម្រិត
 ជាទិព្វ ក៏លាងព្រះភាសាស ដើម្បីចូរព្រះភោគ ព័ន្ធបម្រៀនជាទិព្វ ក៏
 លាងព្រះភាសាស ដើម្បីចូរព្រះភោគ ម្នាលភោគនូវ ព្រះភោគក មិនបាទ
 ឈ្មោះថា បរិសិទ្ធិសក្ការៈក្តី តោលក្តី រាមភោគក្តី ចូរក្តី មិនរក

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ឧបសម្ព័ន្ធ

វា អថចិត្តោ វា យោ ទោ អាទទ្ធ កិក្កុ វា កិក្កុច័
 វា ឧបាសកោ វា ឧបាសិកា វា ធម្មាទុទ្ទយ្យដិ-
 បន្នោ វិហារតិ សាមីចិប្បដិបន្នោ អទុទ្ទយ្យាវិ សោ
 ភថាភតំ សន្តិភេតំ តុក្កភេតំ មាណេតិ ប្រដេតិ^(១) បរ-
 មាយ ប្បជាយ តស្មាតិហានទ្ធ ធម្មាទុទ្ទយ្យដិបន្នោ
 វិហារិស្សម សាមីចិប្បដិបន្នោ អទុទ្ទយ្យាវិលោតិ វិវត្តិ
 វេ អាទទ្ធ សិក្ខិត្តិក្ខន្ធិ ។

(១៣០) តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មា
 ឧបវណោ ភកវតោ បុរតោ បិតោ ហោតិ ភកវន្តំ វិជ-
 មាដោ ។ អថទោ ភកវា អាយស្មន្តំ ឧបវណំ
 អបសាទេតិ^(២) អថហិ កិក្កុ មា មេ បុរតោ អដ្ឋាសិ-
 តិ ។ អថទោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស វិតទហោសិ
 អយំ ទោ អាយស្មា ឧបវណោ ធិយវន្តំ ភកវតោ
 ឧបដ្ឋាកោ សន្តិការវេរោ សមីបចារី អថ ច បទ
 ភកវា បដ្ឋិមេ កាលេ អាយស្មន្តំ ឧបវណំ អបសា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ព្យាសនាវគ្គ

ក្រែនក្តី ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឡើយ ម្នាលអាទទ្ធ ចុក្កល
 ណាមួយ ពោះភិក្កុក្តី ភិក្កុខិក្តី ឧបាសកក្តី ឧបាសិកាក្តី ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ខ្លួនធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីភោគក្រែន ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ចុក្កលនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើសក្ការៈ តោរោ រាជំពាន ចូរតិកថាភក ដោយ
 គ្រឿងចូរតិធីឧក្កម ម្នាលអាទទ្ធ ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទក្នុងសាសនា
 នេះ គប្បីសិក្សាថា យើងទាំងឡាយ នឹងប្រតិបត្តិខ្លួនធម៌ សមគួរដល់ធម៌
 ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីភោគក្រែន ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ម្នាលអាទទ្ធ អ្នក
 ទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

(១៣០) សម័យនោះឯង ឧបវណកិក្កុមានកាយុ បិតនៅ
 ចំពោះព្រះក្រ្តិនៃព្រះមានព្រះភាគ កំពុងបក់ថ្វាយ ព្រះមានព្រះភាគ ។
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហស្តញ្ញឧបវណៈមានកាយុថា ម្នាល
 កិក្កុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិតនៅទាំងមុខ ភថាភកឡើយ ។
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគកាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះឧបវណៈ
 មានកាយុនេះ ជាឧបដ្ឋាកត្រាច់នៅដឹក ដើរជិតព្រះមានព្រះភាគ ជាយូរ
 ហើយ ទើបតែក្នុងបច្ច័យកាល (នេះ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហស្តញ្ញ

១ ឧ. បូជេតិ អបចិយនំ ។ ២ ឧ. ឧបសម្ព័ន្ធ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ទេតិ អមេហិ ភិក្ខុ មា មេ បុរោ អដ្ឋាសីតិ កោ ធុ
 ទោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យំ ភគវំ អាយស្មន្តំ
 ឧបវណំ អបសាទេតិ អមេហិ ភិក្ខុ មា មេ បុរោ
 អដ្ឋាសីតិ ។ មដទោ អាយស្មា អាទប្តោ ភគវន្តំ
 ឯតទរោច អយំ កន្ត អាយស្មា ឧបវណោ ធីយវត្តំ
 ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ សន្តិការាចរោ សមីបទាវ មដ ច
 បទ ភគវំ បច្ឆិមេ កាលេ អាយស្មន្តំ ឧបវណំ
 អបសាទេតិ អមេហិ ភិក្ខុ មា មេ បុរោ អដ្ឋាសីតិ
 កោ ធុ ទោ ភន្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ យំ ភគវំ
 អាយស្មន្តំ ឧបវណំ អបសាទេតិ អមេហិ ភិក្ខុ មា
 មេ បុរោ អដ្ឋាសីតិ ។ យេកុយ្យេន អាទន្ត ទសសុ
 លោកាភាតុសុ ទេវតា សន្តិបតិកា តថាគតំ ទស្ស
 បាយ យាវតា អាទន្ត កុសិបាវឧបវត្តនំ មល្លានំ
 សាលវនំ សមន្តតោ ម្នាទស យោជនាចិ ធម្មិ
 សោ បទេសោ វាលក្កកោដិច្ចន្តមតោ^(១) មហា
 សក្កាហិ ទេវតាហិ អប្បដោ ទេវតា អាទន្ត ឧជ្ឈាយន្តំ

១ ឧ. ម. វាលក្កកោដិច្ចន្តមតោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

ឧបវណៈមានអាយុថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិទនៅ
 ខាងមុខគង្វារឡើយ ដូច្នោះ មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេច
 បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចរណ្តញឧបវណៈមានអាយុថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិទនៅ ខាងមុខគង្វារឡើយ ។ ទើបព្រះ
 កាន់ខ្លួនអាយុ គ្រាបច្ច័យចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវិតម្រឹម ព្រះឧបវណៈមានអាយុនេះ ជាឧបដ្ឋាកនៅជិត ដើរជិតព្រះ
 មានព្រះភាគដោយរូបិយ ទើបកែក្នុងបច្ច័យកាល (នេះ) ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ចរណ្តញឧបវណៈមានអាយុថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ
 អ្នកកុំបិទនៅ ខាងមុខគង្វារឡើយ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម មាន
 ហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេច បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចរណ្តញ
 ឧបវណៈមានអាយុថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិទនៅ ខាង
 មុខគង្វារឡើយ ដូច្នោះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ទេវតា
 ក្នុងលោកភាគទាំង ១០ ប្រជុំគ្នា ដើម្បីមើលគង្វារដោយច្រើន ម្ចាស់
 កាន់ខ្លួន សាលវនំរបស់ពួកមល្លក្រិយ៍ ដែលជាទិច្ចលទៅក្នុងក្រុងកុសិណា
 មានចំនួន ១២ យោជន៍ដោយជុំវិញ មានវណ្ណក៏ត្រឹមណា ប្រទេសនោះ
 សូម្បីគ្រាន់តែល្អមហាក៏ដោយចុងបំផុតនៃសក់ ដែលទេវតាមានសក្តិធំ មិន
 បានពាល់ក្រវ មិនមានឡើយ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ពួកទេវតាពាលទោសថា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ ទេវតារាជទូតថា

ទូរា វគ្គា អាគតា តថាគតំ ទស្សនាយ កេណិ
 ករហិ តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ជតំ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា អរិយោ វត្តិយា បច្ឆិមយាម តថាគតស្ស
 បរិនិព្វានំ កវិស្សតិ អយេកុ មហេសាត្រា គិក្កុ
 ភគវតោ បុរោ វិគោ ឡំរោ ទំរោ ទ មយំ លភាម
 បច្ឆិមេ កាលេ តថាគតំ ទស្សនាយាតិ(១) ។ កតំ-
 ភូតា បទ កន្ត ភគវ ទេវតា មនសិករោន្តិ ។
 សញ្ញទន្ធិ ទេវតា អាគាសេ បឋវិសញ្ញិវិយោ កេសេ
 បតិវិយ កន្តន្តិ ពាហា បត្តយ្ហ កន្តន្តិ ជិដ្ឋទានំ វិយ
 បបតន្តិ(២) អាវុដ្ឋន្តិ វិវុដ្ឋន្តិ អតិទិប្បំ ភគវ បរិនិព្វា-
 យិស្សតំ អតិទិប្បំ សុគតោ បរិនិព្វាយិស្សតំ អតិទិប្បំ
 ចក្កុមា លោកេ អន្តរាយិស្សតិ តិ សញ្ញទន្ធិ ទេវតា
 បឋវិយា បឋវិសញ្ញិវិយោ កេសេ បតិវិយ កន្តន្តិ
 ពាហា បត្តយ្ហ កន្តន្តិ ជិដ្ឋទានំ វិយ បបតន្តិ អាវុដ្ឋន្តិ
 វិវុដ្ឋន្តិ អតិទិប្បំ ភគវ បរិនិព្វាយិស្សតំ អតិទិប្បំ
 សុគតោ បរិនិព្វាយិស្សតំ អតិទិប្បំ ចក្កុមា លោកេ

១ ខ. វិញ បរិនិព្វាន អាខន្ត ឧប្បយន្តិ ឈា ទិស្សន្តិ ។ ២ ខ. ជិដ្ឋទានំ បបតន្តិ ។
 ឃ. ជិដ្ឋទានំ បបតន្តិ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវិរ ពោលអំពីសេចក្តីរក្សាតម្រូវរបស់ទេវតា

ពួកយើងមកអំពីចម្ងាយ ដើម្បីឃើញព្រះភព៌ាគត ។ ព្រះអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធាក៏ឡើងក្នុងលោក មានម្តង ។ ក្នុងបច្ឆិមយាមខែក្រីច្បែរនេះឯង
 បរិនិព្វានរបស់ព្រះភព៌ាគតនឹងមាន ក៏ភ័ក្ត្រមានស័ក្តិផ្តំនេះ មកឈរកំរើរទៅ
 ចំព្រះក្រុងព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើងមិនបានឃើញព្រះភព៌ាគត ក្នុង
 បច្ឆិមកាលឡើយ ។ ព្រះអាខន្ត គ្រាបបន្តិទូលស្តេច បរិនិព្វានព្រះមាន
 ព្រះភាគដ៏ចម្រើន ចុះពួកទេវតា ធ្វើក្នុងចិត្តដូចម្តេច ។ ព្រះអន្តិទ្រង់
 ក្រាស់ថា ម្ចាស់អាខន្ត មានពួកទេវតា (ខ្លះ) សម្គាល់ផែនដីក្នុងអាគាស
 (ខ្ញុំមិនផែនដីក្នុងអាគាស) វិសាយកេសា កន្ទក់កន្ទេញ ផ្គុំផ្គុំកំកូន
 វែរឡើង កន្ទក់កន្ទេញ ផ្គុំផ្គុំបម្រះទនៀលទៅមក ចម្រុះជាមានដើង
 ដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ដាច់ម៉្លេះ ព្រះសុគត
 នឹងបរិនិព្វាន ដាច់ម៉្លេះ ព្រះសម្ពុទ្ធិមានចក្កក្នុងលោក នឹងសូន្យបាត់ទៅ
 ដាច់ម៉្លេះ ម្ចាស់អាខន្ត មានពួកទេវតា (ខ្លះ) សម្គាល់ផែនដីក្នុងផែនដី
 (ខ្ញុំមិនផែនដីច្រក្រតិច្បជាផែនដីទិព្វ) វិសាយកេសា កន្ទក់កន្ទេញផ្គុំ
 កំកូនវែរឡើង កន្ទក់កន្ទេញ ផ្គុំផ្គុំបម្រះទនៀលទៅមក ចម្រុះមាន
 ដើងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ដាច់ពេកណាស់
 ព្រះសុគត នឹងបរិនិព្វាន ដាច់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធិមានចក្កក្នុងលោក

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាវគ្គ

អន្តរាយិស្សត្តិ យា មន តា ទេវតា វិភពតា តា
សតា សម្បជានា អនិវាសេន្តិ អនិប្តា សម្ព័រា តំ
កុតេតុ លត្តាតិ ។

[១៣១] បុត្រ កន្ល ជំសាសុ វស្សុ វុត្តា ភិក្ខុ
អាគន្ធន្តិ តថាភតំ ទស្សនាយ តេ មយំ លកាម
មនោការវិធីយេ ភិក្ខុ ទស្សនាយ លកាម ថយ័រុចាស-
នាយ ភតវតា មន មយំ កន្ល អច្ឆាយន ន លតិ-
ស្សម មនោការវិធីយេ ភិក្ខុ ទស្សនាយ ន លតិស្សម
ថយ័រុចាសនាយាតិ ។ ចត្តាវិមាជំ អាទន្ធ សន្ធិស្ស
កុលបុត្តស្ស ទស្សនិយាជំ សំវេជនិយាជំ ហំនាជំ ។
កតមាជំ ចត្តាវិ ។ ឥន តថាភតោ ជាតោតិ អាទន្ធ
សន្ធិស្ស កុលបុត្តស្ស ទស្សនិយំ សំវេជនិយំ ហំជំ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាវគ្គ

នឹងសូន្យបាត់ទៅដាច់ពេកណាស់ ឯពួកទេវតាណា ដែលមិនមានករៈ
ពួកទេវតានោះ មានសតិ និងសម្បជញ្ញៈ អភ័សន្តិវិសេចក្តីសោកបាទ
ដោយគិតថា សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល
ដូច្នោះបានរស់នៅសេចក្តីទៀងទាត់ (ក្នុងទង្វើប្បវត្តិ) នេះ អំពីណា ។

[១៣១] ព្រះអាទន្ធ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលពីដើម ពួកភិក្ខុនៅចាំវស្សា ក្នុងទិសទាំងឡាយ រួចហើយតែងមក
ដើម្បីគាល់ព្រះភថាភត យើងខ្ញុំព្រះអង្គ តែងបានជួបនឹងពួកភិក្ខុអ្នកចម្រើន
ដោយចិត្ត ធ្លាប់បានចូលទៅអង្គុយជិតគ្នា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះ
អំណើរឥតនឹងព្រះមានព្រះភាគទៅ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងលែងបានជួប
លែងបានចូលទៅអង្គុយជិតពួកភិក្ខុ អ្នកចម្រើនដោយចិត្តហើយ ។ ព្រះ
អង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អាទន្ធ សំវេជនិយដ្ឋាន (ទីដែលគួរកើតសង្វេគ)
ដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្ត អ្នកមានសច្ចានេះ ៤ កន្លែង ។ សំវេជ-
និយដ្ឋាន ៤ កន្លែង កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាទន្ធ សំវេជនិយដ្ឋានដែល
គួរឃើញ របស់កុលបុត្ត អ្នកមានសច្ចា ដោយលើកឃើញថា ព្រះភថាភត

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសនាវិ ចក្កស្សីជនីយដ្ឋានោថា

ឥធិ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្មុទ្ធាតិ
 អាណន្ទ សទ្ធស្ស កុលបុត្តស្ស ធន្សធីយំ សំវេជនីយំ
 ហំឯ ឥធិ តថាគតោ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតន្តិ អា-
 ណន្ទ សទ្ធស្ស កុលបុត្តស្ស ធន្សធីយំ សំវេជនីយំ
 ហំឯ ឥធិ តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ ធិព្វាននាគុយា
 បរិនិព្វតោតិ អាណន្ទ សទ្ធស្ស កុលបុត្តស្ស ធន្សធីយំ
 សំវេជនីយំ ហំឯ ឥមាធិ ទោ អាណន្ទ ធន្តារិ សទ្ធស្ស
 កុលបុត្តស្ស ធន្សធីយាធិ សំវេជនីយាធិ ហំនាធិ
 អាតមិស្សន្តិ ទោ អាណន្ទ សទ្ធា កំក្ក កំក្កនិយោ
 ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ឥធិ តថាគតោ ជាតោតិបិ
 ឥធិ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្មុទ្ធាតិបិ
 ឥធិ តថាគតោ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតន្តិបិ ឥធិ
 តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ ធិព្វាននាគុយា បរិនិព្វ-
 តោតិបិ យេ ហិ កេចិ អាណន្ទ ចេតិយនារិកំ
 អាហិណ្ណត្តា បស្មន្តិក្កា កាលំ ករិស្សន្តិ សព្វេ កេ
 កាយស្ស កេណ បម្មរណា សុតតិ សក្កំ លោកំ
 ឧបបដ្ឋិស្សន្តិតិ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសនាវិ ពោលគំតំសំវេជនីយដ្ឋាន ៤ កន្លែង

ប្រសូត្តនិទ័នេដ្ឋុច្ឆេ ១ ម្ចាស់ភានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលត្រូវឃើញ
 របស់កុលបុត្តអ្នកមានសព្វ ដោយព្រះឃើញថា ព្រះភថាគតត្រាស់ដឹង
 ខ្ញុំអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណក្នុងទីដ្ឋុច្ឆេ ១ ម្ចាស់ភានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន
 ដែលត្រូវឃើញ របស់កុលបុត្តអ្នកមានសព្វ ដោយព្រះឃើញថា ព្រះ
 ភថាគត បានសម្តែងខ្ញុំអនុត្តរធម្មចក្ក ក្នុងទីនេះដ្ឋុច្ឆេ ១ ម្ចាស់ភានន្ទ
 សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលត្រូវឃើញ របស់កុលបុត្តអ្នកមានសព្វ ដោយ
 ព្រះឃើញថា ព្រះភថាគតបរិនិព្វាន ដោយគុណបាទិសេសនិព្វាននាគុ
 ក្នុងទីនេះដ្ឋុច្ឆេ ១ ម្ចាស់ភានន្ទ នេះឯង សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលត្រូវឃើញ
 ៤ កន្លែង របស់កុលបុត្តអ្នកមានសព្វ ម្ចាស់ភានន្ទ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី
 ឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកមានសព្វ នឹងមក ដោយព្រះឃើញថា ព្រះ
 ភថាគត ប្រសូត្តនិទ័នេ ដ្ឋុច្ឆេក្តី ព្រះភថាគតត្រាស់ដឹង ខ្ញុំអនុត្តរ-
 សម្មាសម្ពោធិញ្ញាណក្នុងទីនេះ ដ្ឋុច្ឆេក្តី ព្រះភថាគត សម្តែងខ្ញុំអនុត្តរធម្ម-
 ចក្កក្នុងទីនេះ ដ្ឋុច្ឆេក្តី ព្រះភថាគត បរិនិព្វានដោយគុណបាទិសេសនិព្វាន-
 នាគុក្នុងទីនេះ ដ្ឋុច្ឆេក្តី ម្ចាស់ភានន្ទ ពួកជនណាមួយ នឹងបានដើរមក
 កាន់ទំហែកខែចេតិយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា បើប្រសិនជាធ្វើរណាកាលទៅ
 ពួកជនទាំងអស់នោះ លុះមានរាងកាយបែកផ្ទាយទៅ វាធម្មបទប្លាចអិច្ច
 សេចក្តីស្តាប់ នឹងចូលទៅកាន់លោក ភិមនុស្សសុតតិ នឹងហិមស្តតិ ។

[១៣២] កង់ មយំ កន្ត មាគុត្តាមេ បដិ-
 បដ្ឋាមាតិ ។ អនស្សនំ អាណប្ពាតិ ។ ទស្សនេ
 កកវា សតិ កង់ បដិបដ្ឋិតព្វន្តិ ។ អនាលាហោ
 អាណប្ពាតិ ។ អាណបន្តេ^(១) កន្ត កង់ បដិបដ្ឋិ-
 តព្វន្តិ ។ សតិ អាណន្ត ឧបដ្ឋាបេតញ្ចាតិ ។

[១៣៣] កង់ មយំ កន្ត តថាគតស្ស សរិវេ
 បដិបដ្ឋាមាតិ ។ អព្យាវដា^(២) តុត្តេ អាណន្ត ហោថ
 តថាគតស្ស សរិវេ ឫដាយ វេជ្ជ តុត្តេ អាណន្ត សនត្តេ^(៣)
 យដថ សនត្តេ អនុយុត្តាថ សនត្តេ អប្បមត្តា អាតា-
 មិយោ បហិតត្តា វិហារថ សន្តានន្ត ទត្តិយបណ្ឌិតាមិ
 ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាមិ កហមតិបណ្ឌិតាមិ តថាគតេ
 អភិប្បសដ្ឋា តេ តថាគតស្ស សរិវេ បដិបដ្ឋិតព្វន្តិ ។
 កង់ បទ កន្ត តថាគតស្ស សរិវេ បដិបដ្ឋិតព្វន្តិ ។

១ ឧ. ម. អាណបន្តេ ០៩ ។ ២ ឧ. អព្យាវដា ។ ៣ ឧ. សនត្តេ ។

[១៣២] ព្រះកោនន្តប្រាសាទន្តិទូលស្សថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះខ្ញុំព្រះអង្គព័ន្ធជាឡាយ ត្រូវប្រតិបត្តិក្នុងមាគុត្តាមដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គ
 ត្រាស់ថា ខ្មាលអាណន្ត ត្រូវកុំមើល ។ បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគ កាលបើ
 មើលហើយ គប្បីប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ខ្មាលអាណន្ត ត្រូវកុំនិយាយរក ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើនិយាយរកហើយ គប្បីប្រតិបត្តិដូចម្តេច
 ទៀត ។ ខ្មាលអាណន្ត គប្បីកាន់សក់ឱ្យមាំ ។

[១៣៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គព័ន្ធជាឡាយ ត្រូវ
 ប្រតិបត្តិក្នុងសរិវៈព្រះភោគភ ដូចម្តេច ។ ខ្មាលអាណន្ត អ្នកព័ន្ធជាឡាយ
 កុំទូល់ខ្លាយ ដើម្បីចូលសរិវៈភោគភឱ្យឃើញ ខ្មាលអាណន្ត អ្នកព័ន្ធជាឡាយ
 ចូរទំព្យាយាម ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ^(១) ចូរខ្ចីឃ្នក សង្ហាតក្នុង
 ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ កុំប្រមាទក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ចូរមានព្យាយាម
 ខានចិត្តចក្ខុទៅ (កាន់ព្រះវិញ្ញាណ) ចុះ ខ្មាលអាណន្ត គង់តែមាន
 ខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី កហមតិបណ្ឌិតក្តី ជ្រះថ្លាក្នុង
 ភោគភ គេនឹងធ្វើការចូលសរិវៈភោគភមិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះដន់ព័ន្ធជាឡាយនោះ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងសរិវៈ ព្រះភោគភ ដូចម្តេច ។

១ គង្គិកថា ថា សំដៅយកអាហារឱ្យរស់ ។

មហាចរិតពានសុទ្ធ ពុទ្ធភាណវិរ ចន្ទវត្តិសរិបដិបដ្ឋានថា

យថា ទោ អាទទុ រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ បដិ-
 បដ្ឋន្តិ ឯវំ តថាគកស្ស សរិរេ បដិបដ្ឋិតខន្តិ ។ កថំ
 បទ កន្តេ រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ បដិបដ្ឋន្តិ ។
 រ ញ្ញា អាទទុ ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ អហតេន វត្ថុន វេវេន្តំ
 អហតេន វត្ថុន វេវេត្វា វិហតេន កប្បសេន វេវេន្តំ
 វិហតេន កប្បសេន វេវេត្វា អហតេន វត្ថុន វេវេន្តំ
 ឯតេន ឧចាយេន បក្ខហំ យុកសតេហំ រ ញ្ញា ចក្ក-
 វត្តិស្ស សរិរេ វេវេត្វា អយសាយ តេលណេណិយា
 បក្ខបិត្វា អញ្ញស្ស អយសាយ ណេណិយា បដិក្កដិក្កា
 សត្វកម្មានំ ចិត្តកំ ករិត្វា រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ
 ណាបេន្តិ ចាតុម្មហាបថេ រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស ដ្ឋបំ កកេន្តិ
 ឯវំ ទោ អាទទុ រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ បដិបដ្ឋន្តិ យថា
 ទោ អាទទុ រ ញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស សរិរេ បដិបដ្ឋន្តិ

មហាចរិតពានសុទ្ធ ពុទ្ធភាណវិរ ពោលអំពីការច្រើនច្រើនក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ
 ខ្នាលភានខ្ន ជនទាំងឡាយ តែងប្រតិបត្តិក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ យ៉ាង
 ណាមិញ ជនទាំងនោះ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះជនទាំងនោះ ប្រតិបត្តិក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិ-
 កដដូចខ្លួន ។ ខ្នាលភានខ្ន ជនទាំងឡាយ រុំសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ
 ដោយសំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីចេះហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះ
 រុំដោយសំឡីចេះហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (ថែមទៀត) រុំសិរិះច្រះចក្រ-
 ត្តិកដ ដោយសំពត់ ៥០០ គូ ដោយទំនងនេះ ហើយកម្ពស់ក្នុងមណ្ឌស
 មាស^(១) ដែលដាក់ច្រើន ហើយគ្របដោយមណ្ឌសមាសដទៃ^(២) រួចធ្វើ
 ដើងថ្ម ហើយដោយព្រះភ្លើង ចំពោះសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ ដោយស្រ្រីង
 ក្រក្រប្រដំយ៉ាង ហើយគេធ្វើស្តូបនៃច្រះចក្រត្តិកដក្នុងដុំរំដៃចែកជា ៤
 ខ្នាលភានខ្ន ជនទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិកដយ៉ាងនេះ
 ឯង ខ្នាលភានខ្ន ជនទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិក្នុងសិរិះច្រះចក្រត្តិកដ

១ ពាក្យថា មណ្ឌស ប្រែចេញពីបាលីថា គោលី ដែលគ្រប់គ្រែថា ស្តូប តែដែលប្រែថា
 មណ្ឌស ដូច្នោះ កាមលីតំសេចក្តីដទៃ ។ ពាក្យថា មាស ប្រែចេញពីបាលីថា អយសេ
 ដែលក្នុងទីនៃទៀត តែប្រែថា ដែក តែក្នុងទីនេះ គន្លឹកថាប្រាប់ឲ្យប្រែថា មាស ។ ២ ក្រប
 មណ្ឌស ឬគ្រឿងស្តូប ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ មហាវគ្គ

ឃុំ គឺជាគតស្ស សរីរេ បដិបដ្ឋិតំ ចាកុឌ្ឍហាបថេ
គឺជាគតស្ស ដូចោ កាតតោ គត្ត យេ តេ មាលំ វា
គតំ វា ទុណ្ណតំ វា អាហេបស្សន្តំ វា អភិវទេស្សន្តំ
វា ចិត្តំ វា បសាទេស្សន្តំ តេសន្តំ វាស្សតិ ធីយរត្តំ
ហិតាយ សុខាយាតិ ។

(១៣៤) ចត្តារោមេ អាទទុ ដូចារហោ ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ គឺជាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ដូចារហោ
បទ្ធកសម្ពុទ្ធា ដូចារហោ គឺជាគតស្ស សាវកោ(១)
ដូចារហោ វាជា ចក្កវត្តិ ដូចារហោ ។ កតិញ្ចាទទុ(២)
អន្តវសំ បដិទុ គឺជាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ដូចា-
រហោ ។ អយំ តស្ស កតវតោ អរហិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធ-
ស្ស ដូចោតិ អាទទុ តហ្វ ជេយ ចិត្តំ បសាទេន្តំ(៣) តេ
គត្ត ចិត្តំ បសាទេតោ កាយស្ស ភេតា បរម្មា-
ណា សុភតិ សត្តំ លោកំ ឧបបដ្ឋន្តិ ឥនំ ហោ

១ ឧ. វាជាគតស្សវិហោ ។ ២ ឧ. កតមញ្ចាទទុ ។ ៣ ឧ. ពហុជេយ ចិត្តំ បសា-
ទេន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ មហាវគ្គ

យ៉ាងណាមិញ ដទៃទៀតនោះ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងសរីរេគឺជាគត គប្បីធ្វើ
ស្តូបរបស់គឺជាគត ក្នុងផ្លូវដំបែកជា ២ យ៉ាងនោះចុះ ពួកជនណាខឹង
លើកឡើងខ្វែកម្រងដាក់ គ្រឿងក្រអូបក្តី គ្រឿងលម្អក្តី ឬខឹងថ្វាយ
បង្គំ ឬធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្តូបនោះ អំពើនោះ របស់ជនទាំងនោះ
នឹងនាំមកនូវប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខអស់កាលយូរ ។

(១៣៥) ម្នាលភានុ ដូចារហេតុគល (បុគ្គលដែលគួរដល់
ស្តូប) នេះ មាន ២ ពួក ។ ដូចារហេតុគល ២ ពួក គឺដូចារម្តចន្ទៈ ។ គឺ
ព្រះគឺជាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាដូចារហេតុគល ១ ព្រះបរម្តកត្ត ជា
ដូចារហេតុគល ១ សាវករបស់ព្រះគឺជាគត ជាដូចារហេតុគល ១ ព្រះចក្រ-
ពត្តិកជ ជាដូចារហេតុគល ១ ។ ម្នាលភានុ ព្រះគឺជាគត អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ជាដូចារហេតុគល ព្រោះគាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចារម្តច ។
ម្នាលភានុ ពួកជនជាច្រើន ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ដោយសម្គាល់ថា នេះ
ជាស្តូបរបស់ព្រះមានព្រះកោត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិៈនោះ ពួកជនទាំង
នោះ លុះធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្តូបនោះ លុះបែកប្រាយពន្លឺកាយទៅទាំង
មុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ វិមជ្ជចូលទៅកាន់លោក គឺសុភតិ(១) ហេតុស្តូតិ

១ អន្តិកថា សង្គ្រោះយកទាំងឧទុស្សន្តិកិច្ចលនិង ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភារណៈ ពុទ្ធភារណៈ

អាណន្ត អត្តវសំ បដិច្ច តថាគតោ អាហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ដូចារហោ ។ កិញ្ញាណន្ត អត្តវសំ បដិច្ច បច្ចេកសម្ពុទ្ធា
 ដូចារហោ ។ អយំ តស្ស បច្ចេកពុទ្ធស្ស ដូចោតិ
 អាណន្ត ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ តត្ថ ចិត្តំ
 បសាទេត្វា កាយស្ស ភេតា បាឡាណា សុគតិ សត្តំ
 លោកំ ឧបបទ្ធន្តិ វិនិ ទោ អាណន្ត អត្តវសំ បដិច្ច
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ដូចារហោ ។ កិញ្ញាណន្ត អត្តវសំ ប-
 ដិច្ច តថាគតស្ស សាវកោ ដូចារហោ ។ អយំ
 តស្ស ភកវតោ អាហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាវកដូ-
 ចោតិ អាណន្ត ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ
 តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កាយស្ស ភេតា បាឡាណា
 សុគតិ សត្តំ លោក ឧបបទ្ធន្តិ វិនិ ទោ អាណន្ត
 អត្តវសំ បដិច្ច តថាគតស្ស សាវកោ ដូចារហោ ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភារណៈ ពោលអំពីវិជ្ជាបារមី ៤ ពួក

ម្នាលភានន្ត ព្រះភព៌ភកអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាដូចារហេតុគួល ព្រោះ
 ការស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង ។ ម្នាលភានន្ត ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ
 ជាដូចារហេតុគួល ព្រោះការស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភានន្ត ពួកជនជាច្រើន ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ដោយសម្គាល់ថា នេះជា
 ស្លូបរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គិនោះ ពួកជនទាំងនោះ លុះធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា
 ក្នុងស្លូបនោះ លុះថែកម្លាយរាងកាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
 វេទនិច្ចលទៅកាន់លោក គឺសុគតិ យ៉ាងស្មុគី ម្នាលភានន្ត ព្រះបច្ចេក-
 សម្ពុទ្ធ ជាដូចារហេតុគួល ព្រោះការស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង ។
 ម្នាលភានន្ត សាវករបស់ព្រះភព៌ភក ជាដូចារហេតុគួល ព្រោះការស្រ័យ
 អំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលភានន្ត ពួកជនជាច្រើនធ្វើចិត្តឱ្យ
 ជ្រះថ្លា ដោយសម្គាល់ថា នេះជាស្លូបនៃសាវក របស់ព្រះនាងព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិនោះ ពួកជនទាំងនោះ លុះធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ក្នុង
 ស្លូបនោះ លុះថែកម្លាយរាងកាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
 វេទនិច្ចលទៅកាន់លោក គឺសុគតិ យ៉ាងស្មុគី ម្នាលភានន្ត សាវករបស់
 ព្រះភព៌ភក ជាដូចារហេតុគួល ព្រោះការស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាជ្ជា

កិញ្ញាទទួ អត្តវសំ បដិច្ច រាជា ចក្កវត្តំ ថ្វីចារហោ ។
 អយំ ភស្ស ធម្ម៌កស្ស ចម្បរក្ខា ថ្វីចោតិ អាទទ្ធ
 ពហុ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ ភត្ត ចិត្តំ បសាទេត្វា
 កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សុគតិ សក្កំ លោកំ
 ទុបបជ្ជន្តិ ឥទំ ទោ អាទទ្ធ អត្តវសំ បដិច្ច រាជា
 ចក្កវត្តំ ថ្វីចារហោ ឥមេ ទោ អាទទ្ធ ចក្ការោ ថ្វីចារ-
 ហាតិ ។

(១៣៥) អថទោ អាយស្មា អាទេន្តា វិហារំ បវិសិ-

ត្វា កមិសីសំ អាសម្ពិត្វា រោទមារោ អដ្ឋាសិ អហញ្ច
 វត្តម្ពិ សេត្វោ សករណីយោ សត្តុ ច មេ បវិទិត្វាចំ
 ភវិស្សតិ យោ មម(១) អទុកម្យកោតិ ។ អថទោ
 កកវំ ភិក្ខុ អាមទ្កេសិ កមា ទុ ទោ កំត្តវេ អាទេន្តា-
 តិ ។ ឯសោ កទ្កេ អាយស្មា អាទេន្តា វិហារំ បវិសិត្វា
 កមិសីសំ អាសម្ពិត្វា រោទមារោ បិកោ អហញ្ច វត្តម្ពិ

១. ១. មម ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បរាជ្ជា

ម្នាលភានុ ព្រះចក្រភត្តិរាជ ជាថ្វីចារហេតុស្ថល ព្រោះការស្រ័យកំណាច
 ប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលភានុ ពួកដទៃជាច្រើន ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា
 ដោយសម្គាល់ថា នេះជាស្តុបរាស័ព្រះធម្មរាជ ដែលទ្រង់ធានា
 ពួកដទៃនោះ លុះធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្តុបនោះ លុះបែកគ្នាយ
 រាជកាយទៅ ទាន់មុខបន្ទាប់កំរើសេចក្តីស្តាប់ វែមនិច្ចលទៅកាន់លោក គឺ
 សុគតិ ហែស្និ ម្នាលភានុ ព្រះចក្រភត្តិរាជ ជាថ្វីចារហេតុស្ថល ព្រោះ
 ការស្រ័យកំណាចប្រយោជន៍ នេះឯង ។ ម្នាលភានុ ថ្វីចារហេតុស្ថល
 មាន ៤ ពួក នេះឯង ។

(១៣៥) គ្រានោះ ព្រះភានុមានកាយ ចូលទៅកាន់វិហារ

ក៏ភាន់ខ្ញុំឃើញមានសណ្ឋានដូចក្បាលស្វា (ក្រដាត្វា) ឈរយ៉ាងរៀប
 រាស់ថា ឧកាត្តអញ ជាសេត្តុច្បុស មានកិច្ចការធ្វើទៅទៀតទៅឡើយ
 ក៏ព្រះសាស្តារបស់អាត្មា ដែលជាអ្នកអនុគ្រោះ ដល់កាត្តអញ មិនទ្រង់
 ចរិទិព្វាន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភានុទៅណា ។ ពួកភិក្ខុក្រាចបង្ខំខ្លួនថា
 ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះភានុមានកាយ ចូលទៅកាន់រាជសម្រាប់
 សម្រាកកាយ រោងក្រដាត្វា ឈរយ៉ាងរៀបរាស់ឯណោះថា ឧកាត្តអញ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ អនុគោតិយស្ថាន

សេក្ខោ សករណីយោ សត្តុ ច មេ បរិនិព្វានំ កវិ-
 ស្សតិ យោ មម អនុគោតិយោ ។ អថេវា កកវា
 អញ្ញាតវំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហំ ភំ ភិក្ខុ មម វចនេន
 អាមន្តំ អាមន្តេហំ សត្តា តំ អាវុសោ អាមន្តំ អាមន្ត-
 តីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវតោ បដិស្សត្តា
 យេនាយស្មា អាមន្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា
 អាយស្មន្តំ អាមន្តំ ឯតទរោច សត្តា តំ អាវុសោ
 អាមន្តំ អាមន្តតីតិ ។ ឯវំ អាវុសោតិ ទោ អាយស្មា
 អាមន្តោ តស្ស ភិក្ខុចោ បដិស្សត្តា យេន កកវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯត-
 ទន្តំ ចិសីតិ ។ ឯតទន្តំ ចិសីតិ ទោ អាយស្មន្តំ
 អាមន្តំ កកវា ឯតទរោច អលំ អាមន្តំ មា សោចិ
 មា បរិនេវិ ធនុ ឯវំ^(១) អាមន្តំ មយា បដិកេត្តេវ
 អត្តាតំ សព្វេហោ ចិយេហិ មជាបេហិ នាបាភារោ
 វិបាការោ អញ្ញាតាការោ តំ ក្យាតត្តុ^(២) លត្តា យន្តំ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ ទ្រង់ត្រាស់ឱ្យហៅព្រះអាមន្តេ

ទៅជាសេក្ខបុគ្គល មានកិច្ចការធ្វើទៅទៀតទៅរឿយ ព្រះសាស្តាបស់
 ភិក្ខុ ដែលជាអ្នកអនុគោតិយដល់ភិក្ខុអញ នឹងទ្រង់បរិនិព្វាន ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះអាមន្តព្រះភាគ ទ្រង់ហៅភិក្ខុ ១ រួមគ្នា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរទៅ
 ហៅអាមន្ត តាមពាក្យគាត់គាត់ ម្នាលអាវុសោ អាមន្ត ព្រះសាស្តាទ្រង់
 ត្រាស់ឱ្យហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះអាមន្តព្រះភាគថា ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅក្រោមអាមន្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងព្រះអាមន្តមានកាយ ដូច្នោះថា ម្នាលអាវុសោ
 អាមន្ត ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ឱ្យហៅអ្នក ។ ព្រះអាមន្តមានកាយ ទទួល
 ពាក្យរបស់ភិក្ខុនោះថា តើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ ខ្ញុំព្រះអាម
 ន្តព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ប្រាថ្នាថ្វាយចង្កំ ព្រះអាមន្តព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអាមន្តមានកាយ អង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ ព្រះអាមន្តព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលអាមន្ត
 ល្ហើយ អ្នក កុំសាយសោក កុំខ្សឹកខ្សួលឡើយ ម្នាលអាមន្ត គាត់គាត់
 បានប្រាប់អ្នកជាមុនហើយ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីត្រាស់ប្រាស វិនាស
 ប្រែប្រួល ចាកសក្ខិនិសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត វាវិនិស
 វតនិទានជាធម្មតា ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានខ្ញុំសេចក្តីមិនត្រាស់-
 ប្រាសនោះ ក្នុង (ទន្ធប្បវត្តិ) នេះមកអំពីលា ធម្មជាតិណាដែលកើតហើយ

១ ១. ឯវំ ។ ២ ១. ម. ពុទ្ធភាសាទារៈ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយស្ស មហាវគ្គ

ជាតំ ភូតំ សង្កតំ បលោកេនម្មំ តំ វត មា បស្សដ្ឋីតិ
 ធនំ វេទំ វិជ្ជតិ ធិយវត្តំ ទោ ភេ អាណន្ទ តថាគតោ
 បព្វបដ្ឋិតោ មេត្តេន កាយកម្មេន ហិតេន សុខេន
 អន្ធវយេន អប្បមាណេន មេត្តេន វចិត្តកម្មេន ហិតេន
 សុខេន អន្ធវយេន អប្បមាណេន មេត្តេន មហោកម្មេន
 ហិតេន សុខេន អន្ធវយេន អប្បមាណេន កកចុញ្ញា-
 សិ ភ្នំ អាណន្ទ បណេនមនុយុត្ត ចំប្បំ ហោហិមិ
 អបាសវោតិ ។ អថទា ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 យេមិ ភេ ភិក្ខុវេ អហេសុំ អតីតមន្ទានំ អហោត្តោ
 សម្មាសម្ពុត្តា ភេសម្បំ ភកវន្ទានំ ឯតបរមាយេវ
 ឧបដ្ឋាកា អហេសុំ សេយ្យជាមិ មយ្ហំ អាណន្ទោ

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ វិយាសិកាយស្ស មហាវគ្គ

ដែលមានហើយ ដែលចង្អុយកាក៏ភក្តិហើយ មានសេចក្តីប្រាមទ្រុខ
 ទៅដំឡើង ធម្មជាតិទោះ ចុក្តលនឹងពោលយាត់ថា កុំប្រាមទ្រុខទៅ
 ដូច្នោះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនេះមិនមានឡើយ ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ខ្ញុំខ្មួក
 បានបម្រើគឺជាគត មកជាយូរអង្វែងហើយ ដោយកាយកម្មប្រកបដោយ
 មេត្តា ទាំងមកខ្ញុំប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ មិនមានចំណែកពីរ^(១) ជាមួយ
 ប្រមាណមិនបាន ដោយវចិត្តម្រកបដោយមេត្តា ទាំងមកខ្ញុំប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីសុខ មិនមានចំណែកពីរ ជាមួយប្រមាណមិនបាន ដោយ
 មហោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ទាំងមកខ្ញុំប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ មិនមាន
 ចំណែកពីរ ជាមួយប្រមាណមិនបាន ម្ចាស់ភានខ្ញុំ ខ្ញុំខ្មួកជាចុក្តលបានធ្វើ
 ចុណ្យទុកហើយ ចូរច្រកចត្យាយមទ្យឡើយ ។ ចុះ នឹងបានជាចុក្តល
 មិនមានភាសវដោយធាតុ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួក
 ភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជា
 អហេតុសម្មាសម្ពុត្ត ដែលមានក្នុងអតីតកាល ពួកភិក្ខុជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគទាំងនោះ មានកំណត់ដូច្នោះឯង ដូចអាណន្ទរបស់គតវេសិ

១ អង្គកថា ថា ចុក្តលពួកមួយ ធ្វើការបម្រើតែក្នុងទីចំពោះមុខ មិនបានធ្វើក្នុងទីចំពោះមុខ
 បុគ្គលខ្លះមួយទៀត ធ្វើការបម្រើតែក្នុងទីចំពោះមុខ មិនបានធ្វើក្នុងទីចំពោះមុខ ឯកាយកម្មរបស់
 ព្រះអាណន្ទមិនដូច្នោះទេ ទើបឈ្មោះថា មិនមានចំណែកពីរ ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាសនា អាទេ ចន្ទវិយកុតនិទានជា
 យេ បិ តេ ភិក្ខុវេ ភវិស្សន្តំ អនាគតមន្ទានំ អរហន្តោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្បិ ភកវន្ទានំ ឯតថរហាយេវ
 ឧបដ្ឋានា ភវិស្សន្តំ សេយ្យថាចិ មយ្ហំ អាទន្ទោ
 បណ្ឌិតោ(១) ភិក្ខុវេ អាទន្ទោ ជាបាតិ អយំ កាលោ
 តថាគតំ ធន្សនាយ ឧបសន្តមិត្តំ អយំ កាលោ
 ភិក្ខុវេ(២) អយំ កាលោ ភិក្ខុវេ អយំ កាលោ
 ឧបាសកានំ អយំ កាលោ ឧបាសកានំ អយំ
 កាលោ រត្តោ រាជមហាមន្ទានំ អយំ កាលោ
 តិគ្គិយានំ អយំ កាលោ តិគ្គិយស្សវកានន្តិ(៣) ។

[១៣៦] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អច្ឆរិយា អត្តកធម្មា
 អាទន្ត ។ តតមេ ចត្តារោ ។ សទេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ-
 បរិសា អាទន្តំ ធន្សនាយ ឧបសន្តមតិ ធន្សនេន
 សា អត្តមថា ហោតិ តត្រ ចេ អាទន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ
 ភាសិតេនបិ សា អត្តមថា ហោតិ អតិក្ខា វ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. បណ្ឌិតោ ពោ ។ ២ ឧ. បេសន្តមិត្តំ ភិក្ខុវេ ។ ៣ ឧ. ម. រាជមហាមន្ទានំ តិគ្គិយានំ ភិគ្គិយស្សវកានន្តិ ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធភាសនា ពោលភិក្ខុវិយកុតនិ ៤ យ៉ាង ក្នុងព្រះអាទេព្រា
 ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគតាំងឡាយណា ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដឹងមានមក ក្នុងអនាគតកាល ពួកភិក្ខុជាឧបដ្ឋាន
 របស់ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ មានកំណត់ដូច្នោះឯង ដូចជាអាទន្ទរបស់
 ភថាគតវេ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អាទន្ទជាបណ្ឌិតវិភង្គដឹងដូច្នោះថា កាល
 នេះ ជាកាលគួរនឹងចូលទៅកាលព្រះភថាគត កាលនេះ ជាកាលគួររបស់
 ពួកភិក្ខុ កាលនេះ ជាកាលគួររបស់ពួកភិក្ខុមី កាលនេះ ជាកាលគួររបស់
 ពួកឧបាសក កាលនេះ ជាកាលគួររបស់ពួកឧបាសិកា កាលនេះ ជាកាល
 គួររបស់ព្រះរាជាវិទិកដមហាមន្ទោ កាលនេះ ជាកាលគួររបស់ពួកតិគ្គិយ
 កាលនេះ ជាកាលគួររបស់ពួកតិគ្គិយស្សវក ។

[១៣៦] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អច្ឆរិយកុតនិ (ធម៌ជាស្មារ
 ចម្លែក) តាំងឡាយ៤យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុងអាទន្ទ ។ ធម៌តាំង ៤ ដូច-
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើបរិស័ទចូលទៅ ដើម្បីដូចដឹងអាទន្ទ
 ភិក្ខុបរិស័ទនោះ វេមន៍មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានដូច បើអាទន្ទ
 ខ័យាយធម៌ក្នុងទីនោះ ភិក្ខុបរិស័ទនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយ
 ភាសិត ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុបរិស័ទ មិនខានវត្ថុនៅឡើយ ក៏

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ មហាវគ្គ

កិក្ខុចរិសា ហោតិ អថ^(១) អាណន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ
 សទេ កិក្ខុវេ កិក្ខុធិបរិសា អាណន្តំ ណស្សនាយ ឧប-
 សន្តមតិ ណស្សនេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ទេ
 អាណន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា
 ហោតិ អតិក្ខា វ កិក្ខុវេ កិក្ខុធិបរិសា ហោតិ អថ^(២)
 អាណន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ សទេ កិក្ខុវេ ឧបាសក្កចរិសា
 អាណន្តំ ណស្សនាយ ឧបសន្តមតិ ណស្សនេន សា
 អត្តមនា ហោតិ តត្រ ទេ អាណន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ
 ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិក្ខា វ កិក្ខុវេ
 ឧបាសក្កចរិសា ហោតិ អថ^(៣) អាណន្ទោ តុណ្ហី
 ហោតិ សទេ កិក្ខុវេ ឧបាសិកាចរិសា អាណន្តំ
 ណស្សនាយ ឧបសន្តមតិ ណស្សនេន សា អត្តមនា
 ហោតិ តត្រ ទេ អាណន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ ភាសិតេ-
 នបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិក្ខា វ កិក្ខុវេ ឧបា-
 សិកាចរិសា ហោតិ អថ^(៤) អាណន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ ឥមេ
 ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ អន្តរិយា អត្តតទម្មា អាណន្តេ ។

១-២-៣-៤ ម. អបិកោ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ សមាសវគ្គ

ស្រាប័ត្រភាគខុស្សៀមទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ថេភិក្ខុធិបរិស័ទ ចូល
 ទៅដើម្បីជួបនឹងភាគខុស ភិក្ខុធិបរិស័ទនោះ វេមនីមានសេចក្តីត្រេកអរ
 ដោយការប្រាជ្ញដូច ថេភាគខុសិយាយធម៌ក្នុងទីនោះ ភិក្ខុធិបរិស័ទនោះ
 ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ភិក្ខុធិបរិស័ទ
 មិនទាន់ឆ្កែតទៅឡើយ ក៏ស្រាប័ត្រភាគខុស្សៀមទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ
 ថេឧបាសកចរិស័ទ ចូលទៅដើម្បីជួបនឹងភាគខុស ឧបាសកចរិស័ទនោះ
 វេមនីមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការប្រាជ្ញដូច ថេភាគខុសិយាយធម៌ក្នុងទី
 នោះ ឧបាសកចរិស័ទនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ម្ចាស់
 ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ឧបាសកចរិស័ទ មិនទាន់ឆ្កែតទៅឡើយ ក៏ស្រាប័ត្រភាគខុស
 ស្សៀមទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ថេឧបាសិកាចរិស័ទ ចូលទៅដើម្បីជួប
 នឹងភាគខុស ឧបាសិកាចរិស័ទនោះ វេមនីមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការ
 ប្រាជ្ញដូច ថេភាគខុសិយាយធម៌ក្នុងទីនោះ ឧបាសិកាចរិស័ទនោះ ក៏មាន
 សេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ឧបាសិកាចរិស័ទ
 មិនទាន់ឆ្កែតទៅឡើយ ក៏ស្រាប័ត្រភាគខុស្សៀមទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ
 អច្ឆរិយភូតធម៌ព័ន្ធភ្យាយ ៤ យ៉ាងនេះនឹង មាននៅក្នុងភាគខុស ។

មហាបិដក្ខេបសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ ចក្កវគ្គិ ចម្បយន្តនិទាន

ចក្កាហេមេ ភិក្ខុវេ អច្ឆរិយា អន្តកធម្មា វញ្ញា ចក្កវគ្គិ
 ត្ថិម្ពិ(១) សចេ ភិក្ខុវេ ទុក្ខិយបរិសា វដាចំ ចក្កវគ្គិ
 ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ទស្សនេន សា អន្តមថា
 ហោតិ តត្រ ចេ វដា ចក្កវគ្គិ ភាសតិ ភាសិតេនចិ
 សា អន្តមថា ហោតិ អតិត្តា វ ភិក្ខុវេ ទុក្ខិយបរិសា
 ហោតិ អថ វដា ចក្កវគ្គិ តុណ្ណិ ហោតិ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មណបរិសា ។ គហបតិបរិសា ។ សម-
 ណបរិសា វដាចំ ចក្កវគ្គិ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ
 ទស្សនេន សា អន្តមថា ហោតិ តត្រ ចេ វដា
 ចក្កវគ្គិ ភាសតិ ភាសិតេនចិ សា អន្តមថា ហោតិ
 អតិត្តា វ ភិក្ខុវេ សមណបរិសា ហោតិ អថ វដា
 ចក្កវគ្គិ តុណ្ណិ ហោតិ ឯ ឯវេវ ទោ ភិក្ខុវេ ចក្កាហេ(២)
 អច្ឆរិយា អន្តកធម្មា អាណន្តេ សចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុបរិសា
 អាណន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ទស្សនេន សា
 អន្តមថា ហោតិ តត្រ ចេ អាណន្តោ ធម្មំ ភាសតិ

១ ឃ. ចក្កវគ្គិ ។ ឃ. ចក្កាហេ ។ ២ ឃ. ចក្កាហេ ។

មហាបិដក្ខេបសូត្រ ពុទ្ធភាសាទារៈ ពោលអំពីអច្ឆរិយន្តនិទាន យ៉ាងក្នុងព្រះចក្កវគ្គិ
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អច្ឆរិយន្តកុកធម៌ទាំងឡាយ ៤ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុង
 ព្រះចក្កវគ្គិ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថែទុក្ខិយបរិស័ទ ចូលទៅដើម្បីគាល់
 ព្រះចក្កវគ្គិ ទុក្ខិយបរិស័ទនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយ
 ការបានដួច ថែព្រះចក្កវគ្គិ មានព្រះចម្បយន្តនិទាន ទុក្ខិយបរិស័ទ
 នោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខិយ-
 បរិស័ទ មិនទាន់ឆ្កែទៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះចក្កវគ្គិស្ងៀមទៅ ។
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថែព្រាហ្មណបរិស័ទ ។ គហបតិបរិស័ទ ។ សម-
 ណបរិស័ទ ចូលទៅដើម្បីគាល់ព្រះចក្កវគ្គិ សមណបរិស័ទនោះ
 រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានគាល់ ថែព្រះចក្កវគ្គិ មាន
 ព្រះចម្បយន្តនិទាន សមណបរិស័ទនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរដោយ
 ភាសិត ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណបរិស័ទ មិនទាន់ឆ្កែទៅឡើយ
 ក៏ស្រាប់តែព្រះចក្កវគ្គិស្ងៀមទៅ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អច្ឆរិយន្ត-
 កុកធម៌ទាំងឡាយ ៤ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុងកាន់ដូច្នោះដែរ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ថែភិក្ខុបរិស័ទ ចូលទៅដើម្បីដូចនឹងកាន់ ភិក្ខុបរិស័ទនោះរមែង
 មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានដួច ថែកាន់និយាយធម៌ក្នុងនិទាន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

កាសិភេទបិ សា អត្តមទា ហោតិ អតិត្តា ។ កិក្កុវេ
 កិក្កុបរិសា ហោតិ អថ អាទន្ទោ តុណ្ហិ ហោតិ សទេ
 កិក្កុវេ កិក្កុធិបរិសា ។ ឧបាសកបរិសា ។ ឧបាសិ-
 កាបរិសា អាទន្តំ ធនស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ធនស្សនេន
 សា អត្តមទា ហោតិ តក្រ ទេ អាទន្ទោ ធម្មំ កាសតិ
 កាសិភេទបិ សា អត្តមទា ហោតិ អតិត្តា ។ កិក្កុវេ
 ឧបាសិកាបរិសា ហោតិ អថ អាទន្ទោ តុណ្ហិ ហោតិ
 ឥមេ ទេ កិក្កុវេ ចត្តារោ អច្ឆរិយា អត្តតទម្មា អាទន្ទតិ។

(១៣៧) ឃីវ វុត្តោ អាយស្មា អាទន្ទោ ភកវន្តំ ឃិ-
 តទរោទ មា ភន្តោ ភកវា ឥមស្មី ទុក្ខកណ្ណករោ(១)
 ទុក្ខង្គលនករោ សាទានករោ បរិទិញាយិ សន្តិ ភន្តោ
 អញ្ញាទិ មហានករាទិ សេយ្យថិទំ ធម្មា រាជត្តហំ
 សាវត្ថិ សាកេតំ កោសម្ពិ ពារណសិ ឃត្ត ភកវា
 បរិទិញាយតុ ឃត្ត រាហូ ទត្ថិយមហាសាលា ព្រាហ្មណ៍-

១ ឧ. ទុក្ខនរោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គ

កិក្កុបរិសទនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ម្ចាស់កិក្កុបរិសទ្យាយ
 កិក្កុបរិសទ មិនទាន់ឆ្កែនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែកាន់ខ្លួនស្ងៀមទៅ ម្ចាស់
 កិក្កុបរិសទ្យាយ ចើកកុន្តិបរិសទ ។ ឧបាសកបរិសទ ។ ឧបាសិកា-
 បរិសទចូលទៅ ដើម្បីជួបនឹងកាន់ខ្លួន ឧបាសិកាបរិសទនោះ វែមនិទាន
 សេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបាទដួប បើកាន់ខ្លួននិយាយធម៌ ក្នុងវិចារ
 ឧបាសិកាបរិសទនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយភាសិត ម្ចាស់កិក្កុ
 បរិសទ្យាយ ឧបាសិកាបរិសទ មិនទាន់ឆ្កែនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែកាន់ខ្លួ
 ស្ងៀមទៅ ម្ចាស់កិក្កុបរិសទ្យាយ អច្ឆរិយក្នុងធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង
 មាននៅក្នុងកាន់ខ្លួន ។

(១៣៧) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 កាន់ខ្លួននាយុ ក៏ត្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ កុំបរិទិញាទ (ក្នុងនករកុសិទារា) ជាឧកេច
 ជាឧកេចទូល ជាសាទាននេះឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទានមហា-
 នដេទ ភី ឧកេចម្យា រាជគ្រឹះ សាវត្ថិ សាកេត កោសម្ពិ ពារណសិ
 សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិទិញាទក្នុងនករទាំងនេះ ទត្ថិយមហាសាល(១)

១ ព្យត្រិយិវិទិលមានទ្រព្យរាជទុកចំខ្លួន ។ រយកោដិ ឬ ។ រាជកោដិទ្រង់ទៅ ផលវិទូ
 ចំណាយរហូតដល់ចំខ្លួន ។ វេទៈ ផលល្អឯមានកហូតដល់ចំខ្លួន ។ វេទៈ ចូលមរណ៍
 ហោងវារ្យិយមហាសាល ។

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាណិកៈ កុសាវតិកនិទានិក

មហាសាលា គហបតីមហាសាលា គហគតេ អភិច្ស-
 សន្នា តេ គហគតស្ស សវៈច្នៃដំ កវស្សន្តិកំ ។
 មា ហេវំ អាណន្ត អវច មា ហេវំ អាណន្ត អវច
 ទុណ្ណកណកកំ ទុណ្ណលណកកំ សាខានកកន្តំ
 ក្ខតច្ចុតំ អាណន្ត កជា មហាសុទស្សនោ ធាម
 អហោសិ ចក្កវត្តិ ធម្មតោ ធម្មកជា ចាកុរត្តោ
 វិជិតាវី ជនចន្ទារិយច្យត្តោ សត្តរតនសម្មាស តា
 រញ្ញោ អាណន្ត មហាសុទស្សនស្ស អយំ កុសិទា-
 ក កុសាវតិ ធាម កជនាធិ អហោសិ បុរត្តិទេ-
 ន ច បច្ឆិទេន ច ទ្វានសយោជនាធិ អាយាមន
 ឧត្តរេន ច នក្ខិណោន ច សត្តយោជនាធិ វិគ្គារេន

មហាបរិវិញ្ញាណសូត្រ ពុទ្ធភាសាណិកៈ ពោលអំពីកនិទានិក្ខេបកុសាវតិ

ប្រាហ្មណមហាសាលា^(១) គហបតីមហាសាលា^(២) ជាច្រើនក្នុងនគរតាំង
 នោះ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះភថាគត គេនឹងធ្វើការប្លែង ព្រះសវៈព្រះ
 ភថាគត ។ ម្ចាស់អាណន្ត អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់អាណន្ត អ្នក
 កុំនិយាយថា ឧកកុសិទានោះ ជាឧកកេច ជាឧកទួល ជាសាខានក
 យ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់អាណន្ត កាលពីដើមមានព្រះចក្រពត្តិកជ ព្រះនាម
 មហាសុទស្សនៈ ជាធម្មកជ ទ្រង់ធម៌ ជាសម្រុះលើផែនដី មានសមុទ្រ
 តាំង ៤ ជាទីចម្រុក មានជនចទម្ភម្ល ប្រកបដោយភេទៈតាំង ៧ ប្រការ
 ម្ចាស់អាណន្ត ទីក្រុងកុសិទានោះ ជាពជនិក្ខេបកុសាវតិ របស់ព្រះ
 មហាសុទស្សនកជ មានបណ្តោយ ១២ យោជន៍ អំពីទិសខាងកើតទៅ
 ទិសខាងលិច មានទទឹង ៧ យោជន៍ អំពីទិសខាងជើង ទៅទិសខាងត្បូង

១ ប្រាហ្មណ៍ដែលមានទ្រព្យរាប់ទុកចំនួន ៧០ កោដិឡើងទៅ ផលវិជ្ជាចំណាយកហោចណៈ
 ចំនួន ១ ក្បួន ផលវិជ្ជាចំណាយកហោចណៈចំនួន ១ រទេះត្រូវចងកិញ ហៅថា ប្រាហ្មណមហា-
 សាលា ។ ២ គហបតីដែលមានទ្រព្យរាប់ទុកចំនួន ៤០ កោដិឡើងទៅ ផលវិជ្ជាចំណាយ
 កហោចណៈចំនួន ៥ ក្បួន ផលវិជ្ជាចំណាយកហោចណៈ ១ ក្បួន ត្រូវចងកិញ ហៅថា
 គហបតីមហាសាលា ។ សម្តែងឡើងថ្កោលថា ៤ ក្បួន ត្រូវដា ១ កុឡិ ៤ កុឡិ ត្រូវដា
 ១ ចន្ទ ៤ ចន្ទ ត្រូវដា ១ អក្សកៈ ៤ អក្សកៈ ត្រូវដា ១ ទោណៈ ៤ ទោណៈ ត្រូវដា ១ មាតិកា
 ៤ មាតិកា ត្រូវដា ១ ភិវិ (ឧប្រេក) ៤ ភិវិ ត្រូវដា ១ សកជិ ៤ រទេះ ១ មួយឡើយថា
 ១ ទុកដី ហៅថា ១ កុឡិ ៤ កុឡិ ត្រូវដា ១ ចន្ទ ៤ ចន្ទ ត្រូវដា ១ អក្សកៈ ៤ អក្សកៈ
 ត្រូវដា ១ ទោណៈ ១១ ទោណៈ ត្រូវដា ១១ ក្បួន ១១ ក្បួន ត្រូវដា ១ ក្បួន ដីដាំឈ្មោះ
 ថ្កោលក្តួម ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

កុសាវតី អាទន្ទ រាជធានី សទ្ធា ថេវ អហោសិ^(១)
 ដីតា ច តហុជនា ច អាកកិណ្ណាមនុស្សា ច សុភិក្ខា ច
 សេយ្យជាមី អាទន្ទ ទេវាធំ អាសកមន្ទា ជាម
 រាជធានី សទ្ធា ថេវ អហោសិ ដីតា ច តហុជនា
 ច អាកកិណ្ណាយក្ខា ច សុភិក្ខា ច វិវាទេវ ទោ អាទន្ទ
 កុសាវតី រាជធានី សទ្ធា ថេវ អហោសិ ដីតា ច
 តហុជនា ច អាកកិណ្ណាមនុស្សា ច សុភិក្ខា ច
 កុសាវតី អាទន្ទ រាជធានី ធនបា សន្តបា អវិក្កា
 អហោសិ ទិវា ថេវ រត្តិញ្ច សេយ្យដីធំ ហត្ថិសន្តោ
 អស្សសន្តោ រថសន្តោ កេរិសន្តោ ធុធ្មត្តសន្តោ
 វិណាសន្តោ ភីតសន្តោ សឫសន្តោ តាលសន្តោ
 អសដ^(២) ចិវដ ទានជាតិ ធនមេធសន្តោ កង្ក ភ្នំ
 អាទន្ទ កុសិបាវយំ បរិសិក្ខា កោសិបាវកាធំ មល្លាធំ
 អាណេចេហិ មន្ត ទោ ភសិដ្ឋា^(៣) រត្តិយា បដ្ឋិមេ យាមេ
 តថាភតស្ស បរិវិញ្ញាធំ ករិស្សតិ អភិក្កមថ ភសិដ្ឋា
 អភិក្កមថ ភសិដ្ឋា មា បច្ឆា វិប្បដិសារិយោ អហុវត្ថ

១ ម. ហោសិ ។ ឧ. អហោសិធំ ៥ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. មស្តាបិ ។ ៣ ឧ. វិសេដ្ឋា ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

ម្នាលភានុ កុសាវតីរាជធានី ជាគ្រូស្តុកស្តម្ភ សម្បណិពោរពាស
 (ដោយទំនិញ) មានជនច្រើន មានមនុស្សដេវជាស ពាំងចិច្ចណិដោយ
 ភិក្ខុហារ ម្នាលភានុ រាជធានីឈ្មោះអាទ្ទកមន្ទា របស់ពួកទេវភាពាវរាជ-
 ធានីស្តុកស្តម្ភ សម្បណិពោរពាស មានជនច្រើន មានយក្កដេវជាស ពាំង
 ចិច្ចណិដោយភិក្ខុហារ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភានុ កុសាវតីរាជធានី
 ក៏ជាគ្រូស្តុកស្តម្ភ សម្បណិពោរពាស (ដោយទំនិញ) មានជនច្រើន
 មានមនុស្សដេវជាស ពាំងចិច្ចណិដោយភិក្ខុហារ យ៉ាងនោះវេរ ម្នាល
 ភានុ កុសាវតីរាជធានី មិនដែលស្ងួត ដោយសូរសំឡេង ១០ យ៉ាង
 ពាំងថ្ងៃពាំងយប់ គឺសូរសំឡេងដំរី សូរសម្លេងសេះ សូរសម្លេងរថ សូរ
 សម្លេងស្នូរ សូរសម្លេងសំភោរ សូរសម្លេងតិណ្ណ សូរសម្លេងចម្រៀង
 សូរសម្លេងតាំង សូរសម្លេងនាគ និងសូរសម្លេងជាគម្រប់ ១០ ថា
 អ្នកពាំងឡាយចូរស៊ី ចូរដឹក ចូរទំពា ម្នាលភានុ អ្នកចូរទៅក្នុងគ្រូ
 កុសិបាវ ហើយថ្វាយដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងគ្រូកុសិ-
 បាវថា ចពិត្រវាសិដ្ឋតាត្រពាំងឡាយ ក្នុងចម្លងយាមវិទេកក្រិវិថ្ងនេះ ព្រះ
 គយគន់ទិវចិនិក្ខាន ចពិត្រវាសិដ្ឋតាត្រពាំងឡាយ សូមអ្នកពាំងឡាយ
 អញ្ជើញទៅ ចពិត្រវាសិដ្ឋតាត្រពាំងឡាយ សូមអ្នកពាំងឡាយអញ្ជើញ
 ទៅ កុំឱ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ថា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ កោសិទ្ធារមណ្ឌលបទ

អម្ពាគត្ត យោ កាមាគ្កេត្ត ភថាគតស្ស បរិនិព្វានំ
 អហោសិ ធម៌ យំ លកិម្ពា បច្ឆិមេ កាលេ ភថា-
 គតំ ធន្សនាយាតិ ។ ឃី កន្ថតិ ទោ អាយស្មា
 អាទេវោ ភកវតោ បដិស្សុត្វា វិវាសេត្វា បត្តចិវិ
 អាធាយ អនុតិយោ(១) កុសិធារាយំ ចាវិសិ ។ ភេទ
 ទោ បទ សមយេន កោសិទ្ធារកា មណ្ឌ សណ្ឋា-
 ការ សង្ខិបតិកា ហោន្តិ ភេទចិទេវ ករណីយេន ។
 អថទោ អាយស្មា អាទេវោ យេន កោសិទ្ធារកានំ
 មណ្ឌំ សណ្ឋាការំ ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 កោសិទ្ធារកានំ មណ្ឌំ អាទេវេសិ អដ្ឋ ទោ វា-
 សិដ្ឋា វត្តិយោ បច្ឆិមេ យោមេ ភថាគតស្ស បរិនិព្វានំ
 កវិស្សតិ អភិក្កមថ វាសិដ្ឋា អភិក្កមថ វាសិដ្ឋា
 មា ធម្មា វិប្បដិសារិទោ អហុវត្ត អម្ពាគត្ត យោ
 កាមាគ្កេត្ត ភថាគតស្ស បរិនិព្វានំ អហោសិ ធម៌ យំ

១ ឧ. ច. អនុតិយោ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវរៈ ការងាយដំណឹងដល់មនុស្សគ្រប់ជំនាន់កុសិទ្ធារ

ព្រះភថាគតទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងតាមកេត្ត បេសំយេនិ តាំងឡាយហើយ យេនិ
 តាំងឡាយ មិនបានឃើញព្រះភថាគត ក្នុងកាលជាទីបំផុតដូច្នោះឡើយ ។
 ព្រះភាទខ្លួនមានកាយ ទទួលព្រះចន្ទល ខែព្រះរោងព្រះភាគ ថា ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ទ្រង់ស្សន៍ប្រដាប់បាត្រនិងចិវិ មិនមានភិក្ខុជា
 គម្របពីរ ចូលទៅក្នុងក្រុងកុសិទ្ធារ ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សគ្រ
 ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិទ្ធារ កំពុងប្រជុំគ្នាក្នុងសណ្ឋាគារភ្នំ (សាលា
 សម្រាប់បម្រើទិវិជ្ជាក្នុងរាជត្រកូល) ដោយកិច្ចខិតខំ ។ ព្រះភាទខ្ល
 មានកាយ ក៏ចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារភ្នំ បេសំត្ថមនុស្សគ្រដែលនៅ
 ក្នុងក្រុងកុសិទ្ធារនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយដំណឹងដល់ពួក
 មនុស្សគ្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិទ្ធារថា បពិត្រវាសិដ្ឋៈភាគតាំងឡាយ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នយមខែព្រះចន្ទ ព្រះភថាគតនឹងបរិនិព្វាន បពិត្រវាសិដ្ឋ-
 ភាគតាំងឡាយ សូមអ្នកតាំងឡាយអញ្ជើញទៅ បពិត្រវាសិដ្ឋៈភាគ
 តាំងឡាយ សូមអ្នកតាំងឡាយអញ្ជើញទៅ កុំឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រ-
 ហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ព្រះភថាគតទ្រង់បរិនិព្វានក្នុង
 តាមកេត្ត បេសំយេនិ តាំងឡាយហើយ យេនិ តាំងឡាយមិនបានឃើញ

លភិម្ហា បដិមេ កាលេ តថាភកស្ស ធន្ស្តាយា-
 តិ ។ ឥនមាយស្មតោ អាណន្តស្ស សុត្តា មល្លា ច
 មល្លបុត្តា ច មល្លសុណិសា ច មល្លបដាបតិយោ ច
 អយាវិចោ ធុឌ្ឍនា ចេតោធុត្តុសមប្បិតា អប្បេកកេ
 កោសេ បតិវិយ កក្កន្តិ ពាហា បក្កយ្ហ កក្កន្តិ ជិដ្ឋ-
 តានិ វិយ បបកន្តិ^(១) អាវដ្ឋន្តិ^(២) អតិចិប្បំ កកក
 បវិជិញ្ជាយិស្សតិ អតិចិប្បំ សុតតោ បវិជិញ្ជាយិស្សតិ
 អតិចិប្បំ ចត្តុមា លោកេ អន្តរាយិស្សតិ ។
 អថទោ មល្លា ច មល្លបុត្តា ច មល្លសុណិសា ច
 មល្លបដាបតិយោ ច អយាវិចោ ធុឌ្ឍនា ចេតោធុត្តុ-
 សមប្បិតា យេន ឧបវត្តនំ មល្លានំ សាលវំ យេនា-
 យស្មា អាណន្តោ តេនុបសង្កមីសុ ។ អថទោ អាយ-
 ស្មតោ អាណន្តស្ស ឯតនយោសិ សច ទោ អហំ
 កោសិទារកេ មល្ល ឯតនមេកំ កកវំ វច្ឆាបេស្សាមិ
 អវុតោ ច កកក កោសិទារកេហិ មល្លេហិ ភវិស្សតិ
 អថាយំ វត្តំ វិកាយិស្សតិ យន្តនាហំ កោសិទារកេ

១ ១. ជិដ្ឋបាតិ បបកន្តិ ។ ២. ជិដ្ឋបាតិ បបកន្តិ ។ ៣ ១. ម. អវដ្ឋន្តិ វិដ្ឋន្តិ ។

ព្រះគង្គា ក្នុងកាលដាច់ផុតដូច្នោះឡើយ ។ ពួកមល្លក្សត្រ និងពួកបុត្រ
 របស់មល្លក្សត្រ និងសុណិសារបស់មល្លក្សត្រ និងភិយារបស់មល្លក្សត្រ
 លុះព្យាបាទនេះ របស់ព្រះគោនន្តមានអាយុហើយ ក៏កើតទុក្ខក្នុងព្រះទ័យ
 ពោរពេញដោយសេចក្តីទុក្ខក្នុងព្រះទ័យ ខ្លះក៏សាយភេសាភក្តក់កន្តេញ
 ដួងក៏ក្នុងដក់កន្តេញ ដួលខ្លួនចុះបម្រះទនៀលទៅមកដូចជាខានជើង
 ដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ដាច់ពេកណាស់ ព្រះ
 សុតនឹងបរិនិព្វាន ដាច់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុក្នុងលោក នឹង
 ចាត់ទៅដាច់ពេកណាស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រ និងពួកបុត្រ
 របស់មល្លក្សត្រ និងសុណិសា របស់មល្លក្សត្រ និងភិយារបស់មល្លក្សត្រ
 កើតទុក្ខក្នុងព្រះទ័យ ពោរពេញដោយសេចក្តីទុក្ខក្នុងព្រះទ័យ ក៏នាំគ្នាចូល
 ទៅក្រែងគោនន្តមានអាយុ ក្នុងសាលវែន របស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជាទី
 ចូលទៅក្នុងក្រុង ។ ទើបព្រះគោនន្តមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 ចើតាតាអញនឹងឃើញមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិណា ផ្ទាយចង្កំ
 ព្រះគោនព្រះភាគម្នាក់ម្តង ។ ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិណា នឹង
 ផ្ទាយចង្កំព្រះគោនព្រះភាគ មិនទាន់ហើយស្រេច ចក្រិះនេះ ក៏នឹងភ្លឺភ្លឺ
 មិនទាន់ បើដូច្នោះគួរតែតាតាអញ ដាក់ទ្រព្យមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុង

មហាបរិនិព្វានសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ សុត្តន្តបិដក

មល្លេ កុលបរិវត្តសា កុលបរិវត្តសា វេយ្យា កក-
វង្គំ វដ្តាបេយ្យំ ឥត្តន្ទានោ កន្ថេ មល្លោ សប្បុត្តោ
សករិយោ សបរិសោ សាមថ្វា កកវតោ ចានេ
សិវសា វង្គតិភិ ។ អថេចា អាយស្មា អាណថ្វា
កោសិធារកេ មល្លេ កុលបរិវត្តសា កុលបរិវត្តសា
វេយ្យា កកវង្គំ វដ្តាបេសិ ឥត្តន្ទានោ កន្ថេ មល្លោ
សប្បុត្តោ សករិយោ សបរិសោ សាមថ្វា កកវតោ
ចានេ សិវសា វង្គតិភិ ។ អថេចា អាយស្មា អាណថ្វា
ឯតេន ឧចារយេន បវេមេនេវ យាមេន កោសិធារកេ
មល្លេ កកវង្គំ វដ្តាបេសិ ។

[១៣៨] តេន ចោ បទ សមយេន សុករោ ធាម
បរិព្វាជកោ កុសិធារយំ បដិវសតិ ។ អសេព្ធសិ ចោ
សុករោ បរិព្វាជកោ អន្ទេវ វត្ថុយា^(១) បច្ឆិមេ យាមេ
សមណស្ស កោកមស្ស បរិចិញ្ចំ ករិស្សតិភិ ។ អថេចា

១ ឧ. អន្ទេវ កិវ វត្ថុយា ។ ច. កន្ថេ កិវ វត្ថុយា ។

មហាបរិនិព្វានសុត្តន្ត ពុទ្ធភាសនាវិ ច្រើនសុត្តន្តបិដក

កុសិធារ ថ្វាយចង្គំព្រះមានព្រះភាគ ភាមវង្សនៃក្រកូល ។ ដោយពាក្យ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មល្លក្សត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រភិយា
ចរិស៍ខនិភោគ្យ សូមបង្គំនសិរ្សៈ ថ្វាយចង្គំព្រះបាទ នៃព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះភានខ្ពុមានភាយុ ក៏ដាក់ឱ្យពួកមល្លក្សត្រ
អ្នកក្រុងកុសិធារ ថ្វាយចង្គំព្រះមានព្រះភាគ ភាមវង្សនៃក្រកូល ។ ដោយ
ពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មល្លក្សត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រ
ភិយា ចរិស៍ខនិភោគ្យ សូមបង្គំនសិរ្សៈ ថ្វាយចង្គំព្រះបាទ នៃ
ព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះភានខ្ពុមានភាយុ ឱ្យពួកមល្លក្សត្រ អ្នក
ក្រុងកុសិធារ ថ្វាយចង្គំព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបឋមយាមភាមទំនិរនេះ ។

[១៣៨] សម័យនោះឯង បានបរិព្វាជករឈ្មោះសុកខ្ពុ នៅក្នុង
ក្រុងកុសិធារ ។ សុកខ្ពុបរិព្វាជក បានពូជំណើងថា ព្រះសមណគោ-
កម ធីតបរិនិព្វានក្នុងបច្ឆិមយាម នៃក្រិវិជ្ជនេះ ។ គ្រានោះ សុកខ្ពុ-

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សុកខ្ពុស្សៈ បរិព្វាជកស្ស ឯកទយោសិ សុតំ ទោ
 បទ ខេតំ បរិព្វាជកានំ វុទ្ធានំ មហាស្សកានំ
 អាចរិយពាចរិយានំ កាសមាចានំ កុដានិ ករាហមិ
 តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុត្តា
 អះជ្ជរ(១) វត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ សមណស្ស កោត-
 មស្ស បរិវេញានំ ករិស្សតិ អត្ថិ ច មេ អយំ កត្តាធម្មោ
 ឧប្បន្នោ ឯវម្បសន្នោ អយំ សមណោ កោតមេ បហោតិ
 មេ សមណោ កោតមោ តថា ធម្មំ ទោសតុំ យថា
 អហំ ឥតំ កត្តាធម្មំ បដហេយ្យន្តិ ។ អថទោ សុកខ្ពុ
 បរិព្វាជកោ យេន ឧបវត្តនំ មល្លានំ សាលវនំ យេ-
 ពាយស្សា អាទាត្ថោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តោ អា-
 យស្សន្តំ អាទន្តំ ឯកទយោសិ សុតំ ខេតំ កោ អាទខ្ពុ

១ ឧ. សុត្តន្តបិដក គង្គ ៥ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ មហាវគ្គ

បរិព្វាជក ខានសេចក្តីត្រូវវិយោងនេះថា ពាក្យនេះ អាត្មាអញបានឮមក
 ក៏ពិត្យបរិព្វាជក ជាមនុស្សចាស់ទុំ ជាអាចារ្យក្លា គ្នាមក តែនិយាយថា
 ព្រះគថាគត អហេន្តសម្មាសម្ពុត្តា ព្រះសមណោ តោតម ទីនិ
 ដងមួយកាល ក៏ក្នុងបច្ឆិមយាមវេលាត្រីវេលានេះ ព្រះសមណោ តោតម ទីនិ
 បរិវេញាន មួយទៀត សេចក្តីសន្សំនេះ កើតឡើងដល់អាត្មាអញ
 ព្រះសមណោ តោតម វែង អាត្មាអញក្លា
 លះចង់ ខ្លះសេចក្តីសន្សំនេះបានយ៉ាងណា ព្រះសមណោ តោតម អាច
 ទីនិសម្តែងធម៌ដល់អាត្មាយ៉ាងនោះបាន ។ គ្រានោះ សុកខ្ពុបរិព្វាជក ក៏
 ចូលទៅក្រាបបង្គំទូលំទូលាយ ក្នុងសាលវេលាចេញពីក្នុងស្នាក់នៅ ដែល
 ជាទីចូលទៅក្នុងគ្រូ ក្នុងសាលវេលាចេញពីក្នុងស្នាក់នៅ ដែល
 ខានកាយ្យដូច្នោះថា បក្រែកខានខ្ពុដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ រុំបានឮមក

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណាវរៈ សុភវច្ឆរិព្វានិវដ្ត

បរិព្វានិកាណំ វុទ្ធាណំ មហាលូកាណំ អាចរិយនាចរិយាណំ
 កាសមាធាណំ កុដាចិ កាហាចិ កថាគតា លោកេ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុត្តា អន្តោ វត្តិយា បច្ឆិមេ
 យាមេ សមណស្ស កោតមស្ស បរិនិព្វានំ ករិស្សតិ អត្ថិ
 ច មេ អយំ កង្ខំទម្មោ ឧប្បន្តោ ឯវម្បសន្តោ អហំ
 សមណោ កោតមេ បហោតិ មេ សមណោ កោ-
 តមោ កថា ធម្មំ ទោសតុំ យថា អហំ ឥមំ កង្ខំទម្មំ
 បដហេយ្យំ សាធាហំ^(១) កោ អាទទ្ធ លកេយ្យំ សម-
 ណំ កោតមំ ធម្មនាយាតិ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អាទន្តោ
 សុភទ្ធំ បរិព្វានិកំ ឯកទរោច អលំ អារុសោ សុភទ្ធ
 មា កថាគតំ វិហេវេសិ កំលាន្តោ កករាតិ ។ ទុតិយ-
 ម្យំ ទោ សុភន្តោ បរិព្វានិកោ ។ មេ ។ តតិយម្យំ ទោ
 សុភន្តោ បរិព្វានិកោ អាយស្មន្តំ អាទទ្ធំ ឯកទរោច
 សុតំ មេតំ កោ អាទទ្ធ បរិព្វានិកាណំ វុទ្ធាណំ មហាលូកា-
 ណំ អាចរិយនាចរិយាណំ កាសមាធាណំ កុដាចិ កាហាចិ
 កថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុត្តា

១ ខ. សាហំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណាវរៈ ធៀងសុភវច្ឆរិព្វានិកា

អំពីពួកបរិព្វានិកជាមនុស្សចាស់ៗ ជាអាចារ្យ ៗ គ្នាមក តែងនិយាយថា
 ព្រះកថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងក្នុងលោកមួយ-
 ជនមួយកាល ក៏ក្នុងបច្ចុប្បន្នយោងនៃព្រឹថ្ងៃនេះ ព្រះសមណោភាគម ខឹង
 បរិនិព្វាន មួយទៀត សេចក្តីសន្សំនេះ កើតឡើងដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មានសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសមណោភាគមដែរ ខ្ញុំគួរលះបេន្តិសេចក្តីសន្សំនេះ
 បានយ៉ាងណា ព្រះសមណោភាគម អាចនឹងសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះ
 បាន បពិត្រព្រះភានន្តជីចម្រើន ខ្ញុំសូមឱ្យបានគាល់ព្រះសមណោភាគម
 ផង ។ លុះសុភវច្ឆរិព្វានិក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះភានន្តមាន
 ភាយុ ក៏បានពោលទៅខឹងសុភវច្ឆរិព្វានិកដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោសុភវច្ឆ
 កុំឡើយ អ្នកកុំចៀកចៀនព្រះកថាគត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់លំបាកព្រះ
 កន្តិណាស់ ។ សុភវច្ឆរិព្វានិក បាននិយាយថាគម្រប់ពីដេងផង ។ មេ ។
 សុភវច្ឆរិព្វានិក បាននិយាយនឹងព្រះភានន្តមានភាយុ ជាគម្រប់ពីដេងផង
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះភានន្តជីចម្រើន ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមកអំពីពួកបរិព្វានិក
 ជាមនុស្សចាស់ៗ ជាអាចារ្យ ៗ គ្នាមក តែងនិយាយថា ព្រះកថាគត
 អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងក្នុងលោកមួយជនមួយកាល

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយស្ស មហាវគ្គ

អះដ្ឋវ វត្តិយា ធម្មិមេ យាមេ សមណស្ស កោតមស្ស
 បរិធិក្កាធំ ភវិស្សតិ អត្ថំ ច មេ អយំ កុដ្ឋាធម្មោ
 ឧប្បន្នោ វិវាស្សសន្តោ អយំ សមណោ កោតមេ បរិហោតិ
 មេ សមណោ កោតមោ តថា ធម្មំ នេសេតុំ យថា
 អហំ ភំមំ កុដ្ឋាធម្មំ ធរដិហោយ្យំ សាធាហំ ភោ
 អាទទ្ធ លកេយ្យំ សមណំ កោតមំ នស្សនាយាតិ ។
 តតិយម្យំ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ សុកន្តំ បរិក្កា-
 ជតំ វិគទរោច អលំ អាវុសោ សុកន្ត មា តថា-
 តតំ វិហោសេសំ កតិលន្តោ ភតតាតិ ។ អស្សោសិ ទោ
 ភតតា អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស សុកន្តោ បរិក្កាជកេន
 សទ្ធិំ ភំមំ កតិលន្តោ ។ អថទោ ភតតា អាយស្មន្តំ
 អាទទ្ធំ អាមន្តោសិ អលំ អាទទ្ធ មា សុកន្តំ វិវេសិ
 លកតុំ^(១) អាទទ្ធ សុកន្តោ តថាតតំ នស្សនាយ
 យំកិក្ខំ មំ សុកន្តោ ធម្មិស្សតិ សព្វន្តំ អញ្ញាបេត្តោ
 វ មំ^(២) ធម្មិស្សតិ យោ វិហោសាបេត្តោ យក្ខស្សាហំ
 ធម្មោ ឡាភវិស្សាមិ តំ ទិប្បមេវ អាជាធិស្សតិ ។

១ ខ. ច. យាតំ ។ ២ ខ. ច. មន្តំ បទំ ធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ មហាវគ្គ

កំក្កនចច្ចិមយាមវិខារក្រិច្ឆ្យនៈ ព្រះសមណោភាគមនីធិបារិក្ខាន មួយ
 ទៀត សេចក្តីសន្សំយនេះ ភើតឡើងដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុង
 ព្រះសមណោភាគម ខ្ញុំគួរលះចង់ខ្លះសេចក្តីសន្សំយនេះបាន យ៉ាងណា
 ព្រះសមណោភាគម ភាគនីធិសម្តែងធម៌ ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនេះបាន មតិក្រ
 ព្រះភានន្តុដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមឱ្យបានគាល់ចំពោះព្រះសមណោភាគមផង ។
 ព្រះភានន្តុមានភាយុ បានពោលទៅនឹងសុកទូចរិក្ខាជក ជាគម្រប់ចំដង
 ទៀត ដូច្នេះថា ខ្លួនអាវុសោសុកទូ កុំឡើយ អ្នកកុំចៀកចៀន
 ព្រះភាយុភក ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លំបាកព្រះគន្លងណាស់ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ កថាសល្លាចនេះ ចេសព្រះភានន្តុ
 មានភាយុ ជាមួយនឹងសុកទូចរិក្ខាជក ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ក្រាស់ហៅ ព្រះភានន្តុមានភាយុមកថា ខ្លួនភានន្តុ កុំឡើយ អ្នកកុំ
 យាត់សុកទូ ខ្លួនភានន្តុ សុកទូចរិក្ខាបានឃើញភាយុភកចុះ សុកទូនឹង
 សួរ ខ្ញុំសេចក្តីណាមួយនឹងភាយុភក ភាគនីធិដ៏ខ្លះសេចក្តីនោះមែន
 ទើបភាគមកសួរភាយុភក មិនមែនភាគសួរចង់ចៀកចៀនទេ បើសុកទូនេះ
 ស្លាប់ហើយ កថាគតសម្តែងធម៌ណា ភាគនីធិបានដឹងធម៌នោះជាប់ភាយុ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ធន្តរកថា

អថទោ អាយស្មា អាទេន្ទា សុកន្តំ បរិនិព្វានកំ ឯតទ-
 រោច កត្តាវុសោ សុកន្ត ករោតិ តេ កកវា ឱកា-
 សន្តិ ។ អថទោ សុកន្ទោ បរិនិព្វានកោ យេន
 កកវា តេទុចសន្តមិ ទុបសន្តមិក្ខា កកវតា សន្តិ
 សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កតំ សារាណិយំ វិភិសា-
 រេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទេន្ទោ ទោ
 សុកន្ទោ បរិនិព្វានកោ កកវន្តំ ឯតទរោច យេមេ កោ
 កោតម សមណក្រាហ្មណា សន្តិវោ គណិវោ
 គណាជរិយា ញាតា យសស្សិវោ តិក្កកា សាធុ-
 សម្មតា^(១) តហុជទស្ស វេសយ្យដិទំ ចូរណោ កស្សិវោ
 មក្កុលំ តោសាលោ អជិតោ កេសកម្ពលោ^(២) ប-
 ក្កុលោ កក្ខាយោ សញ្ញាយោ វេលដ្ឋបុត្តោ^(៣) និកណ្ណោ
 តាជបុត្តោ សទ្ធោ តេ សកាយ បដិញ្ញាយ អន្តញ្ញីសុ^(៤)

១ ខ. លាតុសម្មតា ច ។ ២ ខ. កេសកុលំ ។ ៣ ខ. ប. កេសដ្ឋបុត្តោ ។ ខ.
 កេសដ្ឋបុត្តោ ។ ៤ ខ. អន្តញ្ញីសុ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាសាវៈ ធន្តរកថា ធន្តរកថា
 ទើបព្រះគោតមទានអាយុ ពោលនឹងសុកទុបរិនិព្វានកំ ដូច្នោះថា ម្ចាស់
 កាវុសសុកទុ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បើកទោសដល់អ្នកហើយ អ្នក
 ចូរទៅចុះ ។ គ្រោះខោះ សុកទុបរិនិព្វានកំ ក៏ចូលទៅក្រែងមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធ សំណេះសំណាល ជា
 មួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះចេញពីពាក្យដែលត្រូវរករាយ នឹងពាក្យ
 ដែលត្រូវលើកហើយ ក៏អន្លើយក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះសុកទុបរិនិព្វានកំ អន្លើយ
 ក្នុងវិសមគ្គហើយ ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បរិនិព្វ
 ព្រះភាគមដិចម្រើន សមណក្រាហ្មណា ជាត្ថកគណៈ ជាគណា-
 ចារ្យ ស្សីល្អាញ ទានយស អ្នកត្រូវទិដ្ឋភ័យដល់ ដែលជនច្រើនគ្នា
 គេសន្មតថា ល្អ ដូចយ៉ាងគ្រូឈ្មោះ ចូរណកស្សប មកលើគោសាល
 គរិកាភសកម្ពល បកុជកត្តាយខៈ សញ្ញាយវេលដ្ឋបុត្ត និកណ្ណាតាជបុត្ត
 ពួកជនទាំងនោះ សុទ្ធតែគ្រាស់ដឹង ដូចជាពាក្យចេញ របស់ខ្លួនវែម

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខណ្ឌវគ្គ

សទ្ធវេ បទ^(១) ឧ អន្តក្ខិស្ស ឧទាហុ ឯកាទ្ធវ អន្តក្ខិស្ស
 ឯកាទ្ធវ ឧ អន្តក្ខិស្សតិ ។ អលំ សុកន្ត តិដ្ឋតេតំ សទ្ធវេ
 តេ សកាយ បដិញ្ញាយ អន្តក្ខិស្ស សទ្ធវេ បទ ឧ អន្ត-
 ក្ខិស្ស ឧទាហុ ឯកាទ្ធវ អន្តក្ខិស្ស ឯកាទ្ធវ ឧ អន្តក្ខិ-
 ស្សតិ ធម្មទ្កេ សុកន្ត ទេសិស្សាមិ តំ សុណាហិ សា-
 ទុកំ មទសិករោហិ ភាសិស្សាមិ តំ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ
 សុកន្តោ បរិញ្ញាជកោ កកវតោ បទ្ធស្សោសិ ។ កកវ
 ឯកទរោច យស្មី ទោ សុកន្ត ធម្មវិទយេ អវិយោ អ-
 ដ្ឋង្គិកោ ចក្កោ ឧ ឧបលត្តតិ សមណោ បិ តត្ថ ឧ ឧបល-
 ត្តតិ ទុតិយោបិ តត្ថ សមណោ ឧ ឧបលត្តតិ តតិយោបិ
 តត្ថ សមណោ ឧ ឧបលត្តតិ ចតុត្តោបិ តត្ថ សមណោ
 ឧ ឧបលត្តតិ យស្មីញ ទោ សុកន្ត ធម្មវិទយេ អវិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ ចក្កោ ឧបលត្តតិ សមណោ បិ តត្ថ ឧបល-
 ត្តតិ ទុតិយោបិ តត្ថ សមណោ ឧបលត្តតិ តតិយោបិ
 តត្ថ សមណោ ឧបលត្តតិ ចតុត្តោបិ តត្ថ សម-
 ណោ ឧបលត្តតិ ឥមស្មី ទោ សុកន្ត ធម្មវិទយេ
 អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ ចក្កោ ឧបលត្តតិ ឥទេវ សុកន្ត

១ ខ. ប. វ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ខណ្ឌវគ្គ

ឬសុទ្ធវតិមិនបាទក្រាស់ដឹងទេ ឬក៏ក្រាស់ដឹងខ្លះ មិនបាទក្រាស់ដឹងខ្លះ ។
 ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សុកន្ត លោកយុវចុះ ពាក្យដែលអ្នកនិយាយថា
 ភ្នកដទៃទាំងនោះ សុទ្ធវតិក្រាស់ដឹងដូចជាពាក្យច្នៃថា របស់ខ្លួនមែន ឬ
 សុទ្ធវតិមិនបាទក្រាស់ដឹងទេ ឬក៏ក្រាស់ដឹងខ្លះ មិនបាទក្រាស់ដឹងខ្លះ ដូច្នោះ
 នេះចូរលើកទុកសិនចុះ ម្ចាស់សុកន្ត គឺជាគតនិទ័សវម្ពន្តធម៌ដល់អ្នក អ្នក
 ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរតាំងចិត្តដោយច្របៃពុះ គឺជាគត និទ័សវម្ពន្ត ។
 សុកន្តបរិញ្ញាជក ទទួលព្រះបទនូវនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សុកន្ត អរិយ-
 មគ្គ មានអង្គ ៨ មិនមានក្នុងធម្មវិន័យណា សមណៈ^(១) ទី ១ ក្តី មិន
 មានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈ^(២) ទី ២ ក្តី^(២) មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ
 សមណៈ^(៣) ទី ៣ ក្តី^(៣) មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈ^(៤) ទី ៤ ក្តី^(៤) ក៏មិន
 មានក្នុងធម្មវិន័យនោះដែរ ម្ចាស់សុកន្ត លុះតែអរិយមគ្គច្រកចេញដោយអង្គ ៨
 មានក្នុងធម្មវិន័យណា សមណៈ (ទី ១) ក្តី ទើបមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ
 សមណៈ^(២) ទី ២ ក្តី មានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈ^(៣) ទី ៣ ក្តី មានក្នុងធម្ម-
 វិន័យនោះ សមណៈ^(៤) ទី ៤ ក្តី ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនោះដែរ ម្ចាស់សុកន្ត
 អរិយមគ្គច្រកចេញដោយអង្គ ៨ មានតែក្នុងធម្មវិន័យនេះឯង ម្ចាស់សុកន្ត

១ សំដៅយោគាណាមន្តសមណៈ ។ ២ យោគាណាមន្តសមណៈ ។ ៣ គតនិទ័សមណៈ ។
 ៤ អនិមិត្តសមណៈ ។

មហាចរិត្យានុស្ស ពុទ្ធភាណវារ សុត្តន្តសូ ធម្មទេសនា

សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ
សមណោ ឥធ ចតុត្តោ សមណោ សុញ្ញា ចារ្យវរាណ
សមណោភិ អញ្ញេហិ ឥមេ ច សុកទ្ធិ ភិក្ខុ សម្មា
វិហារេយ្យំ អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សតិ(១) ។

[១៣៧] ឯក្ខន្ធតិស(២) វយសា សុកទ្ធិ
យំ ចត្វជំ តីកុសលាទុបសំ
វស្សនំ ចញ្ញាសសមាទិកានិ
យតោ អហំ ចត្វជិតោ សុកទ្ធិ
ញាយស្ស ធម្មស្ស មនេសវត្តិ
ឥតោ តហិទ្ធា សមណោមិ ទត្ថិ ។

ទុតិយោមិ សមណោ ទត្ថិ តតិយោមិ សមណោ
ទត្ថិ ចតុត្តោមិ សមណោ ទត្ថិ សុញ្ញា ចារ្យវរាណ
សមណោភិ អញ្ញេហិ ឥមេ ច សុកទ្ធិ ភិក្ខុ សម្មា វិហា-
រេយ្យំ អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សតិ ។

១ ឧ. អស្ស ។ ២ ឯក្ខន្ធតិសាតិ ចកតិយោ ឯមិធ ចតុត្តារុត្តន្តំ លិទិតោ ។ ឧ. ច-
ឯក្ខន្ធតិសោ ។

មហាចរិត្យានុស្ស ពុទ្ធភាណវារ ព្រះសង្ឃធម៌សិល្បកុមារិក្ខានិ

សមណៈ(១) ក៏មានក្នុងសាសនានេះ សមណៈ១ ២ ក៏មានក្នុង
ក្នុងសាសនានេះ សមណៈ១ ៣ ក៏មានក្នុងសាសនានេះ សម-
ណៈ១ ៤ ក៏មានក្នុងសាសនានេះ ចរ្យវរាណ (ព្រះវិទូក្រុងវិទ) អំពី
សម្លាភ័យច្បងៗ វេមនិស្សន្ទចាកពួកសមណៈ (នេះ) ម្ចាស់សុកទ្ធិ
មួយទៀត ភិក្ខុទាំងនេះ គប្បីនៅដោយប្រពៃ លោកនឹងមិនបានស្លូត
ចាកពួកអរហន្តឡើយ ។

[១៣៧] ម្ចាស់សុកទ្ធិ កាលគេថាគតនាវ័យ ២៧ ឆ្នាំ បាន
បួសហើយ ជាអ្នកស្វែងរកខ្លឹមសារ (សព្វញ្ញាញ)
ម្ចាស់សុកទ្ធិ កាលណាថេតថាគត បួសបានជាង ៥០ ឆ្នាំ
ហើយ ញ៉ាំងប្រទេស ភិបស្សនាមន្ត ឲ្យប្រព្រឹត្តិទៅជា
ប្រត្រតិ ដើម្បីធម៌ដែលគួរត្រាស់ដឹងអំពីវិធីមន្ត ព្រោះហេតុ
នោះ សមណៈ(១) ទាំងក្រៅអំពីសាសនានៃគេថាគតនេះ
មិនមានឡើយ ។

សមណៈ១ ២ ក្តី មិនមាន សមណៈ១ ៣ ក្តី មិនមាន សមណៈ១
៤ ក្តី ក៏មិនមានដែរ ចរ្យវរាណអំពីសម្លាភ័យច្បងៗ វេមនិស្សន្ទ
ចាកពួកសមណៈ (នេះ) ម្ចាស់សុកទ្ធិ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងនេះ គប្បី
នៅដោយប្រពៃ លោកនឹងមិនបានស្លូតចាកពួកអរហន្តឡើយ ។

(១៤០) ឯវំ វុត្តុ សុកន្តោ បរិព្វាជនោ កកវន្តំ

ឯតនាវាច អភិក្កន្តំ កន្តុ អភិក្កន្តំ កន្តុ សេយ្យ-
ដាមិ កន្តុ ធិក្កន្តំ វា ឧត្តរោយ្យ បដិច្ចន្តំ វា
វិវេយ្យ ម្ពជ្ឈស្ស វា មត្តំ អាចំតេយ្យ អន្ធការ
វា តេសប្បន្នោតំ ជារយ្យ ចក្កុមន្តោ រូបាចំ ធិក្កន្តំ
ឯវំមេវ កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មា បតា-
សិកោ ឯសាហំ កន្តុ កកវន្តំ សរណំ កត្តាមិ
ធម្មត្វ ភិក្ខុសង្ឃត្វ លកេយ្យមហំ^(១) កន្តុ កក-
វតោ សន្តិកេ ចព្វជ្ជំ លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តំ ។
យោ ទោ សុកន្តុ អញ្ញតិភ្និយចុព្វោ វេមស្មី ធម្មវិ-
ធរយេ អាត្មត្ថតំ ចព្វជ្ជំ អាត្មត្ថតំ ឧបសម្បទំ សោ
ធន្តារោ ខារសេ ចវិសតិ ធិក្កន្តំ ខាសាចំ អច្ចុយេន

១ ឧ. ប. លកេយ្យហំ ។

(១៤០) លុះព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធកម្រាស់ យ៉ាងនេះ

ហើយ សុកខ្ញុំបរិព្វាជន ក៏គ្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពិរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គល ដូរឡើងទូររបស់ដែលគេដាច់ចុក្តី បើកទូររបស់ដែលគេគ្របក្តី
ចង្អុលប្រាប់ដូរដល់បុរស ដែលវាឡើងដូរក្តី គ្រាលប្រាប់បំភ្លឺ ក្នុង
ទីនឹងគេដោយគិតថា អ្នកមានចក្ខុ ខឹងបាទឃើញរូបក្តី យ៉ាងណាមិញ
ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាង
នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ ឡំព្រះមាន
ព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាសរណៈ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទា ក្នុងសម្លាត់
ខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់គ្រាស់ថា ខ្ញុំលសុកខ្ញុំ បុគ្គលណា
ធ្លាប់ជាអន្យតិវិយ ហើយប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម៌វិន័យនេះ
បុគ្គលនោះវិមនទៅបរិកសអស់កំណត់ ៤ ទៃសិន លុះកន្លង ៤ ទៃហើយ

មហាបរិវេណសុត្តេ ពុទ្ធភោណវិ សុភវស្ស ចតុត្ថបសម្បត
 អាទូចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុ
 ភាវាយ អបិច មេតុ បុគ្គលវេមត្តតា វិទិតាតិ ។
 សចេ កន្ត អញ្ញាតិភិយបុត្តា ឥមស្មី ធម្មវិទយេ
 អាគុត្តន្តា បព្វជំ អាគុត្តន្តា ឧបសម្មនំ ធម្មារោ
 មាសេ បរិសន្តំ ធម្មន្តំ មាសានំ អច្ចយេន អា
 រទូចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុភាវា
 យ អហំ ធម្មារិ វស្សនំ បរិសិស្សមិ ធម្មន្តំ
 វស្សនំ អច្ចយេន អាទូចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ ឧ
 បសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុភាវាយាតិ ។ អថទោ ភកា
 អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមន្តសិ តេនហានន្ត សុភន្តំ
 បរិញ្ញាជកំ បញ្ចាជេនាតិ(១) ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ
 អាយស្មា អាទន្តោ ភកាវតោ បច្ចុស្សនសិ ។ អថ
 ទោ សុភន្តោ បរិញ្ញាជកោ អាយស្មន្តំ អាទន្ត ឯ
 តេនវេន លាភា តេ(២) អាវុសោ អាទន្ត សុលន្តំ
 តេ(៣) អាវុសោ អាទន្ត យេ ឯតុ សត្តារា(៤)
 សម្មទា អន្តរាសិកាភិសេកេន អភិសិក្ខាតិ ។

១ ឧ. សុភវំ បញ្ចាជេនាតិ ។ ឧ. សុភវំ បញ្ចាជេនាតិ ។ ២-៣ ឧ. ម. ពិ ។
 ៤ ឧ. សន្តិ ។

មហាបរិវេណសុត្តេ ពុទ្ធភោណវិ: ចតុត្ថិកាចសម្បត្តិរបស់សុភវុចិត្តា
 ទើបពួកភិក្ខុជាអាទូចិត្ត (អ្នកមានចិត្តត្រេកអរ) ឲ្យបញ្ជូន ឲ្យឧបសម្បត
 ដើម្បីភិក្ខុការៈបាន តែថា សភាវៈនៃបុគ្គលដែលផ្សេងគ្នា គឺថាគ
 ដឹងច្បាស់ហើយ ក្នុងរឿងនេះ ។ បរិញ្ញាព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចើពួកបុគ្គល
 ធ្លាប់ជាអនុភិក្ខុហើយ ប្រាថ្នាបញ្ជូន ប្រាថ្នាឧបសម្បត ក្នុងធម្ម
 វិទយានេះ រមែងនៅចាំវេស អស់កំណត់ ៤ ខែ លុះកន្លង ៤ ខែ
 ហើយ ទើបពួកភិក្ខុជាអាទូចិត្ត ឲ្យបញ្ជូន ឲ្យឧបសម្បត ដើម្បី
 ភិក្ខុការៈបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅចាំវេស អស់កំណត់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង
 ៤ ឆ្នាំហើយ សូមពួកភិក្ខុជាអាទូចិត្ត ឲ្យបញ្ជូន ឲ្យឧបសម្បត ដើម្បី
 ភិក្ខុការៈចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅព្រះ
 កានន្តមានអាយុមកថា ម្ចាស់កានន្ត ថ្ងៃដូច្នោះ ចូរអ្នកបំបួសសុភវុ
 ចិត្តជកជនចុះ ។ ព្រះកានន្តមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបសុភវុចិត្តជក ពោលនឹងព្រះ
 កានន្តមានអាយុដូច្នោះថា នៃអាវុសាកានន្ត លោកម្ចាស់ពេញហៅជា
 មាណាភ នៃអាវុសាកានន្ត អត្តភាពជាមនុស្ស លោកម្ចាស់ក៏បាន
 ដោយល្អហើយ ព្រោះថាព្រះសាស្តាបានអភិសេកលោកម្ចាស់ ដោយ
 ការអភិសេកជាអន្តរាសិក ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ក្នុងសាសនានេះ ។

អលត្តុ ទោ សុភន្នោ ចរិញ្ចជេកោ ភកវតោ សន្និកោ
 បព្វជ្ជំ អលត្តុ ឧបសម្មនំ ។ អចិរុបសម្មន្នោ ទោ
 បនាយស្មា សុភន្នោ ឯកោ វិបកន្នោ អប្បមត្តា អា-
 តាមិ បហិតន្នោ វិហារន្នោ ទចិរស្សេវ យស្សក្កាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជន្តិ
 តទទុត្តរំ ព្រហ្មនិយមរិយោសានំ ទិដ្ឋេ វ ទេឌ្ឍ
 សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហាសិ ទំណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មនិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ទោ បទ
 អាយស្មា សុភន្នោ អរហតំ អហោសិ ។ សោ(១)
 កកវតោ បដ្ឋិនោ សក្កិសាវកោ អហោសីតិ ។

ពុទ្ធភាណវិ បព្វមំ សម្មន្តំ(២) ។

[១២១] អថទោ ភកវា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អា-
 មន្តេសិ សិយា ទោ បនាទទុ តុត្តាកំ ឯវិមស្ស

១ អន្តិកថាយំ សោ បាទិ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ហិញ្ញវត្ថុយកាណាវិ និដ្ឋិតំ បព្វមំ ។
 ម. ភាណាវិ បព្វមំ ។

សុភទុបវិញ្ញាណំ បាទបព្វតំ បាទឧបសម្មនាស្មន្តិសម្មាភំ នៃព្រះមាតាព្រះ
 កាតស្រេចរហើយ ។ ឯសុភទុមានអាយុ លុះបាទឧបសម្មនាស្មន្តិសម្មា
 កំចេញទៅវិភង្គកំឯង មិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្លៅ
 កំលេសមានចិត្តស្មន្តិទៅកាន់ព្រះនិរ្ពាន ភូតកុលបុត្ត ដែលចេញចាក
 ផ្ទះមកកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីអន្តរាជមិណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយបាទដល់ឲ្យអន្តរា-
 ជមិណា ជាចិប្បដុតនៃមគ្គព្រហ្មនិយម ដោយមិនយូរចំនួន ក៏សម្រេច
 សម្រាន្តទៅ ដោយវិយាបថទាំង ៤ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាភិកសុរហើយ
 មគ្គព្រហ្មចារ្យ ក៏បានអថរហើយ សោឡសតិច្ច ក៏បានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃ
 ក្រៅពីកិច្ចនេះមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ សុភទុកិក្ខុ
 មានអាយុ ក៏ជាអរហន្តមួយអង្គដែរ ។ សុភទុកិក្ខុនោះ ជាច្រើនសតិ-
 ស្សវក៍(១) របស់ព្រះមាតាព្រះភាគ ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវិទិ ៥ ។

[១២១] ព្រះមាតា ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមាតាសុភទុ
 អាយុថា ខ្លាសតានន្ត ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ

១ អន្តិកថា ថា កាលព្រះមាតាព្រះភាគនឹងទៅ នឹងដែលបានចូលសិស្សនិទានហើយ លុះ
 កំណើតមក ទើបបានឧបសម្មន្តិ បានបៀតបៀន បានសម្រេចព្រះអរហន្តក្តី កាលព្រះមាតា
 ព្រះភាគនឹងទៅ នឹងដែលបានឧបសម្មន្តិហើយ លុះកំណើតមក ទើបបៀតបៀន បាន
 សម្រេចព្រះអរហន្តក្តី កាលព្រះមាតាព្រះភាគនឹងទៅ នឹងដែលបានបៀតបៀនហើយ លុះកំ-
 ណើតមក ទើបបានសម្រេចព្រះអរហន្តក្តី ដទៃទាំងនោះ ហៅថាច្រើនសតិស្សវក៍(កំពាំងកស) ។
 ឯសុភទុកិក្ខុនេះ កាលព្រះមាតាព្រះភាគនឹងទៅ បានចូលនិទាន បានឧបសម្មន្តិ បានបៀត
 បៀន បានសម្រេចព្រះអរហន្តនឹង ទើបបៀតបៀន (កំណើត) ច្រើនសតិស្សវក៍(កំណើត) ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត បរិវេណភាណវារៈ វគ្គទី៣ ច្បាប់៣៣

អតីតសត្វកំ ទាវចង្កំ ធន្តិ យោ សត្វាតិ ធន ទោ បទេតំ
 អាទទ្ធ ឃី ធន្តិ យោ វោ អាទទ្ធ មយោ ធន្តិ ច
 វិទយោ ច ធន្តិ តោ បញ្ញត្តោ សោ វោ មមច្ចយេន
 សត្វា យថា ទោ បទាទទ្ធ ឃី វា ភិក្ខុ អញ្ញមញ្ញំ
 អាវុសោវនេន សមុទាចរិក្ខំ ធន តេ មមច្ចយេន ឃី
 សមុទាចរិក្ខំ ថេរតវេន អាទទ្ធ ភិក្ខុនា ទេវកតវេ
 ភិក្ខុ នាមេន វា តោត្ថេន វា អាវុសោវនេន វា
 សមុទាចរិក្ខំ ទេវកតវេន ភិក្ខុនា ថេរតវេ ភិក្ខុ
 កន្តេតិ វា អាយស្មាតិ វា សមុទាចរិក្ខំ អាត្មដ្ឋ-
 មាណោ អាទទ្ធ សង្ឃោ មមច្ចយេន ទុណ្ណទុណ្ណកាមិ
 សិក្ខាបទាមិ សម្មហានតុ^(១) ធន្តិ អាទទ្ធ ភិក្ខុនា
 មមច្ចយេន ព្រហ្មណ្ណោ ធន្តិ វា កតមោ បទ
 កន្តេ ព្រហ្មណ្ណាតិ វា ធន្តិ អាទទ្ធ ភិក្ខុ យំ
 វន្តេយ្យ តំ វន្តេយ្យ សោ ភិក្ខុនា ទេវ វត្តញោ ធន
 ឧវទិតញោ ធន អនុសាសិតញោតិ វា

១ ឧ. សម្មហន្តិ ។

មហាបរិវេណសុត្តន្ត បរិវេណភាណវារៈ ព្រះច្បាប់៣៣

ថា ពាក្យប្រដៅ ដែលមានគ្រូប្រព្រឹត្តកុស្តិវេហើយ គ្រូបេស្សយើង
 ឈ្មោះថាមិនទាន់ឡើយ ខ្មាលភាទទ្ធ សេចក្តីនេះ អ្នកកុំចូលចិត្តយ៉ាង
 នេះឡើយ ខ្មាលភាទទ្ធ ធម៌ណក្តី វិន័យណក្តី ដែលគេជាគតសម្តែង
 ហើយ បញ្ញត្តហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ លុះអំណើវគតសម្តែង
 ទៅ ធម៌និងវិន័យនោះ ជាគ្រូបេស្សអ្នកទាំងឡាយ ខ្មាលភាទទ្ធ ក៏ក្នុង
 កាលសព្វថ្ងៃនេះ ពួកភិក្ខុហៅគ្នាខឹងគ្នាដោយពាក្យថា អាវុសា អំណើ
 វគតសម្តែងទៅ អ្នកទាំងឡាយ កុំហៅយ៉ាងនេះឡើយ ខ្មាល
 ភាទទ្ធ ភិក្ខុចាស់ជាង គ្រូហៅភិក្ខុខ្លីជាង ដោយនាមក៏បាន ដោយភាព
 ក៏បាន ដោយពាក្យថា អាវុសា ក៏បាន ចំណែកភិក្ខុខ្លីជាង គ្រូហៅភិក្ខុ
 ចាស់ជាងថា កន្តេ ក៏បាន ថា អាយស្មា ក៏បាន ខ្មាលភាទទ្ធ លុះអំណើ
 វគតសម្តែងទៅ បើសិន្យទាន់ប្រាថ្នាខឹងវគតសម្តែង ចូរវគតសម្តែង
 ដែលត្រូវខឹងត្រូវដោយលំដាប់ចុះ ខ្មាលភាទទ្ធ អំណើវគតសម្តែង
 ទៅ សិន្យគ្រូដាក់ព្រហ្មណ្ណដល់ធន្តិកុស្តិវេចុះ ។ ព្រះភាទទ្ធគ្រាបបង្គំ
 ចូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រហ្មណ្ណតើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្មាលភាទទ្ធ ធន្តិកុស្តិវេ ធន្តិ ពោលខ្លាញ់ពាក្យណា ពោល
 ខ្លាញ់ពាក្យនោះចុះ ចុំវន្ត ពួកភិក្ខុមិនត្រូវនិយាយ មិនត្រូវទូន្មាន មិនត្រូវ
 ប្រដៅ ធន្តិកុស្តិវេ ឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន់កាយស្ស បហវគ្គោ

[១៤២] អថទោ^(១) ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ សិយា

ទោ បទ ភិក្ខុវេ ឯកភិក្ខុស្សចិ កង្ខា វា វិមតិ វា ទុទ្ទេ
វា ធម្មេ វា សង្ឃេ វា មាត្តេ វា បដិបទាយ វា បុច្ឆថ
ភិក្ខុវេ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិទា មហុវត្ត សម្មទិក្ខតោ ទោ
សត្តា មហោសិ ទ មយំ សិក្ខុត្តា ភកវន្តំ សម្មទា បដិ-
បុច្ឆេតុន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ ភិក្ខុ តុណ្ណិ មហោសុំ ។ ទុតិ-
យម្បិ ទោ ភគវា ។ បេ ។ តតិយម្បិ ទោ ភគវា ភិក្ខុ
អាមន្តេសិ សិយា ទោ បទ ភិក្ខុវេ ឯកភិក្ខុស្សចិ
កង្ខា វា វិមតិ វា ទុទ្ទេ វា ធម្មេ វា សង្ឃេ វា មាត្តេ វា
បដិបទាយ វា បុច្ឆថ ភិក្ខុវេ មា បច្ឆា វិប្បដិសា-
រិទា មហុវត្ត សម្មទិក្ខតោ ទោ សត្តា មហោសិ
ទ មយំ សិក្ខុត្តា ភកវន្តំ សម្មទា បដិបុច្ឆេតុន្តិ ។

១ ១. អថ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន់កាយ បហវគ្គោ

[១៤២] លំដាចំនោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-

ឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីសន្សំយក្តី សេចក្តីរឿង
ទូលក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា ឥច្ចំមាន
សូម្បីដល់ភិក្ខុមួយរូប ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសាកសួរ
(តថាគតចុះ) កុំឱ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុង
កាលដាច់ខាងក្រោយថា ព្រះសាស្តាមាននៅ ចំពោះមុខនៃយើងរាល់
គ្នា ។ មិនបានដោយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីសាកសួរ ព្រះមានព្រះភាគក្នុង
ទីចំពោះព្រះត្រៃលោះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធវិភា
យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
គ្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជានប្រថវិជេនី ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
គ្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ជានប្រថវិជេនីថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
សេចក្តីសន្សំយក្តី សេចក្តីរឿងទូលក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះ
សង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា ឥច្ចំមាន សូម្បីដល់ភិក្ខុមួយរូប ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសាកសួរ (តថាគតចុះ) កុំឱ្យ
អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលដាច់ខាងក្រោយ
ថា ព្រះសាស្តាមាននៅចំពោះមុខនៃយើងរាល់គ្នា ។ មិនបានដោយកចិត្ត
ទុកដាក់ ដើម្បីសាកសួរព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីចំពោះព្រះត្រៃលោះ ។

ឧបាសិទ្ធិស្មេត្រ ចរិទ្ធិស្មេត្រ ករណី ចតុស្សត

តតិយម្យិ ទោ តេ ភិក្ខុ តុណ្ណិ អហេសុំ ។ អថទោ
 កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសំ សំយា ទោ បទ ភិក្ខុវេ សត្ត
 តារវេទបិ ន បុត្តេយ្យាថ សហាយតោបិ ភិក្ខុវេ ស-
 ហាយតស្ស អាហេទត្ថតិ ។ ឯវំ វុត្ត តេ ភិក្ខុ តុណ្ណិ
 អហេសុំ ។ អថទោ អាយស្នា អាទត្ថោ កកវំ ឯ ឯក-
 ទភេទ អន្តវិយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត ឯវំ បសន្នោ អហំ
 កន្ត ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃ ទត្តំ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃ
 ឯកភិក្ខុស្សបិ^(១) កង្ខា វំ វិមតិ វំ តុទ្ធ វំ ទន្ម វំ
 សង្ឃ វំ មត្តេ វំ បដិបទាយ វំតិ ។ បសាទា ទោ
 ត្វិ អាទទ្ធ វិទសំ ញាណមេវ ហេតុ អាទទ្ធ តថាគតស្ស
 ទត្តំ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃ^(២) ឯកភិក្ខុស្សបិ កង្ខា វំ
 វិមតិ វំ តុទ្ធ វំ ទន្ម វំ សង្ឃ វំ មត្តេ វំ បដិ-
 បទាយ វំ ឥមសំ ហិ អាទទ្ធ បញ្ចន្តំ ភិក្ខុសតានំ

១ ឧ. ឧត្តិ ឯកវិក្ខុស្សបិ ។ ឧ. ឧត្តិ ឯកវិក្ខុស្សបិ ។ ២ ឧ. ភិក្ខុសង្ឃ ឧត្តិ ។

ឧបាសិទ្ធិស្មេត្រ ចរិទ្ធិស្មេត្រ ករណី ចតុស្សត

ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នៅស្ងៀមជាគម្រប់បីដង ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្ញុំលក្ខណ៍ទាំងឡាយ ចើមានសេចក្តីសង្ស័យ
 ក្រៅទាំងឡាយ មិនហ៊ានសាកសួរ (ភថាគត) ព្រោះសេចក្តីគោរពក្នុង
 សាស្តា ខ្ញុំលក្ខណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសំឡាញ់ច្រើនប្រាប់ដល់ភិក្ខុជាសំឡាញ់
 វេទចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏នៅស្ងៀម ។ ត្រាពោះ ព្រះគាត់ខ្លួនខ្លាច គ្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ជាស្មារ
 ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ចម្រើនពេកណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 ព្រោះថា សេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីឡើងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌
 ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា មិនមានដល់ភិក្ខុ សូម្បីមួយរូប ក្នុងភិក្ខុ-
 សង្ឃនេះឡើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្ញុំលក្ខណ៍ ខ្លាចខ្លាច ខ្លាចនិយាយ
 ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាយ ខ្ញុំលក្ខណ៍ ញាណថាគត ក៏ដឹងពិតក្នុងសេចក្តី
 នេះថា សេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីឡើងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌
 ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា មិនមានដល់ភិក្ខុ សូម្បីមួយរូប ក្នុងភិក្ខុ-
 សង្ឃនេះឡើយ ខ្ញុំលក្ខណ៍ ព្រោះថា បណ្តាភិក្ខុទាំង ៥០០ រូបនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បរាវន្ត

យោ បដិទេសោ ភិក្ខុ សោ សោតាបន្នោ អវិនិច្ឆាត-
ទន្នោ ធិយនោ សន្តោធិបរាយនោតិ ។

[១២៣] អថទោ ភកក ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ហន្តនាធិ

ភិក្ខុវេ អាមន្តយាមិ វេ វយទន្នោ សន្តោ អប្បមារោទ
សម្មារទេថាតិ ។ អយំ ភថាភកស្ស បដិទា វាថា ។

[១២៤] អថទោ ភកក បឋមជ្ឈានំ សមាបដ្ឋិ

បឋមជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ទុតិយជ្ឈានំ សមាបដ្ឋិ ទុតិ-
យជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា តតិយជ្ឈានំ សមាបដ្ឋិ តតិយជ្ឈានា
វុដ្ឋហិត្វា ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបដ្ឋិ ចតុត្ថជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
អាគាសានិកាយតនំ សមាបដ្ឋិ អាគាសានិកាយត-
នសមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមាបដ្ឋិ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា អកិញ្ញា-
ញ្ញាយតនំ សមាបដ្ឋិ អកិញ្ញាញ្ញាយតនសមាបត្តិ-
យា វុដ្ឋហិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បរាវន្ត

ភិក្ខុណា វេលមាទតុណាធម៌យ៉ាវនិច្ឆាបបំផុត ភិក្ខុនោ គន្ថំជាសោតា-
បន្តបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាប់ចុះក្នុងអបាយ ជាធិយកបុគ្គល មានការ
ត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវាសនា ។

[១២៥] ត្រាខោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងភិក្ខុទាំង-
ហាយថា ខ្មាលភិក្ខុទាំងហាយ ល្អើយចុះ វេទនាខ្លះ កថាគតប្រាប់
អ្នកទាំងហាយឱ្យបានដឹង សន្ធិវេទនាទាំងហាយ មានសេចក្តីសាចស្រឡាថា
ធម្មតា អ្នកទាំងហាយ ចូរញ្ជាំងភិក្ខុទាំងហាយឱ្យសម្រេច ដោយសេចក្តី
មិនប្រមាទចុះ ។ នេះជាបច្ច័យវាថា របស់ព្រះភកក ។

[១២៦] លំដាប់ខោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន
ចេញអំពីបឋមជ្ឈាន ហើយចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ចេញអំពីទុតិយជ្ឈាន
ហើយចូល កាន់តតិយជ្ឈាន ចេញអំពីតតិយជ្ឈាន ហើយចូលកាន់
ចតុត្ថជ្ឈាន ចេញអំពីចតុត្ថជ្ឈាន ហើយចូលកាន់អាគាសានិកាយតន-
សមាបត្តិ ចេញអំពីអាគាសានិកាយតនសមាបត្តិហើយ ចូលកាន់វិញ្ញា-
ណញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពីវិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាបត្តិ ហើយ
ចូលកាន់អកិញ្ញាញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពីអកិញ្ញាញ្ញាយតនសមា-
បត្តិហើយ ចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពី

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលវារៈ ភគវតោ បរិនិព្វានំ

ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតនំ សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា សញ្ញា-
 វេទយិតិ រោធំ សមាបដ្ឋិ ។ អដោ អយស្មា
 អនន្តោ អយស្មំ អនុវុដ្ឋំ ឯតនកេច បរិនិព្វតោ កន្ត
 អនុវុដ្ឋ កកវតិ ។ ធាវុសោ អនន្ត កកវ បរិនិព្វតោ
 សញ្ញាវេទយិតិ រោធំ សមាបដ្ឋាតិ ។ អដោ កកវ
 សញ្ញាវេទយិតិ រោធំ សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា ទេវសញ្ញា-
 ធាសញ្ញា យតនំ សមាបដ្ឋិ ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតន-
 សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា អកតិក្កញ្ញាយតនំ សមាបដ្ឋិ
 អកតិក្កញ្ញាយតនំ សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា វិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនំ សមាបដ្ឋិ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមាបត្តិយា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា អាកាសានញ្ញាយតនំ សមាបដ្ឋិ អាកាសា-
 នញ្ញាយតនំ សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា ចក្កតំ ឈានំ
 សមាបដ្ឋិ ចក្កតំ ឈានំ វុដ្ឋហិត្វា ភតិយំ ឈានំ
 សមាបដ្ឋិ ភតិយំ ឈានំ វុដ្ឋហិត្វា ធុតិយំ ឈានំ
 សមាបដ្ឋិ ធុតិយំ ឈានំ វុដ្ឋហិត្វា បវេនំ ឈានំ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលវារៈ បរិនិព្វាននៃព្រះមាត្រៈភាគ

ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតនំ សមាបត្តិហឹយ ចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតិ រោធំ
 (សេចក្តីលេខ៧នៃសញ្ញាខ្លីវេទនា) ។ គ្រានោះ ព្រះមាត្រៈមានកាយ
 រោលរោលនឹងព្រះអនុវុដ្ឋ មានកាយ ដូច្នោះថា បតិក្រអនុវុដ្ឋដ៏ចម្រើន ព្រះ
 មាត្រៈភាគ បរិនិព្វានហឹយ ។ ព្រះអនុវុដ្ឋ គបថា ម្ចាស់អាវុសាកាន់ខ្លួន
 ព្រះមាត្រៈភាគ មិនខាន់បរិនិព្វានទេ ព្រះអង្គទ្រង់ចូលកាន់សញ្ញាវេ-
 ទយិតិ រោធំ ។ គ្រានោះ ព្រះមាត្រៈភាគ ទ្រង់ចេញអំពីសញ្ញា-
 វេទយិតិ រោធំ សមាបត្តិហឹយ ថយមកចូលកាន់ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យត-
 នំ សមាបត្តិហឹយ ចេញអំពីទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតនំ សមាបត្តិហឹយ ថយ
 មកចូលកាន់អកតិក្កញ្ញាយតនំ សមាបត្តិហឹយ ចេញអំពីអកតិក្កញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិហឹយ ថយមកចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមាបត្តិហឹយ ចេញ
 អំពីវិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមាបត្តិហឹយ ថយមកចូលកាន់អាកាសានញ្ញា-
 យតនំ សមាបត្តិហឹយ ចេញអំពីអាកាសានញ្ញាយតនំ សមាបត្តិហឹយ ថយ
 មកចូលកាន់ចក្កតំ ឈានំ វេញអំពីចក្កតំ ឈានំ ហឹយ ថយមកចូលកាន់
 ភតិយំ ឈានំ វេញអំពីភតិយំ ឈានំ ហឹយ ថយមកចូលកាន់ធុតិ-
 យំ ឈានំ វេញអំពីធុតិយំ ឈានំ ហឹយ ថយមកចូលកាន់បវេនំ ឈានំ វេញ
 អំពីបវេនំ ឈានំ ហឹយ ថយមកចូលកាន់បវេនំ ឈានំ វេញ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បទវារ្យោ

សមាបដ្ឋិ បវេហ ណាណ វុដ្ឋហិត្វា ទុតិយំ ណាណំ
សមាបដ្ឋិ ទុតិយា ណាណ វុដ្ឋហិត្វា តតិយំ ណាណំ
សមាបដ្ឋិ តតិយា ណាណ វុដ្ឋហិត្វា ចតុត្ថំ ណាណំ
សមាបដ្ឋិ ។ ចតុត្ថា ណាណ វុដ្ឋហិត្វា សមទន្តរា
កករំ បរិចិញ្ចយំ ។

[១៤៨] បរិចិញ្ចតេ កករតិ សហ បរិចិញ្ចតា
មហាក្ខមិបាលោ អហោសិ ភិសនកោ លោមហិសោ
នេវទុដ្ឋភិយោ^(១) ច ផលីសុ ។

[១៤៩] បរិចិញ្ចតេ កករតិ សហ បរិចិញ្ចតា ព្រហ្មា
សហម្បតិ ឥទំ តានំ អភាសិ

សព្វេ វ និក្ខមិស្សន្តិ
ក្ខតា លោកេ សមុស្សយំ
យត្ថ វេតានិសោ សត្វា
លោកេ អប្បជិបុត្តលោ
តថាគោ ពលប្បត្តោ
សម្មុទ្ធា បរិចិញ្ចតោតិ ។

១ ឧ. វេវុទ្ធកិយោ ។ ឧ. វេវុទ្ធកិយោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បទវារ្យោ

ចេញ្ញាភិបវេហដ្ឋានោហិយ ភិច្ចលកានំទុភិយដ្ឋានោទៀត ចេញ្ញាភិបវេហ
យដ្ឋានោហិយ ភិច្ចលកានំទុភិយដ្ឋានោទៀត ចេញ្ញាភិបវេហដ្ឋានោហិយ
ភិច្ចលកានំចតុត្ថដ្ឋានោទៀត ។ លុះព្រះមោទព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាក
ចតុត្ថដ្ឋានោហិយ ក៏ទ្រង់បរិចិញ្ចតេក្នុងចៅគ្នារមទាន^(១) ។

[១៥០] កាលព្រះមោទព្រះភាគ បរិចិញ្ចានោហិយ ការាត្រឹក
វេវុទ្ធកិយោ គួរស្រ្តីម គួរស្រ្តីកម ភិកេតានោ ទាំងផ្លូវ^(២) កំលាន់ក្នុង
គត្រឹកគត្រង ព្រមនឹងការបរិចិញ្ចាន ។

[១៥១] កាលព្រះមោទព្រះភាគ បរិចិញ្ចានោហិយ សហម្បតិព្រហ្ម
ភិកោលស្តវតានោ ព្រមនឹងការបរិចិញ្ចានថា

ព្រះសាស្តា ដែលឥតចុក្កលច្រៀបស្មើ ព្រះកដ្ឋច្រះ ព្រះ
កថាគតដាសុទ្ធចូបិច្ចណិហិយោដោយកម្លាំង ទ្រង់បរិចិញ្ចាន
ហើយ ក្នុងលោកលោក ក្នុងសត្វទាំងអស់ មុនជាដំបូងជាប់
ចុះខ្លូរក្នុងកាយ ក្នុងលោក (រោទ) មិនមានឡើយ ។

១ ឧត្តរាថា ចេញ្ញាភិបវេហដ្ឋានោហិយ គឺចោរណាមន្តឃោន ហើយទ្រង់បរិចិញ្ចាន
ដោយវិទ្ធីច្នៃ គឺអក្ខរាឥន្ទ្រសុវរ ។ ២ ថា ស្មៅវេវុទ្ធកិយោ ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ បរិនិព្វានភាពលាវ ពរវតោ បរិនិព្វានំ

(១២៧) បរិនិព្វានេ កកវតិ សហ បរិនិព្វានា
សក្កោ ទេវាទមិទ្ធា ឥមំ តាថំ អកាសិ

អនិច្ចា វត សង្ខារា

ទុច្ចារណយទម្មិទោ

ទុច្ចរិទ្ធា ធិរុជ្ឈន្តិ

តេសំ រូបសមោ សុខាតិ ។

(១២៨) បរិនិព្វានេ កកវតិ សហ បរិនិព្វានា អា-
យស្មា អនុរុទ្ធា ឥមា តាថា អកាសិ

ទាហុ អស្សាសបស្សសោ

មិកចិត្តស្ស តាទិទោ

អនេន្ទោ សន្តិមារត្ត

យំ កាលមកវី មុធិ ។

អសល្យនេន ចិត្តន

វេទនំ អជ្ឈរាសយិ

បដ្ឋោតសេដ្ឋវ ធិព្វានំ

វិមោក្ខោ ទេតសោ អហូតិ ។

ឧបាសិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ បរិនិព្វានភាពលាវៈ ការបរិនិព្វាននៃព្រះមហាប្រដោត

(១២៧) កាលព្រះមហាប្រដោត បរិនិព្វានហើយ ព្រះវស្ស្តជាធំ

ជាទីទៅតា ក៏ពោលខ្លឹមតាថាទេៈ ព្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងហ្ន៎ មានកិរិយាកើតឡើងនឹងការ

ស្នូឡទៅជាធម្មតា លុះកើតឡើងហើយក៏រលត់ទៅវិញ កិរិ-

យារព្រមនឹងសង្ខារទាំងនោះបាន ទើបនាំមកខ្លឹមសេចក្តីសុខ ។

(១២៨) កាលព្រះមហាប្រដោត បរិនិព្វានហើយ ព្រះអនុរុទ្ធ

មានអាយុ ក៏ពោលខ្លឹមតាថាទាំងនេះ ព្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

ព្រះមុនីនាមអន្តិណា ដែលមិនមានកល្យា ទ្រង់ប្រារព្ធនូវ

អនុបុត្រសេសនិព្វានហើយ ទ្រង់ធ្វើមរណកាល អស្សាស-

បស្សសៈ នៃព្រះមុនីនាម ជាភាទិបុគ្គល ដែលមានព្រះ

ទ័យខ្លាចខ្លួននោះ មិនមានហើយ ។ ព្រះមុនីនាម ទ្រង់អត់

សន្តិភវេទនាបានដោយចិត្តមិនព្រួយ រលត់រលកនៃចិត្តក៏

កើតមាន មីដូចជាការរលត់នៃប្រដាប ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស មហាវគ្គោ

[១២៧] បរិទិត្តតេ ភកវតិ សហ បរិទិត្តាធា អា-
យស្នា អាធនោ ភំមំ តាថិ អកាសិ

តទាសិ យំ ភីសទតំ

តទាសិ លោមហំសធំ

សព្វាគារវ្ហុបេតេ

សម្មុទ្ធិ បរិទិត្តតេតិ ។

[១២៨] បរិទិត្តតេ ភកវតិ យេ តេត្ត(១) ភិក្ខុ អវិ-
តវតា អប្បេកកេ តាហា បត្តយ្ហ កក្កុន្តិ ធំធំចាធំ
វិយ បបត្តិ អាវុត្តិ វិវុត្តិ អតិទិប្បំ ភកវា បរិទិត្ត-
តោ អតិទិប្បំ សុតតោ បរិទិត្តតោ អតិទិប្បំ ធម្មតា
លោកេ អន្តរហំតោតិ ។ យេ បទ តេ ភិក្ខុ វិតវតា
តេ សតា សម្បជានា អធិវាសេន្តិ អធិប្តា វត សម្ពា-
វ(២) តំ កុតេត្ត លត្តតិ ។

[១២៩] អថទោ អាយស្នា អនុវុទ្ធា ភិក្ខុ អា-
មន្តេសិ អលំ អាវុសោ មា សោចិត្ត មា បរិទិត្ត

១ ១. គុយ យេ វេ ។ ម. ឃ ៣ គុ ។ ២ ១. ម. អធិប្តា សម្ពាវ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ សមាវគ្គោ

[១២៧] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិទិត្តានហើយ ព្រះអាទុ
មានកាយុ កំពោលខ្លវតាថាខេ ព្រមនឹងការបរិទិត្តានថា

កាលដែលព្រះសម្មុទ្ធ ប្រកបដោយហេតុ ច្រសើរទាំងពួង

ទ្រង់បរិទិត្តានហើយ សេចក្តីញាប់ញ័រក្តី សេចក្តីព្រឺពេម

ក្តី ក៏កើតមានប្រាកដ ។

[១២៨] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិទិត្តានហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ណា ដែលមិនទាន់ប្រាសចាកកង្ការ មាននៅក្នុងវិទ្ធិនេះ ភិក្ខុទាំងនោះ ពួកខ្លះ
ក៏ផ្អែកទ្រង់ ខ្លវត់ខ្លវែងហើយកន្ទក់កន្ទេញ ផ្អូផ្អងបម្រះទៀលទៅមក
ហាក់ដូចជាមានជីងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រញាប់បរិទិត្តាន
ពេកណាស់ ព្រះសុគត ទ្រង់ប្រញាប់បរិទិត្តានពេកណាស់ ព្រះសម្មុទ្ធ
មានចក្ខុ ក្នុងលោក ប្រញាប់បាត់ទៅពេកណាស់ ។ ឯពួកភិក្ខុណា ដែល
ប្រាសចាកកង្ការហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសតិចិត្តសម្បជញ្ញៈ អត់សង្កត់
ដោយគិតថា សង្ការទាំងឡាយមិនទៀងទាត់ ព្រោះហេតុខេ បុគ្គល
គប្បីបាននូវសេចក្តីទៀងទាត់ ក្នុង(ខន្ធច្បវត្តិ)នេះអំពីណា ។

[១២៩] លំដាច់នោះ ព្រះអនុវុទ្ធិមានកាយុ ប្រាប់ពួកភិក្ខុថា
ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ឈ្លើយអ្នកទាំងឡាយ កុំសោយសោក កុំទ្រៀម

ឧបាសម្ពិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ បរិនិព្វានកាលាវរំ ករវរោ បរិនិព្វានំ

នន្ទ ឯតំ អាវុសោ កកវតា បដិកត្តោ អន្តាតំ សព្វេ-
 ហោវ មិយេហិ មចាបេហិ ចាចាការោ វិចាការោ អញ្ញា-
 ថាការោ តំ កុតេត្ថ អាវុសោ លញ្ញា យន្តំ ជាតំ ក្ខតំ
 សន្តំ បលោកេន្តំ តំ វត មា បលុដ្ឋិតំ នេតំ ម៉ំ
 វិជ្ជតំ នេវតា អាវុសោ ឧជ្ឈាយន្តិតិ ។ កថក្កតា បទ
 កន្ត អនុវុទ្ធ នេវតា មនសិករោន្តិតិ ។ សញ្ញាវុសោ
 អាទន្ធ នេវតា អាគារសេ បមវិសញ្ញិធិយោ កោសេ
 បកវិយ កន្តន្តិ ពាហា បត្តយ្ហ កន្តន្តិ ជំនួចានំ វិយ
 បបតន្តិ អាវុដ្ឋន្តិ វិវុដ្ឋន្តិ អតិទិប្បិ កកវំ បរិនិព្វតោ

ឧបាសម្ពិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ បរិនិព្វានកាលាវរំ ករវរោ បរិនិព្វានំ

ឡូលឡើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់បានសម្តែងមកពីមុនហើយថា សេចក្តីប្រាក់ប្រាស វិទាសប្រែច្នៃ
 ចាកសត្វនិងសត្វា ដែលជាវិស្រឡាញ់ ជាវិភាគចិត្តទាំងអស់ តែង
 មានជាធម្មតា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលត្រូវបាន
 ឲ្យសេចក្តីមិនប្រាក់ប្រាសនោះ ក្នុង(ខន្ធច្បវគ្គិ)នេះកំណត់ ធម្មជាតិណា
 ដែលកើតហើយ ដែលមានហើយ ដែលបង្កើត ភាគតែងហើយ មាន
 សេចក្តីទ្រុះទ្រោមជាធម្មតា ធម្មជាតិមានឯង បុគ្គលនឹងពោលយោងថា
 កុំទ្រុះទ្រោមដូច្នោះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនេះមិនមានឡើយ ម្ចាស់
 អាវុសោទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ នឹងពោលពោស៍^(១)មិនខាន ។ ព្រះ
 អាទន្ធសួរថា បរិនិព្វានកាលាវរំ ប្រើម ចុះពួកទេវតាធ្វើទុកក្នុងចិត្តដូចម្តេច ។
 ព្រះអនុវុទ្ធបានដេរកំចាថា ម្ចាស់អាវុសោអាទន្ធ មានពួកទេវតា (ខ្លះ)
 ដែលសម្គាល់ និមិត្ត ដែលដឹកនាំភាសា វិសាយសក់កន្តក់កន្តញ្ជដ្ឋន្ត
 ឡើងឲ្យកំពូលដៃកន្តក់កន្តញ្ជ ផ្លូវខ្លួនចុះប្រមូលទៀលទៅមកចម្រើនជាខាន
 ដើរដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់

១ អដ្ឋិតថា ថា ពួកទេវតាពោលពោស៍ថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ មិនអាចអត់សង្កត់
 សេចក្តីសោកចំពោះខ្លួនឯងហើយ ដូចម្តេចនឹងឲ្យដឹងសេស អរិយធម៌ស្រួលចាម ។

សុត្តនិបិដក វិយទិកាយស្ស បហវគ្គោ

អតិទិប្បំ សុតតោ បរិនិព្វតោ អតិទិប្បំ ចក្កុមា លោ-
 កោ អន្តរហិកោតិ សន្តារុសោ អាទទ្ធ ទេវតា បថវិយា
 បថវិសញ្ញិទិយោ កេសេ បកវិយ កទ្ធន្តំ ។ បេ ។
 អន្តរហិកោតិ ។ យា បទ ទេវតា វិគរាតា តា សតា
 សម្មជាតា អទិវសេន្តំ អទិទ្វា សង្ខារ តំ កុកេត្ត
 លញ្ញតិ ។ អថទោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធា អាយស្មា
 ច អាទេវា តំ រត្តារសេសំ ធម្មិយា កថាយ វិគិយា-
 មេសុំ ។ អថទោ អាយស្មា អនុរុទ្ធា អាយស្មន្តំ អា-
 ទន្តំ អាមន្តេសិ កច្ច អាវុសោ អាទទ្ធ កុសិបារិ បរិ-
 សិទ្ធា កោសិបារកាធំ មល្លាធំ អាណេចេហិ បរិនិព្វតោ
 វិសិទ្ធា កកវា យស្សនាធំ កាលំ មញ្ញជាតិ ។ ឯវំ
 កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទេវា អាយស្មតោ អនុ-
 រុទ្ធស្ម បដិស្សុត្វា បុព្វស្រាសមយំ វិវាសេត្វា បត្ត-
 ទិវំ អាធាយ អនុតិយោ(១) កុសិបារិ បារិសិ ។

១ ឧ. ប. អនុតិយោ ។

សុត្តនិបិដក វិយទិកាយ បហវគ្គោ

ព្រះសុតត ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វតោណាស់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចក្កុក្ក
 លោក ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វតោណាស់ ម្នាលភារុសោភានន្ត មាន
 ពួកទេវតា (ខ្លះ) ដែលសម្គាល់ ខ្ញុំនិម្មិត គឺដែលដី លើដែលដី វិសាយ
 សក់កន្តក់កន្តេញ ។ បេ ។ បារិសេ ។ ពួកទេវតាណា ដែលច្រាស-
 ចាករកៈ ទេវតាទាំងនោះ មានសភីសម្បជញ្ញៈ អត់សន្តិកំដោយគិត
 ថា សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានខ្ញុំ
 សេចក្តីទៀងទាត់ ក្នុង(ទទ្ធប្បវត្តិ)នេះអំពីណា ។ ត្រាវោះ ព្រះអនុរុទ្ធ
 មានកាយ និងព្រះអាទន្តមានកាយ ធ្វើធម្មិកថា អស់រក្រិ ដែលទៅ
 សល់នោះ ។ ទើបព្រះអនុរុទ្ធិមានកាយ រោលនឹងព្រះអាទន្ត មាន
 កាយថា ម្នាលភារុសោភានន្ត អ្នកចូលទៅកាន់ក្រុងកុសិបារា ហើយ
 ថ្វាយដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិបារាថា បរិនិព្វតសំដួតាត្រ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វតហើយ អនុរុទ្ធិទាំងឡាយ ចូរ
 សម្គាល់ខ្ញុំកាលគួរចុះ ។ ព្រះអាទន្តមានកាយ ទទួលពរព្រះអនុរុទ្ធ
 មានកាយថា អើលោកម្ចាស់ ហើយកិស្សៀកស្សន៍កាន់យកបាត្រឱង
 ពីក្រុងមុល្លាសម័យ មិនមានគិតថាតម្រង់ពីឡើយ ចូលទៅកាន់
 ក្រុងកុសិបារា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោណវិ បរិនិព្វានភោតា

[១៥២] តេជ ទោ បទ សមយេន កោសិ-
 យាភា មល្លា សណ្ឋាតារេ សន្និបតិកា ហោន្តិ
 កេន(១) ករណីយេន ។ អដទោ អាយស្នា អា-
 នន្នោ យេន កោសិយាភានំ មល្លានំ សណ្ឋាតារំ
 តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្តា កោសិយាភានំ មល្លានំ
 អាណេសិ បរិនិព្វតោ វាសិដ្ឋា កកវា យស្សនាមិ
 កាលំ មញ្ញនាតិ ។ ឥនមាយស្មតោ អាទទុស្ស
 សុត្តា មល្លា ច មល្លបុត្តា ច មល្លសុណិសា
 ច មល្លបជាបតិយោ ច អយារិណោ ធុម្មនា ចេ-
 តោធុកុសមប្បិតា អប្បេកាច្ឆេ កេសេ បតិវិយ
 កន្តិ ពាហា បត្តយ្ហ កន្តិ ជិន្ននាមិ វិយ បប-
 តន្តិ អាវន្តន្តិ វិវន្តន្តិ អតិទិប្បំ កកវា បរិនិព្វតោ
 អតិទិប្បំ សុតតោ បរិនិព្វតោ អតិទិប្បំ ចក្កុមា
 លោកេ អន្តរហិតោតិ ។ អដទោ កោសិយាភា
 មល្លា បុរិសេ អាណាមេសុំ តេជហិ កលោ

១ ឧ. ឧ. ៣៤៧ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោណវិ ការង្វាយដំណឹងបរិនិព្វាន

[១៥២] ក្នុងសម័យនោះឯង ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកគ្រូកុសិណា
 កំពុងប្រជុំគ្នា ក្នុងសណ្ឋាតារដ្ឋាន ដោយកិច្ចនិម្មយ ។ ទើបព្រះភានន្ត
 មានកាយ ចូលទៅកាន់សណ្ឋាតារដ្ឋាន របស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍អ្នកគ្រូ
 កុសិណានោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍
 អ្នកគ្រូកុសិណាថា បដិក្រវសិដ្ឋតាំងឡាយ ព្រះពានព្រះភាគបរិនិព្វាន
 ហើយ ឥឡូវនេះ សូមទ្រង់តាំងឡាយ សម្គាល់ខ្ញុំកាលគួរចុះ ។ ពួកមល្ល-
 ក្សត្រិយ៍ ពួកចុក្ររបស់មល្លក្សត្រិយ៍ ព្រះសុណិសារបស់មល្លក្សត្រិយ៍
 ខំនឹកវាយ របស់មល្លក្សត្រិយ៍ ពួកព្រះនេះ របស់ព្រះភានន្តមានកាយ
 ហើយក៏ភ័ក្ត្រចុក្រព្រះទ័យ ឆ្អែតដោយសេចក្តីទុក្ខក្នុងចិត្ត ខ្វះរំលាយសក់
 កន្ទក់កន្ទញ ផ្លុំកំក្លាដក់កន្ទញ ផ្តួលខ្លួនចុះចម្រទនៀលទៅមក
 ចម្រូចជាមានជើងដាច់ហើយថា ព្រះពានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានដាច់ពេក
 ណាស់ ព្រះសុត្តទ្រង់បរិនិព្វាន ដាច់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចេតក្នុង
 លោក បាត់ចង្អុលដាច់ពេកណាស់ ។ គ្រានោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកគ្រូ
 កុសិណា បដិច្ចពួកវាដបុរសថា ម្ចាស់មាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតាំងឡាយ

កុសិទ្ធារាជំ កទ្ធិមាលត្វ សទ្ធិត្វ តាឡាវចំ សង្កិ-
 តាតេថាតំ ។ អថទោ កោសិទ្ធារាគា មល្លា កទ្ធិ-
 មាលត្វ សទ្ធិត្វ តាឡាវចំ បញ្ច ធុស្សយុកសតាធំ
 អាធាយ យេន ឧបវត្តធំ មល្លាធំ សាលវធំ យេន
 កកវតោ សរិ កេទុបសង្កតិសុ ឧបសង្កតិក្វា កកវតោ
 សរិ ធាទ្ធិហិ តិភេហិ វាធិភេហិ មាលេហិ កទ្ធិហិ
 សក្ការោត្តា កុករោត្តា មាលេត្តា បូជេត្តា ចេលវិតា-
 ណាធំ ករោត្តា មល្លាលមាណាធំ^(១) បដិយាធទ្តា ឯវំ
 តំ ធិវសំ^(២) វិភិទាមេសុំ ។ អថទោ កោសិទ្ធារាគាធំ
 មល្លាធំ ឯតទហោសិ អតិវិកាលោ ទោ អដ្ឋ កក-
 វតោ សរិ ឈាបេតុំ រស្សធាធំ មយំ កកវតោ
 សរិ ឈាបេស្សាមាតិ ។ អថទោ កោសិទ្ធារាគា
 មល្លា កកវតោ សរិ ធាទ្ធិហិ តិភេហិ វាធិភេហិ
 មាលេហិ កទ្ធិហិ សក្ការោត្តា កុករោត្តា មា-
 ធទ្តា បូជេត្តា ចេលវិតាណាធំ ករោត្តា មល្លាលមា-
 ណាធំ បដិយាធទ្តា ធុតិយម្យំ ធិវសំ វិភិទាមេសុំ

១ ឧ. មល្លាលមាណេ ។ ២ ធិវសំ ។

ប្រមូលគ្រឿងក្រសួប និងកម្រងផ្កា និងគ្រឿងក្រសួបត្រីទាំងអស់ ដែល
 មានក្នុងក្រុងកុសិទ្ធារា ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិទ្ធារា ទាំងអស់
 គ្រឿងក្រសួបនិងកម្រងផ្កា និងគ្រឿងក្រសួបត្រីទាំងអស់ ៥០០ គូ ចូលទៅ
 គាល់ព្រះសរិះ ខែព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសាលវធំ របស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍
 ដែលជាទីចូលទៅក្នុងក្រុង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសក្ការៈតាម
 រាប់អាចបូជាព្រះសរិះ ខែព្រះមានព្រះភាគដោយរាំ ចម្រៀន ភ្លេង ប្រគំ
 ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រសួបទាំងឡាយ ហើយធ្វើវិភាគសំពត់ ភាក់តែង
 ពេនបាក់យ៉ាងនេះ ពេញអស់ ១ ថ្ងៃនោះ ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍
 អ្នកក្រុងកុសិទ្ធារា មានសេចក្តីត្រិះរិះថ្ងៃច្រះថា កាលនេះជ្រុលវេលាហើយ
 នឹងថ្ងៃយព្រះភ្លេងព្រះសរិះ ខែព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងថ្ងៃនេះមិនទាន់ទេ
 ចាំថ្ងៃស្អែក សឹមយើងនឹងថ្ងៃយព្រះភ្លេងព្រះសរិះ ខែព្រះមានព្រះភាគ ។
 លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិទ្ធារា ទាំងអស់ធ្វើសក្ការៈតាម
 រាប់អាចបូជាព្រះសរិះ ខែព្រះមានព្រះភាគ ដោយរាំ ចម្រៀន ភ្លេង
 ប្រគំ-ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រសួបទាំងឡាយ ហើយធ្វើវិភាគសំពត់ ភាក់
 តែងពេនបាក់ទាំងឡាយ ហើយញ៉ាំងថ្ងៃជាកម្រងពិរ ឲ្យកន្លងទៅទៀត

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលាវរ អដ្ឋ មល្លចរោក្ខ
 ភតិយម្បិ ធិវសំ វីតិទាមេសុំ ចតុត្ថម្បិ ធិវសំ វីតិទា-
 មេសុំ បញ្ចមម្បិ ធិវសំ វីតិទាមេសុំ ធម្មម្បិ ធិវសំ
 វីតិទាមេសុំ ។ អថទោ សត្តមម្បិ ធិវសំ កោសិទា-
 រកាចំ មល្លាចំ ឯតទហោសិ មយំ កកវតោ សវី
 ធន្ទេហំ ភិកេហំ វាធិតេហំ មាលេហំ កន្ទេហំ សក្ក-
 រោញ្ចា កុក្ករោញ្ចា មារទេញ្ចា បូជេញ្ចា ទក្កិណោទ ទក្កិ-
 ណំ ធនវស្ស ហវិក្ខា ពាហិវេទ ពាហិវំ ទក្កិណាតោ
 ធនវស្ស កកវតោ សវី ឈាមេស្សោមាតិ ។

[១៥៣] តេន ទោ ថន សមយេន អដ្ឋ មល្លា
 ទាមោក្ខា សីសន្ទហាតា អហតាចំ វត្តាចំ ធិវត្តា មយំ
 កកវតោ សវី ឧប្បារេស្សោមាតិ ន សក្កោន្តិ ឧប្បារេតុំ ។
 អថទោ កោសិទារកា មល្លា អាយស្មន្តំ អន្តរន្តំ ឯត-
 ទវាចំ កោ ទុ ទោ កន្ទេ អន្តរន្តំ ហេតុ កោ បច្ចុយោ
 យេធិមេ អដ្ឋ មល្លា ទាមោក្ខា សីសន្ទហាតា អហា-
 តាចំ វត្តាចំ ធិវត្តា មយំ កកវតោ សវី ឧប្បារេស្សោមាតិ
 ន សក្កោន្តិ ឧប្បារេតុំ ។ អញ្ញថា ទោ វាសិទ្ធា តុម្ហាគំ
 អធិប្បាយោ អញ្ញថា ទេវតាចំ អធិប្បាយោតិ ។ កាចំ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលាវរ មល្លសូត្រិយំ ជាប្រធានេដក្ក

ញ្ញំនិវត្តជាតម្រប់បីឲ្យកន្លងទៅទៀត ញ្ញំនិវត្តជាតម្រប់បួន ឲ្យកន្លងទៅ
 ទៀត ញ្ញំនិវត្តជាតម្រប់ប្រាំឲ្យកន្លងទៅទៀត ញ្ញំនិវត្តជាតម្រប់បីឲ្យកន្លង
 ទៅទៀត លុះវិវត្តជាតម្រប់ពីរទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ឧក្រុន្តកុសិទាភា មាន
 សេចក្តីព្រះវាយ៉ាងនេះថា យើងរាល់គ្នាខឹងធ្វើសក្ការៈពោរពា រាប់កានចូរជា
 ព្រះសវីនៃព្រះមានព្រះភាគដោយរាជ្ជ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំ ផ្គុំកម្រងខឹង
 គ្រឿងក្រអួបទាំងឡាយ ហើយហៅគ្នាមុខសទានស្រ្តីក្រសួង ហើយ
 ថ្វាយព្រះភ្លេងព្រះសវីៈ នៃព្រះមានព្រះភាគអំពីទានស្រ្តីនៃក្រសួង ។

[១៥៤] កុន្តសម័យានោធិនិ មល្លក្សត្រិយ៍ ៨ អន្តរិវេលជាប្រធាន
 ជម្រះសីសៈហើយ ទ្រង់សំរាត់ថ្មី និកត្តាថា យើងខឹងលើកព្រះសវីៈ នៃ
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ តែមិនអាចខឹងលើករួចបាន ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍
 ឧក្រុន្តកុសិទាភា ពោលខឹងព្រះអន្តរន្តំមានកាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អន្តរន្តំដ៏ចម្រើន មានហេតុដូចម្តេច មានច្នៃយដូចម្តេច ទានជាមល្ល-
 ក្សត្រិយ៍ជាប្រធានទាំងអង្គនេះ ជម្រះសីសៈហើយទ្រង់សំរាត់ថ្មី និកត្តា
 ថា យើងខឹងលើកព្រះសវីៈ នៃព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ តែមិនអាចខឹង
 លើករួចបាន ។ ព្រះអន្តរន្តំរូបថា បពិត្រសិដ្ឋទាំងឡាយ ចំណងរបស់
 ទ្រង់ទាំងឡាយផ្សេង ចំណងរបស់ពួកវាទវាផ្សេង ។ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយស្ស បរាវន្តោ

បទ កន្លែ ទេវតានំ អធិប្បាយោតិ ។ តុម្ពាតំ ទោ
 វាសិដ្ឋា អធិប្បាយោ មយំ កកវតោ សរិរំ ទេវេហិ
 តិរេហិ វាទិរេហិ មាលេហិ កទ្វេហិ សក្ករោត្តា
 កុករោត្តា មាលេត្តា បូជេត្តា ទក្ខិណេទ ទក្ខិណំ
 ទកវស្ស ហរិក្ខា ពាហិរេទ ពាហិរំ ទក្ខិណតោ ទក-
 វស្ស កកវតោ សរិរំ ឈាមេស្សាមាតិ ទេវតានំ ទោ
 វាសិដ្ឋា អធិប្បាយោ មយំ កកវតោ សរិរំ ទេវេហិ
 ទេវេហិ តិរេហិ វាទិរេហិ មាលេហិ កទ្វេហិ សក្ក-
 រោត្តា កុករោត្តា មាលេត្តា បូជេត្តា ទក្ខរេទ ទក្ខរំ
 ទកវស្ស ហរិក្ខា ទក្ខរេទ ទ្វារេទ ទករំ បរិសិក្ខា^(១) មជ្ឈេទ
 មជ្ឈំ ទកវស្ស ហរិក្ខា បុរុត្ថិមេទ ទ្វារេទ ទិក្ខុមិក្ខា
 បុរុត្ថិមតោ ទកវស្ស មកុដេទទំ ធាម មល្លានំ
 ទេតិយំ ឯតុ កកវតោ សរិរំ ឈាមេស្សាមាតិ ។
 យថា កន្លែ ទេវតានំ អធិប្បាយោ តថា ហោតុតិ ។

១ ឧ. ឧ. បរិសេកា ។

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយ បរាវន្តោ

ស្នូរៀតថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចុះចំណងរបស់ពួកទេវតា ភី
 ដូចម្តេច ។ ព្រះគម្ពុទ្ធតបថា បពិត្រវាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ចំណងរបស់ទ្រង់
 ទាំងឡាយថា យើងរាល់គ្នានឹងធ្វើសក្ការៈគោរពរាប់អានចូលព្រះសេវៈខែ
 ព្រះមានព្រះភាគដោយរាជំ ចម្រៀន ភ្លេង ប្រគំ ផ្កាកម្រងនិងគ្រឿង
 ក្រអូបទាំងឡាយ ហើយហែទៅតាមទិសទាំងបួនក្រៅក្រុង ហើយថ្វាយ
 ព្រះភ្នំនៃព្រះសេវៈខែព្រះមានព្រះភាគ អំពីទាំងបួនខែក្រុង បពិត្រវាសិដ្ឋៈ
 ទាំងឡាយ ឯចំណងរបស់ពួកទេវតាថា យើងរាល់គ្នានឹងធ្វើសក្ការៈគោរព
 រាប់អានចូលព្រះសេវៈ ខែព្រះមានព្រះភាគដោយរាជំ ចម្រៀន ភ្លេង ប្រគំ
 ផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូបទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ ហើយហែទៅទាំងជើង
 តាមទិសទាំងជើងខែក្រុង ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងតាមទ្វារទាំងជើង ហើយ
 ហែទៅត្រង់កណ្តាលតាមទិកណ្តាលខែក្រុង ហើយចេញទៅតាមទ្វារទាំង
 កើត ហើយថ្វាយព្រះភ្នំនៃព្រះសេវៈ ខែព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមកុដេទទ-
 ទេតិយ^(១) ចេសមល្លក្សត្រិយ៍ ទានិកិកខែក្រុង ។ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ទូល
 ថាបពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចំណងរបស់ពួកទេវតា យ៉ាងណា ការថ្វាយ
 ព្រះភ្នំនៃព្រះសេវៈ ខែព្រះមានព្រះភាគ ក៏សូមឲ្យសម្រេចយ៉ាងនោះចុះ ។

១ អង្គកថា ជាលាលាងឧត្តល សម្រាប់តែព្រះអង្គរចេញចេញល្ងាដ ហៅថា មកុដេទទៈ ហៅថា ទេតិយព្រះនេះដើម្បីប្រើប្រាស់ព្រះភ្នំវិសេសណាស់ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានគោណារាម គម្ពានសក្កិយ្យបិដក

ភេទ ទោ បទ សមយេន កោសិលាភ យាវ សន្និ-
 សមលសកដិរា(១) ជន្មមក្នុង ឪពុក មន្ទារវបុច្ឆហិ
 សណ្ឋិតា(២) ហោតិ ។ អដទោ ទេវា ច កោសិលា-
 រកា ច មល្លា កកវតោ សរិរ ជិព្វហិ ច មនុស្ស-
 កេហិ(៣) ទទ្ទហិ ភិកេហិ វាជិកេហិ មាលេហិ
 កន្ទហិ សក្កិរោត្តា កុករោត្តា មាលេត្តា មូជេត្តា
 ឧត្តរោ ឧត្តរំ ទកាស្ស ហរិក្ខា ឧត្តរោ ធ្វារោ ទករំ
 បរិសិក្ខា មជ្ឈោ មជ្ឈំ ទកាស្ស ហរិក្ខា បុរុត្តិមោ
 ធ្វារោ ចិត្តិមិក្ខា បុរុត្តិមកោ ទកាស្ស មកុដ-
 ពន្ធនំ ធាម មល្លានំ ទេតិយំ វតុ កកវតោ
 សរិរ ចិត្តិមិសុ ។ អដទោ កោសិលារកា មល្លា
 អាយស្មន្តំ អាទន្តំ វតទរោ កថំ មយំ កន្ត
 អាទន្ត តថាគតស្ស សរិរ បដិបដ្ឋានាតំ ។ យថា
 ទោ វាសិដ្ឋា រត្តោ ចក្កវត្តិស្ស សរិរ បដិបដ្ឋន្តិ
 វរំ តថាគតស្ស សរិរ បដិបដ្ឋិត្យន្តិ ។ កថំ
 បទ កន្ត អាទន្ត រត្តោ ចក្កវត្តិស្ស សរិរ បដិបដ្ឋន្តិ តិ ។

១ ឧ. សន្តិសមលសកដិរា ។ ២ ឧ. ម. សណ្ឋិតា ។ ៣ ឧ. ម. មនុស្សកេហិ ច ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានគោណារាម កាថាយព្រះភ្នំនិស្សីនិវេសន៍ព្រះគថាគត
 សម័យនោះឯង ក្រុងកុសិនារា ពោសគេញដោយក្រុមមន្ទារាវៈ ដោយគំនរ
 ប្រមាណគ្រឹមជន្លង់ ហេតុដល់វិវាទខ្លះខ្លះ និងទសម្រាប់ចង្អុលទូរក្នុង
 និនិកវន្តនិសម្រាប់ចោលខ្លួនសម្រាម ។ គ្រានោះ ពួកទៅនាខ្លះពួកមល្ល-
 ក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារា ទាំងអស់សក្ការៈគោរពរាប់អានចូរជាព្រះសិវៈ
 ខែព្រះមានព្រះភាគដោយរាជ្យ ចម្រៀន ភូតិ ប្រគំ ផ្កាកម្រងនិងគ្រឿង
 ក្រអូបទាំងឡាយ ជាដើមទៀត របស់មនុស្សខ្លះ ហើយហែទៅទានជើង
 តាមទិសទានជើង ខែក្រុង ហើយចូលទៅកាន់ក្រុង តាមទ្វារទានជើង
 ហើយហែទៅក្រុងកណ្តាល តាមទិសកណ្តាលខែក្រុង ហើយចេញទៅតាម
 ទ្វារទានភ្នំ ហើយដោយព្រះភ្នំនិស្សីនិវេសន៍ ខែព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមកុ-
 ដពន្ធនាចតិយ របស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ទានភ្នំខែក្រុង ។ លំដាប់នោះ
 ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារា ពោលនិងព្រះគោនុមានភាយុ ដូច្នោះ
 ថា បពិត្រព្រះគោនុដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយ នឹងប្រគល់ក្នុងព្រះសិវៈ
 ខែព្រះគថាគតដូចម្តេច ។ ព្រះគោនុគបថា បពិត្រវាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ពួក
 ឥសូរជន ប្រគល់ក្នុងព្រះសិវៈខែព្រះគោត្រិកដ៏យ៉ាងណា ពួកមហាបពិត្រ
 គប្បីប្រគល់ក្នុងព្រះសិវៈខែព្រះគថាគតយ៉ាងនោះចុះ ។ បពិត្រព្រះគោនុ
 ដ៏ចម្រើន ចុះពួកឥសូរជនប្រគល់ក្នុងព្រះសិវៈខែព្រះគោត្រិកដ៏ដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ឈិកាយន្ត មហាវគ្គ

រញ្ជា វាសិដ្ឋា ចក្កវត្តិស្ស សរីរំ អហតេន វត្ថុន
 វេថេន្តិ អហតេន វត្ថុន វេថេត្វា វិហតេន កប្បា-
 សេន វេថេន្តិ វិហតេន កប្បាសេន វេថេត្វា អហ-
 តេន វត្ថុន វេថេន្តិ ឯតេន ឧទាយេន បញ្ចហិ
 យុកសតេហិ រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស សរីរំ វេថេត្វា
 អយសាយ តេលនោណិយា ចត្តិមិត្វា អញ្ញិស្សា
 អយសាយ នោណិយា បដិក្កុដ្ឋិត្វា សព្វកន្លានំ
 ចិត្តកំ កាវិត្វា រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស សរីរំ ឈាថេន្តិ
 ចាកុម្មហាបថេ រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស ថ្មប់ ករោន្តិ
 ឯវំ ទោ វាសិដ្ឋា រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស សរីរេ
 បដិបដ្ឋន្តិ យថា ទោ វាសិដ្ឋា រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស
 សរីរេ បដិបដ្ឋន្តិ ឯវំ កថាកតស្ស សរីរេ បដិបដ្ឋិ-
 តន្តំ ចាកុម្មហាបថេ កថាកតស្ស ថ្មបោ កាវេតញ្ចា^(១)
 តត្ថ យេ មាលំ វា តន្តំ វា ទុណ្ណកំ វា អាណេបស្សន្តិ
 វា អភិវិនេស្សន្តិ វា ចិត្តំ វា បសារេស្សន្តិ រតសន្តំ
 កវិស្សតិ ធិយវត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ អថទោ

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ឈិកាយន្ត មហាវគ្គ

បពិត្រវាសិដ្ឋៈ ពំនឿយ ពួកអស្សរជន រុំសរីរៈខ្មែរព្រះចក្រពត្តិរាជ ដោយ
 សំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីចេញហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះរុំដោយ-
 សំឡីហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (វែបមរៀត) រុំសរីរៈខ្មែរព្រះចក្រពត្តិរាជ
 ដោយសំពត់ ៥០០ គូ ដោយទំនើនេះ ហើយគម្ពល់ក្នុងព្រះមណ្ឌសទាស
 ដែលដាក់ប្រេង ហើយគ្របដោយមណ្ឌសទាស៧១ ហើយធ្វើជើងថ្មរុំទើប
 ជ្រាយព្រះភ្នំនៃរុំសរីរៈ ខ្មែរព្រះចក្រពត្តិរាជ ដោយត្រៀមក្របូគ្រប់យ៉ាង
 ហើយគេធ្វើព្រះស្តូបខ្មែរព្រះចក្រពត្តិរាជក្នុងផ្នូរធំ វែកជា ៤ បពិត្រវាសិដ្ឋៈ
 ពំនឿយ ពួកអស្សរជនប្រតិបត្តិក្នុងសរីរៈខ្មែរព្រះចក្រពត្តិរាជ យ៉ាងនេះឯង
 បពិត្រវាសិដ្ឋៈ ពំនឿយ ពួកអស្សរជន ប្រតិបត្តិក្នុងសរីរៈខ្មែរព្រះចក្រពត្តិ-
 រាជ យ៉ាងណាមិញ ពួកមហាបពិត្រធម្មប្រតិបត្តិ ក្នុងព្រះសរីរៈខ្មែរព្រះត-
 ថាគត ធម្មរុំធ្វើព្រះស្តូបរបស់ព្រះតថាគត ក្នុងផ្នូរវែកជា ៤ យ៉ាងនោះចុះ
 ពួកដទៃណា ទើបលើកធ្វើនូវផ្នូរផ្សេងក្តី ត្រៀមក្របូគ្តី ត្រៀមលម្អក្តី ឬ
 ទីផ្សាយចង្អុល ឬធ្វើចិត្តទ្រព្យផ្សេងៗក្នុងព្រះស្តូបនោះ អំពើនោះទើបនាំមកទូរច្រ-
 យោជន៍ទីវិសេចក្តីសុខដល់ជនទាំងនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះ

១ ឧ. ឧ. ៣២៣ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោណវៈ មហានិទ្ទេស

គោសិបាភា មល្លា ឬរិសេ អាណាមេស្មំ តេនហិ
កណោ មល្លាធំ វិហាតកកប្បាសំ^(១) សង្ខតាតេមាតិ ។
អថទោ គោសិបាភា មល្លា ភគវតោ សរិ
អហតេន វត្តេន វេមេស្មំ អហតេន វត្តេន វេមេត្វា
វិហាតេន កកប្បាសេន វេមេស្មំ វិហាតេន កកប្បាសេន
វេមេត្វា អហតេន វត្តេន វេមេស្មំ ឯតេន ឧទាយេន
បញ្ចហិ យុកសតេហិ ភគវតោ សរិ វេមេត្វា អយ-
សាយ តេសុនោណិយា បក្កិមិត្វា អក្កិស្សា អយ-
សាយ តេសុនោណិយា បដិក្កិដ្ឋិត្វា សត្វកន្ទានំ ចិត្តកំ
ករិត្វា ភគវតោ សរិ ចិត្តកំ អាណេមេស្មំ ។

[១៥២] តេន ទោ ចន សមយេន អាយស្មា ម-
ហាកស្សនោ ចារាយ កុសិបាវំ អន្ទានមក្កប្បដិបន្នោ
ហោតិ មហាតា ភិក្កុសង្កេន សង្កិ បញ្ចមត្តេហិ
ភិក្កុសតេហិ ។ អថទោ អាយស្មា មហាកស្សនោ

១ ឧ. ម. វិហាតំ កកប្បាសំ ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោណវៈ បរិនិព្វានមហានិទ្ទេស

ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិណា បង្កើតឯកជម្ភាសេថា ម្ចាស់នាយ បើដូច្នោះ
ចូរអ្នកទាំងឡាយ ប្រមូលសំឡីរបស់ពួកមល្លដទៃមក ។ លំដាប់នោះ ពួក
មល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិណា ទាំងអស់ព្រះសិវៈខ្មែរព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយ
សំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីចេញហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះរុំដោយ
សំឡីហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (វែងៗ) រុំព្រះសិវៈខ្មែរព្រះមាតាព្រះ
ភាគ ដោយសំពត់ ៥០០ គូ ដោយទំនងនេះ ហើយកម្ពស់ក្នុងព្រះមណ្ឌ-
សមាស ដែលដាក់ច្រវិច ហើយគ្របដោយមណ្ឌសមាសដទៃ ហើយធ្វើ
ជើងថ្ម ទើបថ្វាយព្រះភ្លើង ខ្លួនព្រះសិវៈខ្មែរព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយគ្រឿង
ក្រកូចគ្រប់យ៉ាង ។

[១៥២] សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សនមានកាយ ខ្ពង់ខ្ពស់
ដូចគ្នាយ មកអំពីក្រុងបាវា ទៅកាន់ក្រុងកុសិណា ជាមួយនឹងភិក្កុសង្កេន
ច្រើន ប្រមាណ ៥០០ រូប ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សនមានកាយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

មត្តា ធិត្តម្ម អញ្ញាតវម្មិ^(១) រុក្ខម្ហូលេ ធិសីទិ ។ តេន
 ទោ បទ សមយេន អញ្ញាតោ អាជីវកោ កុសិបារាយ
 មន្ទារវប្បដ្ឋំ កហេត្វា ចាវ អន្ទានមត្តច្យដិបន្នោ ហោតិ ។
 អន្ទសា ទោ អាយស្មា មហាកស្សៈចា តំ^(២) អាជីវកំ
 ទ្វារោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា តំ អាជីវកំ ឯតទរោច
 អចារុសោ^(៣) អម្ពាតំ សត្តាវ ជាបាសីតិ ។ អាមា-
 រុសោ ជាបាមិ អដ្ឋ សត្តាហំ បរិទិទ្ធុតោ សមណោ
 កោតមោ កតោ មេ ឥទំ មន្ទារវប្បដ្ឋំ កហិតន្តិ ។ កត្ត
 យេ តេ ភិក្ខុ អរិករាតា អប្បករេច្ច ពហា បក្កយ្ហ
 កត្តន្តិ ធិទ្ធានំ វិយ បបកន្តំ អាវុទ្ធនិ វិវុទ្ធនិ អតិ-
 ទិប្បំ កតវា បរិទិទ្ធុតោ អតិទិប្បំ សុកតោ បរិទិទ្ធុតោ
 អតិទិប្បំ ចក្កុមា លោកេ អន្តរហិតោតិ ។ យេ
 បទ តេ ភិក្ខុ រិករាតា តេ សតា សម្បជាបា
 អធិវាសន្តិ អធិទ្ធា សម្ពាវា តំ កុតេត្ត លញ្ញតិ ។

១ ១. ម. អញ្ញាតវម្មិ ។ ២ ១. អន្តិបទំ ធិទ្ធា ។ ៣ ម. អាវុសោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

ចៀសអំពីផ្លូវ ទៅគង់ក្រោមម្លប់ឈើ ១ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានការដ៏-
 រិតខ្លាំង កាន់កាប់មន្ទារវៈអំពីគ្រូសិស្សនា ដើរតាមផ្លូវត្រូវ ទៅកាន់គ្រូ
 បារី ។ ព្រះមហាកស្សៈមានកាយ បានឃើញអាជីវករនោះ ដើរមក
 អំពីចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏ពាលទៅនឹងអាជីវករនោះ ដូច្នោះថា ខ្លួន
 តារុសោ អ្នកបានដឹងដំណឹង ព្រះសាស្ត្រចេសយើងខ្លះដែរ ។ អាជីវក
 រចង់ ដើរតារុសោ ខ្ញុំដឹងដែរ ព្រះសមណគោតម ចាំនិព្វានទៅ ព៌ថ្ងៃ
 គម្រប់នឹងថ្ងៃនេះហើយ ក្នុងមន្ទារវៈនេះ ខ្ញុំយកមកអំពីចាំនិព្វាន ចេស
 ព្រះសមណគោតមនោះ ។ ចណ្តកិកុទ្ធានិទានោះ ពួកកិកុណា ដែល
 មិនខាន់ប្រាសចាកករៈ ពួកកិកុទ្ធានិទានោះ ខ្លះក៏ផ្គង់ក្នុងដៃ កន្លែងកន្លែង
 ដូលច្រមុះខ្លះទៀតទៅមក ចម្រុះជាទានដឹងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ចាំនិព្វានដាច់ពេកណាស់ ព្រះសុភក ទ្រង់ចាំនិព្វានដាច់ពេក
 ណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធខានចក្កនិលោក ទ្រង់បាត់ទៅដាច់ពេកណាស់ ។
 ឯពួកកិកុណា ដែលប្រាសចាកករៈហើយ ពួកកិកុនោះ ក៏មានសតិសម្ប-
 ជញ្ញៈ អត់សន្តិកថា សម្លាត់និទ្យាយ មិនទៀង ក្រោមហតុនោះ
 បុគ្គលគប្បីបានខ្លាសចក្កិទៀងទាត់ ក្នុងខ្លួនច្រវែងនេះ មកអំពីណា ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភាណវិរិយ មហាសូចន្តវង្ស

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភាណវិរិយ ច្រើនព្រះមហាកស្សបន្ត

[១៩៥] តេជ ទោ បទ សមយេន សុគន្ធា ឆាម
 វុឡ្យបព្វជិតោ តស្សំ បរិសាយំ ចិសិដ្ឋោ ហោតិ ។
 អថទោ សុគន្ធា វុឡ្យបព្វជិតោ តេ ភិក្ខុ ឯតទភោច
 អលំ អាវុសោ មា សោចិត្ត មា បរិទេវិត្ត សុធុត្តា មយំ
 តេជ មហាសមណោ ឧបទ្ធុតា ច ហោម វេទំ តេ^(១)
 កប្បតិ វេទំ តេ^(២) ឯ កប្បតិវិ វេទានិ បទ មយំ
 យំ វេទិស្សាម តំ ករិស្សាម យំ ឯ វេទិស្សាម តំ ឯ
 ករិស្សាមាតិ ។ អថទោ មហាកស្សបោ^(៣) ភិក្ខុ
 អាមន្តសិ អលំ អាវុសោ មា សោចិត្ត មា បរិទេវិត្ត
 ឧទុ វរិ^(៤) អាវុសោ ភកវតា ចជិកេដ្ឋេ អក្កាតំ
 សព្វោហវ ចិយេហិ មហាមេហិ ឆាឆាការំ វិឆាការំ
 អញ្ញាឆាការំ តំ កុរុតត្ត អាវុសោ លក្ខា យន្តំ
 យាតំ ក្ខតំ សង្កតំ បលោកេធម្មំ តំ វត មា
 បល្ល័តិ ទេតំ យាតំ វិជ្ជតិ ។

[១៩៥] សម័យនោះឯង ភិក្ខុចូសចាស់ឈ្មោះសុគន្ធ អង្គុយក្នុង
 កណ្តាលបរិស័ទនោះ ។ លំដាប់នោះភិក្ខុចូសចាស់ឈ្មោះសុគន្ធ ពោល
 ទៅនឹងភិក្ខុតាំងនោះដូច្នោះថា ខ្ញាលអាវុសា តាំងឡាយ ឈ្លើយអ្នក
 តាំងឡាយ កុំសោកសៅ កុំខ្សឹកខ្សួលឡើយ ពួកយើងនឹងបាទប្រស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះថា ពួកយើង មហាសមណៈនោះតែងចៀរចៀនថា អំពី
 នេះគួរដល់អ្នក អំពីនេះមិនគួរដល់អ្នក ក៏ដូច្នោះនេះ ពួកយើងនឹង
 ប្រាថ្នាធ្វើអំពើណា នឹងធ្វើអំពើនោះបាទ មិនប្រាថ្នាធ្វើអំពើណា នឹង
 មិនធ្វើអំពើនោះបាទ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកស្សបហៅភិក្ខុតាំងឡាយ
 មកថា ខ្ញាលអាវុសា តាំងឡាយ ឈ្លើយអ្នករាល់គ្នា កុំសោកសៅ កុំ
 ខ្សឹកខ្សួលឡើយ ខ្ញាលអាវុសា តាំងឡាយ ពាក្យនេះព្រះមហាព្រះភាគ
 បានសម្តែងជាមុនហើយថា សេចក្តីប្រាត់ប្រាសវិធានប្រែប្រួលចាកសត្វ
 នឹងសង្ខារជាវិស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តតាំងអស់ តែងមានជាធម្មតា
 ខ្ញាលអាវុសា តាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាទខ្លះសេចក្តី
 មិនប្រាត់ប្រាសនោះ ក្នុងខន្ធច្បវគ្គិនេះ មកអំពើណា ធម្មជាតិណា ដែល
 កើតហើយ មានហើយ ដែលចម្លើយភាគតែងហើយ សឹងមានសេចក្តីទ្រុឌ
 ព្រមទៅជាធម្មតា ធម្មជាតិទោះ បុគ្គលនឹងពោលយោគីថា កុំទ្រុឌព្រម
 ដូច្នោះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។

១-២ ជាតិចំ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម. អាយត្តា មហាសូចន្ត ។ ៤ ឧ. ម. វេទំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

[១៥៦] តើន ទោ បទ សមយេន ចត្តារោ
 មល្លទាមោក្ខា សីសទ្ធិហាតា មហាតានិ វត្តានិ
 ជីវត្តា មយំ កកវតោ ចិត្តកំ អាណ្យោធម្មស្សាមាតិ
 ន សក្កោន្តំ អាណ្យោធម្មតុំ ។ មថទោ កោសិលាវកា
 មល្លា អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិ ឯតទេវេនុំ កោ នុ ទោ
 កន្ត អនុវុទ្ធិ ហេតុ កោ បទ្ធាយា យេនិមេ ចត្តារោ
 មល្លទាមោក្ខា សីសទ្ធិហាតា មហាតានិ វត្តានិ ជីវត្តា
 មយំ កកវតោ ចិត្តកំ អាណ្យោធម្មស្សាមាតិ ន សក្កោន្តំ
 អាណ្យោធម្មតុន្តំ ។ មញ្ញថា ទោ វាសិដ្ឋា ទេវតានំ
 អធិប្បាយោតិ ។ កថំ បទ កន្ត ទេវតានំ អធិប្បា-
 យោតិ ។ ទេវតានំ ទោ វាសិដ្ឋា អធិប្បាយោ មយំ
 អាយស្មា មហាកស្សទោ ចារាយ កុសិលាវ អន្ធា-
 មក្កប្បជីមន្តោ មហាតា កិកុសលេវ្វន សន្ធិ បញ្ចមត្តេហំ
 កិកុសលេហំ ន តាវ កកវតោ ចិត្តកោ បដ្ឋលិស្សតិ
 យាវាយស្មា មហាកស្សទោ កកវតោ ចារោ សហត្ថា
 វុទ្ធិស្សតីតិ ។ យថា កន្ត ទេវតានំ អធិប្បាយោ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុខវិញ្ញាណ

[១៥៦] សម័យនោះឯង ពួកមល្លក្សត្រី ៤ អន្ត ដែលជាប្រធាន
 ទ្រង់ជម្រះសីសៈ ហើយទ្រង់សំរាប់ថ្មីគិតគ្នាថា យើងនឹងឈ្នួលខ្ញុំវាដើម្បី
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ តែមិនអាចនឹងឈ្នួលឱ្យនេះបាន ។ ទើបពួក
 មល្លក្សត្រីយ៍ អ្នកគ្រងកុសិលា បានពាលរៅនឹងព្រះអនុវុទ្ធិ មានកាយ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអនុវុទ្ធិដ៏ចម្រើន មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យ
 ដូចម្តេច បានជាពួកមល្លក្សត្រីយ៍ ជាប្រធានទាំង ៤ អន្តនេះ ជម្រះសីសៈ
 ហើយទ្រង់សំរាប់ថ្មីគិតគ្នាថា យើងនឹងឈ្នួលដើម្បី នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះ តែមិនអាចនឹងឈ្នួលឱ្យនេះបាន ។ ព្រះអនុវុទ្ធិបថា បពិត្រវាសិដ្ឋៈ
 ទាំងឡាយ ចំណងរបស់ពួកទេវតាផ្សេងគ្នា ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 ចុះចំណងរបស់ទេវតាដូចម្តេច ។ បពិត្រវាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ចំណង
 របស់ពួកទេវតាថា ព្រះមហាកស្ស្រមានកាយនេះ កំពុងនិមន្តកាយផ្លូវឆ្ងាយ
 ចេញកំព្រឹក្សិបុរំ មកកាន់គ្រងកុសិលា ជាមួយនឹងកិកុសលិវាជាច្រើន
 ប្រមាណ ៥០០ រួច ព្រះមហាកស្ស្រមានកាយ មិនខាន់បានថ្វាយបង្គំ
 នូវព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយវែងរបស់ខ្លួនដរាបណា ដើម្បី
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មិនខាន់នេះដរាបនោះ ។ ពួកមល្លក្សត្រីយ៍ កថ
 ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចំណងរបស់ពួកទេវតា យ៉ាងណា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោគវិហារី មហាភស្តុបទ្រព្យ

ភតថា ហោត្តភិ ។ អដទោ អាយស្មា មហាភស្តុបទ្រ
 យេន កុសិណាភយំ^(១) មក្កដតទ្ធុធំ^(២) មណ្ឌំ ចេតិយំ
 យេន ភកវតោ ចិតកោ ភេទុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា
 ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា អញ្ញលី បណាមេត្វា ភិក្ខុភ្នំ ចិតកំ
 បទភ្នំណំ កត្វា ទានតោ វិវិត្វា ភកវតោ ទានេ សិវសា
 វុទ្ធំ ។ តាធិបិ ទោ បញ្ច ភិក្ខុសតាធិ ឯកំសំ ចីវរំ
 កត្វា អញ្ញលី បណាមេត្វា ភិក្ខុភ្នំ បទភ្នំណំ កត្វា
 ភកវតោ ទានេ សិវសា វុទ្ធិសុ ។ វុទ្ធិភេ^(៣) បទាយស្មតា
 មហាភស្តុបទ្រ ភេហិ ច បញ្ចហិ ភិក្ខុសភេហិ

១ ១. ម. កុសិណា ។ ២ ម. មក្កដតទ្ធុធំ ទាម ។ ៣ ១. ម. វុទ្ធិភេ ច ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភោគវិហារី រឿងព្រះមហាភស្តុបទ្រ

ការថ្វាយព្រះភ្នំភ្នំព្រះសិវវិវិត្វាព្រះមានព្រះភាគ ក៏សូមឱ្យសម្រេចយ៉ាង
 ទោះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រមហោភស្តុបទ្រមានអាយុ ចូលទៅកាន់ជើងថ្កូវ
 ខែព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមក្កដតទ្ធុធំចេតិយ របស់ពួកមល្យក្រូច ទៀបក្រូច
 កុសិណាភេនោះ សុះចូលដល់ហើយ ក៏ធ្វើចិវរទៀងស្មាម្នាក់ ប្រណម្យ
 អញ្ញលី ធ្វើប្រទក្សិណជើងថ្កូវ ៧ ដុំហើយ បើកអំពីព្រះបាទ^(១) ថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទ ខែព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ។ ឯពួកភិក្ខុទាំង ៥០០
 រូបនោះ ក៏ធ្វើចិវរទៀងស្មាម្នាក់ហើយ ប្រណម្យអញ្ញលី ធ្វើប្រទក្សិណ
 ៧ ដុំហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ខែព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ។ កាល
 ដែលព្រះមហាភស្តុបទ្រមានអាយុ ឯឯពួកភិក្ខុទាំង ៥០០ រូបនោះ ថ្វាយបង្គំ
 ១ អង្គកថា ថា ព្រះមហាភស្តុបទ្រចូលទទួលខ្លួន ចេញចាកចក្ខុវិញ្ញាណយកនិដ្ឋានថា សូមឱ្យ
 ព្រះបាទទាំង ១ ទម្រាយសំរាប់ទាំង ៥០០ គូ ព្រមទាំងសំឡឹងព្រះមល្យសមាស ឯឯដើងថ្កូវធ្វើ
 ដោយទ្រូចចន្ទន៍ហើយល្បឿនចេញចាកច្រកស្ថានលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទទាំងគូក
 ទម្រាយសំរាប់ទាំង ៥០០ គូជាដើម ល្បឿនចេញចាក ដំណាលនិងការអធិដ្ឋានចិញ្ចរចស់ព្រះ
 មហាភស្តុប ទ្រៀមខ្លួនព្រះចន្ទពេញវង់ ចេញចាកពីចន្ទោរពពក ។ ព្រះមហាភស្តុបទ្រ
 លាងទៀងចាប់ព្រះបាទលើកាន់លើសិរ្សៈរបស់លោក ។

សុត្តនិបទ ទី១៣៧ មហាវគ្គ

សយទេវ ភកវតោ ចិត្តោ បដ្ឋសិ ។ ឈាយមាណស្ស
 ទោ^(១) បទ ភកវតោ សវីរស្ស យំ អហោសិ ចរិតំ វា
 ធម្មន្តំ វា មំសន្តំ វា ញាតិ វា លសិកាតិ វា ភស្ស ទេវ
 ធាវិកា ចញ្ញាយិត្ត ទ មសិ សវីរទេវ អវសិស្សីសុ ។
 សេយ្យថាថិ បាម សច្យស្ស វា ភេលស្ស វា ឈាយ-
 មាណស្ស ទេវ ធាវិកា ចញ្ញាយិតិ ទ មសិ ឯវទេវ
 ភកវតោ សវីរស្ស ឈាយមាណស្ស យំ អហោសិ ចរិតំ
 វា ធម្មន្តំ វា មំសន្តំ វា ញាតិ វា លសិកាតិ វា ភស្ស
 ទេវ ធាវិកា ចញ្ញាយិត្ត ទ មសិ សវីរទេវ អវសិស្សីសុ ។
 ភេសព្ភ ចក្កន្តំ ទុស្សយុតសតានំ ទ្វេ វ ទុស្សនិ
 ទុយ្ហិសុ យព្ភ សព្ភអន្តន្តរិមំ យព្ភ ពាហិរំ ។ ទន្ទៀ
 ទោ បទ ភកវតោ សវីរេ អន្តលិក្ខា ទុទកដារា បាតុ-
 ភវិត្តា ភកវតោ ចិត្តកំ វិញ្ញាបេសិ ។ ទុទកំ សាល-
 តោថិ អន្តន្តមិត្តា ភកវតោ ចិត្តកំ វិញ្ញាបេសិ ។
 កោសិបារកា^(២) មល្លា សព្ភគន្ធាទកេន ភកវតោ
 ចិត្តកំ វិញ្ញាបេសុ ។ អថទោ កោសិបារកា មល្លា

១ ១. ភេសព្ភ ទន្ទ ។ ២ ១. ម. កោសិបារកា ។

សុត្តនិបទ ទី១៣៧ មហាវគ្គ

ព្រះបាទ ខែព្រះមានព្រះភាគរូបេហ័យ ជើងថ្កូវព្រះមានព្រះភាគ កំនេះ
 ឯន^(១) ។ ព្រះសវីរេបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលភ្លើងនេះហ័យ ភាគារ-
 ណា ពោះព្រះឆីក្តី ព្រះចម្នះក្តី ព្រះមំសះក្តី ព្រះន្ទាភ្នំ ព្រះលសិកាភ្នំ
 ភាគារនោះ កំនេះអស់ មិនមានផេះ មិនកំញឹមធូលីឡើយ សល់នៅ
 តែព្រះសវីរេពាក្យសុទ្ធ^(២) ។ សប្បិបូប្រេង ដែលភ្លើងនេះ ក៏មិនមាន
 ផេះកំញឹមយ៉ាងណាមិញ ព្រះសវីរេបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលភ្លើង
 នេះហ័យ ភាគារណា ពោះព្រះឆីក្តី ព្រះចម្នះក្តី ព្រះមំសះក្តី ព្រះន្ទាភ្នំ
 ព្រះលសិកាភ្នំ ភាគារនោះ កំនេះអស់ មិនមានផេះមិនកំញឹមធូលី
 សល់នៅតែព្រះសវីរេពាក្យសុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ចណ្ណាសំពត់ចាំង
 ៥០០ គូនោះ សំពត់ពីរ គឺសំពត់ជាប់ក្នុងចំផុត ១ សំពត់ជាប់ក្រៅចំផុត ១
 កំនេះអស់ ។ លុះសវីរេព្រះមានព្រះភាគ ដែលភ្លើងនេះហ័យ
 ពាក់កណ្តាល លែងជើងថ្កូវ ខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ចាំងមាន
 ទឹកខ្លះចេញ អំពីដើមសាលត្រឹក្ស លែងជើងថ្កូវ ខែព្រះមានព្រះភាគ ។
 ទើបពួកមល្លក្សត្រ អ្នកគ្រុនកុសិមារាលែងជើងថ្កូវ ខែព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយទឹកគ្រុនបាំងភ្នំ ។ ត្រានោះ ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកគ្រុនកុសិមារា

១ អន្តិកថា ថា ជើងថ្កូវនោះនេះឡើងដោយអនុភាពនៃទេវតា ។ ២ អន្តិកថាថា កោសិ
 ក្រព្រះអង្គិកា ប្រៀបធៀបគ្នាមិនព្រមព្រះ ដូចវារីពុក្ខនិស្សាទ្ធា ដូចកេតុបមាសន្ទះ ។

ឧហរិយិញ្ញាសុត្តេ បរិនិព្វានកាលវារៈ អជាតសន្តវាជារំភ្នំ

កកវតោ សវីរាជំ សត្តាហំ សណ្ឋានារ សត្តិមញ្ញវំ
កត្វា^(១) ននុទាគារំ បរិក្ខិមិត្វា នទ្ធវេហំ ភីតេហំ
វាទិភេហំ មាលេហំ កទ្ធវេហំ សក្ករិសុ កុក្ករិសុ
មាទេសុំ បូជេសុំ ។

[១៥៧] អស្សោសិ ទោ វាជា មាគោ អជាត-
សត្ត វេទេហិបុត្តោ កកវា កិវ កុសិទារាយំ បរិនិព្វ-
តោតិ ។ អថទោ វាជា មាគោ អជាតសត្ត វេទេហិ-
បុត្តោ កោសិទារកាធំ មល្លាធំ ទ្ធតំ ទាហេសិ កកវាថិ
ទត្តិយោ អហំថិ ទត្តិយោ អហំថិ អវហាមិ កកវតោ
សវីរាជំ កាតំ អហំថិ កកវតោ សវីរាជំ ដូមក្ស មហក្ស
កកវស្សាមិតិ ។ អស្សោសុំ ទោ វេសាលិកា លិច្ឆិ
កកវា កិវ កុសិទារាយំ បរិនិព្វតោតិ ។ អថទោ
វេសាលិកា លិច្ឆិ កោសិទារកាធំ មល្លាធំ ទ្ធតំ
ទាហេសុំ កកវាថិ ទត្តិយោ មយម្បិ ទត្តិយោ មយម្បិ

១ ឱ. ម. វរិញ ។

ឧហរិយិញ្ញាសុត្តេ បរិនិព្វានកាលវារៈ ចៀងព្រះបាទអគារសត្តដានីម

កិរិដ្ឋិវិការបញ្ជារលំពែន^(១) ច្រត់ខ្លះដោយកំពែន^(២) ហើយធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាជកាន ចូជាព្រះសវីរធាតុ របស់ព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយបំរើ
ចម្រៀន ភ្លេង ច្រងំ ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងគ្រូបបំរើខ្សោយ អស់ ៧ ថ្ងៃ
ក្នុងសណ្ឋានរដ្ឋាន ។

[១៥៧] ព្រះបាទអគារសត្តវេទេហិបុត្ត ទ្រង់បានឮដំណឹង
ថា ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិទារា ។ ទើប
ព្រះបាទអគារសត្តវេទេហិបុត្ត បញ្ជូនរាជទូត ទៅកាន់សម្លាត់ខែ
ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកគ្រងកុសិទារាថា ព្រះមាតាព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏
ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកខែព្រះសវីរធាតុ ខែព្រះមាតាព្រះភាគដែរ
យើងនឹងធ្វើព្រះសូចន៍ ការចូជាផង ចំពោះព្រះសវីរធាតុ ខែព្រះមាតាព្រះ
ភាគ ។ ពួកក្សត្រលិច្ឆិ អ្នកគ្រងវេសាលី ទ្រង់បានឮថា ព្រះមាតាព្រះ
ភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិទារា ។ ទើបពួកក្សត្រលិច្ឆិ
អ្នកគ្រងវេសាលី បញ្ជូនរាជទូតទៅកាន់សម្លាត់ ខែពួកមល្លក្សត្រ អ្នក
គ្រងកុសិទារាថា ព្រះមាតាព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើង

១ អដ្ឋកថា ថា ញ៉ាំងចារសម្ភករាខ័លំពែនិស្សយរតំទុដ្ឋិវិញព្រះសវីរធាតុ ។ ២ ញ៉ាំងពួនដី
ពួកសេះ ពួករង ពួកយោធា ស្សយរតំទុដ្ឋិវិញព្រះសវីរធាតុ ឬធំច្រុះធំទុដ្ឋិវិញព្រះសវីរ
ចង្កុសំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស មហាវគ្គ

អរហន្ត កតវតោ សរីរាចំ កាតំ មយម្បិ កតវតោ
 សរីរាចំ ដូចត្ប មហត្ប ករិស្សាមាតិ ។ អស្សោសុំ
 ទោ កាចិលវត្តវា សក្សា កតវា កិរ កុសិបារាយំ
 បរិធិត្ថតោតិ ។ អថទោ កាចិលវត្តវា សក្សា កោ-
 សិបារកាចំ មល្លាចំ ធូតំ ចាហេសុំ កតវា អម្ពាតំ
 ញាតិសេដ្ឋោ មយម្បិ អរហន្ត កតវតោ សរីរាចំ កាតំ
 មយម្បិ កតវតោ សរីរាចំ ដូចត្ប មហត្ប ករិស្សាមា-
 តិ ។ អស្សោសុំ ទោ អល្លកប្បកា ដូលយោ^(១) កត-
 វា កិរ កុសិបារាយំ បរិធិត្ថតោតិ ។ អថទោ អល្ល-
 កប្បកា ដូលយោ^(២) កោសិបារកាចំ មល្លាចំ ធូតំ
 ចាហេសុំ កតវាចំ ទត្តិយោ មយម្បិ ទត្តិយោ មយម្បិ
 អរហន្ត កតវតោ សរីរាចំ កាតំ មយម្បិ កតវតោ
 សរីរាចំ ដូចត្ប មហត្ប ករិស្សាមាតិ ។ អស្សោសុំ
 ទោ វមតាមកា កោឡិយា កតវា កិរ កុសិបារាយំ
 បរិធិត្ថតោតិ ។ អថទោ វមតាមកា កោឡិយា

១២៩. ម. ពុលយោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ មហាវគ្គ

គួរបានចំណែកព្រះសរីរោគ ខែព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តុច
 ផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរោគខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រ
 សក្សៈ អ្នកគ្រងកថិលវត្ត ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 បរិធិត្ថានហើយ ក្នុងគ្រងកុសិបារាយ ។ ទើបពួកក្សត្រសក្សៈ អ្នកគ្រង
 កថិលវត្ត បញ្ជូនរាជទូតទៅកាន់សម្លាត់ ខែពួកមល្លក្សត្រ អ្នកគ្រងកុ-
 សិបារាយ ព្រះមានព្រះភាគ ជាញាតិផ្ទាល់របស់យើង យើងគួរបាន
 ចំណែកព្រះសរីរោគ ខែព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តុចផង
 ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរោគ ខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រ
 ដូលី អ្នកគ្រងអល្លកប្បៈ ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 បរិធិត្ថានហើយ ក្នុងគ្រងកុសិបារាយ ។ ទើបពួកក្សត្រដូលី អ្នកគ្រងអល្ល-
 កប្បៈ បញ្ជូនរាជទូតទៅកាន់សម្លាត់ ខែពួកមល្លក្សត្រអ្នកគ្រងក្នុងគ្រង
 កុសិបារាយ ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបាន
 ចំណែកព្រះសរីរោគ ខែព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តុចផង
 ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរោគខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រភា-
 ឡិយៈ អ្នកគ្រងវមតាម ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិ-
 ធិត្ថានហើយ ក្នុងគ្រងកុសិបារាយ ។ ទើបពួកក្សត្រភាឡិយៈ អ្នកគ្រងវមតាម

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត បរិនិព្វានកាលវារី គណនសន្តកជាវិទ្យុ

កោសិទ្ធាកាណំ មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគវាមិ
 ទត្តិយោ មយម្យំ ទត្តិយោ មយម្យំ អរហាម ភគវតោ
 សរិកំ កាតំ មយម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូមញ្ច ម-
 ហញ្ច ករិស្សាមាតិ ។ អស្សោសំ ទោ វេដ្ឋធិបកោ
 ប្រាហ្មណោ ភគវា កិរ កុសិទាភយំ បរិនិព្វតោតិ ។
 អថទោ វេដ្ឋធិបកោ ប្រាហ្មណោ កោសិទ្ធាកាណំ
 មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគវាមិ ទត្តិយោ មហម្យំ
 ប្រាហ្មណោ មហម្យំ អរហាមិ ភគវតោ សរិកំ កាតំ
 មហម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូមញ្ច មហញ្ច ករិស្សាមិ-
 តិ ។ អស្សោសុំ ទោ ទាវេយ្យកា មណ្ឌ ភគវា កិរ
 កុសិទាភយំ បរិនិព្វតោតិ ។ អថទោ ទាវេយ្យកា
 មណ្ឌ កោសិទ្ធាកាណំ មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគ-
 វាមិ ទត្តិយោ មយម្យំ ទត្តិយោ មយម្យំ អរហាម ភ-
 គវតោ សរិកំ កាតំ មយម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូម-
 ញ្ច មហញ្ច ករិស្សាមាតិ ។ ឯវំ វុត្តោ កោសិទ្ធា-
 វកា មណ្ឌ តេ សធម្មំ កាលោ ឯតទរោច្ចំ ភគវា

ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត បរិនិព្វានកាលវារី រឿងព្រះបាទគណនសន្តកជាដើម

ចក្ខុនិក្ខេបទ្ធករោ កោសិទ្ធាកាណំ មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគវាមិ
 ទត្តិយោ មយម្យំ ទត្តិយោ មយម្យំ អរហាម ភគវតោ
 សរិកំ កាតំ មយម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូមញ្ច ម-
 ហញ្ច ករិស្សាមាតិ ។ អស្សោសំ ទោ វេដ្ឋធិបកោ
 ប្រាហ្មណោ ភគវា កិរ កុសិទាភយំ បរិនិព្វតោតិ ។
 អថទោ វេដ្ឋធិបកោ ប្រាហ្មណោ កោសិទ្ធាកាណំ
 មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគវាមិ ទត្តិយោ មហម្យំ
 ប្រាហ្មណោ មហម្យំ អរហាមិ ភគវតោ សរិកំ កាតំ
 មហម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូមញ្ច មហញ្ច ករិស្សាមិ-
 តិ ។ អស្សោសុំ ទោ ទាវេយ្យកា មណ្ឌ ភគវា កិរ
 កុសិទាភយំ បរិនិព្វតោតិ ។ អថទោ ទាវេយ្យកា
 មណ្ឌ កោសិទ្ធាកាណំ មណ្ឌំ ទ្ធកំ ទាហេសុំ ភគ-
 វាមិ ទត្តិយោ មយម្យំ ទត្តិយោ មយម្យំ អរហាម ភ-
 គវតោ សរិកំ កាតំ មយម្យំ ភគវតោ សរិកំ ដូម-
 ញ្ច មហញ្ច ករិស្សាមាតិ ។ ឯវំ វុត្តោ កោសិទ្ធា-
 វកា មណ្ឌ តេ សធម្មំ កាលោ ឯតទរោច្ចំ ភគវា

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលវិវាទវិញ្ញាណសិរីវិញ្ញាណ

[១៥៧] តេជហិ ប្រាហ្មណ ត្វត្វោ(១) កកវតោ សរិរាជំ អដ្ឋតា សមំ សុវិកត្តំ វិកជាហិតិ ។ ឯវំ កោតិ ឯវំ កោតិ ទោ ឆោណោ ប្រាហ្មណោ តេសំ សង្ឃានំ កណានំ បដិស្សុណិក្ខា(២) កកវតោ សរិរាជំ អដ្ឋតា សមំ សុវិកត្តំ វិកជិត្វា តេ សង្ឃេ កណោ ឯតនកោត ភមំ មេ កោតោ កុម្ពំ ទេន្តុ(៣) អហិបិ កុម្ពស្ស ដូបញ្ច មហញ្ច កកវស្សាមិតិ ។ អទំសុ ទោ តេ ឆោណាស្ស ប្រាហ្មណស្ស កុម្ពំ ។

[១៦០] អស្សេន្តសុំ ទោ ចិច្ចលិវិទិយា មោវិយា កកវា កកវ កុសិទារាយំ បរិនិព្វតោតិ ។ អថទោ ចិច្ចលិវិទិយា មោវិយា កោសិទារកានំ មល្លានំ ទុតំ ចាហេសុំ កកវាបិ ទត្តិយោ មយម្បិ ទត្តិយោ មយម្បិ អរហាម កកវតោ សរិរាជំ កាតំ មយម្បិ កកវតោ សរិរាជំ ដូបញ្ច មហញ្ច កកវស្សាមិតិ ។

១ ខ. ត្វិ យេវ ។ ឃ. ត្វត្វោវ ។ ២ បដិស្សុត្វានិ កត្តិ ឆោតេវ ទិស្សតំ ។ ៣ ខ. ទទ្ធត ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានកាលវិវាទវិញ្ញាណសិរីវិញ្ញាណ

[១៥៧] ពួកក្សត្រខ័ន្តិប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទទួលពាក្យថា ខ្លួន ប្រាហ្មណ៍ មើម្ល៉េះ អ្នកចូរចែកព្រះសរីរាត្រូវនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ៨ ចំណែកស្មើគ្នាចុះ ។ ទោណប្រាហ្មណ៍ ក៏ទទួលពាក្យរបស់ពួកគេនោះ ខ្លួន ទាំងនោះ ដោយពាក្យថា អើអ្នកដឹងចម្រើន អើអ្នកដឹងចម្រើន ហើយក៏ចែក ព្រះសរីរាត្រូវនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ៨ ចំណែកស្មើគ្នា ហើយ ខំយាយខឹងពួកគេខ្លួន ទាំងនោះដូច្នោះថា លោកទាំងឡាយដឹងចម្រើន សូមលោកទាំងឡាយដឹងចម្រើន ឲ្យកុម្មុ(១)នេះដល់ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំខឹងធ្វើព្រះស្លូប ផង ការចូរផង ចំពោះកុម្មុ ។ ពួកក្សត្រខ័ន្តិប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បាន ឲ្យកុម្មុដល់ទោណប្រាហ្មណ៍ ។

[១៦០] ឯពួកក្សត្រមោវិយៈ អ្នកត្រូវចិច្ចលិវិទិ ទ្រង់បាន ដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយក្នុងត្រូវកុសិទារ ។ ទើប ពួកក្សត្រមោវិយៈ អ្នកត្រូវចិច្ចលិវិទិ ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅកាន់សម្លាត់នៃ ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកត្រូវកុសិទារថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូ យើងក៏ជា គ្រូ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរាត្រូវ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើង ខឹងធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះសរីរាត្រូវនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

១ ពាក្យនេះគ្រាន់តែប្រទេសស្តីអំពីការបែងចែក ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយសូ មហាវគ្គ

ទន្ទិ ភគវតោ សវ័រណំ ភាគោ វិភត្តាទិ ភគវតោ សវ័រណ-
ទិ ឥតោ អង្គារំ ហាថាតិ ។ ភេ ភតោ អង្គារំ អា-
ហារិសុ ។

[១៦១] អថេទោ រាជា មាគយោ អជាតសត្ត
វេទេហិបុត្តោ រាជត្តហោ ភគវតោ សវ័រណំ ឡុបត្តា
មហាញ អកាសិ ។ វេសាលិកាមិ លិច្ឆរិ វេសាលិយំ
ភគវតោ សវ័រណំ ឡុបត្តា មហាញ អកាសុ ។ កាមិ-
លវត្តវាមិ សក្សា កមិលវត្តស្មី ភគវតោ សវ័រណំ
ឡុបត្តា មហាញ អកាសុ ។ អល្លកឃ្មកាមិ ឡុលយោ
អល្លកឃ្ម ភគវតោ សវ័រណំ ឡុបត្តា មហាញ អកាសុ ។
រាមត្តាមកាមិ កោឡិយោ រាមត្តាមេ ភគវតោ សវ័រណំ
ឡុបត្តា មហាញ អកាសុ ។ វេដ្ឋធិបកោមិ ព្រាហ្មណោ
វេដ្ឋធិមេ ភគវតោ សវ័រណំ ឡុបត្តា មហាញ អកាសិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយសូ មហាវគ្គ

ពួកមល្លក្សត្រគបថា ចំណែកព្រះសិវីនាគុរបស់ព្រះមាតាព្រះភាគ មិន
មានទ ព្រះសិវីនាគុទាំងឡាយ របស់ព្រះមាតាព្រះភាគ យើងចែក
គ្នាអស់ហើយ ចូរក្នុងទាំងឡាយ នាំយកព្រះអង្គារ (ធួន) អំពីកន្លែង
ដែលថ្វាយព្រះភ្លើងនោះទៅចុះ ។ ពួកក្សត្រមោរយៈទាំងនោះ ក៏នាំយក
ព្រះអង្គារអំពីកន្លែង ដែលថ្វាយព្រះភ្លើងនោះទៅ ។

[១៦១] គ្រានោះ ព្រះបាទមាគយោជាសត្វវេទេហិបុត្ត ទ្រង់បានធ្វើ
ព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីនាគុ នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ក្នុង
ត្រ្រង់រាជគ្រឹះ ។ ឯពួកក្សត្រលិច្ឆរិ ក្នុងត្រ្រង់វេសាលិ ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង
ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីនាគុ នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ក្នុងត្រ្រង់វេសាលិ ។
ពួកក្សត្រអ្នកត្រ្រង់កមិលវត្ត ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះ
សិវីនាគុ នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ក្នុងត្រ្រង់កមិលវត្ត ។ ពួកក្សត្រឡុលិ ក្នុង
ត្រ្រង់អល្លកឃ្ម ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីនាគុនៃ
ព្រះមាតាព្រះភាគ ក្នុងត្រ្រង់អល្លកឃ្ម ។ ពួកក្សត្រព្រាហ្មិយៈ ក្នុងរាមត្រាម
ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីនាគុ នៃព្រះមាតា
ព្រះភាគ ក្នុងរាមត្រាម ។ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងវេដ្ឋិមៈ ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង
ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីនាគុ នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ក្នុងវេដ្ឋិមៈ ។

មហាបរិច្ឆេទសុត្តន្ត បរិច្ឆេទភោណវិរុទ្ធសុត្តនិកាយ

ចាវេយ្យកាមី មល្លា ចារាយំ ភគវតោ សវីរិកំ
ឡុបត្ត មហត្ត អគំសុ ។ គោសិបាវកាមី មល្លា
កុសិបាវាយំ ភគវតោ សវីរិកំ ឡុបត្ត មហត្ត
អគំសុ ។ គោណេមិ ព្រាហ្មណោ គុម្មស្ស ឡុបត្ត
មហត្ត អកាសិ ។ បិដ្ឋលិវិធមាមិ មោវយា បិដ្ឋ-
លិវិធម អង្គារិកំ ឡុបត្ត មហត្ត អគំសុ ។ ឥតិ
អដ្ឋ សវីរក្ខតា^(១) ធរមោ គុម្មក្ខតោ ធសមោ អង្គា-
រក្ខតោ ឯវមេតំ ក្ខតបុព្វន្តំ ។

(១៦២) អដ្ឋដោណំ ធម្មមតោ សវីរិ
សត្តដោណំ ធម្មដីមេ មហេន្តិ
ឯកត្ត ដោណំ បុរិសវុត្តមស្ស
រមត្តាមេ ធាតរាជា មហេន្តិ^(២) ។
ឯកា ហិ^(៣) ធាហិ តិធិវេហិ ប្ញជិតា
ឯកា បទ កប្បាប្បរ មហិយ្យតិ

១ ឧ. អដ្ឋស្ស សវីរិក្ខតា ។ ឧ. សវីរិក្ខតា ។ ២ ឧ. មហេតិ ។ ៣ ឧ. ឯកាមិ ។

មហាបរិច្ឆេទសុត្តន្ត បរិច្ឆេទភោណវិរុទ្ធសុត្តនិកាយ

ពួកមល្លក្សត្រអង្គក្រុងបាវ ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះ
ព្រះសិវីរិកុ ខែព្រះខែព្រះភាគ ក្នុងក្រុងបាវ ។ ពួកមល្លក្សត្រ អង្គ
ក្រុងកុសិបាវ ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះសិវីរិកុ
ខែព្រះខែព្រះភាគ ក្នុងក្រុងកុសិបាវ ។ ខោណព្រាហ្មណ៍ ក៏បានធ្វើ
ព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះគុម្ម ។ ពួកក្សត្រមោវយៈ អង្គ
ក្រុងបិដ្ឋលិវិធម ក៏បានធ្វើព្រះស្លូបផង ការចូរផង ចំពោះព្រះអង្គរ ក្នុងក្រុង
បិដ្ឋលិវិធម ។ រួមព្រះស្លូបកម្ពស់ព្រះសិវីរិកុទាំងអស់មាន៨ ជាគម្រប់៧
ដំនីព្រះស្លូបដែលកម្ពស់ព្រះគុម្ម ជាគម្រប់១០ ដំនីព្រះស្លូបដែលកម្ពស់ព្រះ
អង្គរ ៦ ជាគុដំនី(ទប់ព្រះពានុ)នេះ ធ្លាប់មានមកហើយយ៉ាងនេះ ។

(១៦២) ព្រះសិវីរិកុចេស្សព្រះសម្ពុទ្ធិមានចក្ខុ មានចំនួន
៨ ខោណ^(១) ព្រះសិវីរិកុ ៧ ខោណៈ ដទៃទៀតយើងធ្វើ
សក្ការចូរក្នុងដំនីចំពោះព្រះសិវីរិកុចេស្សព្រះសម្ពុទ្ធិ ជាចុរស
ច្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ១ ខោណៈទៀត ពួកខាតរាជធ្វើសក្ការចូរ
ក្នុងរមត្តាមេ ។ ព្រះហិ (ចន្ទម) ១ ពួកទៅតាមយកទៅ
បូជា ព្រះហិ ១ ទៀត ពួកដទៃធ្វើសក្ការចូរក្នុងគុដំនីចុរិ

១ ចូរច្របំ ព្រះហិ ១ ពុទ្ធវិរុ ២ ពុទ្ធវិរុ ព្រះហិ ១ បន្ទៈ (តាម្យិ) ២ បន្ទៈ ព្រះហិ ១
រាម្យៈ ២ រាម្យៈព្រះហិ ១ ខោណៈ ដំខោណៈ ១ ព្រះហិ ១៦ តាម្យិច្ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១និកាយស្ស មហាវគ្គ
 កាលិដ្ឋវគ្គោ វិជិតេ បុរេនកំ
 ឯកំ បុរេ ធាតុរាជា មហេន្ទំ ។
 តស្សេវ តេជេន អយំ វស្សទ្ធក
 អាយាតសេដ្ឋេហិ មហិ អលដ្ឋតា
 ឯវំ ឥតំ ចក្កមតោ សវិរិ
 សុសត្តតំ សត្តតសត្តតេហិ ។
 ទេវិទ្ធិធាតិទ្ធិវិទ្ធិប្បដិកោ
 មទុស្សិទ្ធិសេដ្ឋេហិ(១) តថេវ ប្បដិកោ
 តំ តំ វទ្ធិ បញ្ចលីកា កវិគ្គា
 កុដ្ឋា(២) ហវេ កប្បសតេហិ ទុល្លកាតិ(៣) ។
 ចក្កាឡិសសនា ទត្តា
 កេសា លោមា ធម៌ សត្វសោ
 ទេវា ហវិសុ ឯកេកំ
 ធម្មវាឡបរម្យកតិ(៤) ។
 មហាបរិនិព្វានសុត្តំ គតិយំ វិជ្ជិតំ(៥) ។

១ ឧ. មទុស្សិសេដ្ឋេហិ ។ ២ ឧ. ម. កុដ្ឋា ។ ៣ ឧ. ម. ទុល្លកោតិ ។ ៤ ឧ. អយំ កាថា ឧ វិស្សតំ ។ ៥ ឧ. មហាបរិនិព្វានសុត្តំ វិជ្ជិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១និកាយ មហាវគ្គ
 ព្រះនាហិ ១ ទៀត ពួកជនធ្វើសក្កាប្បដា ក្នុងវេលាមេស
 ស្តេចកាលិដ្ឋ ព្រះនាហិ ១ ទៀត ពួកនាគរាជនាំយកទៅធ្វើ
 សក្កាប្បដា ។ ហេតុតែតេជះ ខែព្រះសវរោគរូបសំព្រះមាត
 ព្រះកាតានារេង មហាប្រិបតិខៈ ក៏បានប្រដាច់ដោយគ្រឿង
 ប្បដាវិសេស ឯព្រះសវរោគ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ មានចក្កខៈ
 គឺពួកសត្វ ដែលធ្លាប់ធ្វើខ្សែគ្រឿងសក្ការៈ ដំលើសលុបចំនី-
 ឡាយ បានធ្វើសក្ការៈ ដោយល្អហើយយ៉ាងនេះ ។ ស្តេចទេវ-
 កា ស្តេចនាគ និងស្តេចមនុស្ស បានប្បដាហើយ ចំពោះព្រះ
 សម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទាំងពួកមនុស្សអ្នកប្រសើរ ក៏បានធ្វើប្បដាព្រះ
 គន្លឹហើយដូច្នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរផ្តង
 អញ្ជូលឡើង ថ្វាយបង្គំ ព្រះកុទ្ធជាម្ចាស់នោះចុះ ព្រោះថា
 ព្រះកុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ជាបុគ្គលរកបានក្រ ដោយយេ
 ខែកប្បទាំងឡាយ ។ ព្រះទន្តទាំង ៤០ គតិក្តី កេសាភ្នំ ព្រះ
 លោមាភ្នំ ទាំងអស់ ពួកទេវកាដែលនៅក្នុងចក្រវាឡក ។ គ្នា
 នាំយកទៅមួយ ។ ម្នាក់ ។

ចប់ មហាបរិនិព្វានសុត្ត ទី ៣ ។